Bundel van de Spaarnwoude vergadering AB openbaar van 20 mei 2021

01 OPENING EN VASTSTELLING AGENDA OPENBARE AB
- 01 agenda spaarnwoude openbaar AB 20-05-2021.pdf

01.a Inspreken door de heer V. Haccou, ondernemer kiosk Westbroekplas

01.b Inspreken door de heer Th.J Edam van Van de Camp en Temme Projectontwikkeling BV over de ontwikkelingen bij De Watergeus

02 CONCEPT VERSLAG OPENBARE VERGADERING AB 17 DECEMBER 2020 (TER VASTSTELLING)
- 02 concept verslag AB 17 dec 2020 openbaar AB 20-05-2021.pdf

03 LIJST INGEKOMEN STUKKEN (TER KENNISNAME)
- 03 lijst ingekomen stukken AB 20-05-2021.pdf

04 VISIE EN UITVOERINGSPROGRAMMA

04.a Presentatie Communicatiestrategie 2021-2025 vanuit een stabiele basis naar interactieve communicatie
- 04a communicatiestrategie 2021-2025 presentatie AB 20-05-2021.pdf

04.b Mededeling Actualiseren werkwijze vergunningen hondenbeleid
- 04b actualiseren vergunningen hondenbeleid mededeling AB 20-05-2021.pdf

05 GEBIEDSONTWIKKELING NATUUR EN RECREATIE

05.a Voorstel SPW Fort benoorden Spaarndam en voormalig munitiecomplex
- 05a spw fort benoorden voorstel AB 20-05-2021.pdf

05.b Voorstel SPW zonneweide Schoteroog
- 05a Voorstel Zonneweide Schoteroog SPW AB 20-05-2021.pdf
- 05a presentatie zonneweide Schoteroog Bijl1 AB 20-05-2021.pdf

05.c Mededeling SPW Verbeteringen mountainbike route entreegebied SnowWorld
- 05c spw verbeteringen mtb route snowworld mededeling AB 20-05-2021.pdf

05.d Mededeling SPW Werving en selectie nieuwe ondernemer Kiosk Westbroekplas
- 05d spw kiosk westbroekplas mededeling AB 20-05-2021.pdf

05.e Mededeling SGP Stadsboerderij De Herkomst in Tuinen van West
- 05e sgp stadsboerderij de herkomst mededeling AB 20-05-2021.pdf

05.f Mededeling Waarderingsonderzoek onder recreanten
- 05f waarderingsonderzoek recreanten mededeling AB 20-05-2021.pdf
- 05f waarderingsonderzoek recreanten bijl1 rapportage AB 20-05-2021.pdf
- 05f waarderingsonderzoek recreanten bijl2a resultaat de groene weelde AB 20-05-2021.pdf
- 05f waarderingsonderzoek recreanten bijl2b resultaat houtrak AB 20-05-2021.pdf
- 05f waarderingsonderzoek recreanten bijl2c resultaat oosterbroek buitenhuizen AB 20-05-2021.pdf
- 05f waarderingsonderzoek recreanten bijl2d resultaat veerplas AB 20-05-2021.pdf
- 05f waarderingsonderzoek recreanten bijl2e resultaat spaarnwoude algemeen AB 20-05-2021.pdf

05.g Voorstel SPW Voortgang verplaatsen veerpontverbinding De Opstapper Schoteroog
- 05g spw verplaatsen pontveer de opstapper voorstel AB 20-05-2021.pdf

05.h Proefontwerp informatievoorziening bestuurders/schap in de media: Kwartaalrapportage Q1 mediaberichtgeving Spaarnwoude
- 05h kwartaalrapportage mediaberichtgeving spaarnwoude AB 20-05-2021.pdf

06 CONTRACTBEHEER (GEEN AGENDAPUNTEN)

07 MEERJAREN BEHEER

07.a Mededeling SMG Overzicht kosten en baten Nationaal Monument MH17
- 07a smg kosten en baten nm mh17 mededeling AB 20-05-2021.pdf
- 07a smg kosten en baten nm mh17 kosten overzicht AB 20-05-2021.pdf

07.b Mededeling SPW Projecten achterstallig onderhoud 2021
- 07b spw achterstallig onderhoud mededeling AB 20-05-2021.pdf

07b spw achterstallig onderhoud bijl1 extra budget achterstalligheid 2021 AB 20-05-2021.pdf

07b spw achterstallig onderhoud bijl2 projecten en kaarten AB 20-05-2021.pdf

07.c Mededeling SPW Natuuronderzoek evenemententerrein De Ven

07c spw natuuronderzoek evenemententerrein de ven mededeling AB 20-05-2021.pdf

07c spw natuuronderzoek evenemententerrein de ven rapport AB 20-05-2021.pdf

08 ORGANISATIE (WAARONDER SCHAPSOVERSTIJGENDE ZAKEN)

08.a Voorstel Governance- en beheersstructuur recreatieschappen Noord-Holland en inrichting Bestuursbureau

08a governance- en beheersstructuur voorstel AB 20-05-2021.pdf

08a governance- en beheersstructuur bijl1 adviesnotitie AB 20-05-2021.pdf

08a governance- en beheersstructuur bijl2 eindrapport berenschot AB 20-05-2021.pdf

08a governance- en beheersstructuur bijl3 memo bestuursbureau AB 20-05-2021.pdf

08a governance- en beheersstructuur bijl4 berekening kosten AB 20-05-2021.pdf

08a governance- en beheersstructuur bijl5 memo voor AB 20-05-2021.pdf

08.b Voorstel Ontwikkeling Druktemonitor en Bezoekersportaal

08b druktemonitor en bezoekersportaal voorstel AB 20-05-2021.pdf

08b druktemonitor en bezoekersportaal bijl1 perspectief AB 20-05-2021.pdf

08b druktemonitor en bezoekersportaal bijl2 quick scan AB 20-05-2021.pdf

08b druktemonitor en bezoekersportaal bijl3 opstellen aanpak AB 20-05-2021.pdf

08.c Mededeling Highlights en bestuurlijke opvolging voorzittersoverleg 27 januari 2021

08c voorzittersoverleg 27 jan 2021 mededeling AB 20-05-2021.pdf

08c voorzittersoverleg 27 jan 2021 bijl1 conceptverslag AB 20-05-2021.pdf

08c voorzittersoverleg 27 jan 2021 bijl2 vergaderbundel AB 20-05-2021.pdf

08.d Voorstel Contractverlenging Recreatie Noord-Holland N.V.

08d contractverlenging rnh voorstel AB 20-05-2021.pdf

08d contractverlenging rnh bijl1 addendum AB 20-05-2021 .pdf

08d contractverlenging rnh bijl2 aanvullend advies AB 20-05-2021.pdf

09 PLANNING & CONTROL (GEEN AGENDAPUNTEN)

10 ACTUALITEIT

11 BESTUURSMEDEDELING VOOR RADEN EN STATEN NA AB

11 Bestuursmededeling Spaarnwoude mei 2021_versie 3 mei CONCEPT AB 20-05-2021.pdf

12 RONDVRAAG

13 SLUITING

	AGENDAPUNTEN MS TEAMSVERGADERING ALGEMEEN BESTUUR 20 MEI 2021 09:30 UUR
1.	OPENING EN VASTSTELLING AGENDA AB a) Inspreken door de heer V. Haccou, ondernemer kiosk Westbroekplas b) Inspreken door de heer Th.J Edam van Van de Camp en Temme Projectontwikkeling BV over de ontwikkelingen bij De Watergeus
2.	CONCEPT VERSLAG OPENBARE VERGADERING AB 17 DECEMBER 2020 (TER VASTSTELLING)
3.	LIJST INGEKOMEN STUKKEN (TER KENNISNAME)
4.	VISIE EN UITVOERINGSPROGRAMMA a) Presentatie Communicatiestrategie 2021-2025 vanuit een stabiele basis naar interactieve communicatie b) Mededeling Actualiseren werkwijze vergunningen hondenbeleid
5.	GEBIEDSONTWIKKELING NATUUR EN RECREATIE a) Voorstel SPW Fort benoorden Spaarndam en voormalig munitiecomplex b) Voorstel SPW zonneweide Schoteroog Presentatie zonneweide Schoteroog c) Mededeling SPW Verbeteringen mountainbike route entreegebied SnowWorld d) Mededeling SPW Werving en selectie nieuwe ondernemer Kiosk Westbroekplas e) Mededeling SGP Stadsboerderij De Herkomst in Tuinen van West f) Mededeling Waarderingsonderzoek onder recreanten Bijlage 1 Onderzoeksrapportage Bijlage 2a Infographic resultaat De Groene Weelde Bijlage 2b Infographic resultaat Houtrak Bijlage 2c Infographic resultaat Oosterbroek Buitenhuizen Bijlage 2d Infographic resultaat Veerplas Bijlage 2e Infographic resultaat Spaarnwoude algemeen g) Voorstel SPW Voortgang verplaatsen veerpontverbinding De Opstapper Schoteroog h) Proefontwerp informatievoorziening bestuurders/schap in de media: Kwartaalrapportage Q1 mediaberichtgeving Spaarnwoude
6.	CONTRACTBEHEER (GEEN AGENDAPUNTEN)
7.	MEERJAREN BEHEER a) Mededeling SMG Overzicht kosten en baten Nationaal Monument MH17 Bijlage Kostenoverzicht b) Mededeling SPW Projecten achterstallig onderhoud 2021 Bijlage 1 Overzicht extra budget achterstalligheid 2021 Bijlage 2 Projecten achterstallig onderhoud en kaarten 2021 c) Mededeling SPW Natuuronderzoek evenemententerrein De Ven Bijlage Rapport van B&D Natuuradvies
8.	ORGANISATIE (WAARONDER SCHAPSOVERSTIJGENDE ZAKEN) a) Voorstel Governance- en beheersstructuur recreatieschappen Noord-Holland en inrichting Bestuursbureau Bijlage 1 Adviesnotitie Bijlage 2 Eindrapport Berenschot Bijlage 3 Memo Bestuursbureau

	Bijlage 4 Berekening bijdrage kosten Bestuursbureau Bijlage 5 Mededeling Governance n.a.v. behandeling in AC vergaderingen b) Voorstel Ontwikkeling Druktemonitor en Bezoekersportaal Bijlage 1 Perspectief 2030 Bestemming Nederland (NBTC) Bijlage 2 Quick scan bezoekersdrukte in recreatie- en natuurgebieden in Noord-Holland Bijlage 3 Opstellen aanpak dataverzameling en bezoekersportaal c) Mededeling Highlights en bestuurlijke opvolging voorzittersoverleg 27 januari 2021 Bijlage 1 Concept verslag voorzittersoverleg Bijlage 2 Vergaderbundel (concept verslag, agenda en stukken) voorzittersoverleg d) Voorstel Contractverlenging Recreatie Noord-Holland N.V. Bijlage 1 Addendum bij raamovereenkomst uitvoering werkzaamheden Bijlage 2 Aanvullend advies m.b.t. vraagstuk inzake inbesteding
9.	PLANNING & CONTROL (GEEN AGENDAPUNTEN)
10.	ACTUALITEIT
11.	BESTUURSMEDEDELING VOOR RADEN EN STATEN NA AB
12.	RONDVRAAG
13.	SLUITING

Conceptverslag openbare vergadering **algemeen bestuur Recreatieschap Spaarnwoude**, gehouden op 17 december 2020, vanwege corona-maatregelen via video MS Teams

Aanwezig

Mevrouw I. Zaal	- Provincie Noord-Holland (voorzitter)
De heer E.W.J. Jensen	- Provincie Noord-Holland (AB lid / gedeeltelijk aanwezig)
De heer B. Diepstraten	- Gemeente Velsen (vicevoorzitter)
De heer S. Köycü	- Provincie Noord-Holland (adviseur)
De heer E. Bobeldijk	- Gemeente Amsterdam (met volmacht)
Mevrouw M. Sedee-Schuitemaker	- Gemeente Haarlemmermeer (AB-lid)
De heer R. Berkhout	- Gemeente Haarlem (AB-lid)
De heer J.J.L. Gilliam	- RNH (directeur)
Mevrouw E. Bos Eyssen	- RNH (programmamanager)
De heer A. van Koeverden	- RNH (locatiebeheerder)
Mevrouw K. van der Plas	- RNH (programma-adviseur)
Mevrouw A. Bruinsma	- RNH (verslaglegging)

Afwezig

Mevrouw M. van Doorninck	- Gemeente Amsterdam (AB-lid)

1. OPENING EN VASTSTELLING AGENDA

De voorzitter, mevrouw Zaal, opent de openbare vergadering van het algemeen bestuur via MS Teams en heet de aanwezigen van harte welkom bij de laatste algemene bestuurs-vergadering Spaarnwoude van 2020.
De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

1 A. INSPREKER DE HEER VEUGER
OVER ONTWIKKELINGEN ROND BOERDERIJ NOORD-AKENDAM

De heer Veuger, vertelt dat de gemeente Haarlem de locatie nabij de monumentale boerderij Noord-Akendam in de Hekslootpolder heeft uitgekozen als mogelijk geschikte locatie voor een Domus Plus of Skaeve Huse. Domus Plus is voor 24 verslaafden in het eindstadium van hun verslaving; zij gaan niet meer afkicken en kampen met psychische problemen en/of een verstandelijke beperking. Of 6 woningen voor Skaeve Huse; dit is voor bewoners met een niet te corrigeren anti sociaal gedrag naar personen in de directe omgeving met gedrags-stoornissen zoals agressiviteit. Vooropgesteld staat dat deze mensen een geschikte plek verdienen in de samenleving, maar deze moet met zorg worden uitgekozen. Gedacht zou kunnen worden aan het randje van de Waarderpolder. Dit heeft op alle vlakken minder impact.
Er zijn grote zorgen dat de gemeente besluit dat de locatie naast boerderij Noord-Akendam in Hekslootpolder geschikt is voor Domus Plus of Skaeve Huse. De zorgen zijn gericht op de te verwachten overlast voor de hele omgeving, zoals drugs- en geluidsoverlast en dealers die dit aantrekt. Verder maakt men zich zorgen over overlast bij het naastgelegen Uitvaartcentrum en begraafplaats. Verder over de grote hoeveelheid sporters, waaronder kinderen, fietsers, wandelaars, bezoekers van de naastgelegen manage en bewoners van de boerderij. Daarnaast zijn er ook zorgen over de cultuurhistorische waarde van de boerderij en omgeving in het prachtige natuurgebied met veel bijzondere dieren.
Van Staatsbosbeheer is begrepen dat als de gemeente hier anders wil gaan bestemmen dan een agrarische waarde, dat zij dan in gesprek moet met het recreatieschap. Dit, omdat de plannen niet passen in de doelstellingen van het gebied. De heer Veuger heeft vernomen dat er voor het bestuur diverse voor- en nadelen op een rijtje zijn gezet en dat het bestuur van het recreatieschap eerst een standpunt moet innemen. Graag wil de heer Veuger nog wat nadelen toevoegen, namelijk: de te verwachten overlast in het algemeen, de huisvesting van deze groepen mensen past niet in de doelstellingen van de gemeenschappelijke regeling, er gaat een mooi stuk natuur verloren (de verbouwing heeft impact op de uitstraling van het recreatie-gebied), mogelijke impact op de biodiversiteit van de broedvogels en beschermde dieren en er is geen plan voor de monumentale boerderij. Het zou dus primair gaan om het bouwen van 6 losse woningen ten behoeve van Skaeve Huse of een pand van circa 1500 m2 bruto vloer-oppervlak op een kavel van circa 400 meter naast de boerderij. Geen plannen voor de

CONCEPT

restauratie van de boerderij Noord-Akendam. Dit in tegenstelling tot de plannen van de ontwikkelaar Nieuw Akendam, waarvan de ontwikkel- en bouwplannen met een maatschappelijke voorziening met behoud van de boerderij van tafel zijn geveegd door de gemeente. Dit onder andere in verband met aantasting van cultuurhistorische waarde van de boerderij en de omgeving van de boerderij. Het kan toch niet zo zijn dat de gemeente alle plannen tegenhoudt en als het haar zelf uitkomt plannen er doorheen drukt? Voordelen kent men niet. Gehoopt wordt dat het bestuur met deze informatie genoeg redenen heeft om zich te realiseren dat de plannen van de gemeente niet passen op deze plek.

De voorzitter bedankt de heer Veuger voor de inspraak en vertelt dat dit onderwerp ook in het besloten deel aan de orde wordt gesteld.
De heer Bobeldijk dankt de heer Veuger voor het delen van zijn zorg en vraagt of de heer Veuger ook heeft ingesproken bij de gemeente Haarlem als primaire speler in dit verhaal.
De heer Veuger zegt dat in het laatste overleg, waarin de bewoners zijn geïnformeerd, de werkgroep is aangeschoven en haar zorgen kenbaar heeft gemaakt.

1 B. SCHRIFTELIJKE INSPRAAK VAN DE HEER EN MEVROUW VAN DER PUTTEN VAN ONDER DE PLATANEN OVER GEVOLGEN VAN CORONA

De voorzitter licht toe dat de heer Van der Putten vandaag niet aanwezig kan zijn, maar een brief heeft gestuurd. Geconcludeerd wordt dat een en ander duidelijk is, dat er geen behoefte is om dit verder te bespreken en de inspraak voor kennisname kan worden aangenomen.

1 C. INSPREKER MEVROUW VAN DIJK NAMENS MAATSCHAPPELIJKE ADVIESCOMMISSIE FORT BENOORDEN OVER FORT BENOORDEN

De voorzitter geeft aan dat mevrouw Van Dijk iets langer de tijd krijgt voor de inspraak dan de gebruikelijke 3 minuten, gelet op de complexiteit van het onderwerp.

Mevrouw Van Dijk spreekt namens de Maatschappelijke Adviescommissie het Fort Benoorden die het advies gezamenlijk heeft opgesteld. De commissie is divers qua samenstelling. Ieder heeft een eigen reden om in deze commissie zitting te hebben. Dit maakt dat het advies van de commissie niet zonder slag of stoot tot stand is gekomen. Het is breed bediscussieerd. Hierdoor is het advies afgewogen en genuanceerd. Ieder afzonderlijk lid was waarschijnlijk tot een ander advies gekomen. Dat maakt het voor sommige leden tegelijk ook spannend, een avontuur. “Als je hetzelfde doet, dan krijg je ook het zelfde”, sprak één van de commissieleden tijdens een overleg. Deze uitspraak werd in daaropvolgende discussies nog weleens aangehaakt. Wanneer we hetzelfde doen, dan is de kans groot dat het zo blijft als het nu is en dat de sfeer verdwijnt omdat daar onvoldoende oog voor is. Omwonenden en het recreatieschap blijven tegenover elkaar staan. Dat is niet wat de Maatschappelijke Adviescommissie wil. Dat is ook niet wat het recreatieschap wil, blijkt uit het gesprek dat de commissie met de heer Diepstraten en het recreatieschap had. Het was een open, maar ook een voorzichtig gesprek, waarbij er nog veel aan elkaar is uitgelegd in dialoog. Het digitaal overleg en het elkaar niet kennen, helpt niet echt. De wens tot dialoog en gesprekspartner zijn heeft de commissie nadrukkelijk aan de heer Diepstraten uitgesproken. Uit de antwoordbrief van het recreatieschap op haar advies, blijkt dat er zorgvuldig naar het advies is gekeken. In de brief staan veel goede dingen. Wanneer naar de feitelijke wijzigingen in het Witboek zelf wordt gekeken, dan zijn nog niet alle leden tevreden. Eén van de belangrijkste struikelpunten, de financiële randvoorwaarde, is in essentie niet gewijzigd. Wel is deze must have de laatste in de rij geworden in plaats van de eerste. De must have lijst kent geen prioritering, omdat alles een must is. Bij de Maatschappelijke Adviescommissie is nog steeds zorg hoe kleinschaligheid qua impact op de omgeving door het recreatieschap in proportie gecombineerd kan worden met het achterstallig onderhoud en het beheer dat uit de exploitatiekosten van een ondernemer moet komen. Dat voelt voor een aantal als niet realistisch, ondanks subsidiemogelijkheden. De impact beperken is ook een publieke verantwoordelijkheid. Dat dit lastig wordt erkennen ook de heer Diepstraten en het recreatieschap zelf. Dit roept dan al snel vragen op bij de Adviescommissie. Waar wordt dan aan meegewerkt, gaat de tijd en energie iets goeds opleveren, krijgt men met druk te maken waardoor grenzen vervagen. Ligt er al iets op de plank voor als het proces mislukt. De Adviescommissie weet dit niet. Het fundament voor het vervolg leunt, naast het Witboek, vooral ook op vertrouwen in de samenwerking. Het zijn communicerende

CONCEPT

vaten. Wanneer er van het één weinig is, is er veel van het ander nodig. Een balans is het mooiste. Niet voor alle commissieleden voelt het huidig fundament als sterk genoeg en voldoende in balans om erop te gaan staan. De oplossing kan gezocht worden in de aanvulling van het Witboek, of in de verbetering van de samenwerking, of beide. De Maatschappelijke Adviescommissie wil de samenwerking versterken met voldoende waarborgen in het Witboek en straks het Bidboek. Waar het om gaat is dat de adviezen van de Maatschappelijke Adviescommissie expliciet, transparant en met voldoende gewicht worden meegewogen in de besluitvorming, zodat de impact op de leef- en werkomgeving klein wordt gehouden en het verkeer op de capaciteit van de omliggende wegen past. Dan is er vanuit de Maatschappelijke Adviescommissie zeker wil om als kritische vrienden het avontuur zakelijk aan te gaan met het recreatieschap.

De heer Diepstraten bedankt voor de mooie inspraak. De heer Diepstraten herkent de elementen die besproken zijn, heeft geen concrete vraag, maar bevestigt de woorden die hij in zijn gesprek heeft gezegd dat vertrouwen moet groeien. Zowel het bestuur als de Maatschappelijke Adviescommissie heeft hier een rol in, omdat samen een proces bewandeld moet worden waarin de horizon op dit moment nog onduidelijk is. De intentie van de heer Diepstraten is om het vertrouwen te laten groeien. Ook het bestuur vindt het spannend, gezien de historie en dat er in het verleden zaken niet goed zijn gegaan. De heer Diepstraten hoopt dat in het proces waar het Witboek nu een document is en het verder moet groeien tot een Bidboek, het vertrouwen op dit moment groter is dan een aantal jaren geleden.

2. CONCEPTVERSLAG OPENBARE VERGADERING AB 22 OKTOBER 2020

Er zijn geen op- of aanmerkingen op het verslag.

Het algemeen bestuur besluit het conceptverslag ongewijzigd vast te stellen.

3. INGEKOMEN STUKKEN

Het algemeen bestuur besluit de lijst van ingekomen stukken voor kennisgeving aan te nemen.

4. VISIE EN UITVOERINGSPROGRAMMA

4 A. VOORSTEL VASTSTELLING UITVOERINGSPROGRAMMA ‘SPAARNWOUDE PARK 2040’ 2020 T/M 2024

Mevrouw Bos Eyssen wil een filmpje laten zien dat door de afdeling Communicatie is ontwikkeld. Helaas lukt dit technisch niet en daarom wordt de link naar het filmpje aan de bestuurders gemaild.

Mevrouw Bos Eyssen licht toe dat er ten aanzien van het concept dat in mei jl. is vastgesteld een aantal wijzigingenzijn. Er zijn zienswijzen binnengekomen die over het algemeen waardering uitspreken over de aanpak waaraan wordt gewerkt. Op drie punten zijn er wijzigingen in het stuk aangebracht. Ten eerste is op verzoek van de gemeente Amsterdam het Ontvangstgebied Houtrak toegevoegd. Ten tweede is gemerkt dat het werken aan alle losse projecten heel erg goed is, maar dat er eigenlijk ook behoefte is aan een overkoepelend parapluverhaal. Het gaat er dan om wat de gebiedsidentiteit is en wat het verhaal is van Spaarnwoude Park wat men wil vertellen. Het authentieke, relevante en onderscheidende merk wat men wil neerzetten. Daarom wil men gezamenlijk met stakeholders in het gebied de merkidentiteit gaan opzetten. De derde wijziging heeft te maken met het meerjarige financieringsplan. Eerder dit jaar is er een meerjarig financieringsplan gemaakt, waardoor gezien kon worden dat kosten en opbrengsten op de langere termijn met elkaar in evenwicht zijn. Inmiddels is men aan de slag gegaan met de Ontvangstgebieden en de visieschetsen zijn meegestuurd. De Ontvangstgebieden spreken een hoog ambitieniveau uit en daaruit rolt nu ook een indicatief kostenplaatje. Het effect is dat het meerjarenfinancieringsplan een ander beeld geeft dan voorheen. Alle kosten zijn nu toegerekend aan het recreatieschap en daar zit nog ruimte in om keuzes te maken. Ofwel alle ambities verwezenlijken, ofwel faseren ofwel kijken of derden willen investeren in de gebieden. Het beeld is wel dat men in 2045 met een

CONCEPT

exploitatietekort zit van € 2,7 miljoen als alleen kansrijke projecten worden uitgevoerd, en van € 3,7 miljoen als zowel de kansrijke projecten als nieuwe projecten worden uitgevoerd. Het is een opgave voor het Programmateam om te kijken hoe dit gat zoveel mogelijk te dichten.
De heer Diepstraten merkt op dat in het Uitvoeringsprogramma rekening wordt gehouden met de RES'sen. Het is van belang dat nu echt met de uitwerking van de RES'sen rekening wordt gehouden, omdat de concept RES'sen nu de besluitvorming ingaan. Een deel van Spaarnwoude is hierbij opgenomen als zoekgebied. De vraag is of het zoekgebied en de generieke maatregelen (zonnepanelen implementeren op parkeerterreinen) geborgd zijn. Daarnaast is de vraag of de bodem quotum van Timmermans uit de Greendeal van de Europese Unie geborgd is in het Uitvoeringsprogramma. Vanuit de gemeenteraad Velsen wordt de toeristische vaarverbinding, die over het Noordzeekanaal gaat, benadrukt. In de stukken staat dit als "oeververbinding" ingetekend, maar de uitdrukkelijke wens van de gemeente Velsen is om een toeristische verbinding oost/west te ondersteunen en dan ook in Spaarnwoude aan te landen. Het verzoek is om ook hiermee rekening te houden bij het Uitvoeringsprogramma.
Mevrouw Bos Eyssen zegt wat betreft de RES'sen er nog een stuk over de RES'sen apart wordt besproken. Vanuit RNH is men bij diverse werkateliers uitgenodigd om de zoekgebieden te concretiseren, waaronder ook de verbinding langs het Noordzeekanaal. Het verduurzamen van de Ontvangstgebieden is nog een opgave, maar staat nu in alle visieschetsen omschreven. Concreet is al vermeld dat er zonnepanelen bij de parkeerplaatsen komen. De Greendeal is niet specifiek aan het Uitvoeringsprogramma gekoppeld, maar moet misschien op een andere manier worden geborgd in het programma. De vaarverbinding oost/west is nu wel beschreven als wens, maar in de illustraties gaat deze nog van noord naar zuid. Tekst en illustraties moeten nog in overeenstemming worden gebracht.

Het algemeen bestuur besluit

1. ***In te stemmen met de vaststelling van het Uitvoeringsprogramma 'Spaarnwoude Park 2040' 2020 t/m 2024 met 17 actielijnen met als belangrijkste punten:***
    a) ***Het wegwerken van het achterstallig onderhoud***
    b) ***Focus op het versterken van natuur, landschap en cultuurhistorie***
    c) ***Focus op de ontwikkeling van aantrekkelijke ontvangst- en verblijfgebieden ten behoeve van een goede spreiding van de recreatieve druk***
    d) ***Uitgeven in ondererfpacht van sleets geraakte gebouwen***
    e) ***Fietsbereikbaarheid (in Spaarnwoude en vanuit de steden).***
2. ***In te stemmen met de Nota van Beantwoording en de wijze waarop de zienswijzen van raden/Staten al dan niet verwerkt zijn in het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040.***
3. ***In te stemmen met een correctie van het toegekende budget uit de reserves voor de planvoorbereidingsfase 2020-2021 van zeven kansrijke projecten door RNH. Waarbij het totaalbedrag van € 250.000 ongewijzigd blijft, maar de hoogte van de reserves wijzigt:***
    - ***€ 150.000 uit SPW bestemmingsreserve investeringen wordt verhoogd naar € 200.000***
    - ***€ 100.000 uit SGP algemene reserve wordt verlaagd naar € 50.000.***
4. ***In te stemmen met cofinanciering vanuit het Gebiedsfonds Spaarnwoude van projecten uit het Uitvoeringsprogramma, waarover met Staatsbosbeheer hernieuwde overeenstemming bereikt is:***
    - ***€ 300.000 aan de planvoorbereiding en planrealisatie van de fietsroute Amsterdam - kust (onderdeel van actielijn 10 Fietsbereikbaarheid)***
    - ***€ 550.000 aan planvoorbereiding en realisatie kwaliteitsimpuls recreatiebossen westflank Haarlemmermeer/Venneperhout (dit project ligt buiten het grondgebied van het recreatieschap en zal door Staatsbosbeheer opgepakt worden; RNH zal deelnemen in een projectgroep)***
    - ***Het resterende bedrag van € 100.000 voor planrealisatie revitalisering ontvangstgebied Veerplas inzetten.***
5. ***In te stemmen met de ambitieschetsen voor de ontvangstgebieden Haarlem Veerplas, Haarlemmermeer Groene Weelde en Velsen SnowWorld als eerste stap in de planvoorbereidingsfase.***
6. ***In te stemmen met het ontwikkelen/hernieuwen van het merkverhaal/de gebiedsidentiteit van Spaarnwoude Park 2040, inclusief het doorvoeren hiervan in de***

CONCEPT

huisstijl en aanpassen van een aantal basiscommunicatiemiddelen en hiervoor € 30.000 beschikbaar te stellen uit de SPW bestemmingsreserve investeringen, € 40.000 uit SGP algemene reserve en € 10.000 uit SMG reserve investeringen.

7. ***In te stemmen met het toevoegen van Actielijn 5 Ontvangstgebied Houtrak aan de kansrijke projecten en voor de planvoorbereiding hiervan alsnog gebruik te maken van eerder beschikbaar gesteld, maar nog niet gebruikt geld, te weten € 15.000 vanuit het jaarplan 2020 (AB-besluit 2019/36).***
8. ***Kennis te nemen van het geactualiseerde Meerjarenfinancieringsplan, waarin zichtbaar is dat de geprognosticeerde structurele lasten hoger zijn dan structurele baten voor de periode tot 2040/2045, waardoor er sprake is van een exploitatietekort. In dat kader zal in 2021 gewerkt gaan worden aan een verdere uitwerking van de financiële strategie met de bijbehorende financiering. Het eerdere uitgangspunt dat duurzame (ecologie, sociaal-maatschappelijk, cultuur-historie en economie) investeringen zich kunnen terugverdienen op de middel-lange termijn, behoeft daarom bijstelling van de beeldvorming.***
9. ***Kennis te nemen van het routeboekje besluitvorming ontvangstgebieden***

De heer Diepstraten merkt op dat besluitpunt 8 een zorg is en goed in de gaten moet worden gehouden door het DB en AB.
Mevrouw Sedee heeft nog een opmerking op besluitpunt 5 en 7. M.b.t. punt 5: als gekeken wordt naar de ambitieschetsen voor de Ontvangstgebieden in Haarlem; Veerplas en Haarlemmermeer Groene Weelde (en ook SnowWorld in Velsen) vraagt mevrouw Sedee of er aandacht gegeven kan worden aan het Schakelstation van Tennet bij Vijfhuizen. Dit zou eigenlijk wat groener moeten worden ingepast. Daarnaast kan ook het bezoekersdek bij Big Spotters Hill wat extra aandacht gebruiken.
Wat betreft besluitpunt 7 geeft mevrouw Sedee aan dat is gevraagd of er ook wat respect kan zijn voor de oorspronkelijke ontwerpkwaliteiten van de gebieden die worden genoemd, omdat er ooit een mooi ontwerp is geweest en men zou dat eigenlijk moeten blijven volgen. In de gemeenteraad van Haarlemmermeer is er aandacht voor gevraagd daar wat meer op te letten.
Mevrouw Bos Eyssen licht toe dat met Tennet afspraken zijn gemaakt over de herinrichting van het gebied nadat de masten zijn geplaatst. Er wordt nu een landschapsplan uitgevoerd om het te camoufleren. Mevrouw Bos Eyssen wil nog even specifiek nagaan hoe het hoofdstation wordt ingepast.
Het bezoekersdek bij de Big Spotters Hill is al langer een project waaraan wordt gewerkt. Dit betreft een gezamenlijke inspanning van het recreatieschap en ID&T. Dit staat tijdelijk on hold, maar er liggen al verschillende scenario's hoe het bezoekersdek opnieuw ontworpen kan worden en dit is ook al een keer uitgerekend. Uitvoering is ook een stevige wens van RNH.
De heer Berkhout begrijpt wat mevrouw Sedee heeft gezegd over het Schakelstation, maar denkt dat de verantwoordelijkheid om dit te camoufleren in eerste instantie bij Tennet ligt.
Eens, dat dit niet passend is bij het Ontvangstgebied, maar het zou goed zijn dat Tennet als eigenaar hier in eerste instantie voor aan zet is en dat het schap hierbij mee denkt. Mevrouw Sedee zegt dat er inderdaad een verantwoordelijkheid ligt bij Tennet, en deze wordt ook opgepakt met het schap. Het schap kan alleen vragen om over te gaan tot uitvoering. Het stelt haar gerust dat mevrouw Bos Eyssen hier voortdurend aandacht voor vraagt.

BOT (benen op tafel) overleg
De voorzitter zegt dat er een BOT-overleg over dit Uitvoeringsprogramma heeft plaats-gevonden en zij is benieuwd wat het bestuur hiervan vond en of dit voor herhaling vatbaar is.
De heer Bobeldijk vond het heel fijn om vooral over een overkoepelend document de tijd en ruimte te kunnen nemen om de inhoud in te gaan. Ook als gezien wordt hoeveel tijd en energie hier door RNH aan is besteed, is het een soort verdienste om hier voldoende aandacht voor te hebben als bestuur. Voor dit soort gebiedsoverstijgende onderwerpen is het BOT-overleg een heel goed instrument.
De heer Berkhout vindt een BOT-overleg op zich fijn, hoewel het altijd enigszins lastig is als dit digitaal plaats moet vinden. Daarnaast kan het ook niet worden gebruikt om zwart/wit vragen aan de bestuurders te stellen in de verwachting van een zwart/wit antwoord. Het zou goed zijn om periodiek met elkaar op deze manier af te tasten of men er hetzelfde in zit. Vóór de zomer zou het goed zijn nogmaals een BOT-sessie te organiseren, het liefst live.
De heer Diepstraten heeft het BOT-overleg heel erg gewaardeerd en vindt het voor herhaling vatbaar, omdat men dan ook de diepte in kan gaan over onderwerpen die bestuurlijke

CONCEPT

aandacht nodig hebben.
De voorzitter is het hiermee eens. Ook zij vond het een inspirerende ochtend en denkt dat het goed is dit vaker met elkaar te doen, maar wel met de kanttekening dat niet van bestuurders verwacht kan worden dat er direct een antwoord kan worden gegeven op een zwart/wit vraag. Het moet vooral gaan om gedachtenvorming.

4 B. VOORSTEL VERSTERKEN BESTUURLIJK OPDRACHTGEVER- EN PORTEFEUILLEHOUDERSCHAP

De voorzitter zegt dat in eerste instantie ook was gekeken naar een bestuurlijk trekker voor de financiën. Afgesproken is hiervoor eerst de discussie over het Bestuursbureau af te wachten. Gekozen is daarom nu voor een wat lichtere vorm in het DB waarbij op inhoud bestuurlijke trekkers worden benoemd. Voor de governance vraagstukken wordt daarom afgewacht wat de discussie over het Bestuursbureau oplevert. De voorzitter heeft begrepen dat alle mensen die als bestuurlijk trekker benoemd zijn, ook benaderd zijn of zij bereid zijn het bestuurlijk trekkerschap op zich te nemen.
Mevrouw Sedee zegt dat zij zeker bereid is, maar er is één waar zij in het besloten deel van de vergadering wat kanttekeningen bij wil plaatsen. Overigens kan mevrouw Sedee wel instemmen met de voorgestelde verdeling.
De heer Diepstraten merkt op dat er voor hem drie projecten worden genoemd. Dit vergt wel wat planningsuitdagingen, omdat als deze alle drie tegelijk worden uitgevoerd dit niet in te passen zal zijn. De heer Diepstraten vraagt daarom aandacht voor een volgordelijke planning en een periodieke herijking om na te gaan of de verdeling nog steeds goed werkt en past in de agenda's. Mevrouw Bos Eyssen denkt dat dit zeker een aandachtspunt is, maar het ene project is al verder in ontwikkeling en het ene project heeft ook meer bestuurlijke politieke consequenties dan andere. Zij stelt voor om een digitaal nieuwjaarsbezoek te doen en te bespreken hoe invulling te geven aan deze projecten en eventuele andere ontwikkelingen die spelen. Het bestuur staat hier voor open.
De heer Berkhout denkt dat het heel goed is om het ook bestuurlijk een "smoel" te geven door hier een bestuurder aan te koppelen. Daarnaast gaat het om ambtelijk contactpersonen en niet om ambtelijk opdrachtgevers, omdat het ambtelijk opdrachtgeverschap vanuit het RNH plaatsvindt. Dit klopt.

Het algemeen bestuur besluit

1. ***Kennis te nemen van de scope, doelen en verantwoordelijkheden van het bestuurlijk opdrachtgever- en portefeuillehouderschap en de huidige toepassing in Recreatieschap Spaarnwoude.***
2. ***In te stemmen met het aanwijzen van bestuurlijk opdrachtgevers voor de projecten van het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040:***
    - ***Gebiedsconcepten***
        - ***Hotel the Green: Bram Diepstraten***
        - ***Wheeler-Ice Planet: Mariëtte Sedee***
    - ***Ontvangstgebied Velsen/SnowWorld: Bram Diepstraten***
    - ***Ontvangstgebied Zorgvrij: Bram Diepstraten***
    - ***Ontvangstgebied Haarlem/Veerplas (Oostpoort): Robbert Berkhout***
    - ***Ontvangstgebied Haarlemmermeer/Groene Weelde: Mariëtte Sedee***
    - ***Duurzaam toekomstperspectief en realisatie NNN Dijkland: Ilse Zaal***
    - ***Ecologisch beheerplan: Erik Bobeldijk***
    - ***Project Fietsbereikbaarheid: Erik Bobeldijk***
    - ***Project ontvangstgebied Amsterdam/Houtrak: Mariëtte Sedee.***

5. GEBIEDSONTWIKKELING NATUUR EN RECREATIE

5 A. VOORSTEL SPW HERBESTEMMING FORT BENOORDEN SPAARNDAM E.O.

De voorzitter vraagt of bestuurlijk trekker de heer Diepstraten hier een toelichting op wil geven.
De heer Diepstraten zegt dat hij dit graag wil doen, ook om recht te doen aan de inspraak van de Maatschappelijke Adviescommissie namens diverse belanghebbenden. Het is goed om richting hen aan te geven waarom het bestuurlijk trekkerschap zo belangrijk is en een rol

CONCEPT

speelt in het opbouwen van het vertrouwen. Hierdoor is er namelijk altijd een bestuurder die meekijkt. Naar aanleiding van de inspraak heeft de heer Diepstraten een aantal zaken opgeschreven, namelijk: een open en eerlijk gesprek en een wens tot dialoog. Dit vindt de heer Diepstraten ook belangrijk, maar het is altijd zo dat in een bepaald proces waarin het resultaat nog niet duidelijk is, dat niet iedereen tevreden is. Daarom is het belangrijk dat men met elkaar in gesprek gaat om naar het resultaat toe te trechteren in de hoop dat het gewenste draagvlak ontstaat. Er waren wat zorgen over financiële randvoorwaarden, zorgen over de omvang van de ontwikkeling en het vertrouwen in de samenwerking. In het hele proces van een aantal gesprekken, door een sterke externe onafhankelijke begeleiding, ligt er nu een product waar de heer Diepstraten als bestuurlijk trekker achter kan staan.
Overigens wil de heer Diepstraten richting de Maatschappelijke Adviescommissie ook aangeven dat er nog een weg te gaan is, omdat er nu een Witboek is en men toe moet naar een Bidboek. Een Bidboek geeft eigenlijk aan hoe voorstellen van externen worden beoordeeld. De verwachting is dat bepaalde elementen, die door de Maatschappelijke Adviescommissie worden benoemd, een zwaarte krijgen in de beoordeling. Het is begrijpelijk dat er zorgen zijn over de financiële haalbaarheid. Dit moet worden afgewacht, maar de heer Diepstraten heeft hier wel vertrouwen in. Verder heeft er discussie plaatsgevonden over het woord “kleinschalig”. Voor iedereen is dat weer anders, daarom is in het Bidboek “proportioneel” opgenomen, waarbij de Maatschappelijke Adviescommissie aan tafel zit en het bestuur kan voeden over de proportionaliteit. Voor de één is bijvoorbeeld een kleinschalig hotel grootschalig en voor de ander kleinschalig. Dat woord is daarom wat beladen en niet overgenomen. De must have, should have, zoals opgesteld door het Adviesbureau, kan ook wat verwarring opleveren. De heer Diepstraten denkt dat het bestuur richting trechtering heel goed moet kijken naar de dimensionering van voorwaarden, omdat dat in het Bidboek terecht komt en de markt op gaat. Het moet duidelijk zijn voor partijen die gaan aanbieden en mensen die het gaan beoordelen. Het voorstel van de heer Diepstraten is om een vertegenwoordiging van de Maatschappelijke Adviescommissie in de beoordelingscommissie op te nemen, zodat met elkaar de voorstellen kunnen worden beoordeeld. Er wordt verder gewerkt aan het vertrouwen en de heer Diepstraten zal hier persoonlijk steeds zijn best voor doen.
De heer Berkhout spreekt zijn complimenten uit over de zorgvuldigheid, gezien de voorgeschiedenis. De heer Berkhout ziet ook een valkuil als het onuitvoerbaar lijkt en ziet een paar risico’s. Opgepast moet worden dat in het vervolgtraject geen onmogelijke eisen worden gesteld. De beleving van het genereren van voldoende middelen en het in proportie zijn met de omgeving zou bijna tegenstrijdig worden beleefd. Belangrijk is aan de voorkant duidelijk te zijn, maar het is goed om het proces op deze manier gezamenlijk in te gaan.
De heer Diepstraten zegt dat er inderdaad een grijs gebied is waar nog niet volledig helderheid over gegeven kan worden. Getracht wordt om in het Witboek en in het gesprek met de Maatschappelijke Adviescommissie duidelijkheid te scheppen dat iedere ontwikkeling verkeersbewegingen met zich mee gaat brengen. Verder is gevraagd om een goed verkeers-circulatieplan en dat moet kritisch getoetst worden en voorzien worden van adviezen door gemeenten. Belangrijk is dat de gemeenten Haarlem en Velsen hierbij nauw samenwerken. Daarnaast is het belangrijk het spanningsveld met elkaar te benoemen en concreet te maken. Verder is van belang dat het goed inpasbaar is in goed overleg met de omgeving. Het Bidboek zal wat concreter worden in relatie tot wat er kan in de beoordelingscriteria van een voorstel.

Het algemeen bestuur besluit

1. ***Kennis te nemen van de afronding van de conserveringswerkzaamheden aan muurschilderingen door Stichting Restauratie Atelier Limburg i.s.m. Universiteit van Amsterdam***
2. ***Kennis te nemen van de voortgang in de uitvoering van het participatieplan***
3. ***Kennis te nemen van het advies van de maatschappelijke adviescommissie “het benoorden”***
4. ***Kennis te nemen van het advies van de ambtelijke adviescommissie***
5. ***In te stemmen met de vaststelling van het Witboek – versie 29 november 2020;***
6. ***In te stemmen met beantwoording van de maatschappelijke adviescommissie per brief en hierbij het witboek versie 29 november 2020 mee te zenden.***

5 B. MEDEDELING STUDIE FIETSVERBINDING AMSTERDAM – KUST – NOORDZEEKANAAL

Mevrouw Bos Eyssen vertelt dat vorig jaar in het jaarplan een klein budget is vrijgemaakt om de fietsroute Amsterdam-kust in beeld te brengen wat betreft de veiligheid van de route, het onderhoud, de kwaliteit, de oversteekbaarheid, logica en de breedte van de paden. Van dat budget zijn nu drie quickscans uitgevoerd. De route Amsterdam-kust heeft een rechtdoor route richting Haarlem. Daar zitten vooral knelpunten in het beheergebied, bijvoorbeeld de onveiligheid van de oversteek station Halfweg, daarnaast is de kwaliteit van het wegdek van de Notweg een aandachtspunt en de breedte van de fietsbrug bij de Liede die te smal is. Ook is de IJ-splitsing over de Spaarndammerdijk door Spaarndam over de Slaperdijk richting Nationaal Park Zuid Kennemerland richting IJmuiden onderzocht. De Spaarndammerdijk wordt door de gemeente Haarlemmermeer opgeknapt en dat is een mooie schakel die aangepakt wordt. Verder is ook nog gekeken naar mogelijkheden voor de Noordzuidroute (verbinding Groene Weelde richting hoek Veerplas). Dit betrof alleen nog maar een quickscan om de knelpunten in beeld te brengen. In de vervolgfase wordt gekeken of partners en anderen geënthousiasmeerd kunnen worden om mee te werken richting VRA, Metropoolregio en Provincie Noord Holland om hier geld voor vrij te maken. Zelf heeft het recreatieschap vanuit het Gebiedsfonds een basisbedrag om de planvoorbereiding verder uit te werken en misschien al een deel hiervan in de route te steken.
De heer Berkhout vindt het mooi om te zien en veel kansen voor regionale fietsroutes. Vooral bij de Noordzuidverbinding is het goed te kijken hoe hier samen in op te trekken. Er is een aantal knelpunten over water, maar in principe is er een hele mooie recht doorgaande Noordzuid-verbinding vanaf het station Spaarnwoude tot station Hoofddorp over een vrij liggend fietspad. Het is mooi als hier een soort coalitie voor gevormd kan worden van het schap, de provincie en de gemeenten in de gemeenschappelijke regeling als het gaat om bereikbaarheid Zuid Kennemerland. Dit, omdat er een gedeelde wens is om hier stappen in te zetten.

Het algemeen bestuur neemt kennis van de voortgang van de planvoorbereiding voor een recreatieve en utilitaire fietsverbinding Amsterdam – kust – Noordzeekanaal.

5 C. MEDEDELING SPW VOORTGANG VERPLAATSEN PONTVEERVERBINDING DE OPSTAPPER

Mevrouw Bos Eyssen zegt dat dit onderwerp al vaker op de bestuurlijke tafel is geweest. Recent is overeenstemming bereikt met de gemeente Haarlem over de aanmeerkant aan de Noordzijde bij Fort Zuid. Er zijn inmiddels twee nieuwe ontwikkelingen waardoor dit opnieuw wordt voorgelegd. De ene ontwikkeling betreft de nieuwe havenverordening van de gemeente Haarlem waarvan vanaf 2025 alleen nog elektrisch vervoer over water mogelijk is. De tweede ontwikkeling betreft de vraag of de locatie Schoteroog wel de juiste aanmeerlocatie is. Een collega, die het project begeleidt, heeft een aantal scenario's in beeld gebracht. Bijvoorbeeld het scenario tot het ombouwen tot een elektrische pont. Dit gaat aanvullend ongeveer € 78.000,-- kosten. Als het hele project op relevantie wordt beoordeeld, dan zou het ongeveer € 100.000,-- kosten, omdat dan ook de aanmeerlocatie aan de westzijde onderzocht kan worden. In deze scenario's is nog niet meegenomen wat het betekent als helemaal afscheid van deze plek wordt genomen en het pontje elders in het recreatieschap een plek krijgt. De focus ligt nu vooral op het bestaande project en wat daarbinnen voor mogelijkheden zijn. Het zou goed zijn even te kijken of het bestuur hier nu al een keuze in wil maken of dat er later een voorstel terug moet komen.
De heer Berkhout vindt het fijn dat dit in kaart is gebracht, maar op dit moment is het een mededeling. Het zou goed zijn hier een vervolggesprek over te houden. Dit hoeft niet perse alleen in het schap, maar dat kan ook met de betrokken partijen (provincie, gemeente Haarlem en het schap). De heer Berkhout stelt voor dat de betrokken partijen tussen nu en het volgende AB samen overleg hebben.
Mevrouw Sedee geeft aan dat het misschien niet meer van deze tijd is dat nog steeds een dieselpont wordt gebruikt, maar het is wel een mooie fietsverbinding die er eigenlijk moet komen. Als er een elektrisch pontje komt, dan zou de bijdrage van het schap daar niet teveel voor verhoogd moeten worden en zij vraagt zich af of de gemeente Haarlem dan bereid is hier aan te betalen. De heer Berkhout zegt dat het daarom goed is om dit te overleggen. De voorzitter zegt dat er in de Provinciale Staten recent ook aandacht is gevraagd voor de

CONCEPT

"varende fietspaden" (pontjes die belangrijk zijn voor fietsroutes). Het is daarom inderdaad goed om met het schap, de gemeente Haarlem en de provincie en mogelijk andere gemeenten bij elkaar te gaan zitten om te kijken naar een oplossing voor een elektrische pont. Mevrouw Sedee zegt dat de gemeente Haarlemmermeer momenteel de Spaarndammerdijk opknapt en daar bijna failliet aan gaat waardoor zij geen geld meer heeft.
De heer Bobeldijk zegt dat veel kosten vaak in bemensing zitten. Misschien is een zelf varend systeem met een nieuwe technologie een oplossing. De voorzitter zegt dat dit dan de eerste zelf-varende pont van Nederland zou zijn. Op een later moment wordt verder gesproken over De Opstapper.

Het algemeen bestuur neemt kennis van de zoektocht naar een alternatieve locatie van het pontveer De Opstapper.

5 D. BESLUIT DB SPW VOORWAARDEN GEBRUIK PARKEERPLAATSEN HOUTRAK VOOR BEZOEKERS THE STYLE OUTLETS

Het algemeen bestuur neemt kennis van het besluit van het dagelijks bestuur om in te stemmen met de voorwaarden die worden gesteld bij de onderhandelingen over het gebruik van de terreinen/parkeerplaatsen.

6. CONTRACTBEHEER – GEEN AGENDAPUNTEN

7. MEERJARENBEHEER

7 A. MEDEDELING SPW PLAN VAN AANPAK BIODIVERSITEIT

Het algemeen bestuur neemt kennis van de voortgang met betrekking tot de bijdrage aan het verbeteren van de biodiversiteit in de recreatiegebieden van het Recreatieschap Spaarnwoude.

7 B. MEDEDELING SMG NATUURONDERZOEK SPAARNWOUDERPLAS EN SPAARNWOUDERMEER

Het algemeen bestuur neemt kennis van de uitkomsten van het onderzoek naar macro-fauna (kleine waterdieren) in de Spaarnwouderplas (Kerkemeertje) en het Spaarnwoudermeer.

7 C. MEDEDELING SMG NATUURONDERZOEK BUITENSCHOT

Het algemeen bestuur neemt kennis van het uitgevoerde natuuronderzoek in Buitenschot door een ecologisch adviesbureau.

8. ORGANISATIE (WAARONDER SCHAPSOVERSTIJGENDE ZAKEN)

8 A. VOORSTEL TOEKOMST ERFPACHTCONTRACTEN MET STAATSBOSBEHEER

De heer Gilliam licht toe dat uitvoerig overleg met Staatsbosbeheer (SBB), de provincie en een aantal gemeenten heeft plaatsgevonden over de toekomstige relatie. Voor de korte termijn zijn hier werk-afpraken over gemaakt. Voor de lange termijn is een traject afgesproken waarin een aantal onderwerpen de revue passeren. De wens is een contractuele relatie met SBB op basis van erfpacht, deze erfpachtcontracten te moderniseren en terug te gaan van 26 naar 3 contracten (één per gebied). Daarnaast is het de bedoeling te verkennen hoe met andere gebieden dan de recreatiegebieden (waar de recreatieschappen over gaan) meer tot samenwerking gekomen kan worden. Hiervoor is een aantal werkgroepen in het leven geroepen en begeleiding van Bureau Berenschot. De bedoeling is hiermee in januari a.s. aan de slag te gaan. De voorzitter spreekt haar complimenten uit voor dit resultaat.
Mevrouw Sedee spreekt ook complimenten uit en benadrukt dat het belangrijk is dat gekeken wordt wat het effect is op de meerjarenbegroting van het schap en de bijdrage van de deelnemers.
De heer Gilliam zegt dat RNH op dit moment in gesprek is, maar het is niet de verwachting dat

CONCEPT

dit een negatief effect heeft op de bijdrage van de deelnemers. Vóórdat er afspraken worden gemaakt die hier op termijn wel toe zouden kunnen leiden, wordt dit integraal voorgelegd aan de besturen om hier een afweging in te maken. RNH zal geen beslissingen nemen die impact hebben op de exploitatie van de gebieden. Mevrouw Sedee adviseert hier scherp op te zijn en vraagt zich af of al voorgesorteerd zou moeten worden op eventuele effecten. De heer Gilliam zegt dat als dit inzicht er op enig moment is, dat dit dan vroegtijdig met het AB wordt gecommuniceerd.
De heer Berkhout zegt dat het uitgangspunt moet zijn dat het budgetneutraal gebeurt en als dit anders mocht zijn, dan wordt het AB geïnformeerd.
De heer Gilliam begrijpt de opmerkingen van mevrouw Sedee wel, omdat men op een gegeven moment in een soort trechter terecht zou kunnen komen en belangrijk is dan het juiste moment te kiezen om met het AB te overleggen.

Het algemeen bestuur besluit:

1. ***Kennis te nemen van de rapportage van P2 over de toekomst erfpacht MRA;***
2. ***In te stemmen met het uitgangspunt voor samenwerking: gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen SBB en de recreatieschappen, voor alle groene recreatieve gebieden in de MRA die in eigendom zijn van SBB, de provincie Noord-Holland en de deelnemende gemeenten van de recreatieschappen;***
3. ***In te stemmen met de uitwerking van de volgende oplossingsrichtingen:***
    a. ***Aanpassingen werkingsgebied***
    b. ***Erfpacht 2.0***
    c. ***Afspraken niet erfpachtgebieden en***
    d. ***Gebiedsfonds***
4. ***In te stemmen met het vervolgproces (fase 2) waarbij een gedeelde visie wordt opgesteld met:***
    a. ***Transparante gebiedsexploitatie***
    b. ***De contouren van erfpacht 2.0 en***
    c. ***Afspraken voor 'niet erfpachtgebieden'***
5. ***In te stemmen met het afsluiten van Fase 2 medio 2021 met het ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst;***
6. ***In te stemmen met een fase 3 waarin werkafspraken worden gemaakt voor een betere aanhaking van SBB bij de recreatieschappen;***
7. ***In te stemmen met het verdelen van de externe begeleidingskosten (€ 36.300 inclusief btw) voor fase 2 tussen SBB (50%) en de 3 recreatieschappen (elk 16,7%);***
8. ***In te stemmen de bijdrage van Spaarnwoude (€ 6.050 inclusief btw) te dekken in de exploitatierekening;***
9. ***In te stemmen met het verlenen van een opdracht aan RNH om de inzet van RNH in bovengenoemde werkzaamheden binnen de geoffreerde inzet en begroting 2021 uit te voeren.***

8 B. MEDEDELING HIGHLIGHTS EN BESTUURLIJKE OPVOLGING VOORZITTERSOVERLEG 18 NOVEMBER 2020

Het algemeen bestuur neemt kennis van de belangrijkste onderwerpen die besproken zijn in het voorzittersoverleg van 18 november 2020 en de wijze waarop dit terugkomt op de bestuurlijke agenda van Recreatieschap Spaarnwoude.

CONCEPT

8 C. MEDEDELING VOORTGANG REGIONALE ENERGIE STRATEGIE (RES)

Mevrouw Sedee heeft gelezen dat de gemeente Haarlemmermeer zoekgebieden heeft opgegeven voor zonne-energie, maar dat klopt niet omdat de gemeente Haarlemmermeer dat niet heeft gedaan.
De heer Diepstraten denkt dat het goed is om wat dieper in te gaan op de zoekgebieden en de bijdrage van het recreatieschap zelf aan de Regionale Energie Strategieën en hoe enerzijds voorzien kan worden in de behoefte en anderzijds de waarde van het recreatieschap zoveel mogelijk te beschermen. Dit blijft af en toe een beetje botsen. Dit ook als het gaat om bijvoorbeeld het plaatsen van windturbines aan de rand van een bepaald gebied. Ook dan krijgt men altijd te maken met weerstand. Het zou fijn zijn om hier een keer op een brainstormende manier met elkaar over door te praten.
De voorzitter denkt dat het goed is om nog een keer over de strategie te spreken om dit verder te brengen.
De heer Berkhout zegt dat een keer is gesproken over het opplussen van de Ontvangst-gebieden, maar ook bij de verfijning van de RES'sen is de balans tussen opwekken, recreatie en ecologie van belang. Dit komt allemaal samen in het schap en daarom is het belangrijk om de belangen goed af te wegen en te kijken hoe het in te passen is. Dit is een BOT-sessie waard wat de heer Berkhout betreft. De voorzitter denkt dat dit een goede afspraak is.
Mevrouw Sedee heeft diagonaal een artikel over de RES in Noord-Holland gelezen, waarbij Noord Holland het beste RES-aanbod deed van heel Nederland. Enerzijds kan men een soort voorbeeldfunctie laten zien over het bij elkaar brengen van alternatieve energie en ecologie. Anderzijds moet men zich afvragen of deze voorbeeldfunctie nog nodig is als het bod in Noord-Holland voldoende is.
De heer Diepstraten wijst erop dat de zoekgebieden in het bod zitten. Er is juist een opgave voor het schap om in een bepaalde behoefte te voorzien. De vraag hoeveel ha dit betreft, moet nog worden besproken. Belangrijk is inzichtelijk te hebben wat er aan komt en hoe dit in te vullen met de gemeenten.
De heer Bobeldijk constateert dat de discussie een ondersteuning is van het betoog dat hier een keer een BOT-sessie over gehouden moet worden. Dit ook vanwege het feit dat dit onderwerp meestal wat reuring oplevert. Van belang is, voordat dit als mededeling in een AB-vergadering wordt besproken, dat men dit tevoren uitvoerig met elkaar bespreekt om alle voors en tegens op een rijtje te kunnen zetten.
De heer Berkhout heeft ook het stuk gelezen waar mevrouw Sedee aan refereert en denkt dat men tot nu toe goed bezig is, maar het is pas het begin. Hoe concreter, hoe spannender, hoe meer weerstand en hoe meer eraf valt. Dit is ook de opgave die er voor het schap is, omdat belangrijk is onder welke voorwaarden het inpasbaar is.

Het algemeen bestuur neemt kennis van de voortgang van de RES en besluit hier een keer een BOT-sessie aan te wijden.

9. PLANNING & CONTROL

9 A. VOORSTEL NAJAARNOTITIE 2020

De heer Diepstraten merkt op dat hij achteraf gezien vindt dat het algemeen bestuur iets te snel heeft gegrepen naar de toezeggingen om de helft van de erfpacht kwijt te schelden. Met de nieuwe coronamaatregelen vindt de heer Diepstraten dat dit anders moet worden gedaan. Dit ook, omdat de heer Diepstraten er wat moeite mee heeft om de rekening direct door te schuiven naar de gemeenten. Al eerder is aangegeven dat het schap zelf ook moet kijken naar de kosten en de vraag is of dit is gebeurd. Daarnaast is het de vraag of toch niet de reserve moet worden aangesproken in plaats van de gemeenten. Bij de gemeente Velsen is het financieel in elk geval heel erg ingewikkeld en moeilijk waardoor bepaalde ondernemers en groeperingen teleurgesteld moeten worden. Dit betekent dat bepaalde ondernemers binnen de gemeente Velsen via het schap een voordeligere regeling hebben gekregen dan via de gemeente. De heer Diepstraten heeft hier wat moeite mee.
De heer Bobeldijk zegt dat de reactie van de gemeente Amsterdam in lijn ligt met wat de heer Diepstraten aangeeft. In het verleden is gevraagd om als laatste naar de participantenbijdrage te kijken en eerst naar de reserves. De heer Bobeldijk ziet ook de risico's dat het weerstands-vermogen als gemeenschappelijke regeling dan lager wordt, maar denkt dat gezien deze

bijzondere tijd dit risico genomen moet worden. Dit juist, omdat afgesproken is de participantenbijdrage als laatste te verhogen. Alle gemeenten hebben het nu zwaar, evenals de provincie. Het is een andere vraag als het gaat om lange termijnfinanciering, maar deze najaarsnota zou de heer Bobeldijk niet op deze manier willen vaststellen.
De heer Berkhout vindt dat als het nu niet bij de gemeenten in rekening wordt gebracht dat het probleem wordt doorgeschoven. Men heeft dit met elkaar kunnen zien aankomen. Voor SPW ziet men dat als men dit onttrekt uit de reserve dat er nog € 1 ton boven het minimaal benodigde weerstandsvermogen overblijft. Het is niet de verwachting dat er volgend jaar veel inkomsten gegenereerd kunnen worden. Ook volgend jaar zal mogelijk een forse tegenvaller laten zien, waardoor de reserve daarna leeg is. Dit zou dan betekenen dat volgend jaar rond deze tijd, midden in de verkiezingstijd, een driemaal zo hoge structurele bijdrage gevraagd wordt. Het is goed uit te leggen en daarnaast is het ook de verwachting dat deze incidentele bijdrage niet voldoende is. Al jaren is aan de raden gecommuniceerd dat de reserves eindig zijn. Juist nu er Uitvoeringsprogramma's zijn vastgesteld, ontkomt men er niet aan om een bijdrage aan de gemeenten en provincie te vragen. Het is niet leuk om de boodschap aan de gemeenten te brengen, maar als bestuurder moet men hier zijn of haar verantwoordelijkheid in nemen. Belangrijk is ook scenario's van prognoses van volgend jaar in kaart te brengen, omdat het ook de verwachting is dat er ook volgend jaar nog een extra bijdrage nodig is.
Mevrouw Sedee zegt dat de gemeente Haarlemmermeer al een incidentele bijdrage heeft toegezegd voor SPW Oud. Met elkaar is steeds geconstateerd dat in coronatijd het groen heel erg belangrijk is voor de inwoners. Mevrouw Sedee sluit zich aan bij wat de heer Berkhout heeft gezegd over de Uitvoeringsprogramma's die eerder deze vergadering zijn vastgesteld. Het doet misschien pijn, maar men heeft het groen keihard nodig en er zijn prachtige programma's vastgesteld en hier moet dan nu even geld bij. Het is niet anders. Dit moet ook goed aan de raden kunnen worden uitgelegd, omdat het belangrijk is.
De heer Bobeldijk herkent een deel van de opmerkingen van mevrouw Sedee en de heer Berkhout, maar op het moment dat het geld uit de reserves wordt gehaald betekent dit niet dat men het groen niet in kan. Het is juist deze najaarsnotitie in deze situatie, waarin alle gemeenten het zwaar hebben, waar de heer Bobeldijk zou adviseren pas op de plaats te maken. Als men terug is naar normaal, zou het goed zijn om weer discussie te voeren over de structurele bijdrage. Vanuit de gemeente Amsterdam is indertijd gezegd dat er eerst een goede visie en Uitvoeringsplan moet komen en daarom is dat een basis om het gesprek over te voeren.
De heer Diepstraten begrijpt de andere kant van de medaille die de heer Berkhout en mevrouw Sedee benoemen. De gemeenteraad van Velsen heeft wel rekening gehouden met een hogere bijdrage, maar als bestuurder vindt de heer Diepstraten dat er iets te snel toezeggingen zijn gedaan over compensatie van erfpacht zonder dekking. Er is nu wel dekking, maar van belang is ook op de financiën van de gemeente Velsen te letten waarbij ook bezuinigd moet worden op groen, wegen etc. Dit betekent een verantwoordelijkheid om goed naar de financiën te kijken en met name ook naar de eigen kosten van RNH. De heer Diepstraten vraagt of er ook naar de eigen kosten van het recreatieschap is gekeken of dat dit nog moet gebeuren.
Mevrouw Sedee zegt dat het groen niet verdwijnt als er geen bijdrage komt, maar het wordt wel minder aantrekkelijk. Verder geeft zij aan op de opmerkingen van de heer Berkhout dat gekeken zou worden naar een structurele verhoging van de participantenbijdrage als de visie klaar is. Zij kan zich nog de discussie herinneren van vorig jaar dat de gemeenten toen ook al heel krap kwamen te zitten vanwege de tekorten op bijvoorbeeld de WMO en de Jeugdzorg. Bij de nieuwe visie en het Uitvoeringsprogramma kan het echter niet zo zijn dat de bijdrage structureel omhoog gaat. Daar zal de raad niet zo makkelijk mee akkoord gaan vanwege het grote gat in de begroting, waar corona nog bijkomt. De gemeente Haarlemmermeer heeft er wel een incidenteel extra bedrag voor over, maar kan er niet mee akkoord gaan dat de structurele bijdrage omhoog gaat.
De heer Berkhout zegt dat eerder met elkaar de visie is vastgesteld en toen was ook duidelijk waar men voor gaat met elkaar en daar hoort dus ook een hogere participantenbijdrage bij vanuit het standpunt van de gemeente Haarlem. Als men dit niet doet, dan is interen op de reserves eindig. De heer Berkhout vindt het kwetsbaar als er nu geen incidentele bijdrage wordt gedaan, omdat men volgend jaar voor een grotere opgave komt te staan. Gemeenten zitten overigens altijd krap bij kas. Het is goed om volgend jaar discussie over verhoging van de structurele bijdrage te voeren. Verder is de heer Berkhout het met mevrouw Sedee eens dat er nu meer dan ooit gebruik wordt gemaakt van de recreatieve gebieden. De heer Berkhout roept daarom op om nu het besluit over een incidentele bijdrage te nemen en volgend jaar het

gesprek goed te voeren.
De voorzitter geeft namens de provincie Noord-Holland aan dat zij een en ander eerder met de Staten heeft besproken en daar is afgesproken om ten aanzien van alle vijf recreatieschappen als uitgangspunt te nemen, zoals in artikel 30 lid 4 van de gemeenschappelijke regeling staat, eerst de reserves aan te speken voor de coronaschade en dan pas tot verhoging van de participantenbijdrage te komen. In 2019 is al een aanzienlijke verhoging geweest van de participantenbijdrage. De provincie kan daarom niet instemmen, maar is wel bereid om in het vervolg de discussie te voeren over het Uitvoeringsprogramma en te kijken wat daarvoor de bijdrage moet zijn.
De heer Gilliam merkt m.b.t. het kostenniveau van RNH op dat dit permanent de aandacht heeft en laatst is aangetoond dat de tariefhoogte van RNH lager is dan gemiddeld bij gemeenten, evenals de overhead. Er is een nieuwe manager Middelen die vindt dat alles smal is neergezet. Er is permanent aandacht voor het kostenniveau van RNH en de heer Gilliam wil hier graag nog naar kijken, maar wil de verwachting temperen dat daar veel te halen is.
De heer Berkhout vraagt zich af hoe dit nu verder moet gaan en vindt het onverantwoord om nu geen besluit te nemen tot een incidentele bijdrage en vraagt of nu moet worden overgegaan tot stemming. De voorzitter geeft aan dat de provincie Noord-Holland ook een bijdrage heeft opgegeven bij het Rijk voor coronaschade, maar dat is een substantieel lager bedrag dan nu aan de gemeenten wordt doorberekend. Op het moment dat dit bedrag door het Rijk beschikbaar wordt gesteld, dan zou dit ook weer ten goede kunnen komen van de schappen.
Mevrouw Sedee begrijpt dat de provincie Noord-Holland vijf schappen heeft, maar ook de gemeente Haarlemmermeer geeft veel geld uit aan het groen. Elke keer als er een beroep wordt gedaan op Haarlemmermeer, dan is men altijd wel bereid om iets te doen. Zij vraagt de voorzitter om in de Staten door te geven dat de gemeente Haarlemmermeer onaangenaam verrast is door het feit dat de Staten kennelijk niet bereid zijn om de schappen wat extra toe te stoppen vanwege coronaproblematiek. Zij vindt dat heel erg moeilijk. Als er gestemd wordt en de meeste deelnemers stemmen tegen, dan neemt zij aan dat de gemeente Haarlemmermeer deze € 30.000,-- ook niet hoeft te betalen. Met pijn in haar hart trekt zij dit dan terug. Dit geldt ook voor de gemeente Haarlem merkt de heer Berkhout op. Het geld is wel beschikbaar, maar alleen als dit gezamenlijk wordt ingezet.
De heer Diepstraten zegt dat de gemeenteraad van Velsen ook het geld beschikbaar heeft gesteld. De heer Diepstraten zal daarom wel voor dit voorstel stemmen, maar vanuit zijn rol als bestuurder heeft hij wel wat zorgen geuit over de manier van dit proces. Het is een les hoe om te gaan met toezeggingen naar partijen wat uiteindelijk uit gemeenschapsgeld betaald moet worden. Daarnaast is een zorg dat erfpachters in het schap 50% vergoeding krijgen, terwijl de gemeente Velsen dit voor de ondernemers heeft laten afhangen van de omzetdaling.
De heer Jensen begrijpt de zorgen en deelt deze, maar het klopt wat de Gedeputeerde zegt omdat in de Staten is afgesproken dat er eerst ingeteerd moet worden op de reserves. Mocht dit anders zijn, dan moet dit weer besproken worden in de Provinciale Staten. Het is niet de verwachting dat dit op korte termijn gebeurt.
De heer Bobeldijk merkt op dat het echt niet zo kan zijn dat gemeenten die vóór stemmen wel moeten betalen. Zo werkt het niet, dan betaalt niemand. Als dit besluit nu niet wordt genomen, dan moet de komende jaren wel vinger aan de pols worden gehouden hoe hier het komende jaar mee om te gaan. Daarnaast is het goed ook een discussie over de structurele bijdrage te gaan voeren.
De voorzitter geeft vanuit de provincie aan dat er altijd bereidheid is, maar dat er een bepaalde volgordelijkheid is afgesproken. Namelijk eerst het aanspreken van de reserves en op het moment dat die niet voldoende zijn, dan kan worden gekeken of overgegaan kan worden tot verhoging van de participantenbijdrage.
Geconcludeerd wordt dat er sprake is van stakende stemmen, omdat de gemeente Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen vóór het voorstel stemmen. De provincie met twee stemmen en de gemeente Amsterdam stemmen tegen. Dit betekent dat er geen meerderheid van stemmen is. In artikel 30 van de Gemeenschappelijke Regeling staat dat als er in een jaar een exploitatietekort is, dan is de eerste stap dat wordt gekeken wat er nog in de reserve zit. Als dit onvoldoende toereikend is, dan kan een incidentele bijdrage worden gevraagd aan de participerende overheden. Dit betekent dan dat dit beslispunt opnieuw op de agenda komt bij het vaststellen van de jaarrekening, die tevens ook voor een zienswijze wordt verzonden. Dat is dan het moment om het wederom onder de aandacht te brengen van de raden en Staten.
De heer Berkhout vraagt of het nog financieel verantwoordelijk beleid is gezien het feit dat SPW niet meer dan € 100.000,-- boven het weerstandsvermogen zit, terwijl er nog een heel

zwaar jaar voor de boeg is. De voorzitter geeft aan dat als de provincie één schap tegemoet komt, dit ook consequenties heeft voor de andere schappen. Zij wil het gesprek intern nog zeker aan gaan, maar op dit moment moeten de reserves worden aangewend. Gekeken moet worden of dit uiteindelijk houdbaar is als de reserves zo interen. De bedoeling is hier bij de jaarrekening op terug te komen.
Geconcludeerd wordt dat wel met de Najaarsnotitie kan worden ingestemd. De heer Berkhout vraagt hoe hierover wordt gecommuniceerd en hoe dit wordt teruggekoppeld. Afgesproken wordt dat mevrouw Bos Eyssen samen met de voorzitter en vice-voorzitter de bestuurs-mededeling aanpast of dat er een aanvullende brief wordt gestuurd dat de discussie doorschuift naar het voorjaar.
De heer Diepstraten vraagt wat nu te doen met de partijen die een erfpachtcontract bij het schap hebben. De voorzitter geeft aan dat dit in het besloten deel van de vergadering wordt besproken.

Het algemeen bestuur besluit

1. ***In te stemmen met de Najaarsnotitie 2020 Spaarnwoude;***
2. ***Niet in te stemmen met de berekende coronabijdrage voor de participanten en met het verzenden van de factuur voor de aanvullende coronabijdrage 2020 aan de deelnemers,***
   maar dit te bespreken in het voorjaar bij de jaarrekening.

9 B. VOORSTEL JAARPROGRAMMA 2021

De heer Berkhout kan niet instemmen met besluitpunt 3, omdat ook hier weer wordt gekozen om dit uit de reserves te halen. Mevrouw Sedee vraagt hoe dit dan wel moet worden bekostigd. De heer Berkhout geeft aan dat hier nog discussie over moet plaatsvinden. Het gaat nu om een voorlopig besluit en zover is het nog niet.
De heer Gilliam merkt op dat besluit 3 uit twee onderdelen bestaat. Enerzijds gaat dit over stijging van de tarieven, dit heeft te maken met het kostenniveau en daar kan niets aan veranderd worden. Voor de dekking daarvan zijn meerdere mogelijkheden, bijvoorbeeld het schrappen van een aantal onderdelen omdat dit niet uit de bestemmingsreserve mag worden gehaald.
Mevrouw Bos Eyssen zorgt voor aan aangepast te ondertekenen besluit.

Het algemeen bestuur besluit

1. ***in te stemmen met het Jaarprogramma 2021 Spaarnwoude;***
2. ***In te stemmen met het gebruiken van het Jaarprogramma 2021 Spaarnwoude als basis voor de begrotingswijziging 2021;***
3. ***In te stemmen met de kostenstijging inhuur personeel RNH (door stoppen van 2% korting op inhuur personeel) voor 2021 en 2022;***
   Niet akkoord te gaan met deze kostenstijging voorlopig te onttrekken aan de bestemmingsreserve beheer;
   Bij de begrotingswijziging 2021 en de programmabegroting 2022 met een definitieve oplossing te komen;
4. ***Kennis te nemen van de projecten groot onderhoud 2021 in deelgebied SPW.***

9 C. VOORSTEL KADERNOTA 2022

Het algemeen bestuur besluit

1. ***In te stemmen met het vaststellen van de Kadernota 2022 van Recreatieschap Spaarnwoude;***
2. ***In te stemmen met het aanbieden van de Kadernota aan de participanten voor verwerking in hun respectievelijke begrotingen, waarbij de participantenbijdrage wordt verhoogd conform de indexering van 2,6%.***

CONCEPT

9 D. VOORSTEL INTEGRALE BEGROTING

De voorzitter geeft aan dat de provincie een keuze heeft gemaakt voor optie a, evenals de gemeente Haarlemmermeer en de gemeente Haarlem. De gemeente Amsterdam is voor optie b, maar hier hoort wel een discussie bij of er nog correcties nodig zijn bij participanten. De heer Berkhout zegt dat nu wordt gekozen voor a. Als dit een financieel efficiency voorstel oplevert, dan zou hij ook wel in kaart willen zien wat dit bespaart. Voor nu kiest Haarlem voor a. De heer Diepstraten kiest namens de gemeente Velsen ook voor a met dezelfde kanttekeningen als de heer Berkhout. Belangrijk is ook te kijken naar efficiency. Het zou goed zijn om in een volgend jaar te kijken wat het verschil is en hoe dit voordeliger zou kunnen zijn.
Mevrouw Sedee zegt dat in het SGP en SMG is gespaard voor groot onderhoud en bij SPW niet. Belangrijk is dat er daarom een onderscheid blijft zoals dat historisch is opgezet. Haar allereerste vergadering in het schap ging ook over het aanpassen van de financiële systemen die werden gehanteerd in het recreatieschap en ook hoe ingewikkeld dit was. De vraag is of weer een nieuwe opdracht moet worden gegeven om te kijken of bespaard kan worden, omdat zij denkt dat RNH dit heel goed zelf weet.
De heer Bobeldijk kan zich voorstellen dat er reserveringsreserves zijn die locatie gebonden zijn. Het historische verhaal klinkt tegenstrijdig met een gemeenschappelijke regeling waar men als gemeenschappelijk bestuur een gemeenschappelijk iets heeft. De correctie dat er misschien vanuit het verleden extra bijdragen zijn geleverd ten opzichte van anderen is een logische discussie, maar dat is iets anders dan dit altijd in stand te houden.
De heer Gilliam bedankt mevrouw Sedee voor het vertrouwen. Qua proces is de totstandkoming van de stukken duidelijker en gaat het iets gestroomlijnder dan in het verleden. Nog steeds moeten jaarlijks 10 (gewijzigde) begrotingen, 10 jaarrekeningen, 10 najaarsrapportages etc. worden gemaakt, waarvan drie van Spaarnwoude. Het zou de moeite waard zijn om te kijken wat dit betekent als dit er maar één zou zijn. Als over reserves wordt gesproken, dan moet dit toch per project/locatie in beeld worden gebracht. In het maken van het aantal stukken zou het wellicht een besparing kunnen opleveren en daarom wil RNH hier wel naar kijken.
De voorzitter concludeert dat voor a wordt gekozen en dat de heer Gilliam nog nagaat of er een besparing mogelijk is als niet drie, maar één begroting etc. voor Spaarnwoude hoeft te worden gemaakt.

Het algemeen bestuur besluit in te stemmen met
a. Keep it as it is (conform AB-besluit 2019/38), te weten: geconsolideerde presentatie van de jaarstukken, maar met behoud van de huidige participantenbijdragen, reserves en deelbegrotingen SPW, SGP en SMG.

10. ACTUALITEIT

Er is geen actualiteit te bespreken.

11. BESTUURSMEDEDELING VOOR RADEN EN STATEN NA AB VERGADERING

Het algemeen bestuur gaat akkoord dat aan de bestuursmededeling nog een passage wordt toegevoegd over de participantenbijdrage in overleg met de voorzitter en vicevoorzitter.

12. RONDVRAAG

12 A. CAMPERPARK SCHOTEROOG

Mevrouw Bos Eysen zegt dat het AB eerder dit jaar een besluit heeft genomen om een proef toe te staan voor 8 campers op Schoteroog. Dit zou dan op het terrein zijn van de Haarlemse Jachtclub. Het ging om een kleinschalige proef en het meervoudig ruimtegebruik was prima. De Haarlemse Jachtclub ziet er nu echter vanaf, omdat zij heel veel vergunningen moest aanvragen alsof dit een grootschalige camping was. Het kostte teveel tijd en moeite in relatie tot de omvang en duur van de proef. Dit betekent dat er dus niet gekampeerd kan worden op Schoteroog. De heer Berkhout zegt dat dit vervelend is en denkt dat het goed is om nog eens te kijken of dit voorkomen had kunnen worden. Dit ook gelet op de ontwikkelingen m.b.t. Ontvangstgebieden en het Veerkwartier. Voor het Camperpark is dit nu helaas te laat. De heer

Diepstraten geeft als suggestie mee dat de gemeente Velsen een camperplaats heeft gerealiseerd op basis van een motie van de gemeenteraad. Misschien is het goed om te checken hoe de gemeente Velsen dit heeft gedaan. De heer Berkhout zegt dat mevrouw Bos Eyssen deze suggestie ook heeft gedaan.

12 B. LANDBOUWPAD GROENE CARRE TUSSEN DE IJWEG EN DE RIJNLANDERWEG

Mevrouw Sedee is tevens wethouder agrarische zaken en geeft aan dat het landbouwpad geen duidelijke scheiding heeft tussen het fietspad en voetpad en de hoofdrijbaan voor het landbouwverkeer. Dit levert regelmatig gevaarlijke situaties op. Momenteel wordt daar ook gewerkt door het recreatieschap aan de weg waardoor ook de borden afgeplakt zijn. Dit maakt de situatie nog onduidelijker. Is RNH zich hiervan bewust en kan hier misschien iets aan gedaan worden om te zorgen dat mensen daar veilig recreëren?
Mevrouw Bos Eyssen neemt dit op met de betreffende locatiebeheerder.

13. SLUITING

De voorzitter sluit de openbare vergadering om 11.45 uur en ziet de genodigden graag bij de aansluitende besloten vergadering.

CONCEPT

Adviescommissie 22 maart 2021
Dagelijks bestuur 15 april 2021
Algemeen bestuur **20 mei 2021**

Bijlagen Geen

Onderwerp **INGEKOMEN STUKKEN RECREATIESCHAP SPAARNWOUDE** agendapunt AB 3

Het algemeen bestuur besluit het overzicht van ingekomen stukken voor kennisgeving aan te nemen.

NUMMER	DATUM inschrijving	AFZENDER	ONDERWERP	AFHANDELING
20210029	19-1-2021	VAN DE CAMP & TEMME PROJECTONTWIKKELING	Accepteren verlengingsvoorstel ondererfpacht Fletcherhotel.	Afgehandeld. Er ligt een concept contract.
20210044	25-1-2021	BOEI	Offerte fase 2 van het participatieproces Het Benoorden.	Deze is verwerkt in het advies 5a op de agenda
20210047	25-1-2021	GEMEENTE AMSTERDAM	Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050 is vastgesteld en ligt vanaf 21 januari voor zes weken ter visie.	Afgestemd met AC, zienswijze Haarlem-mermeer ontvangen, zie hieronder.
20210127	18-2-2021	GEMEENTE HAARLEMMERMEER	Kopie van brief aan gemeenteraad Amsterdam met zienswijze op ontwerp-Omgevingsvisie Amsterdam 2050.	Ter kennisname aangenomen
20210165	25-2-2021	STICHTING DORPSRAAD SPAARNDAM	Kopie van brief aan gemeente Amsterdam over Zienswijze ontwerp-Omgevingsvisie Amsterdam 2050.	Ter kennisname aangenomen
20210049	26-1-2021	PROVINCIE NOORD-H0LLAND	Voornemen om aangevraagde aanpassing van de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland vooralsnog over te nemen.	Ter kennisname aangenomen
20210058	28-1-2021	PROVINCIE NOORD-HOLLAND	Vaststellen subsidie baggeren Peddelpoel 2e fase.	Ter kennisname aangenomen
20210064	04-2-2021	STICHTING NATIONAAL MONUMENT MH17	Liquidatie Stichting Nationaal Monument MH17.	Afgehandeld: het vrijgekomen bedrag is toegevoegd aan de bestemmingsreserve NM MH17.
20210128 20210160	19-2-2021	GEMEENTE HAARLEM	Reactie op Kadernota 2022 (per post en per e-mail)	Het verzoek wordt meegenomen in begrotingswijziging en programmabegroting
20210164	25-2-2021	GEMEENTE HAARLEM	Jaarstukken worden behandeld in gemeenteraad 24 juni. Dat is later dan gevraagde reactietermijn (uiterlijk 17 juni).	Ter kennisname aangenomen
20210171	01-3-2021	VAN DE CAMP & TEMME PROJECTONTWIKKELING	Brief aan gemeente Velsen/dhr Diepstraten met reactie op presentatie Spaarnwoude Park 2040 - plannen voor 2 hotels	Ter kennisname aangenomen
20210183	03-3-2021	SNOWWORLD	Verzoek om een korting van de erfpacht te ontvangen evenals een uitstel van betaling - tot 1 oktober 2021	In behandeling bij programmamanager

NUMMER	DATUM inschrijving	AFZENDER	ONDERWERP	AFHANDELING
20210195	05-3-2021	VAN DE CAMP & TEMME PROJECTONTWIKKELING	Verzoek om spoedig met het bestuur in overleg te kunnen komen over erfpachtopzegging De Watergeus / exploitatie De Watergeus en Fletcherhotel	Afgehandeld, partij is geïnformeerd over afhandeling door RNH.
20210260	22-3-2021	AUDRY VAN GELDORP	Bezwaar voorstel canonherziening, verzoek aanpassen contract jaarlijkse indexering.	Reactie op herziening huidig ondererfpachtcontract. In behandeling bij de afdeling vastgoed.
20210270	26-3-2021	RECHTBANK NOORD-HOLLAND	Brief aan RNH met reactie op beroepschrift boa geweldsmiddelen	In behandeling bij jurist. In afwachting op een uitnodiging voor een zitting.
20210280	30-3-2021	ACHMEA RECHTSBIJSTAND	Verzoek namens Onder de Platanen voor aanpassing huurprijs i.v.m. omzetverlies door lockdown / coronamaatregelen.	In behandeling bij programmamanager
20210282	30-3-2021	IPA-ACON ASSURANCE B.V.	Verslag van bevindingen en controleverklaring bij jaarrekening 2020.	Wordt behandeld in AB van 1 juli bij de jaarrekening
20210292	01-4-2021	RECHTBANK NOORD-HOLLAND	Afschrift van verzoekschrift A.A.M. van Egmond tot kantonrechter.	Door RNH wordt verweer gevoerd.
20210379	22-4-2021	MODELBOUWVERENIGING HET Y	Verzoek vermindering terreinhuur door coronamaatregelen.	In behandeling bij programmamanager
20210422	03-5-2021	POT JONKER ADVOCATEN	Vonnis kort geding ontruiming De Watergeus.	In het DB van Q2 komt een bestuursstuk.
20210447	10-05-2021	KLIMGROEP SPAARNWOUDE	Petitie toegankelijkheid Klimmuur tijdens evenementen	In behandeling bij projectteam evenementen

Communicatiestrategie 2021-2025

Vanuit een stabiele basis naar interactieve communicatie

RECREATIE Noord-Holland

Recreatieschap Spaarnwoude

16 maart 2021

Doelen recreatieschap

Doelen gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude

- Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie.
- Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu.
- Het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b genoemde.

Ontwikkelingsvisie Spaarnwoude Park 2040

Ambitie: Metropolitaan Landschapspark

Spaarnwoude groeit uit tot een Metropolitaan Landschapspark waar het landschap zover mogelijk doordringt in de stad zoals via de groene scheggen als Brettenzone en Tuinen van West in Amsterdam. Spaarnwoude Park is daarmee altijd dichtbij. De twee stationsgebieden Haarlem-Spaarnwoude en Halfweg-Zwanenburg worden belangrijke toegangspoorten voor bezoekers van verder. Door het hele gebied meer te openen en bekend te maken, wil het schap mensen verleiden Spaarnwoude beter te leren kennen en waarderen. Ommetjes vanuit de stad worden makkelijker, via aantrekkelijke stadsranden en eenvoudig vindbare en uitnodigende gebiedsentrees. Tussen alle natuur- en recreatiegebieden komen betere verbindingen en goed verzorgde paden, waardoor rust en buitenactiviteiten snel zijn te vinden.

> Proces ambitie heeft de basis gevormd voor de manier waarop het recreatieschap wil communiceren met de omgeving.

Communicatiethema's visie

Spaarnwoude Park 2040
>rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden

>versterken van eigen identiteit met o.a. communicatie

Pijlers:

- Verrassender landschap;
- Betere verbindingen en bereikbaarheid;
- Wervende activiteiten;
- Bredere sociale betrokkenheid.

Ambitie communicatie

Communicatie draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen van het recreatieschap, die zijn vertaald naar de visie en het uitvoerings-programma, zodat doelgroepen

- een eenduidig beeld hebben van het gebied;
- zich betrokken voelen bij het gebied;
- met behulp van deze kennis handelen.

> Afhankelijk van de communicatievraag en –behoefte heeft de communicatiespecialist wisselende rollen, van publicist tot verbinder.

Communicatiedoelen

De doelgroep:
-herkent de (onderscheidende) waarden van het recreatiegebied;
- weet wat het relevante recreatie-aanbod is;
- welke (grote) ontwikkelingen er plaatsvinden.

De doelgroep is positief tav:
- het recreatieaanbod, passend bij het recreatiegebied;
- ontwikkelingen, passend bij het recreatiegebied.

De doelgroep:
- bezoekt het recreatiegebied (vaker) voor verschillende activiteiten;
- participeert (vaker) in projecten en ontwikkelingen.

Communicatiedoelgroepen

- Belangengroepen
- Gebruikersgroepen
- Bestuurlijke doelgroepen

> uitwerking per doelgroep is opgenomen in de bijlagen.

Externe situatie

- Recreatie visie Provincie Noord-Holland, zoals: de juiste balans van lusten en lasten;
- Trends en ontwikkelingen algemeen, zoals: toegenomen recreatiedruk agv corona en groei steden;
- Trends en ontwikkelingen communicatie, zoals: technologie als bondgenoot;
- Terugkerende onderwerpen, zoals bijvoorbeeld ontwikkeling versus behoud.

> De uitwerking van deze punten is opgenomen in de bijlagen.

Speerpunten communicatie

- het ontwikkelen en uitvoeren van de social media strategie;
- het organiseren van issuemanagement; o.a. formuleren en desgewenst communiceren van standpunten;
- participatie als (vast) onderdeel van ontwikkelingen (voortkomende uit het uitvoeringsprogramma);
- jaarlijks onderzoeksprogramma communicatie > zie sheet Meten is weten;
- het ontwikkelen, vastleggen en uitwerken van de gebiedsindentiteit (het basisverhaal)*;
- het versterken van de samenwerking met ondernemers(verenigingen) en (regionale) marketingorganisaties.

*een korte uitleg op de volgende sheet.

Het basisverhaal

Het basisverhaal cq de gebiedsidentiteit verwoordt het gevoel dat wordt opgeroepen en achtergelaten bij iedereen die het recreatiegebied bezoekt of op een andere manier hiermee in aanraking komt.

Een sterk basisverhaal is authentiek, onderscheidend en relevant. Het heeft aantrekkingskracht en bouwt voorkeur en loyaliteit. Mensen komen terug en vertellen hun positieve ervaringen door aan anderen. Dit draagt bij aan de doelstelling om de herkenbaarheid van het recreatiegebied te vergroten.

> Identiteitstraject Spaarnwoude Park is inmiddels van start gegaan.

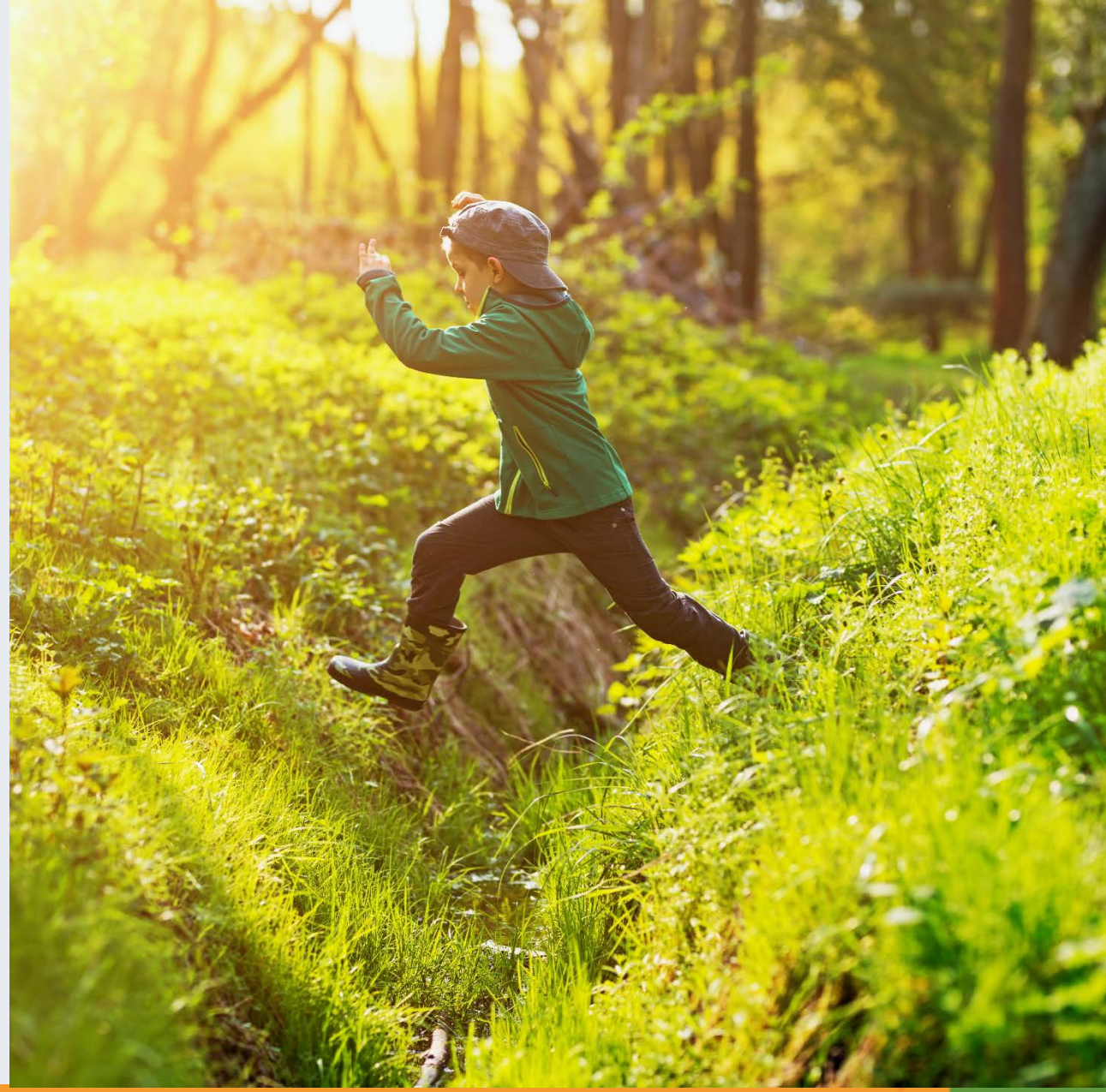

Meten is weten (accountability)

Als vast onderdeel in het jaarlijkse communicatieplan:

- kwartaalrapportages website en social media met als doel inzet middelen te verbeteren;
- bereik en sentiment berichtgeving op off- en online media (via LexisNexis) als input voor invulling omgevingsmanagement;
- gebruikersonderzoek website als input voor vernieuwing;
- meten informatiebehoefte bij bestuursleden en gemeenteraadsleden met als doel deze informatievoorziening te verbeteren;
- meten en evalueren bereik en effect online en offline campagnes;
- meten en evalueren participatietrajecten omgeving.

Plan van aanpak > van strategie naar uitvoering

Visie recreatieschap

↓

Communicatiestrategie

↓

Communicatiejaarplan

Inventarisatie activiteiten:

1) jaarlijks terugkerende activiteiten.

2) projecten uit uitvoeringsprogramma en/of locatie- en gebieds-ontwikkelingen.
3) speerpunten communicatiestrategie vertalen naar activiteiten met planning.

Stappenplan

- inventariseren activiteiten jaarplan;
- ureninschatting communicatie;
- kosten communicatie(middelen);
- totale communicatiebegroting jaarplan;
- afstemming via gebiedsteam, MT, voorzittersoverleg, adviescommissie, DB, AB.

Bijlage: Uitwerking externe situatie

16 maart 2021

Externe situatie (1)

Visie Recreatie en Toerisme provincie NH

- het bereiken en behouden van de juiste balans van lusten en lasten van toerisme en recreatie;
- versterken van de toegevoegde waarde van de sector.

> Belangrijk instrument: bezoekersmanagement oa mbv bezoekersmonitor recreatieschappen.

Externe situatie (2)

Trends en ontwikkelingen algemeen:

- het toegenomen gebruik van recreatiegebieden en –voorzieningen agv corona;
- aanpassingen in de regelgeving rondom Natuurnetwerk Nederland, Bijzonder Provinciaal Landschap en de uitstoot van stikstof;
- invoering van de omgevingswet;
- ontwikkelingen Metropool Regio Amsterdam (MRA);
- lokaal en duurzaam zijn belangrijk (als onderdeel van de totale beleving);
- horeca is belangrijk voor ervaringen (reden voor bezoek);
- populariteit wandelen, fietsen en actief buiten sporten.

Externe situatie (3)

Trends en ontwikkelingen communicatie

- verdeelde samenleving, gedeelde toekomst > zichtbaar maken en analyseren van het in- en externe krachtenveld door monitoring en omgevingsanalyses
- technologie als bondgenoot > nieuwe technologische ontwikkelingen inzetten waar mogelijk en nodig zonder de schaduwkanten uit het oog te verliezen (zoals persoonlijk contact)
- welkom in de belevingswereld > communicatie (zowel inhoud als middel) wordt afgestemd op de drijfveren en (on)bewust gedrag van mensen
- storytelling > het vertellen van verhalen zodat de informatie betekenis krijgt voor de ontvangers

Bron:
https://www.logeion.nl/trends-2020-2021

Externe situatie (4)

Terugkerende onderwerpen

- ontwikkeling (evenementen, overnachten) versus behoud > weerstand tegen verandering;
- virussen zoals coroma, vogelgriep, essentaksterfte, eikenprocessierups;
- zwemwaterkwaliteit;
- zonering > 1) intensieve en extensieve zones 2) scheiden van gebruikersgroepen;
- ganzen, honden(overlast);
- Afval in het groen (oa als gevolg van toenemende recreatiedruk).

> Vrijwel alle ontwikkelingen in de groene ruimte vragen om communicatie

Bijlage: uitwerking doelgroepen

16 maart 2021

Belangengroepen

- gebruikers recreatiegebied (in verenigingsverband of individueel);
- direct aanwonenden recreatiegebied;
- natuur- en milieuorganisaties;
- ondernemers en pachters recreatieschap;
- ondernemers (inclusief evenementen-organisaties);
- pers/media.

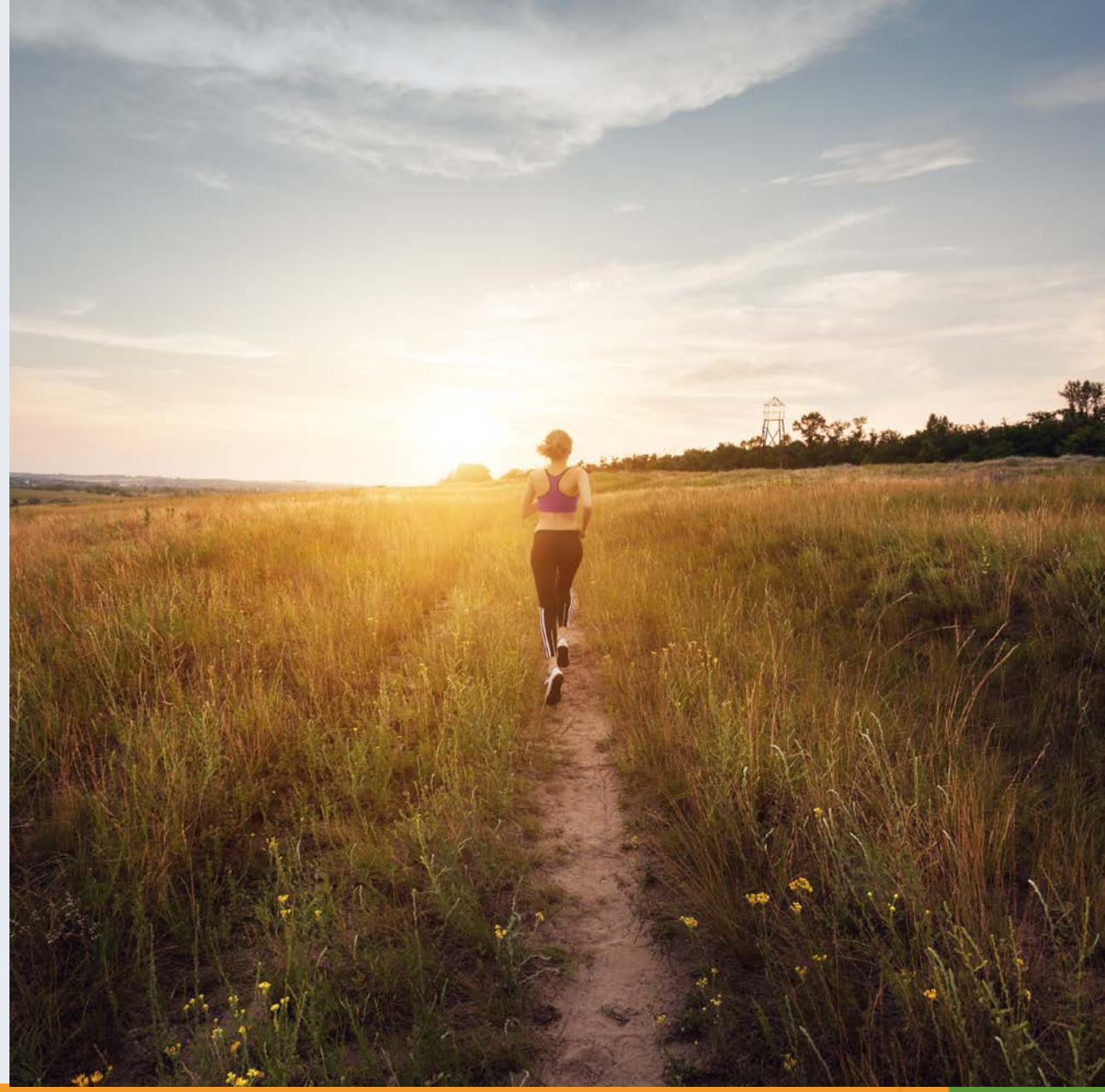

Gebruikersgroepen

- (potentiele) bezoekers uit deelnemende gemeenten recreatieschap;
- (potentiele) bezoekers uit regio (niet deelnemende gemeenten);
- (internationale) toeristen > indien specifiek genoemd als doelgroep bij een ontwikkeling, project of product van het recreatieschap.

Bestuurlijke doelgroepen

- bestuursleden deelnemende gemeenten recreatieschap;
- beleidsmedewerkers deelnemende gemeenten recreatieschap;
- bestuursleden en beleidsmedewerkers provincie Noord-Holland;
- waterschappen;
- (beleids)medewerkers direct betrokken TBO’s Noord-Holland.

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Mededeling AB Recreatieschap Spaarnwoude

Vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
Actualiseren werkwijze vergunningen hondenbeleid

Het algemeen bestuur neemt kennis van
de wijze waarop vergunningen aan honden-uitlaatservices worden verstrekt en de noodzaak deze te actualiseren.

Bestuurlijke achtergrond
16 mei 2012 AB herziening hondenbeleid 24 april 2013 AB wijziging honden-uitlaatgebied De Groene Weelde 26 juni 2013 AB wijziging honden-uitlaatgebied Plesmanhoek 26 juni 2014 AB aanwijzingsbesluit honden Park Vijfhuizen 12 mei 2016 AB aanwijzingsbesluit honden Buitenschot 14 december 2017 AB wijziging honden-uitlaatgebied Nationaal Monument MH17

Toelichting mededeling
Hondenbeleid Het hondenbeleid van Recreatieschap Spaarnwoude is vastgelegd in diverse aanwijzingsbesluiten die het Algemeen Bestuur op grond van de Algemene verordening Recreatieschap Spaarnwoude heeft genomen. Het hondenbeleid stamt uit 2012 en was noodzakelijk door de toenemende overlast en gevaarlijke situaties die bij het uitlaten van grote groepen honden — met name door hondenuitlaat-services — werden veroorzaakt. In het hondenbeleid zijn terreinen aangewezen voor honden-uitlaatservices en tarieven gesteld, rand-voorwaarden gegeven voor de afgifte van vergunningen en tijdelijke gebruikersovereenkomsten voor commerciële diensten. Er is bepaald dat een vergunning/tijdelijke gebruiksovereenkomst voor maximaal 2 jaar wordt uitgegeven. In de loop der jaren zijn er gebiedswijzigingen doorgevoerd en terreinen toegevoegd (Park Vijfhuizen en Buitenschot). **Procedure** In de praktijk zijn er totaal 6 vergunningen uitgegeven aan uitlaatservices in De Groene Weelde en Buitenschot. Deze vergunningen worden jaarlijks verlengd. Daarnaast wordt jaarlijks een tijdelijke gebruikersovereenkomst honden afgegeven. In de oudere gebieden van Spaarnwoude zijn geen vergunningen verleend. Er wordt één wachtlijst bijgehouden voor het gehele gebied. Voor De Groene Weelde en Buitenschot staan er 16 bedrijven op de wachtlijst, waarvan de oudste sinds februari 2013. De huidige werkwijze, waarbij vergunningen jaarlijks worden verlengd, voldoet niet meer aan de huidige regelgeving van schaarse vergunningen. Het is wenselijk dat er gelijke kansen worden geboden aan potentiële uitlaatservices om in aanmerking te komen voor een vergunning. De procedures moeten duidelijk zijn en voldoende garantie bieden dat de aanvraag objectief en onpartijdig wordt behandeld en een vergunninghouder niet onevenredig wordt bevoordeeld door de duur/verlenging van een vergunning ten opzichte van andere belanghebbenden.

Gezien de huidige vraag en de werkwijze is het noodzakelijk om de werkwijze te actualiseren naar de huidige wet- en regelgeving en te zorgen voor een transparante procedure die aan elke ondernemer gelijke kansen biedt. Voor de huidige vergunninghouders moet een overgangsperiode komen, waarna de vergunning wordt opgezegd/niet wordt verlengd. Behoudens de wijze van vergunnen, wordt verder niets inhoudelijk gewijzigd aan het hondenbeleid.

Samenwerking Nationaal Park Zuid-Kennemerland
Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland ervaart een grote toestroom van bezoekers, waaronder hondenuitlaatservices. Zij onderzoeken mogelijkheden om te zorgen voor meer spreiding. Zij hebben het recreatieschap benaderd met de vraag of er mogelijkheden zijn in Spaarnwoude om op basis van vergunning met verdienmodel een omheind kavel in gebruik uit te geven aan hondenuitlaatservices. Zij maken dan op basis van een tijdslot gebruik van de plek. Op basis van het vigerende hondenbeleid worden twee locaties nader verkend, te weten: Oostbroekerweg tegenover Valleiweg en
Het Spijk/Oostbroekerweg A9. (Deze locaties zijn opgenomen in het hondenbeleid)

Bijlagen
Geen

Behandelaar
Programmasturing en Vastgoed, Kirsten van der Plas, programma adviseur

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Voorstel AB Recreatieschap Spaarnwoude

Datum vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
SPW Fort benoorden Spaarndam en voormalig munitiecomplex

Kernboodschap
Fort benoorden Spaarndam en het voormalig munitiecomplex is een verborgen parel in het recreatiegebied dat het verdient om met zorg en toewijding opgepoetst te worden volgens de visie Spaarnwoude Park 2040. Hiervoor is het recreatieschap een gebiedsproces gestart voor het toekomstig gebruik van het gebied in samenspraak met omwonenden. Qua beoogde resultaten en tijdspad loopt het proces goed. Het proces kost echter meer geld dan voorzien door het mislopen van een aangevraagde subsidie voor het opstellen van een herbestemmingsplan, diefstal van lampen voor conservators van muurschilderingen, het moeten aanpassen van de aanpak door coronamaatregelen en een hogere overlegfrequentie met vertegenwoordigers van maatschappelijke partijen dan vooraf bedacht. In totaal is € 57.000 + € 150.000 = € 207.000 budget beschikbaar gesteld. Tot 31 december 2020 is daarvan € 208.000 besteed. Maar de planvoorbereiding is nog niet afgerond. Voor het in 2021 begrote bedrag voor het participatieproces van € 77.476, leidend tot een vastgesteld Bidbook, is daarom aanvullend krediet nodig.

Het algemeen bestuur besluit
1. Kennis te nemen van de stand van zaken van het herontwikkelingsproces. 2. Kennis te nemen van de meerkosten van € 79.027 voor het project tot nu toe (periode 2019 – december 2020, te weten het opstellen van een restauratieplan, participatieplan en fase 1, opstellen van een witboek. 3. In te stemmen met vervolg van het participatieproces met de bidbookfase volgens bijgestelde planning. 4. In te stemmen met dekken van de extra kosten voor de bidbookfase à € 77.476 door onttrekking uit de SPW bestemmingsreserve investeringen (variant 1). 5. In te stemmen RNH opdracht te geven voor de extra geoffreerde inzet en het uitvoeren van de inspanningen die voor de Bidbook fase 2 zijn opgenomen.

Bestuurlijke achtergrond
17 december 2020 Herbestemming fort Benoorden Spaarndam e.o., het AB heeft besloten: 1. Kennis te nemen van de afronding van de conserveringswerkzaamheden aan muurschilderingen door Stichting Restauratie Atelier Limburg i.s.m. Universiteit van Amsterdam 2. Kennis te nemen van de voortgang in de uitvoering van het participatieplan 3. Kennis te nemen van het advies van de maatschappelijke adviescommissie “het benoorden” 4. Kennis te nemen van het advies van de ambtelijke adviescommissie 5. In te stemmen met de vaststelling van het Witboek – versie 29 november 2020; 6. In te stemmen met beantwoording van de maatschappelijke adviescommissie per brief en hierbij het witboek versie 29 november 2020 mee te zenden. 7 mei 2020 Fort benoorden Spaarndam en voormalig munitiecomplex, het AB heeft besloten:

1. Kennis te nemen van de rapportages van BOEi; herbestemmingsonderzoek “Spaarndam, fort benoorden en munitiebos” en participatieplan “Heb vertrouwen en denk mee - advies participatie-proces herbestemming Fort Benoorden Spaarndam en Munitiebos'.
2. Kennis te nemen van de start van conserveringswerkzaamheden aan de muurschilderingen in het fort door de Stichting Restauratie Atelier Limburg i.s.m. de Universiteit van Amsterdam.
3. In te stemmen met het starten van het ontworpen participatieproces, resulterend in een witboek per oktober 2020 (eindproduct fase 1) en een bidbook met programma van eisen per maart 2021(eindproduct fase 2).
4. In te stemmen met dekken van de maximale kosten á € 150.000 uit SPW bestemmingsreserve investeringen.

11 juli 2019 Toekomstig gebruik van Fort benoorden Spaarndam en voormalig munitiecomplex, het AB heeft besloten:

1. De op 23 maart 2015 vastgestelde uitgangspunten voor Fort Benoorden Spaarndam en het munitie-complex te laten vervallen, en daarmee de eerdere procedure voor herontwikkeling van Fort benoorden Spaarndam en het munitiecomplex definitief te beëindigen.
2. In te stemmen met het uitwerken van een restauratieplan voor het fortgebouw (in overleg met de provincie Noord-Holland).
3. In stemmen met het opstellen van fase 1 van het gebiedsproces: een plan voor een participatie-proces voor toekomstig gebruik van het fort en het munitiecomplex.
4. In te stemmen met het dekken van de onderzoek- en proceskosten van € 57.000 uit de reserve investeringen SPW.
5. In te stemmen met het aanwijzen van vicevoorzitter Bram Diepstraten als bestuurlijk opdrachtgever voor dit project.

Onderbouwing besluit

Ad. 1 Stand van Zaken

Het participatieplan zoals vastgesteld en waarvoor de eerste twee fasen opdracht is verstrekt loopt. Eind december 2020 is het Witboek (Programma van eisen en wensen) door het algemeen bestuur vastgesteld en vervolgens de maatschappelijke adviescommissie per brief beantwoord. De uitwerking van het Bidbook zal de komende tijd ter hand genomen worden volgens een bijgestelde planning. Zie Ad 2 Bijgestelde Planning Bidbook.

De conserveringswerkzaamheden aan de muurschilderingen in het fort zoals gepland in 2020 zijn uitgevoerd, maar de rapportage over de uitgevoerde werkzaamheden is er nog niet. Door de corona maatregelen van het kabinet – geen publiek - is er veel vraag naar de diensten van conservatoren en restaurateurs van musea en monumentbeheerders. Er is een eerste aanzet gemaakt aan het ruimteboek waarin de ondernomen conservering en onderhoudsmaatregelen per schildering bijgehouden kunnen worden.

Voor uitvoering van het ‘ecologisch beheerplan’ van het forteiland zoals beschreven na restauratie van het dak is de Stichting Herstelling bereid met een ploeg onderhoudsmaatregelen aan opschietende begroeiing te plegen. Dat is een door de provincie Noord-Holland en gemeente Amsterdam opgerichte stichting om ontspoorde en veroordeelde jongeren via de reclassering op het rechte pad te krijgen. Zij gaan de begroeiing aanpakken voor het behoud van het gebouw en om de botanische en entomologische waarden (insecten, o.a. bijen en vlinders) die nagestreefd worden te realiseren. Onderzocht wordt of Stichting Herstelling ook onderhoudsmaatregelen aan het fort, brug en poort kunnen verrichten. De kosten ter facilitering van de vrijwillig fortwachter voor het beheer van de muurschilderingen en Stichting Herstelling voor de uitvoering van onderhoudsmaatregelen buiten het fort – voor 2021 in totaal geschat op € 15.000 - worden uit het reguliere beheerbudget van het recreatieschap bekostigd.

Ad 2. Meerkosten Restauratieplan en Participatieplan fase 1 witboek

Hieronder volgt een reflectie op de begrotingen zoals vastgesteld in mei 2019 en mei 2020.

1. Afwijzing herbestemmingssubsidie RCE
   Na vaststelling van het budget voor op te stellen restauratie- en participatieplannen op 11 juli 2019 deden zich kansen voor om over te gaan tot conserveringswerkzaamheden aan de in het fort aanwezige muurschilderingen. De provincie was bereid om de directe kosten van de conservators te betalen als het recreatieschap de kosten voor facilitering wilde dragen. BOEi reikte de mogelijkheid aan om subsidie bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) aan te vragen voor het opstellen van herbestemmingsplannen voor a. het fortgebouw, b. het bureelgebouw en c. de plofhuizen. De kans op toewijzing van subsidies van de RCE werden hoog ingeschat op basis van onder uitputtingen van beschikbare subsidiefondsen in voorgaande jaren. Om het tempo erin te houden is in november 2019 besloten niet te wachten op beslissing van de RCE op toewijzing van de gevraagde subsidies, maar direct over te gaan tot uitvoering van de opdracht, wetende dat er een risico bestond dat de gevraagde subsidie niet toegekend zou kunnen worden. De rapportages van BOEi, herbestemmings-onderzoek en participatieplan zijn in maart 2020 geleverd. Kort daarna ontving het recreatieschap de afwijzingsbrieven op de ingediende subsidieverzoeken. In het voorstel bij advies voor het beschikbaar stellen van het krediet voor uitvoering van het participatieproces in mei 2020 is de budget-overschrijding door het niet toekennen van € 26.480 aangevraagde subsidie gemeld.

2. Conservatie muurschilderingen en diefstal
   In de periodes februari-maart en augustus 2020 zijn conservators van Stichting Restauratie Atelier Limburg en conservators in opleiding van de Universiteit van Amsterdam aan het werk geweest schilderingen in het fort te conserveren. Dit overeenkomstig de prioriteitstelling zoals in 2015 geadviseerd door deskundigen van SRAL en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Om het publiek een indruk te kunnen geven van de conserveringswerkzaamheden zijn filmpjes gemaakt die via de website van het recreatieschap te zien zijn. Eind maart is na de eerste werkperiode van de conservators ingebroken in het fort en zijn er goederen, waaronder lampen, verlengsnoeren en eigendommen van de vrijwillig fortwachter gestolen. In de tweede periode in augustus zijn er naast professionals ook een aantal vrijwilligers betrokken bij de conserveringswerkzaamheden. Voor deze mensen zijn er gereedschappen aangeschaft en een extra aggregaat gehuurd om voldoende capaciteit te hebben voor verlichting in het fort. Door al deze oorzaken zijn de faciliteringskosten voor de conserveringswerkzaamheden met een kleine € 10.000 hoger uitgevallen dan begroot.

Het schema hieronder geeft de nacalculatie van de gerealiseerde kosten in vergelijking tot de begrote kosten:

	begroot	prognose	gerealiseerd	verschil	nog te ontvangen
april 2019 tot april 2020					
diensten RNH	27.362		49.682	-22.320	
diensten BOEi incl. opstellen participatieplan	41.500		39.575	1.925	
Bijdrage RCE	-16.800	-26.480	0	-16.800	
Bijdrage Provincie conservering muurschilderingen	-38.720	-41.808	-20.280	-18.440	-21.528
diensten SRAL en UvA	38.720		40.438	-1.718	
facilitering SRAL, UvA en vrijwilligers	5.000		14.296	-9.296	
subtotaal resultaat 1	***57.062***	***-68.288***	***123.712***	***-66.650***	
geprognosticeerd resultaat			***102.184***	***-45.122***	

Opstellen herbestemmingsplan en participatie van omgeving	**begroot**	**prognose**	**gerealiseerd**	**verschil**	**nog te ontvangen**
Uitvoering participatieplan Witboek en Bidbook					
2020 april t/m dec Fase 1: Witboek					
Diensten RNH	11.119		50.618	-39.499	
Diensten BOEi	40.656		52.887	-12.231	
overige leveranties en dienten (opschalingskosten)	20.328		2.503	17.825	
subtotaal resultaat Witboek	***72.103***		***106.008***	***-33.905***	

Activiteiten	Begroot	Besteed	Verschil
Restauratieplan en opstellen participatieplan, AB mei 2019	€ 57.000	€ 102.084	€ 45.122
Witboek en Bidbook fase participatieproces, AB mei 2020	€150.000	€ 106.008	€ 43.992
Totaal	**€ 207.000**	**€ 208.092**	**€ 1.130**

Totaal (= 45.122 + 33.905 = 79.027)

3. Oprekken van de projectopdracht: provinciaal Uitvoeringsprogramma herstel Liniedijken
   Naast het proces voor tot stand brengen van het Bidbook, is de provincie bezig met het tot stand brengen van een uitvoeringsprogramma voor herstel van de liniedijken. Het idee van de provincie is toe te werken naar een convenant met alle belanghebbende eigenaren/beheerders van stukken Liniedijk waarin ook afspraken komen over financiële bijdragen van de provincie voor herstel en herinrichting van stukken liniedijk met aanliggende wegen, paden, parkeerterreinen, overstapjes, klaphekken en veekeringen. Het recreatieschap heeft een aantal delen van deze liniedijken in beheer en heeft gehoor gegeven aan de vragen van de provincie om het door hen ingehuurde adviesbureaus te woord te staan, te reageren op concept rapportages en deel te nemen aan groepsoverleggen met alle beheerders van liniedijken en ook zorg te dragen voor bestuurlijk overleg met de gedeputeerde voor de Stelling van Amsterdam. Hier is relatief veel tijd in gaan zitten. Die tijd is er in gestopt met het oog op een grote kans later een extra financiële bijdrage van de provincie te mogen ontvangen om de liniedijken tussen de Forten bezuiden en Benoorden Spaarndam inclusief de direct aangelegen wegen, paden en pleinen voor de forten te kunnen herinrichten. De kosten van deze maatregelen zijn door de adviseur van de provincie geraamd op een bedrag van € 280.000 exclusief btw. De provincie streeft er naar om medio april 2021 een samenwerkingsverklaring te sluiten in overleg met de beheerders van de liniedijken. Het is de bedoeling dat daarin afspraken worden opgenomen over de inspanningen van alle betrokken partijen en de middelen die partijen willen gaan inzetten om de kwaliteiten van de liniedijken te verbeteren. De provincie zelf trekt € 2 miljoen uit voor de planvoorbereidingskosten (100% te declareren bij de provincie) en de uitvoeringskosten (op basis van substantiële cofinanciering van de provincie).

4. Intensiever omgevingsmanagement dan verwacht
   De inbreng vanuit de bevolking in dit proces is groot. Zowel in aantallen mensen als in tijd die een behoorlijk grote groep mensen (> 100) in het proces steken worden ook aan de zijden van RNH, BOEi en gemeente Velsen veel uren in het proces gestoken. Dat is nodig om het vertrouwen met belang-hebbenden en belangstellenden in het gebied te laten groeien. Daarmee groeien ook de kansen om de thematische invulling die het recreatieschap nastreeft voor het gebied ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden.
   Bij aanvang van uitvoering van de opdracht door BOEi in juni 2020 en na het leggen van de eerste contacten met omwonenden en belanghebbenden, was de roep om directe contacten met mede-werkers van RNH en bestuurder van Recreatieschap Spaarnwoude groot. Als aan die oproep geen gehoor zou zijn gegeven, zou de kans groot zijn dat het opbouwen van vertrouwen bij de mensen in de omgeving van het fort en munitiecomplex als kansloos kon worden beschouwd.

Afstemming met bestuurlijk opdrachtgever:
In overleg met de toenmalige programmamanager, ambtelijk vertegenwoordiger van de provincie Noord-Holland en bestuurlijk trekker is in oktober 2019 besloten om die kans na te jagen en over te gaan tot het opstellen van herbestemmingsplannen in plaats van een restauratieplan.

Er is minimaal eens per maand een informatie (e-mail) of afstemmingsmoment (telefonisch of MS Teams overleg) geweest. In september 2020 is een budgetwaarschuwing afgegeven met de verwachting dat het totale maximale budget voor het participatieproces medio 2021 zal zijn besteed.
Begin januari 2021 is aangekondigd dat de balans over 2020 zou worden opgemaakt. Direct daarna is begin februari overleg gepland met de bestuurlijk opdrachtgever hoe om te gaan met de ontstane financiële situatie. De gegeven aanwijzingen zijn verwerkt in *"Ad 4 extra kosten gebiedsproces bidbookfase"* van dit advies.

Ad 3 Bijgestelde Planning Bidbook

Doordat het proces anders is verlopen dan vooraf bedacht, door interactie met de betrokken mensen en maatregelen van het kabinet door de aanwezigheid van het Corona virus, heeft de totstandbrenging van het Witboek veel meer inspanning gekost dan verwacht. Op basis van de inzichten van dit moment en de ervaringen van 2020 is er een bijgestelde planning opgesteld. In plaats van oplevering van het Bidbook eind kwartaal 1 2021 verwachten we dit nu eind juni of half juli te kunnen opleveren. Vervolgens zal in de zomer dan het advies en kostenraming en dekkingsvoorstel voor het vervolgproces voor het bestuur uitgewerkt kunnen worden.

De vrijwillig fortwachter en het recreatieschap beheren ondertussen het fort en het gebied. Om toch al wat onderhoudsmaatregelen te kunnen treffen op het gebied van ecologisch beheer en onderhoud van de muur-schilderingen in en brug en poort naar het fort is er wat budget (€ 15.000) uit het beheerbudget opgenomen ter facilitering van vrijwilligers en stichtingen.

Ad 4 Extra kosten gebiedsproces bidbookfase

Per 31 december 2020 zijn de beschikbaar gestelde kredieten voor het opstellen van een herbestemmings-plan, participatieplan en de uitvoering van de witboekfase volledig besteed. Dat betekent dat er geen geld meer is voor de bidbookfase.

Er zijn twee proces varianten uitgerekend om deze leidend tot vaststelling van een bidbook, alsnog uit te voeren. Het voorstel is te kiezen voor variant 1, de coronaproof online aanpak.

Variant 1: Proces coronaproof uitvoeren gebruik makend van interactieve sessies met Maatschappelijke Advies Commissie en overig geïnteresseerd publiek via digitale media. De doorlooptijd kan dan dezelfde zijn als oorspronkelijk gepland. Er zullen dan geen buitenactiviteiten met participatie van publiek plaats vinden. Dit proces eindigt voor het publiek voor 1 juli 2021. Besluitvorming over het Bidbook door het bestuur kan dan na de zomer plaats vinden. De geraamde kosten voor deze variant zijn € 77.476 incl. btw. Dit is exact het bedrag dat in 2020 begroot is voor deze fase. Activiteiten die voor dit bedrag zullen worden uitgevoerd zijn:

1. Opstellen en uitvoeren van publieksparticipatie via het platform www.hetbenoorden.nl
2. Het uitvoeren van promotionele activiteiten zoals opstellen en verspreiden van persberichten, geven van interviews aan lokale media, plaatsen van twee spandoeken bij het Fort en het Munitiecomplex om voorbij komende mensen te wijzen op de mogelijkheid tot 6 juni 2021 ideeën voor het gebied aan te dragen via het digitale platform.
3. Uitvoeren van een dialoogsessie met de maatschappelijke adviescommissie
4. Opstellen van een Bidbook, gebruik makend van de ontvangen ideeën op het digitale platform en de uitkomsten van de dialoogsessie me te maatschappelijke adviescommissie
5. Opstellen van een advies aan het bestuur voor de vervolgfase: werving en selectie van private partner(s)

Activiteiten 1, 3 en 4 worden door BOEi uitgevoerd/geleid. Activiteiten 2 en 5 worden door RNH uitgevoerd/geleid. Op het moment van schrijven van dit advies (2 mei 2021) zijn er al 167 mensen aangemeld op het digitale platform.
De programmamanager zal de taken voor het provinciale uitvoeringsprogramma herstel Liniedijken zo veel mogelijk overnemen van het team fort Benoorden. De inzet op dat vlak komen dan niet meer ten laste van het projectkrediet, maar ten laste van de begrote kosten voor programmamanagement.

Variant 2: Proces op vergelijkbare manier continueren als de witboek fase. Dit is inclusief live activiteiten op locatie buiten. E.e.a. rekening houdend met coronamaatregelen. Dit is een arbeidsintensief traject met een wat langere doorlooptijd tot eind 2021. Geraamde kosten € 151.242 inclusief btw.

De tabel hieronder geeft u overzicht van de geraamde versus de werkelijk gemaakte kosten. Ook is de raming van de in 2021 te verwachten kosten in beeld gebracht.

2021 jan t/m dec Fase 2: Bidbook	variant 1	variant 2
Diensten RNH	14.317	55.004
Diensten BOEi	42.106	73.866
overige leveranties en dienten (opschalingskosten)	21.053	22.372
subtotaal resultaat Bidbook	***77.476***	***151.242***
Totaal participatieproces fasen 1 en 2 (afgerond)	**150.000**	

Voor de geraamde kosten voor 2021 volgens variant 1 a € 77.476 incl. btw vragen wij u aanvullend krediet beschikbaar te stellen.
Het recreatieschap dient er ook rekening mee te houden dat er voor de volgende fase, de wervingsfase, ook nog uitvoeringskosten aan zitten te komen. Bij het aanbieden van het eindresultaat van het bidbook kunt u ook een kostenraming tegemoet zien van de fase die dan in kan gaan.

Ad. 5 Instemming extra inzet RNH
Aangezien deze activiteiten niet in het jaarprogramma 2021 zijn begroot, moet deze opdracht volgens de raamovereenkomst tussen Recreatieschap Spaarnwoude en Recreatie Noord-Holland (RNH) als aanvullende opdracht aan RNH opgedragen worden. De kosten van de inzet van RNH in 2021 zijn voor dit project op € 14.317 geraamd. Eventuele meerkosten van RNH en BOEi moeten in overleg met de bestuurlijk opdrachtgever opgevangen worden binnen de opschalingskosten van in totaal € 21.053.

Risico's besluit

Indien u instemt met dit voorstel:
- Gaat u door op de ingeslagen weg
- Bouwt u verder aan ontwikkeling van draagvlak onder belanghebbenden en belangstellenden
- Bouwt u aan realisatie van uw visie Spaarnwoude Park 2040.

Indien u niet instemt met dit voorstel:
- Valt het proces stil
- Verliest u draagvlak onder belanghebbenden en belangstellenden.

Bijdrage aan schapsdoelen

☒ **Verrassender landschap** (inclusief natuur en cultuurhistorie)
☒ **Betere verbindingen** (inclusief ontsluiting, poorten en routes)
☒ **Wervende activiteiten** (inclusief ontwikkelen ontvangstgebieden verblijfsplekken en branding)
☒ **Bredere sociale betrokkenheid** (inclusief samenwerking, welzijn en landbouw)

Financiële onderbouwing

Financiële consequenties: (**J**/N)
Toelichting:

LASTEN					
Programma	Taakveld	2021	2022	2023	2024
1. Inrichting en ontwikkeling	5.5 Cultureel erfgoed	77.476			
Totaal		77.476			

Investeringsvoorstel: (**J**/N)
Toelichting:

Basisgegevens investering

Investeringssom	€ 77.476
Afschrijvingstermijn (jaar)	1
Kapitaallasten	n.v.t
Aanvang Kapitaallasten	n.v.t.
Dekkingsbron	SPW reserve investeringen, hoogte dd. 01-01-2020: € 1.178.103, hoogte 31-03-2021 met inachtname van begrotingswijziging 2021 en alle nog te nemen besluiten DB 15 april en AB 20 mei 2021: € 796.950.
Effecten op reserve (positief/negatief)	Negatief

Communicatie
Binnen het schap: ☒ Opnemen in de bestuursmededeling ☐ Nieuwsbrief ☒ Internet ☐ Sociale media ☐ Persbericht ☐ Krant ☒ Anders projectwebsite www.hetbenoorden.nl ☐ N.v.t. Buiten het schap: ☐ Publiceren op Overheid.nl

Participatie
Deelnemers schap (gemeentelijke of provinciale afdelingen / bestuurlijke afstemming): Voor afhandeling van dit voorstel is samengewerkt met de gemeente Velsen Stakeholders binnen gebied: Voor afhandeling van dit voorstel is samengewerkt met de maatschappelijke adviescommissie waarin vertegenwoordigd omwonenden uit Spaarndam en Zijkanaal B, de paraplugroep Spaarnwoude (omwonenden, natuur, cultuurhistorie), vrijwillig fortwachter, agrarisch grondgebruiker. Stakeholders buiten gebied (**J** / N / NVT): Voor afhandeling van dit voorstel is samengewerkt met provincie Noord-Holland en Staatsbosbeheer

Planning
Jan-mrt : onderhouden relaties met maatschappelijke adviescommissie, provincie, Staatsbosbeheer; Mrt-jun: activiteiten leidend tot Bidbook Jul-sep: opstellen adviezen Maatschappelijke Adviescommissie en Recreatie Noord-Holland Okt-dec: besluitvorming over resultaat Bidbook en vervolgproces door AC-DB-AB

Bijlagen
Geen

Datum vaststelling conceptvoorstel in uitvoeringsorganisatie	
Gebiedsteam	15 februari 2021
MT	2 maart 2021

Advies van adviescommissie 22 maart en besluit van dagelijks bestuur 15 april 2021
De AC adviseert het voorstel te agenderen voor het AB met de volgende wijzigingen: - *Betere leesbaarheid en logische structuur van de tabellen* - *Scherper toezien op het proces en het voeren van een goede project administratie.* *Het DB besluit het voorstel te agenderen voor het AB* *en adviseert het financieel overzicht aan te scherpen en de meerkosten ad € 77.476 duidelijker te presenteren.*

Behandelaar
Afdeling Realisatie en Communicatie, Alex Rohof, senior projectleider

Akkoord
Akkoord programmamanager Elise Bos Eyssen In overleg met directeur RNH Jos Gilliam

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Voorstel AB Recreatieschap Spaarnwoude

Datum vergadering	
Adviescommissie	schriftelijk
Dagelijks bestuur	15 april 2021 (mondeling)
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
SPW Zonneweide Schoteroog

Kernboodschap
Schoteroog, gelegen tussen het industriegebied Waarderpolder en de mooie Nel in Haarlem, is een projectgebied binnen de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0. Sinds 2014 is het recreatieschap erfpachter/beheerder van dit gebied. Middels RES ateliers is er een schetsontwerp gemaakt voor een landschappelijke ingepaste zonneweide op Schoteroog, in samenwerking met diverse stakeholders, zoals SBB, de gemeente Haarlem en omwonenden. De initiatiefnemer, Afvalzorg, vraagt het recreatieschap om op korte termijn samen te werken aan een definitief ontwerp voor een zonneweide op Schoteroog. De minimale opbrengst bij een zonneweide van 3 ha is geschat op jaarlijks € 6.000. De kosten voor begeleiding van de planvoorbereidingsfase inzet RNH is geraamd op € 10.000. Voor de dekking hiervan zijn drie opties voorgesteld: via de initiatiefnemer (voorkeursoptie), via de gemeente Haarlem of via de reserves.

Het algemeen bestuur besluit
1. Kennis te nemen van ontwerp schetsen van Afvalzorg uit de RES ateliers voor een zonneweide op Schoteroog. 2. In te stemmen met het starten van de planvoorbereidingsfase vanuit het recreatieschap, met als doel te komen tot kaders voor het ontwerp, overeenstemming over het ontwerp zelf en contractafspraken, waarbij Afvalzorg projecttrekker is en blijft 3. In te stemmen met dekken van de voorbereidingskosten vanuit RNH van € 10.000 voor de begeleiding van de planvoorbereidingsfase middels optie 1 (initiatiefnemer) en anders optie 2 (gemeente Haarlem).

Bestuurlijke achtergrond
26-06-2014 besluit AB voor het aangaan van een beheerovereenkomst met Afvalzorg NV 17-12-2020 mededeling AB voortgang RES (zoekgebieden)

Onderbouwing besluit
<u>Ad. 1 Ontwerpschetsen</u> In de RES 1.0 zijn zoekgebieden opgenomen waar kansen worden gezien voor duurzame energie. In mei en juni 2021 besluiten de gemeenteraden en de algemeen besturen van de waterschappen over RES 1.0 en begin juli de Provinciale Staten. De visie van Afvalzorg is om de voormalige stortplaats Schoteroog deels te transformeren tot een zonneweide. Een zonneweide maakt dubbel ruimtegebruik mogelijk waar zowel natuur, recreatie én duurzame energieopwekking naast elkaar kunnen functioneren en daarbij invulling geeft aan de RES ambities die in dit zoekgebied zijn gesteld, alsook de energietransitie binnen Nederland.

Uitgangspunt voor Afvalzorg bij het ontwerpen van een zonneweide op Schoteroog is het behoud van het huidige karakter van deze locatie, waarbij rekening wordt gehouden met de wensen van omwonenden, gemeente Haarlem, het recreatieschap en recreanten/bezoekers. Het doel is om omwonenden en bezoekers blijvend te laten genieten van deze locatie met een duurzame meerwaarde.

Afvalzorg heeft al een lange relatie met het recreatieschap vanwege beheer van de afvalberg onder Schoteroog. Eventuele andere initiatiefnemers kunnen bij ontwikkeling van een dergelijk initiatief niet om Afvalzorg heen. Om die reden is na inwinning van juridisch advies gebleken dat een gronduitgifte 1-op-1 in dit specifieke geval mogelijk is.

Afvalzorg, initiatiefnemer, vraagt op korte termijn (start april t/m jun'21) medewerking en input van het Recreatieschap om te komen tot een breed gedragen ontwerp voor een zonneweide op Schoteroog. Het doel is in eerste instantie om technische en ecologische kaders te stellen aan een zonneweide op Schoteroog die voor het Recreatieschap acceptabel en verrijkend zijn. Afvalzorg stemt tevens in nauwe samenwerking het juridische spoor af tot een publiek-private-samenwerking met het Recreatieschap, parallel aan de technische/ecologische uitwerking van de zonneweide ten behoeve van een bestemmingsplanwijziging en het verkrijgen van SDE++-subsidie (subsidie Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie).

<u>Ad 2 Planvoorbereiding</u>
Het gunstige verloop van de RES ateliers hebben ertoe geleidt dat dit project in een stroomversnelling is geraakt. Er zijn twee varianten uitgewerkt in een schetsontwerp, de maximale variant (10ha) en de landschappelijke variant (5ha), waarbij is gekozen voor de "kleinere" variant met een landschappelijke inpassing. Bij de uitwerking van deze schets komt dat op een zonneweide van ongeveer 3ha. In het participatieproces zijn de omwonenden ook al meegenomen. Vanuit de bewoners waren veel zorgen geuit, hierop heeft Afvalzorg het schetsontwerp aangepast. Om het proces niet te vertragen is inzet vanuit het schap noodzakelijk voor een definitief schetsontwerp.

<u>Ad 3 Dekking kosten</u>
Hoewel dit project invulling geeft aan duurzaamheid en faciliteren van de energietransitie, zoals opgenomen binnen de Visie Spaarnwoude Park 2040, zijn deze kosten niet meegenomen in het programma. Hiervoor dient nog dekking gezocht te worden. In de concept begrotingswijziging 2021 is het handelingsperspectief beschreven voor nieuwe ontwikkelingen. Nieuwe initiatieven of ontwikkelingen die geen link hebben met de visie Spaarnwoude Park 2040, noch het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2024, worden in principe niet opgepakt, en is het de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om tot realisatie te komen. Het jaarplan 2021 is leidend als jaarprogramma.
Het idee is daarom dat we in eerste instantie proberen de kosten bij Afvalzorg onder te brengen (optie 1) en in tweede instantie bij de gemeente Haarlem (optie 2). Beiden hebben belang bij voortvarendheid van

het project en meters maken op het duurzaamheidsdossier. Gezien de stand van de reserves in deelgebied SPW, is het niet wenselijk de kosten te dekken uit deze bron. Indien beide niet bereid zijn de kosten op zich te nemen of te delen, dan is er op korte termijn geen mogelijkheid voor RNH om de gevraagde input te leveren.

De inzet van RNH voor begeleiding van de planvoorbereidingsfase voor dit jaar is geraamd op € 10.000. Dit bedrag bestaat uit inzet van een ondersteunend projectleider en bedrijfskosten om te komen tot kaders die passen binnen de recreatieve en landschappelijke kaders binnen de visie Spaarnwoude Park en beleidsstukken vanuit Spaarnwoude, het in beeld brengen van de risico's voor het recreatieschap, overeenstemming over een definitief ontwerp en het maken van contractafspraken.

Risico's besluit

Indien u instemt met dit voorstel:

- Draagt het recreatieschap bij aan de energietransitie voortvloeiend uit de RES/Klimaatakkoord en de visie Spaarnwoude Park 2040.

Indien u niet instemt met dit voorstel:

- Vertraagt de ontwikkeling van een Energielandschap op Schoteroog.

Bijdrage aan schapsdoelen

☐ **Verrassender landschap** (inclusief natuur en cultuurhistorie)
☐ **Betere verbindingen** (inclusief ontsluiting, porten en routes)
☐ **Wervende activiteiten** (inclusief ontwikkelen ontvangstgebieden verblijfsplekken en branding)
☒ **Bredere sociale betrokkenheid** (inclusief samenwerking, welzijn en landbouw)

Financiële onderbouwing

Financiële consequenties: (J) Het schap maakt kosten voor de realisatie van het project. De baten worden bekend bij het definitieve ontwerp.
Investeringsvoorstel: (N)

Communicatie
Binnen het schap: ☐ Opnemen in de bestuursmededeling ☐ Nieuwsbrief ☒ Internet ☐ Sociale media ☐ Persbericht ☐ Krant ☐ Anders .... ☐ N.v.t. Buiten het schap: ☐ Publiceren op Overheid.nl

Participatie
Deelnemers schap (gemeentelijke of provinciale afdelingen / bestuurlijke afstemming): n.v.t. Stakeholders binnen gebied: n.v.t Stakeholders buiten gebied (NVT):

Planning

Bijlagen
1. Zonneweide Schoteroog – powerpoint presentatie

Datum vaststelling conceptvoorstel in uitvoeringsorganisatie	
Gebiedsteam	12 april 2021
MT	20 april 2021

Advies van adviescommissie 25 mei en besluit van dagelijks bestuur 10 juni 2021
Het AC adviseert het voorstel te agenderen voor het AB en - wanneer er kosten zijn gemoeid met eventuele recreatieve en landschappelijke herinrichting van het gebied door het plaatsen van zonnepanelen, deze voor rekening van de initiatiefnemer te laten komen. - De kosten voor het schap duidelijk te motiveren - De ambitie uit het klimaatakkoord om minimaal 50% lokaal eigendom over te nemen - Aandacht te besteden aan de eventuele risico's voor Spaarnwoude (o.a. op gebied van financiën, recreatie en/of landschappelijke waarden en passend binnen de recreatieve en landschappelijke kaders binnen de bestaande visie/beleidsstukken vanuit Spaarnwoude. - Opnemen in het voorstel dat Schoteroog in beheer is van het recreatieschap en onder kopje Bestuurlijke achtergrond het AB besluit van 26 juni 2014 opnemen waarin is besloten tot aangaan beheerovereenkomst met Afvalzorg. - Voor het vervolgtraject: 1 Aandacht voor goede verlegging en koppeling van wandel- en ruiterpaden door en langs de zonnepanelen velden (ook goede aansluiting op fietspad Schoteroogpad vanuit Haarlem realiseren en zorgdragen voor goede recreatieve koppeling v.v. met Veerplas e.o., ook t.b.v. toekomstige recreanten vanuit nieuwbouw Oostpoort Haarlem; 2. Idem voor verbetering van de biodiversiteit ondanks plaatsen van zonnepanelen; is ook ecologische verbinding te maken met groene ecologische strook tussen Mooie Nelweg en Jan Pieter Zondervanweg in bedrijventerrein aan de westzijde? 3. Benut deze ontwikkeling ook voor het bekostigen van het 'opfrissen' en vernieuwen van het blijvende recreatieve deel van de heuvel (zoals het uitzichtpunt).

Behandelaar
Programmasturing, Kirsten van der Plas, programma adviseur

Akkoord
Akkoord programmamanager Elise Bos Eyssen In overleg met directeur RNH Jos Gilliam

AFVALZORG

BIJEENKOMST 3 ZONNEWEIDE SCHOTEROOG

WELKOM!

AFVALZORG

INTRODUCTIE

Waarom wil Afvalzorg bijeenkomen?

1. Stelling van Amsterdam en juridische toetsing energieproductie
2. Subsidie Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie
3. Ambitie SDE++ subsidieaanvraag
4. Start vergunningstraject april 2021
5. Afvalzorg initiatiefnemer Zonneweide Schoteroog

AFVALZORG

NV AFVALZORG HOLDING

- Opslag, verwerking en recycling van afvalstromen op onze stortlocaties
- Provincie Noord-Holland en Provincie Flevoland
- Afvalzorg beheert en benut stortlocaties op een **duurzame manier**.
  Als schakel in de circulaire economie en in harmonie met de omgeving willen wij **mooie en veilige landschappen** nalaten.

AFVALZORG

SCHOTEROOG EN AFVALZORG

TIJDSLIJN

1993

Beheerovereenkomst Recreatieschap Spaarnwoude en Afvalzorg
heropening stortplaats Schoteroog

1994
1997

Afvalzorg zorgt voor herinrichting van stortplaats door:

- sanering en profilering afval in uiteindelijk stortprofiel;
- aanleg damwandconstructie en treffen IBC-maatregelen;
- aanbrengen van bovenafdichtingsconstructie Geologger (slimme lekdetectie);
- aanleg stortgasonttrekkingssysteem;
- recreatieve en landschappelijke herinrichting (i.s.m. Recreatieschap Spaarnwoude).

1998

Sluiting stortplaats Schoteroog: Bodemzorg voert nazorgactiviteiten uit

2012
2020

Stortgasopwerking tot Groen Gas

AFVALZORG

ZONNEWEIDE SCHOTEROOG

In het voortraject zijn twee varianten uitgewerkt:

1. **Maximaal Duurzame Energieproductie**
   Grootst mogelijk zonnepaneel-oppervlak en maximaal opgesteld vermogen

2. **Landschappelijke Inpassing**
   Minder oppervlak en vermogen, maar behoud van landschap en maatschappelijke functie van Schoteroog

AFVALZORG

MAXIMAAL DUURZAME ENERGIEPRODUCTIE

Recreatie

Natuur

Zonnepark van 10 hectare

1
2
3
4
5
Google
NIET IN BALANS

AFVALZORG

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

Recreatie

Natuur

Zonnepark van 5 hectare

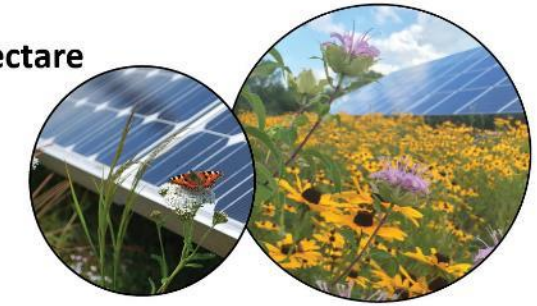

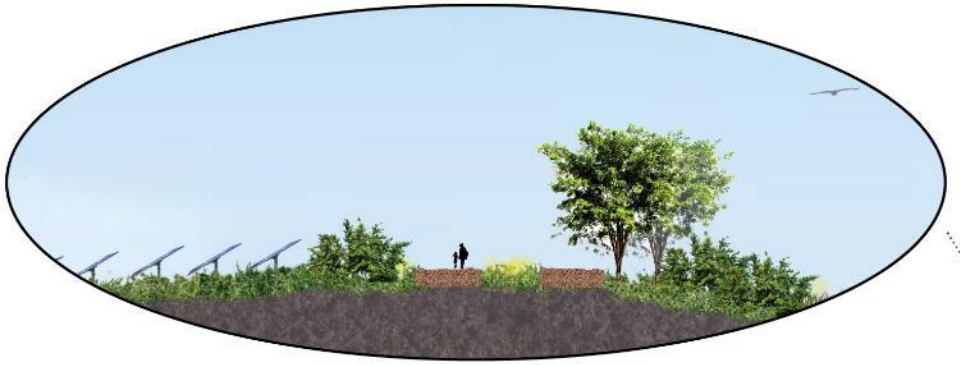

Op het hoogste punt van Schoteroog wandel je tussen het groen, met af en toe een zichtlijn richting Haarlem en op het water van de Mooie Nel.

Door een dichte beplantingsstrook zullen de zonnepanelen deels uit het zicht verdwijnen vanaf de Mooie Nelweg.

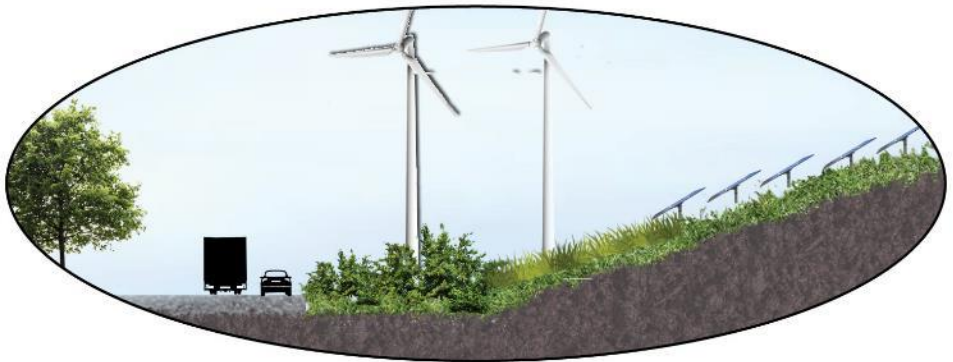

Langs het water wordt een bijzondere recreatie- en natuur wereld gecreëerd waar wandelen, sporten en evenementen kunnen plaats-vinden.

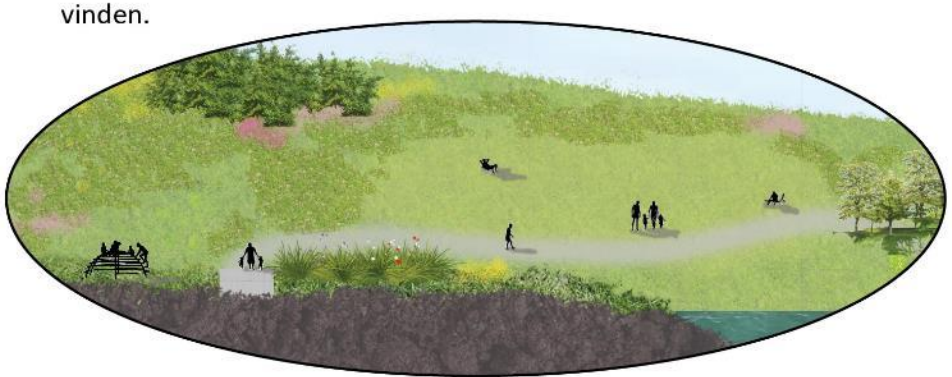

1
2
3
4
5
Google

BOTTELIER

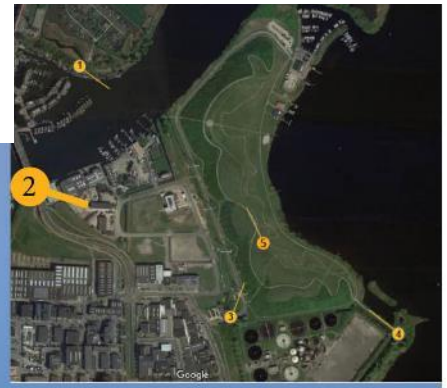
1
2
3
4
5
Google

1
2
3
4
5
Google

1
2
3
4
5
Google

AFVALZORG

DUURZAME ENERGIE

PRODUCTIE-VERMOGEN

Vermogen 4 - 5 MWp
Productie 4.800 MWh

CO_2 EMISSIEREDUCTIE*

Vermeden CO_2-uitstoot 2.700 ton/jaar

E-VERBRUIK HAARLEM

Haarlems Verbruik (Nibud) 2.832 kWh per huishouden per jaar

Groene stroom voor 1.700 Haarlemse huishoudens

*Bron omrekenfactor grijze stroom: https://www.co2emissiefactoren.nl/lijst-emissiefactoren/

AFVALZORG

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING ALTERNATIEF

Ambities

- Gemeente Haarlem: voldoen aan klimaatdoelstelling, RES, actieplan schone Energie
- Afvalzorg: meervoudig ruimtegebruik stortlocatie
- Gemeente Haarlem en Afvalzorg: balans natuur/recreatie/duurzame energie
- Gemeente Haarlem en Afvalzorg: mooie inpassing in het landschap

Aanbevelingen

- Kijken naar de kleurstelling van de zonnepanelen.
- Positioneren: is de oostkant niet interessanter? Graag onderzoeken. Meer naar rechts plaatsen mogelijk?
- Samen met de omwonenden oplossingen bedenken. We gaan ten slotte met z'n allen naar de Energietransitie.
- Houd het gebied leefbaar.

Aandachtspunten

- **Recreatiepark moet geen energiecentrale worden**
- **Het is belangrijk om de balans tussen de verschillende belangen te bewaken. Natuur/recreatie/duurzame energieopwekking**
- Land in Zicht: zichtlijnen zonneweide Turkoois 4e verdieping: zichtlijnen zonneweide. Belangrijk om naast laagbouw ook zichtlijnen vanuit hoogbouw in de gaten te houden.
- Mogelijkheid opschuiven zonneweide zodat het geheel uit het zicht is?
- Uiterlijk zonnepanelen
- Rekening houden met schitteringen.
- Liever meer rekening houden met met omwonenden ipv meer met bootjes.

AFVALZORG

SCHITTERINGEN

- Modellering van schitteringen zonneweide wordt meegenomen in technische ontwerp
- Rapportage schittering zeer waarschijnlijk verplicht vanwege mogelijke hinder Schiphol op vliegverkeer
- Technische aanpassingen m.b.t. stand van zonnepanelen en ligging hebben invloed op de mate van schittering

AFVALZORG

ZICHTLIJNEN BOTTERBOULEVARD 2 - 26

AFVALZORG

ZICHTLIJNEN TJALKKADE 23 – 35 | WOONKAMER

AFVALZORG

LANDSCHAPPELIJK ALTERNATIEF IMPRESSIES

AFVALZORG

LANDSCHAPPELIJK ALTERNATIEF IMPRESSIES

AFVALZORG

DUURZAME ENERGIE – ALTERNATIEF

PRODUCTIE-VERMOGEN

Vermogen 4,2 MWp
Productie 4.000 MWh

CO_2 EMISSIEREDUCTIE*

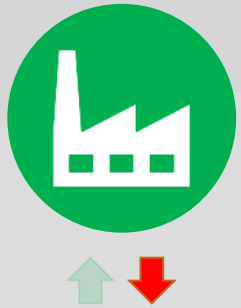

Vermeden CO_2-uitstoot 2.241 ton/jaar

E-VERBRUIK HAARLEM

Groene stroom voor 1.424 Haarlemse huishoudens

*Bron omrekenfactor grijze stroom: https://www.co2emissiefactoren.nl/lijst-emissiefactoren/

AFVALZORG

ECOLOGIE

Onderzoek

- Flora- en fauna-advies "Van der Goes en Groot" en "*id*verde"
- Geen beschermde diersoorten en flora aangetroffen

Aanbevelingen

- Natuurwaarden versterken door variatie in inrichting en beheer
- Struweel* aan zuid- en westhelling kan gecompenseerd worden
- Combinatiemogelijkheid om plus op de natuurwaarden te behalen
- **N**atuur**N**etwerk**N**ederland (NNN) gebied i.o.m. provincie Noord-Holland

*Vegetatie van struiken van 1 tot 5 meter hoog; dikwijls goed ontwikkeld als "mantel" aan de rand van een bos, op open plekken en in houtsingels.

AFVALZORG

FINANCIËLE PARTICIPATIE

Uitgangspunt

- Afvalzorg streeft in lijn met klimaatakkoord naar 50% verdeling eigendom lokale omgeving
- In Wieringermeer financiële participatie succesvol op basis van obligaties met rendementsgarantie
- Vele vormen mogelijk - uiteindelijke vorm afgestemd met belanghebbenden

AFVALZORG

INTERACTIE ZONNEWEIDE

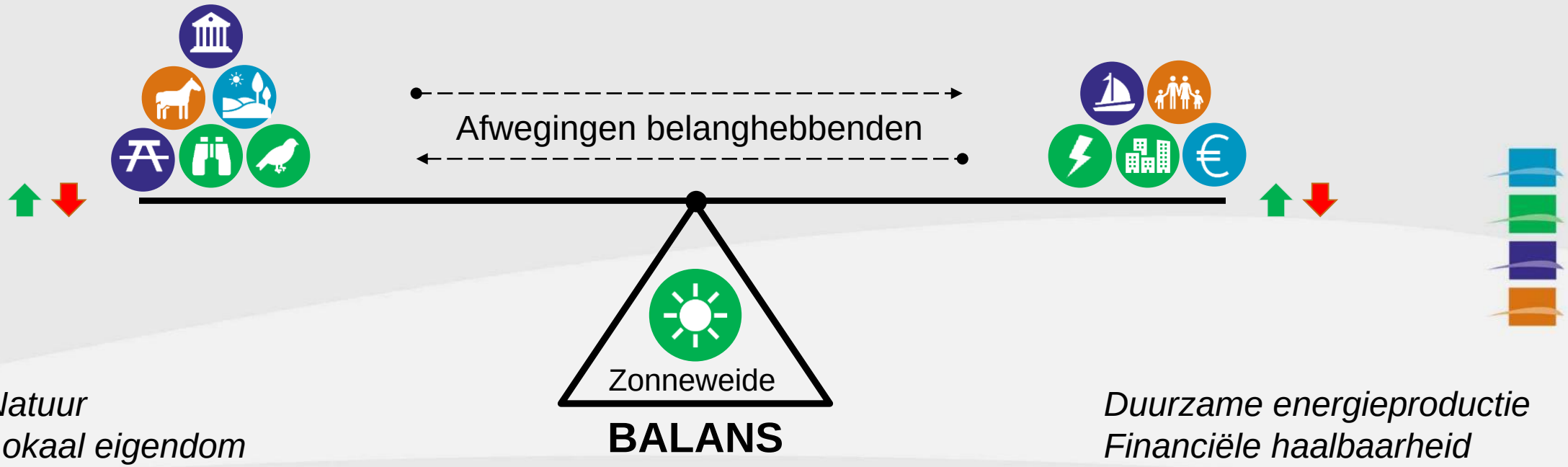

Natuur
Lokaal eigendom
Recreatieve functionaliteit
Landschappelijk karakter
Unesco Erfgoed – Stelling van Amsterdam
Eigenaar
…

Duurzame energieproductie
Financiële haalbaarheid
Zichtlijnen & schitteringen
Omwonenden
Dagrecreanten
Regionale Energie Strategie
…

AFVALZORG

VERVOLGSTAPPEN

PLANNING

maart	**2021**	Participatiebijeenkomst 2 - donderdag 18 maart 19.00 - 20.30 uur Participatiebijeenkomst 3 - donderdag 25 maart 19.00 - 20.30 uur Werksessiebijeenkomst 4 - maandag 29 maart 19.00 - 20.30 uur Participatiebijeenkomst 5 - donderdag 01 april 19.00 - 20.30 uur
april **september**	**2021**	Start RO-procedure/vergunningsaanvraag Haarlem Inspraak/zienswijze mogelijkheden in mei (wk21) en juni (wk25)
september	**2021**	Aanvraag SDE++
maart	**2022**	Besluit RvO toekenning SDE++
> maart	**2022**	Start realisatiefase

AFVALZORG

VERVOLGSTAPPEN

PLANNING

11 maart 19.00 – 20.30 uur	**2021**	**Participatiebijeenkomst 1**	Land in Zicht en direct omwonenden
18 maart 19.00 – 20.30 uur	**2021**	**Participatiebijeenkomst 2**	Land in Zicht en direct omwonenden
25 maart 19.00 – 20.30 uur	**2021**	**Participatiebijeenkomst 3**	Alle belanghebbenden, o.a. coöperaties, Waarderpolder, Staatsbosbeheer, HH Rijnland, etc.)
29 maart 19.00 – 20.30 uur	**2021**	**Werksessiebijeenkomst 4**	Vertegenwoordigers van belanghebbenden
1 april 19.00 – 20.30 uur	**2021**	**Participatiebijeenkomst 5**	Alle belanghebbenden

AFVALZORG

WERKSESSIE

AFVALZORG

Vertegenwoordigers van alle belanghebbenden komen bij elkaar in een online werksessie
*Werksessie wordt begeleid door idVerde**

Belanghebbenden maken ontwerp voor Zonneweide op Schoteroog op basis van eigen uitgangspunten

Uitgangspunten en ontwerpen maakt middels ‘vlekkenkaart’ inzichtelijk hoe een breed gedragen ontwerp voor een Zonneweide tot realisatie kan komen

Waarborgt balans financiële haalbaarheid/natuur/ landschappelijke inpassing/zichtlijnen/Duurzame energie-productie/recreatie en andere belangen

* idVerde is een adviesbureau voor ontwerp, beheer en onderhoud van private en publieke landschappen in Europa (www.idverde.nl)

AFVALZORG

VERVOLGSTAPPEN - VERTEGENWOORDIGING

DOEL **:** In samenwerking effectief tot breed gedragen ontwerp komen

DENKTANK **:** Vertegenwoordiging van gehele groep belanghebbenden

AANMELDEN : info@afvalzorg.nl - vóór maandag 29 maart a.s., 8.00 uur

AFVALZORG

VRAGEN/FEEDBACK

AFVALZORG

COMMUNICATIE

PRESENTATIE VERSLAG

Verstuurd via mail en link “WeTransfer”

UITNODIGING BIJEENKOMSTEN

Volgt via email

UPDATES WEBPAGINA

- Project achtergronden
- Status project
- Updates en nieuws
- Vraag en Antwoord (Q&A)

www.zonneweideschoteroog.nl
(@LIVE)

www.haarlem.nl/schoteroog-energielandschap
(@LIVE)

AFVALZORG

FIJNE AVOND

en

DANK VOOR UW PARTICIPATIE!

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Mededeling AB Recreatieschap Spaarnwoude

Vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
SPW Verbeteringen mountainbike route entreegebied SnowWorld

Het algemeen bestuur neemt kennis van
de renovatie van het bestaande mountainbikeparcours bij entreegebied SnowWorld door de plaatselijke Mountainbikeverenging MTB Spaarnwoude.

Bestuurlijke achtergrond
AB 02-07-2020 presentatie door MTB Spaarnwoude

Toelichting mededeling

Door de plaatselijke Mountainbikevereniging (MTB Spaarnwoude) is in het najaar 2020 een start gemaakt met het uitvoeren van een renovatieproject van het bestaande mountainbikeparcours in de heuvels van het entreegebied SnowWorld in Velsen-Zuid. Een state of the art mountainbikeparcours draagt bij aan de profilering van ontvangstgebied Velsen SnowWorld tot plek voor de avontuurlijke recreant en vergroot de gebruiksmogelijkheden en –doelgroepen.

Het betreft de volgende verbeteringen:
- de bestaande route voorzien van een laag half verharding, waardoor het parcours beter en harder (meer slijtvast) wordt en
- gedurende een langere tijd van het jaar berijdbaar is;
- toevoegen van een eenvoudiger beginners-/kinderdeel (4,2 km.) De werkzaamheden zijn vooralsnog niet volledig afgerond.

De werkzaamheden zijn mede gefinancierd door de vereniging zelf, aangevuld met subsidies die de vereniging zelf heeft verzameld zoals bijvoorbeeld het Schipholfonds, aangevuld met een bijdrage van recreatieschap vanuit de lopende begroting voor groot onderhoud en vervangingen-.

Bijzonder bij de uitvoering is dat er mede gebruik wordt gemaakt van een fors aantal vrijwilligers die helpen de half verharding aan te brengen en te profileren met handkracht. Alleen in 2020 gaat het hier om circa 600 a 800 manuur. De vrijwilligers worden aangestuurd en gemotiveerd door de vereniging zelf.

In het voorjaar van 2021 wordt een bescheiden feestelijke opening voorbereid.

Bijlagen
Geen

Behandelaar
Afdeling realisatie en communicatie, Floris van der Valk, projectleider

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Mededeling AB Recreatieschap Spaarnwoude

Vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
SPW Werving en selectie nieuwe ondernemer Kiosk Westbroekplas

Het algemeen bestuur neemt kennis van
de zoektocht naar een nieuwe ondernemer voor de kiosk aan de Westbroekplas.

Bestuurlijke achtergrond
-

Toelichting mededeling

In december 2020 is na goed overleg afscheid genomen van de ondernemer die de afgelopen jaren de kiosk huurde van het recreatieschap. Recreatieschap Spaarnwoude heeft de wens om een nieuwe ondernemer te werven voor deze locatie. De Westbroekplas is een veel door recreanten bezochte locatie, vooral voor de omwonenden.

De kiosk ligt aan het strandje met speeltuin, een populaire locatie bij warmer weer. Maar ook in de wintermaanden is het ommetje Westbroekplas een veel gemaakte wandeling. Aan de zuidoost kant is restaurant en zalenverhuur Villa Westend gelegen, en daarnaast is het zeer wenselijk om ook de kiosk weer open te stellen voor de recreant. Hierdoor verbetert de kwaliteit van het recreatieaanbod voor recreanten, de sociale controle en het informeel toezicht. Het recreatieseizoen start op 1 april, vandaar dat de wens is zo snel mogelijk, voor 1 april 2021, een nieuwe ondernemer gevonden te hebben.

De Westbroekplas is een van de vele dagrecreatiegebieden binnen het gebied Spaarnwoude. De druk op het recreatiegebied is de laatste decennia toegenomen door de groeiende bevolking en de bouw van nieuwe woonwijken in Velserbroek. Ook het afgelopen jaar met de corona-crisis is gebleken hoe belangrijk het is om uitloopgebieden te hebben vanuit de woonwijken voor de dagelijkse ontspanning. De Westbroekplas vormt een belangrijke gebiedspoort, een entree tot het recreatiegebied voor fietsers en wandelaars, en een belangrijke schakel in een duurzaam stad-land netwerk.

In de periode tot en met 2020 hadden zich 5 ondernemers gemeld bij het recreatieschap met interesse in de exploitatie van de kiosk Westbroekplas. Het aantal gegadigden vond het recreatieschap te klein, en er is voor gekozen om de werving breder, en dus openbaar, in te zetten om mogelijk meer divers aanbod te krijgen. Er is dus besloten tot een passende openbare werving door een bericht met wervingsvideo te plaatsen op de website, Facebook, Instagram, LinkedIn en onder Spaarnwoude Geeft Energie. De deelnemende ondernemers kunnen de uitvraag dan weer in hun netwerk verspreiden.

Daarnaast is een kijkdag, geheel volgens de richtlijnen van het RIVM, georganiseerd. De start en inhoud van de werving is vooraf afgestemd met de gemeente Velsen.

Medio januari 2021 is de werving online gezet en binnen een week hadden 20 ondernemers gereageerd op de werving. Het merendeel heeft een reeds bestaand concept en is op zoek naar uitbreiding, maar ook een enkeling wil graag voor zichzelf beginnen. Van deze 20 ondernemers zijn 16 ondernemers naar de Kijkdag gekomen.

Vooraf en tijdens de Kijkdag zijn door de geïnteresseerden diverse vragen gesteld aan het recreatie-schap. Deze vragen zijn gebundeld, geanonimiseerd en beantwoord en op 9 februari toegezonden aan de ondernemers die op de Kijkdag aanwezig waren.

De deadline voor het indienen van een plan was 15 februari 2021. Er zijn in totaal 9 plannen ingediend. De ingediende plannen worden getoetst aan de vooraf opgestelde, en in de werving kenbaar gemaakte, uitgangspunten en beoordelingscriteria. Ondernemers die een koppeling leggen met de visie Spaarnwoude Park (duurzaam, lokaal etc.) krijgen meer punten.

Uit deze 9 plannen is een top 3 geselecteerd, waarvan op het laatste moment 1 partij zich alsnog terugtrok. Met de 2 geselecteerde ondernemers is nog een gesprek gevoerd, waarna de keuze is gemaakt. De voorkeurs kandidaat werkt de plannen verder uit en zodra de huurovereenkomst is getekend tussen het recreatieschap en de ondernemer, is de gunning definitief. Ook heeft de nieuwe ondernemer inmiddels contact gelegd met het Ondernemersloket van de gemeente Velsen voor de te doorlopen vergunningprocedures. Streven is dat de kiosk voor de zomervakantie weer open is voor de het publiek.

Bijlage
Geen

Behandelaar
Afdeling Projecten, Marieke van Beugen, Projectleider B

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Mededeling AB Recreatieschap Spaarnwoude

Vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
SGP Stadsboerderij De Herkomst in Tuinen van West

Het algemeen bestuur neemt kennis van
de uitbreiding van de circulaire Stadsboerderij De Herkomst met 30 landvarkens in de Tuinen van West.

Bestuurlijke achtergrond
N.v.t.

Toelichting mededeling

Sociaal ondernemer Dirk Koolen is in 2017 begonnen met De Herkomst (DHS) (www.deherkomst.nl) met twintig landvarkens in de Tuinen van West in Amsterdam. Deze varkens zijn met succes met lokale reststromen gevoed en lokaal afgezet. Dit smaakte naar meer en zodoende is het recreatieschap medio 2020 benaderd voor uitbreidingsmogelijkheden.

DHS is een zelfstandige sociale onderneming die reststromen zoals GFT via een CO2 arm bedrijfsmodel opwaardeert tot verantwoord voedsel voor de regio MRA.

DHS doet de exploitatie op basis van het doen opgroeien en jaarlijks afleveren van 30 Nederlandse Landvarkens, een historisch ras, die is verbannen uit de reguliere varkenshouderij. DHS laat zijn varkens in een regeneratief systeem opgroeien door het grasland en op basis van niet meer dan 15 volwassen varkens per hectare is de bedrijfsvoering extensief.
Met deze kaders is een ecologisch verantwoorde omgang met de natuurwaarden mogelijk en wordt voldaan aan de mestwetgeving. DHS wordt tevens een plek met een recreatieve en educatieve functie. Vooralsnog blijft dit beperkt van omvang en schaal. Qua gebouwen gaat het alleen om schuilplekken voor de varkens. Op termijn is er een wens tot doorontwikkeling met verblijf-, zorg- of educatieboerderij met horeca.

De afspraak met het recreatieschap is een pilot voor 4 jaar met startdatum 1 maart 2021, met mogelijkheid tot verlenging. Het terrein is eigendom van gemeente Amsterdam en onder beheer van

Recreatie Noord-Holland. RNH stelt 4,5 hectare grasland ter hoogte van de Osdorperweg 787 en bosperceel van 0,5 hectare aan de Baron Schimmelpenninck van der Oyeweg 4 beschikbaar aan DHS.

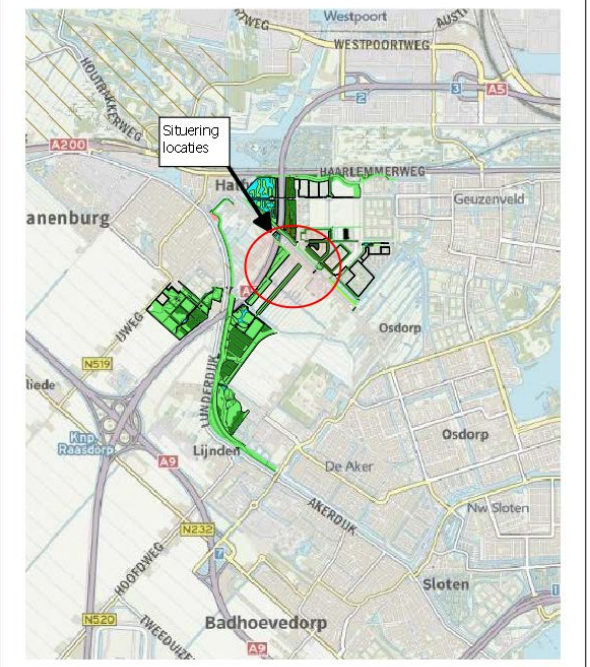

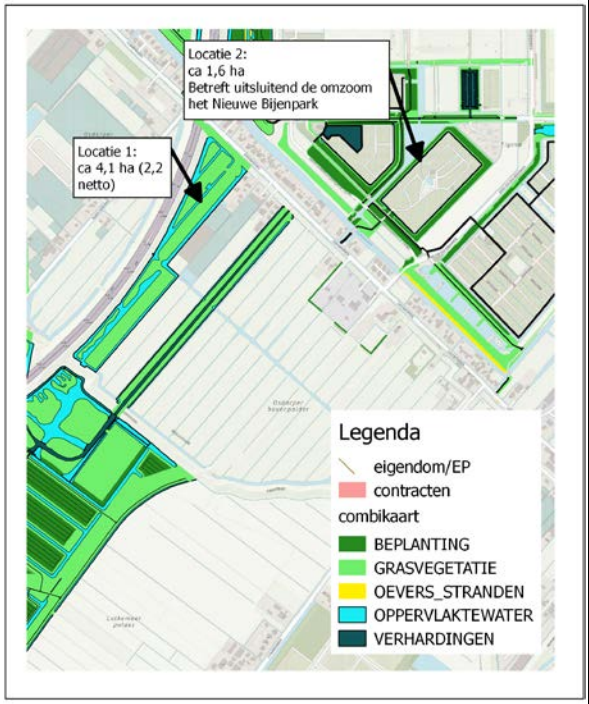

DHS betaalt de gebruikelijke gebruiksvergoeding met een ingroeiperiode tot € 2.000 na 4 jaar. RNH betaalt voor het beheer en onderhoud van het gehele perceel aan DHS een jaarlijkse vergoeding van € 1.000.

Bijlagen
Geen

Behandelaar
Afdeling Beheer, Marco Riesener, gebiedsbeheerder

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Mededeling AB Recreatieschap Spaarnwoude

Vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
Waarderingsonderzoek onder recreanten

Het algemeen bestuur neemt kennis van
de belangrijkste resultaten.

Bestuurlijke achtergrond
AB 22 oktober 2020: Mededeling recreatiemonitor waarderingsonderzoek

Toelichting mededeling

Aanleiding
Nu de visie Spaarnwoude Park 2040 tot uitvoering wordt gebracht, is actuele bezoekersdata van groot belang om een uitganspunt (nulmeting) te creëren. Er is besloten een lightversie, gebaseerd op het in 2016 uitgevoerde bezoekersonderzoek van het NBTC-NIPO, op te zetten, waarbij er voor de ontvangstgebieden van Spaarnwoude inzicht wordt verkregen in:

- de bezoekkenmerken,
- waardering,
- het gebruik van communicatiekanalen,
- en de impact van COVID-19.

De belangrijkste resultaten kunnen ten einde als bezoekersinput worden meegenomen in de uitvoeringsplannen en het geheel kan als nulmeting dienen bij toekomstige metingen, om de impact van het uitvoeringsprogramma te beoordelen.

Methoden
Het onderzoek is uitgevoerd via het internet, ofwel een online enquête. Recreanten zijn benaderd door middel van oproepen op de socialmediakanalen, de website, in de informatiekasten van het gebied en in een aantal lokale kranten. Deze methode behoort tot de gemakssteekproef. Het is daarom uiterst belangrijk rekening te houden met de mogelijk lage representativiteit van de gegevens. De enquête is uiteindelijk ingevuld door 437 respondenten. Hierbinnen beoordeelde:

- 200 respondenten Oosterbroek/Buitenhuizen
- 60 respondenten de Veerplas
- 100 respondenten de Houtrak
- 98 respondenten de Groene Weelde

Resultaten
Het onderzoek leverde voor elk ontvangstgebied een uitgebreid overzicht op met inzichten in:

- bezoekerssamenstellingen
- gebruikte vervoersmiddelen
- ondernomen activiteiten
- optimalisatie wensen
- waarderingen (algemeen en specifiek)

Daarnaast is een algemeen beeld gecreëerd over:

- Het gebruik van de verschillende communicatiekanalen.
- De impact van COVID-19 op de bezoeken.

Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat er tussen de gebieden veel overeenkomsten zijn. Qua bezoekkenmerken komt men overal voornamelijk met de auto of fiets, onderneemt men activiteiten als wandelen en fietsen en laat men het belang van onderhoud, meubilair en bewegwijzering duidelijk blijken. Opvallend is ook dat het ontvangstgebied dicht bij huis, voor bezoekers vanuit omliggende gemeenten, over het algemeen het populairst blijkt.

Bij deze conclusie is het wel belangrijk rekening te houden met het algemeen beeld. Per gebied zijn er specifieke verschillen. Het is daarom belangrijk de specifieke kenmerken uit de gebiedsgerichte conclusies mee te nemen en er niet van uit te gaan, dat bijvoorbeeld het belang van onderhoud, in elk gebied hetzelfde betekent.

Opvolging onderzoeksresultaten
In de programmabegroting van 2022 volgt een aanpak van de belangrijkste speerpunten. Bij de revitalisering van de ontvangstgebieden nemen projectleiders de onderzoeksresultaten mee in bijvoorbeeld toetsing bij het publiek tijdens participatie dan wel verwerken zij dit in het ontwerp, voor zover mogelijk.

Bijlagen
1. Onderzoekrapportage Waarderingsonderzoek Spaarnwoude 2020, januari 2021
2. Infographics Resultaten Waarderingsonderzoek SPW 2020 (2a t/m 2e)

Behandelaar
Afdeling Programmasturing, Anouk Admiraal, Projectleider

Waarderingsonderzoek Spaarnwoude 2020

Recreatie Noord-Holland NV
januari 2021

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Samenvatting

In 2016 werd door het NBTC-NIPO voor het laatst een bezoekersonderzoek uitgevoerd voor alle recreatiegebieden in Noord-Holland, waaronder Spaarnwoude. Nu de visie Spaarnwoude Park 2040 tot uitvoering wordt gebracht, is actuele bezoekersdata van groot belang. Om deze reden is besloten een lightversie van het bezoekersonderzoek op te zetten, waarbij er voor de ontvangstgebieden van Spaarnwoude inzicht wordt verkregen in de bezoekkenmerken, waardering, het gebruik van communicatiekanalen en de impact van COVID-19.Ten einde kunnen de resultaten worden meegenomen in de uitvoeringsplannen en/of als nulmeting worden gebruikt voor toekomstig onderzoek. In dit onderzoek stond dan ook de volgende vraag centraal: ‘Welke bezoek- en waarderingskenmerken zijn van belang op de uitvoeringsplannen van de ontvangstgebieden in Spaarnwoude?’

Om primaire gegevens te verzamelen is kwantitatief fieldresearch uitgevoerd middels een online enquête. Er was geen klantenbestand of steekproefkader beschikbaar, en daarom is er een selecte steekproef gedaan. Respondenten zijn verzameld via een oproep op de socialmediakanalen, in een aantal lokale kranten en de informatiekasten in het gebied. Deze methode behoort tot de gemakssteekproef. Bij het gebruik van deze methode is het uiterst belangrijk rekening te houden met de mogelijk lage representativiteit van de gegevens. De enquête is uiteindelijk ingevuld door 437 respondenten. Hiervan hebben 200 respondenten Oosterbroek/Buitenhuizen beoordeeld, 60 de Veerplas, 100 de Houtrak en 98 de Groene Weelde.

Het onderzoek resulteert in een uitgebreid overzicht met inzichten in samenstellingen, vervoersmiddelen, ondernomen activiteiten, optimalisatie wensen en waarderingen per gebied, maar ook algemene inzichten m.b.t. het gebruik van communicatiekanalen en de impact van COVID-19. Vanuit deze resultaten is geconcludeerd dat er per ontvangstgebied vele overeenkomsten zijn. Op hoofdlijnen komt men in elk gebied voornamelijk met de auto en fiets, onderneemt men activiteiten als wandelen en fietsen, laat men het belang van onderhoud, meubilair en bewegwijzering duidelijk blijken en blijkt het ontvangstgebied het dichtst bij huis, voor omliggende gemeenten over het algemeen het populairst. Deze kenmerken zijn daarom zeker van belang op de uitvoeringsplannen. Daarnaast zijn er per gebied ook specifieke verschillen. Het is daarom absoluut belangrijk deze specifieke kenmerken vanuit de conclusie mee te nemen en er niet vanuit te gaan, dat bijvoorbeeld het belang van onderhoud, in elk ontvangstgebied exact hetzelfde betekent.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 5

1.1 Aanleiding 5

1.2 Doelstelling 6

1.3 Onderzoeksgebied 6

2. Resultaten 7

2.1 Algemene bezoekinformatie Spaarnwoude 7

2.1.1 Respondentinformatie 8

2.2 Oosterbroek/Buitenhuizen 10

2.2.1 Vervoer 10

2.2.2 Ondernomen activiteiten 11

2.2.3 Waardering 12

2.3 Veerplas 15

2.3.1 Vervoer 15

2.3.2 Ondernomen activiteiten 16

2.3.3 Waardering 17

2.4 Houtrak 20

2.4.1 Vervoer 20

2.4.2 Ondernomen activiteiten 20

2.4.3 Waardering 22

2.5 Groene Weelde 25

2.5.1 Vervoer 25

2.5.2 Ondernomen activiteiten 26

2.5.3 Waardering 27

2.6 Gebruik Communicatiekanalen 30

3. Onderzoeksmethode 32

3.1 Onderzoeksvraag 32

3.1.1 Subvragen 32

3.2 Onderzoeksmethode 32

3.3 Dataverzameling en analyse 32

3.3.1 Steekproefberekening 33
3.3.2 Betrouwbaarheid en validiteit 33
3.4 Hiaten 34
4. Conclusie 35
4.1 Beantwoording subvragen 35
4.1.1 Oosterbroek/Buitenhuizen 35
4.1.2 Veerplas 36
4.1.3 Houtrak 37
4.1.4 Groene Weelde 38
4.2 Beantwoording centrale vraag 39
Bibliografie 41
Bijlagen 42
I. Vragenlijst 42

1. Inleiding

Dit hoofdstuk maakt duidelijk waarom dit onderzoek is opgezet, wat de doelstelling is en hoe het onderzoeksgebied eruitziet.

1.1 Aanleiding

Om de vier jaar wordt voor Spaarnwoude een grootschalig bezoekersonderzoek uitgevoerd naar kenmerken zoals waardering, ondernomen activiteiten, verblijfsduur en veiligheid. In 2016 heeft het NBTC-NIPO dit voor het laatst gedaan voor alle natuurgebieden in Noord-Holland. Nu de visie Spaarnwoude Park 2040 tot uitvoering wordt gebracht, is actuele bezoekersdata van groot belang. Ter voorbereiding op de uitvoeringsplannen, is een nulmeting noodzakelijk. Aan de hand een nulmeting kan de impact van het uitvoeringsprogramma in de toekomst worden gemeten en beoordeeld . Daarnaast is het voordelig specifiek verzamelde bezoekersinformatie mee te nemen in de uitvoeringsplannen, zodat er klantgericht kan worden ontwikkeld en de klantwaarde naar het gebied kan worden behouden of versterkt.

Door bezuinigingen enkele jaren geleden is het budget voor onderzoek verminderd en is een onderzoek gelijkwaardig aan die van 2016 niet mogelijk. Om deze reden is besloten een light-variant uit te voeren, middels een enquête. Het light-onderzoek dient rekening te houden met de beperkingen naar aanleiding van de COVID-19 uitbraak begin 2020 en de genomen maatregelen tegen verspreiding. Aangezien deze maatregelen een impact hebben gehad op het vrijetijdsgedrag zijn mogelijkheden voor een 0-meting beperkt. Toch is het recreatiegebied voldoende gebruikt om de volgende aspecten onder de bezoekers te meten:

- vervoer;
- ondernomen activiteiten;
- waardering;
- communicatiekanalen;
- wijzigingen door COVID-19.

Aangezien er geen klantenbestand bestaat en het benaderen van respondenten in het gebied i.v.m. de COVID-19-maatregelen niet wenselijk is, is besloten het onderzoek via het internet te verspreiden. Dit zal voornamelijk via de eigen website en socialmediakanalen van Spaarnwoude worden gedaan. Meer informatie over de methoden van het onderzoek is te vinden in Hoofdstuk 3 'Onderzoeksmethode’.

1.2 Doelstelling

Naar aanleiding van de onderzoekbehoefte beschreven in paragraaf 1.1, is het doel van het onderzoek opgesteld. Het onderzoek dient inzicht te verkrijgen in de bezoekkenmerken (ondernomen activiteiten, vervoer, samenstelling), waardering, het gebruik communicatiekanalen en de impact van COVID-19 in de ontvangstgebieden van Spaarnwoude. De inzichten kunnen ten einde worden gebruikt als input voor het uitvoeringsprogramma en als 0-meting bij het beoordelen van de impact op het gebied n.a.v. het uitvoeringsprogramma.

1.3 Onderzoeksgebied

Het recreatieschap Spaarnwoude is enorm, waardoor het onmogelijk is om alle deelgebieden over een kam te scheren. Per gebied is het daarom belangrijk specifieke vragen te stellen. Daarnaast is het i.v.m. het voltooiingspercentage van belang de enquête zo kort mogelijk te houden. Om deze reden is besloten de focus van het onderzoek te richten op de vanuit de visie, Spaarnwoude Park 2040, opgestelde ontvangstgebieden:

- Oosterbroek/Buitenhuizen;
- Veerplas;
- Houtrak;
- Groene Weelde.

Dit zijn de gebieden die veel bezoekers mogen ontvangen en waar recreatie-activiteiten geïntensiveerd worden. In dit onderzoek worden daarom enkel over de vier ontvangstgebieden verdiepende vragen gesteld. De overige deelgebieden zijn, zoals te zien in Figuur 1, wel benoemd in het onderzoek, maar enkel om algemene informatie te achterhalen over hoeverre de deelgebieden worden bezocht, bezoeken door COVID-19 zijn veranderd en om te kijken welke communicatiekanalen zoal worden gebruikt.

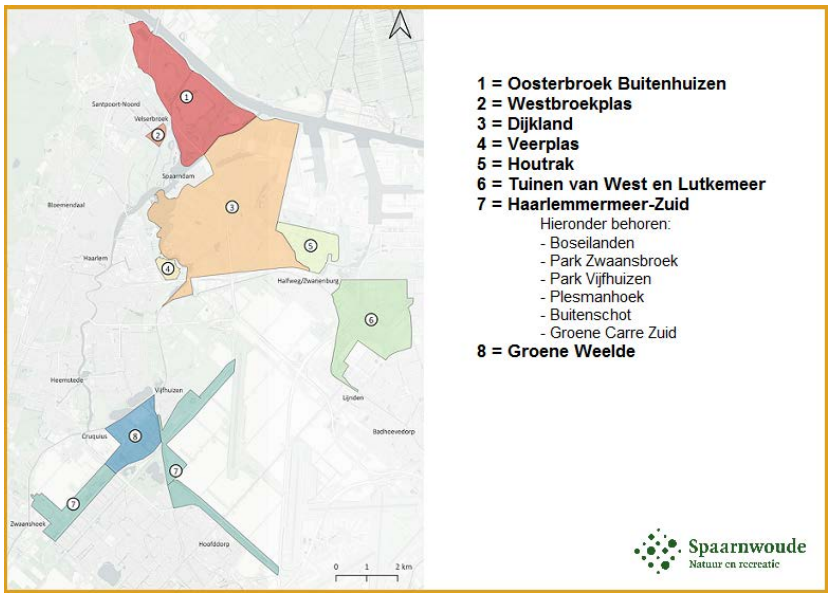

Figuur 1. Deelgebieden Spaarnwoude

2. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de enquêteresultaten beschreven.

2.1 Algemene bezoekinformatie Spaarnwoude

De algemene resultaten hebben betrekking op het gehele gebied en zijn niet gefocust op de ontvangstgebieden. Om een beeld te krijgen van de populariteit van de gebieden is de respondent allereerst gevraagd welke gebieden men het afgelopen jaar heeft bezocht. Zoals te zien in Figuur 2, blijkt Oosterbroek/Buitenhuizen het populairst. Van de 451 respondenten geeft 55% aan dit gebied het afgelopen jaar weleens bezocht te hebben. 3,1% geeft daarnaast aan de gebieden niet bezocht te hebben. Dit houdt in dat het totaal aantal respondenten verminderd naar 437.

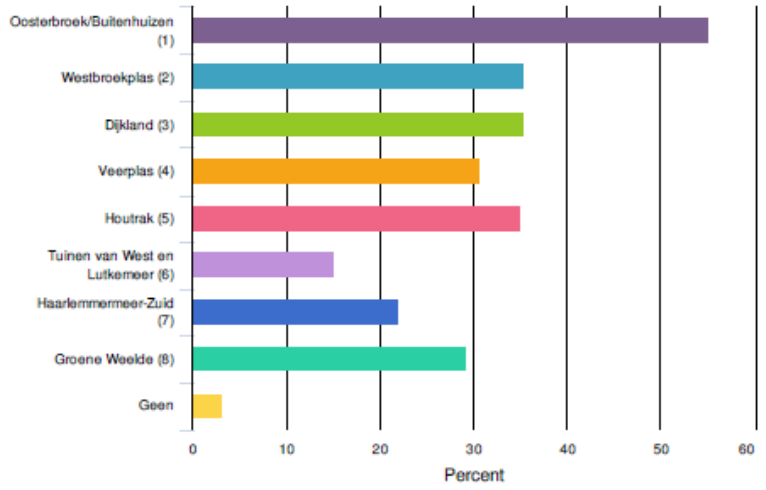

Figuur 2. Bezoeken per deelgebied

Om te achterhalen hoeverre COVID-19 impact heeft gehad op het gedrag van de recreant, is gevraagd of de bezoeken door COVID-19 zijn veranderd ten aanzien van vorige jaren. Figuur 3 laat zien dat er voor het merendeel van de respondenten niets veranderd is (55,6%). Toch is er ook een aanzienlijke groep die aangeeft Spaarnwoude n.a.v. COVID-19 juist meer te hebben bezocht (25,5%). Dit bevestigt daarmee het beeld dat in de notitie 'Lusten en lasten ten tijden van corona' eind 2020 is opgesteld door Noord-Hollandse terrein beherende organisaties, waaronder RNH.

Value	Percent	Responses
Ja, ik bezoek Spaarnwoude i.p.v. het strand of de duinen.	8.1%	35
Ja, ik heb Spaarnwoude vaker bezocht dan voorheen.	25.5%	110
Ja, ik heb gebied minder bezocht om drukte te vermijden.	8.1%	35
Ja, ik heb gebied korter bezocht om drukte te vermijden.	4.9%	21
Ja, ik heb de evenementen die ik normaliter in Spaarnwoude bezoek, niet kunnen bezoeken.	10.4%	45
Ja, ik heb de horeca ontweken.	9.0%	39
Ja, ik heb meerdere gebieden van Spaarnwoude leren kennen.	8.8%	38
Anders, namelijk:	3.2%	14
Nee, er is niet veranderd aan mijn bezoek.	55.6%	240

Figuur 3. Bezoekveranderingen n.a.v. COVID-19

2.1.1 Respondentinformatie

Om een beeld te krijgen van de achtergrond van respondent, zijn aan het einde van de enquête een aantal persoonlijke vragen gesteld m.b.t. geslacht, leeftijd en de woongemeente. Deze vragen waren niet verplicht. Toch heeft de grootste groep de vragen wel beantwoord.

Allereerst is gebleken dat de enquête voornamelijk door vrouwen is ingevuld. Zoals te zien in Figuur 4, is van de 409 respondenten die de vraag beantwoord hebben, 57% vrouw en 43% man.

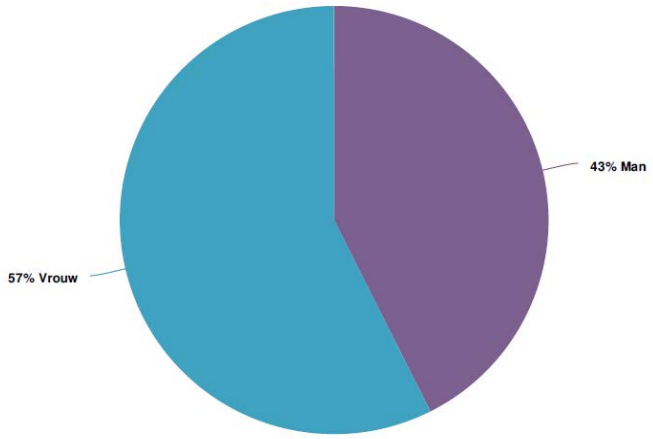

Figuur 4. Geslacht respondent

Zoals te zien in Figuur 5, blijkt de enquête daarnaast door verschillende leeftijdsgroepen te zijn ingevuld. De grootste groep respondenten bevindt zich binnen de leeftijdscategorie 45 tot 55 jaar.

Value	Percent	Responses
15 tot 25 jaar	3.7%	15
25 tot 35 jaar	11.2%	46
35 tot 45 jaar	18.3%	75
45 tot 55 jaar	31.5%	129
55 tot 65 jaar	23.5%	96
65 of ouder	11.7%	48
	Totals:	409

Figuur 5. Leeftijdscategorie respondent

Door te vragen naar woongemeente kon achterhaald worden waar bezoekers zoal vandaan komen. De meeste respondenten blijken uit de directe gemeenten van Spaarnwoude te komen. Zoals te zien in Figuur 6, hebben namelijk vooral mensen uit de gemeente Velsen, Haarlemmermeer en Haarlem de enquête ingevuld.

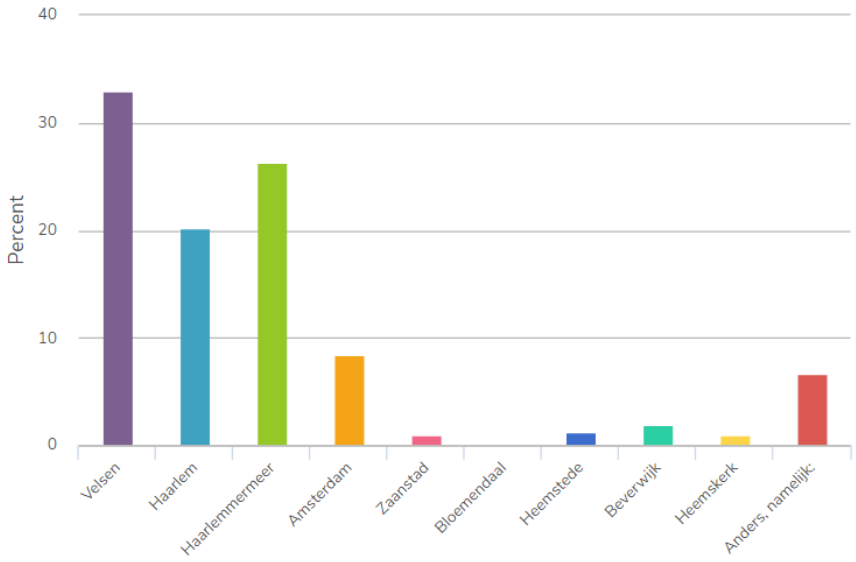

Figuur 6. Woongemeente respondent

Door een filter toe te passen kon achterhaald worden welke deelgebieden voor de omliggende gemeenten vooral populair zijn In Figuur 7, zijn de resultaten weergeven. Opvallend is dat men voornamelijk voor het gebied kiest dat het dichtst bij of in de eigen gemeente ligt.

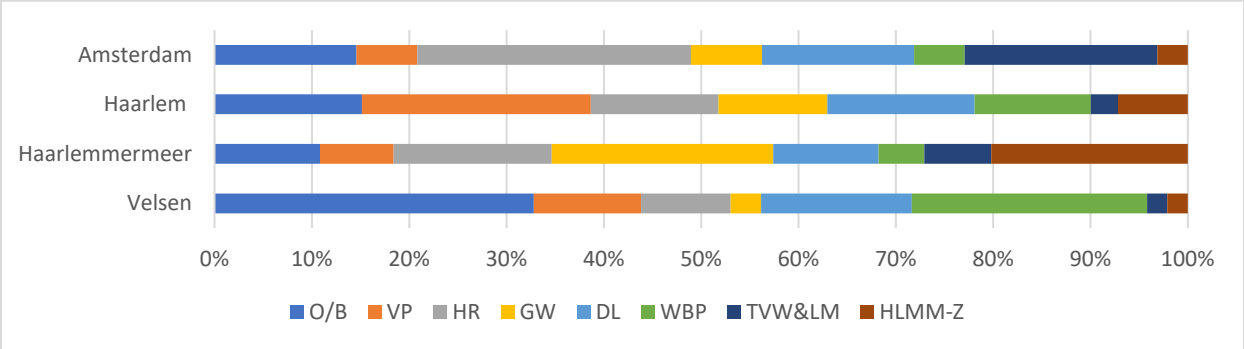

*Figuur 7.*Bezoekers per gemeente

Om de respondent in de enquête naar de juiste gebieden door te sturen is, als filtervraag voor het verloop, ook gevraagd welk van de ontvangstgebieden men het afgelopen jaar het meest heeft bezocht. Zoals weergeven in Figuur 8, wordt ook hier bevestigd dat het dichtstbijzijnde gebied vaak de voorkeur heeft. Bovendien wordt duidelijk dat de Houtrak vooral populair is bij alle deelnemende gemeenten en dat de Groene Weelde en Oosterbroek/Buitenhuizen de grootste regionale trekkracht hebben.

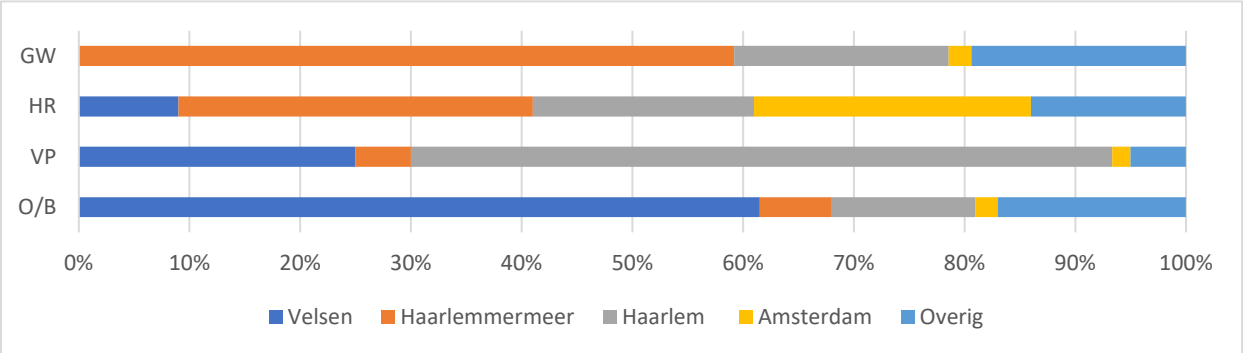

Figuur 8. Bezoekers per gemeente aan de ontvangstgebieden

2.2 Oosterbroek/Buitenhuizen

Vanuit een filtervraag hebben 200 respondenten aangegeven het ontvangstgebied Oosterbroek/Buitenhuizen voornamelijk te bezoeken. Hierna is men als eerst gevraagd in welke samenstelling men Oosterbroek/Buitenhuizen voornamelijk bezoekt. Meerdere antwoorden waren hier mogelijk. Zoals te zien in Figuur 9, blijken de populairste samenstellingen: met partner (45%), alleen (44,5%) en met vrienden/familie (40%).

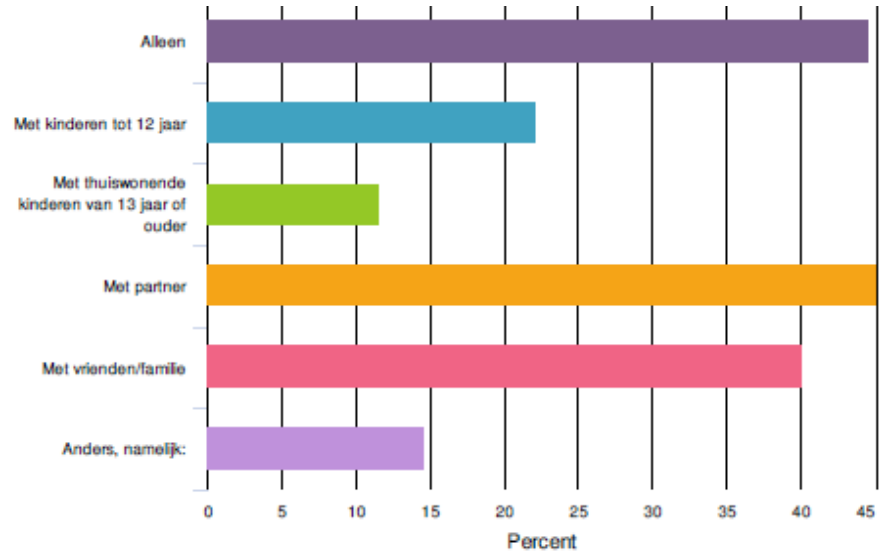

Figuur 9. Bezoekerssamenstelling Oosterbroek/Buitenhuizen

2.2.1 Vervoer

Op de vraag m.b.t. het vervoer naar het gebeid, reageert men verschillend. Zoals figuur 10 weergeeft, blijkt men het gebied op verschillende manieren te bereiken, maar voornamelijk de fiets (61%) en de auto (55%) te gebruiken. De optie ‘Anders, namelijk’ is ook redelijk benoemd. Hierbinnen geeft 10% aan het gebied te paard te bezoeken.

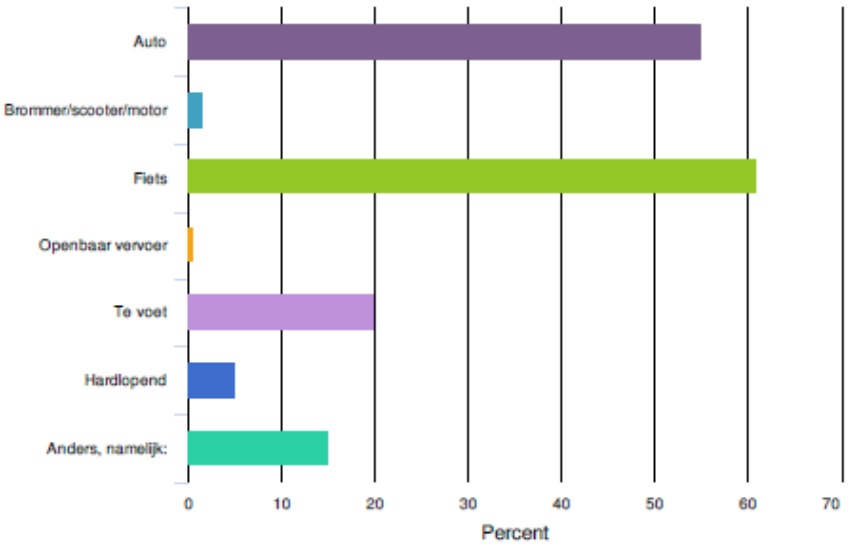

Figuur 10. Vervoersmiddel Oosterbroek/Buitenhuizen

2.2.2 Ondernomen activiteiten

Het aanbod activiteiten in Oosterbroek/Buitenhuizen is groot. Het aantal ondernomen activiteiten is dan ook groot. Zoals Figuur 11 laat zien, waren de populairste activiteiten het afgelopen jaar: wandelen (54%), boerderij Zorgvrij bezoeken (40%), restaurant Onder de Platanen bezoeken (31%) en fietsen (74%), op een gewone fiets (22%), elektrische fiets (13,5%) mountainbike (29%) en wielrennersfiets (9,5%).

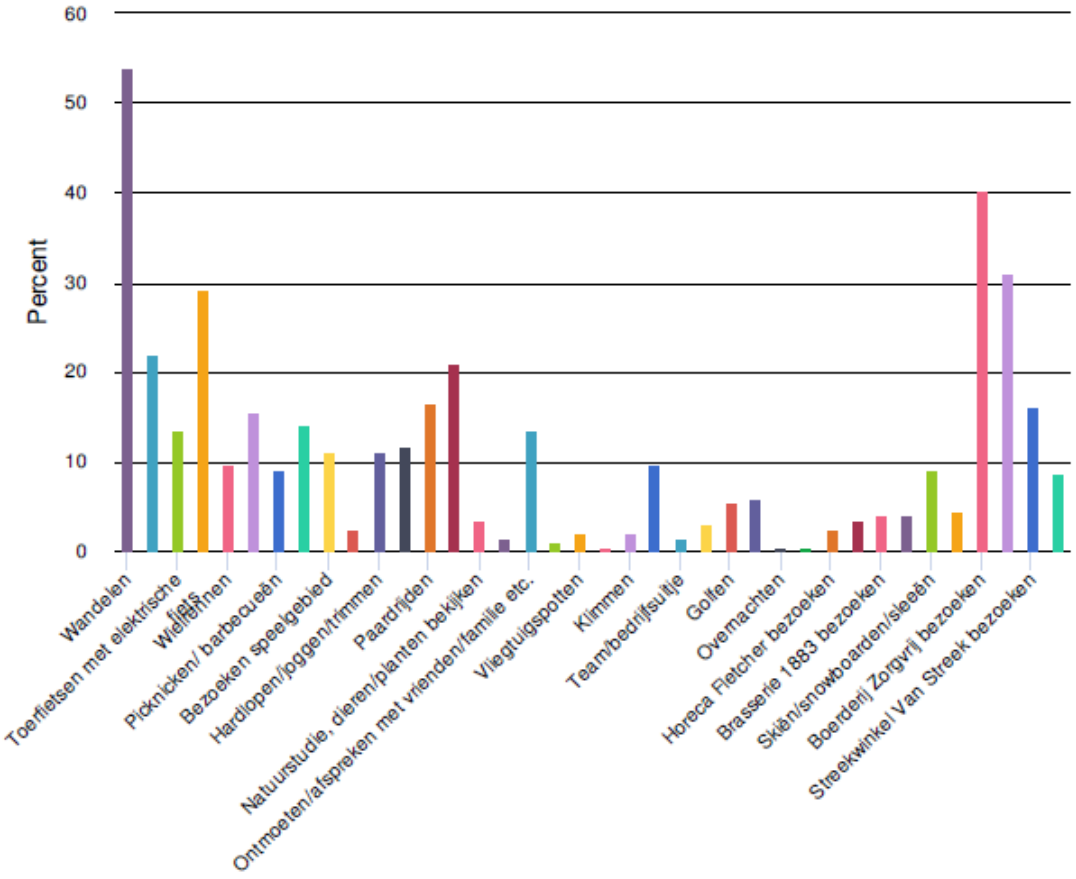

Figuur 11. Ondernomen activiteiten Oosterbroek/Buitenhuizen

Op de vraag waarom men deze activiteiten juist in Oosterbroek/Buitenhuizen uitvoert, geeft men (zoals te zien in Figuur 12) voornamelijk aan dat het gebied dichtbij huis (77,5%) en gemakkelijk te bereiken (65%) is. Daarnaast geniet men hier ook van de natuur (40,5%) en de rust (37,5%).

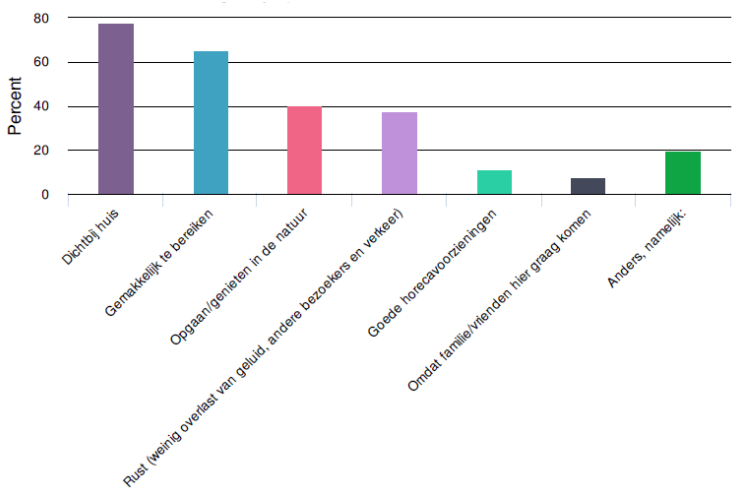

Figuur 12. Bezoekmotieven Oosterbroek/Buitenhuizen

Om te kijken wat anders kan, is ook gevraagd wat men graag anders wil zien in het gebied. De meningen hierover zijn erg verschillend, maar zoals te zien in Figuur 13, geeft men voornamelijk aan een betere kwaliteit van wegen en paden (34%), meer fiets- en wandelroutes (25%) en meer prullenbakken (24,5%) te wensen. Een aanzienlijke groep van 31% kiest daarnaast voor de optie ‘Anders, namelijk’. Hierbinnen worden veel verschillende punten benoemd, maar men beschrijft voornamelijk het verbeteren van de MTB-parcours (7,5%) en de ruiterpaden (7%). Over het totaal scoren deze wensen laag ten aanzien van andere elementen.

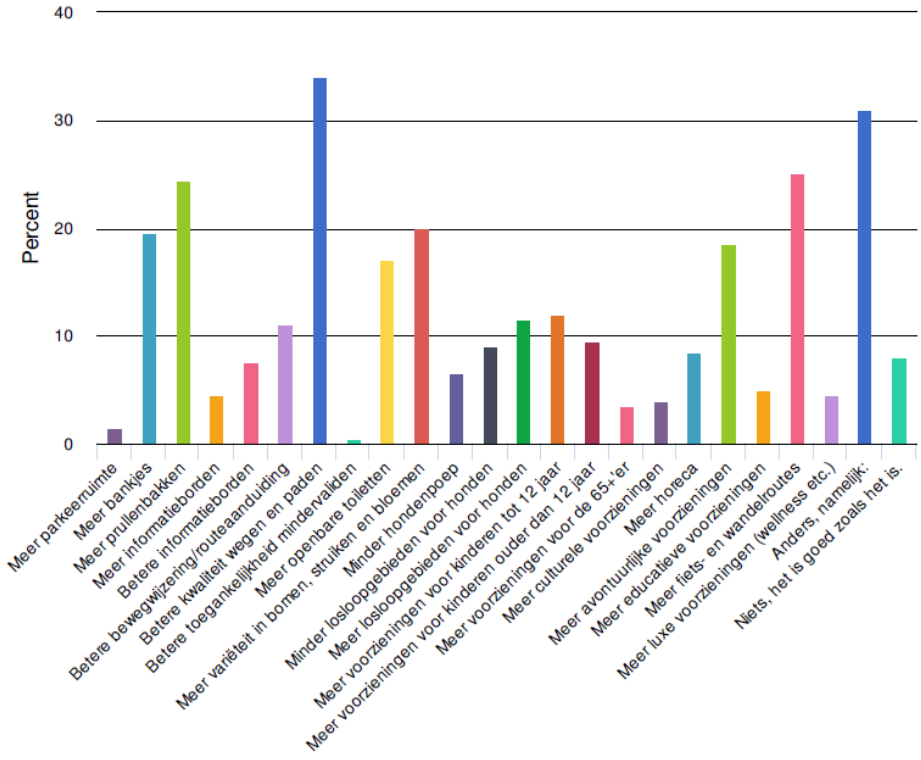

Figuur 13. Wensen voor Oosterbroek/Buitenhuizen

2.2.3 Waardering

Om te bepalen hoe de waardering naar Oosterbroek/Buitenhuizen eruit ziet, is de respondent gevraagd een algemeen cijfer te geven. Zoals te zien in Figuur 14, lagen de cijfers tussen de 4 en 10. Gemiddeld scoorde Oosterbroek/Buitenhuizen een 7,5.

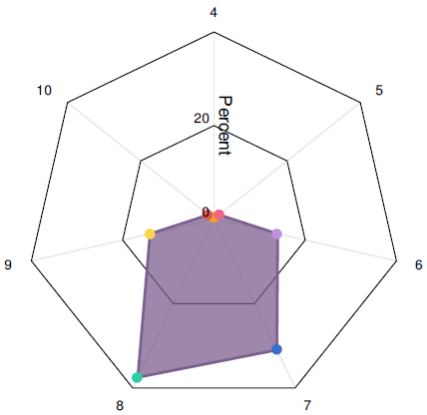

Figuur 14. Algemene waardering Oosterbroek/Buitenhuizen

Ook is de waardering naar een aantal specifieke elementen gevraagd. De gemiddelde cijfers per categorie zijn weergeven in Tabel 1.

Tabel 1. Waardering geselecteerde elementen Oosterbroek/Buitenhuizen

Element	Gemiddeld cijfer
Kwaliteit wandelpaden	7
Bewegwijzering/routeaanduiding	6,7
Meubilair	6
Aantrekkelijkheid natuur	7
Uitstraling	6,9
Parkeerterreinen	7,3
Vermaak- en activiteitenaanbod	6,9

Respondenten die een element met een 6 of lager hebben beoordeeld, is gevraagd waarom men een relatief laag cijfer heeft gegeven en of men irritaties of suggesties heeft. Men gaf hier aan zich vooral te storen aan de veelal samengevoegde paden. Men wenst deze gescheiden en goed aangegeven. Ook beschrijft men onderhoud over het algemeen als belangrijk, en dan vooral aan het meubilair in het gebied. Daarnaast ziet men ook graag meer bankjes en prullenbakken. De aantrekkelijkheid van de natuur en uitstraling van het gebied zijn relatief gelijk beantwoord. Men geeft vooral aan het gebied wat monotoon te vinden en matig onderhouden, wat de aantrekkelijkheid en uitstraling niet ten goede doet.

Verder is gekeken of de waarderingen veranderd zijn ten gevolge van COVID-19. Zoals te zien in Figuur 15, is de waardering over het algemeen gelijk gebleven.

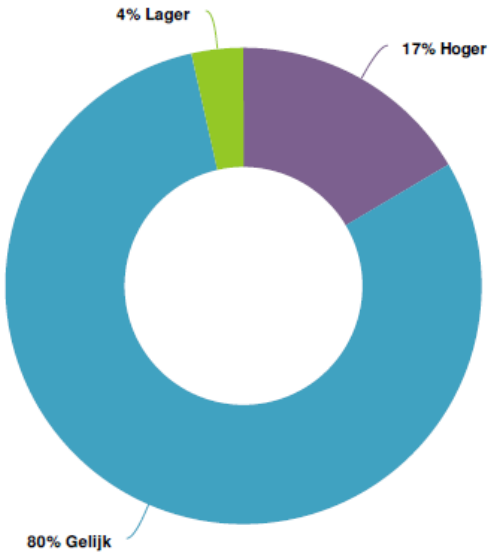

Figuur 15. Impact COVID-19 op waardering Oosterbroek/Buitenhuizen

Tot slot is gevraagd om Oosterbroek/Buitenhuizen in 3 woorden te omschrijven. Zoals te zien in Figuur 16, werden de eigenschappen om de hoek (45%), sportief (38%) en ontspannen (32%) het meest benoemd.

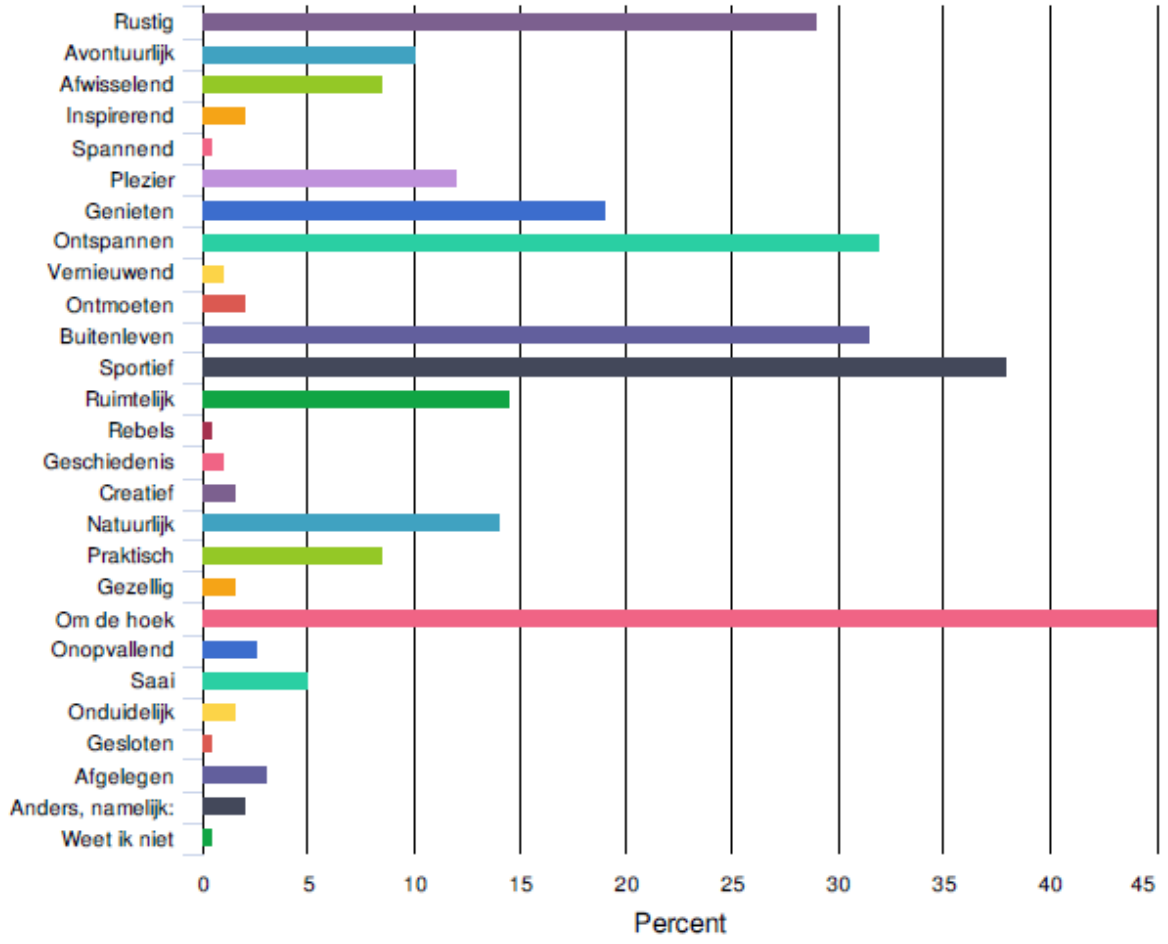

Figuur 16. Omschrijving Oosterbroek/Buitenhuizen

2.3 Veerplas

Belangrijk: De gegevens in dit hoofdstuk zijn indicatief.

Vanuit de filtervraag hebben 60 respondenten aangegeven het ontvangstgebied Veerplas voornamelijk te bezoeken. Dit is een kleine zeer kleine groep, waardoor het belangrijk is deze gegevens met voorzichtigheid te interpreteren.

Allereerst is gevraagd in welke samenstelling men de Veerplas voornamelijk bezoekt. Meerdere antwoorden waren hier mogelijk. Zoals te zien in Figuur 17, blijken de populairste samenstellingen: met partner (47,5%), familie/vrienden (47,5%) en met kinderen tot 12 jaar (34,4%).

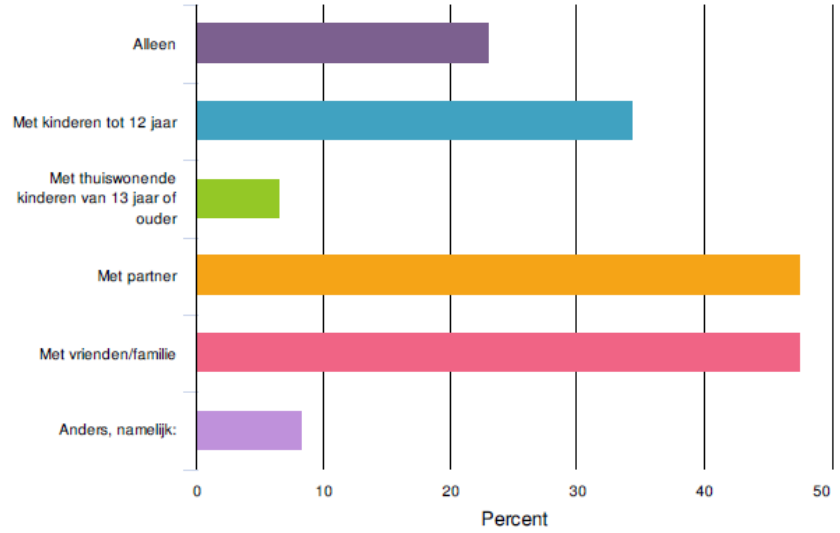

Figuur 17. Bezoekerssamenstelling Veerplas

2.3.1 Vervoer

De manier waarop men de Veerplas bereikt is meer dan duidelijk. Zoals figuur 18 weergeeft, bezoekt men het gebied voornamelijk met de fiets (72,1%), maar ook veel met de auto (44,3%).

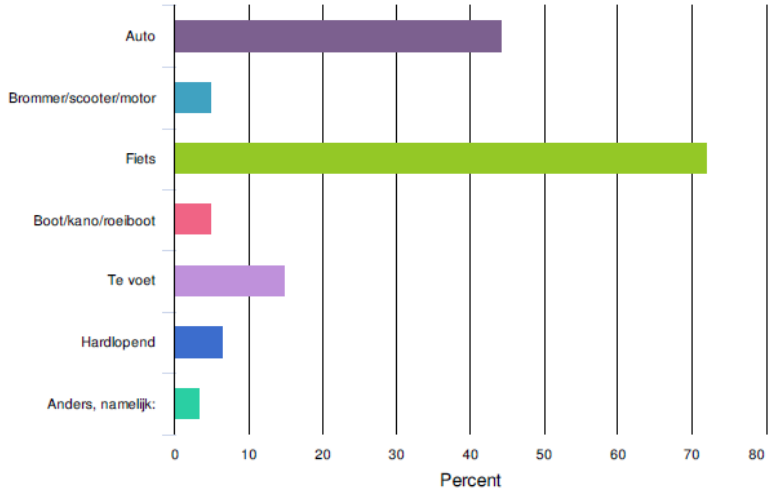

Figuur 18. Vervoersmiddel Veerplas

2.3.2 Ondernomen activiteiten

Op de vraag wat men zoal onderneemt rond de veerplas, reageert men verschillend. Zoals Figuur 19 laat zien, waren de populairste activiteiten het afgelopen jaar: wandelen (75%), het Veerkwartier bezoeken (48,3%) Zonnen/relaxen (31,7%), ontmoeten/afspreken met vrienden/familie (31,7%) en fietsen (33,3%) op de gewone fiets (20%), elektrische fiets (6,7%) mountainbike (3,3%) en wielrennersfiets (3,3).

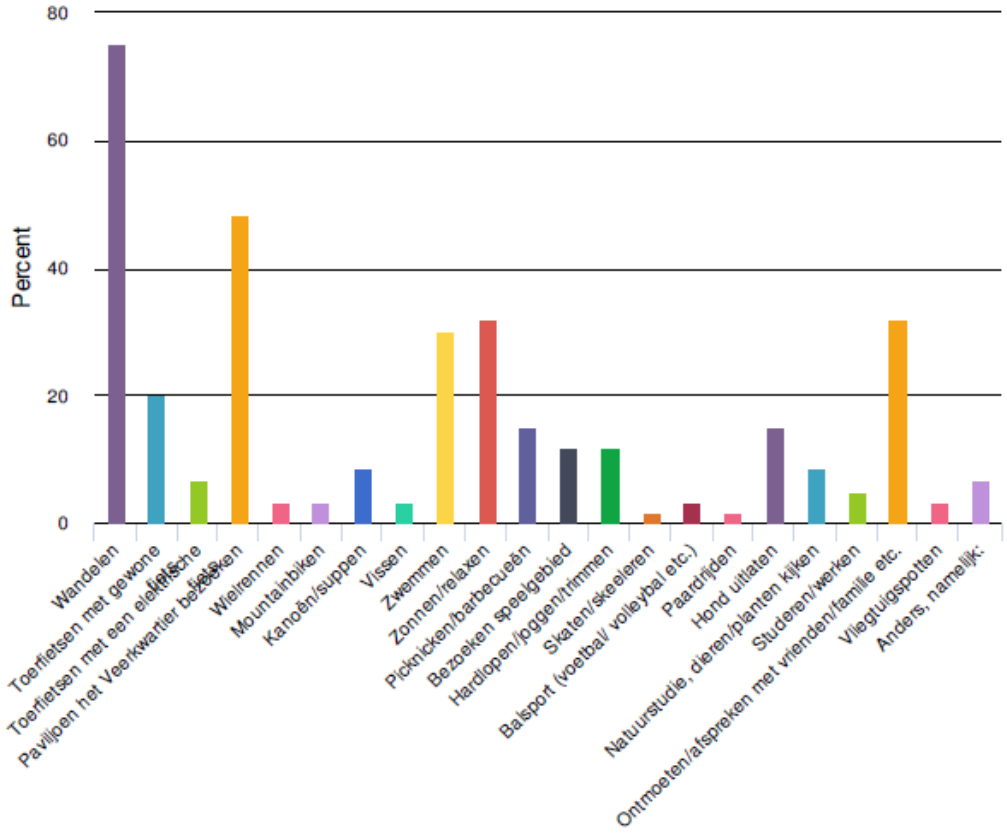

Figuur 19. Ondernomen activiteiten Veerplas

Op de vraag waarom men deze activiteiten juist rond de Veerplas uitvoert, geeft men (zoals te zien in Figuur 20) voornamelijk aan dat de Veerplas dichtbij huis (68,3%) en gemakkelijk te bereiken (68,3%) is. Daarnaast komt men er ook graag vanwege de goede horecavoorziening (48,3%).

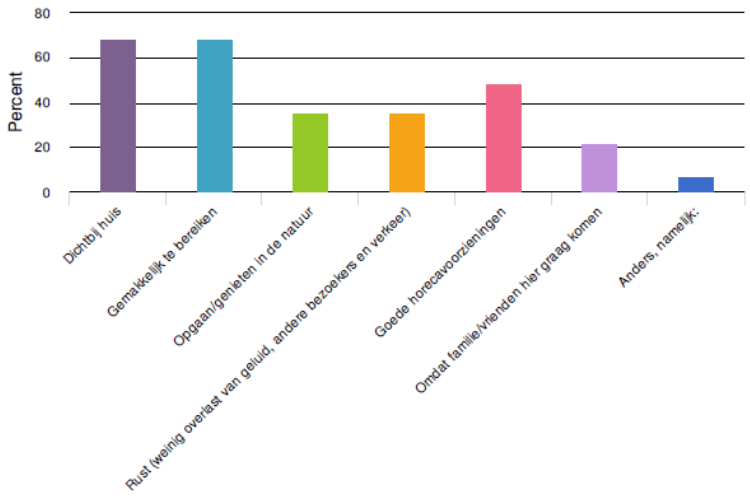

*Figuur 20. Bezoekm*otieven Veerplas

Om te kijken wat anders kan, is ook gevraagd wat men graag anders wil zien in het gebied. De meningen zijn hierover erg verschillend, maar zoals te zien in Figuur 21, geeft men voornamelijk aan meer variëteit in bomen, struiken en bloemen te wensen (31,7%). Ook worden de toevoeging van bankjes (26,7%) en openbare toiletten (25%) redelijk benoemd.

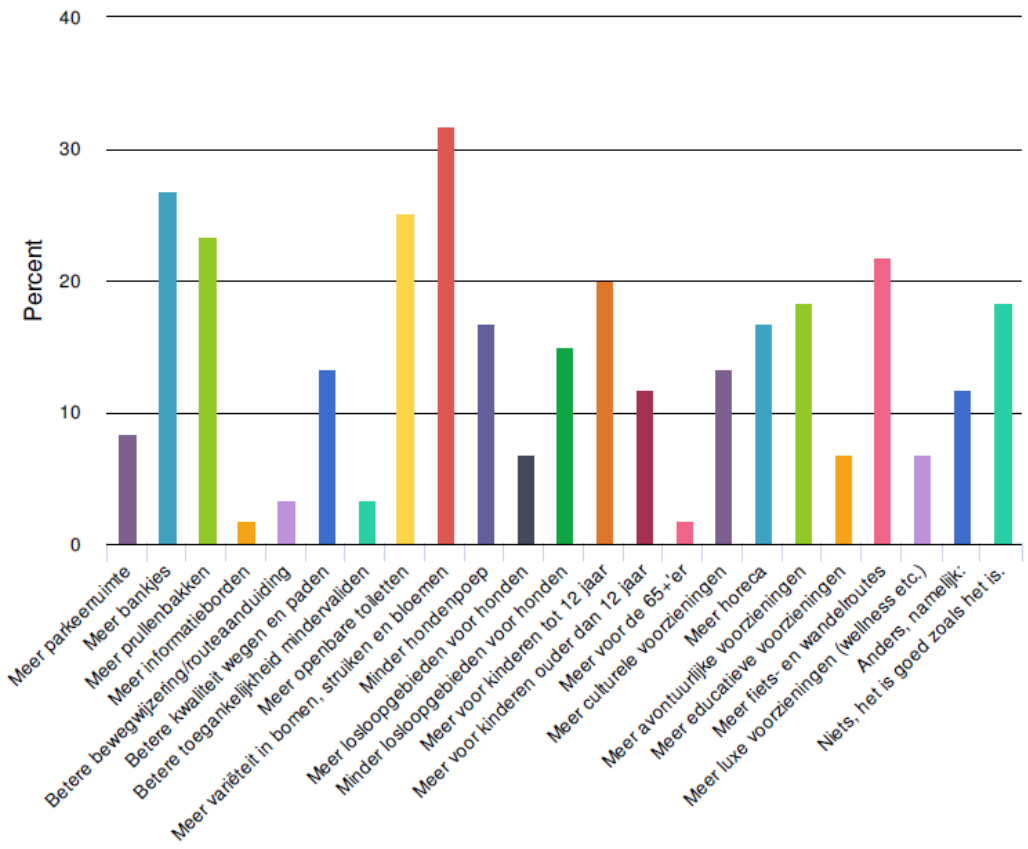

Figuur 21. Wensen voor Veerplas

2.3.3 Waardering

Om te bepalen hoeverre de bezoeker de Veerplas waardeert, is de respondent gevraagd een algemeen cijfer te geven. Zoals te zien in Figuur 22, lagen de cijfers tussen de 4 en 10. Gemiddeld scoorde de Veerplas een 7,3.

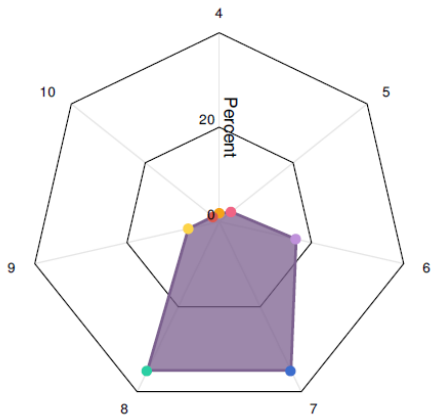

Figuur 22. Algemene waardering Veerplas

Ook is de waardering naar een aantal specifieke elementen gevraagd. De gemiddelde cijfers per categorie zijn weergeven in Tabel 2.

Tabel 2. Waardering geselecteerde elementen Veerplas

Element	Gemiddeld cijfer
Kwaliteit wandelpaden	6,8
Bewegwijzering/routeaanduiding	6,5
Meubilair	5,7
Aantrekkelijkheid natuur	6,9
Uitstraling	6,7
Parkeerterreinen	6,8
Vermaak- en activiteitenaanbod	6,9

Respondenten die een element met een 6 of lager hebben beoordeeld, is gevraagd waarom een relatief laag cijfer is gegeven en of men irritaties of suggesties heeft. Hieruit komt naar voren dat deze groep voornamelijk beter onderhoud en meer meubilair wenst. Daarnaast geeft men aan de natuur wat monotoon te vinden en graag meer variatie te willen zien.

Als toevoeging is gevraagd of deze waardering ten gevolge van COVID-19 is veranderd. Zoals te zien in Figuur 23, is de waardering over het algemeen gelijk gebleven.

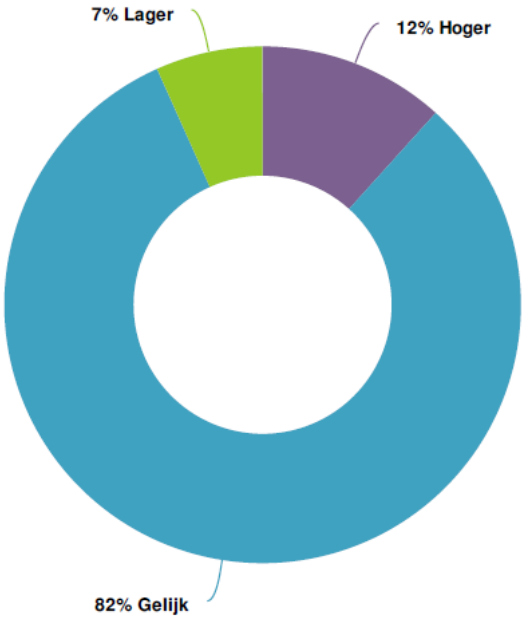

Figuur 23. Impact COVID-19 op waardering Veerplas

Tot slot is gevraagd om de Veerplas in 3 woorden te omschrijven. Zoals te zien in Figuur 24, werden de eigenschappen om de hoek (36,7%), rustig (33,3%) en ontspannen (26,7%) het meest benoemd.

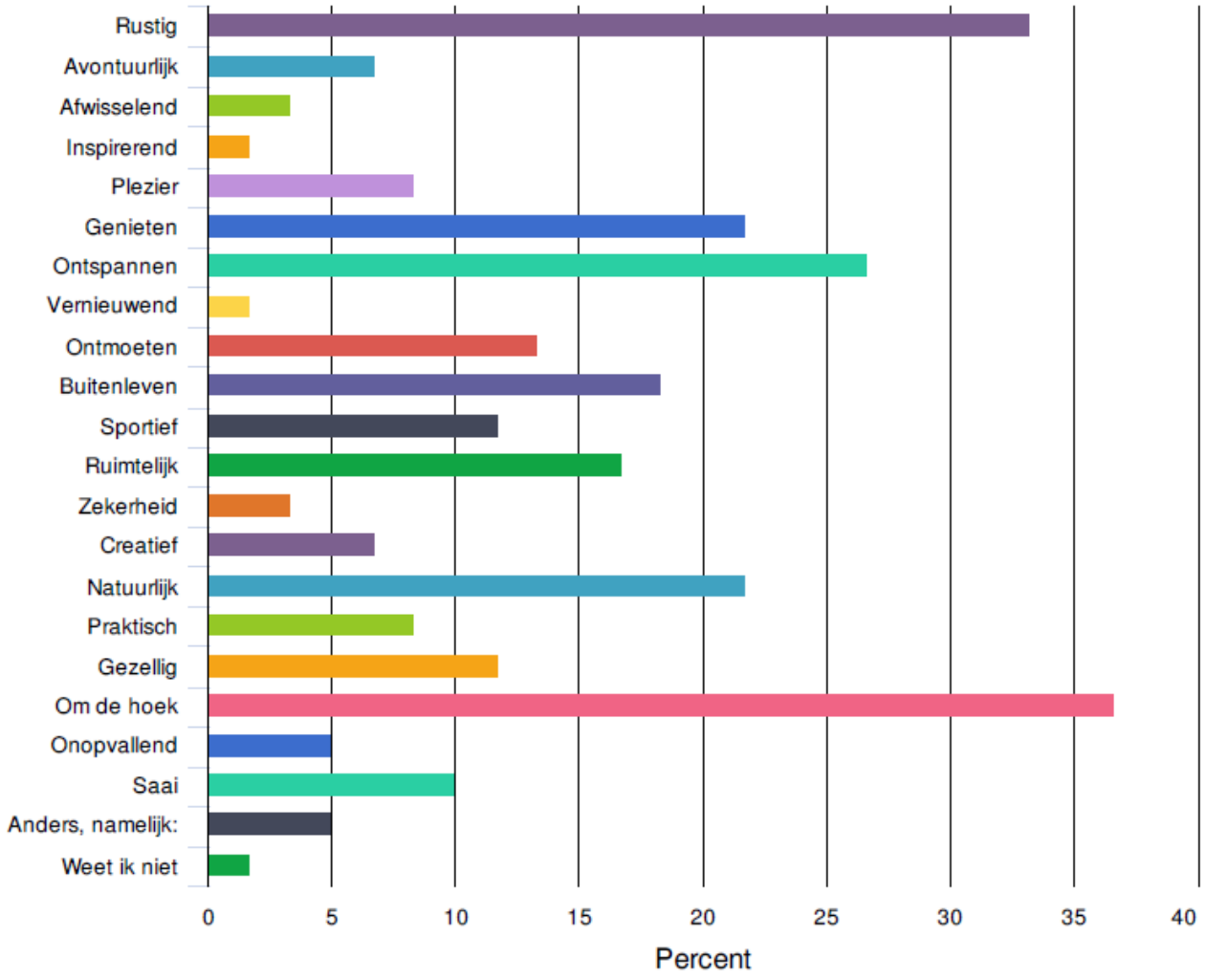

Figuur 24. Omschrijving Veerplas

2.4 Houtrak

Vanuit de filtervraag hebben 100 respondenten aangegeven het ontvangstgebied Houtrak voornamelijk te bezoeken. Hierna is gevraagd in welke samenstelling men de Houtrak voornamelijk bezoekt. Er waren meerdere antwoorden mogelijk. Zoals te zien in Figuur 25, zijn de populairste samenstellingen: alleen (49%), met partner (45%) en met vrienden/familie (33%).

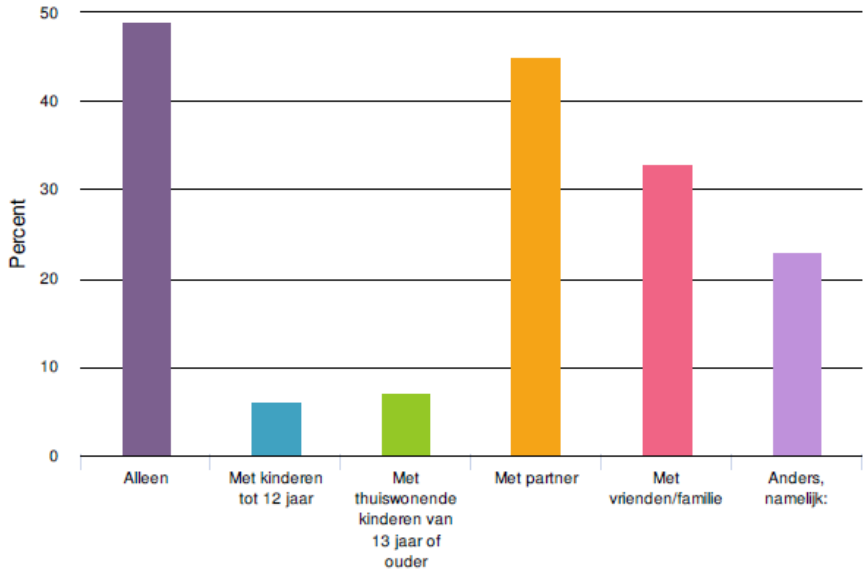

Figuur 25. Bezoekerssamenstelling Houtrak

2.4.1 Vervoer

De manier waarop men het gebied bereikt is duidelijk. Zoals figuur 26 weergeeft, bereikt men het gebied voornamelijk met de auto (63%) en de fiets (44%).

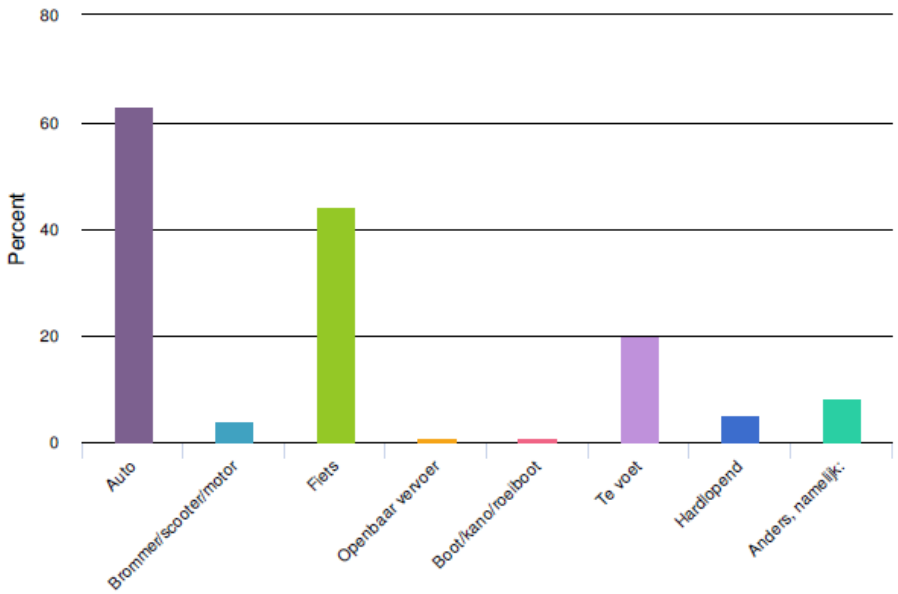

Figuur 26. Vervoersmiddel Houtrak

2.4.2 Ondernomen activiteiten

Op de vraag wat men zoal onderneemt in de Houtrak, reageert men verschillend. Zoals Figuur 27 laat zien, waren de populairste activiteiten het afgelopen jaar: wandelen (68%), hond uitlaten (41%) en

fietsen (41%) op een gewone fiets (18%), elektrische fiets (14%) mountainbike (5%) en wielrennersfiets (4%).

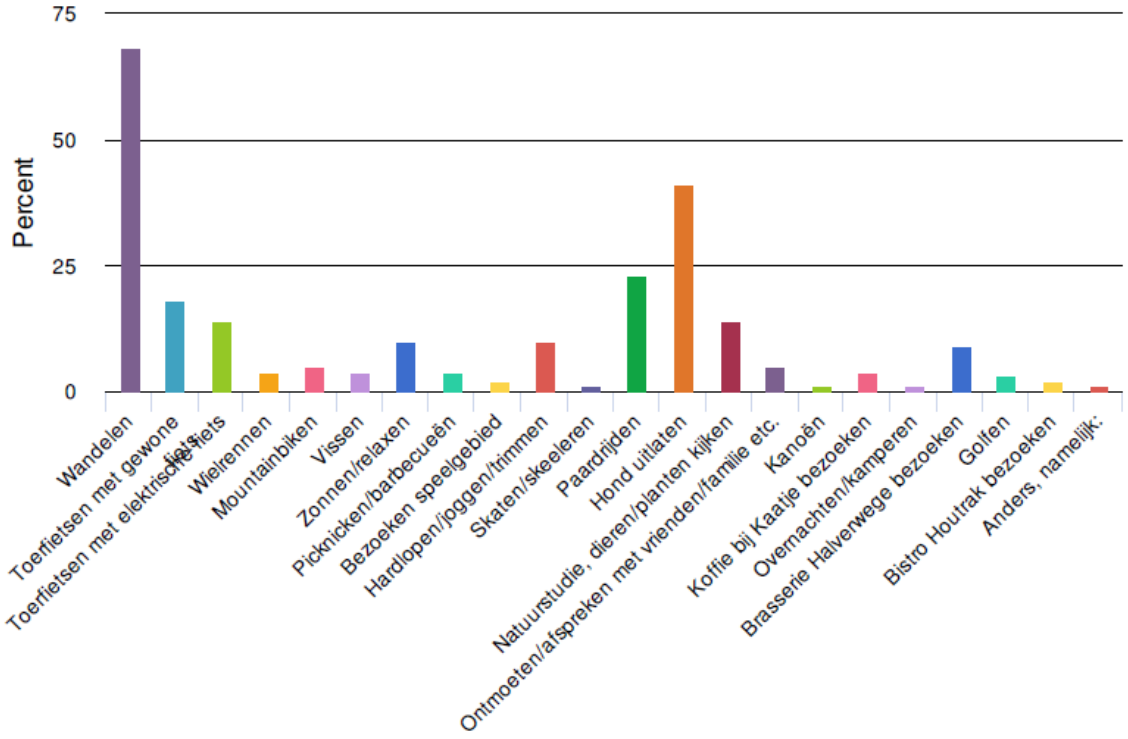

Figuur 27. Ondernomen activiteiten Houtrak

Op de vraag waarom men deze activiteiten juist in de Houtrak uitvoert, geeft men voornamelijk aan dat het gebied dichtbij huis (58%) en gemakkelijk te bereiken (51%) is. Daarnaast geniet men hier ook van de rust (37%) en de natuur (34%).

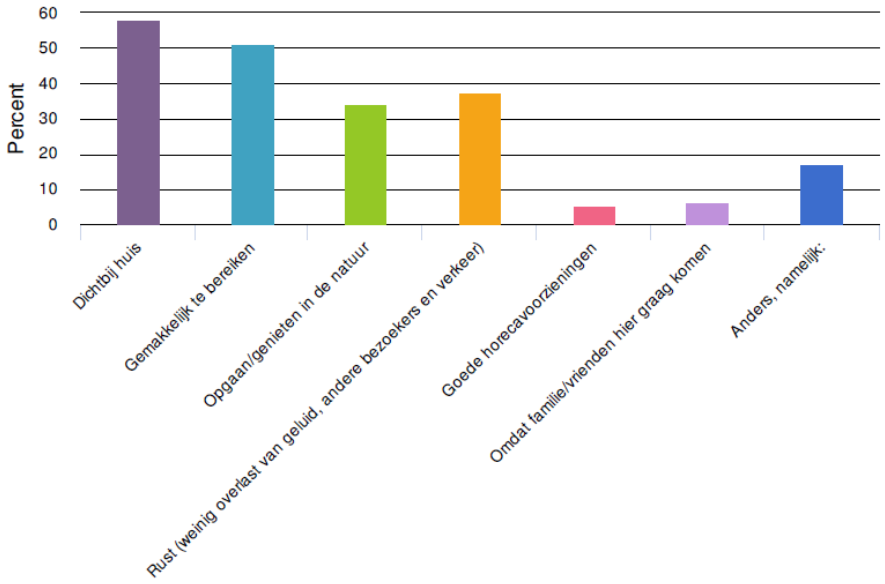

Figuur 28. Bezoekmotieven Houtrak

Om te kijken wat anders kan, is ook gevraagd wat men graag anders wil zien in het gebied. De meningen zijn hier erg verschillend, maar zoals te zien in Figuur 29, geeft men voornamelijk aan een betere kwaliteit van wegen en paden (28%) en meer prullenbakken (23%) te wensen. Een aanzienlijke

groep van 28%, kiest daarnaast voor de optie ‘Anders, namelijk’. Hierbinnen worden veel verschillende punten benoemd, maar een verbetering/onderhoud van de ruiterpaden (16%) komt hierbinnen het meest naar voren.

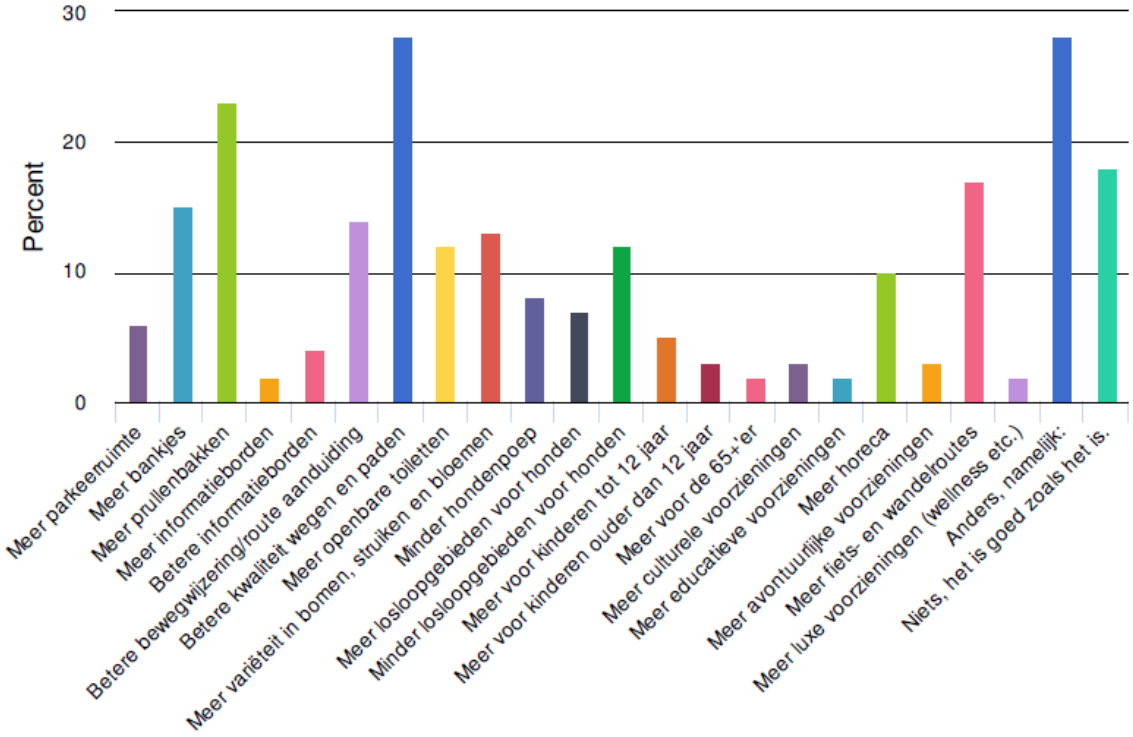

Figuur 29. Wensen voor Houtrak

2.4.3 Waardering

Om te bepalen hoe de bezoeker de Houtrak waardeert, is de respondent gevraagd een algemeen cijfer te geven. Zoals te zien in Figuur 30, lagen de cijfers tussen de 2 en 10. Gemiddeld scoorde de Houtrak een 7,4.

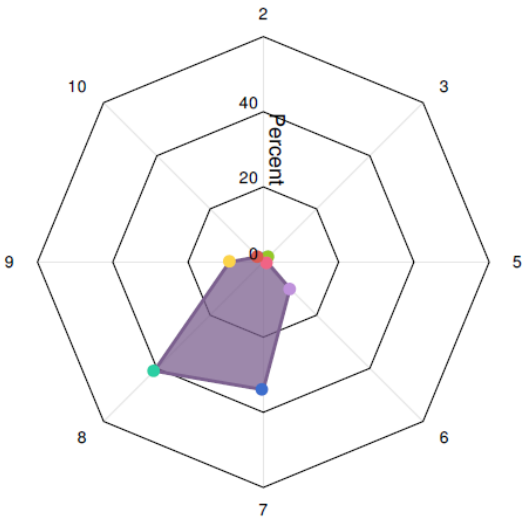

Figuur 30. Algemene Waardering Houtrak

Ook is de waardering naar een aantal specifieke elementen gevraagd. De gemiddelde cijfers per categorie zijn weergeven in Tabel 3.

Tabel 3. Waardering geselecteerde elementen Houtrak

Element	Gemiddeld cijfer
Kwaliteit wandelpaden	6,8
Bewegwijzering/routeaanduiding	6,5
Meubilair	7,3
Aantrekkelijkheid natuur	6,1
Uitstraling	7
Parkeerterreinen	7,1
Vermaak- en activiteitenaanbod	6,5

Respondenten die een element met een 6 of lager hebben beoordeeld, is gevraagd waarom een relatief laag cijfer is gegeven en of men irritaties of suggesties heeft. Men blijkt bij elk element onderhoud vooral belangrijk te vinden. Hierbij wordt voornamelijk de begroeiing op de wandelpaden, meubilair, zwerfafval en uitstraling benoemd. Men ziet ook graag meer meubilair, zoals bankjes en prullenbakken en een verduidelijking van de bewegwijzering/routeaanduiding. Er wordt aangegeven dat men borden onduidelijk vindt en moeilijk te vinden. Natuur noemt men monotoon en men stoort zich daarbij aan het vuil in het gebied. Bovendien vindt men dat er weinig vermaak- en activiteitenaanbod is in het gebied.

Daarnaast is er gekeken of deze waardering veranderd is ten gevolge van COVID-19. Zoals te zien in Figuur 31, is de waardering over het algemeen gelijk gebleven.

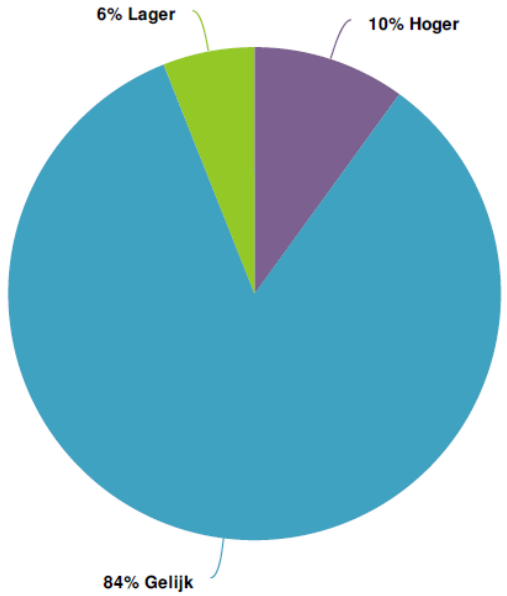

Figuur 31. Impact COVID-19 op waardering Houtrak

Tot slot is gevraagd om de Houtrak in 3 woorden te omschrijven. Zoals te zien in Figuur 32, werden de eigenschappen rustig (46%), ontspannen (45%) en om de hoek (44%) het meest benoemd.

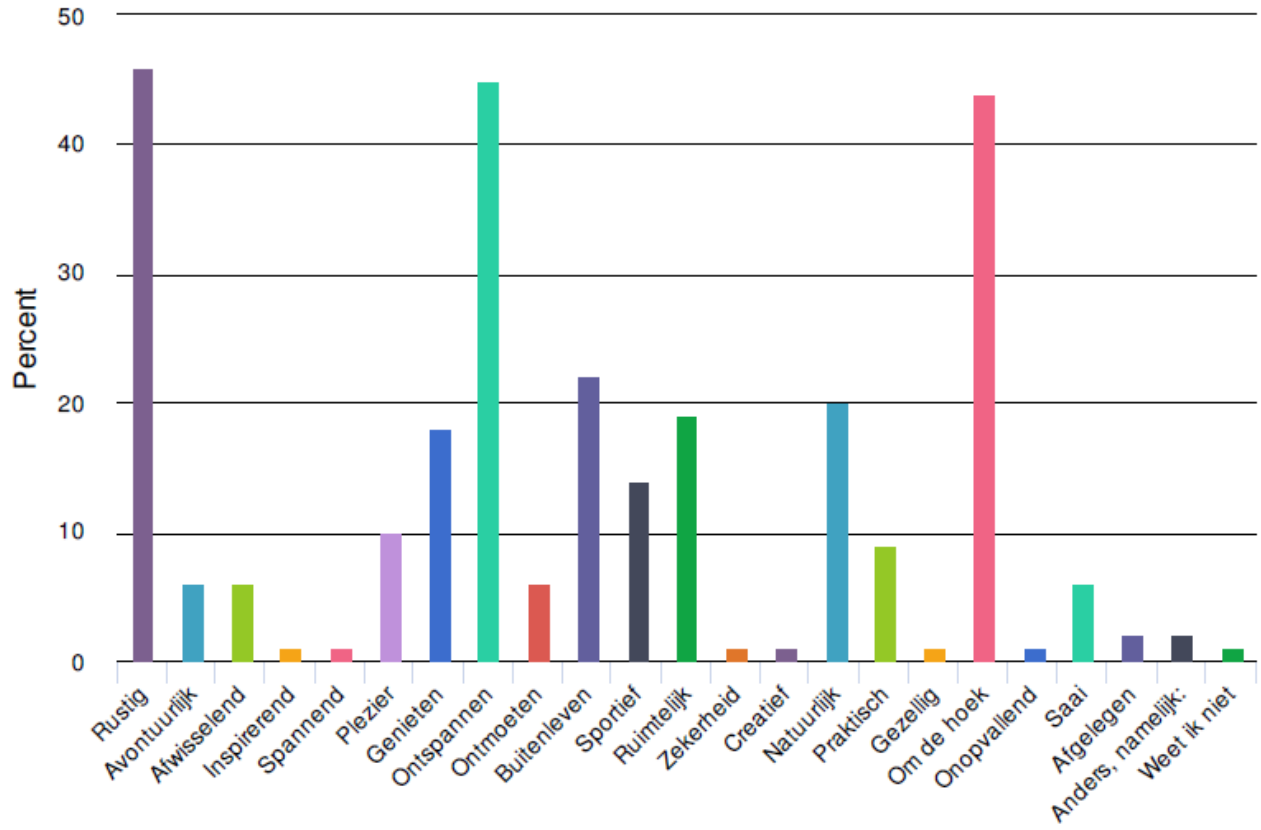

Figuur 32. Omschrijving Houtrak

2.5 Groene Weelde

Belangrijk: De gegevens in dit hoofdstuk zijn indicatief.

Vanuit de filtervraag hebben 98 respondenten aangegeven het ontvangstgebied Groene Weelde voornamelijk te bezoeken. Dit is een kleine groep, waardoor het belangrijk is deze gegevens met voorzichtigheid te interpreteren.

Allereerst is men gevraagd in welke samenstelling men de Groene Weelde voornamelijk bezoekt. Meerdere antwoorden waren hier mogelijk. Zoals te zien in Figuur 33, zijn de populairste samenstellingen: alleen (45,9%), met vrienden/familie (39,8%) en met partner (36,7%).

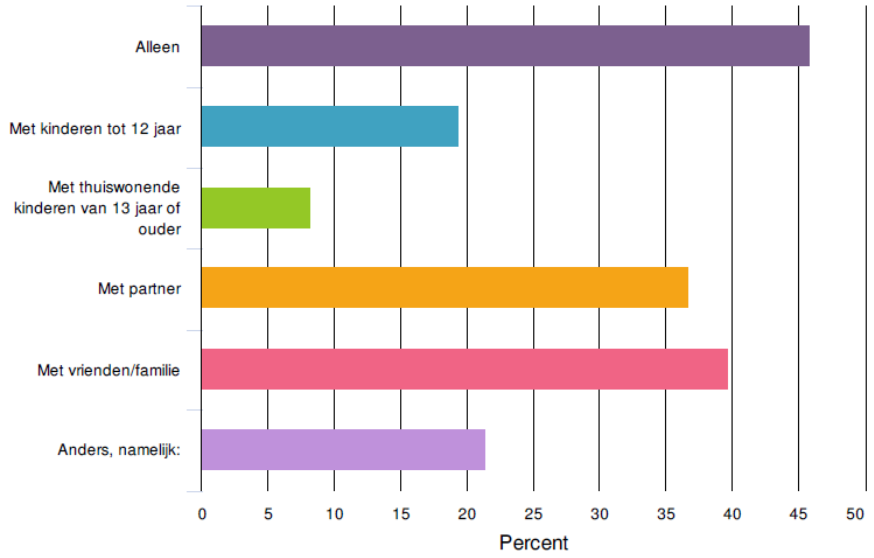

Figuur 33. Bezoekerssamenstelling Groene Weelde

2.5.1 Vervoer

De manier waarop men het gebied bereikt is duidelijk. Zoals te zien in figuur 34, bereikt men de Groene Weelde voornamelijk de auto (64,3%), maar ook met de fiets (42,9%).

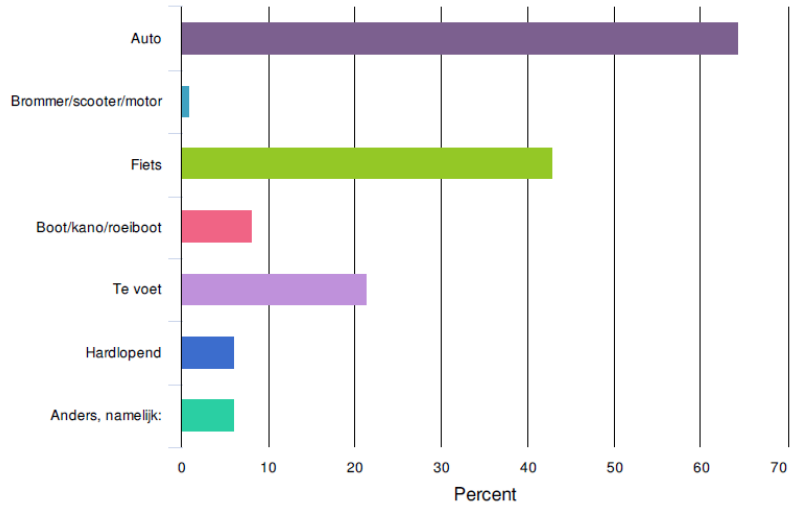

Figuur 34. Vervoersmiddel naar Groene Weelde

2.5.2 Ondernomen activiteiten

Op de vraag wat men onderneemt in de Groene Weelde, reageert men verschillend. Zoals Figuur 35 laat zien, waren populairste activiteiten het afgelopen jaar: wandelen (65,3%), hond uitlaten (44,9%) en fietsen (44,8%) op een gewone fiets (12,2%), elektrische fiets (1%) mountainbike (26,5%) en wielrennersfiets (5,1%).

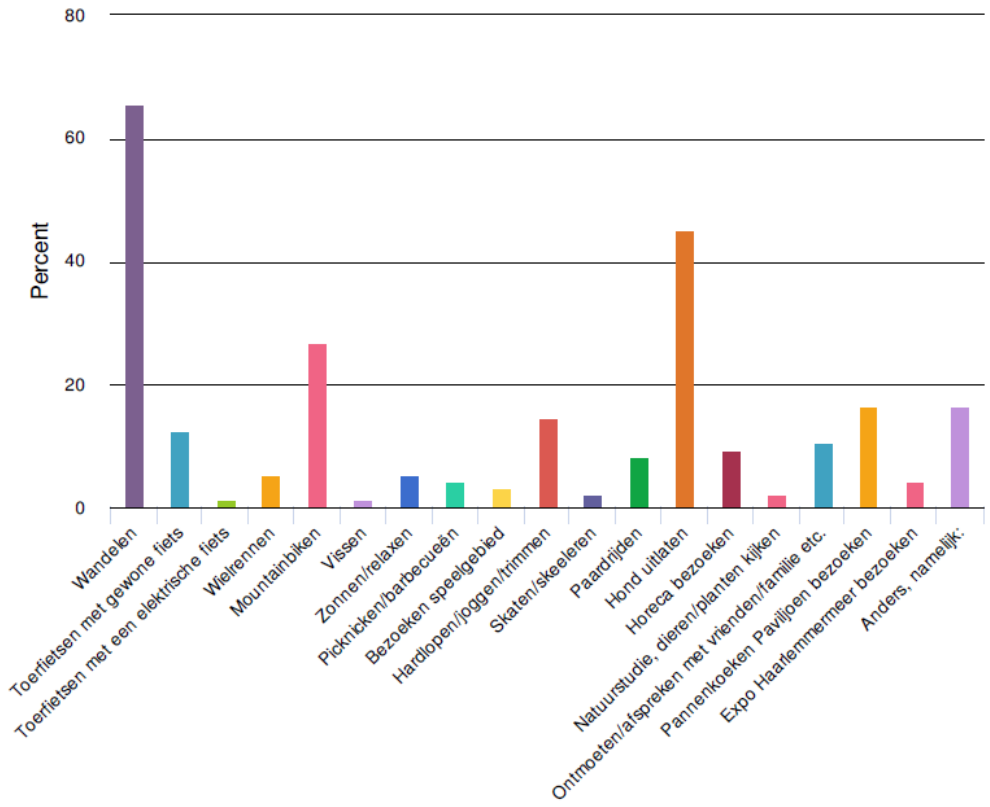

Figuur 35. Ondernomen activiteiten Groene Weelde

Op de vraag waarom men deze activiteiten juist in de Groene Weelde uitvoert, geeft men (zoals te zien in Figuur 36) voornamelijk aan dat het gebied dichtbij huis (71,4%) en gemakkelijk te bereiken (62,2%) is. Daarnaast geniet men hier ook van de natuur (31,6%) en de rust (27,6%).

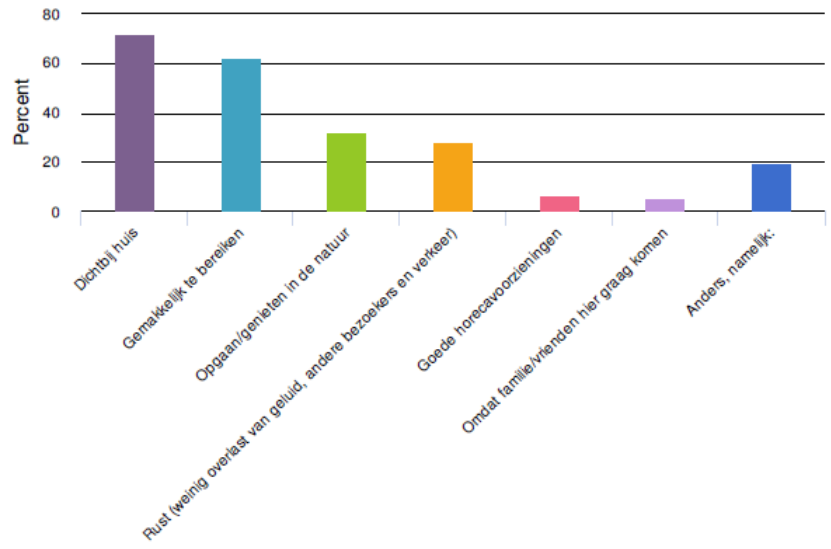

Figuur 36. Bezoekersmotieven Groene Weelde

Om te kijken wat anders kan, is ook gevraagd wat men graag anders wil zien in het gebied. De meningen zijn hierover erg verschillend en zoals te zien in Figuur 37, is de optie ‘Anders, namelijk’ het meest gekozen (33.7%). Ook binnen deze optie zijn de meningen verschillend, maar de verbetering van de MTB-route wordt het meest benoemt (14,2%). Over het totaal gezien, wenst men voornamelijk meer prullenbakken(26,5%) en fiets- en wandelroutes (22,4%).

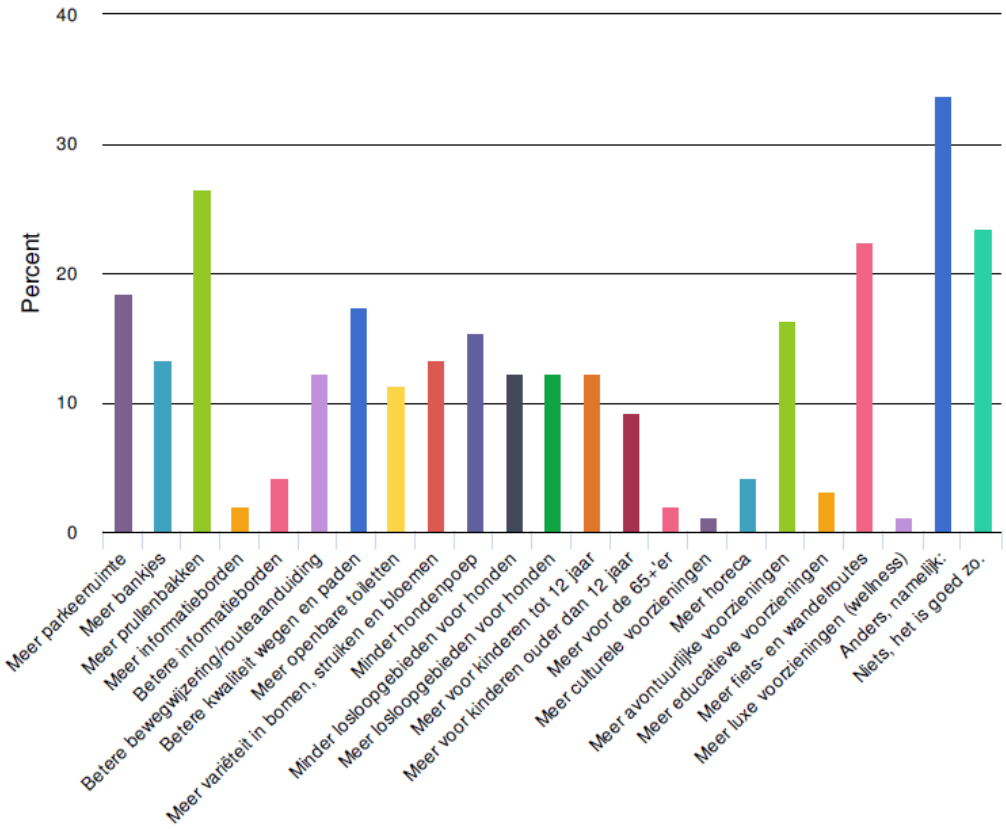

Figuur 37. Wensen Groene Weelde

2.5.3 Waardering

Om te bepalen hoe de waardering naar de Groene Weelde eruit ziet, is de respondent gevraagd een algemeen cijfer te geven. Zoals te zien in Figuur 38, lagen de cijfers tussen de 4 en 10. Gemiddeld scoorde de Groene Weelde een 7,3.

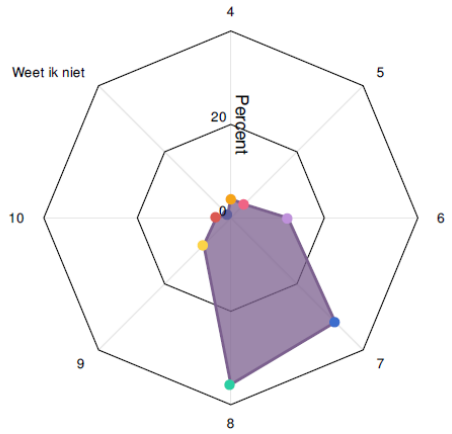

Figuur 38. Algemene waardering Groene Weelde

Ook is de waardering naar een aantal specifieke elementen gevraagd. De gemiddelde cijfers per categorie zijn weergeven in Tabel 4.

Tabel 4. Waardering geselecteerde elementen Groene Weelde

Element	Gemiddeld cijfer
Kwaliteit wandelpaden	7,2
Bewegwijzering/routeaanduiding	6,1
Meubilair	6,2
Aantrekkelijkheid natuur	7,1
Uitstraling	7
Parkeerterreinen	6,9
Vermaak- en activiteitenaanbod	6,1

Respondenten die een element met een 6 of lager hebben beoordeeld, is gevraagd waarom een relatief laag cijfer is gegeven en of men irritaties of suggesties heeft. Hieruit blijkt dat deze groep vooral meer onderhoud en meubilair (voornamelijk prullenbakken) wenst. Daarnaast geeft men aan dat de bewegwijzering beter kan en dat het parkeerterrein bij het pannenkoekenpaviljoen te klein is.

Daarnaast is er gekeken of deze waardering ten gevolge van COVID-19 is veranderd. Zoals te zien in Figuur 39, is de waardering over het algemeen gelijk gebleven.

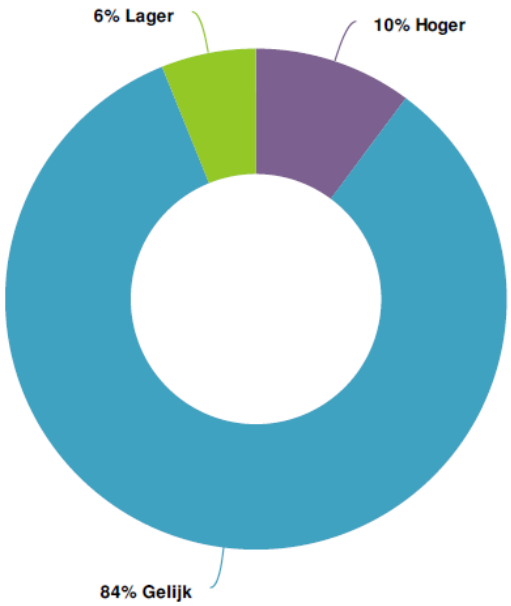

Figuur 39. Impact COVID-19 op waardering Groene Weelde

Tot slot is gevraagd om de Groene Weelde in 3 woorden te omschrijven. Zoals te zien in Figuur 40, werden de eigenschappen om de hoek (53,1%), ontspannen (35,7%) en rustig (34,7%) het meest benoemd.

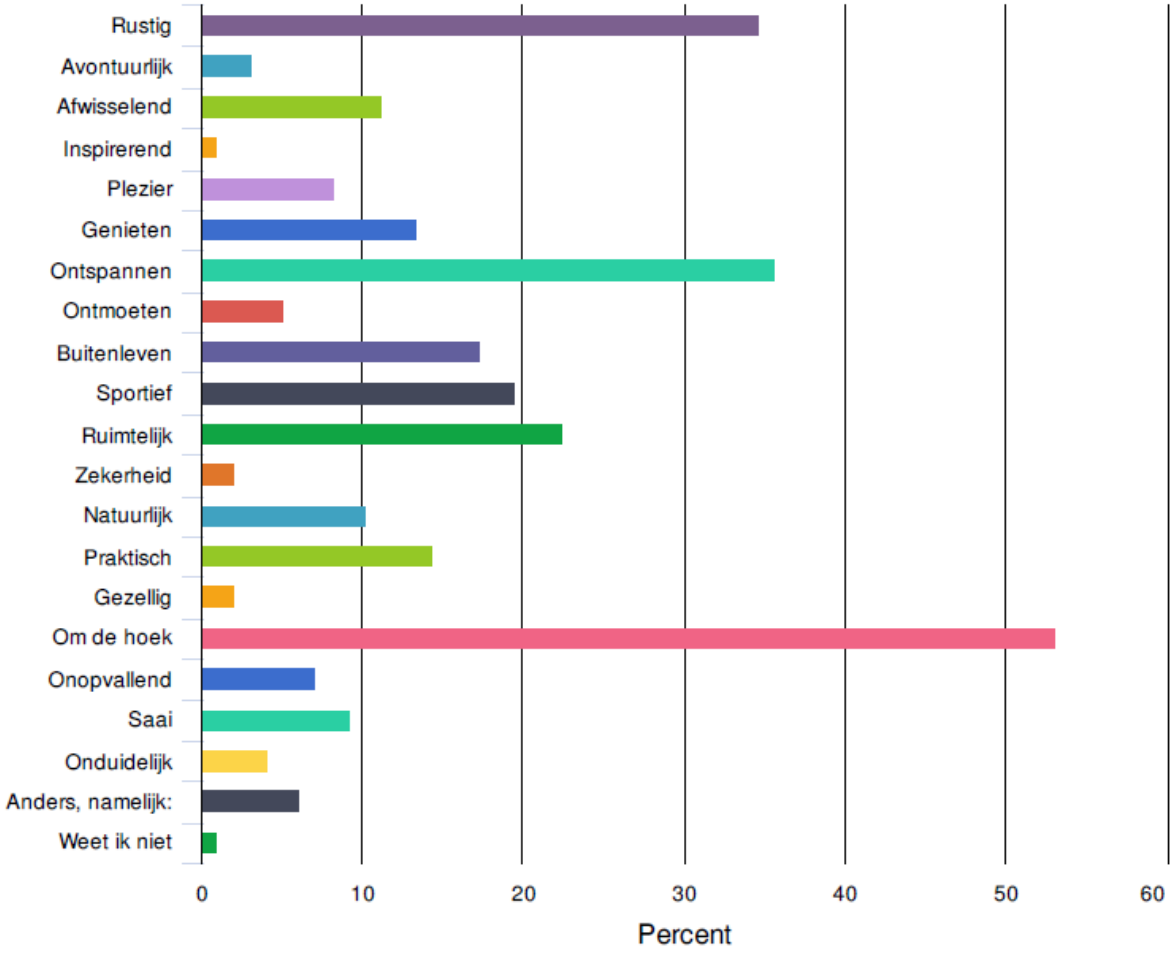

Figuur 40. Omschrijving Groene Weelde

2.6 Gebruik Communicatiekanalen

Belangrijk: De gegevens in dit hoofdstuk zijn indicatief.

Om inzicht te verkrijgen in de gebruikte communicatiekanalen, is de respondenten gevraagd welke communicatiekanalen zij gebruiken en welke hun favoriet is. De vraag is gesteld door gebruik te maken van een schuifregelaar. Helaas werd al vroeg in het onderzoek geconstateerd dat deze niet optimaal werkte. De resultaten verzameld op de eerste dag van publicatie, zijn om deze reden bij deze vraag buiten beschouwing gelaten. Dit houdt in dat er van de 437 reacties slechts 416 zijn meegenomen in de analyse. De vraag is daarnaast als 'niet verplicht' verwerkt in de enquête. Respondenten die om deze reden de vraag volledig hebben overgeslagen, zijn in de resultaten meegeteld als 'niet gebruikers'. Resultaten dienen daarom met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

Zoals Figuur 41 laat zien, blijkt Facebook het meest populaire kanaal onder de respondenten. Op de tweede plaats volgt de website.

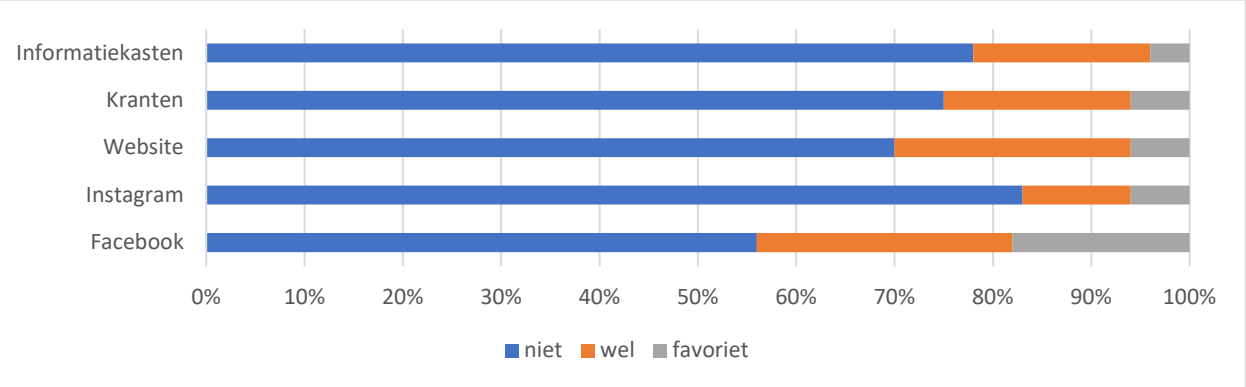

Figuur 41. Gebruik communicatiekanalen Spaarnwoude

In Figuur 42, 43 ,44 en 45 zijn de resultaten gefilterd per gebied. In elk gebied afzonderlijk, blijken Facebook en de website ook het populairst. Enkel bij de Veerplas is een verschil. Zoals te zien in Figuur 43, blijkt hier de krant net iets populairder dan de website, maar dit verschil is nihil.

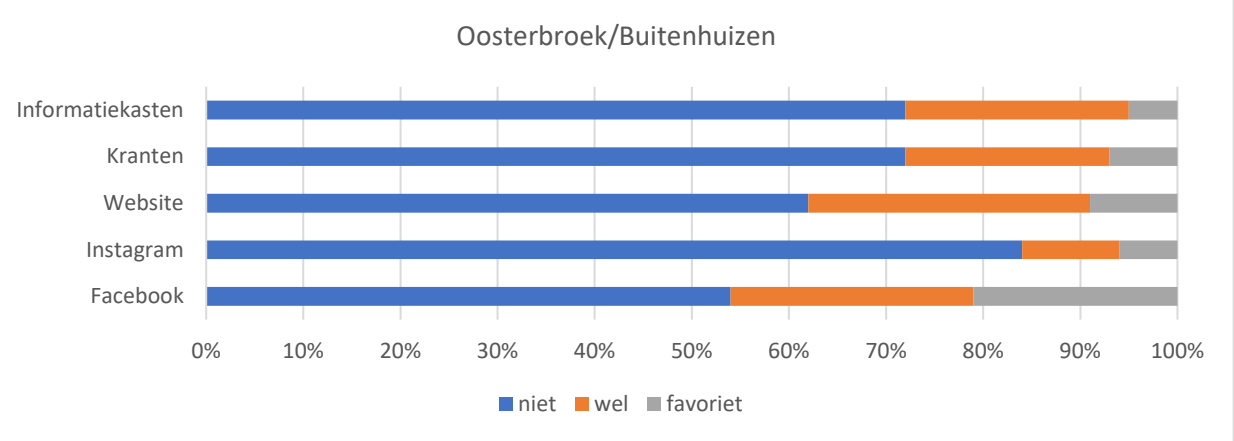

Figuur 42. Gebruik communicatiekanalen bezoekers Oosterbroek/Buitenhuizen

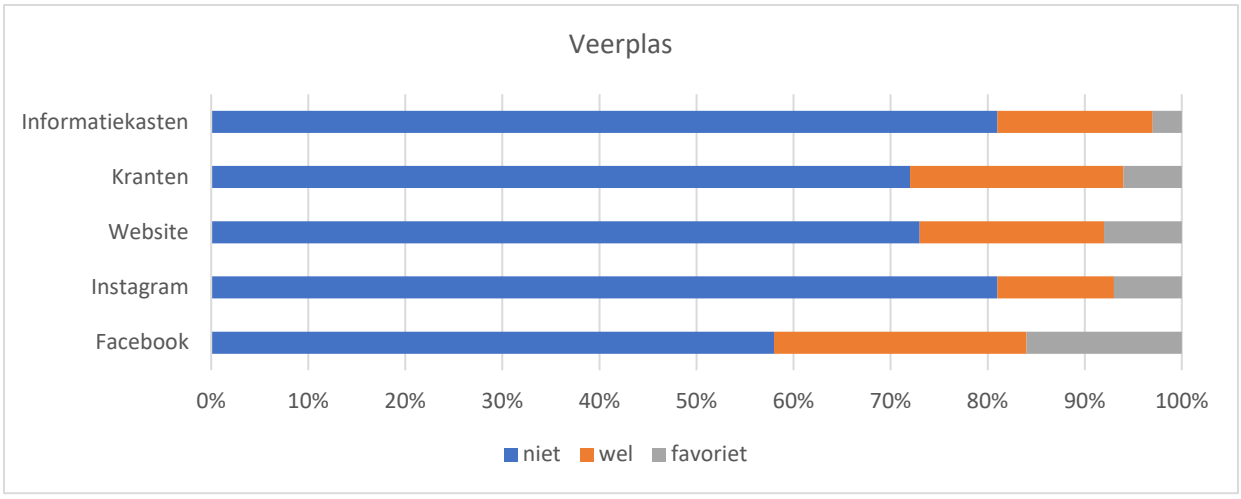

Figuur 43. Gebruik communicatiekanalen bezoekers Veerplas

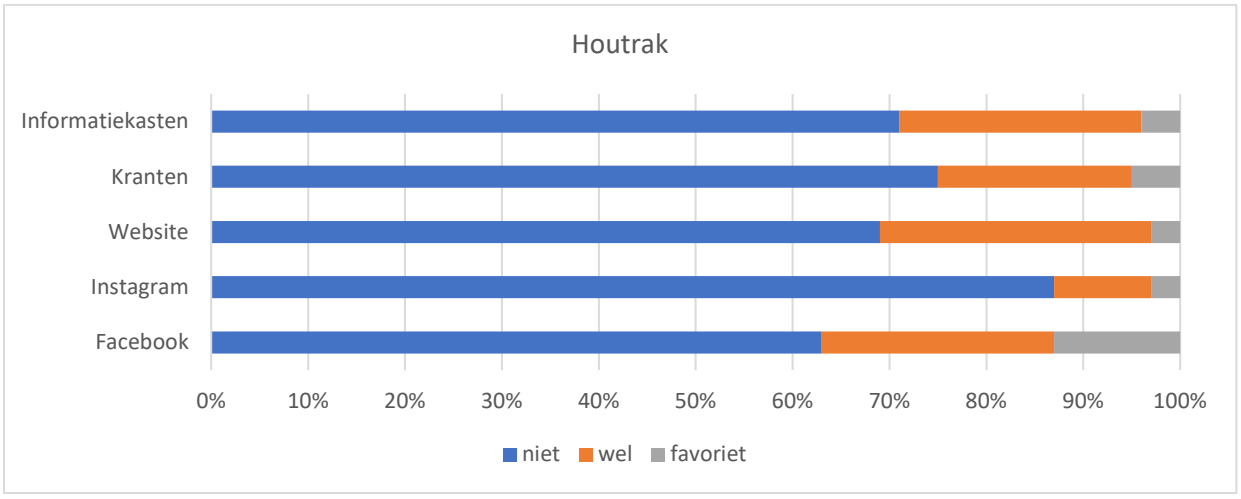

Figuur 44. Gebruik communicatiekanalen bezoekers Houtrak

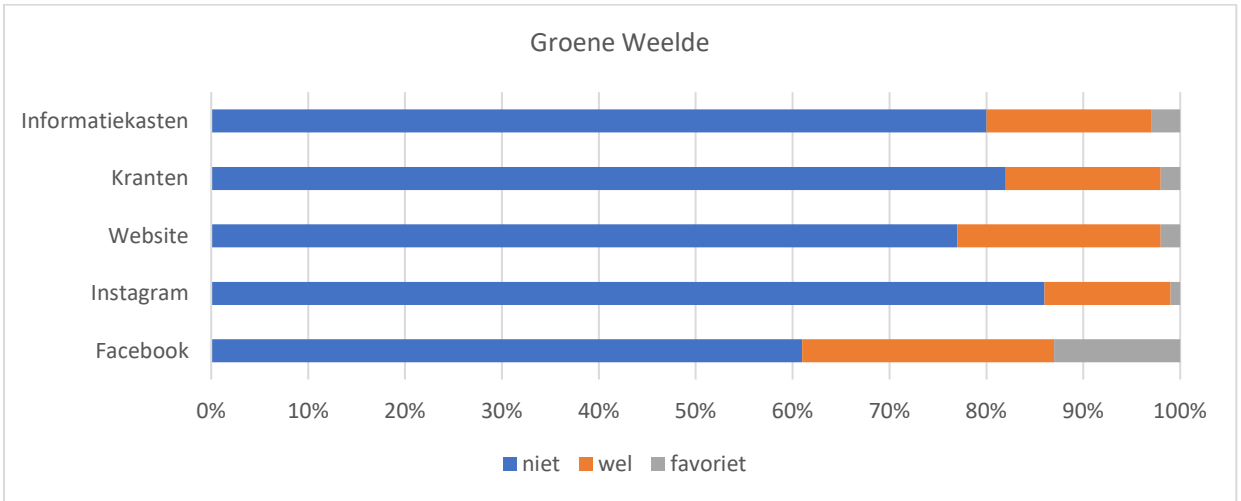

Figuur 45. Gebruik communicatiekanalen bezoekers Groene Weelde

3. Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksvragen weergeven en wordt uitgelegd op welke manier het onderzoek is uitgevoerd.

3.1 Onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Welke bezoek- en waarderingskenmerken zijn van belang op de uitvoeringsplannen van de ontvangstgebieden in Spaarnwoude?

3.1.1 Subvragen

1. Hoe bereikt de men de ontvangstgebieden?
2. Welke activiteiten worden in de ontvangstgebieden ondernomen?
3. Hoe waardeert men de ontvangstgebieden?
4. Wat wil men graag anders zien in de ontvangstgebieden?
5. Welke communicatiekanalen worden voornamelijk gebruikt?
6. Hoeverre zijn bezoeken aan het gebied door de uitbraak van COVID-19 veranderd?

3.2 Onderzoeksmethode

Om primaire data te verzamelen, is er gebruik gemaakt van fieldresearch via de kwantitatieve methode. Bij kwantitatief onderzoek ligt de focus op het verzamelen van cijfermatige inzichten in de vorm van hoeveelheden (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2019).

De Kwantitatieve data is verzameld middels een online aangeboden enquête. Het voordeel van deze methode is dat er in korte tijd, zonder extra input van de interviewer, een grote groep recreanten ondervraagt kon worden. Het nadeel is echter dat de kans dat de juiste persoon de enquête beantwoordt, lager is dan bij een mondelinge afname (Broekhoff, 2012) (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2019).

Bij het opstellen van de vragenlijst zijn zelf ontworpen vragen samengevoegd met vragen afkomstig uit het NBTC-NIPO onderzoek van 2016. Hier is voor gekozen aangezien dit onderzoek, zoals in de aanleiding al aangegeven, een light-variant is van het grootschalige bezoekersonderzoek uitgevoerd door het NBTC-NIPO. De vragen in dit (light)onderzoek waren gesloten van aard en voornamelijk gericht op het achterhalen van gedrag, meningen en algemene kenmerken. Toch zijn er ook enkele open vragen gesteld om in specifieke gevallen, zoals bij een lage waardering, meer details te achterhalen. De volledige vragenlijst is terug te vinden in Bijlage I. 'Vragenlijst'.

3.3 Dataverzameling en analyse

Primaire data is verzameld onder de doelgroep: recreanten die het recreatiegebied Spaarnwoude de afgelopen 12 maanden hebben bezocht. Het recreatiegebied heeft geen klantenbestand, waardoor er geen steekproefkader beschikbaar is. Er is om deze reden een selecte steekproef gedaan, wat

inhoudt dat de kans tot deelname voor elke case onbekend en mogelijk ongelijk is (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2019). Verdere informatie m.b.t. de steekproef is gegeven in Paragraaf 3.3.1 'Steekproefberekening' en Paragraaf 3.3.2 'Betrouwbaarheid en validiteit'.

Respondenten zijn benaderd via de socialmediakanalen van Spaarnwoude, een oproep in de informatiekasten van het gebied en enkele lokale kranten. Deze methode behoort tot de gemakssteekproef. Dit betekent dat respondenten zijn gekozen, omdat ze gemakkelijkst te vinden waren. Middels deze methode is er geen controle over de representativiteit, waardoor de onderzoeker oplettend dient te zijn bij het generaliseren van de resultaten (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2019). Via een oproep zoals gebruikt in dit onderzoek, bestaat de kans dat enkel zeer gemotiveerde recreanten de enquête invullen en dit kan invloed hebben op de betrouwbaarheid van de resultaten (Schwab, 2019).

Data is verzameld middels de online enquêtesoftware van Alchemer. Dit programma is tevens gebruikt om de gegevens te analyseren.

3.3.1 Steekproefberekening

Bij de berekening van de steekproef is een populatie van 344.000 aangehouden. Voor dit aantal is gekozen n.a.v. de resultaten van het NBTC-NIPO onderzoek in 2016. Hier werd aangegeven dat het recreatieschap Spaarnwoude jaarlijks 344.000 unieke bezoekers ontvangt (NBTC-NIPO, 2016). Daarnaast is het ideaal foutmarge van 5%, de gebruikelijke P-Waarde van 50% en een betrouwbaarheidspercentage van 95% aangehouden. Dit resulteerde in een vereiste steekproefgrootte van 384 respondenten (Alles over Marktonderzoek, 2018). Uiteindelijk hebben 437 respondenten de enquête ingevuld.

3.3.2 Betrouwbaarheid en validiteit

Ondanks het feit dat er voldoende reacties zijn ontvangen, zijn de validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek laag. Zoals in ‘Paragraaf 1.3 'Onderzoeksgebied’ al aangegeven, is het recreatiegebied Spaarnwoude dusdanig groot waardoor alle deelgebieden niet over een kam geschoren kunnen worden. Er is daarom voor gekozen enkel verdiepende vragen te stellen over de ontvangstgebieden:

- Oosterbroek/Buitenhuizen;
- Veerplas;
- Houtrak;
- Groene Weelde.

Elk van deze deelgebieden hebben een eigen aantal unieke bezoekers en idealiter zou op deze aantallen een steekproef getrokken moeten worden. Voor elk gebied apart, zouden dan rond de 384 reacties verzameld moeten worden. Dit is niet gelukt.

Om te achterhalen of de gegevens wel of/niet voldoende dekkend zijn om uitspraken te doen, is er gekeken op hoeveel waarnemingen per gebied het NBTC-NIPO in 2016 zijn conclusies heeft gebaseerd. De steekproefberekening van deze organisatie is voor de onderzoeker onbekend, maar het valt op dat bij een aantal waarnemingen groter dan 100, waarde wordt gekoppeld aan de gegevens. Valt het aantal waarnemingen tussen de 50 en 100, dan zijn de gegevens indicatief. Is het aantal lager dan 50, worden ze buiten beschouwing gelaten (NBTC-NIPO, 2016).

In Tabel 5 hieronder, is aangegeven hoeveel reacties er ontvangen zijn op de verdiepende vragen per ontvangstgebied. De gegevens voor de gebieden met een sterretje (*) zijn indicatief en dienen met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

Tabel 5. Reacties per ontvangstgebied

Ontvangstgebied	Aantal reacties (n)
Oosterbroek/ Buitenhuizen	200
Veerplas	60*
Houtrak	100
Groene Weelde	98*

3.4 Hiaten

In dit onderzoek zijn de volgende hiaten ontstaan:

- Verdiepende vragen over de ontvangstgebieden Veerplas en Groene weelde zijn door minder dan 100 respondenten beantwoord. Om deze reden zijn de gegevens indicatief.

- De schuifregelaar in de vraag over communicatiekanalen werkte niet optimaal en heeft ervoor gezorgd dat de gegevens niet volledig representatief zijn. De onderzoeker heeft middels eigen berekeningen gegevens kunnen corrigeren en mee kunnen nemen in de rapportage. Het is echter wel van uiterst belang dat deze gegevens als indicatief worden geïnterpreteerd.

4. Conclusie

In de conclusie wordt allereerst per gebied antwoord gegeven op de subvragen van het onderzoek. Daarna wordt vanuit de subvragen kort de centrale vraag beantwoord.

4.1 Beantwoording subvragen

4.1.1 Oosterbroek/Buitenhuizen

Over Oosterbroek/Buitenhuizen hebben 200 respondenten via een aantal verdiepende vragen hun mening gegeven. Het gebied wordt in verschillende samenstellingen bezocht en men komt er voornamelijk met de fiets of de auto. Daarnaast is het gebied populair voor het uitvoeren van verschillende activiteiten. Men komt er voornamelijk om te wandelen, fietsen (gewoon of als sport) en om Zorgvrij en restaurant Onder de Platanen te bezoeken. Men kiest voor Oosterbroek/Buitenhuizen, omdat het dichtbij huis is en gemakkelijk te bereiken. Al komt men ook wel vanwege de natuur en rust.

Met een algemeen cijfer van een 7.5, zijn de respondenten tevreden over Oosterbroek/Buitenhuizen. Zoals te zien in Tabel 6, zijn de specifieke elementen wat lager beoordeeld, maar nog altijd voldoende. De elementen geven ruimte voor verbetering.

Tabel 6. Beoordeling elementen Oosterbroek/Buitenhuizen

Element	Gemiddeld cijfer
Kwaliteit wandelpaden	7
Bewegwijzering/routeaanduiding	6,7
Meubilair	6
Aantrekkelijkheid natuur	7
Uitstraling	6,9
Parkeerterreinen	7,3
Vermaak- en activiteitenaanbod	6,9

In Oosterbroek/Buitenhuizen blijkt men verschillende zaken anders te willen zien. Men wenst een betere kwaliteit van wegen en paden, meer fiets-, wandelroutes, prullenbakken en bankjes. Uit reacties blijkt dat men zich veelal irriteert aan de samengevoegde paden en onderhoud belangrijk vindt aan voornamelijk het meubilair in het gebied. Bovendien geeft men aan de natuur en uitstraling wat monotoon te vinden.

Tenslotte verzamelen bezoekers van Oosterbroek/Buitenhuizen voornamelijk informatie over Spaarnwoude via Facebook en de website en blijkt COVID-19 amper invloed te hebben gehad op de resultaten van dit onderzoek. Waarderingen zijn vrijwel gelijk gebleven en de uitbraak heeft voor de grootste groepen niets aan de eigen bezoeken veranderd. Een redelijke groep laat zelfs weten het gebied juist meer te hebben bezocht.

4.1.2 Veerplas (INDICATIEF)

Veerplas is een wat minder bezocht gebied. Slechts 60 respondenten hebben dan ook via een aantal verdiepende vragen hun mening gegeven. Het is daarom belangrijk deze conclusie met voorzichtigheid te interpreteren.

Vanuit de respons is gebleken dat het gebied in verschillende samenstellingen wordt bezocht en voornamelijk in groepjes. Men bezoekt de Veerplas over het algemeen op de fiets, maar komt ook wel met de auto. Daarnaast is het gebied populair voor het uitvoeren van verschillende activiteiten. Men komt er voornamelijk om te wandelen, voor het Veerkwartier, om te zonnen/relaxen en om samen te komen met vrienden/familie, maar er wordt ook redelijk gefietst (op een gewone of elektrische fiets). Men kiest voornamelijk voor de Veerplas, omdat het dichtbij huis en gemakkelijk te bereiken is. Toch komt men er ook vanwege de goede horecavoorziening.

Met een algemeen cijfer van een 7.3, zijn respondenten tevreden over de Veerplas. Zoals te zien in Tabel 7, zijn de specifieke elementen wat lager beoordeeld, maar allemaal voldoende. De elementen geven ruimte voor verbetering.

Tabel 7. Beoordeling elementen Veerplas

Element	Gemiddeld cijfer
Kwaliteit wandelpaden	6,8
Bewegwijzering/routeaanduiding	6,5
Meubilair	5,7
Aantrekkelijkheid natuur	6,9
Uitstraling	6,7
Parkeerterreinen	6,8
Vermaak- en activiteitenaanbod	6,9

Aan de Veerplas blijkt men veelal verschillende zaken anders te willen zien. De grootste groep wenst voornamelijk meer variatie in bomen, struiken en bloemen en daarnaast ziet men graag meer bankjes en openbare toiletten verschijnen. Verder vindt men onderhoud belangrijk en zou er meer meubilair mogen komen. De uitstraling en natuur noemt men ook hier wat monotoon.

Het onderzoek is uitgevoerd ten tijde van de coronacrisis. De uitbraak blijkt echter amper tot geen invloed te hebben gehad op de bezoeken aan en waardering naar de Veerplas. Waarderingen zijn vrijwel gelijk gebleven en de uitbraak heeft voor de grootste groepen niets aan de eigen bezoeken veranderd. Ook hier laat een redelijke groep zelfs weten het gebied juist meer te hebben bezocht.

Tot slot blijken bezoekers van Veerplas voornamelijk informatie over Spaarnwoude te verzamelen via Facebook en uit kranten.

4.1.3 Houtrak

Over de Houtrak hebben 100 respondenten via een aantal verdiepende vragen, hun mening gegeven. Vanuit de respons is gebleken dat het gebied in verschillende samenstellingen is bezocht en voornamelijk alleen of met partner. Men bezoekt de Houtrak over het algemeen met de auto, maar komt ook wel op de fiets.

Er zijn verschillende activiteiten te ondernemen in het gebied, maar men komt er voornamelijk om te wandelen, de hond uit te laten en te fietsen (op een gewone of elektrische fiets). Men kiest voornamelijk voor de Houtrak, omdat het dichtbij huis en gemakkelijk te bereiken is. Daarnaast komt men er ook vanwege de rust en natuur.

Met een algemeen cijfer van een 7,4, zijn de respondenten tevreden over de Houtrak. Zoals te zien in Tabel 8, werden de specifieke elementen wat lager beoordeeld. De elementen geven ruimte voor verbetering.

Tabel 8. Beoordeling elementen Houtrak

Element	Gemiddeld cijfer
Kwaliteit wandelpaden	6,8
Bewegwijzering/routeaanduiding	6,5
Meubilair	7,3
Aantrekkelijkheid natuur	6,1
Uitstraling	7
Parkeerterreinen	7,1
Vermaak- en activiteitenaanbod	6,5

In de Houtrak blijkt men veelal verschillende zaken anders te willen zien. De grootste groep geeft aan een betere kwaliteit van wegen en paden en meer prullenbakken in het gebied te wensen. Daarnaast blijkt men onderhoud belangrijk te vinden en zou er volgens de respondent meer meubilair en zowel meer als duidelijkere bewegwijzering mogen komen. Men stoort zich bovendien ook aan het vuil in het gebied.

Het onderzoek is uitgevoerd ten tijde van de coronacrisis. De uitbraak blijkt echter amper tot geen invloed te hebben gehad op de bezoeken aan en waardering naar de Houtrak. Waarderingen zijn vrijwel gelijk gebleven en de uitbraak heeft voor de grootste groepen niets aan de eigen bezoeken veranderd. Ook hier laat een redelijke groep weten het gebied juist meer te hebben bezocht.

Tot slot blijken bezoekers aan de Houtrak voornamelijk informatie over Spaarnwoude te verzamelen via Facebook en de website.

4.1.4 Groene Weelde (INDICATIEF)

Over de Groene Weelde hebben 98 respondenten hun mening gegeven en een aantal verdiepende vragen beantwoord. Dit aantal is laag. Om deze reden is het belangrijk deze conclusie met voorzichtigheid te interpreteren.

Vanuit de resultaten kan geconcludeerd worden dat de Groene Weelde in verschillende samenstellingen wordt bezocht. De grootste groep komt echter voornamelijk alleen. Men bereikt het gebied over het algemeen met de auto, maar de fiets is ook een populaire optie. Daarnaast zijn er verschillende activiteiten te ondernemen in het gebied. Men komt voornamelijk om te wandelen, de hond uit te laten en te fietsen. De mountainbike is hierbij het populairst. Men kiest voor de Groene Weelde, vanwege de locatie. Men noemt het dichtbij huis en gemakkelijk te bereiken, maar komt er ook voor de rust en natuur.

Met een algemeen cijfer van een 7,3, zijn de respondenten tevreden over de Groene Weelde. Zoals te zien in Tabel 9, werden de specifieke elementen wat lager beoordeeld, maar allemaal voldoende. De elementen geven ruimte voor verbetering.

Tabel 9. Beoordeling elementen Groene Weelde

Element	Gemiddeld cijfer
Kwaliteit wandelpaden	7,2
Bewegwijzering/routeaanduiding	6,1
Meubilair	6,2
Aantrekkelijkheid natuur	7,1
Uitstraling	7
Parkeerterreinen	6,9
Vermaak- en activiteitenaanbod	6,1

In de Groene Weelde blijkt men veelal verschillende zaken anders te willen zien. De grootste groepen geven aan meer prullenbakken en fiets- en wandelroutes in het gebied te wensen. Daarnaast geeft men aan onderhoud belangrijk te vinden en zou er volgens de respondent meer meubilair (en dan voornamelijk prullenbakken) moeten komen. Men geeft tot slot ook aan dat de bewegwijzering beter kan en dat het parkeerterrein bij het pannenkoekenpaviljoen te klein is.

Het onderzoek is uitgevoerd ten tijde van de coronacrisis. De uitbraak blijkt echter amper tot geen invloed te hebben gehad op de bezoeken aan en waardering naar de Groene Weelde. Waarderingen zijn vrijwel gelijk gebleven en de uitbraak heeft voor de grootste groepen niets aan de eigen bezoeken veranderd. Ook hier laat een redelijke groep weten het gebied juist meer te hebben bezocht.

Tot slot blijken bezoekers aan de Groene Weelde voornamelijk informatie over Spaarnwoude te verzamelen via Facebook en de website.

4.2 Beantwoording centrale vraag

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

'*Welke bezoek- en waarderingskenmerken zijn van belang op de uitvoeringsplannen van de ontvangstgebieden in Spaarnwoude?*'

Om deze vraag te beantwoorden zijn alle resultaten naast elkaar gelegd. Hierdoor is duidelijk te zien dat er veel overeenkomsten zijn. Bezoekers uit omliggende gemeenten, blijken over het algemeen gebruik te maken van het ontvangstgebied dat het dichtstbij de eigen woongemeente ligt. Daarnaast wordt elk ontvangstgebied voornamelijk bezocht per auto en fiets, onderneemt men voornamelijk activiteiten als wandelen en fietsen en laat men het belang van onderhoud, meubilair en bewegwijzering overal blijken. Er kan dus geconcludeerd worden dat de hierboven genoemde kenmerken, als hoofdlijnen van belang zijn op de uitvoeringsplannen van de ontvangstgebieden.

Aangezien elk ontvangstgebied zijn eigen identiteit heeft, is het daarnaast ook van belang naar specifieke kenmerken te kijken. Bovenstaande kenmerken geven een algemene indruk, maar specifiek per gebied, kunnen er duidelijke verschillen zijn. Het is daarom belangrijk ook de specifieke kenmerken mee te nemen en er niet vanuit te gaan dat bijvoorbeeld het belang van onderhoud, in elk ontvangstgebied exact hetzelfde betekend. In Tabel 10, worden de belangrijkste kenmerken per gebied weergeven.

Tabel 10. Aandachtspunten per ontvangstgebied

Oosterbroek/Buitenhuizen	
Verdere populaire activiteiten	Zorgvrij en Onder de Platanen
Meubilair	Weinig bankjes en prullenbakken
Onderhoud	Wegen en paden Meubilair Natuur zwerfval
Bewegwijzering	Weinig of onduidelijke: • Routetypes • Volgroutes • Route overzichten
Veerplas	
Verdere populaire activiteiten	Zonnen/relaxen, samenkomen, horeca
Meubilair	Weinig bankjes en openbare toiletten
Onderhoud	Wegen en paden
Bewegwijzering	Weinig of onduidelijke:

	• Volgroutes • Routeoverzichten
Natuur/uitstraling	Weinig variatie
Houtrak	
Verdere populaire activiteiten	Hond uitlaten
Meubilair	Weinig prullenbakken en bankjes
Onderhoud	Wegen en paden
Bewegwijzering	Weinig of onduidelijke: • Volgroutes • Routeoverzichten
Groene Weelde	
Verdere populaire activiteiten	Hond uitlaten
Meubilair	Weinig prullenbakken en bankjes
Onderhoud	Wegen en paden
Bewegwijzering	Weinig of onduidelijke: • Routetypes • Volgroutes • Route overzichten
Parkeren	Weinig parkeerruimte pannenkoekenpaviljoen

Bibliografie

Alles over Marktonderzoek. (2018, april 30). *AOM steekproefcalculator*. Opgeroepen op november 17, 2020, van https://www.allesovermarktonderzoek.nl/steekproef-algemeen/steekproefcalculator/

Broekhoff, M. (2012). *Starten met Marktonderzoek* (3 ed.). Groningen/Houten, Nederland: Noordhoff. Opgeroepen op december 20, 2020

NBTC-NIPO. (2016). *Bezoekersonderzoek natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland 2016.* Opgeroepen op november 17, 2020

Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2019). *Methoden en technieken van onderzoek* (8 ed.). Amsterdam, Nederland: Pearson Benelux BV. Opgeroepen op december 20, 2020

Schwab, P. (2019, februari 15). *Online enquêtes: Let op voor de gemakssteekproef.* Opgeroepen op december 28, 2020, van Intotheminds: https://www.intotheminds.com/blog/nl/online-enquetes-let-op-voor-de-gemakssteekproef/

Bijlagen

I. Vragenlijst

Waarderingsonderzoek Spaarnwoude 2020

Hoe beleef jij het groen? Jouw mening is waardevol!

Het Recreatieschap Spaarnwoude beheert recreatiegebieden in Haarlem, Haarlemmermeer, Velsen en Amsterdam. De behoefte voor recreatie in het groen verandert en Spaarnwoude verandert mee. Door het delen van jouw mening als bezoeker, kunnen wij Spaarnwoude zo goed mogelijk blijven ontwikkelen.
Denk bijvoorbeeld aan gebieden zoals Houtrak, Groene Weelde, Veerplas, Oosterbroek en Buitenhuizen.

Het invullen van de enquête duurt slechts 10 minuten.

Klik op 'volgende' of de groene pijl om te beginnen.

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Welke gebieden bezoek jij?

Wist je dat alle gebieden van Spaarnwoude bij elkaar zo groot zijn als 7000 voetbalvelden?
Bekijk de kaart en bepaal welke van de gebieden jij bezoekt.

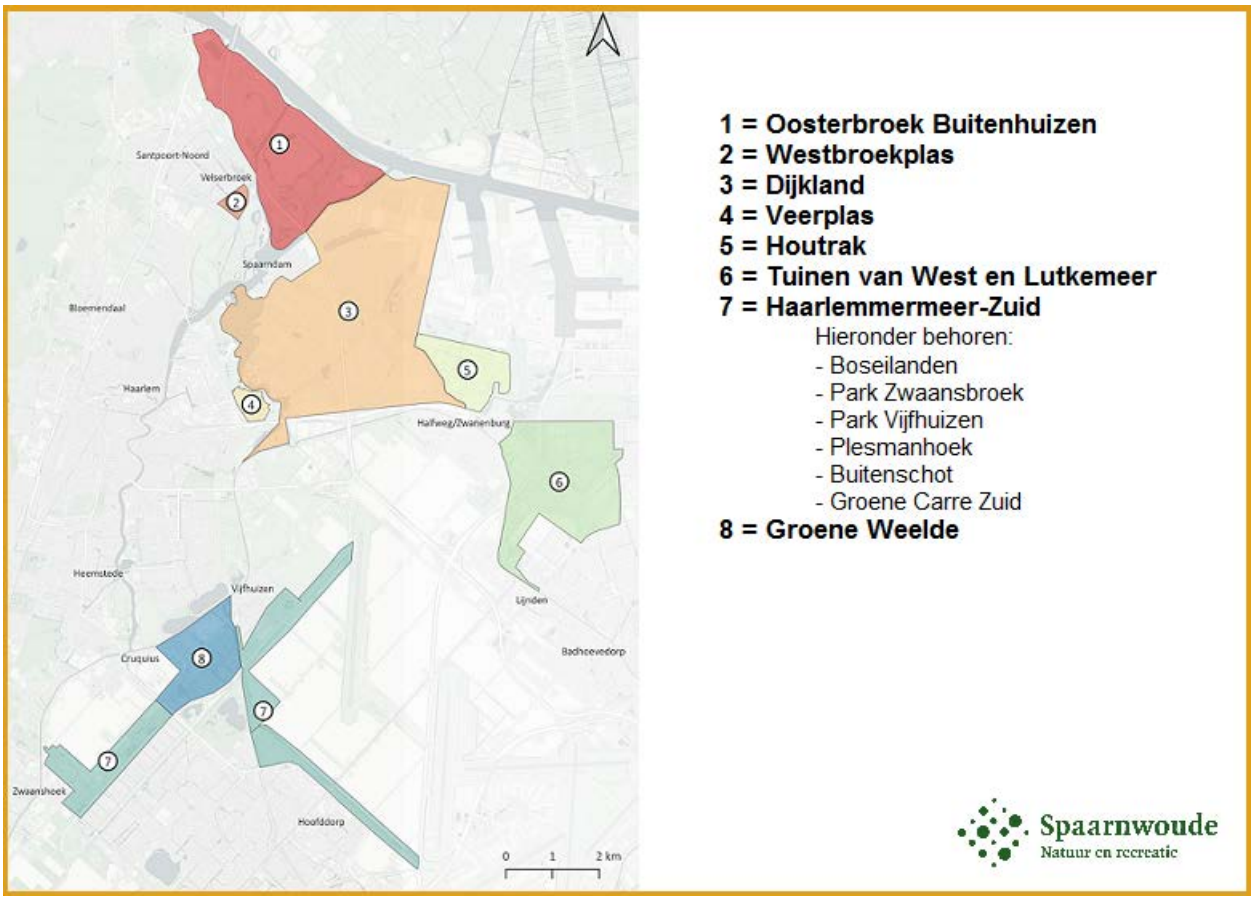

Nu je weet hoe Spaarnwoude eruitziet kunnen we écht beginnen!

Baseer de antwoorden op je bezoeken van de afgelopen 12 maanden.

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Logic: Show/hide trigger exists.

Welke gebieden van Spaarnwoude heb je de afgelopen 12 maanden weleens bezocht? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*
*

[ ] Oosterbroek/Buitenhuizen (1)

[ ] Westbroekplas (2)

[ ] Dijkland (3)

[ ] Veerplas (4)

[ ] Houtrak (5)

[ ] Tuinen van West en Lutkemeer (6)

[ ] Haarlemmermeer-Zuid (7)

[ ] Groene Weelde (8)

[ ] Geen

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)* Max. answers = 2 *(if answered)*

**Logic: Hidden unless: #1 Question "Welke gebieden van Spaarnwoude heb je de afgelopen 12 maanden weleens bezocht? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*
" is one of the following answers ("Oosterbroek/Buitenhuizen (1)","Veerplas (4)","Houtrak (5)","Groene Weelde (8)")**

Volgens de informatie uit vraag 1, heb je een of meerdere gebieden bezocht waar we meer over willen weten. Om deze reden worden de andere gebieden in Spaarnwoude niet nogmaals benoemd.

Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht? (Maximaal 2 antwoorden)
*

[ ] Oosterbroek/Buitenhuizen (1)

[ ] Veerplas (2)

[ ] Houtrak (5)

[ ] Groene Weelde (8)

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden)
" is one of the following answers ("Oosterbroek/Buitenhuizen (1)")

Oosterbroek/Buitenhuizen

Hieronder stellen we een aantal vragen betreffende Oosterbroek/Buitenhuizen.
Baseer de antwoorden op je bezoek(en) in de afgelopen 12 maanden.

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

In welke samenstelling heb je Oosterbroek/Buitenhuizen voornamelijk bezocht? *(Meerdere antwoorden mogelijk)**

[ ] Alleen

[ ] Met kinderen tot 12 jaar

[ ] Met thuiswonende kinderen van 13 jaar of ouder

[ ] Met partner

[ ] Met vrienden/familie

[ ] Anders, namelijk:: _____

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Welk vervoersmiddel heb je voornamelijk gebruikt om Oosterbroek/Buitenhuizen te bereiken? *(Maximaal 2 antwoorden)**

[ ] Auto

[ ] Brommer/scooter/motor

[ ] Fiets

[ ] Openbaar vervoer

[ ] Boot/kano/roeiboot

[ ] Te voet

[ ] Hardlopend

[ ] Anders, namelijk:: _____

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden) " is one of the following answers ("Oosterbroek/Buitenhuizen (1)")

Wat onderneem je in Oosterbroek/Buitenhuizen?

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Welke activiteiten heb je de afgelopen 12 maanden ondernomen in Oosterbroek/Buitenhuizen? *(Meerdere antwoorden mogelijk)* *

[ ] Wandelen

[ ] Toerfietsen met gewone fiets

[ ] Toerfietsen met elektrische fiets

[ ] Mountainbiken

[ ] Wielrennen

[ ] Zonnen/relaxen

[ ] Picknicken/ barbecueën

[ ] Zwemmen

[ ] Bezoeken speelgebied
[ ] Vissen
[ ] Hardlopen/joggen/trimmen
[ ] Skaten/skeeleren
[ ] Balsport (voetbal/ volleybal etc.)
[ ] Paardrijden
[ ] Hond uitlaten
[ ] Natuurstudie, dieren/planten bekijken
[ ] Studeren/werken
[ ] Ontmoeten/afspreken met vrienden/familie etc.
[ ] Auto/motortour
[ ] Vliegtuigspotten
[ ] Sleeën
[ ] Klimmen
[ ] Kanoën/ suppen /roeien
[ ] Team/bedrijfsuitje
[ ] Brasserie de Watergeus bezoeken
[ ] Golfen
[ ] Restaurant Graan voor Visch bezoeken
[ ] Overnachten
[ ] Wellness bezoeken
[ ] Horeca Fletcher bezoeken
[ ] Overnachten/kamperen
[ ] Brasserie 1883 bezoeken
[ ] Off-road rijden
[ ] Team/bedrijfsuitje
[ ] Skiën/snowboarden/sleeën
[ ] Restaurant de Heuvel bezoeken
[ ] Boerderij Zorgvrij bezoeken
[ ] Restaurant Onder de Platanen bezoeken
[ ] Streekwinkel Van Streek bezoeken
[ ] Anders, namelijk:: _____

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Waarom kies je ervoor deze activiteiten juist in Oosterbroek/Buitenhuizen uit te voeren? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*
*

[ ] Dichtbij huis

[ ] Gemakkelijk te bereiken

[ ] Opgaan/genieten in de natuur

[ ] Rust (weinig overlast van geluid, andere bezoekers en verkeer)

[ ] Goede horecavoorzieningen

[ ] Omdat familie/vrienden hier graag komen

[ ] Anders, namelijk:: _____

Wat zou je graag anders willen zien in Oosterbroek/ Buitenhuizen? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*
*

[ ] Meer parkeerruimte

[ ] Meer bankjes

[ ] Meer prullenbakken

[ ] Meer informatieborden

[ ] Betere informatieborden

[ ] Betere bewegwijzering/routeaanduiding

[ ] Betere kwaliteit wegen en paden

[ ] Betere toegankelijkheid mindervaliden

[ ] Meer openbare toiletten

[ ] Meer variëteit in bomen, struiken en bloemen

[ ] Minder hondenpoep

[ ] Minder losloopgebieden voor honden

[ ] Meer losloopgebieden voor honden

[ ] Meer voorzieningen voor kinderen tot 12 jaar

[ ] Meer voorzieningen voor kinderen ouder dan 12 jaar

[ ] Meer voorzieningen voor de 65+'er

[ ] Meer culturele voorzieningen

[ ] Meer horeca

[ ] Meer avontuurlijke voorzieningen

[ ] Meer educatieve voorzieningen

[ ] Meer fiets- en wandelroutes

[ ] Meer luxe voorzieningen (wellness etc.)

[ ] Anders, namelijk:: _____

[ ] Niets, het is goed zoals het is.

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden) " is one of the following answers ("Oosterbroek/Buitenhuizen (1)")

Hoe waardeer je Oosterbroek/Buitenhuizen?

Beantwoord de volgende drie vragen wederom op basis van je bezoek(en) van de afgelopen 12 maanden.

Logic: Show/hide trigger exists.

Hoe waardeer je Oosterbroek/Buitenhuizen over het algemeen?*(1=zeer slecht en 10=zeer goed)**

( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( ) 6 ( ) 7 ( ) 8 ( ) 9 ( ) 10 ( ) Weet ik niet

Logic: Hidden unless: #8 Question "Hoe waardeer je Oosterbroek/Buitenhuizen over het algemeen?*(1=zeer slecht en 10=zeer goed)*" is one of the following answers ("9","10")

Je hebt een relatief hoog cijfer gegeven. Kun je uitleggen waarom je zo positief bent?

_____

_____

_____

_____

Hoe waardeer je de onderstaande aspecten in Oosterbroek/Buitenhuizen? *(1=zeer slecht en 10=zeer goed)**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Weet ik niet
Kwaliteit wandelpaden	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Bewegwijzering/route aanduiding	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Meubilair (bankjes, prullenbakken etc.)	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Aantrekkelijkheid natuur	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Uitstraling	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Parkeerterreinen	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Vermaaks- en activiteitenaanbod	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )

Logic: Hidden unless: Question "Kwaliteit wandelpaden" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de kwaliteit van wandelpaden.

Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Bewegwijzering/route aanduiding" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de bewegwijzering/route aanduiding. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Meubilair (bankjes, prullenbakken etc.)" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. het meubilair. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Aantrekkelijkheid natuur" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de aantrekkelijkheid van de natuur. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Uitstraling" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de uitstraling van het gebied. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Parkeerterreinen" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de parkeerterreinen in het gebied. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Vermaaks- en activiteitenaanbod" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. het vermaaks- en activiteitenaanbod. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Show/hide trigger exists.

Is je waardering naar Oosterbroek/Buitenhuizen hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?*

( ) Hoger

( ) Gelijk

( ) Lager

Logic: Hidden unless: #18 Question "Is je waardering naar Oosterbroek/Buitenhuizen hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?" is one of the following answers ("Hoger")

Kun je uitleggen waarom je waardering hoger is dan voor COVID-19?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: #18 Question "Is je waardering naar Oosterbroek/Buitenhuizen hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?" is one of the following answers ("Lager")

Kun je uitleggen waarom je waardering lager is dan voor COVID-19?

_____

_____

_____

_____

Validation: Max. answers = 3 *(if answered)*

Welke 3 woorden omschrijven Oosterbroek/Buitenhuizen volgens jou het best? *(Maximaal 3 antwoorden)**

[ ] Rustig

[ ] Avontuurlijk

[ ] Afwisselend

[ ] Inspirerend

[ ] Spannend

[ ] Plezier

[ ] Genieten

[ ] Ontspannen

[ ] Vernieuwend

[ ] Ontmoeten

[ ] Buitenleven

[ ] Sportief

[ ] Ruimtelijk

[ ] Zekerheid

[ ] Rebels

[ ] Geschiedenis

[ ] Creatief

[ ] Natuurlijk

[ ] Praktisch

[ ] Gezellig

[ ] Om de hoek

[ ] Onbereikbaar

[ ] Onopvallend

[ ] Saai

[ ] Onduidelijk

[ ] Gesloten

[ ] Afgelegen

[ ] Anders, namelijk:: _____

[ ] Weet ik niet

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden)
" is one of the following answers ("Veerplas (2)")

Veerplas

Hieronder stellen we een aantal vragen betreffende de Veerplas.

Baseer de antwoorden op je bezoek(en) van de afgelopen 12 maanden.

In welke samenstelling heb je de Veerplas voornamelijk bezocht? *(Meerdere antwoorden mogelijk)**

[ ] Alleen

[ ] Met kinderen tot 12 jaar

[ ] Met thuiswonende kinderen van 13 jaar of ouder

[ ] Met partner

[ ] Met vrienden/familie

[ ] Anders, namelijk:: _____

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Welk vervoersmiddel heb je voornamelijk gebruikt om de Veerplas te bereiken? *(Maximaal 2 antwoorden)**

[ ] Auto

[ ] Brommer/scooter/motor

[ ] Fiets

[ ] Openbaar vervoer

[ ] Boot/kano/roeiboot

[ ] Te voet

[ ] Hardlopend

[ ] Anders, namelijk:: _____

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden) " is one of the following answers ("Veerplas (2)")

Wat onderneem je rond de Veerplas?

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Welke activiteiten heb je de afgelopen 12 maanden ondernomen rond de Veerplas? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

*

[ ] Wandelen

[ ] Toerfietsen met gewone fiets

[ ] Toerfietsen met een elektrische fiets

[ ] Paviljoen het Veerkwartier bezoeken

[ ] Wielrennen

[ ] Mountainbiken

[ ] Kanoën/suppen

[ ] Vissen

[ ] Zwemmen

[ ] Zonnen/relaxen

[ ] Picknicken/barbecueën

[ ] Bezoeken speelgebied

[ ] Hardlopen/joggen/trimmen

[ ] Skaten/skeeleren

[ ] Balsport (voetbal/ volleybal etc.)

[ ] Paardrijden

[ ] Hond uitlaten

[ ] Natuurstudie, dieren/planten kijken

[ ] Studeren/werken

[ ] Ontmoeten/afspreken met vrienden/familie etc.

[ ] Vliegtuigspotten

[ ] Anders, namelijk:: _____

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Waarom kies je ervoor deze activiteiten juist rond de Veerplas uit te voeren? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

*

[ ] Dichtbij huis

[ ] Gemakkelijk te bereiken

[ ] Opgaan/genieten in de natuur

[ ] Rust (weinig overlast van geluid, andere bezoekers en verkeer)

[ ] Goede horecavoorzieningen

[ ] Omdat familie/vrienden hier graag komen

[ ] Anders, namelijk:: _____

Wat zou je graag anders willen zien rond de Veerplas? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

*

[ ] Meer parkeerruimte

[ ] Meer bankjes

[ ] Meer prullenbakken

[ ] Meer informatieborden

[ ] Betere informatieborden

[ ] Betere bewegwijzering/routeaanduiding

[ ] Betere kwaliteit wegen en paden

[ ] Betere toegankelijkheid mindervaliden

[ ] Meer openbare toiletten

[ ] Meer variëteit in bomen, struiken en bloemen

[ ] Minder hondenpoep

[ ] Meer losloopgebieden voor honden

[ ] Minder losloopgebieden voor honden

[ ] Meer voor kinderen tot 12 jaar

[ ] Meer voor kinderen ouder dan 12 jaar

[ ] Meer voor de 65+'er

[ ] Meer culturele voorzieningen

[ ] Meer horeca

[ ] Meer avontuurlijke voorzieningen

[ ] Meer educatieve voorzieningen

[ ] Meer fiets- en wandelroutes

[ ] Meer luxe voorzieningen (wellness etc.)

[ ] Anders, namelijk:: _____

[ ] Niets, het is goed zoals het is.

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden)
" is one of the following answers ("Veerplas (2)")

Hoe waardeer je de Veerplas?

Beantwoord de volgende drie vragen wederom op basis van je bezoek(en) tijdens de afgelopen 12 maanden.

Logic: Show/hide trigger exists.

Hoe waardeer je de Veerplas over het algemeen? *(1=zeer slecht en 10=zeer goed)**

( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( ) 6 ( ) 7 ( ) 8 ( ) 9 ( ) 10 ( ) Weet ik niet

Logic: Hidden unless: #27 Question "Hoe waardeer je de Veerplas over het algemeen? *(1=zeer slecht en 10=zeer goed)*" is one of the following answers ("9","10")

Je hebt een relatief hoog cijfer gegeven. Kun je uitleggen waarom je zo positief bent?

_____

_____

_____

_____

Hoe waardeer je de onderstaande aspecten rond de Veerplas? *(1=zeer slecht en 10=zeer goed)**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Weet ik niet
Kwaliteit wandelpaden	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Bewegwijzering/route aanduiding	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Meubilair (bankjes, prullenbakken etc.)	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Aantrekkelijkheid natuur	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Uitstraling	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Parkeerterreinen	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Vermaaks- en activiteitenaanbod	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )

Logic: Hidden unless: Question "Kwaliteit wandelpaden" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de kwaliteit van wandelpaden. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Bewegwijzering/route aanduiding" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de bewegwijzering/route aanduiding. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Meubilair (bankjes, prullenbakken etc.)" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. het meubilair. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Aantrekkelijkheid natuur" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de aantrekkelijkheid van de natuur. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Uitstraling" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de uitstraling van het gebied.

Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Parkeerterreinen" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de parkeerterreinen in het gebied.

Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Vermaaks- en activiteitenaanbod" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. het vermaaks- en activiteitenaanbod.

Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Show/hide trigger exists.

Is je waardering naar de Veerplas hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?*

( ) Hoger

( ) Gelijk

( ) Lager

Logic: Hidden unless: #37 Question "Is je waardering naar de Veerplas hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?" is one of the following answers ("Hoger")

Kun je uitleggen waarom je waardering hoger is dan voor COVID-19?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: #37 Question "Is je waardering naar de Veerplas hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?" is one of the following answers ("Lager")

Kun je uitleggen waarom je waardering lager is dan voor COVID-19?

_____

_____

_____

_____

Validation: Max. answers = 3 *(if answered)*

Welke 3 woorden omschrijven de Veerplas volgens jou het best? *(Maximaal 3 antwoorden)**

[ ] Rustig

[ ] Avontuurlijk

[ ] Afwisselend
[ ] Inspirerend
[ ] Spannend
[ ] Plezier
[ ] Genieten
[ ] Ontspannen
[ ] Vernieuwend
[ ] Ontmoeten
[ ] Buitenleven
[ ] Sportief
[ ] Ruimtelijk
[ ] Zekerheid
[ ] Rebels
[ ] Geschiedenis
[ ] Creatief
[ ] Natuurlijk
[ ] Praktisch
[ ] Gezellig
[ ] Om de hoek
[ ] Onbereikbaar
[ ] Onopvallend
[ ] Saai
[ ] Onduidelijk
[ ] Gesloten
[ ] Afgelegen
[ ] Anders, namelijk:: _____
[ ] Weet ik niet

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden)
" is one of the following answers ("Houtrak (5)")

Houtrak

Hieronder stellen we een aantal vragen betreffende de Houtrak.

Baseer de antwoorden op je bezoek(en) in de afgelopen 12 maanden.

In welke samenstelling heb je de Houtrak voornamelijk bezocht? *(Meerdere antwoorden mogelijk)**

[ ] Alleen

[ ] Met kinderen tot 12 jaar

[ ] Met thuiswonende kinderen van 13 jaar of ouder

[ ] Met partner

[ ] Met vrienden/familie

[ ] Anders, namelijk:: _____

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Welk vervoersmiddel heb je voornamelijk gebruikt om de Houtrak te bereiken? *(Maximaal 2 antwoorden)**

[ ] Auto

[ ] Brommer/scooter/motor

[ ] Fiets

[ ] Openbaar vervoer

[ ] Boot/kano/roeiboot

[ ] Te voet

[ ] Hardlopend

[ ] Anders, namelijk:: _____

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden) " is one of the following answers ("Houtrak (5)")

Wat onderneem je in de Houtrak?

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Welke activiteiten heb je de afgelopen 12 maanden ondernomen in de Houtrak? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

*

[ ] Wandelen

[ ] Toerfietsen met gewone fiets

[ ] Toerfietsen met elektrische fiets

[ ] Wielrennen

[ ] Mountainbiken

[ ] Vissen

[ ] Zonnen/relaxen

[ ] Picknicken/barbecueën

[ ] Bezoeken speelgebied

[ ] Hardlopen/joggen/trimmen

[ ] Skaten/skeeleren

[ ] Balsport (voetbal/ volleybal etc.)

[ ] Paardrijden

[ ] Hond uitlaten

[ ] Natuurstudie, dieren/planten kijken

[ ] Studeren/werken

[ ] Ontmoeten/afspreken met vrienden/familie etc.

[ ] Vliegtuigspotten

[ ] Kanoën

[ ] Lasergamen

[ ] Koffie bij Kaatje bezoeken

[ ] Overnachten/kamperen

[ ] Brasserie Halverwege bezoeken

[ ] Golfen

[ ] Bistro Houtrak bezoeken

[ ] Anders, namelijk:: _____

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Waarom kies je ervoor deze activiteiten juist in de Houtrak uit te voeren? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

*

[ ] Dichtbij huis

[ ] Gemakkelijk te bereiken

[ ] Opgaan/genieten in de natuur

[ ] Rust (weinig overlast van geluid, andere bezoekers en verkeer)

[ ] Goede horecavoorzieningen

[ ] Omdat familie/vrienden hier graag komen

[ ] Anders, namelijk:: _____

Wat zou je graag anders willen zien in de Houtrak? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

*

[ ] Meer parkeerruimte

[ ] Meer bankjes

[ ] Meer prullenbakken

[ ] Meer informatieborden

[ ] Betere informatieborden

[ ] Betere bewegwijzering/route aanduiding

[ ] Betere kwaliteit wegen en paden

[ ] Betere toegankelijkheid mindervaliden

[ ] Meer openbare toiletten

[ ] Meer variëteit in bomen, struiken en bloemen

[ ] Minder hondenpoep

[ ] Meer losloopgebieden voor honden

[ ] Minder losloopgebieden voor honden

[ ] Meer voor kinderen tot 12 jaar

[ ] Meer voor kinderen ouder dan 12 jaar

[ ] Meer voor de 65+'er

[ ] Meer culturele voorzieningen

[ ] Meer educatieve voorzieningen

[ ] Meer horeca

[ ] Meer avontuurlijke voorzieningen

[ ] Meer fiets- en wandelroutes

[ ] Meer luxe voorzieningen (wellness etc.)

[ ] Anders, namelijk:: _____

[ ] Niets, het is goed zoals het is.

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden) " is one of the following answers ("Houtrak (5)")

Hoe waardeer je de Houtrak?

Beantwoord de volgende drie vragen wederom op basis van je bezoek(en) tijdens de afgelopen 12 maanden

Logic: Show/hide trigger exists.

Hoe waardeer je de Houtrak over het algemeen? *(1=zeer slecht en 10=zeer goed)**

( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( ) 6 ( ) 7 ( ) 8 ( ) 9 ( ) 10 ( ) Weet ik niet

Logic: Hidden unless: #46 Question "Hoe waardeer je de Houtrak over het algemeen? *(1=zeer slecht en 10=zeer goed)*" is one of the following answers ("9","10")

Je hebt een relatief hoog cijfer gegeven. Kun je uitleggen waarom je zo positief bent?

_____

_____

_____

_____

Hoe waardeer je de onderstaande aspecten in de Houtrak? *(1=Zeer slecht en 10= Zeer goed)**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Weet ik niet
Kwaliteit wandelpaden	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )

Bewegwijzering/route aanduiding	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Aantrekkelijkheid natuur	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Meubilair (bankjes, prullenbakken etc.)	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Uitstraling	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Parkeerterreinen	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Vermaaks- en activiteitenaanbod	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )

Logic: Hidden unless: Question "Kwaliteit wandelpaden" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de kwaliteit van wandelpaden.

Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Bewegwijzering/route aanduiding" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de bewegwijzering/route aanduiding.

Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Meubilair (bankjes, prullenbakken etc.)" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. het meubilair. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Aantrekkelijkheid natuur" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de aantrekkelijkheid van de natuur. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Uitstraling" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de uitstraling van het gebied. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Parkeerterreinen" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de parkeerterreinen in het gebied. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Vermaaks- en activiteitenaanbod" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. het vermaaks- en activiteitenaanbod. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Show/hide trigger exists.

Is je waardering naar de Houtrak hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?*

( ) Hoger

( ) Gelijk

( ) Lager

Logic: Hidden unless: #56 Question "Is je waardering naar de Houtrak hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?" is one of the following answers ("Hoger")

Kunt je uitleggen waarom je waardering hoger is dan voor COVID-19?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: #56 Question "Is je waardering naar de Houtrak hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?" is one of the following answers ("Lager")

Kun je uitleggen waarom je waardering lager is dan voor COVID-19?

_____

_____

_____

_____

Validation: Max. answers = 3 *(if answered)*

Welke 3 woorden omschrijven de Houtrak volgens jou het best? *(Maximaal 3 antwoorden)**

[ ] Rustig
[ ] Avontuurlijk
[ ] Afwisselend
[ ] Inspirerend
[ ] Spannend
[ ] Plezier
[ ] Genieten
[ ] Ontspannen
[ ] Vernieuwend
[ ] Ontmoeten
[ ] Buitenleven
[ ] Sportief
[ ] Ruimtelijk
[ ] Zekerheid
[ ] Rebels
[ ] Geschiedenis
[ ] Creatief
[ ] Natuurlijk
[ ] Praktisch
[ ] Gezellig
[ ] Om de hoek

[ ] Onbereikbaar

[ ] Onopvallend

[ ] Saai

[ ] Onduidelijk

[ ] Gesloten

[ ] Afgelegen

[ ] Anders, namelijk:: _____

[ ] Weet ik niet

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden) " is one of the following answers ("Groene Weelde (8)")

Groene Weelde

Hieronder stellen we een aantal vragen betreffende de Groene Weelde.

Baseer de antwoorden op je bezoek(en) in de afgelopen 12 maanden.

In welke samenstelling heb je de Groene Weelde voornamelijk bezocht? *(Meerdere antwoorden mogelijk)**

[ ] Alleen

[ ] Met kinderen tot 12 jaar

[ ] Met thuiswonende kinderen van 13 jaar of ouder

[ ] Met partner

[ ] Met vrienden/familie

[ ] Anders, namelijk:: _____

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Welk vervoersmiddel heb je voornamelijk gebruikt om de Groene Weelde te bereiken? *(Maximaal 2 antwoorden)**

[ ] Auto

[ ] Brommer/scooter/motor

[ ] Fiets

[ ] Openbaar vervoer

[ ] Boot/kano/roeiboot

[ ] Te voet

[ ] Hardlopend

[ ] Anders, namelijk:: _____

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden)
" is one of the following answers ("Groene Weelde (8)")

Wat onderneem je in de Groene Weelde?

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Welke activiteiten heb je de afgelopen 12 maanden ondernomen in de Groene Weelde? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

*

[ ] Wandelen

[ ] Toerfietsen met gewone fiets

[ ] Toerfietsen met een elektrische fiets

[ ] Wielrennen

[ ] Mountainbiken

[ ] Vissen

[ ] Zonnen/relaxen

[ ] Picknicken/barbecueën

[ ] Bezoeken speelgebied

[ ] Hardlopen/joggen/trimmen

[ ] Skaten/skeeleren

[ ] Balsport (voetbal/ volleybal etc.)

[ ] Paardrijden

[ ] Hond uitlaten

[ ] Horeca bezoeken

[ ] Natuurstudie, dieren/planten kijken

[ ] Studeren/werken

[ ] Ontmoeten/afspreken met vrienden/familie etc.

[ ] Vliegtuigspotten

[ ] Pannenkoeken Paviljoen bezoeken

[ ] Expo Haarlemmermeer bezoeken

[ ] Anders, namelijk:: _____

Validation: **Min. answers = 1** *(if answered)*

Waarom kies je ervoor deze activiteiten juist in de Groene Weelde uit te voeren? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

*

[ ] Dichtbij huis

[ ] Gemakkelijk te bereiken

[ ] Opgaan/genieten in de natuur

[ ] Rust (weinig overlast van geluid, andere bezoekers en verkeer)

[ ] Goede horecavoorzieningen

[ ] Omdat familie/vrienden hier graag komen

[ ] Anders, namelijk:: _____

Wat zou je graag anders willen zien in de Groene Weelde? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

*

[ ] Meer parkeerruimte

[ ] Meer bankjes

[ ] Meer prullenbakken

[ ] Meer informatieborden

[ ] Betere informatieborden

[ ] Betere bewegwijzering/routeaanduiding

[ ] Betere kwaliteit wegen en paden

[ ] Betere toegankelijkheid mindervaliden

[ ] Meer openbare toiletten

[ ] Meer variëteit in bomen, struiken en bloemen

[ ] Minder hondenpoep

[ ] Minder losloopgebieden voor honden

[ ] Meer losloopgebieden voor honden

[ ] Meer voor kinderen tot 12 jaar

[ ] Meer voor kinderen ouder dan 12 jaar

[ ] Meer voor de 65+'er

[ ] Meer culturele voorzieningen

[ ] Meer horeca

[ ] Meer avontuurlijke voorzieningen

[ ] Meer educatieve voorzieningen

[ ] Meer fiets- en wandelroutes

[ ] Meer luxe voorzieningen (wellness)

[ ] Anders, namelijk:: _____

[ ] Niets, het is goed zo.

Page entry logic: This page will show when: #2 Question "**Welk van de onderstaande gebieden heb je de afgelopen 12 maanden het meest bezocht?** (Maximaal 2 antwoorden) " is one of the following answers ("Groene Weelde (8)")

Hoe waardeer je de Groene Weelde?

Beantwoord de volgende drie vragen wederom op basis van je bezoek(en) tijdens de afgelopen 12 maanden.

Logic: Show/hide trigger exists.

Hoe waardeer je de Groene Weelde over het algemeen? *(1=zeer slecht en 10=zeer goed)**

( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( ) 6 ( ) 7 ( ) 8 ( ) 9 ( ) 10 ( ) Weet ik niet

Logic: Hidden unless: #65 Question "Hoe waardeer je de Groene Weelde over het algemeen? *(1=zeer slecht en 10=zeer goed)*" is one of the following answers ("9","10")

Je hebt een relatief hoog cijfer gegeven. Kun je uitleggen waarom je zo positief bent?

_____

_____

_____

_____

Hoe waardeer je de onderstaande aspecten in de Groene Weelde? *(1=Zeer slecht en 10= Zeer goed)**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Weet ik niet
Kwaliteit wandelpaden	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Bewegwijzering/route aanduiding	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Meubilair (bankjes, prullenbakken etc.)	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Aantrekkelijkheid natuur	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Uitstraling	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Parkeerterreinen	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Vermaaks- en activiteitenaanbod	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )	( )

Logic: Hidden unless: Question "Kwaliteit wandelpaden" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de kwaliteit van wandelpaden. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Bewegwijzering/route aanduiding" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de bewegwijzering/route aanduiding. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Meubilair (bankjes, prullenbakken etc.)" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. het meubilair. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Aantrekkelijkheid natuur" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de aantrekkelijkheid van de natuur. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Uitstraling" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de uitstraling van het gebied. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Parkeerterreinen" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. de parkeerterreinen in het gebied. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouwwaardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: Question "Vermaaks- en activiteitenaanbod" is one of the following answers ("1","2","3","4","5","6")

Je hebt een relatief laag cijfer gegeven m.b.t. het vermaaks- en activiteitenaanbod. Irriteer/erger je je ergens aan en/of heb je suggesties waardoor wij jouw waardering kunnen verbeteren?

_____

_____

_____

_____

Logic: Show/hide trigger exists.

Is je waardering naar de Groene Weelde hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?*

( ) Hoger

( ) Gelijk

( ) Lager

Logic: Hidden unless: #75 Question "Is je waardering naar de Groene Weelde hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?" is one of the following answers ("Hoger")

Kun je uitleggen waarom je waardering hoger is dan voor COVID-19?

_____

_____

_____

_____

Logic: Hidden unless: #75 Question "Is je waardering naar de Groene Weelde hoger, gelijk of lager dan voor de uitbraak van COVID-19?" is one of the following answers ("Lager")

Kun je uitleggen waarom je waardering lager is dan voor COVID-19?

_____

_____

_____

_____

Validation: Max. answers = 3 *(if answered)*

Welke 3 woorden omschrijven de Groene Weelde volgens jou het best? *(Maximaal 3 antwoorden)**

[ ] Rustig

[ ] Avontuurlijk

[ ] Afwisselend

[ ] Inspirerend

[ ] Spannend

[ ] Plezier

[ ] Genieten

[ ] Ontspannen

[ ] Vernieuwend

[ ] Ontmoeten

[ ] Buitenleven

[ ] Sportief

[ ] Ruimtelijk

[ ] Zekerheid

[ ] Rebels

[ ] Geschiedenis

[ ] Creatief

[ ] Natuurlijk

[ ] Praktisch

[ ] Gezellig

[ ] Om de hoek

[ ] Onbereikbaar

[ ] Onopvallend

[ ] Saai

[ ] Onduidelijk

[ ] Gesloten

[ ] Afgelegen

[ ] Anders, namelijk:: _____

[ ] Weet ik niet

Page entry logic: This page will show when: #1 Question "**Welke gebieden van Spaarnwoude heb je de afgelopen 12 maanden weleens bezocht?** *(Meerdere antwoorden mogelijk)* " is one of the following answers ("Oosterbroek/Buitenhuizen (1)","Westbroekplas (2)","Dijkland (3)","Veerplas (4)","Houtrak (5)","Tuinen van West en Lutkemeer (6)","Haarlemmermeer-Zuid (7)","Groene Weelde (8)")

Je bent bijna klaar

Deze laatste twee vragen hebben betrekking op Spaarnwoude in het algemeen.

Zijn je bezoeken aan Spaarnwoude door COVID-19 veranderd ten opzichte van andere jaren? *(Meerdere antwoorden mogelijk)**

[ ] Ja, ik bezoek Spaarnwoude i.p.v. het strand of de duinen.

[ ] Ja, ik heb Spaarnwoude vaker bezocht dan voorheen.

[ ] Ja, ik heb gebied minder bezocht om drukte te vermijden.

[ ] Ja, ik heb gebied korter bezocht om drukte te vermijden.

[ ] Ja, ik heb de evenementen die ik normaliter in Spaarnwoude bezoek, niet kunnen bezoeken.

[ ] Ja, ik heb de horeca ontweken.

[ ] Ja, ik heb meerdere gebieden van Spaarnwoude leren kennen.

[ ] Anders, namelijk:: _____

[ ] Nee, er is niet veranderd aan mijn bezoek.

Validation: Min = 0 Max = 2

Geef bij de volgende informatiekanalen aan of je deze gebruikt om informatie over Spaarnwoude te verzamelen en welke je voorkeur heeft.

Facebook	0 _____[__]_____ 2
Instagram	0 _____[__]_____ 2
www.spaarnwoude.nl	0 _____[__]_____ 2
Kranten	0 _____[__]_____ 2
Informatiekasten in het gebied	0 _____[__]_____ 2

Page entry logic: This page will show when: #1 Question "**Welke gebieden van Spaarnwoude heb je de afgelopen 12 maanden weleens bezocht?** *(Meerdere antwoorden mogelijk)* " is one of the following answers ("Oosterbroek/Buitenhuizen (1)","Westbroekplas (2)","Dijkland (3)","Veerplas (4)","Houtrak (5)","Tuinen van West en Lutkemeer (6)","Haarlemmermeer-Zuid (7)","Groene Weelde (8)")

Tot slot stellen wij u drie achtergrondvragen.

Mocht u deze vragen liever niet beantwoorden, klik dan direct op 'volgende' of de groene pijl onderaan de pagina.

Ik ben een:

( ) Man

( ) Vrouw

( ) Anders

Ik ben woonachtig in de gemeente:

( ) Velsen

( ) Haarlem

( ) Haarlemmermeer

( ) Amsterdam

( ) Zaanstad

( ) Bloemendaal

( ) Heemstede

( ) Beverwijk

( ) Heemskerk

( ) Anders, namelijk:: _____

Ik behoor tot de leeftijdsgroep:

( ) 15 tot 25 jaar

( ) 25 tot 35 jaar

( ) 35 tot 45 jaar

( ) 45 tot 55 jaar

( ) 55 tot 65 jaar

( ) 65 of ouder

Page entry logic: This page will show when: #1 Question "**Welke gebieden van Spaarnwoude heb je de afgelopen 12 maanden weleens bezocht?** *(Meerdere antwoorden mogelijk)*
" is one of the following answers ("Geen")

Toch bedankt!

**Logic: Hidden unless: #1 Question "Welke gebieden van Spaarnwoude heb je de afgelopen 12 maanden weleens bezocht? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*
" is one of the following answers ("Geen")**

Oeps, het is alweer langer dan 12 maanden geleden dat je Spaarnwoude hebt bezocht. Helaas val je daarom buiten de doelgroep voor deze enquête. Toch bedankt voor je interesse en wellicht tot snel in ons prachtige gebied.

Op de hoogte blijven van Spaarnwoude? Klik HIER en volg onze Facebookpagina!

Bedankt!

Bedankt voor je deelname aan de enquête. Wij gaan hard aan de slag om uw input te verwerken.

Wil je op de hoogte blijven van Spaarnwoude? Klik HIER en volg onze Facebookpagina! Hier zullen we de belangrijkste resultaten binnenkort met je delen.

Resultaten waarderingsonderzoek 2020

De Groene Weelde

Motieven bezoek

71%	Dichtbij huis
62%	Gemakkelijk te bereiken
32%	Opgaan/genieten in de natuur
28%	Rust (weinig overlast)
19%	Anders
6%	Goede horeca-voorzieningen
5%	Omdat famlie/vrienden hier graag komen

Waarderingen

7,2	Kwaliteit wandelpaden
7,1	Aantrekkelijkheid natuur
7,0	Uitstraling
6,9	Parkeerterreinen
6,2	Meubilair
6,1	Bewegwijzering/ routeaanduiding
6,1	Vermaak en activiteitenaanbod

7,3
algemene waardering

Top 5 wat men anders wilt

- Meer prullenbakken
- Niets, het is goed zoals het is
- Meer fiets- en wandelroutes
- Meer parkeerruimte
- Betere kwaliteit wegen en paden

Vervoersmiddel voor bezoek

64%	auto
43%	fiets
21%	te voet
8%	boot/kano/ roeiboot
6%	hard-lopend
1%	scooter/ brommer
6%	anders

Top 6 activiteiten

65%	Wandelen
50%	Hond uitlaten
27%	Mountainbiken
14%	Pannenkoeken Paviljoen bezoeken
30%	Hardlopen/joggen/ trimmen
10%	Ontmoeten/afspreken met vrienden/familie etc.

Positieve punten

Heerlijk wandel-gebied waar de hond ook los mag lopen.

Goed bereikbaar en fijn om te wandelen.

Heeft in potentie veel MTB mogelijkheden.

Te weinig prullenbakken.

Te weinig parkeerplek.

Weinig vermaak en weinig variatie in het groen.

Aandachtspunten

om de hoek rustig ontspannen

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Resultaten waarderingsonderzoek 2020

Houtrak

Motieven bezoek

57%	Dichtbij huis
51%	Gemakkelijk te bereiken
38%	Rust (weinig overlast)
34%	Opgaan/genieten in de natuur
17%	Anders
6%	Omdat famlie/vrienden hier graag komen
5%	Goede horeca-voorzieningen

Waarderingen

7,3	Meubilair
7,1	Parkeerterreinen
7,0	Uitstraling
6,8	Kwaliteit wandelpaden
6,5	Vermaak en activiteitenaanbod
6,5	Bewegwijzering/ routeaanduiding
6,1	Aantrekkelijkheid natuur

7,4
algemene waardering

Top 5 wat men anders wilt

- Betere kwaliteit wegen en paden
- Meer prullenbaken
- Niets, het is goed zoals het is
- Meer fiets- en wandelroutes
- Verbeteren/onder-houden ruiterpaden

Vervoersmiddel voor bezoek

63%	auto
44%	fiets
20%	te voet
5%	hard-lopend
4%	scooter/ brommer
1%	boot/kano/ roeiboot
1%	openbaar vervoer
8%	anders

Top 6 activiteiten

68%	Wandelen
42%	Hond uitlaten
23%	Paardrijden
18%	Toerfietsen met een gewone fiets
14%	Natuurstudie, dieren/ planten kijken
14%	Toerfietsen met een elektrische fiets

Positieve punten

Heerlijk gebied om ieder seizoen te struinen met de hond en te genieten van de natuur.

Gevarieerd landschap, weids, landelijk, bosrijk, rustiek.

Heerlijke omgeving, mooie natuur en dat zo dichtbij de randstad!

BBQ rommel, heel veel zwerfvuil, vooral na het weekend.

Ruiterpaden vaak smal en drassig.

De wandelpaden zijn overwoekerd, modderig waardoor je noodgedwongen op het fietspad moet lopen.

Aandachtspunten

om de hoek rustig ontspannen

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Resultaten waarderingsonderzoek 2020

Oosterbroek Buitenhuizen

Motieven bezoek

78%	Dichtbij huis
65%	Gemakkelijk te bereiken
41%	Opgaan/genieten in de natuur
38%	Rust (weinig overlast)
20%	Anders
11%	Goede horeca-voorzieningen
8%	Omdat famlie/vrienden hier graag komen

Waarderingen

7,3	Parkeerterreinen
7,0	Kwaliteit wandelpaden
7,0	Aantrekkelijkheid natuur
6,9	Vermaak en activiteitenaanbod
6,9	Uitstraling
6,7	Bewegwijzering/ routeaanduiding
6,0	Meubilair

7,5
algemene waardering

200
ingevulde enquêtes

Vervoersmiddel voor bezoek

61%	fiets
55%	auto
20%	te voet
5%	hard-lopend
1,5%	scooter/ brommer
0,5%	openbaar vervoer
15%	anders

Top 6 activiteiten

54%	Wandelen
40%	Boerderij Zorgvrij bezoeken
31%	Restaurant Onder de Platanen bezoeken
29%	Mountainbiken
22%	Toerfietsen gewone fiets
21%	Hond uitlaten

Top 5 wat men anders wilt

- Betere kwaliteit wegen en paden
- Meer fiets- en wandelroutes
- Meer prullenbakken
- Meer variëteit in bomen, struiken en bloemen
- Meer bankjes

Positieve punten

- Het mountainbike parcours wordt steeds mooier en één van de weinigen in de regio.
- prachtig stukje natuur, zo dichtbij huis!
- Het is fijn om te wandelen met je paard of even alleen.

Aandachtspunten

- Weinig bewegwijzering en onduidelijk als er activiteiten zijn.
- Natuur en uitstraling is wat saai en eentonig.
- Wegen en paden vaak slecht onderhouden en zijn nat en glad.
- Veel zwerfafval en modder.
- Gevaarlijke situaties door gezamenlijk gebruik wandel, fiets, ruiter en mountainbike paden.
- Parkeerplaatsen zijn modderig met veel kuilen en vaak ongure types.

om de hoek sportief ontspannen

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Resultaten waarderingsonderzoek 2020

Veerplas

Motieven bezoek

68%	Dichtbij huis
68%	Gemakkelijk te bereiken
48%	Goede horeca-voorzieningen
35%	Rust (weinig overlast)
35%	Opgaan/genieten in de natuur
22%	Omdat famlie/vrienden hier graag komen
7%	Anders

Waarderingen

6,9	Vermaak en activiteitenaanbod
6,9	Aantrekkelijkheid natuur
6,8	Kwaliteit wandelpaden
6,8	Parkeerterreinen
6,7	Uitstraling
6,5	Bewegwijzering/ routeaanduiding
5,7	Meubilair

7,3
algemene waardering

Top 5 wat men anders wilt

- Meer variëteit in bomen, struiken en bloemen
- Meer bankjes
- Meer openbare toiletten
- Meer prullenbakken
- Meer fiets- en wandelroutes

Vervoersmiddel voor bezoek

72%	fiets
44%	auto
15%	te voet
7%	hard-lopend
5%	scooter/ brommer
5%	boot/kano/ roeiboot
3%	anders

Top 6 activiteiten

75%	Wandelen
48%	Paviljoen het Veer-kwartier bezoeken
32%	Ontmoeten/afspreken met vrienden/familie
32%	Zonnen/relaxen
30%	Zwemmen
21%	Toerfietsen met een gewone fiets

Positieve punten

- Het is er meestal rustig, mooi gebied en Veerkwartier een fijne plek om wat te drinken.
- Het is een heerlijke beschermde omgeving voor de kinderen.
- Uniek terrein tussen de stad, de natuur en de vlieg-tuigen die je ziet.

Aandachtspunten

- Grotere en meer prullenbakken, meer zitplaatsen en meer speelruimte.
- Weinig bewegwijzering.
- Het water van de plas is vies, door alle eenden/ganzen-poep waardoor er niet lekker te zwemmen is.
- Het is jammer dat je niet rond de Veerplas kan lopen.

om de hoek rustig ontspannen

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Waarderingsonderzoek Spaarnwoude 2020

Spaarnwoude ontwikkelt zich tot Spaarnwoude Park. Het is daarom belangrijk te weten hoe recreanten aankijken tegen het gebied, en wat er anders mag. Om die reden is er in 2020 een waarderingsonderzoek uitgevoerd. De resultaten delen we graag met jou!

Leeswijzer

Bij de interpretatie van deze gegevens is het belangrijk rekening te houden met de volgende factoren:

- Het veldonderzoek (afname van enquêtes) is uitgevoerd in het winterseizoen en tijdens Corona. Men is gevraagd naar welk gebied ze de afgelopen 12 maanden hebben bezocht. Deze kenmerken kunnen invloed hebben op de uitkomst van het onderzoek.
- De focus van het onderzoek lag op de waardering van de ontvangstgebieden benoemd in de visie Spaarnwoude Park 2040.
- Deelnemers zijn benaderd via social media, kranten en in de gebiedsinformatiekasten. De resultaten zijn gebaseerd op de binnen deze groep geworven informatie en geven geen volledig algemeen beeld van wat alle bezoekers van Spaarnwoude vinden.
- De gebieden zijn door relatief weinig deelnemers beoordeeld. De resultaten zijn een geschetst beeld en dienen als laag representatief en met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

Aandachtspunten

De recreant bezoekt voornamelijk het gebied het dichts bij de eigen woonomgeving.

Belang van onderhouden, toevoegen en verbeteren van:

Meubilair

Wegen en paden

Beweg-wijzering

Wij hebben onze mening gegeven...

Wij gaan ermee aan de slag!

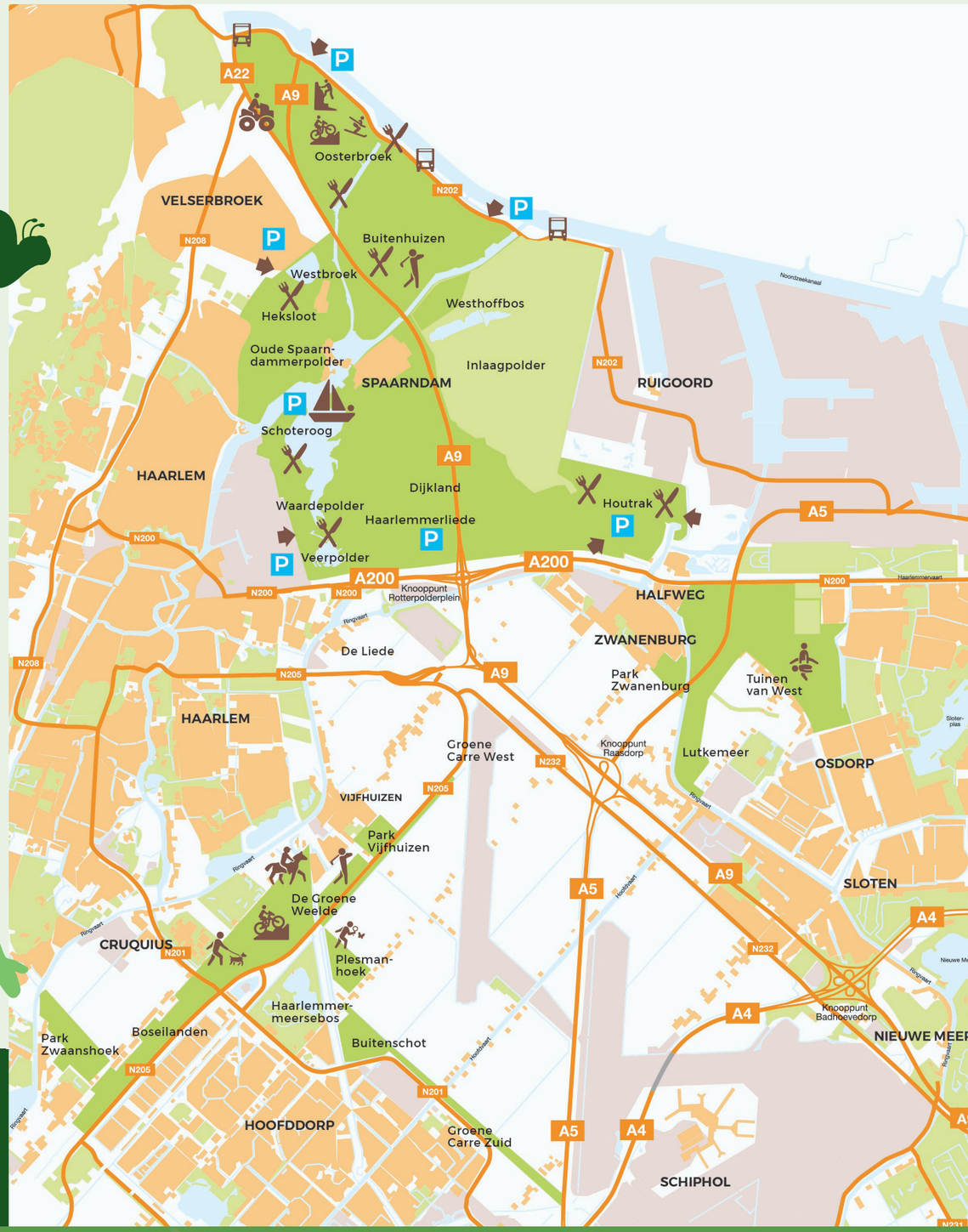

Wat gaan we met de resultaten doen?

We nemen de resultaten mee in de planvoorbereiding van Spaarnwoude Park 2040.

www.spaarnwoude.nl/spaarnwoude-park

Volg ons op:

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Voorstel AB Recreatieschap Spaarnwoude

Datum vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021 (mededeling)
Dagelijks bestuur	15 april 2021 (mededeling)
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
SPW Voortgang verplaatsen veerpontverbinding De Opstapper

Kernboodschap
Het recreatieschap werkt al enige jaren aan het verplaatsen van pontveer de Opstapper van zijkanaal C naar de Mooie Nel. De aanmeerlocaties zijn bepaald ter hoogte van fort Bezuiden Spaarndam en op Schoteroog nabij restaurant Loeff. Vanwege de nieuwe Verordening binnenwater Haarlem (oktober 2020) wil de gemeente Haarlem emissievrij zijn op de wateren binnen de gemeentegrenzen in 2025. De afgelopen maanden is verkend of de gemeente Haarlem en de provincie Noord-Holland de kosten voor ombouw van diesel naar elektrische pont willen en kunnen betalen. Vanwege stapeling met eerdere subsidies ziet de provincie Noord-Holland geen mogelijkheden. Intussen zijn de meerkosten ook scherp in beeld en bijgesteld. Het recreatieschap zoekt nog tot september 2021 naar alternatieve financiering en stopt anders met dit project.

Het algemeen bestuur besluit
1. In te stemmen met de zoektocht naar dekking van extra benodigd budget voor ombouw pontveer naar elektrisch pontveer en dit af te ronden voor 1 september 2021; 2. In te stemmen met beëindiging van het project volgens scenario 2 indien de dekking van het extra benodigd budget niet tijdig wordt gevonden.

Bestuurlijke achtergrond
▪ Mei 2017 AB: verplaatsen pontveer De Opstapper naar een verbinding tussen Schoteroog en Spaarndam ▪ Mei 2019 AB: mededeling voortgang verplaatsing pontveer De Opstapper, met beoogde start vaarseizoen 2020 ▪ Mei 2020 AB: mededeling scenario's project Verplaatsing De Opstapper (n.a.v. afgewezen omgevingsvergunning) ▪ Dec 2020 AB: mededeling zoektocht naar alternatieve locatie, ombouwen tot elektrische pont en de meerkosten hiervan

Onderbouwing besluit
Ad. 1 Bijstelling meerkosten en zoektocht naar dekking Het algemeen bestuur is in december 2020 geïnformeerd met een raming van de meerkosten voor het ombouwen van de pont en het alsnog realiseren van het oorspronkelijke plan. De raming is bijgesteld op enkele punten:

Hogere raming in verband met accu capaciteit
In januari 2021 is overleg gevoerd met de bouwer van de pont, om toch een meer gespecifieerde raming te kunnen krijgen voor het vervangen van de dieselmotor van de pont door accu's. Mede gezien de afstand die de pont moet afleggen op een dag en het gewicht van de pont, is geconcludeerd dat ombouwen tot een elektrische pont toch vraagt om meer accucapaciteit dan tijdens het AB van december 2020 is gepresenteerd. De kosten voor het benodigde accupakket zelf vallen dus hoger uit. De kosten bedragen niet € 20.000,-, maar € 39.500,- exclusief btw (€ 47.795,- inclusief btw). Dit is een gedetailleerde raming, waarbij bij diverse leveranciers van accupakketten informatie is opgevraagd.

Om de accu's op te laden is een walaansluiting benodigd. Op dit moment ligt de pont bij de Haarlemsche Jachtclub, op de kop van Schoteroog. Deze locatie is gelegen naast de beoogde aanmeerlocatie op Schoteroog en om die reden een ideale locatie om de pont te stallen wanneer deze niet vaart. Inmiddels is bekend dat bij de jachtclub een geschikt oplaadpunt aanwezig is en dat de Jachtclub een ligplaats beschikbaar heeft voor de pont. In overleg met de Jachtclub wordt nog bepaald of het wenselijk is een extra stopcontact met tussenmeter te realiseren, alleen voor de pont. Deze kosten zullen circa € 1.000 bedragen.

Kosten inzet RNH verhoogd wegens gewijzigde locatie
De raming van kosten inzet RNH, inclusief de ingenieur/werkvoorbereider, zijn verhoogd. Naast de huidige overschrijding van € 15.000 van het oorspronkelijk geraamde budget, is het oorspronkelijk geraamde budget van € 22.500 nogmaals benodigd. Een deel van het werk door de ingenieur moet opnieuw gedaan worden, omdat de definitieve locatie van de steiger aan de Spaarndamse kant is gewijzigd t.o.v. de locatie waarvoor het bestek is gemaakt. In juni 2020 werd alsnog overeenstemming bereikt over een locatie aan de Pol, de weg in het verlengde van de Spaarndamseweg. Deze locatie is ook afgestemd met overige betrokken partijen. Er moet bovendien opnieuw een vergunning worden aangevraagd. RNH gaat er van uit dat de zuidelijke aanmeerlocatie ongewijzigd blijft en hier geen discussie meer over is.

Nog uit te voeren werk
Daarnaast zijn, omdat het project nog niet vergund is, diverse geplande en geraamde werkzaamheden nog niet uitgevoerd. De raming van deze werkzaamheden blijft ongewijzigd, behalve dat de bedragen zijn geïndexeerd naar prijspeil 2021.

Ongewijzigde exploitatiekosten
De kosten voor de exploitatie zijn ongewijzigd. Er is uitgezocht of er nog een verschil zit in kosten voor gebruik, beheer en onderhoud van een dieselmotor versus accu's. De brandstofkosten in de huidige situatie zullen min of meer vergelijkbaar zijn met de kosten van het laden van de accu's. De onderhoudskosten van de dieselmotor liggen echter hoger dan bij toepassing van een elektromotor.

Samenvattend
Resumerend betekent dit dat het huidige tekort op het projectbudget voor realisatie € 88.500,- exclusief btw (€ 107.087,- inclusief btw) is. Dit is een éénmalige extra investering. De geraamde exploitatielasten blijven gelijk en zijn gedekt volgens de oorspronkelijke afspraak dat het recreatieschap en de gemeente Haarlem deze gezamenlijk dragen.

Dekking tekort projectbudget
In de zoektocht naar dekking van het hiervoor genoemde tekort projectbudget is een gesprek gevoerd met de gemeente Haarlem en de provincie Noord-Holland, met als doel dat elk 50% van het tekort dekt. Hieruit blijkt dat de gemeente Haarlem bereid is de helft van de extra investering te dragen, echter de

provincie geeft aan dat binnen de geldende regels van projectsubsidies er op dit moment geen mogelijkheden zijn. De provincie stelt voor om de andere 50% te dekken uit de reserves van het recreatieschap. Echter gezien de financiële positie van deelgebied SPW binnen het recreatieschap is dit ongewenst. De opties die overblijven zijn het onderzoeken of er andere subsidieregelingen buiten de provincie zijn en of misschien de gemeente Haarlem garant wil staan voor 100% van het tekort projectbudget, daar het billijk en redelijk is dat de consequenties van individuele beleidskeuzes ook individueel gedragen mogen worden. Ook wordt onderzocht of er subsidies beschikbaar zijn voor een duurzame investering, waaronder de ombouw naar een elektrische pont kan worden geschaard. Voorgesteld wordt om nog tot 1 september 2021 de tijd te nemen om de diverse opties uit te zoeken.

Ad 2 Beëindiging project
Indien dit niet lukt en de resterende €55.000 niet wordt gevonden, wordt voorgesteld de stekker uit het project te trekken. De provincie heeft aangegeven dat het voorschot van de huidige subsidie (uit 2017), zijnde €60.000, niet hoeft te worden terugbetaald (mondelinge toezegging in het DB van 15 april 2021). Welke regels er gelden voor terugbetaling van de subsidie uit 2007 (zijnde €190.000, volledig of naar rato) wordt de komende periode ook onderzocht. Stoppen betekent niet dat er geen kosten meer gemaakt worden. De financiële consequenties worden in Q4 van 2021 aan het bestuur voorgelegd. Gerekend moet worden op een kostenpost van tussen de € 146.000 en € 206.000, afhankelijk van de aan de provincie terug te betalen subsidiegelden (zie scenario 2 in tabel op blz. 5).

In de mededeling aan het AB van 17 december waren vier scenario's doorgerekend. Hieronder nogmaals de diverse scenario's naast elkaar, volgens de laatste stand van zaken op 30 april 2021. Voor het gewenste scenario 3, ombouwen tot elektrische pont, is tevens een splitsing gemaakt naar al gemaakte en nog te maken kosten.

Onderwerp	Raming	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Samenvatting	*Oorspronkelijk*	*Doorzetten oor-spronkelijk plan met dieselpont*	*Stoppen project*	*Ombouwen tot elektrische pont*	*Elektrische pont + locatie westzijde*
Verwijderen oude steigers	€ 30.000	€ 32.500	€ 32.500	€ 32.500	€ 32.500
Bouwen nieuwe steigers	€ 55.000	€ 60.000	€ -	€ 60.000	€ 60.000
Opknappen pont	€ 7.500	€ 8.740	€ 8.740	€ 8.740	€ 8.740
Bebording	€ 10.000	€ 10.000	€ -	€ 11.000	€ 11.000
Leges		€ 1.500	€ 655	€ 1.500	€ 1.500
Communicatie, aanpassen website	€ 3.500	€ 3.500	€ -	€ 2.500	€ 2.500
VAT en projectleiding (oorspronkelijk)	€ 22.500	€ 22.500	€ 22.500	€ 22.500	€ 22.500
VAT en projectleiding (huidige overschrijding)*		€ 15.262	€ 15.262	€ 15.262	€ 15.262
VAT en projectleiding (aanvullend benodigd)			€ 5.000	€ 22.500	€ 35.000
Ombouwen pont naar elektrisch				€ 40.500	€ 40.500
Walaansluiting opladen pont				€ 1.000	€ 1.000
Opbrengst verkoop pont (raming)			€ -40.000		
Terugbetaling subsidie provincie uit 2007			€ 190.000		
TOTAAL excl btw	**€ 128.500**	**€ 154.002**	**€ 234.657**	**€ 218.002**	**€ 230.502**
TOTAAL incl btw	**€ 155.485**	**€ 186.342**	**€ 283.935**	**€ 263.782**	**€ 278.907**
** peildatum 5 feb 2021*					
Financiele investeringsbijdrage incl btw	€ 155.485	€ 186.342	€ 283.935	€ 263.782	€ 278.907
provincie Noord-Holland 2017	€ 77.743	€ 77.743	€ 60.000	€ 77.743	€ 77.743
gemeente Haarlem	€ 38.871	€ 38.871	€ 38.871	€ 93.871	€ 93.871
recreatieschap Spaarnwoude	€ 38.871	€ 38.871	€ 38.871	€ 38.871	€ 38.871
Benodigd extra budget (nog zonder dekking)	**0**	**€ -30.857**	**€ -146.192**	**€ -53.297**	**€ -68.422**

Risico's besluit

Indien u instemt met dit voorstel:

- Kiest het recreatieschap voor een duidelijke koers mét een definitieve termijn, waarbij het project niet oneindig lang blijft 'dralen'.

Indien u niet instemt met dit voorstel:

- Blijft de koers onduidelijk waardoor het project oneindig lang blijft 'dralen'

Bijdrage aan schapsdoelen

☐ **Verrassender landschap** (inclusief natuur en cultuurhistorie)
☒ **Betere verbindingen** (inclusief ontsluiting, porten en routes)
☒ **Wervende activiteiten** (inclusief ontwikkelen ontvangstgebieden verblijfsplekken en branding)
☐ **Bredere sociale betrokkenheid** (inclusief samenwerking, welzijn en landbouw)

Financiële onderbouwing

Financiële consequenties: (N)
Investeringsvoorstel: (N)

Communicatie
Binnen het schap: ☐ Opnemen in de bestuursmededeling ☐ Nieuwsbrief ☒ Internet ☐ Sociale media ☐ Persbericht ☐ Krant ☐ Anders .... ☐ N.v.t. Buiten het schap: ☐ Publiceren op Overheid.nl

Participatie
Deelnemers schap (gemeentelijke of provinciale afdelingen / bestuurlijke afstemming): Voor afhandeling van dit voorstel is samengewerkt met de provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlem.

Planning

Bijlagen
geen

Datum vaststelling conceptvoorstel in uitvoeringsorganisatie	
Gebiedsteam	15 februari 2021
MT	2 maart 2021

Advies van adviescommissie 22 maart en besluit van dagelijks bestuur 15 april 2021
De AC adviseert de mededeling te agenderen voor het AB en • *te onderzoeken of er financieringsmogelijkheden liggen in landelijke subsidies voor duurzaamheid.* • *keuzes toe te voegen voor het bestuur met voor- en nadelen: stoppen, wachten tot provincie wel mogelijkheden ziet, Haarlem betaalt meer, gebruik van de reserves of (landelijke) subsidies.* *Het DB besluit in plaats van een mededeling een voorstel te agenderen voor het AB, met daarin een besluit over welke richting gekozen wordt met het project (in verband met het vervallen van de subsidie van de provincie).*

Behandelaar
Afdeling Projecten, Marieke van Beugen, Projectleider B

Akkoord
Akkoord programmamanager Elise Bos Eyssen In overleg met directeur RNH Jos Gilliam

Kwartaalrapportage mediaberichtgeving Spaarnwoude

1 janurari t/m 31 maart 2021

Mediaberichten

44,7 miljoen bereik

Aantal mediaberichten

65 online

30 print

2 RTV

Aantal berichten in de media per bron

- 17 Haarlems Dagblad
- 13 Haarlems Dagblad.nl
- 7 IJmuider Courant
- 5 MeerRadio
- 5 NHnieuws.nl
- 5 Noordhollands Dagblad
- 5 Spaarnwoude.nl
- 4 Haarlem 105
- 4 IJmuider Courant.nl
- 3 AT5

Website

19 k unieke bezoekers
+ 37%

87% nieuwe bezoekers

1m27s gemiddelde sessieduur
+ 7%

Populairste websiteberichten

Facebook

63 berichten gepost

1,2 k reacties

1.041 likes

3.649 fans
+ 110

83.521 bereik
+ 166%

Populairste facebookberichten

- Enthousiaste ondernemer gezocht voor de kiosk aan de Westbroekplas.
- Plaatsen van eendenbroedkorven door de boswachters.
- Nieuwe visie Spaarnwoude park 2040.

Aandachtspunten

Graag dan een fietsstraat realiseren vanuit de Velserbroek naar Zorgvrij. Dit is alweer lang geleden bij het bestuur aangevraagd. Naar lammetjesdag op de fiets!

Spaarnwoude zijn er nu ook goede afspraken gemaakt met vikingrun? Zou echt heel jammer zijn als de mooie nieuwe baan verwoest wordt (zoals afgelopen jaren).

Hopelijk blijven de rustige gebieden wel intact, waar de lepelaars en soms weidevogels komen.

NHnieuws 13-02-2021
NHnieuws.nl
Langlaufend over golfbaan Spaarnwoude: “Fantastisch dat dit kan!”

AT5 18-01-2021
De Straten even de stad uit: recreatiegebied Spaarnwoude

HD 31-03-2021
Haarlems Dagblad
Spaarnwoude blijkt zeer populair in coronatijd; drukte is zevenduizend voetbalvelden groot, bezoekers hebben de ruimte

HCnieuws.nl 06-03-2021
HCnieuws.nl
Grote plannen recreatiegebied De Groene Weelde

HD 30-03-2021
Haarlems Dagblad
Een steiger, pluktuin en een wandelpad om de hele plas: niet alleen bij mooi weer, maar het hele jaar moet de Veerplas bezoek trekken.

Instagram

29 berichten gepost

31 reacties

587 volgers
+ 63

1.059 likes

Fanmail

Nestkasjes voor de mezen zijn opgehangen

Mark Goed werk

Verbetering MTB parcours

Jeanette Ja ik zag het! Ik ga zondag, maandag en dinsdag daar rijden😍

Willem Morgen testen

Boswachters plaatsen eendenbroedkorven

Mariëtte Goed bezig 💪 mannen

Verbreding fietspad Houtrak

Pauline Het is prachtig geworden

Volg ons op:

www.spaarnwoude.nl

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Mededeling AB Recreatieschap Spaarnwoude

Vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
SMG Overzicht kosten en baten Nationaal Monument MH17

Het algemeen bestuur neemt kennis van
de kosten en baten ten behoeve van het intensieve beheer van het Nationaal Monument MH17 in 2020.

Bestuurlijke achtergrond
18 oktober 2018 instellen bestemmingsreserve beheer Nationaal Monument MH17 (2018/22)

Toelichting mededeling

Beheer afspraken
Eind 2016 is het Nationaal Monument MH17, ter nagedachtenis van de slachtoffers van de vliegtuig-ramp, gerealiseerd in Park Vijfhuizen. Het beheer wordt uitgevoerd door het recreatieschap en vrijwilligers van de stichting Vrienden van het Nationaal Monument MH17. Er zijn 298 bomen geplant voor de 298 slachtoffers.
Het beheer wordt bekostigd uit de bestemmingsreserve SMG beheer Monument MH17, welke bestaat uit ontvangen gelden van derden en een dotatie van het recreatieschap (SMG). De reserves worden aangevuld door middel van rentebaten. Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer nationaal monument MH17 SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het monument. Het budget is berekend op een beheerniveau A+ naar het beeldkwaliteit van CROW voor 20 jaar. Na deze periode, of als het beheerbudget eerder op is, zijn de provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlemmermeer beide voor 50% aan zet voor het onderhoudsbudget.

Overschrijding kosten beheer
Het intensieve beheer zorgt voor hogere lasten. Voor 2020 was een bedrag van 40k geraamd aan onderhoud. Dit bedrag is met ruim 10k overschreden. In deze raming zijn de bestede uren van het personeel van RNH nog niet meegenomen. De uren van het personeel worden geschat op onevenredig veel. Omdat de uren nu niet apart geregistreerd worden, zijn er geen cijfers bekend. Ook in 2019 was er een overschrijding van het budget van bijna € 10.000.

De overschrijding zit voornamelijk in het vervangen van bomen en hoge kosten voor elektra en water.
Daartegenover staat een besparing van de kosten voor het planten van zonnebloemen. Deze kosten zijn gehalveerd ten opzichte van 2019. In 2021 wordt een andere methode gebruikt voor het inzaaien van de zonne-bloemen, de verwachting is dat dit nog lagere kosten met zich mee zal brengen.

Bomen
De structuur van de grond is nog niet in orde wat leidt tot een vocht probleem. Hierdoor moeten er regelmatig bomen vervangen worden. Vorig jaar zijn er wormen uitgezet om de structuur van de grond te verbeteren. Dit leidde tot een beter resultaat, echter heeft dit het probleem nog niet verholpen. De grond is nog niet optimaal, hierdoor wordt ook de komende jaren nog verwacht dat er bomen vervangen moeten worden.

Water
De droge voorjaren en zomers hebben geleid tot extra bewatering van het gras. De installatie maakt gebruik van leidingwater, wat kostbaar is. Er is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor het ombouwen van de machine naar gebruik van bronwater. Dit is echter te kostbaar gebleken, omdat de volledige machine dan vervangen moet worden. De huidige machine kan niet omgebouwd worden naar bronwater.

Monitoren uren voor 2021 en handelingsperspectief
Om de kosten van het beheer inzichtelijk te maken, wil RNH de eigen uren van het beheer voor het monument gaan monitoren. Op deze manier kan RNH het bestuur adequaat en tijdig informeren, mocht er sprake zijn van een structurele te snelle leegloop van het beheerbudget.

Bijlage
Kostenoverzicht Nationaal Monument MH17 t/m 31 december 2020

Behandelaar
Afdeling beheer en Programmasturing, Marco Riesener, locatiebeheerder en Kirsten van der Plas, programma adviseur

Kostenoverzicht Nationaal Monument MH17 t/m 31 december 2020

	Budget	Uitgave	Totaal	
Groen	€ 31.425,00			
div tbv onderhoud vrijwilligers		€ 702,76		
afvoer groen afval		€ 475,58		
beregeningsinstallatie, herstel		€ 1.786,25		
beregeningsinstallatie, onderhoudcontract		€ 423,52		
maaien, paswerk		€ 9.181,52		
Zonnebloemen		€ 11.362,57		
vervangen 20 bomen,		€ 14.586,80		
vrienden van MH17, borrel		€ 126,23		
messen kantensnijder		€ 117,67		
onderhoud bomen		€ 3.815,09		
			€ 42.577,99	
Verhardingen	€ 5.510,00			
onkruid bestrijding		€ 423,50		
			€ 423,50	
Overig onderhoud	€ 2.245,00			
borden		€ 69,20		
verf e.d.		€ 696,12		
reinigen beton elementen		€ 7.502,00		*een keer per twee jaar*
opritten container		€ 329,90		
			€ 8.597,22	
Hygiënen	€ 1.857,00	€ 622,59		
afval		€ 622,59		
Electra	€ 714,00			
voorschotten		€ 1.881,69		
			€ 1.881,69	
Water	€ 1.939,00			
voorschotten				
		€ 3.626,69		
			€ 3.626,69	
Totale budget 2020	**€ 43.690,00**			
Totale uitgave incl nog uit te voeren werkzaamheden			**€ 57.107,09**	

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Mededeling AB Recreatieschap Spaarnwoude

Vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
SPW Projecten achterstallig onderhoud 2021

Het algemeen bestuur neemt kennis van
de projecten die met de impulsgelden vanuit het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park in 2021 uitgevoerd worden.

Bestuurlijke achtergrond
17 december 2020 AB vaststelling Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040 7 mei 2020 AV vaststelling Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040 (in concept)

Toelichting mededeling

In 2020 en 2021 investeert het recreatieschap in de openbare ruimte door een deel van het achterstallig onderhoud op te pakken. Het gaat om een jaarlijkse investering van € 500.000. De meeste investeringen vinden plaats in de ontvangstgebieden, de plekken waar veel recreanten komen. Uit het recent uitgevoerde bezoekersonderzoek (december 2020) blijkt dat gebruikers van het gebied de aspecten ‘schoon, heel en veilig’ belangrijk vinden en dat de kwaliteit van de wegen en paden, meubilair en bewegwijzering nog steeds aandacht behoeft.

Een greep van de maatregelen:

- Bij ontvangstgebied Velsen: opknappen skeelerroute, wandelpaden naar uitzichtpunt.
- Bij ontvangstgebied Zorgvrij: opknappen speeltoestellen Speelbos.
- Bij ontvangstgebied Houtrak: kunstobjecten revitaliseren, asfaltwerkzaamheden aan fietsroute langs Michielseweg (NB. = onderdeel van fietsroute Amsterdam – kust).
- Bij ontvangstgebied Veerplas: vervangen beschoeiingen door natuurvriendelijke variant.

Overigens zijn de projecten uit 2020 nog niet allemaal uitgevoerd; dit vindt in 2021 plaats. Dat heeft te maken met de planvoorbereidingstijd na besluit bestuur (mei 2020). De keuze voor de projecten, het maken van de bestekken en het selecteren van de aannemer kost tijd. Dat maakt dat je terechtkomt in het herfst/winterseizoen voor uitvoering, waarin ook niet alle werken geschikt zijn om uit te voeren.

Vervolg
Medio 2021 voeren we een nieuwe meting uit naar de stand van het achterstallig onderhoud door een adviesbureau en maken we de balans op. Eind 2021 volgt in het algemeen bestuur de resultaten van deze nieuwe meting met een advies voor een vervolgaanpak.

Bijlagen
1. Overzicht extra budget achterstalligheid 2021 2. Projecten achterstallig onderhoud en kaarten 2021

Behandelaar
Afdeling beheer, Adriaan van Koeverden, Locatiebeheerder

Voorzieningen	Deelgebied	Project-code	Projecten	Argumentatie	Kosten excl. btw	kosten incl. btw
bruggen						
	Buitenhuizen	2045-011	groot onderhoud brug 504 bij Zorgvrij	betonrot repareren en asfalt aanhelen bij brug aansluitingen	€ 10.000,00	€ 12.100,00
	Houtrak	2045-012	diverse groot onderhoudswerkzaamheden aan brugleuningen betonbruggen	de stalen leuningen van de betonbruggen in de Houtrak zijn aan een opknapbeurt toe; ook betonrotreparaties	€ 35.000,00	€ 42.350,00
autowegen						
	Houtrak	2045-021	Parkeerstroken bij Grote vijver toiletgebouw Burg. Michielsweg	klinkerverhardingen zijn op deze parkeerplaats diverse plaatsen ernstig verzakt en daardoor gevaarlijk bij uitstappen	€ 15.000,00	€ 18.150,00
	Houtrak	2045-022	Michielsenweg Zuid	op dit deel van de michielsenweg is het asfalt op diverse plekken met name bij de parkeerplaats Grote Vijver verzakt en gescheurd	€ 50.000,00	€ 60.500,00
	Oosterbroek	2045-023	diverse asfaltwerkzaamheden op Valleiweg om verzakkingen, naden en scheuren te repareren	op diverse locaties in Oosterbroek zijn op kruispunten, plateaus en bochten gevaarlijke slijtageplekken ontstaan. Dit levert gevaarlijke situaties op voor met name motoren en scooters	€ 25.000,00	€ 30.250,00
fietspaden						
	Buitenhuizen	2045-031	opknappen skeelerroute	asfaltreparaties ivm boomwortels, scheurvorming en herstellen belijning	€ 15.000,00	€ 18.150,00
	Oosterbroek	2045-032	opknappen skeelerroute	asfaltreparaties ivm boomwortels, scheurvorming en herstellen belijning	€ 25.000,00	€ 30.250,00
	Houtrak	2045-033	fietspad aansluitend op brug over zijkanaal F	fietspad is in slechte staat vanwege boomwortels	€ 50.000,00	€ 60.500,00
	Houtrak	2045-034	diverse asfaltwerkzaamheden op fietspaden in oost-west of noord-zuidverbinding,t.p.v. bruggen, kruispunten en bochten	bij diverse bruggen, kruispunten en bochten zijn soms gevaarlijke hobbels of scheuren	€ 10.000,00	€ 12.100,00

wandelpaden						
	Oosterbroek	2045-041	Groot onderhoud MTB route en wandelpad richting compactor	de MTB route is aan een opknapbeurt toe om deze winterproof, kindvriendelijk en festivalvrij te maken	€ 15.000,00	€ 18.150,00
	Houtrak	2045-042	wandelpad terassenheuvel oost west deel IV	Wandelpad is nauwelijks begaanbaar vanwege overgroeiende struiken en onkruid, verzakkingen en plasvorming, betreft derde deel	€ 10.000,00	€ 12.100,00
	Buitenhuizen	2045-043	diverse werkzaamheden op wandelpaden van natuurpad en speelbos t.p.v. bruggen, kruispunten en bochten	bij enkele bruggen of kruispunten is de half-verharding weggezakt wat gevaarlijke struikelplekken geeft, ook in het Speelbos dient de valondergrond van de speeltoestellen vernieuwd te worden	€ 10.000,00	€ 12.100,00
overige voorzieningen						
	Houtrak	2045-051	beschoeiingen langs ruiterpad vervangen en omvormen tot natuurvriendelijke beschoeiing deel IV	ruiterpad ligt langs watergang waar afkalving van de oever gaande is en waar op sommige plekken het ruiterpad dreigt in te storten; betreft derde deel	€ 10.000,00	€ 12.100,00
	Veerplas	2045-052	beschoeiing langs zwemplas fase 4 langs wandelpad	langs recreatieweide is beschoeiing slecht waardoor delen van grasveld in het water zakken, op sommige plekken komen eendentrapjes, in het voorjaar is al een start gemaakt met de voorbereiding van het tweede deel	€ 45.000,00	€ 54.450,00
	Buitenhuizen	2045-053	diverse groot onderhoudswerkzaamheden aan oevers langs varkensweide en eendenvijver Zorgvrij	op diverse locaties zijn de beschoeiingen weggerot of stuk waardoor sommige receatieweides dreigen te verzakken. Op deze plekken volstaat het om de beschoeiingen om te vormen tot natuurvriendelijke oevers	€ 7.500,00	€ 9.075,00
Groen						
	Houtrak	2045-061	snoeien sollitaire bomen langs op recreatieweides en parkeerplaatsen in Houtrak	bomen en boomgroepen van populier of essen hebben veel dood hout of stormschades; gevaarlijk ivm vallend hout	€ 7.500,00	€ 9.075,00
	Buitenhuizen	2045-061	vormsnoei solitaire bomen en dunnen beplantingen incl. bijplanten in bosvakken nabij parkeerplaats Zorgvrij	bomen en boomgroepen van populier of essen hebben veel dood hout of stormschades; gevaarlijk ivm vallend hout	€ 7.500,00	€ 9.075,00

	Oosterbroek	2045-062	het vrij snoeien van schouwpaden t.b.v de verplichte jaarlijks schouw van watergangen in Oosterbroek en op uitzichtlocaties bij uitzichtpunt en MTB route	wegsnoeien van overhangende takken en bomen o.a. om zichtlijnen vanuit de schijven en uitzichtpunt terug te krijgen	€ 10.000,00	€ 12.100,00
	Veerplas	2045-062	vrijzagen parkeerplaats de oeverlanden, incl. snoei solitaire bomen en 1e deel ontdoen van bomen tbv rietgrasland	gazons zijn minder bruikbaar vanwege kuilen, matige grasvegetatie en verouderde drainage	€ 10.000,00	€ 12.100,00
	Houtrak	2045-062	vrijzagen parkeerplaats zuid, incl. snoei solitaire bomen	gazons zijn minder bruikbaar vanwege kuilen, matige grasvegetatie en verouderde drainage	€ 10.000,00	€ 12.100,00
	heel SPW	2045-062	renovaties van natuurbermen en rietgrasland in Dijkland, De Ven, Heksloot en Veer- en Waarderpolder	op sommige plekken zijn de natuurbermen aan renovatie toe, veel kuilen en slootvuil, waardoor maaien en hooien niet meer kan	€ 10.000,00	€ 12.100,00
terreinmeubilair						
	Buitenhuizen	2045-071	banken en picknicksets rondom Zorgvrij rechtzetten, repareren en vervangen en speeltoestellen en -aanleidingen (wilgentunnels en -hutten) in Speelbos opknappen	veel banken en picknicksets in Spaarnwoude zijn versleten, kapot, staan scheef of zijn eerder al verwijderd	€ 7.500,00	€ 9.075,00
	Houtrak, Veerplas, Oosterbroek en Buitenhuizen	2045-072	update verkeersborden en-objecten bij parkeerplaatsen	inventarisatie door boswachters incl. verwerking in geovisia; bestelling en uitvoering door beheer	€ 5.000,00	€ 6.050,00
	Houtrak, Veerplas, Oosterbroek en Buitenhuizen	2045-072	opknappen diverse objecten (verlichting, anti-inrijvoorzieningen etc.) bij parkeerplaatsen en entrees	updaten nieuwe maatstaven, vervanging verouderde en kapotte verkeersbegeleidende objecten als palen, anti-parkeervoorzieningen, hekken en openbare verlichting	€ 5.000,00	€ 6.050,00
	Houtrak, Oosterbroek en Buitenhuizen	2045-073	kunstobjecten repareren of opknappen Uitzichtheuvels Oosterbroek, Buitenhuizen en Houtrak	diverse kunstobjecten op de uitzichtheuvels (o.a.entreepartijen, boogbrug, halte en spreekgestoelte), Houtrak en in Buitenhuizen zijn aan een opknapbeurt toe	€ 7.500,00	€ 9.075,00
				TOTAAL	**€ 412.500,00**	**€ 499.125,00**

Overzicht projecten achterstallig onderhoud 2021 in Spaarnwoude (SPW)

Code	Objecten	Locatie
Groen		
G1	Snoeien sollitaire bomen bij parkeerplaatsen en recreatieweides	Houtrak
G2	Vormsnoei sollitaire bomen en dunningen	Buitenhuizen
G3	Vrij snoeien schouwpaden	Oosterbroek
G4	Vrijzagen parkeerplaats De Oeverlanden	Veerplas
G5	Vrijzagen parkeerplaats zuid	Houtrak
G6	Renovatie natuurbermen en rietgrasland	Dijkland, De Ven, Heksloot, Veer en Waarderpolder
Oevers/strand		
S1	Beschoeiing langs ruiterpad	Houtrak
S2	Beschoeiing fase 4	Veerplas
S3	Varkensweide en eendenvijver Zorgvrij	Buitenhuizen
Verharding		
V1	Parkeerstroken Grote Vijver	Houtrak
V2	Asfalt Michielseweg Zuid	Houtrak
V3	Asfalt Valleiweg	Oosterbroek
V4	Skeelerroute	Buitenhuizen
V5	Skeelerroute	Oosterbroek
V6	Fietspad Zijkanaal F	Houtrak
V7	Fietspaden oost-west	Houtrak
V8	MTB route	Oosterbroek
V9	Wandelpad terassenheuvel	Houtrak
V10	Natuurpad en speelbos	Buitenhuizen
Civiele kunstwerken		
C1	Brug 504 bij Zorgvrij	Buitenhuizen
C2	Leuningen betonbruggen	Houtrak
Weg/terreinmeubilair		
M1	Repareren banken, picknicksets, speeltoestellen en aanleidingen Zorgvrij	Buitenhuizen
M2	Update verkeersborden en objecten parkeerplaatsen	Oosterbroek, Buitenhuizen en Houtrak

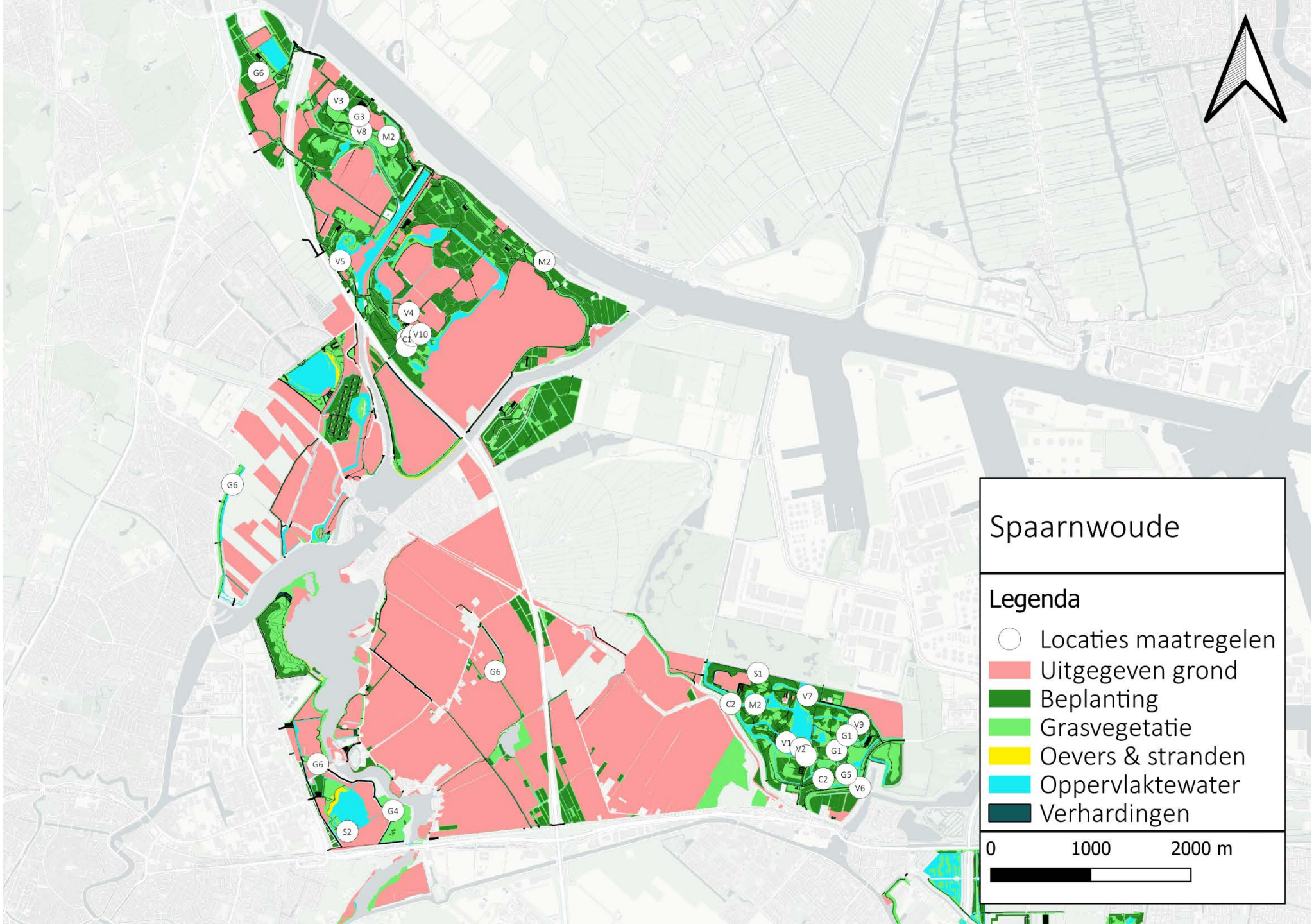
G6
V3
G3
V8
M2
V5
M2
V4
V10
C1
G6
G6
G6
G4
S2
S1
V7
C2
M2
V9
G1
V1
V2
G1
G5
C2
V6
Spaarnwoude
Legenda
Locaties maatregelen
Uitgegeven grond
Beplanting
Grasvegetatie
Oevers & stranden
Oppervlaktewater
Verhardingen
0
1000
2000 m

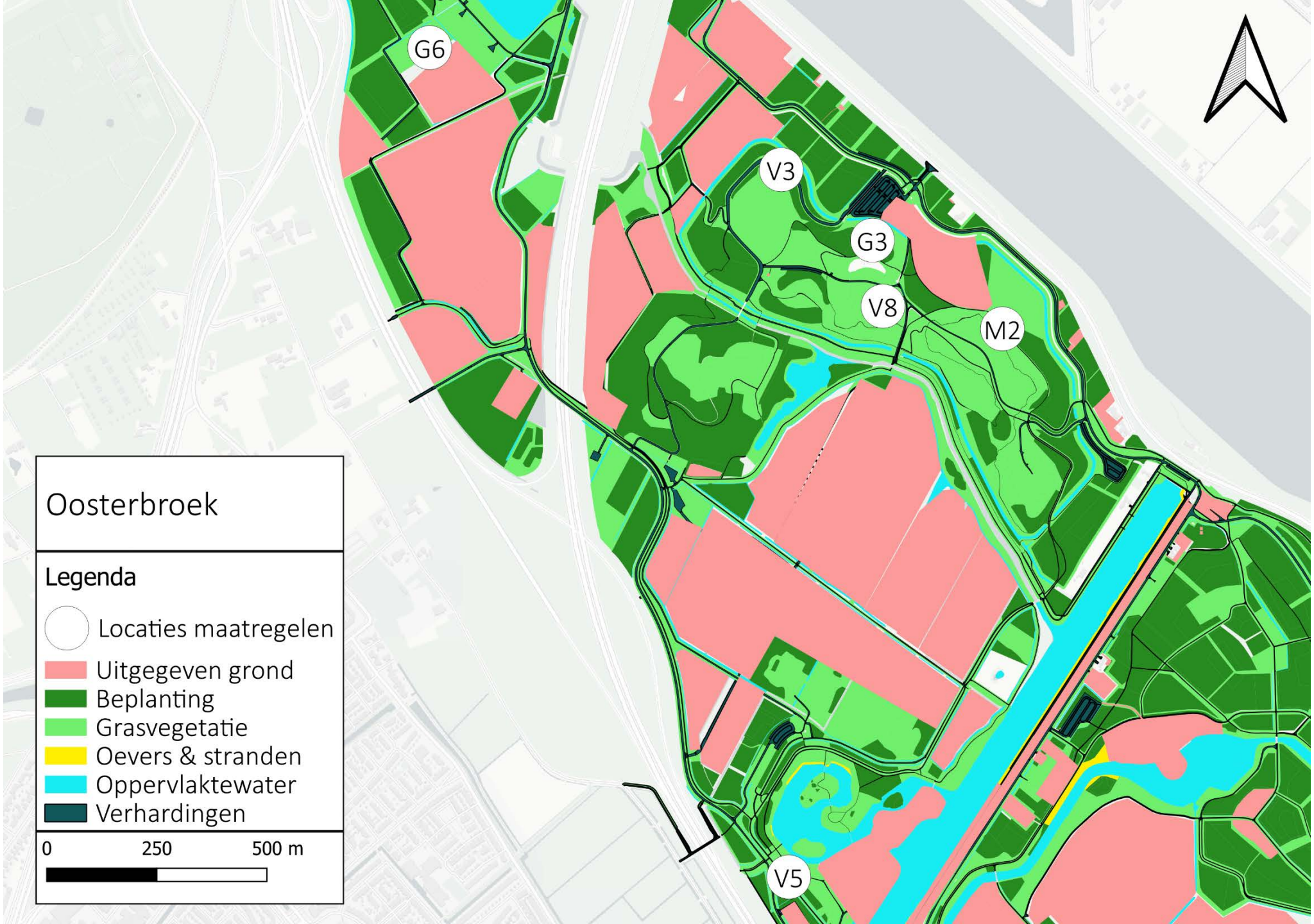
G6
V3
G3
V8
M2
V5
Oosterbroek
Legenda
Locaties maatregelen
Uitgegeven grond
Beplanting
Grasvegetatie
Oevers & stranden
Oppervlaktewater
Verhardingen
0
250
500 m

M2
Buitenhuizen
Amsterdamseweg
Legenda
Locaties maatregelen
Uitgegeven grond
Beplanting
Grasvegetatie
Oevers & stranden
Oppervlaktewater
Verhardingen
0
25
50
75 m

V4
V10
M1
S3
C1
G2
Buitenhuizen
Omgeving Zorgvrij
Legenda
Locaties maatregelen
Uitgegeven grond
Beplanting
Grasvegetatie
Oevers & stranden
Oppervlaktewater
Verhardingen
0
25
50
75 m

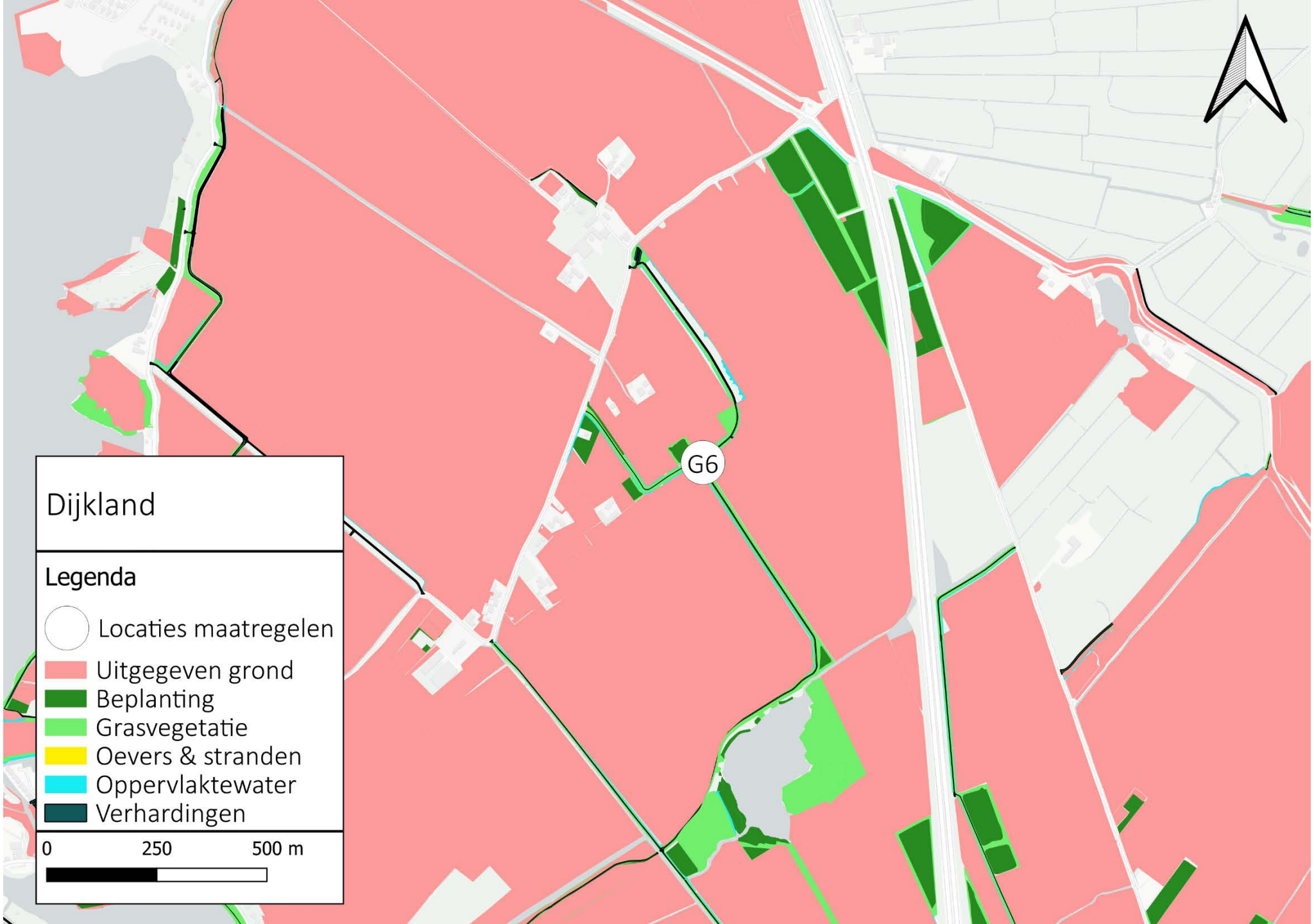
G6
Dijkland
Legenda
Locaties maatregelen
Uitgegeven grond
Beplanting
Grasvegetatie
Oevers & stranden
Oppervlaktewater
Verhardingen
0
250
500 m

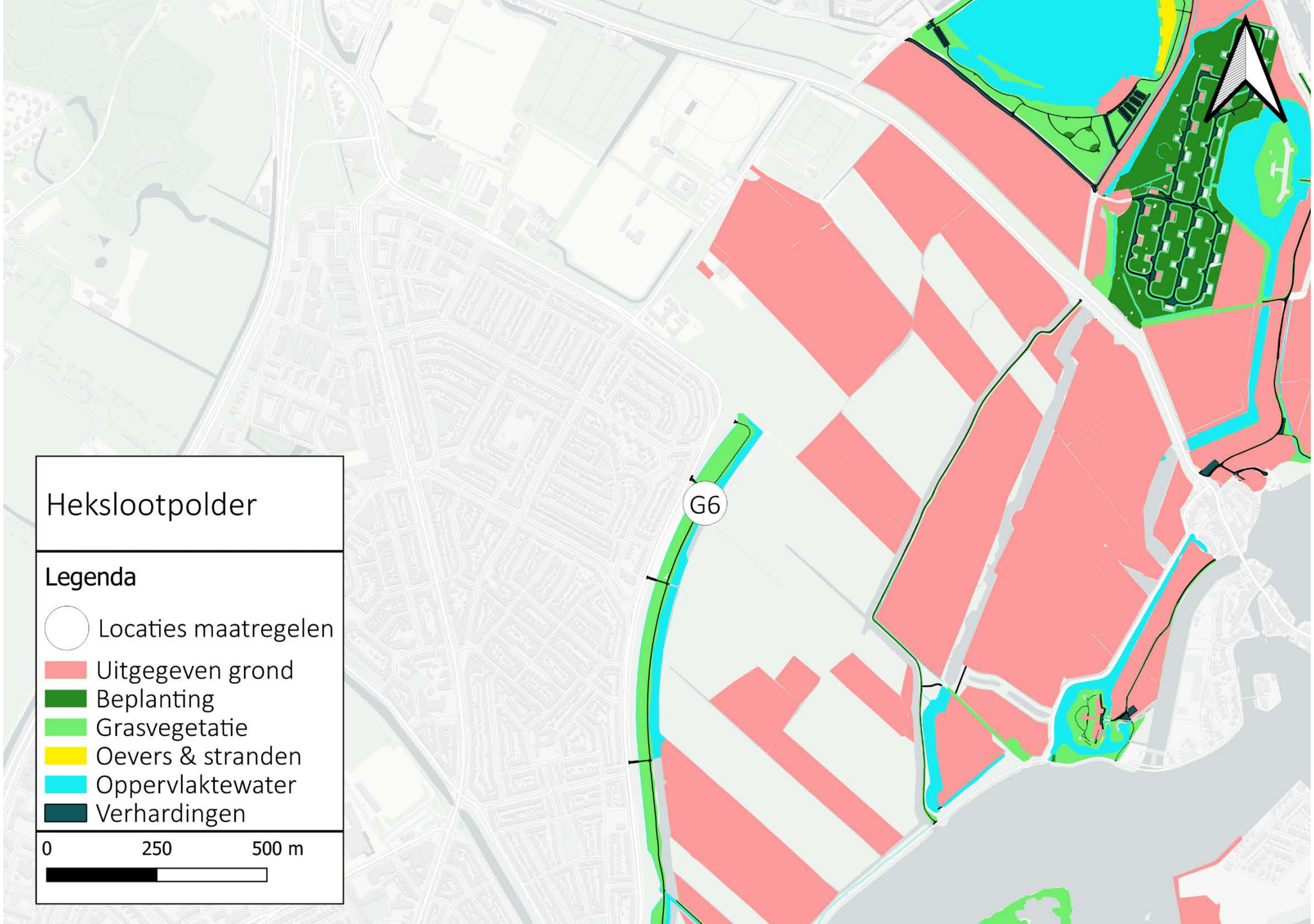
Hekslootpolder
Legenda
Locaties maatregelen
Uitgegeven grond
Beplanting
Grasvegetatie
Oevers & stranden
Oppervlaktewater
Verhardingen
0
250
500 m
G6

S1
V7
M2
C2
V9
G1
G1
V1
V2
C2
G5
C2
V6
Houtrak
Legenda
Locaties maatregelen
Uitgegeven grond
Beplanting
Grasvegetatie
Oevers & stranden
Oppervlaktewater
Verhardingen
0
150
300
450 m

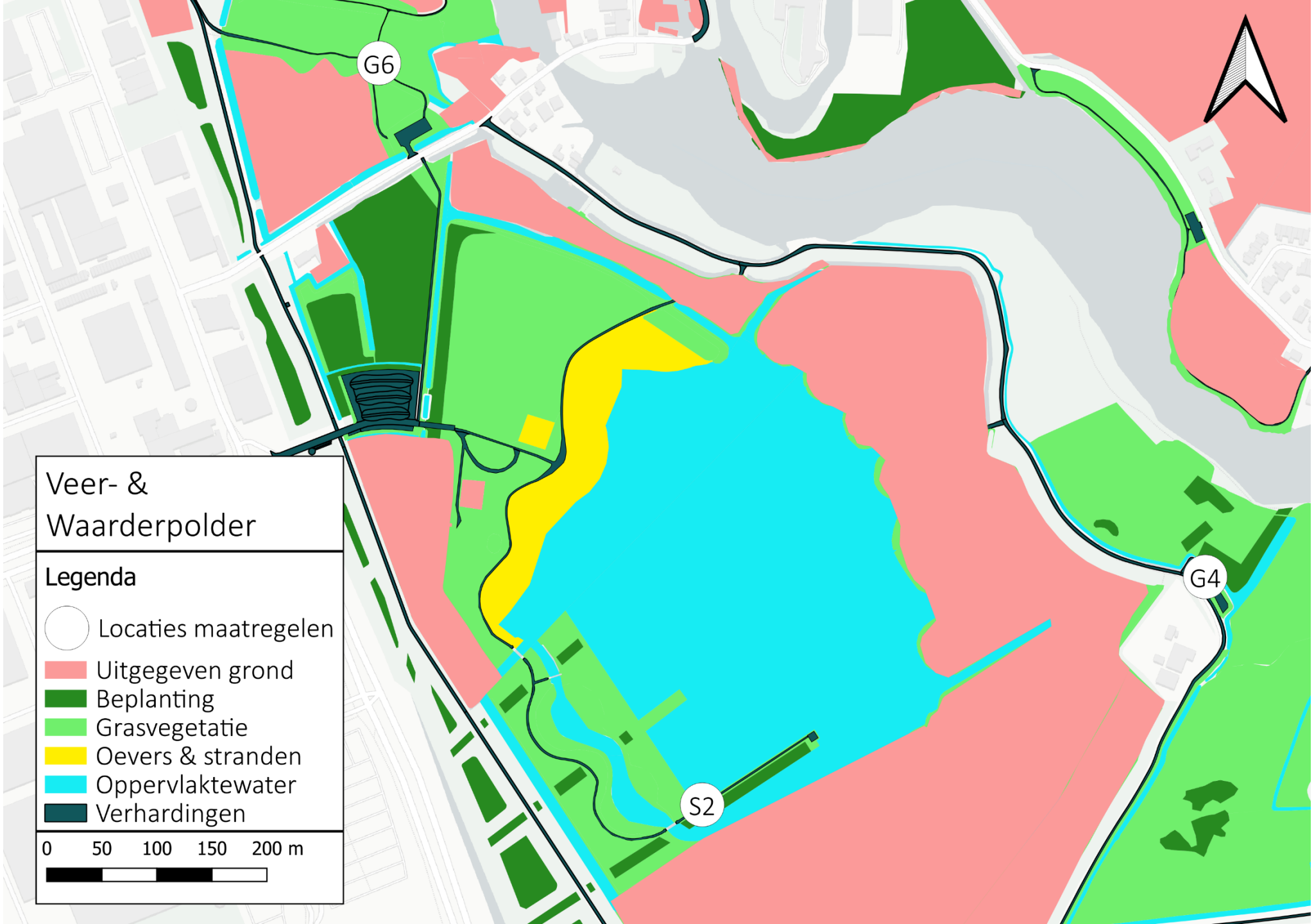
G6
G4
S2
Veer- &
Waarderpolder
Legenda
Locaties maatregelen
Uitgegeven grond
Beplanting
Grasvegetatie
Oevers & stranden
Oppervlaktewater
Verhardingen
0 50 100 150 200 m

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Mededeling AB Recreatieschap Spaarnwoude

Vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
SPW Natuuronderzoek evenemententerrein De Ven

Het algemeen bestuur neemt kennis van
de uitkomsten en aanbevelingen van het natuuronderzoek rondom evenemententerrein De Ven in Velsen-Zuid.

Bestuurlijke achtergrond
Geen

Toelichting mededeling
De Ven is een van de evenemententerreinen, onder het beheer van Recreatieschap Spaarnwoude (zie figuur 1). Op dit terrein worden jaarlijks meerdere evenementen georganiseerd. Spaarnwoude is voornemens meer ecologisch beheer toe te passen in haar gebieden, omdat het recreatieve gebruik van de gebieden goed samen kan gaan met de (toekomstige) natuurwaarden.

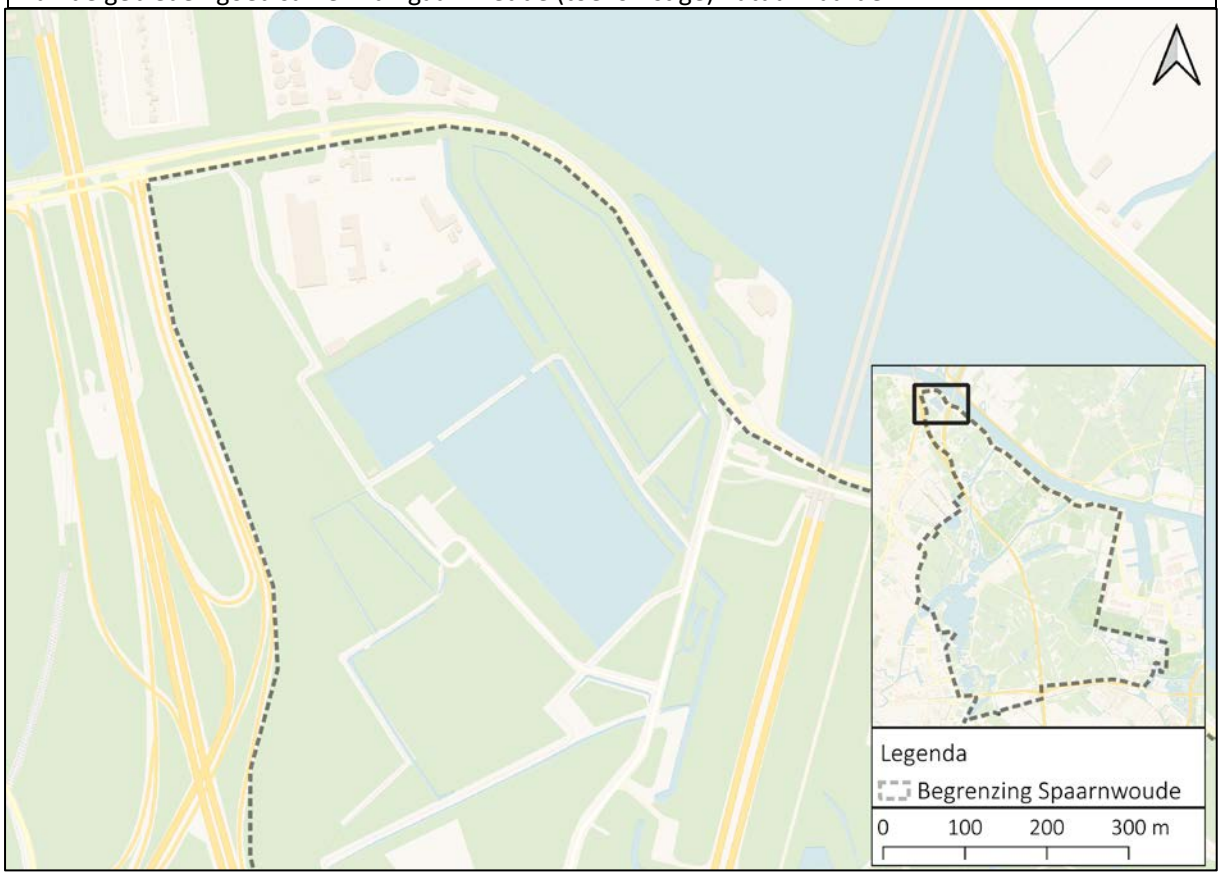

Figuur 1: Omgeving De Ven, in het noorden van Spaarnwoude

Een onderdeel hiervan is het laten uitvoeren van natuuronderzoeken en het blijven monitoren van de natuur. Voor Spaarnwoude is het daarom belangrijk de huidige stand van de natuurwaarden rondom De Ven te inventariseren en ontvangt daarnaast ook graag extern advies hoe de biodiversiteit bevorderd kan worden. Evenementen kunnen zorgen voor een toestroom van mensen, extra geluid en verlichting en intensief gebruik van de velden en paden. Voor de initiatiefnemers van evenementen is het daarom belangrijk te weten waar zij rekening mee moeten houden met betrekking tot de Wet natuurbescherming (Wnb).

Spaarnwoude heeft Onderzoeksbureau B&D Natuuradvies ingehuurd om de aanwezige natuur-waarden, met aanbevelingen voor het omgaan met de natuur en wetgeving te onderzoeken. Daarbij zijn de volgende punten onderzocht:

1. De (mogelijk) aanwezige beschermde soorten;
2. Effecten van de evenementen op de soorten;
3. Invloed van de evenementen op beschermde gebieden.

Rondom De Ven werden geen beschermde plantensoorten gevonden. Ook werden geen beschermde zoogdieren gevonden, maar kunnen soorten als de wezel en hermelijn hier wel worden verwacht. Voor vleermuizen werden geen belangrijke vliegroutes of foerageergebieden gevonden. De initiatiefnemers van de evenementen dienen voor marterachtigen en vogels zelf te toetsen of het evenement een negatief effect kan hebben. Door middel van mitigerende maatregelen kunnen de effecten worden verzacht.

Het onderzoeksbureau heeft tevens een aantal aanbevelingen gedaan voor het beheer rondom De Ven:

1. *Behoud en bescherm de bloemrijke hooilanden, kwelslootje & duinenrel, rietkragen & verlandingszones*:
   Spaarnwoude is voornemens het hooilandbeheer voort te zetten en daarnaast de andere benoemde landschappelijke elementen te behouden;
2. *Voer randenbeheer uit langs alle gazons en graslanden*:
   Hiervoor onderzoekt Spaarnwoude op welke locaties dit kan worden uitgevoerd in verband met de evenementen en het hooilandbeheer dat al plaatsvindt.
3. *Probeer waar kan natuurvriendelijke oevers aan te leggen:*
   Verdere afstemming met de ecoloog van B&D Natuuradvies en de ecoloog van RNH zullen uitwijzen uit op welke exacte locaties deze oevers zullen worden gerealiseerd. De realisatie vindt plaats in het jaar 2022.
4. *Verbeter het leefgebied voor marterachtigen, hang nestkasten op voor vogels en vleermuizen en plaats insectenhotels.*
   In het najaar van 2022 zullen locaties worden bepaald voor het plaatsen van deze kasten.

Bijlage
Rapport van B&D natuuradvies

Behandelaar
Beheer, Pim Hesselmann, beheermedewerker

Natuuronderzoek De Ven Spaarnwoude 2020

inclusief quickscan natuur

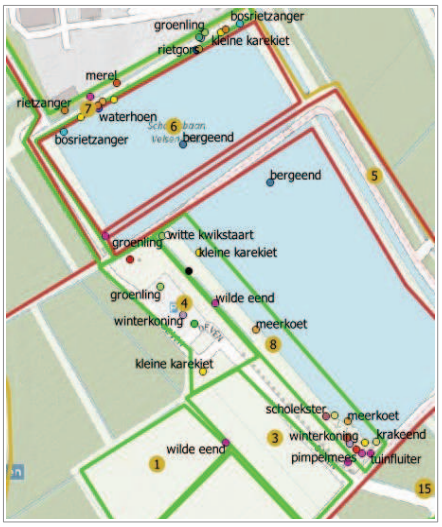

Natuuronderzoek De Ven Spaarnwoude 2020

inclusief quickscan natuur

Opdrachtgever: Recreatieschap Spaarnwoude
contactpersoon: dhr. A. van Koeverden
Genieweg 46C
1981 LN Velsen-Zuid
Tel. 023-5202836

Opdrachtnemer:
b&d NATUURADVIES
contactpersoon: mw. B. Besteman
info@bendnatuuradvies.nl
tel. 06-29174521
Auteur B. Besteman met bijdragen van D. van der Elsken, A. Ehrenburg en M. van Wieringen
Foto's B. Besteman tenzij anders vermeld.

maart 2021

b&d Natuuradvies en of eventuele onderaannemers zijn niet aansprakelijk voor gevolgschade, noch voor schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten en adviezen van dit rapport of andere gegevens verkregen van b&d Natuuradvies en of eventuele onderaannemers. De opdrachtgever vrijwaart b&d Natuuradvies en of eventuele onderaannemers van aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever, hierboven genoemd, en is zijn eigendom.

Inhoud

Inhoud 1
Samenvatting 3
1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding 5
1.2 Doel en afbakening 5
1.3 Onderzoeksgebied en activiteiten 6
1.4 Achtergronden omvorming en gradiënten voor biodiversiteit 7
1.4.1 Ontwikkeling van kruidenrijk grasland 7
1.4.2 Gradiënten 7
1.5 Leeswijzer 8
2 Methode 9
2.1 Werkwijze onderzoek 9
2.1.1 Werkwijze vaatplanten en vegetatie 10
2.1.2 Werkwijze vleermuizen en marterachtigen 10
2.1.3 Werkwijze broedvogels 11
2.1.4 Werkwijze libellen- en vlinders 11
2.2 Werkwijze Natuurbeleid en -wetgeving 12
2.2.1 Gebiedsbescherming 12
2.2.2 Soortbescherming 12
3 Resultaten 13
3.1 Gebiedsbeschrijving aan de hand van de vegetatie 13
3.1.1 Watergangen 13
3.1.2 Graslanden 16
3.1.3 Bermen 18
3.1.4 Parkeerplaats, singel en poel en oever van ijsbaan en modelbootvijver 20
3.2 Vaatplanten 22
3.2.1 Indeling in soortgroepen 22
3.3 Vleermuizen en marterachtigen 24
3.3.1 Vleermuizen 24
3.3.2 Marterachtigen 25
3.4 Broedvogels 26
3.5 Libellen en vlinders 26
3.5.1 Libellen 26
3.5.2 Vlinders 28
3.6 Overige dieren 29
4 Conclusies en aanbevelingen beheer 30
4.1 Belangrijkste beheeraanbevelingen 30
4.2 Hooiland Perceel 11 30
4.3 Grasland Perceel 1, 2,14 en bermen 32
4.4 Gazon in en naast perceel 3, 4, 7 en 8 33
4.5 Duinrel en sloten met hun oevers 33
4.6 Parkeerplaats, singel en poel 35
4.7 Oever van ijsbaan en modelbootvijver 35
4.8 Bos 37
4.9 Conclusie Fauna 37
4.9.1 Vleermuizen 37
4.9.2 Marters 37
4.9.3 Vogels 38
4.9.4 Libellen en vlinders 38
4.9.5 Waterdiertjes 38
4.9.6 Fauna van Spaarnwoude 38
5 Resultaten en effecten natuurregelgeving 39
5.1 Gebiedsbescherming 39
5.1.1 Natura 2000 39
5.1.2 Natuurnetwerk Nederland en bestemmingen 40
5.2 Vaatplanten 41
5.3 Vleermuizen 41
5.4 Marterachtigen 41
5.5 Overige grondgebonden zoogdieren 42

5.6 Vogels en nesten....43
5.7 Reptielen en amfibieën....43
5.8 Vis....43
5.9 Vlinders, libellen, weekdieren en andere ongewervelden....44
6 Conclusies en aanbevelingen natuurregelgeving....45
6.1 Gebiedsbescherming....45
6.2 Soortbescherming....45
Referenties....47
Bijlage 1: Specificatie onderzoeksgebied....49
Bijlage 2: Gegevens planten....50
Bijlage 3: Gegevens broedvogels....57
Bijlage 4: Watermijten....60
Bijlage 5: Algemene achtergrond natuurwetgeving en -beleid*....61
Bijlage 6: Motivatie aan- en afwezigheid....64
Bijlage 7: Locaties met hoge waarden of goede kansen voor natuur....68

Inhoudsopgave van afbeeldingen

Afbeelding 1....6
Afbeelding 2....10
Afbeelding 3....17
Afbeelding 4....23
Afbeelding 5....24
Afbeelding 6....25
Afbeelding 7....27
Afbeelding 8....29
Afbeelding 9....32
Afbeelding 10....39
Afbeelding 11....39
Afbeelding 12....60

Inhoudsopgave van afbeeldingen

Tabel 1....9
Tabel 2....22
Tabel 3....27
Tabel 4....28
Tabel 5....57
Tabel 6....58
Tabel 7....59
Tabel 8....60
Tabel 9....62

Samenvatting

Onderzoeksgebied met bijzondere locaties. Zie afb.1 en bijlage 7

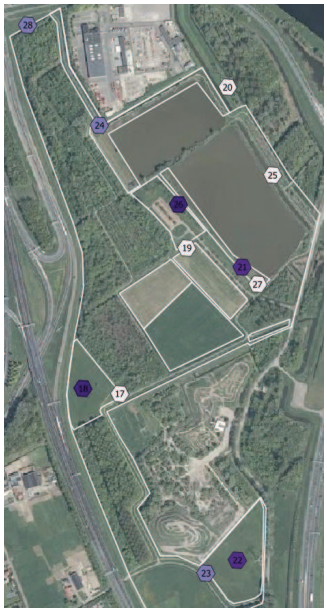

Inleiding en doel

Het recreatieschap wil weten wat de stand van de natuur is rondom evenemententerrein De Ven. Ook krijgt ze graag advies hoe met beheer de natuur bevorderd kan worden en wil ze globaal weten met welke natuur men rekening moeten houden voor de Wet natuurbescherming (Wn). Dit rapport beschrijft onderzoek naar planten, vleermuizen, marterachtigen, vogels, libellen en vlinders. Het onderzoek was gericht op de watergangen en velden rondom de Ven. Bos werd in 2018 onderzocht (Kruijsen et al. 2018).

De Ven ligt in Oosterbroek tussen de A22 en de A9 in het parkachtige landschap van recreatiegebied Spaarnwoude (afb. 1). Er liggen: gazons, oevers met watergangen, greppels, bermen, een enkele singel en hooilanden.

Natuur bij De Ven

Over het algemeen is de natuur in het onderzoeksgebied niet bijzonder. Er zijn nauwelijks zeldzame soorten aangetroffen en ook de aantallen per soort zijn niet hoog. De vegetaties op de kleibodem zijn zeer voedselrijk, vaak ruig en kruidenarm. Ondanks dat kent het onderzoeksgebied enkele mooie facetten. De heldere wateren herbergen redelijk veel water- en oeverplanten. Ook de enige Rode lijstplant die is gevonden is een waterplant: brede waterpest. Een duinrel, met ook cultuurhistorische waarde, voert het zoete water aan vanuit de duinen en het oude landbouwgebied de Hofgeest. De voormalige zeedijk in het oosten van het onderzoeksgebied heeft cultuurhistorische waarde en biedt rust en ruimte voor fauna. Ter hoogte van de duinrel ligt, een hooiland met een relatief kruidenrijke vegetatie. Samen met enkele relatief kruidenrijke delen in bermen kunnen dit de relicten zijn van waaruit de diversiteit voor zowel planten als insecten kan verbeteren. Aan de oostzijde van het relatief kruidenrijke hooiland ligt een bijzonder kwelslootje met voor Noord-Holland onalledaagse soorten. Ook vrij rijk zijn de rietoevers rondom de plassen door de bijbehorende vogelfauna. Al met al biedt deze stand van de natuur goede kansen voor verbetering door beheer. Bijlage 7 geeft een kaart met de hierboven beschreven locaties met hetzij hoge natuurwaarden, hetzij goede kansen voor verbetering van de natuurwaarde.

De belangrijkste beheeraanbevelingen zijn:

- Behoud en bescherm de duinrel, het naastgelegen hooiland en het bijzondere kwelslootje. (§4.2 en §4.5).
- Bescherm de rietkragen en verlandingszones in de plassen en probeer deze uit te breiden (§4.7).
- Behoud heldere waterplantrijke sloten. (§4.5).
- Creëer gradiënten door randenbeheer langs alle gazons en graslanden en met natuurvriendelijke oevers waar mogelijk (§1.4.2).
- Zoek een oplossing voor slootvuil in bermen en op perceelranden.
- Onderzoek of het gebiedseigen water beter benut kan worden.
- Verbeter leefgebied voor marterachtigen (§4.9.2).
- Bescherm de historische dijk aan de oostzijde van de plassen, zowel qua cultuurhistorie als qua rust en natuur.
- Stel een monitoringplan op om in beheer en onderhoud gefundeerde keuzes te kunnen maken en de stand van de natuur te kunnen volgen.

Relatie met Wet natuurbescherming
Het onderzoeksgebied ligt op nog geen 2 km afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Het ligt in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en er loopt een verbindingszone.

Er zijn geen beschermde **planten** gevonden en dit is voldoende onderzocht. Er zijn geen marterachtigen aangetroffen maar dit is onvoldoende onderzocht. Wateren, oevers, bomen, bos, struweel en bosranden blijven ongemoeid en daardoor zullen er geen negatieve effecten optreden op: platte schijfhoren, libellen, vis, dagvlinders van bosranden. Het voorkomen van noordse woelmuis en waterspitsmuis is niet te verwachten, maar niet uit te sluiten. De oevers en rietkragen moeten daarom bij evenementen ongemoeid blijven. Een onderzoek naar noordse woelmuis en de waterspitsmuis raden we aan om aanwezigheid en negatieve effecten beter te kunnen inschatten. Diverse broedvogels en algemene beschermde zoogdieren en amfibieën komen voor in het onderzoeksgebied.

Per activiteit zal beoordeeld/onderzocht moeten worden **of en welke effecten optreden op**:

- Natura 2000-gebied (op nog geen 2 km afstand);
- Wezenlijke kenmerken en waarden (WKW) van Natuur Netwerk Nederland (NNN) en vooral van de verbindingszone (De WKW in het NNN lijken niet kwetsbaar . De WKW van de verbinding lijken wel kwetsbaar);
- Vleermuisverblijfplaatsen (Er is geen belangrijk foerageergebied of vliegroute, bomen met holten zijn aanwezig in en/of naast het plangebied en daarmee zijn vleermuisverblijfplaatsen niet uitgesloten);
- Marterachtigen (Zijn niet aangetroffen bij een steekproef, maar wezel en/of hermelijn zijn te verwachten. De kans op negatieve effecten is klein, zeker met mitigerende maatregelen).
- Vogels (De kans op negatieve effecten is reëel, maar mitigerende maatregelen kunnen verstorende invloeden wellicht tegengaan).

Algemene beschermde zoogdieren en amfibieën
In Noord-Holland geldt voor veel algemene soorten een vrijstelling op de verbodsbepalingen bij ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en bestendig beheer. Waarschijnlijk vallen evenementen niet onder de categorie ‘ruimtelijke inrichting en ontwikkeling' of 'bestendig beheer'. Onduidelijk is of er een ander ‘belang' is op grond waarvan vrijsteling en/of ontheffing bij activiteiten in het kader van een evenement verleend kan worden. We raden aan deze juridische vraag door een juridisch specialist te laten beantwoorden en tot die tijd ook schade aan algemene soorten te voorkomen.

Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen
Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen, ook vanuit de zorgplicht, zijn nodig voor: vogels, algemene beschermde zoogdieren en amfibieën. En afhankelijk van de activiteiten en het precieze terreingebruik ook voor overige bovenstaande groepen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Recreatieschap Spaarnwoude beheert een aantal evenemententerreinen waaronder evenemententerrein De Ven. In 2020 was naast de evenementen in juni die al enige jaren plaatsvinden, een groot evenement gepland. Het recreatieschap wil graag de stand van de natuur weten en krijgt graag advies hoe met beheer de natuur bevorderd kan worden. Daarnaast wil het recreatieschap graag globaal weten met welke natuur zij en initiatiefnemers van evenementen rekening moeten houden ten aanzien van de Wet natuurbescherming (Wn).Het onderzoek is dus tweeledig.

1.2 Doel en afbakening

Deel 1- Een onderzoek naar de stand van de natuur. Dit onderzoek geeft een beeld van de natuur in het onderzoeksgebied en adviezen om natuur te bevorderen. Uitvoering van de adviezen zal, ongeacht wetgeving en beleid, de biodiversiteit verbeteren, omdat ze geleidelijke gradiënten en microhabitats bevorderen en omdat ze, na een omvormingsbeheer, rekening houden met de levensstadia van dieren en planten.

Deel 2- een bureaustudie waarin wordt beoordeeld:

- welke beschermde soort(groep)en kunnen voorkomen;
- of de evenementen negatieve effecten kunnen hebben op de soort(groep)en;
- of de evenementen ook beschermde gebieden kunnen beïnvloeden.

De uitkomst kan een advies tot vervolgonderzoek zijn en is hieronder afgebakend.

Het gaat in dit rapport in de eerste plaats om de aanwezige natuurwaarden. Op de tweede plaats geven we tips hoe met die natuur en de natuurwetgeving kan worden omgegaan. Omdat we niet weten wat er allemaal bij de evenementen komt kijken blijft de beoordeling globaal. Evenementen zorgen voor extra verlichting en geluid, voor een toestroom van mensen en intensief gebruik van paden en velden. We beoordelen hier niet het struinen door het bos of nachtelijk zwemmen omdat we ervan uitgaan dat de evenementenorganisatie die activiteiten tegengaat indien een specifieke quickscan daartoe aanleiding geeft. We kunnen ook niet beoordelen of verlichting of geluid daadwerkelijk een negatief effect zullen hebben omdat we daarvoor onvoldoende informatie hebben (bijvoorbeeld locaties van podia, geluidsterkte en verlichting van parkeergelegenheid, tijdstip op de dag en duur van de activiteit).

In dit project gaan we ervan uit dat per evenement een quickscan natuur wordt gedaan waarvoor de initiatiefnemer uiteen zet welke activiteiten waar en hoe zullen plaatsvinden. Eventueel aanvullend onderzoek en mitigerende maatregelen moeten aan de hand daarvan natuurlijk ook worden uitgevoerd.

Een eventuele intensivering van verkeer, door meer of grotere evenementen en daardoor hogere stikstofdepositie op beschermde gebieden, valt buiten dit project. Verwacht wordt dat depositie van stikstof, veroorzaakt door de evenementen niet noemenswaardig verandert ten opzichte van de situatie vóór 2020 en dat de opbouw en uitvoering van evenementen geen noemenswaardige verandering veroorzaakt in stikstofdepositie ten opzichte van de normale activiteiten zoals het verkeer op de snelwegen, het Noordzeekanaal en Hoogovens. We raden echter aan te onderzoeken of deze verwachting juist is.

Afbeelding 1:
Rechts: het onderzoeksgebied (gele lijn) getekend op aanwijzing van de opdrachtgever). De 'groene' percelen, zijn onderzocht want worden benut tijdens evenementen. De 'rode' vlakken zijn niet onderzocht want worden niet benut bij evenementen. De bospercelen zijn niet onderzocht (nr 10, 12, 15 en 16 zijn in 2018 onderzocht door B. Kruijsen, J. Diemeer en W. Kuiper.
Links: het onderzoeksgebied (witte lijn) met de vlakken die onderzocht zijn (gele lijn) en de nummers van de vegetatieopnamen behorend bij dat vlak. Ondergronden: opentopo achtergrondkaart en Luchtfoto 2018 Ortho 25cm RGB van https://geodata.nationaalgeoregister.nl op 25012021

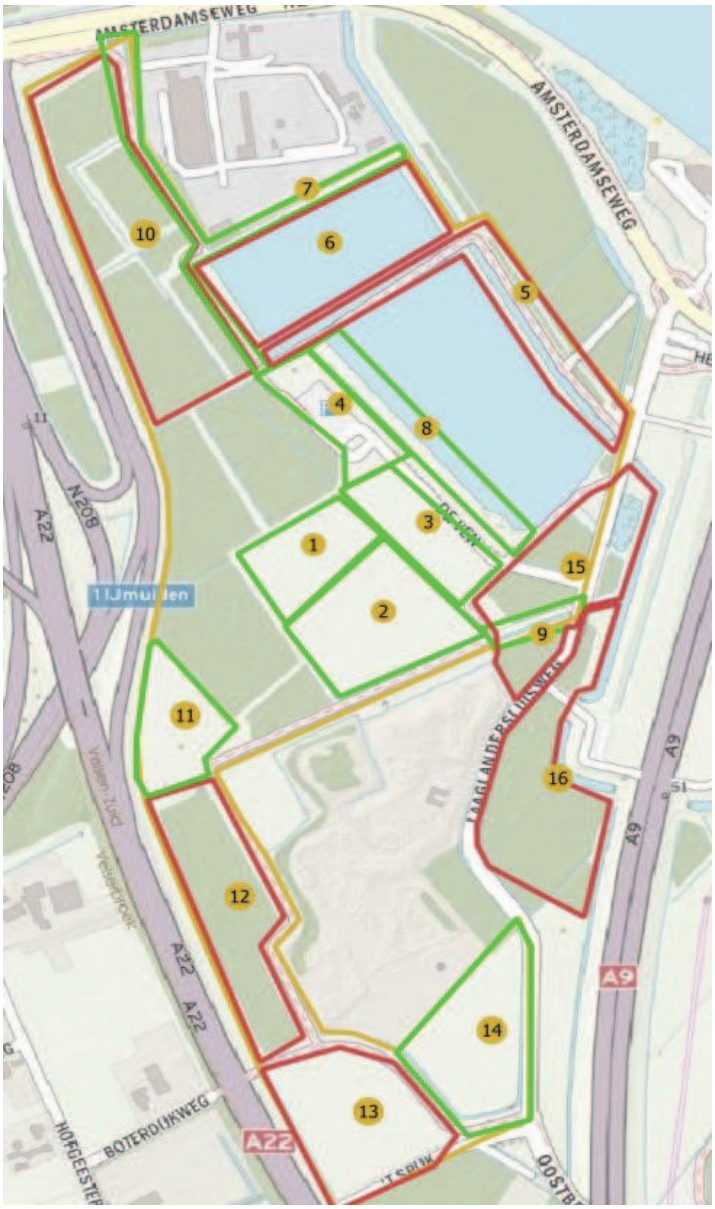

1.3 Onderzoeksgebied en activiteiten

Deze paragraaf beschrijft het onderzoeksgebied en de activiteit volgens door de opdrachtgever geleverde gegevens.

Het onderzoeksgebied (afb. 1) ligt in Oosterbroek tussen de A22 en de A9 in het parkachtige landschap van recreatiegebied Spaarnwoude. Het bestaat uit een aantal velden, wateren, greppels en oevers, een schouwpad en bermen langs fiets- of paardenpad. De bospercelen in het onderzoeksgebied zijn niet onderzocht want Kruijsen et al.(2018) deden dit recent. Voor bijvoorbeeld vleermuis- of vogelonderzoek kan het onderzoeksgebied iets afwijken vanwege hun de habitat en actieradius. Een zingende groenling in een boom in het onderzoeksgebied kan heel goed zijn nest daarbuiten hebben in bos of struweel.

Voor marterachtigen worden lijnvormige elementen gezocht en is dekking belangrijk dus is ook in het bos een camera geplaatst.

Afgelopen jaren vonden binnen dit terrein in juni, 2 evenementen van 2 dagen plaats met per dag ongeveer 3000 bezoekers. In 2020 was op 22 augustus een evenement gepland van 2 keer 10000 bezoekers. Enkele extra velden zouden dan bij het terrein betrokken worden, bijvoorbeeld voor parkeren en noodroute.

Bijlage 1 geeft per perceelnummer uit afbeelding 1 welke activiteit op betreffend veld gepland was of wat het gebruik is. Sloten en sommige bermen werden ook onderzocht, maar komen meestal niet als nummer in de lijst voor. Bij elk perceel horen één of enkele vegetatieopnamen. Die staan ook in afbeelding 1.

1.4 Achtergronden omvorming en gradiënten voor biodiversiteit

1.4.1 Ontwikkeling van kruidenrijk grasland

Bax en Schippers schreven in 1998 een praktische gids met een methode om cultuurgraslanden via beheer om te vormen tot kruidenrijk graslanden, die in Nederland zeldzaam zijn geworden. Hoewel de gids uitgaat van een agrarische praktijk zijn de principes ook bruikbaar voor graslanden in Spaarnwoude. Wanneer de voedingstoestand niet te hoog is gaan bodem en vocht de soortensamenstelling bepalen en krijgen veel meer planten een kans. De methode gaat uit van 6 fasen: fase 0 is raaigrasweide, fase 1 is grassenmix, fase 2 heet dominant stadium (hier wordt enigszins de invloed van de bodem zichtbaar), fase 3 is gras-kruidenmix (dit kan het doel zijn in Spaarnwoude), fase 4 is bloemrijk grasland (kan op sommige delen en bermen wellicht doel zijn), fase 5 is schraalland (komt eigenlijk alleen voor in natuurgebied). De methode geeft beheermaatregelen en schat ontwikkeltijden.

In de loop der tijd werd duidelijk dat veel graslanden ondanks een beheer van maaien en afvoeren betrekkelijk soortenarm blijven. Cruciaal daarbij is verschraling (zorgen voor productieverlaging). Dit kan op verschillende manieren. Klassiek is: niet bemesten en maaien met afvoeren. Andere mogelijkheden zijn: uitmijnen (selectieve bemesting met maaien en afvoeren voor versnelde afvoer van P) en afgraven van de voedselrijke grond. Op klassieke wijze verschralen op kleibodem kan vele jaren duren. In navolging van Bax en Schippers (1998) raden we aan te sturen op de concurrentie tussen gewenste en ongewenste soorten door het juiste maaitijdstip te kiezen. In combinatie met klassiek verschralen kan daarmee een graskruidenmix of bloemrijk grasland worden ontwikkeld.

Om dit advies af te stemmen op uitmijnen is nadere onderzoek nodig, bijvoorbeeld naar het fosfaatgehalte in de bodem. Vanwege de functie als evenemententerrein zal afgraven niet kunnen (al kan dat wellicht lokaal door aanleg van natuurvriendelijke oevers of een moerasgebiedje).

Natuurvriendelijke oevers zijn oevers waarbij bij ontwerp, aanleg en beheer nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de natuur. De natuurlijke component krijgt alle ruimte en de technische wordt geminimaliseerd binnen de voorwaarden van de omgeving. Meestal hebben natuurvriendelijke oevers een flauw talud, en dus een geleidelijke gradiënt, om barrièrewerking te mitigeren en om leefgebied te creëren zowel onder als boven water. Bij uitzondering kan zelfs een kademuur een natuurvriendelijke oever zijn bijvoorbeeld in de stad waar geen ruimte is. Er is dan wel alle moeite gedaan om natuur zoveel mogelijk ruimte te geven en om de impact op natuur van materiaal, materieel en werkzaamheden te minimaliseren. Door de natuurvriendelijke oevers creatief aan te leggen kunnen bijvoorbeeld moerasgebiedjes ontstaan (dus zeer geleidelijke oever maar ook hier en daar een steilrandje). Grond van aanleg kan worden verwerkt in ophogingen voor drogere plekken voor picknickzitjes of drogere plekken in bos voor zoogdieren.

1.4.2 Gradiënten

Gradiënten spelen een belangrijke rol in de natuur. Deze geleidelijke overgangen zorgen dat een gebied voor veel planten en dieren geschikt is als leefgebied. Een eerste belangrijke gradiënt is die van open naar gesloten begroeiing. Een tweede belangrijke gradiënt is die van nat naar droog Samen maakt dat een gradiënt van water naar oever naar oeverruigte, naar grasland en verder naar ‘droge’ ruigte, zoom, struweel en bos. Gradiënten met variatie in microklimaat leveren meer niches, meer soorten en dus hogere biodiversiteit. In het algemeen geldt: hoe breder de gradiënt hoe robuuster de natuur. Een geleidelijke gradiënt doet de natuurwaarden dus stijgen.

Een uitgelezen kans om de natuur te verbeteren voor de bijzondere soorten van Spaarnwoude is om natuurvriendelijke oevers aan te leggen. Bij voldoende

breedte van de oevers ontstaan daarmee potentiële verbindingen voor soorten van natte omstandigheden zoals ringslang, noordse woelmuis en waterspitsmuis. Er moeten dan wel (potentiële) leefgebieden voorhanden zijn. Oevers worden ook door andere dieren vaak gebruikt als verbinding. Eenvoudiger, maar met een kleinere winst voor natuur, is het aanpassen van uitsluitend het groenonderhoud.

1.5Leeswijzer

Na de inleiding en de methode gaan hoofdstuk 3 en 4 over de stand van de natuur. Hoofdstuk 4 geeft uitgebreid conclusies uit het veldonderzoek met beheeraanbevelingen. Daaruit afgeleid geeft bijlage 7 een kaart met locaties waar hoge waarden behouden moeten worden of juist waar met relatief eenvoudige maatregelen de natuurwaarden verbeterd kunnen worden.

Hoofdstuk 5 gaat in op beschermde soorten en gebieden en de kans op effecten van de activiteiten. Daarna geeft hoofdstuk 6 antwoord op de onderzoeksvragen met betrekking tot natuurwetgeving. De inventarisatiegegevens uit het natuuronderzoek worden hierbij gebruikt. Bijlage 5 beschrijft de achtergrond van Natuurwetgeving en beleid. Voor de lezer die weinig bekend is met natuurwetgeving is het handig dat eerst te lezen.

2 Methode

2.1 Werkwijze onderzoek

Deze paragraaf beschrijft de methoden van het onderzoek naar:

- vaatplanten inclusief de beschermde soorten;
- vleermuizen;
- marterachtigen;
- broedvogels;
- libellen- en vlinders inclusief de beschermde **gevlekte witsnuitlibel**

De kaarten in de afbeeldingen zijn gemaakt met QGIS (QGIS.org, 2021), behalve die van vleermuizen en libellen, die zijn aangeleverd door Elsken Ecologie.

Tijdens het vleermuisonderzoek is ook gelet op de roep van de streng beschermde rugstreeppad. Tijdens het libellenonderzoek is ook gelet op mogelijkheden voor de beschermde ringslang. De bezoektijden van deze onderzoeken vallen binnen de geschikte periode. De soorten zijn niet gevonden, wat de conclusie uit de quickscan over aan- of afwezigheid bevestigd. Extra onderzoek naar watermijten en de beschermde platte schijfhoren staat in bijlage 4.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd door zeer ervaren veldecologen:

- BB = Mw. B. Besteman is ecoloog/eigenaar van b&d Natuuradvies en lid van het Netwerk Groene bureaus en of,
- DE = Dhr. D. van der Elsken is ecoloog/eigenaar van Elsken Ecologie en of,
- AE = Mw. A. Ehrenburg is ecoloog/eigenaar van Antje Ehrenburg Ecologisch adviesbureau.
- MW = Dhr. M. van Wieringen ecoloog/vrijwilliger watermijten en platte schijfhoren.

In tabel 1 staan datum en doel van de verschillende veldbezoeken, met uitzondering van planten, zie daarvoor bijlage 2. Ook de onderzoeker(s) en weersomstandigheden staan, waar relevant, genoemd.

Tabel 1: onderzoeker(s), datum en doel van de verschillende veldbezoeken met uitzondering van de plantenopnamen. Die data staan in bijlage 2. Afkortingen onderzoekers zie tekst.

Datum	onderzoeker	doel van bezoek, omstandigheden, opmerkingen
9 &11-3-2020	BB en DE	Potenties voor de beschermde soorten en habitats.
2-4-2020	AE	verkenningsbezoek vogels
4-4-2020	AE en BB	I vogels, 06.45-09.15, 4-7°C, 3 Bft ZO, droog, helder
21-4-2020	BB	Start onderzoek vaatplanten
29-4-2020	AE	II vogels, 06.15-08.45, 8°C, 1 Bft, ZW, zwaar bewolkt na regen; velden 1 en 3 gemaaid; 8 kleine strook; 2 en 11 en 14 niet gemaaid
4-5-2020	DE en BB	Plaatsen camera's onderzoek marterachtigen
6-5-2020	MW	Watermijten en platte schijfhoren
12-5-2020	AE	II vogels05.45-07.45, 6°C, 1 Bft, NW, onbewolkt, toenemend tot bui van 06.50-07.05, daarna weer droog
20-5-2020	DE	1 Libellen en dagvlinders, 09:00-11:00, 20°C, 2 Bft
4-6-2020	AE	IV vogels, 22.00-22.50 11°C 4 Bft, N, half bewolkt, toenemend tot zware bui, volle maan; alle bermen strak geklepeld over volle breedte, alleen 9 niet gemaaid, ook veld 7, 8 en 11 nu gemaaid; 11 en 14 niet bezocht
5-6-2020	DE	2 Libellen en dagvlinders, 09:30-11:30, 14°C, 2 Bft
11-06-20	DE	Ophalen camera's
20-7-2020	DE	3 Libellen en dagvlinders, 11:00-14:00, 18°C, 1 Bft
11-8-2020	BB	Laatste bezoek planten
18-8-2020	DE	4 Libellen en dagvlinders, 10:00-12:30 22°C 1 Bft

2.1.1 Werkwijze vaatplanten en vegetatie

*(Aangepaste) abundantieschaal van Tansley (Van der Goes en Duijn 1991)

r	= 3=	zeldzaam
l	= 4=	lokaal (ecologisch bepaald) evt. met toevoeging van code o, f, a of d
o	= 5=	hier en daar
f	= 6=	regelmatig
a	= 7=	algemeen (abundant)
cd	= 8=	co-dominant
d	= 9=	dominant

B. Besteman van b&d Natuuradvies maakte 21 vegetatieopnamen. De opnamen zijn gerelateerd aan de onderzochte percelen en staan in afbeelding 1. Voor elke opname noteerde de onderzoeker de vaatplanten en schatte de abundantie per soort met een aangepaste schaal van Tansley*. Naamgeving gebeurde volgens Van der Meijden (2005). Mossen zijn niet volledig opgenomen, sporadisch werd een mos genoteerd. Met het onderzoek werd ook gezocht naar beschermde planten, die niet op voorhand konden worden uitgesloten (§5.2). De onderzoeker maakte de opnamen van 21 april tot en met 11 mei 2020, met aan bijna alle eenheden een tweede bezoek tussen 19 juli en 11 augustus 2020. Opnamedata staan in bijlage 2.

De soortenlijsten werden ingevoerd in databaseprogramma Turboveg (Hennekens en Schaminée 2001) en geanalyseerd met LibreOffice Calc, een spreadsheetprogramma. In Turboveg zijn aan elke soort de codes van ecotoopgroepen (Runhaar et al. 2004) gekoppeld. Hiermee zijn op basis van expert judgement en het voorkomen van de soort in het veld de volgende negen groepen gemaakt met soorten van: water, oever, oeverruigte, grasland, ruigte, zoom, boom en struik, pionier- en/of tredsituaties, indifferente en mos-en wiersoorten.

Daarnaast werd met het beschrijven van de vegetatie aan de graslanden een graslandtype toegekend volgens de methode van Bax en Schippers (1998). Deze methode koppelt het huidige graslandtype aan omvormings- en instandhoudingsbeheer die toewerken naar een doeltype. Die reeks is gegeven als aanbeveling.

2.1.2 Werkwijze vleermuizen en marterachtigen

Afbeelding 2: locaties camera's. blauw = camera, oranje = mostela Bron: Elsken Ecologie, mail 13-12-2020.

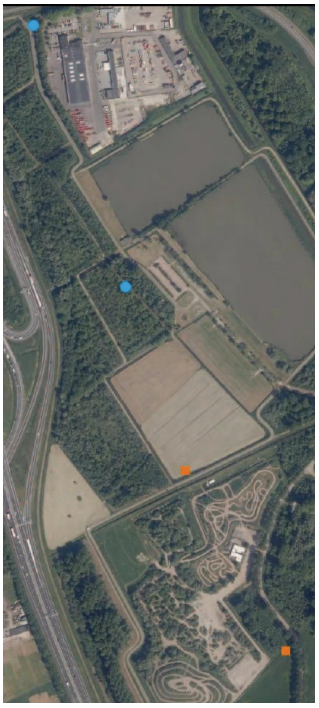

Vleermuizen

Elsken Ecologie inventariseerde het onderzoeksgebied op de aanwezigheid van vleermuizen. Dit gebeurde, volgens het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging 2017), met twee bezoeken voor de functies vliegroutes en foerageergebied. Van der Elsken gebruikte voor het onderzoek Petterson D240x detector met Edirol R-05 opnameapparatuur en een Batlogger. Dit geeft de mogelijkheid tot na-analyse van vleermuisgeluiden.

Marteronderzoek

Elsken Ecologie onderzocht het onderzoeksgebied steekproefsgewijs op marterachtigen. Met dit onderzoek hoopten we marterachtigen aan te tonen maar het had niet tot doel aan te tonen dat marters afwezig zijn . Er zijn vier camera's geplaatst van het type nature view van Bushnel. Deze camera registreert beweging en warmte.

De onderzoeksmethodiek voor kleine marters (wezel, hermelijn) en grotere soorten (boommarter & bunzing) verschilt. Voor de kleine soorten zijn 2 camera's geplaatst in een zogenaamde Mostela. Een kist met camera waar kleine marterachtigen graag in kruipen. Voor de grotere soorten bevestigde Elsken ecologie 2 camera's met lokmiddel in het veld. De camera's bleven van 4 mei tot 11 juni op locatie. Daarna zijn de beelden bekeken op de aanwezigheid van marters. Alle camera's maken foto's geïnitieerd door beweging of warmte.

De 4 camera's waren geplaatst in lijn met structuren waar marters gebruik van zouden kunnen maken (afb. 2). Hoofdstuk 3 beschrijft deze locaties en vermeldt per locatie welke dieren zijn gefotografeerd.

2.1.3 Werkwijze broedvogels

Tabel 1 geeft de onderzoeksdata en omstandigheden tijdens het onderzoek.

A. Ehrenburg verrichtte het broedvogelonderzoek volgens een beknopte BMP-methode (BMP = Broedvogel Monitoring Project; Vergeer et al. 2016) met vier veldbezoeken (formeel zijn minimaal 6 veldbezoeken nodig). Omdat het gebied vrij open is (grote graslandpercelen) en anderzijds langgerekte smalle deelgebieden bestaat, is het vrij gemakkelijk te overzien. In een dergelijk gebied zijn met 4 goed geplande bezoeken vrijwel alle broedende vogels in kaart te brengen. Evengoed kunnen er vogels gemist zijn, omdat ze toevallig die ochtend niet zongen. Per bezoek zijn steeds alle vogels die territorium- en nestindicerend gedrag (zoals zang en alarm) vertoonden genoteerd op een veldkaart. Dit is ook genoteerd als de zang plaatsvond vlak buiten het te inventariseren deelgebied wanneer de vegetatie vergelijkbaar was - bijvoorbeeld: wel wanneer een bosrietzanger zong vanuit de ruige rand met bramen naast het langgerekte deelgebied 7 met riet en struiken (vergelijkbaar habitat) en niet wanneer bosvogels zongen in het bos naast te inventariseren grasland (habitat niet vergelijkbaar). Ook alle paartjes zijn genoteerd (vaak betrof dit eenden). Extra is een lijst bijgehouden van alle gehoorde vogels in omliggende kavels via Live Atlas (app).

Na het veldwerk zijn de verschillende waarnemingen per soort uitgewerkt op soortkaarten, en is m.b.v. de BMP-handleiding het aantal territoria per soort bepaald (m.b.v. geldige waarnemingen). Daarna zijn de coördinaten van elk territorium (het denkbeeldige midden ervan) bepaald met Google Maps en ingevoerd in een spreadsheetprogramma. Een kaartje met de deelgebieden staat in afbeelding 1. De coördinaten zijn ingelezen in QGIS (QGIS.org, 2021), waarmee een stippenkaart werd gemaakt.

Dit onderzoek richtte zich op de ‘open’ delen van ’De Ven’. De bossen en bosranden werden immers al eerder onderzocht (Kruijsen et al. 2018). De vogelgegevens zijn ingedeeld in soortengroepen (zie tabel 2 op p.18 in , Kruijsen et al. 2018 mede gebaseerd op Scharringa et al, 2010). Hun indeling richtte zich voornamelijk op vogels van bos en park, en van rietland. Voor de vogels van open water, nat grasland en van bebouwing is de indeling van Sierdsema (1995) vereenvoudigd met alleen de soorten van De Ven.

2.1.4 Werkwijze libellen- en vlinders

Tabel 1 geeft de onderzoeksdata en omstandigheden tijdens het onderzoek.

D. van der Elsken voerde het dagvlinder- en libellenonderzoek uit langs een looproute (afb. 7 in §3.5) determineerde en telde hij alle dagvlinders en libellen op zicht. Dit is nagenoeg de monitoringsmethode van de Vlinderstichting (Swaay 2005; Ketelaar en Plate 2001) waarbij voor dagvlinders en juffers een zone van 2,5 meter en voor grotere libellen een zone van 3,5 meter aan weerszijde van de route wordt geïnventariseerd. Het verschil is dat in ons onderzoek ook herkenbare individuen buiten deze afstand zijn meegeteld. Op verzoek van de opdrachtgever was het onderzoek op het water gericht, daarom was het libellenonderzoek maatgevend en liep de route langs het water. In Oosterbroek inventariseerden Kruijsen (et al. 2018) routes geschikter voor dagvlinders.

2.2Werkwijze Natuurbeleid en -wetgeving

2.2.1 Gebiedsbescherming

Met de websites van de provincie en het rijk is de ligging van het onderzoeksgebied ten op zichtte van beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) en het Nationaal Natuurnetwerk (NNN) beoordeeld (Provincie Noord-Holland 2020a en nationaalgeoregister).

Om te beoordelen of een toets aan de regels voor NNN nodig was, is gebruik gemaakt van de Wegwijzer Natuurnetwerk Nederland (Provincie Noord-Holland 2019). Bij de check in februari was er geen werkende wegwijzer op de website van de provincie.

2.2.2 Soortbescherming

Op 9 en 11 maart 2020 is het onderzoeksgebied beoordeeld op potenties voor beschermde soorten en habitats. Ongeveer tegelijkertijd is de kans op aanwezigheid beschermde soorten en op effecten van de activiteiten op die soorten ingeschat op basis van:

- kennis van habitats in recreatiegebieden in kleipolders in west Nederland, informatie van de opdrachtgever over beheer en gebruik,
- het veldbezoek,
- gegevens uit verspreidingsatlassen (zie hieronder en referenties).

Op deze wijze is beoordeeld of een soort:

- niet zal voorkomen => verspreidingsgebied ver weg; afhankelijk van de verbreidingsmogelijkheden van de soort is dit enkele of vele kilometers;
- niet op voorhand is uit te sluiten, maar de soort ondervindt geen schade => niet te verwachten, maar de algemene habitateisen zijn aanwezig in het onderzoeksgebied;
- niet op voorhand is uit te sluiten en de soort ondervindt mogelijk schade door ingreep en/of gebruik;
- mogelijk voorkomt, maar de soort ondervindt geen schade;
- mogelijk voorkomt en de soort ondervindt mogelijk schade door ingreep en/of gebruik.

In 'verspreidingsatlas.nl' zijn voor het onderzoeksgebied gegevens van zeldzame beschermde soorten bekeken, voor en na 2000 (insecten, reptielen, amfibieën, vis) en voor en na 1990 (planten, weekdieren, zoogdieren). Als een soortgroep (bv kevers) niet in verspreidingsatlas.nl is opgenomen zijn andere verspreidingsgegevens gezocht. Een waarneming is als relevant aangemerkt als hij ligt in één van de volgende uurhokken (5x5 km Van der Have en Huigen 2003): uurhok 1951 t/m 1953, 25-11 t/m 25-14, 25-21 t/m 25-24, 25-31 t/m 25-34, 25-4 1t/m 25-44. Bij het bepalen van dit gebied is rekening gehouden met: de afstand, het type landschap (ook kleipolder, recreatiegebied, geen duinlandschap), barrière (naar het noorden is het Noordzeekanaal een grote barrière daarom is naar het noorden gekeken tot en met de kleipolder Wijkermeer en naar het zuiden tot halverwege de kleipolder Haarlemmermeer met diverse recreatiegebieden). Ook het stedelijk gebied van Amsterdam is een barrière en uiteraard de Noordzee.

3 Resultaten

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van het onderzoek naar (beschermde) vaatplanten, marterachtigen, vleermuizen, broedvogels, libellen, vlinders en watermijten. Behalve om beheeradvies te kunnen geven diende het onderzoek om streng beschermde soorten te zoeken, zoals dat uit de quickscan naar voren kwam.

3.1 Gebiedsbeschrijving aan de hand van de vegetatie

Het onderzoeksgebied ligt in Oosterbroek tussen de A22 en de A9 in het parkachtige landschap van recreatiegebied Spaarnwoude. Het betreft evenemententerrein De Ven rondom Parkeerplaats De Ven met gazons en oevers met watergangen, greppels, bermen, een enkele singel en een aantal hooilanden. Per vegetatieopname is een beschrijving gemaakt. Hieronder staan die beschrijvingen aangevuld met informatie over fauna.

3.1.1 Watergangen

Foto 1: Algenbloei in de ijsbaan en modelbootvijver 11-8-2020

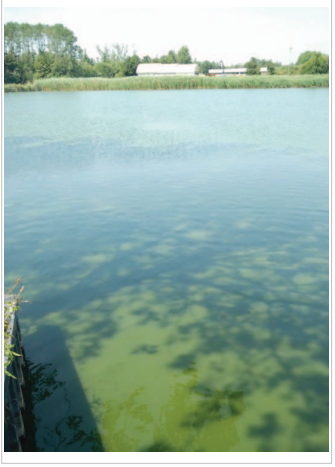

Oosterbroek ligt op de oude strandvlakte en heeft over het algemeen een goede waterkwaliteit omdat schoon kwelwater wordt aangevoerd vanuit duinrellen (Provincie Noord-Holland 2020b). De meeste wateren in het onderzoeksgebied hebben inderdaad helder water. Uitzonderingen zijn de modelbootvijver en de ijsbaan die in de zomer zelfs algenbloei vertoonden (geen opname). Deze wateren worden ook gebruikt als viswater. In elk geval wordt op karper gevist. Ook de duinrel/sloot/hoofdwatergang die loopt tussen de A22 en de Laaglandersluisweg is in het laaggelegen deel troebel (afb. 1: opname 18, bij perceel 9), daar werden paaiende karpers gezien.

De wateren variëren in diepte en breedte, sommige watergangen vallen al in april droog. Deze greppels liggen bijvoorbeeld langs het hooiland aan de Laaglandersluisweg in het zuiden van het onderzoeksgebied (afb. 1: opname 19, perceel 14) en verder langs het fietspad/paardenpad. Deze greppels zijn van belang voor dieren zoals bruine kikker en allerlei muizen en andere zoogdieren om zich te verplaatsen. De greppel is met lang gras begroeid en geeft dekking en voedsel aan allerlei dieren. Bruine kikker werd waargenomen.

De greppels gaan over in kleine slootjes. Deze slootjes zijn veelal te klein voor de meeste vissoorten en daarom bij uitstek geschikt als voorplantingsplaats voor amfibieën. Zowel bij De Ven als naast 'Action Planet' zwommen kikkervisjes van vermoedelijk bruine kikker. Ook werd kleine watersalamander gezien en groene kikker. Een bijzondere greppel/slootje ligt aan de oostzijde van het perceel tegen de A22 aan (afb. 1: perceel 11, opname 17) met, in het zuidelijke deel, soorten als smalle of slanke waterweegbree, kleine egelskop en kranswier en in het noordelijke deel veel puntmos, riet, kranswier en penningkruid. De greppel ligt op de overgang van bodemtypen (zie §3.1.2 en afb. 3). Mogelijk kwelt schoon water naar het oppervlak.

Foto 2: bijzondere greppel/slootje opname 17 perceel 11 op 11-5-2020

Een tweede heel mooi slootje ligt ten zuiden van Parkeerplaats De Ven (afb. 1: langs perceel 3, onderdeel van opname 2). Het is een mooi, zeer helder slootje met veel soorten water- en oeverplanten en vol dierlijk leven. In juli was het grotendeels dichtgegroeid met grote egelskop, waterpest of riet. Een monsterpunt voor watermijten lag in dit slootje.

Foto 3: Sloot ten zuiden van de parkeerplaats perceel 3, opname 2 op -2020

Verder bestaan de sloten rondom het evenemententerrein (afb. 1: perceel 1, 2 en 3, opname 2) over het algemeen uit heldere, 1 tot ca. 3,5 m brede sloten soms met een sliblaag, zeer veel draadwier en soms ook flab of (darm)wier. Soms zijn ze dichtgegroeid met egelskop of, in juli, met liesgras, waterbies/heen en riet. Op andere plekken zijn ze dicht gegroeid met schedefonteinkruid en of veelwortelig kroos en of smalle waterpest. Hier en daar groeit kranswier. Tussen perceel 3 ligt een tweede monsterpunt voor watermijten.

Ten noorden van de parkeerplaats en ten zuiden van de modelbootvijver ligt nog een klein slootje en (afb. 1: perceel 4 opname 7) waar in het voorjaar ook watermijten zwommen. In de loop van de zomer groeide het slootje vol met riet, maar er waren nog enkele waterplanten te zien ook. Hier liggen goede kansen voor verbetering door aanpassen van beheer en aanleg van een natuurvriendelijke oever in het nog jonge grasland ten zuiden van de sloot.

Aan de noordzijde van het onderhoudspad (afb. 1: perceel 9, opname 18) ligt een klein slootje. Het is helder, ondiep met een steil talud. Er is enig kwelvlies en het is, grotendeels overschaduwd door bomen, struiken en ruigte van het bos aan de noordzijde. Er groeien veel helofyten. De overige sloten in het bos zijn niet gericht

bekeken, het bos viel buiten het te onderzoeken gebied. Wel viel op dat in deze sloten rijkelijk helofyten groeien. Vermoedelijk groeien er ook waterplanten, tenzij beschaduwing en verlanding dit te zeer tegenwerken. De sloot tussen perceel 7 en 10 aan de boszijde oogde helder en vrij dicht begroeid met helofyten.

Foto 4: Sloot langs het afvalstation 30-4-2020

In het noorden van het onderzoeksgebied komt een stroom het gebied in. Het gaat hier om water uit Beeckestijn, de snelwegbermen en Velsen-Zuid. Deze watergang is niet apart opgenomen. Hij ligt grotendeels langs het afvalstation en is 3 tot 5 meter breed, grotendeels helder, maar er groeit relatief weinig. Deze watergang wordt intensief geschoond (vermoedelijk minimaal 2 keer in een groeiseizoen). Op de kant ligt een grote hoeveelheid witte waterkers.

Vanonder de snelweg A22 komt een tweede stroom het onderzoeksgebied in (afb. 1: perceel 11, opname 16), een duinrel, uit Santpoort-Noord en de Hofgeest. Het duinrelkarakter (stroming, zandbodem en soorten die tegen stroming en droogvallen kunnen, sterrenkroos en waterkers) verdwijnt richting het oosten. Eerst is er vanaf ca perceel 2 een heldere nog stromende sloot die overgaat in de troebele sloot/wetering langs perceel 9. Op 19-7 ligt de overgang van helder naar troebel halverwege perceel 2. Daar is een deel met mooie onderwatervegetatie en planten zoals: aarvederkruid, groot/loos blaasjeskruid, smalle waterpest en schedefonteinkruid. Brede waterpest, een Rode Lijstsoort, werd met een enkel plantje waargenomen, goed materiaal kon niet worden verzameld. Deze soort groeide ook een enkele maal in de sloten rondom perceel 1, 2 en 3. In augustus is de waterstand zo laag dat er geen stroming meer is (is er zelfs water ingelaten?).

Foto 5: Duinrel links met stoomribbels en kale bodem, op 4-5-2020. Rechts een stroomgeul door het sterrenkroos op 11-5-2020

Foto 6: Sloot Laaglandersluisweg op 21-4-2020

In het troebele deel (afb. 1: perceel 9, opname 18), het verlengde van de duinrel is eigenlijk alleen schedefonteinkruid gezien. Er wordt (te) rigoureus geschoond, het talud wordt ondergraven. Het is zo steil dat er niet op te lopen is. Er is dus nauwelijks oever en daardoor zijn er ook weinig oever- en waterplanten.

De vrij brede sloot langs Laaglandersluisweg (afb. 1: perceel 14, opname 20) is enigszins troebel tot redelijk helder en in mei en juli helder met veel waterplanten (80% sterrenkroos in mei). In juli was er al geschoond. Het slootvuil (planten en bodem die vrijkomen bij het schonen van de sloten) van deze sloot komt in de berm. Het water stroomt via een duiker onder 't Speijk naar een sloot en dan een plasje en dan via een duiker onder de A22 naar wateren nabij de onderzoekslocatie afrit A22 (Besteman 2020).De kleine sloot tussen het perceel en Actionplanet wordt steeds smaller richting het westen en is onbeschoeid. Er groeit veel draadwier en er zijn kikkervisjes. De ruigte langs dit kleine slootje maakt het prima leefgebied voor kleine zoogdieren. Wezel of hermelijn zijn niet vastgelegd op camera, maar het gebied lijkt zeer geschikt.

Foto 7: van boven naar onder: kaal geschraapt talud. Dik pakket slootvuil op de taludknik. Bodem die is mee geschoond. Kale bodem door verstikking; waterkers probeert door te groeien.

Nagenoeg alle taluds langs sloten zijn zeer steil en zeer ruig begroeid. Ook staan er pioniersoorten. Dit komt doordat het 'vuil' uit de sloten op de taludknik wordt gelegd. Opvallende soorten op deze slootvuilstrook zijn raapzaad, speenkruid, riet, brandnetel, kleefkruid en langs duinrelachtig water, zieltogend, waterkers Ook is op veel plekken door het intensieve schonen te zien dat het talud 'wordt meegenomen'. Direct na het schonen zijn ook deze taluds soms kaal. Op de waterlijn worden sommige taluds ondergraven. De tanden van de bak zijn vaak duidelijk te zien. Mogelijk raken taluds daardoor instabiel.

3.1.2 Graslanden

De graslanden van het evenemententerrein (afb. 1: perceel 1, 2 en 3, opname 1) zijn zeer arm aan soorten. Het bestaat uit een gazon en twee hooilanden. Het gazon wordt gebruikt door recreanten, veelal voor het uitlaten van honden (perceel 3). Deze recreatie zorgt vermoedelijk dat vogels en helemaal broedvogels nagenoeg afwezig zijn. (§3.4). Op perceel 3 groeien wel kruiden maar door het zeer intensieve beheer heeft dit weinig waarde voor natuur. Perceel 1 wordt meerdere keren per jaar gemaaid. Het was al begin mei kort en ook in juli weer gemaaid, planten en dieren krijgen daarom geen kans. Alleen in de greppels kunnen dieren aan de maaibalk ontkomen. De soortsamenstelling lijkt nog op die van perceel 2 al vielen door het maaien geknikte vossenstaart en andere lage soorten meer op. Zoals gezegd zijn er enkele scherp uitgestoken greppels. Daar groeien, zij het weinig, nog soorten van nattere omstandigheden zoals pinksterbloem, pitrus en veel geknikte vossenstaart. In één greppel met een stroomkabel. Begin mei vallen in het hooilandperceel (perceel 2) vooral grote vossenstaart en kruipende boterbloem op. Behalve kruipende boterbloem staan er heel weinig kruiden en de exemplaren die er groeien, staan daar duidelijk vanuit 'verstoring'. Zo staat witte klaver alleen bij de oprit en rode klaver, met weinig exemplaren alleen in de rand langs het bos.

Volgens de graslandtypologie van Bax en Schippers (1998) groeit er een dominant stadium met grote vossenstaart als dominante soort en zijn er kleine delen met natte grassenmix. De vegetatie is 'zeer voedselrijk'.

De recreatie is zeer beperkt - al loopt er af en toe iemand met een hond. Desondanks broeden er vrijwel geen vogels, omdat de omstandigheden voor weidevogels blijkbaar niet voldoen. Mogelijke oorzaken zijn: de omgeving is te besloten waardoor grondbroeders te gemakkelijk zijn te benaderen door predatoren (buizerd//kraai/vos/hond), de bodem is te droog of te hard, te onoverzichtelijk (door lang gras),. Het is niet eenvoudig om de juiste omstandigheden voor weidevogels te creëren, omdat er veel factoren een rol spelen (Schotman et al, 2015). Landelijk gezien hebben weidevogels moeilijk (Melman, 2017). Wel komen in deze ruige graslanden hazen voor (diverse keren waargenomen).

Foto 8: wespspin, een exoot, op perceel 11. Vrouwtje met een veel kleiner mannetje, op 19-7-2020.

Het mooiste grasland van het onderzoeksgebied is het hooiland naast de duinrel en tegen snelweg A22 aan (afb. 1: perceel 11, opname 15). Op het zuidoostelijk deel van dit perceel staat glanshaver-vossenstaartgrasland met veel paardenbloem en gewone berenklauw. Naar het noordwesten wordt de bodem zandiger en groeit er een soortenrijkere graslandvegetatie met meer kruiden. Ook lijkt van belang dat de bodem niet heel vast is. Duizendblad en smalle weegbree komen vrij veel voor, maar soorten zoals tijmereprijs, reukgras en rood zwenkgras groeien op slechts een enkele plek. Ook zijn er vrij veel ruigte soorten aanwezig zoals kweek, krulzuring, akker- en kruldistel, deze duiden op verstoring. Meer verstoring groeit op de taluds naar de duinrel en greppels. Soorten als riet, speenkruid, raapzaad, brandnetel en kleefkruid groeien daar op het slootvuil. Net als bij de andere percelen zijn de taluds zeer ruig. Het talud van de bijzondere greppel/slootje haaks op ActionPlanet is minder ruig omdat het slootvuil aan de boszijde wordt gelegd.

Afbeelding 3: Het onderzoeksgebied met de onderzochte percelen en de bodemkaart. Bron kaarten: Luchtfoto 2018 Ortho 25cm RGB en BRO bodemkaart https://geodata.natio naalgeoregister.nl d.d. 25012021

Begin april liepen er 'sporen' mest over het perceel (bemesting zonder injectie). In mei viel een wissel over het terrein op, net als hazenkeutels, molshopen graassporen (vermoedelijk van haas). Ook zijn in het kruidenrijke deel veel insecten en spinnen waargenomen (wespspinnen, hooibeestje, sprinkhanen, houtduif, dagpauwoog, soldaatjes, zandoogje). Er groeien 3 plekjes met opslag die mogelijk dienst doen als stapsteentje voor roofdieren om het terrein oever te steken. Op 11-8 werd bij een van de plekken opslag een roofdierkeutel gevonden, vermoedelijk van vos. Ook voor haas, die daar is waargenomen, kan het geschikt zijn als plek voor een leger.

Dit perceel ligt op de overgang van vlakvaaggronden met leemarm en zwak lemig fijn zand (of nog het zand van de snelweg?) naar kalkarme leek- /woudeerd-gronden (klei) naar de iets lager gelegen kalkarme poldervaaggronden (klei) (afb.3). Volgens de graslandtypologie van Bax en Schippers (1998) is dit een dominant stadium, maar het is mooier dan de andere graslanden en ligt veel dichter aan tegen een gras-kruidenmix. Grote vossenstaart en glanshaver domineren niet maar komen voor met diverse andere ruige grassen. De lagere minder productieve grassen zijn in kleine hoeveelheid aanwezig. De opvallende kruiden zijn vrij ruig, maar ze groeien niet in haarden. De voor gras-kruidenmix karakteristieke soorten komen met uitzondering van een enkele soort slechts hier en daar voor. Deze aantrekkelijke soorten zijn nog aanwezig, al is het in laag aantal. Mogelijk kan ook de snelwegberm een bron van soorten zijn.

In het zuiden van het onderzoeksgebied, ingesloten dooringesloten door de Laaglandersluisweg, Actionplanet en een paarden- en fietspad ligt een hooiland met een vreemde open vossenstaartvegetatie (afb. 1: perceel 14, opname 19). De vegetatie is verstoord en mogelijk niet al te lang geleden opnieuw gezaaid. Bij de ingang is het duidelijk verdicht. Hier stond tot enkele jaren geleden een elektriciteitsmast. Er is meer harde bodem, bijvoorbeeld een rijspoor evenwijdig aan de sloot. Er zijn delen waar water op gestaan heeft, daar liggen veel hazenkeutels en een spinragachtig laagje over het platliggende gras. Geregeld is de zode open. Volgens de typologie van Bax en Schippers (1998) groeit er een dominant stadium met grote vossenstaart en delen natte grassenmix. De vegetatie is ‘voedselrijk’. De wegberm en de sloten beïnvloeden de vegetatie. Dit is te zien aan de overvloed populierenblad vanuit de berm aan de zuid- en oostzijde en soorten uit de groepen, oeverruigte, ruigte, pionier, zoom, boom en struik. Het is ook te zien aan 'schralere' soorten die met een enkel plekje of een enkel exemplaar voorkomen zoals rood zwenkgras, gewone rolklaver en hazenpootje, vanuit de vrij schrale berm met paardenpad. Mogelijk is de bodem daar zandiger vanwege de overgang tussen twee bodemtypen (afb.3). Ook is het te zien aan de brede rand slootvuil met ruigte en andere storingssoorten aan de noordwestzijde. Vanwege deze randinvloeden kregen veel soorten de score 'lokaal'. Het grasland was eenvormig.

Foto 9: Hazenkeutels 21-4-2020

Foto 10: Hooiland met een vreemde, open vossenstaartvegetatie aan de Laaglandersluisweg (perceel 14, opname 19) 21-4-2020.

Foto 11: Bruine kikker in het grasland ten noorden van de parkeerplaats op 30-4-2020

Ten noorden en oosten van de parkeerplaats ligt een ogenschijnlijk 'nieuw' grasland dat vermoedelijk is ingezaaid met een gazonmengsel (afb. 1: perceel 4, opname 6). De gazonsoorten Engels raaigras en ruw beemdgras bedekken veel, maar grote vossenstaart en kweek komen ook al veel voor. Het zuidelijke deel is kalig met tredplanten, maar ook met planten van gazons en droge situaties zoals akkervergeet-me-nietje, hop- en rolklaver, wilde peen en zelfs grote kaardenbol. In het grasland groeit zeer veel kruipende boterbloem en enkele bomen met mini mantel/zoom er omheen, mini bosjes dus. De greppellangs het fietspad en is niet meegenomen op deze lijst maar bestaat uit bermachtig vossenstaartgrasland. Langs de noordelijke sloot licht slootvuil. Bruine kikker profiteert van het vochtige dichte gras met bosjes en slootje.

De toekenning van een graslandtype van Bax en Schippers (1998) is onzeker doordat er gezaaid is en het grasland geen agrarisch gebruik kent en door de ruderale invloed. Het zuidelijk kale deel laten we buiten beschouwing maar biedt wel kansen doordat aantrekkelijke soorten daar groeien. We schatten het graslandtype in als een grassenmix op weg naar een dominantstadium met vossenstaart. Het oogt nat maar dat komt wellicht door grondverdichting door werkzaamheden.

Foto 12: Grasland ten noorden en oosten van de parkeerplaats (perceel 4, opname 6) 29-4-2020.

3.1.3 Bermen

Foto 13: Het 'dijkje' ten noorden van de modelbootvijver met tussen rietoever en paardenpad relatief kruidenrijk grasland 30-4-2020

Er zijn 5 bermopnamen gemaakt. Bij evenementen komt er mogelijk een calamiteitenroute over het fietspad of het paardenpad langs het afvalstation. Hoe deze route gaat lopen is nog onbekend, daarom zijn daar 3 bermopnamen gemaakt.

Ten eerste ligt ten zuiden van het paardenpad, aansluitend aan de rietoever van de modelbootvijver (afb. 1: perceel 7, opname 8) een opname die bestaat uit: een soort tredrand langs het paardenpad met veel witte klaver; dan een strook redelijk kruidenrijk grasland met pinksterbloem, scherpe boterbloem en rode klaver; daarna volgt een stukje met meer boom/struikopslag en meer zegge (een grote groep grasachtige planten met in het voorjaar vaak donkere of geelgroene aren). De onderste meter is in het noordwesten een rietoever met zeer veel strooisel.

Ten tweede liggen ten noorden en oosten van het paardenpad, op de 'dijk' rondom de modelbootvijver en langs het afvalstation respectievelijk de volgende vegetaties (afb. 1: perceel 7, opname 9):

- zeer ruige vegetatie op slootvuil , op het noordelijk talud van de 'dijk' in het oosten van de opname;
- 'gewoon' ruig vossenstaart grasland in het westen van de opname;
- een zone ruig grasland gedomineerd door grote vossenstaart en rietgras met een band raapzaad op het slootvuil langs het water, ten oosten van de 'dijk', evenwijdig langs een vaart.

Op de 'dijk' langs de modelbootvijver is het rustig, want er zijn geen fietsers en nauwelijks wandelaars en ruiters. Ook het dichte, ruige braamstruweel op het terrein van het afvalstation is niet toegankelijk. Voor fauna is dat ideaal. Dat is ook te zien aan de vogeldichtheid (§3.4).

Foto 14: Zeer ruige berm met nog groeiend waterkers langs het afvalstation op 30-4-2020

Ten derde liggen aan de westzijde van het afvalstation en de modelbootvijver bermen langs een fietspad (afb. 1: perceel 7, opname 11). De oostberm ter hoogte van het afvalstation is zeer ruig vanwege een dik pakket slootvuil, met nog groeiend waterkers. De westberm is een soortenarm, grazig vossenstaartgrasland (codominantie vossenstaart en ruwbeemdgras). Deze westberm heeft potentie om bloemrijker te worden. Bredere stukken zijn soortenrijker en schraler. Veel van de soorten die als abundantie lokaal (lo of lf) hebben gekregen staan daar. Door deze restanten met redelijk wat kruiden zijn de kansen voor herstel goed.

Het werkpad door bos van de Laaglandersluisweg naar het fietspad (afb. 1: perceel 9, opname 14) heeft op de sloottaluds ruige tot zeer ruige vegetatie door het slootvuil. Uiteraard zorgt het slootvuil ook voor het ruderale kleurige voorjaarsaspect van raapzaad. In het midden, op het pad groeien meer tredsoorten. Bij de kruisingen is het zandiger, schraler en groeien meer bloemen, onder invloed van de weg- of fietspadberm. Er lijkt bij het fietspad vreemde grond opgebracht - er is zandstruisgras gevonden.

Foto 15: Het werkpad door bos van het fietspad naar de Laaglandersluisweg (perceel 9, opname 14) op 28-4-2020

Extra is de berm opgenomen ten oosten van het fietspad tussen de Laaglandersluisweg in het zuiden en perceel 9 in het noorden (afb. 1: opname 21). De bermen aan de boszijde bleven buiten beschouwing. Over het algemeen groeit er een ruige tot nog ruigere vegetatie. Eén deel heeft matig bloemrijk tot bloemrijk grasland (reukgras, pinksterbloem, klaver, vijfvingerkruid, wikke, ruige zegge, smalle weegbree). De ruigte wordt grotendeels veroorzaakt door 'slootvuil' (brandnetel, kleefkruid, speenkruid en soms een zoom raapzaad). Ook ligt er veel oud maaisel in de open zode. Het bloemrijke deel ligt langs perceel 13 op minder zware grond (afb. 3). Langs het asfalt is een relatief soortenrijk randje, vermoedelijk wordt hier meer gemaaid en krijgen kleinere soorten kans door betere lichtverhoudingen. Door het bos is de berm een grazige ruigte met grote vossenstaart en ruw beemdgras en lokaal plekken zachte dravik (vermoedelijk ook op iets hoger gelegen plekken waar meer zandige bodem invloed heeft). Langs de duinrel is de berm uiterst ruig.

De bermen hebben nog restanten van matig kruidenrijkgrasland maar zijn ook verstoord door (voedsel)verrijking vanuit slootvuil en lokaal door het inbrengen van gebiedsvreemde bodem (bijvoorbeeld het paardenpad). De kruidenrijke stukjes kunnen de basis zijn van herstel van de berm- en graslandvegetatie en daarmee ook van de (insecten)fauna.

3.1.4 Parkeerplaats, singel en poel en oever van ijsbaan en modelbootvijver

Foto 16: Gewoon krulmos op de parkeerplaats 29-4-2020

Behalve hooilanden, bermen en watergangen maakte B. Besteman vegetatieopnamen van de parkeerplaats, de naastgelegen singel en poel. Ook de oever van de ijsbaan en de noordoever van de modelbootvijver zijn opgenomen en worden hieronder beschreven.

De parkeerplaats (afb. 1: perceel 4, opname 3) is een ruderaal terrein. Het bestaat uit een asfalt rijweg met halfverharde parkeerplaatsen met rode steentjes en tredsoorten vooral langs de randen (grove varkenskers, herderstasje, straatgras). Lokaal groeit er een grote diversiteit aan mossen. In het midden staat een ijle singel met op de kopse kanten mini-bosplantsoen (meidoorn, els). Om de halfverharding liggen boomstammen waarin ruigte met veel ruderale soorten groeit of ruig grasland vergelijkbaar met het grasland in de bermen. In deze opname staan door de vele randinvloeden (ruigte, ruderaal door boomstammen, betreden en steenslag, grasland, singel) de meeste soorten, maar alleen straatgras kreeg de score 'abundant'. Soorten komen 'hier en daar' voor, zijn zeldzaam (tot 3 exemplaren) of locatiegebonden (bijvoorbeeld bossoorten in de singel). Het grote aandeel pioniersoorten (36%) valt hier op.

Foto 17: Gazon voor de parkeerplaats met uitzicht op de singel op 29-4-2020.

Tussen de parkeerplaats en de oever van de ijsbaan staat een elzensingel (afb. 1: perceel 4, opname 4) met zeer ruige ondergroei van braamstruweel of rietruigte en met een struiklaag: meidoorn, sleedoorn. Het is ondoordringbaar en daardoor een goede schuilplaats voor dieren. De geringe omvang van dit struweel maakt echter de kans op verstoring groot, wat weer negatief is voor dieren. Langs de singel ligt een greppel. In april is het nog een troebel slootje met roest op de bodem. Het is te grondig geschoond, tenzij het de bedoeling was met de vegetatie ook de bodem te verwijderen. Als een soort ondergroei onder het riet groeit zeer veel speenkruid. Verder groeit er behalve riet harig wilgenroosje en doordat riet in het voorjaar nog niet domineert enig liesgras, geknikte vossenstaart en valse voszegge.

Foto 18: Bijna dichtgegroeide poel ten zuiden van de parkeerplaats 27-4-2020

Aan de zuidzijde van de parkeerplaats licht een kleine dichtgroeiende poel (afb. 1: perceel 4, opname 5) vol dood organisch materiaal, smalle lisdodde en riet. In de zomer overheerst het riet. In het drabbige water werd verder alleen kroos (Lemna spec.) gevonden. De oevers zijn zeer ruig met soorten van rietruigte enkele graslandsoorten en beginnende opslag. Om beheer vast te stellen is het nodig te kiezen wat het doel is van deze poel. Een kleine karekiet heeft de poel als broedplek gekozen.

De parkeerplaats biedt ondanks het gebruik aan heel wat vogels een territorium (§3.4). Wellicht geldt dit ook voor kleine zoogdieren - er is iets dekking afgewisseld met ruigte en ruig gras wat veel voedsel kan opleveren.

Naast de parkeerplaats ligt de ijsbaan. Het noordelijke en het zuidelijke deel van de westoever zijn apart opgenomen. Het noordelijke deel (afb. 1: perceel 8, opname 12) loopt van de modelbotvijver tot het einde van de singel. De rest valt in het zuidelijke deel. In de noordwestelijke hoek van de ijsbaan groeien rietpollen tot ongeveer 7 meter in het water. Naar het zuiden toe neemt deze breedte af en groeit riet tot maximaal 1 meter het talud op. De strook gazon achter de oever lijkt vrij recent verbreed. Dat is te zien aan afgemaaid riet, afgemaaide bosplanten zoals fluitenkruid, aan de kalige bodem al dan niet met muizengaten. Vanuit natuuroogpunt is deze afname van ruige begroeiing ongunstig.

Foto 19: Uitzicht op de zuidelijke ijsbaanoever met het voormalige surfstrand en rietland dat zich ontwikkelt tot bos op 30-4-2020.

De zuidelijke opname van de ijsbaanoever (afb. 1: perceel 8, opname 13) bestaat uit het voormalige surfstrand met aan weerszijden een bosje. Het noordelijke bosje is heel klein met wilg, els, watermunt, koninginnekruid en gele lis; het is een soort natuurvriendelijke oever. Het voormalige surfstrand heeft een gazonbeheer en wordt begraasd door watervogels die het 's nachts ook gebruiken als rustplaats (pers. med. A. Ehrenburg). Het is 'vet' gras en het oevertje met zeer flauw talud kalft af, zoals bij een zandoevertje bij een vast peil te verwachten is. Enkele soorten in dit gazon zijn behaarde boterbloem, kleine en vertakte leeuwentand, witte klaver, hopklaver, gewone hoornbloem, smalle weegbree, zomprus, veenwortel, ruw en veldbeemdgras, en straatgras, fioringras, veel Engels raaigras, varkensgras, grote weegbree, weinig kruipende boterbloem, krulzuring en zilverschoon. Tussen de zeer kort gemaaide en gegraasde grassen groeit zeer waarschijnlijk ook roodzwenkgras en geknikte vossenstaart en mogelijk een zilte soort, bijvoorbeeld een kweldergras. De soorten van dit gazon staan niet op de streeplijst. De grasland/gazonsoorten komen gedeeltelijk voor in de zuidhoek van de ijsbaan waar een rietland groeit met een bijna volledige gradiënt tot jong bos. Na de rietkraag groeien er rietruigte-soorten, varens en ruigte soorten en zelfs hardhoutsoorten zoals es en eik. Uit weggeworpen appels groeien er ook een paar appelbomen, die eind april vol in bloei staan. Het ruige rietland is moeilijk begaanbaar en in juli ondoordringbaar door braam, riet en haagwinde.

Foto 20: Appel in bloei 30-4-2020

Aan de noord- en oostzijde van de modelbootvijver staat een ondoordringbare rietoever (afb. 1: perceel 7, opname 10 aansluitend aan bermopname 8). In het noordwesten is de rietkraag vrij breed. Naar het oosten wordt ze steeds smaller, Soms is er geen rietkraag meer en vallen er gaten achter de beschoeiing. Tegen de dijkvoet staan lokaal delen met vooral oeverzegge (volgend successiestadium; riet kan niet goed tegen veel strooisel). Het water van de modelbootvijver is troebel. De oost en zuidoever zijn beschoeid. De zuidoever is onlangs vernieuwd en niet geïnventariseerd. De oostoever is bijna vergaan; er liggen poelen achter de beschoeiing. Peilverlaging in de zomer kan wellicht zorgen dat het riet uitbreidt. Een brede rietkraag kan de oever beschermen tegen erosie door golven. Langs deze oever zijn de meeste vogelterritoria gevonden. Naast rietvogels ook vogels van 'bomen en struiken in halfopen landschappen' en watervogels. Opvallend was dat de rietvogels in de noordelijke oever van de modelbootvijver hun zang staakten toen er met een gemotoriseerd modelbootje werd gevaren. Na ongeveer een half uur verdween het bootje en hervatte het gezang.

Foto 21: De modelbootvijver en het afvalstation met de rietkraag waar in juni rietvogels zongen 9-3-2020

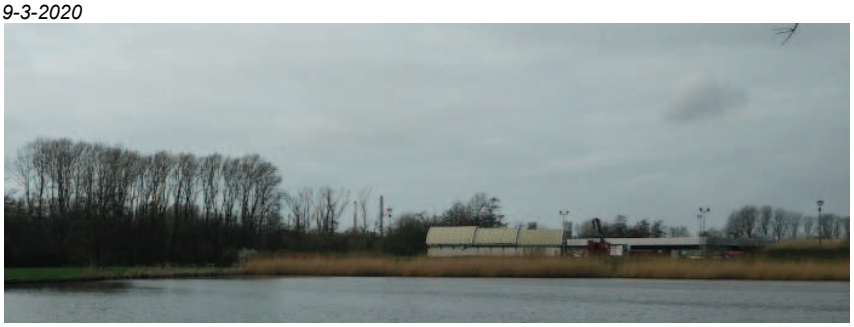

3.2 Vaatplanten

Er zijn geen beschermde planten gevonden. Brede waterpest die in de heldere sloten rondom de parkeerplaats voorkomt staat op de Rode lijst als Gevoelig (Staatscourant 2015, 36471).

Er zijn 227 taxa genoteerd. Het gevonden kranswier is gedetermineerd als gewoon kransblad en het sterrenkroos als stomphoekig sterrenkroos. Het is mogelijk dat er nog andere kranswieren of sterrenkroossoorten voorkomen. Tabel 2 geeft het aantal en percentage soorten per soortgroep. Afbeelding 4 toont per opname procentueel het aandeel van de 9 soortgroepen. Het aantal soorten/taxa is als label gegeven. Bijlage 2 geeft de volledige plantensoortenlijst.

Tabel 2: aantal soorten per groep absoluut en procentueel.

soortgroep	aantal soorten in de groep	%
water	18	7,93
oever	20	8,81
oeverruigte	10	4,41
grasland	65	28,63
ruigte	19	8,37
zoom	8	3,52
boom en struik	25	11,01
pionier	49	21,59
indif, mos, wier	13	5,73
totaal	***227***	***100***

3.2.1 Indeling in soortgroepen

Grasland

Graslandplanten hebben het grootste aandeel in de opnamen met 65 soorten en 29%. Per opname ligt het aantal graslandsoorten, zoals verwacht, rond de 50%. Het veldwerk was dan ook gericht op de open delen van het onderzoeksgebied.

De meeste graslandsoorten staan in de hooilanden en in de bermen. Het grasland varieert van restanten matig soortenrijk op relatief droge tot vochtige bodem (perceel 11 en kleine delen berm) tot gazons en soortenarm, zeer ruig of jong grasland. Vermoedelijk speelt bemesting een rol op de hooipercelen (percelen 1, 2, 11 en 14). In de meeste bermen zorgt slootvuil voor verruiging.

Pioniersoorten

Opname 3, de parkeerplaats, is de opname van de pioniersoorten. Met 36 soorten (39%) is dit een uitzondering. Binnen alle gevonden soorten lijken de pioniers, met 22% en 49 soorten, een groot aandeel te hebben maar behalve in opname 3 komen per opname hooguit 15 pioniersoorten voor. In grasland- en bermopnamen ligt het aantal pionierssoorten tussen 13 en 23% en absoluut tussen 4 en 15 soorten. De soortenlijsten tonen dat veel pioniersoorten in één of enkele opnamen voorkomen terwijl een groot aantal graslandsoorten in veel opnamen genoteerd

zijn. Veelal hebben de pioniersoorten ook een lagere abundantie. Een uitzondering is raapzaad dat in hoge bedekking groeide op het slootvuil.

Ruigte soorten

Ruigte soorten komen slechts met 19 soorten voor, ruim 8% van het totaal, maar in tegenstelling tot de pioniersoorten komen sommige soorten in veel opnamen met een behoorlijke abundantie voor, bijvoorbeeld grote brandnetel en kleefkruid. De abundantie is helaas niet terug te zien in het aantalspercentage wat per opname ligt tussen 7 en 31%. Voor de opnamen met het hoogste aandeel ruigtesoorten is dit goed te verklaren. Het zijn verruigende oevers (bijvoorbeeld de poel of de oever langs de ijsbaan) of plekken langs bos of struweel. Het aandeel ruigte soorten in bermen (tussen 15 en 22%) en graslanden (tussen 10 en 17%) bevestigt de indruk dat deze opnamen behoorlijk ruig zijn al hebben veel ruigte en veel grasland soorten een brede ecologische amplitude en hadden ze ook in een andere soortgroep ingedeeld kunnen zijn.

Afbeelding 4: Aantal soorten procentueel per soortgroep per opname. De labels geven de absolute aantallen. Op de x-as staan de opnamenummers gesorteerd volgens min of meer gelijkende omstandigheden. Onder de grafiek staat per opnamenummer een tekstuele aanduiding en het totaal aantal soorten/taxa in de opname. Zie ook afbeelding 1.

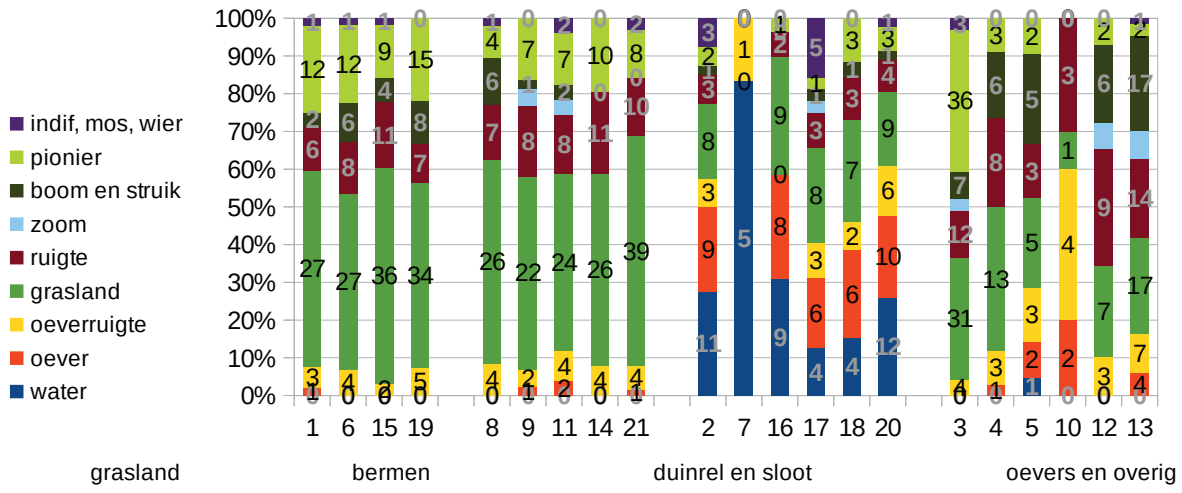

nr.	aantal	aanduiding
1	52	Hooiland, toekomstig klepelland, gazon
6	58	Grasland bij parkeerplaats
15	63	Grasland incl. talud van duinrel nabij A22
19	69	Hooiland/overloop P hoek Boterdijkweg en Laaglandersluisweg
8	48	Berm/dijk bij modelbootvijver en zuid van paardenpad
9	43	Berm zuidzijde afvalstation, noord en oost van paardenpad
11	51	Bermen ten westen van afvalstation Velsen.
14	51	Werkpad fietspad 'door' bos naar Laaglandersluisweg
21	64	Bermen fietspad van hoek Boterdijk/Laaglandersluisweg tot duinrel.
2	40	sloot en slootjes om 1+2+3=1
7	6	Sloot noord van parkeerplaats; onvolledige opname
16	29	Duinrel nabij A22 inclusief heldere sloot deel
17	32	slootje haaks op ActionPlanet, oostzijde van 'grasland bij A22'
18	26	Slootje en sloot langs 'Werkpad fietspad 'door' bos…'
20	46	Sloot om 'Hooiland/overloop P hoek Boterdijk/Laaglandersluisweg'
3	96	Parkeerplaats met singel en minibosplantsoen
4	34	Singel op dijkje bij parkeerplaats
5	21	Poel bij parkeerplaats
10	10	Rietoever noord en oostzijde modelbootvijver
12	29	Westoever ijsbaan noordelijke deel
13	67	Westoever ijsbaan zuidelijk deel, va hondenveld

Water- en oeversoorten
In de wateropnamen is vermoedelijk de lengte van de opname terug te zien in het soortenaantal. De twee langste opnamen (2 en 20) hebben respectievelijk 20 en 22 water-/oeversoorten van de respectievelijk 40 en 46 soorten in totaal. De bijzondere watergang ten zuiden van perceel 1 (opname 17) heeft naast de 4 watersoorten 8 graslandsoorten en 5 'indifferente 'soorten die ook tot de water- of oeverplanten gerekend kunnen worden. Een mos dat goed gedijt in natte omstandigheden en kranswier dat ook als pionier gezien kan worden. Zo is draadwier (ingevoerd als Vaucheria), een echte waterplant, ingedeeld bij de indifferente soorten. Opname 7 is onvolledig en moet buiten beschouwing blijven.

Soorten van bos en bosrand
Het aandeel bossoorten (boom, struik, zoom) is op het totaal met 33 soorten ca. 14%. Behalve in opnamen met een bosachtige situatie, zoals de singel langs de parkeerplaats en de bosontwikkeling op de oever van de ijsbaan, halen de houtige soorten geen bedekking. Het betrof veelal jonge opslag of kiemplanten. In graslanden is opslag vanuit een berm of naastgelegen bosperceel te verklaren. Zo groeien in perceel 14 (opname 19) maar liefst 8 boom- en struiksoorten op de taluds langs de perceelrand. In opname 12, de ijsbaanoever naast de parkeerplaats, lijkt de 28% bossoorten te indiceren dat hier bos is verwijderd.

3.3 Vleermuizen en marterachtigen

3.3.1 Vleermuizen

Over het gehele terrein is gekeken naar vleermuizen. De focus lag op lichtschuwe soorten die boven de plassen zouden kunnen foerageren. Watervleermuis en meervleermuis zijn niet waargenomen. Wel waren gewone en ruige dwergvleermuis aanwezig. Tijdens de eerste onderzoeksronde in juni werd tweemaal een rosse vleermuis waargenomen. Deze vloog hoog over het terrein zonder waarneembare of aannemelijke binding met het landschap.

Voor het hele onderzoeksgebied is het beeld dat er enkele, tot 8 gewone dwergvleermuizen en 2 ruige dwergvleermuizen, gebruik maken van een groot deel van het terrein maar nergens continu aanwezig zijn (afb. 5).Gewone dwergvleermuis vloog vooral over de paden tussen de bomen waar veel struweel en bomen zijn. Ruige dwergvleermuis werd gezien boven de rietkragen bij de ijsbaan.

Afbeelding 5: Beeld van het gebruik van het onderzoeksgebied door vleermuizen. Zwarte pijl = gewone dwergvleermuis, oranje pijl = ruige dwergvleermuis. Aangeleverd door: Elsken Ecologie, mail 02-10-2020.

3.3.2 Marterachtigen

Foto 22: Mostela, camerakist.

Er zijn geen marterachtigen vastgelegd op camera. Hieronder staat een beschrijving van de 4 cameralocaties met daarbij welke dieren wel zijn aangetroffen:

- Camera in deelgebied 7 bij vuilsorteerstation met zicht op een stuwtje in de waterloop. Dit is een 'dwingende overgang' tussen twee gebieden. Voor marters lijkt het vuilstorteerstation interessant vanwege ‘rust’, schuilmogelijkheid en aantrekking van andere soorten. Aangetroffen: waterhoen, wilde eend (slapende eenden) en andere vogels en meerdere keren bruine rat.
- Camera in bos naast deelgebied 4, langs de sloot, hoge grazige vegetatie, gericht op een 'olifantenpaadje'. Ook voor marters is een dergelijk paadje: gemakkelijk verplaatsen. Aangetroffen: op 1 nacht enkele keren egel, vogels (merel en roodborst), enkele mensen (met of zonder hond).
- Mostela (= kist met camera) op perceelsdam tussen deelgebied 14 en het 4x4 terrein. De begroeiing was er ruig en een boomstam verbeterde de dekking en geleiding. Een dam geleid altijd enigszins een looproute. Aangetroffen: bosspitsmuis en rosse woelmuis, beide soorten van dichte, dekkende vegetatie vooral in bosranden.
- Mostela in deelgebied 2 langs ruige slootrand in veld met ruig vossenstaart hooiland. Aangetroffen: veldmuis, stapelvoedsel van wezel en hermelijn.

Afbeelding 6: Broedvogelterritoria en deelgebieden

- bergeend
- blauwborst
- bosrietzanger
- grasmus
- groenling
- heggenmus
- kleine karekiet
- krakeend
- meerkoet
- merel
- pimpelmees
- rietgors
- rietzanger
- roodborst
- scholekster
- tjiftjaf
- tuinfluiter
- waterhoen
- wilde eend
- winterkoning
- witte kwikstaart
- zwartkop

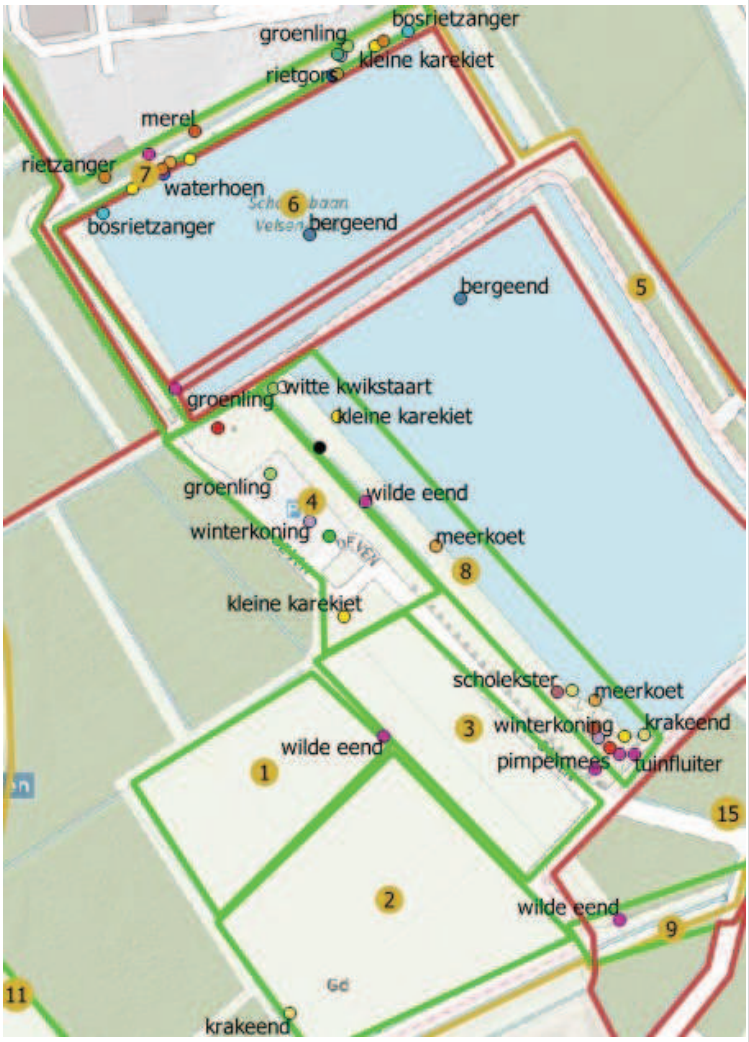

3.4 Broedvogels

In totaal zijn 23 verschillende soorten broedvogels vastgesteld, met in totaal 46 territoria (afb. 6). De talrijkste soorten zijn wilde eend en kleine karekiet (elk 6 territoria), daarna krakeend, meerkoet, rietzanger, winterkoning en groenling (elk 3 territoria). Alle overige soorten komen voor met 1 of 2 territoria. Allle waarnemingen, ook extra waarnemingen van buiten de te inventariseren deelgebieden (percelen), staan in bijlage 3.

Per deelgebied (afb.6 en tabel 5 in bijlage 3) is opmerkelijk dat vooral deelgebied 7 soortenrijk is en veel territoria omvat. Naast het ruiterpad komt hier een lokaal goed ontwikkelde rietkraag voor. Ook het zuidoostelijk deel van deelgebied 8 omvat met een brede rietkraag met struiken en hoog opgaande bomen veel soorten. Anderzijds zijn de percelen 1, 2, 3, 11 en 14 opmerkelijk arm aan broedvogels, vooral door het gebrek aan goed habitat en door de aanwezigheid van predatoren (inclusief honden). In deelgebied 4, 7 en 8 speelt ook verontrusting door recreatie een rol in het lokaal weinig talrijk zijn van broedvogels (met name de parkeerplaats zelf, het surfstrand en de bermen van fietspad). In deelgebied 9, een grazig werkpad langs het water, is het erg rustig, maar hier zijn de oevers erg steil, net als langs de andere sloten.

De resultaten zijn ook uitgewerkt per broedvogelsoortengroep (tabel 6 in bijlage 3). Vogels van water en nat grasland en die van rietland zijn het meest talrijk, zowel qua soorten als qua territoria, namelijk met elk 6 verschillende soorten, en respectievelijk 16 en 14 territoria. Ook komen er redelijk wat vogels voor van park en bos, en van struweel met elk 4 soorten en respectievelijk 7 en 6 soorten. Deze vogels broeden in de losse bomen en struweelranden langs de parkeerplaats en langs de rietkragen.

3.5 Libellen en vlinders

3.5.1 Libellen

Tabel 3 geeft de libellendata. Er zijn in totaal 10 soorten, echte libellen en juffers, waargenomen. Het zijn allemaal zeer algemene soorten (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002). Het gaat om lage aantallen. Zelfs de algemene soorten ontbraken op grote delen van het traject. Ook werden weinig paringswielen gezien en werd geen eiafzet waargenomen. Algemene soorten die ontbraken:

- houtpantserjuffer – Een soms moeilijk waar te nemen soort, zeker als hij stilzit. Maar deze soort niet zien op een lang traject zoals hier duidt aan dat de soort veel minder algemeen is dan verwacht. Wellicht ontbreekt het in het onderzoeksgebied aan takken die boven het water hangen. Houtpantserjuffer legt hierin zijn eitjes, die van daaruit in het water vallen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002).
- kleine roodoogjuffer is niet te verklaren. De soort komt in allerlei wateren voor en neemt zelfs genoegen met wateren met draadwier. Van belang is de aanwezigheid van fijnbladige waterplanten (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002). Waterplanten (en ook draadwier) zijn volop aanwezig. Kleine roodoogjuffer is wel gemeld met voortplanting, op ‘waarneming.nl’, in 2016 in de vaart naast de modelbootvijver net naast het onderzoeksgebied.

Buiten het onderzoek om noteerde Van der Elsken op 4-5-2020 nog platbuik en vuurjuffer. Beide soorten vlogen bij de beschutte sloot langs perceel 1. Waarneming.nl meldt houtpantserjuffer op 30-9-2020, bruine winterjuffer op 27-8-2020 en azuurwaterjuffer op 3-6-2018.

De libellenfauna is vergelijkbaar met onderzoek in de natuurvriendelijke oevers langs het Noordzeekanaal (De Bakker et al. 2008). Nu werden meer soorten verwacht omdat zoet water voor voortplanting aanwezig is. Ogenschijnlijk zijn de waterplantrijke sloten geschikt. Wellicht is het intensieve schonen ongunstig.

Tabel 3: soorten en aantallen libellen per onderzoeksronde

Spaarnwoude De Ven	**Datum**	**20-5**	**5-6**	**20-7**	**18-8**	**5-9**	**Totaal**
Groep	**Soort**						
Juffers (Zygoptera)	lantaarntje	4	9	14	6	6	39
	variabele waterjuffer				2		2
Echte libellen (Anisoptera)	paardenbijter			5	3	4	12
	vroege glazenmaker			2			2
	blauwe glazenmaker				1		1
	grote keizerlibel		2	2			4
	glassnijder					5	5
	gewone oeverlibel		5	9	5		19
	bruinrode heidelibel			2	3	1	6
	steenrode heidelibel			3	1	2	6
totaal aantal soorten libellen		***1***	***3***	***7***	***7***	***5***	***10***
totaal aantal libellen		***4***	***16***	***37***	***21***	***18***	***99***

Afbeelding 7: Libelleninventarisatie en looproute libellen en vlinderonderzoek. Onderzoek door: D. van der Elsken 2020.

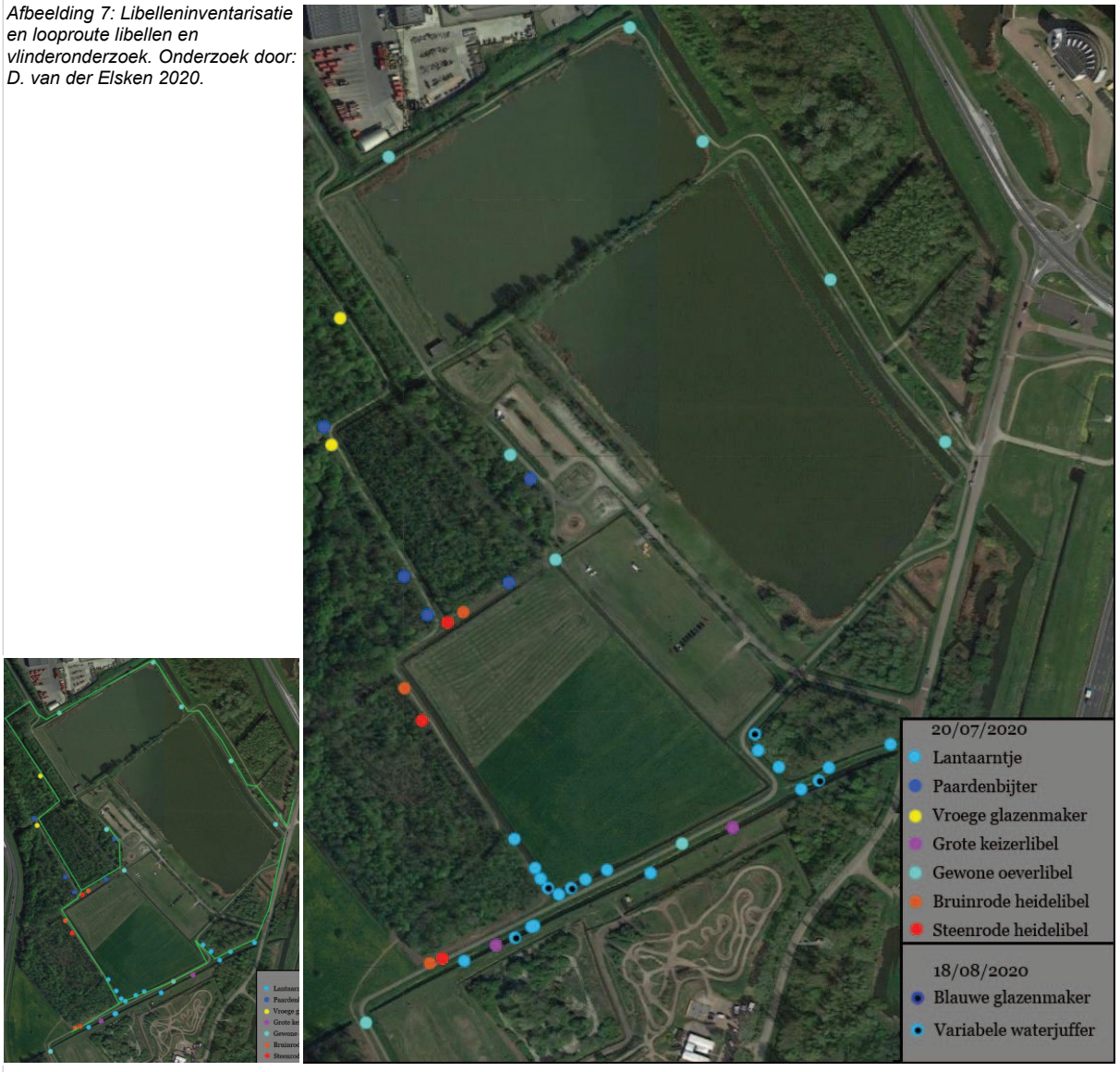

3.5.2 Vlinders

Tabel 4 geeft de vlinderdata. In totaal zijn er 12 soorten dagvlinders waargenomen, allemaal zeer algemene tot algemene soorten. Op Atalanta na zijn het allemaal standvlinders. Een standvlinder is een soort die zich langer dan 10 jaar achtereen in Nederland heeft voortgeplant (Bos et al. 2006). Een trekvlinder: is een soort die niet in staat is de gehele levenscyclus in Nederland te voltooien en die jaarlijks hier naar toe komt (Bos et al. 2006).

Van de 12 soorten is één soort, kleine vuurvlinder, karakteristiek voor schrale graslanden. Hij vloog op perceel 3, een gazon, met langs de oever wat structuur. Kleine vuurvlinder was talrijk in 2020 (www.vlinderstichting.nl 7-9-2020) maar werd alleen in het voorjaar gezien. Karakteristiek voor open ruigten en graslanden was alleen bruin zandoogje. De andere soorten zijn soorten van voedselrijke ruigten en bosranden. Veel van deze soorten zijn zo algemeen (atalanta, kleine vos, klein en groot koolwitje) dat ze ook buiten deze biotoop gezien worden.

De algemene en te verwachte soorten waren aanwezig doch in lage aantallen. Het ontbreekt aan nectarplanten, zeker voor de minder algemene soorten. De algemene soorten leken zich te concentreren bij bloeiende braam. Opvallende afwezigen, want algemeen, waren: citroenvlinder (soort van bosrand) en icarusblauwtje (soort van **s**chrale graslanden). Citroenvlinder werd in april met het flora-veldwerk waargenomen nabij de parkeerplaats. Ook Kruijsen (et al. 2018) vond de soort. Het ontbreken van icarusblauwtje is niet vreemd omdat er zeer weinig kleine vlinderbloemigen, de waardplanten, groeien in het onderzoeksgebied en omdat de looproute gericht was op libellen, dus op oevers. Alleen op perceel 11 nabij de snelweg werd redelijk wat kleine klaver gezien. Op schrale delen van bermen stonden, weliswaar zeldzaam, kleine vlinderbloemigen zoals hopklaver.

Buiten het onderzoek werden nog enkele waarnemingen genoteerd. Bontzandoogje en hooibeestje vlogen tijdens het floraveldwerk op perceel 11. Tijdens het marteronderzoek zag Van der Elsken oranjetipje en bont zandoogje. Tijdens het vogelonderzoek werd kleine vuurvlinder gezien (pers. med. A. Ehrenburg).

Tabel 4: soorten en aantallen dagvlinders per onderzoeksronde gerangschikt op karakteristiek biotopen. S = standvlinder; T = trekvlinder)

Spaarnwoude De Ven	**Datum**	**20-5**	**5-6**	**20-7**	**18-8**	**5-9**	**Totaal**
biotoop	**Soort**						
Schrale graslanden	kleine vuurvlinder S		1				1
Open tot ruige graslanden	bruin zandoogje S			1			1
Voedselrijke ruigten en bosranden	atalanta T		6	4	12		22
	bont zandoogje S		1	1		8	10
	boomblauwtje S			1			1
	dagpauwoog S			1			1
	gehakkelde aurelia S			2			2
	groot koolwitje S	3	4	2			9
	klein geaderd witje S	1	2		13		16
	klein koolwitje S	3	5	4	15	5	32
	kleine vos S			2		1	3
	oranjetipje S	1					1
totaal aantal soorten vlinders		***4***	***6***	***9***	***3***	***3***	***12***
totaal aantal vlinders		***8***	***19***	***18***	***40***	***14***	***99***

Afbeelding 8: Dagvlinders op 20-7 en enkele waarnemingen van andere datum: Klein geaderd witje op 20-5, 5-6 en 18-8, oranjetipje op 20-5 en kleine vuurvlinder op 5-6. Looproute zie libellenonderzoek. Onderzoek door: D. van der Elsken 2020. Ondergrond: Luchtfoto 2018 Ortho 25cm RGB van https://geodata.nationaalgeoregister.nl 25012021

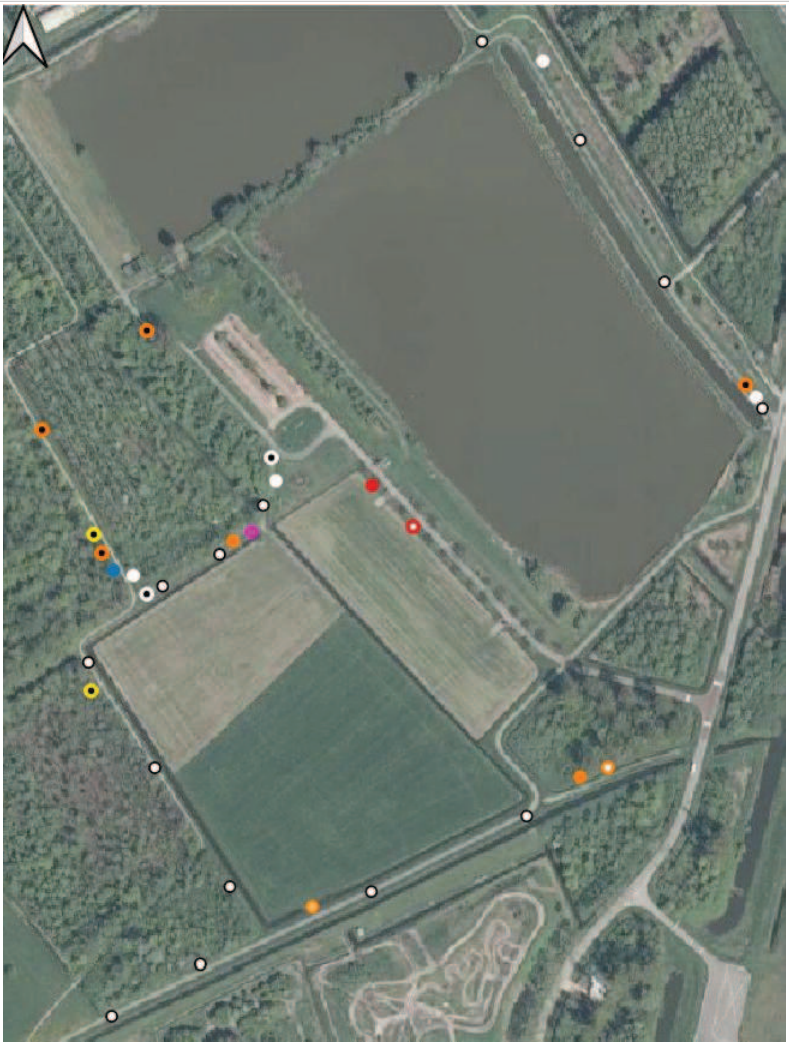

3.6 Overige dieren

De sloten bij parkeerplaats De Ven, langs perceel 3 waren begin mei helder en ogenschijnlijk zeer soortenrijk. Door het lage talud en de, in mei, bescheiden helofytenbegroeiing zag Besteman de volgende soorten: groene kikker (complex), kleine watersalamander, kikkervisjes (waarschijnlijk bruine kikker), paardenbloedzuiger, bootsmannetje (Notonecta spec.), tiendoornige stekelbaars, waterpissebed, schaatsenrijders, verschillende kleine waterwantsjes (Corixidae spec.) en meerdere soorten watermijten. Ook leek habitat aanwezig voor het beschermde slakje platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*): zoete, heldere, wateren met een rijke begroeiing (Boesveld et al. 2011). Vanwege de watermijten zocht M. van Wieringen op 6-5-2020 naar deze dieren (zie bijlage 4) en lette daarbij ook op het voorkomen van platte schijfhoren. Deze werd niet aangetroffen.

Tijdens het floraonderzoek werden nog waargenomen: hooibeestje en een blauwtje op perceel 1, bruine kikker, haas, mol(shopen), veldmuis, lepelaar (en vogels die ook al in het vogelonderzoek gesignaleerd waren).

Van der Elsken vond met het marteronderzoek ook andere soorten: zie §3.3.2. Tijdens het vleermuisonderzoek luisterde hij ook naar de voortplantingsroep van rugstreeppad. De soort is niet gehoord of gezien. Met het libellenonderzoek lette hij op (mogelijkheden voor) ringslang, ondanks de zeer lage verwachting. Ringslang of duidelijke plekken voor eiafzet (broeihopen/plekken) zijn niet gevonden.

4 Conclusies en aanbevelingen beheer

Dit hoofdstuk start met de belangrijkste aanbevelingen. Daarna volgen per begroeiingstype de conclusies en hoe beheer en onderhoud de natuur kunnen verbeteren. Bijlage 7 geeft een kaart met punten waar hoge waarden behouden moeten worden of juist waar met relatief eenvoudige maatregelen de natuurwaarden verbeterd kunnen worden. Paragraaf 4.9 beschrijft conclusies voor de diergroepen, maar de meeste beheeraanbevelingen zijn verwerkt in de paragrafen 4.1 tot en met 4.8 over vegetatie/begroeiingstype. Dit alles kan uitgewerkt worden tot een omvorm- en beheerplan met daarin kostenschatting, maaikaart, doelkaart en locaties voor verwerken bagger en groenresten. Uitleg over de genoemde graslandfasen staat in §1.4.1

4.1 Belangrijkste beheeraanbevelingen

- Bescherm de historische dijk aan de oostzijde van de plassen, zowel qua cultuurhistorie als qua rust en natuur.
- Behoud en bescherm Perceel 11 inclusief het kwelslootje en de duinrel (§4.2 en §4.5). Onderzoek of op meer plekken bijzondere kwelslootjes zijn.
- Bescherm de rietkragen en verlandingszones in de plassen en probeer deze uit te breiden (§4.7).
- Behoud heldere waterplantrijke sloten. (§4.5).
- Randenbeheer langs alle gazons (direct) en graslanden (na omvorming).
- Natuurvriendelijke oevers waar mogelijk (§4.5 en kader in §1.4.2).
- Zoek een oplossing voor slootvuil in bermen en op perceelranden, bijvoorbeeld afvoeren en composteren, vergisten, strooisel of veevoer, verwerken in het bos of op werkpaden (zoek daarvoor locaties).
- Bekijk de waterhuishouding en onderzoek of het gebiedseigen water beter benut kan worden.
- Verbeter het leefgebied voor marterachtigen (§4.9.2).
- Stel een monitoringplan op om in beheer en onderhoud gefundeerde keuzes te kunnen maken en de stand van de natuur te kunnen volgen. Er zijn diverse onderzoeken beschikbaar die wellicht kunnen voldoen als nulmeting.
- In het algemeen kunnen veel recreatiegebieden voor veel diersoorten worden opgewaardeerd. Bijvoorbeeld door nestkasten aan te brengen voor vogels en vleermuizen, of het plaatsen van insectenhotels voor solitaire bijen. Het bevorderen van nectarplanten hoort daar ook bij.

Aanbevelingen voor de Wet natuurbescherming staan in Hoofdstuk 6.

4.2 Hooiland Perceel 11

Conclusie: Perceel 11 is het mooiste perceel uit het onderzoeksgebied en moet behouden en hersteld worden. We raden aan te bekijken of een ander overloop parkeerterrein voor evenementen beschikbaar is. Doordat het perceel iets hoger ligt en op een ander bodemtype behoort bloemrijk gras hier tot de mogelijkheden. Bemesting is hier funest want beïnvloedt niet alleen het grasland maar ook de bijzondere duinrel en slootjes ernaast. Het perceel herbergt soorten die passen bij kruidenrijk grasland al gaat het bij veel van die soorten om enkele exemplaren. Toch verkeert het in een dominant stadium (fase 2, zie §1.4.1), al is het bijna gras-kruidenmix omdat de voor gras-kruidenmix karakteristieke soorten zoals lage grassen (reukgras, rood zwenkgras, gewoon struisgras) weinig voorkomen net als de karakteristieke kruiden. Wel ontbreekt dominantie door een of enkele

grassoorten. Mogelijk is het grasland juist in een ontwikkeling naar een soortenarme situatie. Er werd immers in het voorjaar bemest.

Doel: Ontwikkeling van gevarieerd **bloemrijke graslanden** (fase 3 en 4, zie §1.4.1) in gradiënt en naar oever en struweel en daarmee verbeteren biodiversiteit.

Foto 23: het hooiland naast de duinrel, tegen snelweg A22 (perceel 11, opname 15)

Omvorming en instandhoudingsbeheer: Omvormen kan door verschralen én te sturen op concurrentie (§1.4.1). Sturen op concurrentie is nodig op de van nature voedselrijke bodem van Spaarnwoude:

- Niet gebruiken als evenementen- of parkeerterrein.
- NIET BEMESTEN
- 2 à 3 jaar omvorming 2x per jaar maaien* (①eerste helft juni en ②september).
- Daarna evalueren en hopelijk naar een instandhoudingsbeheer van 2 x per jaar gefaseerd maaien en afvoeren met lagere productie en specifieker rekening houden met fauna en recreatie, bijvoorbeeld sinusbeheer**.
- Onderzoek hoe maaisel kan worden afgevoerd en benut en/of waar maaisel in het terrein verwerkt kan worden. Afvoeren kan misschien als strooisel of ruwvoer. Overleg met een boer welke opties er zijn. Eventueel kan een deel, na afname van de productie, lokaal gebeuren.

* **Maaien en AFVOEREN**: maaien is ook altijd afvoeren. **Afvoeren** moet **binnen 5 dagen** anders zijn de voedingsstoffen uitgespoeld en is er niet verschraald.

** **Sinusbeheer**: is een vorm van gefaseerd beheer waarbij rekening wordt gehouden met zowel planten als dieren. Door meerdere malen per jaar delen van het terrein volgens een slingerend patroon te maaien zijn er altijd delen met een dichte begroeiing waar bijvoorbeeld kleine zoogdieren dekking vinden. Ook is jaarrond nectar aanwezig of dorre stengels of strooisel voor de verschillende levensstadia van vlinders en andere ongewervelden. Aandachtspunt is voldoende te maaien om lagere, meer open begroeiingen te handhaven en voldoende dichte vegetatie te laten staan om dekking, voedsel en verblijfplaatsen voor fauna te garanderen. De persoon die maait en het maaisel verwerkt is van groot belang. Hij of zij bepaalt het microklimaat.

Recreatie: Sinusbeheer** biedt de mogelijkheid graspaden te maaien. Er kan dan een speelse wandelroute ontstaan door een bloemenweide.

Faunabeheer: Na de omvorming moet het beheer meer rekening houden met fauna. Er moeten delen blijven staan die beschutting leveren voor fauna. Een sinusbeheer (Couckuy 2016) is daarvoor zeer geschikt. Het zorgt dat voor elk levensstadium van verschillende vlindersoorten de juiste begroeiing aanwezig is. Andere dieren profiteren daarvan mee, ook vogels, zoogdieren, amfibieën, insecten en andere ongewervelden.

Combineren andere begroeiingstypen: Sinusbeheer is een prima werkwijze om het beheer van oevers, grasland ruigte en bosrand te combineren. Het is ook prima te combineren met beheer voor recreanten. De vorm waarin gemaaid wordt kan op wensen van recreanten en fauna worden afgestemd.

4.3 Grasland Perceel 1, 2,14 en bermen

Conclusie: Volgens de graslandtypologie van Bax en Schippers (1998) groeit er op de graslanden van het evenemententerrein (perceel 1 en 2), bij de Laaglandersluisweg (perceel 14) en op grote delen van de bermen een dominant stadium met grote vossenstaart (fase 2, zie §1.4.1).Er zijn kleine delen natte grassenmix (fase 1 á 2, zie §1.4.1). Waar slootvuil ligt groeit ruigte met brandnetel en kleefkruid en hondsdraf en geregeld in het voorjaar gedomineerd door raapzaad.

Verder zijn er kleine delen matig soortenrijkgrasland in de bermen (opname 21 en 7). Net als perceel 11 liggen ze op kalkarme leek-/woudeerdgrond (afb. 3 in §3.1.2)of naast/op een lichaam van weg of fietspad waar geen slootvuil wordt gelegd . Vanuit deze relicten kan met het juiste beheer (matig) bloemrijk grasland ontstaan.

Doel: Ontwikkeling van **graslande**n met een **gras-kruidenmix** (fase 3 zie §1.4.1) en gradiënt en naar oever en ruigte en daarmee verbeteren biodiversiteit.

* Verschralen op kleibodem kan vele jaren duren. Een methode van verschralen is uitmijnen: zorgen voor beperking van fosfaat. Hiervoor bemest men vaak met stikstof en kalium zodat fosfaat versneld wordt afgevoerd. Om meer hierover te weten is nadere studie nodig (zie § 1.4).

Omvorming en instandhoudingsbeheer:

- In principe* NIET BEMESTEN en
- 2 a 3 jaar omvormingsbeheer van 3x per jaar maaien (①mei, ②15 juli-15 aug en ③15 sept-15 okt)
- 2 á 3 jaar omvorming 2x per jaar maaien (①eerste helft juni en ②september).
- Daarna evalueren en hopelijk naar een instandhoudingsbeheer van 2 x per jaar gefaseerd maaien en afvoeren met lagere productie en specifieker rekening houden met fauna. Waar mogelijk Sinusbeheer.
- Verwerken maaisel zie §4.2
- Ruigte op slootvuil zie §4.5.

Recreatie en Faunabeheer: zie § 4.2, maar vanwege de functie voor evenementen is dit wellicht beperkt mogelijk. Bekijk of de vorm van het maaien toch kleine delen kunnen overblijven, bijvoorbeeld langs een soort rijbanen of juist om parkeerstroken aan te geven. Ook langs oevers een zo groot mogelijke zone in een randenbeheer meenemen (afb. 9).

Afbeelding 9: Voorbeeld van mogelijke beheervlakken op het graslandje met de poel en een deel van perceel 3. Op perceel 3 is dit een 'randenbeheer' waarbij stroken met verschillende beheerregimes een gradiënt vormen en de randen van het perceel geschikter houden voor natuur.

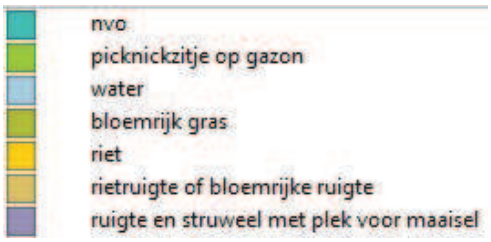

4.4 Gazon in en naast perceel 3, 4, 7 en 8

Conclusie: Er zijn geen opnamen gemaakt in gazons. De gazons worden zo frequent gemaaid dat planten en dieren weinig kans krijgen. Langs de randen, waar net even minder wordt gemaaid, staan soms verrassende soorten (behaarde boterbloem, Perzische klaver, moerasmelkdistel). De oever van het surfstrand (perceel 8) is 's nachts door vrij veel vogels als rustplaats in gebruik.

Foto 24: Behaarde boterbloem; een paar exemplaren tegen het riet aan overleven de maaibeurten 30-4-2020

Foto 25: Veel te frequent en kort gemaaid gras langs de ijsbaanoever (naast Perceel 8, opname 13 op 30-42020). Hier wordt behaarde boterbloem weggemaaid. Een randenbeheer biedt kans voor deze soorten.

Doel: Ontwikkeling van velden die voldoen voor intensieve recreatie met in de randen en als 'perkjes' bloemrijk gras of gras-kruidenmix.

Foto 26: gemaaid wandelpad in hooiland, op de achtergrond gazon

Omvorming en instandhoudingsbeheer:

- NIET BEMESTEN
- Overal veel minder maaien in principe maximaal 1x per 2 weken in het groeiseizoen (liefst veel minder bijvoorbeeld 6x/jaar) en maaihoogte niet te laag.
- Maak gradiënt door ‘randen’ met verschillend maaibeheer in te stellen gestuurd door de intensiteit van betreding:
  -gazon (6x/jr; maximaal 1x per 2 weken)
  -hooigazon (vanaf ca. juni maximaal 1x per 2 weken)
  -hooiland (2x① juni en ②september)
  -ruigte (2x 2 á 3 jaar omvorming zie hooiland §4.2; daarna: 1x met oever)
- -oever.
- Maak in elk geval meer ruimte voor ruigte en hooiland langs de bosjes op de hoeken van het surfstrand.
- Herstel de verbinding tussen singel en rietkraag naast de parkeerplaats.
- Maak eventueel stroken om evenementen te zoneren. Bijvoorbeeld waar de hekken van het terrein komen te staan of waar een rijbaan, danwel een parkeervak is.
- Maak eventueel een soort perken van hooiland. Dit kunnen ook speelse vormen zijn die ‘zitjes’ markeren op het strand, of bloemenplukstroken.

4.5 Duinrel en sloten met hun oevers

Conclusie:

- De watergangen rondom perceel 11 zijn bijzonder (duinrel en kwelslootje) en dienen beschermd te worden.
- Rode lijstsoort brede waterpest komt zeldzaam voor rondom het evenemententerrein.
- Op de taludknik van grasland of berm ligt een pakket slootvuil waarop onaantrekkelijke ruigte groeit (bij sloten langs het bos ligt het slootvuil vaak in de bosrand, dan is de berm veel mooier).

- De steile oevers bieden weinig ruimte voor oevergebonden flora en fauna.
- De kleine slootjes fungeren als voortplantingswater voor amfibieën.
- greppels fungeren als leefgebied en verbinding voor kleine grondgebonden dieren zoals muizen en bruine kikker.
- De (minder intensief geschoonde) sloten hebben lokaal een relatief mooie water- en verlandingsvegetatie, maar soorten die tot voor kort algemeen waren komen maar zeldzaam voor (brede waterpest, aarvederkruid, kranswier, tenger fonteinkruid).
- De bagger is een risico voor instandhouding mooie watervegetatie want de toestand kan 'omslaan', van helder water met waterplanten naar troebel water zonder waterplanten, door nalevering van voedingsstoffen uit de bodem. Verblijftijd is hierbij een factor.
- De hoofdwatergangen, zoals de duinrel en de sloot langs de Laaglandersluisweg worden zeer intensief onderhouden, vermoedelijk om opstuwing te voorkomen. Er is kort voor 19 juli al geschoond. De bodem van de duinrel ligt geregeld op de kant waar het slootvuil poogt verder te groeien. Hierdoor worden de taluds steeds steiler en ruiger en omdat de bodem vaak wordt mee geschraapt krijgen waterplanten geen kans. Het beheer zou gericht moeten zijn op doorstroming, maar zonder de bodem steeds kapot te maken (maaien dus en niet schrapen).

Doel:
- Behoud (kwaliteit) duinrel en kwelsloot perceel 11. (hier voorzichtig met natuurvriendelijke oevers want je wilt geen kweldruk en bijzondere vegetatie verliezen!)
- Behoud de gevarieerde watervegetatie in het heldere water, ook gezien de rijkdom aan macrofauna.
- Uitbreiding leefgebied voor water- en oevergebonden soorten.
- Verminder de ruigte op de taludknik zodat daar oever- of graslandvegetatie kan groeien

Beheer:
- Bekijk waar het slootvuil verwerkt kan worden om ruimte te geven aan graslandvegetatie in plaats van brandnetelruigte.
- Bekijk of het water uit de duinrel beter benut kan worden door het op een andere manier door het gebied te leiden.
- Leg natuurvriendelijke oevers aan waar mogelijk => beheer Jaarlijks 50% maaien en schonen. Het maaisel en slootvuil afvoeren of gedeeltelijk lokaal verwerken (bv broeihoop ringslang en gedeeltelijk in bosrand of in ruigte terrein). Dit past uitstekend bij Sinusbeheer.
- Bekijk of en waar minder intensief geschoond kan worden (jaarlijks 50%).
- Onderzoek of bij de duinrel minder vaak schonen mogelijk is (is de duiker beperkend of de duinrel?). Als minder vaak schonen niet kan, bekijk dan of minder intensief geschoond kan worden (stroombaan, maaikorf die bodem ongemoeid laat).
- Sloten breder dan 2,5 m baggeren met baggerzuigspuit. Werk gefaseerd en ontzie de aantrekkelijke waterplanten (aarvederkruid, brede waterpest, tenger fonteinkruid) Verwerk de bagger in het naast gelegen bos of op een deel waar gazon hard moet groeien (het is dan enige tijd niet geschikt voor recreatie). Voorkom omslaan van helder naar troebel door te rigoureus ingrijpen.
- Evenwijdig aan de Amsterdamse weg is een vrij brede sloot waar Kruijsen en Diemeer (2014) waterplanten vonden. Hier liggen mogelijkheden voor een goede natuurvriendelijke oever. Overdimensionering maakt minder schonen wellicht mogelijk.

Recreatie: Bekijk hoe het terrein gebruikt wordt en houdt daarna rekening met recreanten, bijvoorbeeld door 'zitjes' en doorkijkjes te maaien. Met grondverwerking kan ook voor recreanten 'speels' reliëf worden aangelegd.

4.6 Parkeerplaats, singel en poel

Foto 27: Bijna dichtgegroeide poel ten zuiden van de parkeerplaats 27-4-2020

Conclusie:

- In het riet van de poel (afb. 1: perceel 4, opname 5) zit een kleine karekiet. Om beheer voor de poel vast te stellen is een doel nodig beheer voor vogels is anders dan voor amfibieën.
- De parkeerplaats (afb. 1: perceel 4, opname 3) is ruderaal met door de afwisseling in vegetatiestructuren en de menselijke beïnvloeding veel soorten planten, maar geen hoge natuurwaarde.
- De singel met ruige ondergroei tussen de parkeerplaats en de ijsbaan (afb. 1: perceel 4, opname 4) is ondoordringbaar en daardoor een goede schuilplaats voor dieren. De geringe omvang maakt echter de kans op verstoring groot.

Aanbevelingen:

- Beheer voor rietvogels is anders dan voor amfibieën. Men kan de poel ook laten en arbeid steken in natuurvriendelijke oevers, grasland of bosranden.
- Herstel de singel met de overgang naar de rietoever. Een struinpaadje is voor recreatie een spannende toevoeging (foto 28).
- Toiletgelegenheid zou deze locatie misschien aantrekkelijker maken.

Foto 28: Oeverruigte en graspaadje door hooiland/ruigte/struweel gradiënt Amstelveen 2012

4.7 Oever van ijsbaan en modelbootvijver

Conclusie:

- De waterkwaliteit van de ijsbaan en modelbootvijver lijkt niet goed. Er is algenbloei in de zomer
- Veel vogels vinden in de rietkragen en rietruigten geschikt leefgebied. De rustigste oevers lijken het rijkste (de noordoostoever viel buiten het onderzoeksgebied maar er zongen begin 2 april veel rietgorzen).
- Recreatie heeft invloed op vogels, ook het geluid van de modelbootjes.
- Verlanding en verbossing vinden plaats in de zuidwesthoek van de ijsbaan en zijn hier gunstig.
- Sommige oevers lijken te eroderen, de beschoeiing is aan het vervallen. Een stevigere rietkraag voorkomt erosie.
- De grote karpers hebben wellicht invloed op de waterkwaliteit. Er zijn wel karpervissers. Karperpaai is waargenomen bij perceel 9.

Foto 29: Links de historische dijk met een drasse dijkvoet met ruigte. Rust voor natuur 29-4-2020

Doel: riet als oeverbescherming, daarachter riet met oeverplanten en rietruigte of grazige ruigte als zonering naar berm of grasland zodat rietvogels hun broedplaats behouden en er meer ruimte komt voor oevergebonden dieren zoals dwergmuis, waterspitsmuis, noordse woelmuis en misschien ringslang.

Aanbevelingen:

- Bescherm de historische dijk aan de oostzijde van de plassen, zowel qua cultuurhistorie als qua rust en natuur (foto 29). Let dus op met belasting door groot materieel!
- Bescherm de rietkragen en probeer deze uit te breiden*. Peilbeheer is hierbij van belang (een vast of onnatuurlijk peil is ongunstig). Er is te berekenen hoe breed de rietkraag moet zijn om beschoeiing overbodig te maken. Als riet uitbreiding lukt, is vervangen van de beschoeiing en dus grootmaterieel op de dijk niet nodig. Een vooroeververdediging is ook een mogelijkheid.
- Bescherm de rietkragen aan de landzijde met rietruigte door ongeveer 2 m 1x per jaar te maaien in het najaar (dit ontmoedigt hond en mens hier in te gaan). Het kan met de laatste maaibeurt van de graslanden meegenomen worden. Ook dit maaisel moet worden afgevoerd.
- Onderzoek of de karpers en andere vis negatief zijn voor de water- en oevervegetatie en waterkwaliteit.
- Om broedende vogels in de rietkragen en op de oevers bij de modelbootvijver minder te verstoren is misschien een zonering op de vijver in te stellen. Een andere mogelijkheid is te verplichten een geluid demper te voeren. Het gehele jaar, ook in najaar en winter kunnen hier verstoringsgevoelige watervogels voorkomen. Wellicht is het dus goed te zoeken naar plaats waar minder vogels zijn. En of te onderzoeken welke vogels jaarrond aanwezig zijn.

*Beheer voor r**iet als oeverbescherming**
• Jaarlijks wintermaaien (november-maart).
• Maai minimaal 10 cm boven de maximale winter waterstand (als de stoppels vol water lopen verdwijnt het riet)
• Krab het riet uit als er geen water meer tussen de stengels staat (eens per 3 tot 15 jaar in november – half maart).
• werk gefaseerd vanwege fauna (20% laten staan) in blokken verspreid langs de oever.

4.8 Bos

In 2018 onderzocht Kruijsen (et al. 2018) diverse bospercelen en vergeleek hij twee beheerregimes en natuurwaarden. Kruijsens aanbevelingen richten zich op het ontstaan van een bosrand die meer waarde heeft voor natuur. Een volledige gradiënt van grasland via zoom (=bosrand ruigte) naar mantel, naar bos past daarbij als doestelling.

De aanbevelingen van Kruijsen* gelden in principe ook voor het bos nabij de Ven. Aanvullend adviseren we grond die vrijkomt bij aanleg van natuurvriendelijke oevers (gedeeltelijk) in het bos te verwerken en daarmee plekken op te hogen waar een droger leefgebied kan ontstaan. Op andere plekken kan een deel van het maaisel en slootvuil verwerkt worden.

***Aanbevelingen bosbeheer**
(vrij naar: Kruijsen et al. 2018)
Kruijsen raadt aan bospercelen alleen langs randen, paden en wegen te dunnen via ecologisch randen-beheer. Dat is positief voor onder meer broedvogels en insecten, waaronder vlinders. Ecologisch randenbeheer is onder meer het kappen van exoten zoals de Amerikaanse vogelkers, Dwergmispel (Cotoneaster spec.), Amerikaanse eik en rimpelroos en het kappen van 'gevaarlijke' bomen. Laat het gevelde hout zoveel mogelijk in het bos. Het mag niet worden versnipperd omdat dit sterke bosverruiging geeft. Laat een zo groot mogelijke boskern onaangetast en streef naar toename van (staand en liggend) dood hout.
Spaar de hoge populieren die resteren in de boskernen, zoals nu het beheerbeleid is. Ze zijn van belang voor vogels, zoals de minder algemene appelvink én voor interessante epifytenvegetatie.
Een andere vorm van ecologisch bosbeheer is groepsgewijze dunning in grotere en aaneengesloten bospercelen. Hierdoor ontstaat meer variatie in het bosmilieu en wordt natuurlijke verjonging gestimuleerd.

4.9 Conclusie Fauna

Met de aanbevelingen voor **vegetatie** zal leefgebied voor oever-, grasland-, ruigte- en bossoorten uitbreiden of verbeteren. Met voorzichtig werken moet het mooie leefgebied voor waterdieren ook in stand kunnen blijven of zelfs verbeteren. Hieronder staan de conclusies per faunagroep. De aanbevelingen staan zoals gezegd in de voorgaande paragrafen

4.9.1 Vleermuizen

Voor het gehele onderzoeksgebied is het beeld dat er enkele, tot 8 gewone dwergvleermuizen en 2 ruige dwergvleermuizen, gebruik maken van een groot deel van het terrein maar nergens continu aanwezig zijn.

Behoud grote bomen waarin holten kunnen ontstaan. Deze bieden behalve aan vogels en marters ook aan vleermuizen meer verblijfmogelijkheden. Ook zal meer afwisseling in de bosrand en gevarieerdere begroeiing met dito insectenfauna meer voedsel en dus betere kansen opleveren voor deze diergroep. Overweeg het plaatsen van vleermuiskasten voor boombewonende vleermuizen.

4.9.2 Marters

Marterachtigen zijn niet aangetroffen. De dichtheid aan marters is nooit hoog, het gaat immers om predatoren hoog in de voedselpiramide. Het onderzoek toonde wel de prooidieren van deze schuwe rovers. Zie verder paragraaf 5.4.

Spaarnwoude heeft wel een hoge potentie als leefgebied voor marterachtigen. Het is er meestal rustig en de oppervlakten 'groen' zijn vrij groot. Daarom adviseren we leefgebied voor marterachtigen te verbeteren. Uiteraard zal dit gebeuren bij een soortenrijker grasland, maar ook door aanbrengen marterhuizen en hopen. Ophogingen van grond, bijvoorbeeld grond die vrijkomt bij aanleg van van natuurvriendelijke oevers en eventueel bagger zullen ook helpen. Op die plaatsen kunnen ruigten en dichte struwelen ontstaan waar dieren en ook marterachtigen kunnen schuilen. Door de locaties van deze schuilplaatsen slim te kiezen kan ook enigszins gestuurd worden waar de dieren hun schuilplaasten gaan maken en zijn negatieve effecten van evenementen wellicht te voorkomen. Verder zou ontsnippering van de snelwegen veel marterlevens sparen (zie waarneming.nl). Spaarnwoude is NNN en voor klimmende marters is de verbinding met Beeckestijn/Hofgeest relatief eenvoudig te verbeteren met marterbruggen over snelweg portalen. Voor wezel, bunzing en hermelijn zouden duikers met loopplank uitkomst bieden. De duikers van de duinrel kunnen daarvoor worden opgewaardeerd.

4.9.3 Vogels

De oever van het surfstrand (perceel 8) is van belang als nachtelijke rustplaats voor watervogels.

De graslanden en sloten zijn zeer arm aan (broed)vogels. Er zijn alleen territoria gevonden van wilde en van een krakeend. Vermoedelijk spelen hierbij recreatie (honden hier een rol) en de steilte van het oevertalud (nauwelijks nestgelegenheid) een negatieve rol.

De onderzochte rietoevers en struwelen herbergen de meeste territoria, blijkbaar voelen de vogels zich ondanks de recreatie daar veilig genoeg. De rietvogels in noordelijke oever van de modelbootvijver staakten hun zang toen er met een gemotoriseerd modelbootje werd gevaren.

4.9.4 Libellen en vlinders

Foto 30: Bont zandoogje.

De beschermde gevlekte witsnuitlibel is de soort niet gevonden.

De algemene en te verwachte soorten waren aanwezig doch in lage aantallen, gezien de lengte van de route (pers. med. Van der Elsken). Het is niet duidelijk waarom, er is afwisselende watervegetatie en lokaal ook oevervegetatie (kleine sloot). Mogelijk speelt het intensieve schonen en de smalle of ontbrekende oeverzone een rol. Overigens was de libellenfauna vergelijkbaar met onderzoek in de natuurvriendelijke oevers langs het Noordzeekanaal (De Bakker, et al. 2008). Hier werden meer soorten verwacht omdat hier zoet water voor voortplanting aanwezig is.

Ook voor vlinders waren algemene en te verwachte soorten aanwezig in lage aantallen. Het ontbreekt aan nectarplanten, zeker voor de minder algemene soorten. De algemene soorten leken zich te concentreren bij bloeiende braam (pers. med. Van der Elsken). De graslanden kunnen voor vlinders verbeteren als ze bloemrijker en structuurrijker worden. Op het bloemrijkere perceel 1 werd een tweede vlinder van schrale graslanden gezien, hooibeestje.

4.9.5 Waterdiertjes

Foto 31: mannetje en vrouwtje van de watermijt Arrenurus globator (Van Wieringen 6-5-2020)

De beschermde slak platte schijfhoren werd op de twee monsterpunten voor watermijten (bijlage 4) niet aangetroffen.

De rijke **fauna in de slootjes** en de gedetermineerde watermijten tonen dat het water voor hen goed is van kwaliteit. De gedetermineerde soorten zijn echter algemeen, tot vrij algemeen. Bijzondere soorten zijn niet gevonden. De dikke sliblaag en de dikke matten draadwier tonen een zeer voedselrijke bodem. Het risico van het 'omslaan' van helder naar troebel lijkt hier aanwezig.De verblijftijd hierbij een belangrijke factor. Voorzichtig baggeren kan de voedselrijkdom positief beïnvoeden, maar bij rigoureus baggeren kan de situatie juist omslaan.

4.9.6 Fauna van Spaarnwoude

Voor de bijzondere en karakteristieke fauna van Spaarnwoude **noordse woelmuis** en **waterspitsmuis** is in het onderzoeksgebied nu weinig ruimte. Ook ringslang komt (nog) niet voor. Alle drie deze soorten hebben dichte begroeiing langs oevers nodig. noordse woelmuis leeft veelal in rietlanden. Waterspitsmuis is een soort van niet te voedselrijk, helder water, met waterplanten en veilige plekken op de oever om zijn prooien te eten. Perceel 1 met duinrel en kwelsloot zijn voor deze soort ideaal als er tenminste dekking is waar hij zijn prooien kan opeten. Voor al deze soorten verbeteren de omstandigheden met een natuurlijker vegetatiebeheer, en door het uitbreiden van behoorlijke oppervlakten oevers. Ook de dwergmuis zal profiteren van meer riet, hoog gras, en ruigte. Met een natuurlijker vegetatiebeheer zullen ook algemene muizen toenemen en deze zijn stapelvoedsel voor de kleine roofdieren.

5 Resultaten en effecten natuurregelgeving

Dit hoofdstuk gaat over beschermde natuur. De eerste paragraaf gaat over de gebiedsbescherming. De paragrafen daarna beschrijven de kans op aanwezigheid van de verschillende beschermde soorten(groepen) en of een evenement negatieve effecten kan hebben op deze beschermde natuur. Paragraaf 1.2 en 1.3 beschrijven om welke activiteiten het gaat en bakenen dit af.

Afbeelding 10: NNN in het onderzoeksgebied. Bron: https://noord-holland.tercera-ro.nl/MapViewer/Default.aspx?id=NLIMRO9927POVPNH-VG01, d.d. 2-2-2021.

Afbeelding 11: Bestemmingen (Gemeente Velsen 2011, zie kader hierna) Bron: ruimtelijkeplannen.nl d.d. 2-2-2020

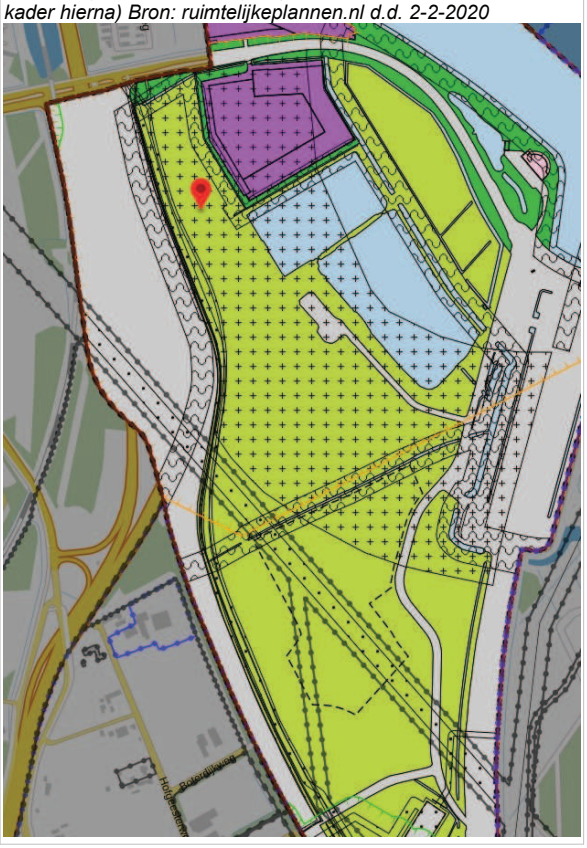

Bestemmingsomschrijving binnen het onderzoeksgebied

- Enkel bestemming 'Recreatie' (lichtgroen)
- Enkel bestemming Groen (groen)
- Enkel bestemming Water (blauw)
- Enkel bestemming Verkeer (grijs)
- Dubbelbestemming Waterstaat – Waterstaatskering (zwarte golfjes)
- Dubbelbestemming Waarde – Archeologie (zwarte plusjes
- Dubbelbestemming Leiding – Hoogspanningsverbinding (zwarte stipjes).

5.1 Gebiedsbescherming

5.1.1 Natura 2000

Het onderzoeksgebied ligt op nog geen 2 km afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid en op ongeveer 6 km afstand van Polder Westzaan en op ongeveer 5 kilometer van het Noordhollands Duinreservaat, beide ten noorden van het Noordzeekanaal (www.natura2000.nl d.d. 2-2-2021).

Er komt geen verandering in de activiteiten omdat de functie niet veranderd. Er is een evenemententerrein en er blijft een evenemententerrein. Door de ligging tussen twee snelwegen en de afstand tussen het evenemententerrein en het 2000-gebied zullen verstorende effecten zoals licht en geluid gebufferd worden. Afhankelijk van het type evenement kan geluid wellicht toch een externe werking hebben. Per activiteit zal dus onderzocht moeten worden of er effecten optreden.

Een eventuele intensivering van verkeer, door meer of grotere evenementen en daardoor hogere stikstofdepositie, valt buiten dit onderzoek (zie § 1.2)

5.1.2 Natuurnetwerk Nederland en bestemmingen

De locatie ligt in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (afb. 10). Het gebied ligt niet in een Provinciaal Beschermd Landschap; dit overlapt niet met het NNN (Provincie Noord-Holland 2020a). Het kader hierboven en afbeelding 11 geven de bestemmingen bij het onderzoeksgebied.

Volgens de Omgevingsverordening (Provincie Noord-Holland 2020a) moet een ruimtelijk plan voor gebieden in het NNN inclusief verbindingen, zorgen voor bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden (WKW) van de gebieden. Ook mag het ruimtelijk plan geen nieuwe activiteiten mogelijk maken die leiden tot een aantasting van de WKW, of tot een vermindering van de oppervlakte van het NNN, of van de samenhang tussen NNN-gebieden. Het bestemmingsplan uit 2011 (Gemeente Velsen 2011) meldt echter dat er binnen het bestemmingsplangebied geen gronden zijn binnen de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (de voorloper van NNN). Er is in het plan ook geen bestemming of dubbelbestemming 'Natuur' (afb. 11). Het bestemmingsplan is dus niet in overeenstemming met de huidige situatie. Verder stelt het bestemmingsplan geen regels voor evenementen, waar bij de gemeente blijkbaar wel die wens is omdat er sinds 2018 plan in ontwerp is: 'Paraplubestemmingsplan Spaarnwoude - Evenementen'. Omdat hier een onduidelijke situatie is raden we aan contact op te nemen met de provincie en de gemeente voor overleg.

***Natuurwaarden** (citaat: Provincie Noord-Holland 2020b) "….Actueel is nog geen sprake van specifieke natuurwaarden of soortgroepen, maar bestaat de kwaliteit vooral uit het samenhangende groene karakter en de kleinschalige afwisseling (Multifunctionele natuur). Deze kwaliteit vormt de basis voor zowel natuurbehoud als recreatie in het gehele gebied". Voor potentiële natuurwaarden:" . … aaneengesloten bosstructuren hebben .... potentie voor ….. gevarieerd loofbos .... (beheertype N14.03 'Haagbeuken- en essenbos). Incidentele waarnemingen van de boommarter.... geven aan dat de bossen in belang kunnen toenemen voor deze soort.... Door extensief beheer van aangrenzende graslanden kunnen ook gevarieerde bosranden met struweel en bloemrijke ruigten ontstaan...."

Omdat het gebied binnen het NNN ligt toetsen we wel globaal aan de WKW. Voor elk evenement moet specifiek gekeken worden of dit de WKW en NNN inclusief verbindingen niet aantast. De WKW van het NNN houden nadrukkelijk rekening met het gebruik van het gebied als recreatiegebied inclusief evenementen. Van de kernkwaliteiten die Provincie Noord-Holland (2020b) noemt ligt het onderzoeksgebied in: "Besloten bos- en parklandschap met recreatief gebruik". Het kader* hiernaast citeert delen van de bijbehorende natuurwaarden die Provincie Noord-Holland noemt.

De WKW van de verbindingszone geven andere waarden zoals: leef-en migratiegebied voor de waterspitsmuis, migratieroute voor boommarter en het belang van de verbinding voor algemene natuurwaarden zoals amfibieën, ongewervelden van natte milieus, diverse watervegetatie en "bloemrijke hooilanden, die veel ongewervelden van droge milieus aantrekken, waaronder hooibeestje, oranjetipje, bruin zandoogje, citroenvlinder, icarusblauwtje en kleine vuurvlinder" (Provincie Noord-Holland 2020b).

Door de activiteiten worden de WKW van NNNgebied niet aangetast indien de zorgplicht uit de natuurwetgeving wordt toegepast. Het gebied is al enige tijd in gebruik als evenemententerrein en er worden geen specifieke natuurwaarden genoemd. De WKW van de verbindingszone lijken kwetsbaarder. De verbinding komt in het westen onder de snelweg door het gebied in. De enige mogelijkheid op dit moment voor genoemde soort als waterspitsmuis en amfibieën ligt door de loop van de duinrel. In het onderzoeksgebied liggen daar ook goede kansen voor het in de WKW genoemde bloemrijke grasland, te weten perceel 11 met naastgelegen waterlopen We raden daarom aan Perceel 11 niet als overloopparkeerterrein te gebruiken, maar hiervoor een andere locatie te zoeken, bijvoorbeeld perceel 14 of percelen buiten het onderzoeksgebied, met mindere kwaliteiten en kansen. De aanbevelingen voor beheer uit hoofdstuk 4 streven naar verbetering van dezelfde natuurwaarden en -kwaliteiten als die van de WKW (van de verbindingszone).

5.2 Vaatplanten

***Beschermde plantensoorten** die niet op voorhand konden worden uitgesloten (zie bijlage 6 tabel A) akkerboterbloem–Ranunculus arvensis, blauw guichelheil–Anagallis arvensis subsp. foemina, brede wolfsmelk–Euphorbia platyphyllos, dreps–Bromus secalinus, getande veldsla–Valerianella dentata, glad biggenkruid–Hypochaeris glabra, groot spiegelklokje–Legousia speculum-veneris, grote leeuwenklauw–Aphanes arvensis, kartuizeranjer–Dianthus carthusianorum, kluwenklokje–Campanula glomerata, naakte lathyrus–Lathyrus aphaca, naaldenkervel–Scandix pecten-veneris, ruw parelzaad–Lithospermum arvense, smalle raai–Galeopsis angustifolia, spits havikskruid–Hieracium lactucella, stijve wolfsmelk–Euphorbia stricta, wilde averuit–Artemisia campestris *subsp. campestris,* wilde ridderspoor–Consolida regalis, wolfskers–Atropa bella-donna

Uit de bureaustudie kwam een lijst soorten die niet op voorhand was uit te sluiten*. Een deel van die soorten kon ook nog niet worden uitgesloten na een eerste veldbezoek. Naar die soorten is specifiek uitgekeken tijdens het flora- en vegetatieonderzoek. Er zijn geen beschermde planten gevonden. Bijlage 6, tabel A geeft de argumenten waarom de beschermde planten wel of niet kunnen voorkomen. Dit is het resultaat van bureaustudie en veldwerk.

De kans dat beschermde planten aanwezig zijn in het onderzoeksgebied is zeer klein. De volgende factoren spelen daarin een rol:

- het natuurlijke verspreidingsgebied ligt te ver weg (§2.2.2);
- beschermde soorten zijn zeer zeldzaam;
- het terrein ligt in een voedselrijke kleipolder met over het algemeen gesloten grazige vegetatie van voedselrijke omstandigheden.

Factoren die maken dat beschermde planten niet zijn uit te sluiten zijn:

- enkele percelen en bermen liggen op een ander bodemtype, te weten kalkarme leek- /woudeerdgronden ten opzichte van kalkarme poldervaaggronden in het grootste deel van het onderzoeksgebied (zie afb. 3 in §3.1.2)
- er is gebiedsvreemd materiaal ingebracht (parkeerplaats met ‘steenslag’, paardenpaden met lemig zand, materiaal op weglichamen en wellicht ook perceel 14)
- enkele beschermde soorten groeien op klei en hebben een waarneming na 1990 en nabij.

5.3 Vleermuizen

Foto 32: Abeel met holte bij de dam tussen ijsbaan en modelbootvijver 30-4-2020

Alle vleermuissoorten zijn streng beschermd door onder meer de habitatrichtlijn en de Wn. Vleermuizen zullen gebruik maken van het onderzoeksgebied om te foerageren. Door de geringe grootte van de bomen, en daarmee weinig boomholten, en de afwezigheid van gebouwen (op een clubhuisje na) is de kans op vleermuisverblijfplaatsen klein. Omdat wel grote bonte specht is waargenomen in het bosgebied zijn holten en dus potentiële verblijfplaatsen niet uit te sluiten. Er is bovendien een holte in een grote abeel bij de ijsbaan. De wateren van het onderzoeksgebied De Ven leken geschikt als potentieel foerageergebied voor lichtschuwe soorten, zoals meervleermuis. Er is immers een kolonie bekend in Assendelft en een vliegroute over het Noordzeekanaal.

Vanwege de potentie van foerageergebied en vliegroute van vleermuizen is onderzoek uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek staan in paragraaf 3.3.1. Meervleermuis en watervleermuis zijn niet aangetroffen. Wel in gering aantal jagende gewone en ruige dwergvleermuis. Er is geen belangrijk foerageergebied of vliegroute gevonden. De gevonden soorten hebben in het recreatiegebied vele mogelijkheden om te foerageren.

Negatieve effecten van het festival op vleermuizen zijn niet geheel uit te sluiten. Het is afhankelijk van zaken als: belichting en verlichting, tijdstippen, locatie festivalterrein, richting, sterkte, hoogte en luidheid van het geluid, enzovoort. En natuurlijk van de aanwezigheid van verblijfplaatsen.

5.4 Marterachtigen

Alle marterachtigen zijn in Noord-Holland streng beschermd (er geldt geen vrijstelling). Het marteronderzoek is opgezet omdat er veel waarnemingen zijn van (dode) boommarters rondom het onderzoeksgebied. Ook voor bunzing, wezel en hermelijn zijn er redelijk wat meldingen nabij en is geschikt leefgebied aanwezig (ruig grasland en ruigte stroken langs oevers en bos). Steenmarter is niet te verwachten maar het is een mobiele soort die bovendien naar het westen van het land toeneemt.

*Een juridische nulwaarneming (zou stand houden in een rechtszaak) verkrijg je door voldoende onderzoek te doen naar een soort waarbij je de soort **niet** aantreft Het onderzoek moet zo intensief zijn dat je (bijna) zeker weet dat die soort er niet voorkomt. Een ecologische nulwaarneming komt weinig voor. Het spontaan verschijnen en verdwijnen van soorten is haast nooit met volledige zekerheid te voorzien of uit te sluiten.

De bedoeling van het onderzoek was een steekproef te nemen. We kozen daarvoor plekken waar de verwachting hoog was (zie cameralocaties §3.3.2). Het onderzoek was niet bedoeld om een juridische nulwaarneming* te doen.

De steekproef met camera's toonde geen marters aan. Wezel en hermelijn zijn toch te verwachten. Bunzing is volgens Van der Elsken heel schaars geworden, maar is niet uit te sluiten. Boommarter kan incidenteel voorkomen maar heeft geen verblijfplaatsen in het onderzoeksgebied. De bosopstanden zijn daarvoor te nat en herbergen vermoedelijk geen holle bomen die geschikt kunnen zijn als verblijf. Deze soort kan wel enige tijd in het gebied doorbrengen.

5.5 Overige grondgebonden zoogdieren

Noordse woelmuis is een vrij zeldzame, streng beschermde soort. Hij leeft, meestal gedwongen door concurrentie met andere woelmuissoorten, in natte gebieden zoals riet en oeverzones. De soort is bekend uit Spaarnwoude. Bij de Ven zijn de vrij kleine oeverzones niet erg geschikt, maar de soort is er niet uit te sluiten. Bij12 (2017) schrijft in haar kennisdocument: ”Er is sprake van verstoring van een voortplantingsplaats of van een rustplaats als deze plaatsen fysiek, al dan niet voorlopig, wel in stand blijven, maar de activiteiten wel tot gevolg hebben dat de betreffende functie niet of minder goed vervuld kan worden. Dit kan onder meer gebeuren door aanwezigheid van mensen of honden, gebruik van materieel of wellicht door effecten van geluid of licht. Of er een verstoring optreedt, is afhankelijk van de intensiteit, duur en frequentie van de herhaling van de verstoring. Ook hangt het af van de aanwezigheid van de concurrerende woelmuissoorten en de grootte en ligging van de habitats”.

De onderzoekslocatie ligt binnen het verspreidingsgebied van de waterspitsmuis, waarnemingen van na 2000 liggen op enkele kilometers afstand ten oosten van de A9 (Hoogenboom et al. 2014). De soort zal vermoedelijk door de trillingen van de snelwegen, het recreatieve gebruik, de veelal steile oevers en de aannemelijke concurrentie met andere (spits)muissoorten niet voorkomen. Toch is de soort niet uit te sluiten want hij leeft in oeverzones van heldere wateren met een gevarieerde begroeiing. In hoeverre evenementen negatieve effecten hebben is lastig te zeggen (meer/ander soort trillingen?), maar als de soort voorkomt zijn negatieve effecten aannemelijk want deze gevoelige soort kan zich letterlijk dood schrikken (Mostert 2011).

De (riet)oevers moeten bij evenementen in elk geval ongemoeid blijven. Zie ook de aanbeveling voor vogels. Een onderzoek naar beide bijzonder soorten raden we aan om aanwezigheid en negatieve effecten beter te kunnen inschatten.

Damhert en eekhoorn zijn met een incidenteel exemplaar niet uit te sluiten, maar het gebied behoort niet tot het vaste leefgebied. De overige streng beschermde zoogdiersoorten hebben geen leefgebied nabij de onderzoekslocatie (bijlage 6 tabel C).

De volgende beschermde zoogdieren, die in Noord-Holland zijn vrijgesteld van ontheffingsaanvraag bij ruimtelijke ingrepen, kunnen voorkomen in het onderzoeksgebied: bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos en woelrat. aardmuis, tweekleurige bosspitsmuis en ondergrondse woelmuis zijn, op basis van verspreidingsatlas.nl, niet te verwachten.

5.6 Vogels en nesten

Allerlei broedvogels zijn te verwachten (§3.4) en voor de bospercelen door Kruijsen (et al. 2018). De festivals vinden plaats in de periode juni-augustus en vallen in een periode waarin veel vogels broeden*.

Vanuit de Wn en de zorgplicht moet verstoring worden voorkomen. Geluid, licht en trilling, maar ook optische aanwezigheid van mensen en machines kunnen verstorende werken. Er zijn grote verschillen in de verstoringsgevoeligheid van soorten en ook gewenning speelt een rol.

In de praktijk wordt veel aandacht besteed aan vogels met jaarrond beschermde nesten, nesten die ook buiten de broedtijd beschermd zijn (LNV 2009). Er zijn in het onderzoeksgebied geen territoria waargenomen van vogels met een jaarrond beschermd nest. Kruijsen (et al. 2018) vond wel een broedgeval van buizerd in het bosperceel naast het onderzoeksgebied. Bijlage 6, tabel B bespreekt de vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en motiveert waarom ze wel of niet in het onderzoeksgebied zullen broeden. Uiteraard moet de initiatiefnemer rekening houden met de soorten die mogelijk wel in of vlakbij het evenement kunnen broeden.

***Broedtijd/voorplantingstijd**
De broedtijd is de periode dat vogels bezig zijn een nest te bouwen, te broeden en jongen groot te brengen totdat die niet meer afhankelijk zijn van het nest. Vergelijkbaar is de voortplantingsperiode bij andere dieren. De Wn of Omgevingsverordening geven geen vaste periode. Wel wordt gesproken over kwetsbare periode. Behalve de broedtijd valt bijvoorbeeld hieronder ook winterrust. Een verstoring in een kwetsbare periode is ernstiger dan daarbuiten. Niet alle vogels broeden in dezelfde periode. Rietvogels bijvoorbeeld overwinteren in Afrika en broeden wat later dan standvogels. Uilen en reigers kunnen al in februari met broeden starten. Houtduif kan in oktober nog een succesvol nest starten.

5.7 Reptielen en amfibieën

Incidenteel wordt ringslang gemeld in Spaarnwoude of daar vlakbij. Kruijsen (2010) meldde de soort op de golfbanen in Spaarnwoude. De Nationale Databank Flora en Fauna voor Amsterdam gaf in 2017 twee meldingen, bij zijkanaal F (Besteman, 2017). Deze mobiele soort kan als zwerver wellicht het plangebied aandoen. Zolang de oevers ongemoeid blijven zal er geen schade optreden, ook niet op incidentele zwervende dieren. Voortplantingsmogelijkheden (en ringslangen) zijn niet gevonden tijdens flora en libellenonderzoek. Bijlage 6, tabel C motiveert waarom er verder geen streng beschermde reptielen voorkomen in het onderzoeksgebied.

Algemene soorten zoals bastaardkikker, meerkikker (Kruijsen en Diemeer 2014), bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad zijn in het onderzoeksgebied aanwezig. De (kleinere) watergangen fungeren als voortplantingswater.

Streng beschermde soorten, soorten zonder vrijstelling van de Wn, zijn niet te verwachten. Bijlage 6, tabel C motiveert waarom. Alleen rugstreeppad komt in de buurt van het onderzoeksgebied voor (duinen en veenweide) maar is niet gehoord tijdens het vleermuisonderzoek en ook niet in het onderzoek van Kruijsen en Diemeer (2014).

5.8 Vis

De beschermde houting wordt gevangen in het Noordzeekanaalgebied. Op basis van leefwijze en habitatbeschrijving kan deze soort de wateren in het onderzoeksgebied benutten. Er is een open verbinding met de brakke wateren van het Noordzeekanaal (zijkanaal C en Velsertocht) en er is een (kleine) zoet water stroom vanuit het gebied. De waterbodems in het onderzoeksgebied bestaan voornamelijk uit klei, al dan niet met draadwier en meer of minder slib. Dit is de reden dat er geen geschikt voortplantingswater is in het onderzoeksgebied, want dat moet een stabiele zand-, kiezel- of rolsteenbodem hebben (Wintermans 2014). De kleine delen met zandbodem (in het ‘duinreldeel’) zijn veel te ondiep.

Behalve houting zijn beschermde vissoorten uit te sluiten voor het onderzoeksgebied. Hun verspreidingsgebied ligt te ver weg (verspreidingsatlas.nl). Incidentele vangst in het Noordzeekanaalgebied kan voorkomen maar van habitat is geen sprake.

5.9 Vlinders, libellen, weekdieren en andere ongewervelden

De beschermde gevlekte witsnuitlibel was op voorhand niet uit te sluiten want heeft een waarneming in het uurhok van de evenementenafrit (verspreidings-atlas.nl). Qua habitat geldt dat ook voor de nog zeldzamere, beschermde sierlijke witsnuitlibel, maar deze soort is niet bekend van zo dichtbij (wel uit de duinen). Larven van beide soorten leven in beschutte wateren met een dichte onderwater-vegetatie en met verlandingsvegetatie. Gevlekte witsnuitlibel is minder goed bestand tegen vis en leeft daardoor in water dat verder is in de successie (Grunsven en Bos 2019). Mogelijk zijn de wateren in het onderzoeksgebied te eutroof voor deze soorten - er ligt immers veel slib met draadwier. Beide soorten zijn bij het libellenonderzoek niet gevonden. Als er heldere watergangen met water en oeverplanten worden aangetast raden we aan deze nader te onderzoeken op het voorkomen van deze soorten.

De dagvlinders iepenpage en grote vos zijn niet uit te sluiten, maar deze soorten leiden geen schade omdat bomen en struwelen ongemoeid blijven.

Platte schijfhoren (Anisus vorticulus) bleek met de veldbezoeken in april en mei mogelijk aanwezig. In het onderzoeksgebied zijn volop sloten met potentieel habitat - zoete, heldere, wateren met een rijke begroeiing (www.anemoon.org). Ook is er een recente waarneming in een uurhok nabij de locatie (respectievelijk uurhok 2521 en 2522). Bij ingrepen aan of in het water is aanvullend onderzoek vereist. Met het onderzoek naar watermijten (Bijlage 4) lette Van Wieringen op platte schijfhoren maar trof deze niet aan. Het onderzoek van Van Wieringen betrof twee monsterpunten in het onderzoeksgebied en is onvoldoende om platte schijfhoren te kunnen uitsluiten. Zolang het water ongemoeid blijft zal deze soort geen effect ondervinden van evenementen.

Bijlage 6, tabel D motiveert waarom het voorkomen van andere streng beschermde ongewervelden: vlinders, libellen, geleedpotigen en weekdieren is uit te sluiten.

6 Conclusies en aanbevelingen natuurregelgeving

Dit hoofdstuk geeft antwoord op de vragen:

- welke beschermde soort(groep)en kunnen voorkomen?
- kunnen de evenementen effecten hebben op die soort(groep)en?
- kunnen de evenementen ook beschermde gebieden beïnvloeden?

6.1 Gebiedsbescherming

Het onderzoeksgebied ligt op nog geen 2 km afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Door de ligging tussen 2 snelwegen zijn effecten op Natura 2000 gebieden niet te verwachten maar ook niet geheel uit te sluiten. Per activiteit zal onderzocht moeten worden of en welke effecten optreden.

De locatie ligt in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en er loopt een verbindingszone. Door de activiteiten worden de WKW van NNNgebied niet aangetast indien de zorgplicht uit de natuurwetgeving wordt toegepast. De WKW van de verbindingszone lijken kwetsbaar. **We raden daarom aan Perceel 11 niet als overloopparkeerterrein te gebruiken, maar hiervoor een andere locatie te zoeken, bijvoorbeeld perceel 14 of percelen buiten het onderzoeksgebied, met mindere kwaliteiten en kansen.** Hoofdstuk 4 geeft aanbevelingen voor het bevorderen van de WKW. Omdat het bestemmingsplan geen regels stelt voor evenementen en de locatie binnen NNN ligt raden we aan contact op te nemen met de provincie voor overleg.

6.2 Soortbescherming

- Er zijn geen beschermde **planten** gevonden. In de wateren rond het evenemententerrein groeit de Rode lijstsoort brede waterpest.
- Meer**vleermuis** en watervleermuis zijn niet aangetroffen. Gewone en ruige dwergvleermuis zijn jagend in gering aantal aangetroffen. Er is geen belangrijk foerageergebied of vliegroute gevonden.
  Bij evenementen zal beoordeeld moeten worden of geluid en/of licht negatieve effecten kunnen hebben op vleermuizen. Afhankelijk daarvan is wellicht onderzoek nodig naar vleermuisverblijfplaatsen. Effecten kunnen mogelijk voorkomen of verkleind worden met mitigerende maatregelen*
- **Marterachtigen** zijn niet aangetroffen bij een steekproef met camera's. Wezel en hermelijn zijn in ruigten en ruige oevers wel te verwachten. De initiatiefnemer van een evenement zal moeten toetsen of zijn evenement negatieve effecten op marterachtigen kan hebben. De kans op negatieve effecten is klein. Zeker indien bij een evenement goede maatregelen worden genomen om negatieve effecten op algemene soorten tegen te gaan.
- Het voorkomen van **noordse woelmuis** is niet te verwachten, maar niet uit te sluiten. De kans dat **waterspitsmuis** voorkomt lijkt nog kleiner maar is ook niet uit te sluiten. De oevers en rietkragen moeten daarom bij evenementen ongemoeid blijven. Zie ook de aanbeveling voor vogels. Een onderzoek naar noordse woelmuis en de waterspitsmuis raden we aan om aanwezigheid en negatieve effecten beter te kunnen inschatten.
- **Damhert en eekhoorn** zijn met een incidenteel exemplaar niet uit te sluiten, maar het gebied behoort niet tot het vaste leefgebied. Effecten op populatie niveau zullen niet optreden.

*Mitigerende maatregelen
Tijdens een festival kan men maatregelen treffen om potentiële effecten, anders dan van geluid, te voorkomen (naar: Janssen et al. 2017) Dit zijn voorbeelden en niet compleet:
• De verlichting vanuit de podia richten op het festivalterrein en niet op het omliggende terrein;
• Terreinverlichting gebruik maken van licht zo veel mogelijk richting een rode kleur;
• Verlichting van podia beperken zo min mogelijk bijvoorbeeld een verlich-tingssterkte van 0,5 lux.

*Mitigerende maatregelen vogels (pers.med. A. Ehrenburg)
Op de velden van het evenemententerrein en onderzoeksgebied broeden amper vogels (wel in de slootkanten). Het maaien vlak voor een evenement lijkt daardoor – ook in de maanden mei en juni – geen beletsel. Om de nesten – of eenden met jongen - in de slootkanten met rust te laten, kan rond het hele perceel een strook van ca. 3 meter breed BLIJVEN STAAN. Daar moet men dan gedurende de festivals (en op- en afbouw) NIET komen, niet rijden, niets neer zetten (eventueel afzetten).
In de bospercelen naast het evenementen terrein en in de rietkragen broeden vogels. Optische verstoring kan voorkomen worden door manshoge schermen te plaatsen. Afschermen kan ook als grote groepen mensen langs rietkragen moeten lopen. Wordt het pad echter alleen als calamiteitenroute gebruikt dan is afscherming niet nodig. De vogels kunnen vermoedelijk prima omgaan met kortstondige onrust.

- Diverse **vogels** broeden in het onderzoeksgebied. De initiatiefnemer van een evenement zal moeten toetsen of zijn evenement negatieve effecten op vogels kan hebben. De kans op negatieve effecten is reëel, maar goede mitigerende maatregelen kunnen verstorende invloeden wellicht tegengaan. Ook het benutten van terreindelen waar vogels niet van afhankelijk zijn hoort daarbij. Twee andere voorbeelden van mitigatie staan in het kader hiernaast
- **Ringslang** kan incidenteel het onderzoeksgebied aandoen. **Rugstreeppad** kwam ooit in de buurt voor maar is in 2014 en nu niet meer gesignaleerd , dus komt niet meer voor. Andere streng beschermde reptielen en amfibieën zullen niet voorkomen.
- Beschermde vissoorten komen niet voor of kunnen zelf ontkomen bij evenementen. Vis mag niet worden ingesloten, dan zullen er geen negatieve effecten optreden.
- De **dagvlinders** iepenpage en grote vos zijn niet uit te sluiten, maar deze soorten leiden geen schade omdat bomen en struwelen ongemoeid blijven.
- **De habitateisen van gevlekte en sierlijke witsnuitlibel** lijken niet uit te sluiten. De soorten zijn niet gevonden bij het libellenonderzoek. **Platte schijfhoren** is mogelijk aanwezig in het onderzoeksgebied. Het onderzoek van Van Wieringen naar dit slakje was onvoldoende om hem te kunnen uitsluiten. Zolang het water ongemoeid blijft ondervinden deze soorten geen negatieve effect van evenementen. Bij ingrepen in het water is nader onderzoek nodig.
- **Algemene beschermde zoogdieren en amfibieën** (§ 5.5 en 5.7) komen voor in het onderzoeksgebied. De initiatiefnemer van een evenement zal moeten toetsen of zijn evenement negatieve effecten op deze dieren kan hebben. Effecten op individuen zijn te verwachten.
  In Noord-Holland geldt voor veel algemene soorten een vrijstelling op de verbodsbepalingen bij ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en bestendig beheer. Waarschijnlijk vallen evenementen niet onder de categorie ‘ruimtelijke inrichting en ontwikkeling' of 'bestendig beheer'. Onduidelijk is of er een ander ‘belang' is op grond waarvan vrijsteling en/of ontheffing bij activiteiten in het kader van een evenement verleend kan worden. We raden aan deze juridische vraag door een juridisch specialist te laten beantwoorden en tot die tijd schade aan algemene soorten te voorkomen. Ook vanuit de **zorgplicht** zullen bij een evenement maatregelen genomen moeten worden. Deze maatregelen zullen ook werken voor de streng beschermde marterachtigen omdat deze dieren het terrein hooguit sporadisch gebruiken en ze zich goed kunnen verplaatsen. Er mogen dan uiteraard geen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de streng beschermde soorten zijn.

Referenties

Bakker de N., Besteman B., van der Vliet F. en Smit J. 2008. Nvo Spaarnwoude en Nvo Zuiderpolder. monitoring fauna: vleermuizen, amfibieën en insecten 2007. b&d Natuuradvies in opdracht van Rijkswaterstaat Noord-Holland. Rapportnummer WSA 07.14.

Bax I.H.W. en W. Schippers 1998. Ontwikkeling van botanisch waardevol grasland'. Dienst Landelijk Gebied en Informatie- en Kenniscentrum Natuurbeheer, publicatienummer C-18 Utrecht/Wageningen.

Besteman B. 2020. Aanvullend en extra onderzoek na quickscan evenementenafrit Spaarnwoude. b&d natuuradvies in opdracht van Recreatieschap Spaarnwoude

Besteman B. 2020. Quickscan evenementen afrit Spaarnwoude 2020. b&d natuuradvies in opdracht van Recreatieschap Spaarnwoude

Besteman, B. 2017. Ecologische quickscan voor Engineering truckparking en (buffer)parkeren. b&d natuuradvies in opdracht van Staal Engineering B.V.

Bij12 2017. Buizerd | Buteo buteo, Kennisdocument | Versie 1.0 Juli 2017.

Boesveld A., A. Gmelig Meyling en R. de Bruyne 2011. Natuurbeheer, bescherming en biotoopeisen van drie bijzondere Nederlandse slakken: de Nauwe korfslak, de Zeggekorfslak en de Platte schijfhoren. De Levende Natuur, jaargang 112, nummer 3.

Bos F, Bosveld M, Groenendijk D, Van Swaay C. Wynhoff I, De Vlinderstichting. 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). – Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters en J.C. Buijs (zoogdiervereniging, redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis biodiversity center, Eis kenniscentrum insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Couckuy, J., 2016. Sinusbeheer: maaibeheer op maat. Vakblad voor natuur bos landschap. https://edepot.wur.nl/404139. Geraadpleegd 15-11-2020.

Cuppen, Jan G.M. en Bram Koese, 2005. De gestreepte waterroofkever Graphoderus bilineatus in Nederland: een eerste inhaalslag. rapportnummer EIS2005-11. Stichting European Invertebrate Survey – Nederland

EZ 2016 (Ministerie van Economische Zaken, 2016). Soortenbescherming bij Ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3 december 2016.

Gemeente Velsen 2011. Bestemmingsplan Zuiderscheg. IMRO-idn: NL.IMRO.0453.Bp1200ZUIDERSCHEG1-I001. gemeente Velsen bestemmingsplan onherroepelijk (2011-04-22) op https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0453.Bp1200ZUIDERSCHEG1-I001/t_NL.IMRO.0453.Bp1200ZUIDERSCHEG1-I001_index.html. Beken op 2-2-2021

Goes J.P.C van der. Duijn P.P. 1991. Veldwerk Milieu-inventarisatieonderdeel flora en vegetatie, Provincie Noord-Holland, Dienst Ruimte en Groen, Haarlem.

Grunsven, R.H.A. van, en G. Bos. 2019. De sierlijke witsnuitlibel, een verrassende terugkeer. De Levende Natuur | jaargang 120 - nummer 6:

Have, T.M. van der, Huigen, P. 2003. Topografische inventarisatieatlas voor Flora en Fauna van Nederland. Vogelbescherming Nederland. Zeist ISBN .789071473050

Hennekens, S.M. en J.H.J. Schaminée, 2001. Turboveg, a comprehensive database management system for vegetation data Journal of Vegetation Science 12: 589-591.

Hoogenboom, D.M., F. Visbeen, J. Wondergem, W. Ruitenbeek (red.) 2014. Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren. Landschap Noord-Holland, Heiloo en Noordhollandse Zoogdier Studiegroep (NOZOS), Alkmaar.

Janssen, R., R. Delbroek & T. Molenaar, 2017. Vleermuizen op de Lonnekerberg mede in relatie tot het Airforce Festival. Monitoring en analyse van het gedrag van de passieve luisteraars: gewone grootoorvleermuis, vale vleermuis en Bechsteins vleermuis. Bionet Natuuronderzoek, Stein. 2017 – 2. in: Oudega et al., 2018. Worden vleermuizen verstoord door festivalmuziek? DeLevendeNatuur-september 2018

Ketelaar R, Plate C. 2001. Handleiding Landelijk Meetnet Libellen. Rapport VS2001.28, De Vlinderstichting, Wageningen & Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg.

Kleef, H. van, G. van Dijk, J. Brouwer, I. Scholten, 2017. Ecologie van de brede geelgerande waterroofkever - een zwaar bedreigde maar slecht gekende soort. Projectnummer: BE00237. Stichting Bargerveen, Nijmegen.

Kruijsen, B.W.J.M. 2010. Natuurvisie Spaarnwoude 2010. Ecologisch Adviesbureau B. Kruijsen in opdracht van recreatieschap Spaarnwoude.

Kruijsen, B. en J. Diemeer, 2014. Natuuronderzoek deelgebieden Oosterbroek en Buitenhuizen (recreatiegebied Spaarnwoude) in 2014 EINDVERSLAG. Ecologisch Adviesbureau B. Kruijsen in opdracht van recreatieschap Spaarnwoude.

Kruijsen, B., Kuiper W. en J. Diemeer, 2018. De ecologische effecten van bosdunningen in recreatiegebied Spaarnwoude in 2018. Ecologisch Adviesbureau B. Kruijsen in opdracht van recreatieschap Spaarnwoude.

LNV, 2009. Brief van de Minister van LNV van 26 augustus 2009 met als referentie: ffw2009. Corr.046 en de ‘Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing Flora- en faunawet' en de vogellijst die daarbij waren meegestuurd.

Meijden, R. van der, 2005. Heukels' Flora van Nederland. Wolters-Noordhoff Groningen/Houten: 685 pp.

Melman, D. 2017: achteruitgang weidevogels https://www.wur.nl/nl/nieuws/De-weg-naar-duurzame-populaties-weidevogels.htm

Mostert, K. 2011. Nieuwe kansen voor de waterspitsmuis? Natura, 108(6)

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. – Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Provincie Noord-Holland 2015. Natuurbeheerplan 2016 Noord-Holland

Provincie Noord-Holland 2019. Wegwijzer Natuurnetwerk Nederland. Bekeken 15-4-2020 https://bestanden.noord-holland.nl/internet/Onderwerpen/Natuur/nnn-wijzer/index.html. Er was nog geen nieuwe versie op 2-2-2021

Provincie Noord-Holland 2020a. Omgevingsverordening NH2020 Vastgesteld door Provinciale Staten op 22 oktober 2020. Gedownload op 2-2-2021 van: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingswet/Omgevingsverordening en https://noord-holland.tercera-ro.nl/MapViewer/Default.aspx?id=NLIMRO9927POVPNH-VG01

Provincie Noord-Holland 2020b. Bijlage 5: Oosterbroek & Buitenhuizen (Z6) en Natuurverbinding Zuid-Kennemerland -Spaarnwoude (ZNV4). Respectievelijk gedownload op 2-2-2021 van: https://noord-holland.tercera-ro.nl/SiteData/9927/Publiek/BV00068/b_NL.IMRO.9927.POVPNH-VG01_508.pdf en https://noord-holland.tercera-ro.nl/SiteData/9927/Publiek/BV00068/b_NL.IMRO.9927.POVPNH-VG01_555.pdf

QGIS.org, 2021. QGIS Geographic Information System. QGIS Association. http://www.qgis.org

Runhaar, J. & Van Landuyt, Wouter & Groen, C.L.G. & Weeda, E.J. en Verloove, F. (2004). Herziening van de indeling in ecologische soortengroepen voor Nederland en Vlaanderen. Gorteria 30 (2004) 1. 30.

Scharringa, Kees, Wim Ruitenbeek & Piet Zomerdijk, 2010. Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland SVN en Landschap Noord-Holland

Schotman, A.G.M., Th.C.P. Melman, J.H. Ringrose, H.A.M. Meeuwsen, B. Vanmeulebrouk, W. Nieuwenhuizen, 2015. Beheer op Maat, op weg naar lerend beheer voor weidevogels. Wageningen, Alterra Wageningen UR (University & Research Center), Alterra-rapport

Sierdsema, Henk, 1995. Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen. Staatsbosbeheerrapport 1995-1 - SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. SBB/SOVON, Driebergen/Beek-Ubbergen

Smit, H., 2018. De Nederlandse watermijten (Acari: Hydrachnidia). Entomologische Tabellen II, Ned. Faun. Med.

Smit; H. en H. van der Hammen, 2000. Atlas van de Nederlandse watermijten (Acari: Hydrachnidia). Nederlandse Faunistische Mededelingen, 13, 3 - 272. ISSN 0169-2453.

Swaay C. van, 2005. Handleiding Landelijk Meetnet Vlinders. – Rapport VS2005.042, De Vlinderstichting, Wageningen.

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F., 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project (BMP) en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen. ISBN 978-90-72121-26-4 https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Handleiding_Broedvogels_2016.pdf

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

WEW 1999. Handleiding bemonsteringsapparatuur aquatische macro-invertebraten. Werkgroep standaardisatie macro-invertebraten methoden & analysen. December 1999. WEW-17.

Wintermans G.J.M, 2014. Kennisdocument Houting. WEB-rapport 14-02 Wintermans Ecologenbureau, Finsterwolde.

Geraadpleegde website:

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/natuurnetwerk-nederland

www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting voor de Omgevingsverordening en PRV van de provincie Noord-Holland

noord-holland-extern.tercera-ro.nl/MapViewer/, voor de Omgevingsverordening en PRV van de provincie Noord-Holland

www.verspreidingsatlas.nl

www.floravannederland.nl

minlnv.nederlandsesoorten.nl

www.vlinderstichting.nl

www.ruimtelijkeplannen.nl

geodata.nationaalgeoregister.nl

www.qgis.org

Bijlage 1: Specificatie onderzoeksgebied

De tabel in deze bijlage geeft per nummer uit afbeelding 1 wat er per perceel gepland was. Sloten en sommige bermen werden ook onderzocht want zijn van belang voor de natuur maar komen meestal niet als nummer in de lijst voor.

nr	naam,	Opm.	beheer
-	Onderzoeksgebied	mail Koeverden 5-3-20 nagetekend	
1	Veld midden noord Evenement- of P-terrein	Evenementen terrein bij 'kleine' evenementen of P bij het grote evenement. wordt waarschijnlijk gerenoveerd en wordt in de toekomst 13x of misschien wel 27x per jaar gemaaid, de oevers en taluds laten we hierbij met rust.	maaien 8 x/jr
2	Veld midden midden Evenemententerrein nieuw	Evenemententerrein in september 2 dagen 10.000 bezoekers per dag. Bij kleine evenementen is het P-terrein	hooibeheer, pacht
3	Veld naast ijsbaan	P-terrein bij evenementen	26x maaien
4	Poel en P-terrein naast ijsbaan	De bestaande poel en parkeerplaats bij de ijsbaan. Het terrein wordt bij evenementen vaak ingericht als toiletruimte	
5	Oostoever ijsbaan en dam	Er vinden geen ingrepen/activiteiten plaats op de dam (N-zijde pas vernieuwd) en langs de oostoever van de ijsbaan. Onderzoek is niet nodig.	
6	Modelbootvijver	Er vinden geen ingrepen/activiteiten plaats op de modelbootvijver. Onderzoek is niet nodig.	
7	noodroute langs Afvalstation	Er komt een noodroute over het beheerpad van het bosperceel naast het afvalstation. hoe de route precies gaat lopen is nog niet bekend, maar volgens de opdrachtgever voor de toekomst goed om te onderzoeken. Er loopt een ruiterpad (leemhoudend zand).	
8	Voormalig surfstrand en westoever ijsbaan	hier zijn bij sommige evenementen activiteiten als entreegebied of festivaltenten. Voormalig zandstrand.	
9	Toerit midden O	Over het schouwpad langs dit bosje komt een toerit over rijplaten	
10	Perceel A uit Kruijsen et al. (2018)		
11	veld midden W	Overloop P-terrein bij evenementen	hooibeheer
12	Perceel refA uit Kruijsen et al. (2018)		
13	veld ZW	Dit veld inclusief sloten vinden geen activiteiten plaats	
14	veld ZO v. ActionPlanet	Dit veld wordt gehooid en is overloop P-terrein bij evenementen	hooibeheer
15	Perceel B uit Kruijsen et al. (2018)		
16	Perceel refB uit Kruijsen et al. (2018)		

Bijlage 2: Gegevens planten

Deze bijlage geeft een tabel met gevonden plantensoorten en hun abundantie volgens de schaal van Tansley (§2.1.1). Alle opnamen zijn gemaakt door B. Besteman van b&d Natuuradvies in 2020. Het totaal aantal genoteerde taxa is: 227.

Opnamenummer	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	
Datum (maand/dag)	0504	0504	0429	0429	0427	0430	0430	0429	0429	0429	0430	0430	0430	0428	0511	0511	0511	0428	0421	0421	0504	
Aantal soorten/taxa	52	40	96	34	21	58	6	48	43	10	51	29	67	51	63	29	32	26	69	46	64	
Wet.naam																						Ned. naam
Acer campestre			r	o		lo		r				r	o						r			Spaanse aak
Acer pseudoplatanus													o						r			Gewone esdoorn
Achillea millefolium	lo												lo	lo	f						lo	Gewoon duizendblad
Aegopodium podagraria			lo																			Zevenblad
Agrostis capillaris																					la	Gewoon struisgras
Agrostis stolonifera	o	f	lo			o		o	o				o	f		f	o	o	o	f		Fioringras
Agrostis vinealis														lo								Zandstruisgras
Alisma lanceolatum																	f					Slanke waterweegbree
Alisma plantago-aquatica		o														r		r		o		Grote waterweegbree
Alliaria petiolata			lo									f										Look-zonder-look
Allium vineale															r				r		lo	Kraailook
Alnus glutinosa			-	a	r	lf		o	r		r		o						r			Zwarte els
Alopecurus geniculatus	a		o	o										lo	lo				lo		o	Geknikte vossenstaart
Alopecurus pratensis	c	o				a		a	a		c	o	lo	a	a	o		o	c	o	a	Grote vossenstaart
Amblystegium species																					-	Pluisdraadmos (G)
Anisantha sterilis									lf			lf			o						r	IJle dravik
Anthoxanthum odoratum								r							lo						lo	Gewoon reukgras
Anthriscus sylvestris			lo	o				r	o		o	r	o	f	f				o		o	Fluitenkruid
Apium nodiflorum																a						Groot moerasscherm
Arabidopsis thaliana			o																			Zandraket
Arrhenatherum elatius								o			o		o		a				f	o	o	Glanshaver

Opnamenummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Artemisia vulgaris													r									Bijvoet
Aster tripolium																			r			Zulte
Atriplex prostrata																			lo			Spiesmelde
Bellis perennis	lo		r			o					r		lo	lo	lo				o		lo	Madeliefje
Berula erecta																o				r		Kleine watereppe
Betula pendula			-										r									Ruwe berk
Betula pubescens													r									Zachte berk
Bolboschoenus maritimus	r	f														o	lo	a		lf	lo	Heen
Brachythecium rutabulum								-			-										-	Gewoon dikkopmos
Brassica nigra																			lo			Zwarte mosterd
Brassica rapa	o	o	lo	lo	r	o		lo	a		o	o	o	a	la	r		r	o	r	a	Raapzaad
Bromus hordeaceus						o			o		o										f	Zachte dravik s.l.
Bryum argenteum			o																			Zilvermos
Butomus umbellatus		o														la	f			lo		Zwanenbloem
Calamagrostis epigejos													a									Duinriet
Calliergonella species																	c					Puntmos (G)
Callitriche species		f														a	o	o		a		Sterrenkroos (G)
Calystegia sepium			lo		o	lo		o		f		o	a	o						lo		Haagwinde
Capsella bursa-pastoris			o																			Gewoon herderstasje
Cardamine flexuosa									o		lo	r	lo				o					Bosveldkers
Cardamine hirsuta	o		f								lo										o	Kleine veldkers
Cardamine pratensis	f							o	o		o		r						o		o	Pinksterbloem
Carduus crispus			o	r		r						lf	o	o	o							Kruldistel
Carex disticha								lo														Tweerijige zegge
Carex hirta			r					o													lo	Ruige zegge
Carex otrubae	r	lo		o				r			r		r				o	lo		o	lo	Valse voszegge
Carex riparia	lo	f						f		f							lo		lf	lf	lo	Oeverzegge
Carex species	r																					Zegge (G)
Catabrosa aquatica																				lf		Watergras
Centaurea jacea																					lo	Knoopkruid
Cerastium fontanum	lo								r		lo				f				r		r	Gewone en Glanzende hoornbloem
Cerastium glomeratum	o		f			o					lo			f	f				o		o	Kluwenhoornbloem
Ceratophyllum demersum																		r				Grof hoornblad
Chara species		o															f					Kranswier
Chenopodium album			o																			Melganzenvoet
Chenopodium ficifolium			lo																			Stippelganzenvoet
Cirsium arvense			o	o	o	o		o				o	o	o	o				o		o	Akkerdistel

Opnamenummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Cirsium vulgare	o		r			o						o	o	o					r	r		Speerdistel
Convolvulus arvensis															f						lo	Akkerwinde
Conyza canadensis	lo		r																			Canadese fijnstraal
Cornus sanguinea				o									r		lf							Rode kornoelje
Cornus species																			r			Kornoelje (G)
Coronopus squamatus			o																			Grove varkenskers
Crataegus monogyna			-	f		r		r				r	o									Eenstijlige meidoorn
Crepis capillaris	lo		r												o							Klein streepzaad
Dactylis glomerata			lo		r	f		o	f		o	o	o	o	o				o		a	Kropaar
Daucus carota			o			o													r			Peen
Deschampsia cespitosa	r					r																Ruwe smele
Dipsacus fullonum			r	r		lf																Grote kaardebol
Dryopteris carthusiana													r									Smalle stekelvaren
Dryopteris dilatata													r									Brede stekelvaren
Dryopteris filix-mas													r									Mannetjesvaren
Dryopteris species													o									Niervaren (G)
Echinochloa crus-galli			r																			Hanenpoot
Eleocharis species																				lf		Waterbies (G)
Eleocharis uniglumis		la																				Slanke waterbies
Elodea canadensis		r														r						Brede waterpest
Elodea nuttallii		a					-									o				r		Smalle waterpest
Elytrigia repens	a		f			a			a		a		o	a	a					o	f	Kweek
Enteromorpha species		o																		o		Darmwier
Epilobium hirsutum	lo	o	o	c		r		f		a	lo	a	a	o			o	o	lo	o	lo	Harig wilgenroosje
Epilobium montanum			r																			Bergbasterdwederik
Epilobium parviflorum			o																lo			Viltige basterdwederik
Epilobium species			o								r						o					Basterdwederik (G)
Epilobium tetragonum			r																		lo	Kantige basterdwederik s.l.
Equisetum arvense			lo	o		r					o						o				lo	Heermoes
Equisetum palustre															lf	o						Lidrus
Equisetum species															f		o					Paardenstaart (G)
Erodium cicutarium			r																			Gewone en Duinreigersbek
Eupatorium cannabinum													o						lo	lo		Koninginnenkruid
Euphorbia peplus			r																			Tuinwolfsmelk
Eurhynchium praelongum						-																Fijn laddermos
Fallopia convolvulus						lo																Zwaluwtong
Festuca arundinacea								o	o					f	f	lo		o	o	o	f	Rietzwenkgras

Opnamenummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Festuca rubra			o	r		lo		la			-		lo		lo				o		lo	Rood zwenkgras s.s.
Fraxinus excelsior			o					r				o	o						lo			Gewone es
Funaria hygrometrica			o																			Gewoon krulmos
Galium aparine		lo	o	f				f	a	f	f	f	a	f	la				lf		a	Kleefkruid
Geranium dissectum			o		r				lf		o		lo	r	o						o	Slipbladige ooievaarsbek
Geranium molle			r											r					r			Zachte ooievaarsbek
Geranium pusillum			r																			Kleine ooievaarsbek
Geranium rotundifolium			r																			Ronde ooievaarsbek
Glechoma hederacea	f		o	f	o	a		f	f		a	f	f	f	f	lo	o		o	o	f	Hondsdraf
Glyceria fluitans	o															f	o		lo			Mannagras
Glyceria maxima		a		lo					lo	o	-		o			f	f	a		f		Liesgras
Hedera helix													lf									Klimop
Heracleum mantegazzianum			r					f	f	lf	o										r	Reuzenberenklauw
Heracleum sphondylium			lo	o		o		a	f		f	o	f	f	a				o		a	Gewone berenklauw
Holcus lanatus	f		o	o		a		f	a		a	o	lo	a	f				a		a	Gestreepte witbol
Holcus mollis																					la	Gladde witbol
Hydrocharis morsus-ranae		f																		lo		Kikkerbeet
Iris pseudacorus													o			r						Gele lis
Juncus bufonius			o			lo								lo								Greppelrus
Juncus effusus	lo																			o		Pitrus
Lactuca serriola			lo											r					r			Kompassla
Lamium album	lo		lo	o							o		o	o	o							Witte dovenetel
Lamium purpureum			o											lo								Paarse dovenetel s.s.
Lemna gibba																lo				o		Bultkroos
Lemna minor		a														o	f	o		f		Klein kroos
Lemna species					f		-															Eendenkroos (G)
Lemna trisulca		o					-													lo		Puntkroos
Leontodon autumnalis	lo																					Vertakte leeuwentand
Leontodon saxatilis								r														Kleine leeuwentand
Lolium multiflorum	f																					Italiaans raaigras
Lolium perenne	f		o	o		a		a	a		f			o	f				a		a	Engels raaigras
Lotus corniculatus																			lo			Gewone en Rechte rolklaver
Lycopus europaeus													o									Wolfspoot
Lysimachia nummularia															lf		f					Penningkruid
Malus species													lo									Appel (G)
Matricaria discoidea			o																			Schijfkamille
Matricaria recutita			o																lo			Echte kamille

Opnamenummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Matricaria species			o																			Kamille (G)
Medicago lupulina			o			o															r	Hopklaver
Melilotus albus			o																			Witte honingklaver
Melilotus species			r																			Honingklaver (G)
Mentha aquatica													o									Watermunt
Myosotis arvensis	lo		o	lo		lo								r								Akkervergeet-mij-nietje
Myosotis laxa + M. scorpioides		r																				Zomp- en Moerasvergeet-mij-nietje
Myriophyllum spicatum																o				a		Aarvederkruid
Nasturtium microphyllum																a		o		r		Slanke waterkers
Nasturtium microphyllum + officinale											f											Slanke en Witte waterkers
Oenothera species			r			r																Teunisbloem (G)
Ornithogalum umbellatum			r																			Gewone vogelmelk
Persicaria amphibia	lo	o				r								o	o		o	lo	o	lo	o	Veenwortel
Persicaria maculosa			lo																lo			Perzikkruid
Phalaris arundinacea	o			lf	lo	o		o	a		o		o	f	lo	lo	r	o			r	Rietgras
Phleum pratense	o					o																Timoteegras en Klein timoteegras
Phragmites australis	o	a		a	d	o	-	a	a	d	a	c	c	o	lo		c	f		a	o	Riet
Plantago lanceolata						o		o	o		lo				a				r		lo	Smalle weegbree
Plantago major	f		o			o			r						o			lo	lf		lo	Grote en Getande weegbree
Poa annua	o		a					a			f			a	lo				o		a	Straatgras
Poa pratensis	r		o					o	o					o	o				r		o	Veldbeemdgras
Poa trivialis	c	o	o	f	o	a		a	a		c	a		a	a	o	o	o	a	f	a	Ruw beemdgras
Polygonum aviculare			o																lo			Gewoon varkensgras
Populus alba												lo							lo	lo		Witte abeel
Populus tremula																		lo				Ratelpopulier
Potamogeton crispus																				lf		Gekroesd fonteinkruid
Potamogeton pectinatus		a					-									o		f		o		Schedefonteinkruid
Potamogeton species		o																				Fonteinkruid (G)
Potentilla anserina	o		r			r		lo	lo												o	Zilverschoon
Potentilla reptans	r	r												o	o						la	Vijfvingerkruid
Prunus padus													r									Vogelkers
Prunus serotina				a				o											r			Amerikaanse vogelkers
Prunus species													r									Prunus (G)
Prunus spinosa																			r			Sleedoorn
Quercus robur								r				r	o		r							Zomereik
Ranunculus acris	r		r			r		f	lo		o		r		f				f		o	Scherpe boterbloem
Ranunculus circinatus																				r		Stijve waterranonkel

Opnamenummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Ranunculus ficaria	lo	o		a	f	o		a	a	lf	a	f	f	a	la	o	o	o	lo	o	a	Speenkruid
Ranunculus repens	a	r	o	o		a		f	o		o			o	f			o	f		o	Kruipende boterbloem
Ranunculus sceleratus	lo	o															r					Blaartrekkende boterbloem
Reseda lutea			r																			Wilde reseda
Rorippa sylvestris						r																Akkerkers
Rosa species			o		o								r		r							Roos (G)
Rubus caesius												o	c									Dauwbraam
Rubus fruticosus ag.	r	lo		c		lf					r	f			r		o					Gewone braam
Rubus species					a	lo																Braam (G)
Rumex acetosa								o	o		o		o	lo	f				o		o	Veldzuring
Rumex conglomeratus														o		r			o	r		Kluwenzuring
Rumex crispus	f				r	o		o	o		o		o	o	o				f	r	f	Krulzuring
Rumex obtusifolius			lo	o		f		o	f		o	o	o	o	f				f		a	Ridderzuring
Rumex species		o															o					Zuring (G)
Sagina apetala			lo																			Tengere vetmuur
Sagina procumbens			o																			Liggende vetmuur
Salix alba													o									Schietwilg
Salix caprea													r									Boswilg
Salix fragilis			r		r	r							-									Kraakwilg
Salix triandra					r																	Amandelwilg
Sambucus nigra	r												r									Gewone vlier
Schoenoplectus tabernaemontani		la																				Ruwe bies
Senecio inaequidens			r																			Bezemkruiskruid
Senecio jacobaea			o											r	o				lo			Jakobskruiskruid s.l.
Senecio vulgaris			lo																			Klein kruiskruid
Sinapis arvensis			o	r					o			r		o				r				Herik
Solanum dulcamara											lo											Bitterzoet
Solidago gigantea													lf									Late guldenroede
Sonchus arvensis						r																Akkermelkdistel s.l.
Sonchus asper			o			o			o		r			o					lo			Gekroesde melkdistel
Sonchus oleraceus	r		lo						r		r				lo							Gewone melkdistel
Sonchus palustris													r									Moerasmelkdistel
Sparganium emersum																	lo					Kleine egelskop
Sparganium erectum		a														o		lo		o		Grote en Blonde egelskop
Spirodela polyrhiza		a					-													la		Veelwortelig kroos
Stellaria media	o													o	f				r			Vogelmuur
Stellaria pallida															r							Duinvogelmuur

Opnamenummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Symphytum officinale			lo	f	f	f			o		o		o	lo	o				o	o	o	Gewone smeerwortel
Taraxacum species	f		o	o		o		o	o		o		lo	o	a				f		f	Paardenbloem (G)
Thlaspi arvense																			r			Witte krodde
Trifolium arvense																			r			Hazenpootje
Trifolium dubium			o			o									o						lo	Kleine klaver
Trifolium pratense	lo					r		o	lo		r				o				o		o	Rode klaver
Trifolium repens	lo	lo	o			o		a	o					lo	o				o		lo	Witte klaver
Tussilago farfara																			r			Klein hoefblad
Typha angustifolia					a															lo		Kleine lisdodde
Typha latifolia		o			o					o			o				r	o				Grote lisdodde
Urtica dioica	o	lo	lo	a	o	o		f	a	f	a	c	a	oa	f	r	o	o	o	o	a	Grote brandnetel
Utricularia australis + U. vulgaris																lf						Loos en Groot blaasjeskruid
Valerianella locusta															lo							Gewone veldsla
Vaucheria species		a															f					Vaucheria species
Veronica arvensis			o			r									o							Veldereprijs
Veronica catenata		lo															r			r		Rode watereprijs
Veronica hederifolia			o						o		a											Klimopereprijs
Veronica persica			o																			Grote ereprijs
Veronica serpyllifolia															lo							Tijmereprijs
Vicia sativa			r			r					r			r	o				o		o	Smalle en Voederwikke
Vulpia species			lf																			Langbaardgras (G)

Bijlage 3: Gegevens broedvogels

Deze bijlage geeft enkele tabellen met betrekking tot broedvogels. A. Eherenburg verrichtte het veldwerk en leverde deze gegevens.

Territoria

Vastgestelde territoria (volgens BMP-criteria): totalen en aantal territoria per deelgebied (afb. 1 en 6)

Tabel 5: aantal broedvogel-territoria per deelgebied in Spaarnwoude De Ven en omgeving, voorjaar 2020

soortnaam	aantal terr.	1	2	3	4	7	8	9	11	14
wilde eend	6	1	1			1	1	2		
krakeend	3					1	2			
bergeend	2					1	1			
scholekster	1						1			
meerkoet	3					1	2			
waterhoen	1					1				
blauwborst	1					1				
kleine karekiet	6				1	3	2			
rietzanger	3					3				
bosrietzanger	2					2				
rietgors	1					1				
groenling	3				1	1	1			
tjiftjaf	1						1			
winterkoning	3				1	1	1			
heggenmus	1				1					
roodborst	1				1					
pimpelmees	1						1			
merel	2				1		1			
witte kwikstaart	1						1			
grasmus	1					1				
tuinfluiter	1						1			
zwartkop	1						1			
koekoek	1	onbekend								
	46	1	1	0	6	18	17	2	0	0

Broedvogelsoortgroepen

Indeling naar: Kruijsen et al. 2018, Scharringa et al. 2010 en Sierdsema 1995. groen = soorten aanwezig in De Ven in 2020, wit = soorten wel vastgesteld door Kruijsen (et al. 2018) in bospercelen rond De Ven, maar niet in de graslanden en oevers van De Ven in 2020:

- **struweel- en bosrandsoorten**: grasmus, heggenmus, tuinfluiter, winterkoning, nachtegaal, braamsluiper, fitis;
- **vogelsoorten van park en bos**: groenling, merel, pimpelmees, tjiftjaf, putter, spotvogel, staartmees, vink, zanglijster, zwarte kraai, groene specht, houtduif;
- **vogels van ouder bos**: roodborst, zwartkop, koolmees, appelvink, boomkruiper, grote bonte specht;
- **vogels van rietland**: blauwborst, bosrietzanger, kleine karekiet, rietgors, rietzanger, koekoek;
- **vogels van open water/nat grasland**: wilde eend, krakeend, meerkoet, bergeend, waterhoen, scholekster;
- **erven/bebouwing**: witte kwikstaart.

Tabel 6: broedvogelsoortengroepen en -territoria per deelgebied in Spaarnwoude De Ven en omgeving, voorjaar 2020

struweel- en bosrandsoorten		deelgebied								
	aantal terr	1	2	3	4	7	8	9	11	14
grasmus	1					1				
tuinfluiter	1						1			
heggenmus	1				1					
winterkoning	3				1	1	1			
aantal territoria	6				2	2	2			

vogelsoorten van park en bos		deelgebied								
	aantal terr	1	2	3	4	7	8	9	11	14
groenling	3				1	1	1			
tjiftjaf	1						1			
pimpelmees	1						1			
merel	2				1		1			
aantal territoria	7				2	1	4			

vogels van ouder bos		deelgebied								
	aantal terr	1	2	3	4	7	8	9	11	14
roodborst	1				1		1			
zwartkop	1									
aantal territoria	2				1		1			

vogels van rietland		deelgebied								
	aantal terr	1	2	3	4	7	8	9	11	14
blauwborst	1					1				
kleine karekiet	6				1	3	2			
rietzanger	3					3				
bosrietzanger	2					2				
rietgors	1					1				
koekoek	1	onbekend								
aantal territoria	14				1	10	2			

vogels van open water/nat grasland		deelgebied								
	aantal terr	1	2	3	4	7	8	9	11	14
wilde eend	6	1	1			1	1	2		
krakeend	3					1	2			
bergeend	2					1	1			
scholekster	1						1			
meerkoet	3					1	2			
waterhoen	1					1				
aantal territoria	16	1	1			5	7	2		

vogels van erven / bebouwing		deelgebied								
	aantal	1	2	3	4	7	8	9	11	14
witte kwikstaart	1						1			
aantal territoria	1						1			

Tabel 7: Live Atlas vogelsoorten atlashok 25-12-41 voorjaar 2020 door Antje Ehrenburg

	soort	nKmhok	nTelling	nRec	eerste	laatste	maximum
1	Aalscholver	1	3	3	4-apr-20	12-mei-20	1 (04 apr 2020)
2	Blauwe Reiger	1	2	3	4-apr-20	12-mei-20	2 (12 mei 2020)
3	Grauwe Gans	1	1	2	29-apr-20	29-apr-20	8 (29 apr 2020)
4	Nijlgans	1	1	2	29-apr-20	29-apr-20	4 (29 apr 2020)
5	Bergeend	1	2	2	4-apr-20	29-apr-20	4 (04 apr 2020)
6	Krakeend	1	3	9	4-apr-20	12-mei-20	11 (29 apr 2020)
7	Wilde Eend	1	3	15	4-apr-20	12-mei-20	14 (29 apr 2020)
8	Waterhoen	1	3	4	4-apr-20	12-mei-20	2 (12 mei 2020)
9	Meerkoet	1	3	12	4-apr-20	12-mei-20	9 (04 apr 2020)
10	Scholekster	1	2	3	29-apr-20	12-mei-20	4 (29 apr 2020)
11	Tureluur	1	1	1	29-apr-20	29-apr-20	1 (29 apr 2020)
12	Houtduif	1	1	1	12-mei-20	12-mei-20	1 (12 mei 2020)
13	Turkse Tortel	1	1	1	4-apr-20	4-apr-20	1 (04 apr 2020)
14	Grote Bonte Spec	1	3	4	4-apr-20	12-mei-20	2 (04 apr 2020)
15	Witte Kwikstaart	1	2	2	4-apr-20	29-apr-20	1 (29 apr 2020)
16	Winterkoning	1	3	28	4-apr-20	12-mei-20	12 (29 apr 2020)
17	Heggenmus	1	3	9	4-apr-20	12-mei-20	4 (29 apr 2020)
18	Roodborst	1	1	2	4-apr-20	4-apr-20	2 (04 apr 2020)
19	Nachtegaal	1	2	11	29-apr-20	12-mei-20	6 (29 apr 2020)
20	Merel	1	3	12	4-apr-20	12-mei-20	6 (12 mei 2020)
21	Zanglijster	1	3	12	4-apr-20	12-mei-20	6 (29 apr 2020)
22	Rietzanger	1	2	7	29-apr-20	12-mei-20	5 (29 apr 2020)
23	Bosrietzanger	1	1	1	12-mei-20	12-mei-20	1 (12 mei 2020)
24	Kleine Karekiet	1	2	10	29-apr-20	12-mei-20	7 (12 mei 2020)
25	Grasmus	1	2	5	29-apr-20	12-mei-20	3 (12 mei 2020)
26	Tuinfluiter	1	2	7	29-apr-20	12-mei-20	5 (12 mei 2020)
27	Zwartkop	1	3	19	4-apr-20	12-mei-20	12 (29 apr 2020)
28	Tjiftjaf	1	3	34	4-apr-20	12-mei-20	15 (29 apr 2020)
29	Fitis	1	2	3	29-apr-20	12-mei-20	2 (29 apr 2020)
30	Pimpelmees	1	3	5	4-apr-20	12-mei-20	2 (29 apr 2020)
31	Koolmees	1	3	7	4-apr-20	12-mei-20	5 (29 apr 2020)
32	Boomkruiper	1	1	1	12-mei-20	12-mei-20	1 (12 mei 2020)
33	Zwarte Kraai	1	3	3	4-apr-20	12-mei-20	1 (04 apr 2020)
34	Vink	1	3	14	4-apr-20	12-mei-20	7 (29 apr 2020)
35	Groenling	1	3	12	4-apr-20	12-mei-20	6 (12 mei 2020)
36	Putter	1	2	2	4-apr-20	12-mei-20	2 (04 apr 2020)
37	Rietgors	1	1	3	4-apr-20	4-apr-20	3 (04 apr 2020)

Bijlage 4: Watermijten

Afbeelding 12: monsterlocaties watermijten Ondergrond: opentopoachtergrondkaart.

Werkwijze watermijten en platte schijfhoren

Op 6-5-2020 nam M. van Wieringen twee macrofaunamonsters naast perceel 3 bij parkeerplaats De Ven (afb. 12). Van Wieringen gebruikte een standaard macrofaunanet (WEW 1999) en monsterde over een lengte van ten minste 5 meter en tot tenminste halverwege de watergang. Het verzamelde materiaal is ter plekke gedetermineerd of meegenomen in een emmer, gekoeld bewaard, gesorteerd en deels gefixeerd en in juli en augustus gedetermineerd. Hij determineerde watermijten en zocht naar de slak platte schijfhoren.

Resultaten watermijten

Watermijten zijn kleine spinachtige diertjes, met wereldwijd meer dan 5000 soorten. Hun levenscyclus heeft drie actieve stadia - larve, nymf en volwassen. De larven parasiteren veelal op waterinsecten, vooral op vedermuggen, waterwantsen, waterkevers en libellen. Watermijten zijn carnivoren, ze voeden zich bijvoorbeeld met watervlooien en muggenlarven (Smit en Van der Hammen 2000).

Van Wieringen vond 10 soorten watermijten in de twee monsters aan de noord en westzijde van perceel 3. De locaties liggen 120m van elkaar, via de sloot gemeten. De soortsamenstelling is dan ook vrij overeenkomstig. De meeste soorten komen in allerlei typen stilstaande wateren voor en zijn algemeen in Nederland (waarneming.nl en pers. med. M. v. Wieringen). De soort Limnesia fulgida leeft vooral in zoete sloten met een relatief laag nutriëntengehalte (Smit 2018). Tabel 8 geeft de waarnemingen.

*Tabel 8: soorten watermijten in twee monsterpunten langs perceel 3**
Levensstadium: im (imago), ♀ (vrouw), ♂ (man).
***Bron: Smit, H. 2018.*

Spaarnwoude De Ven	**Monsternr. (MvW)**	**20-024**	**20-025**	**Ecologie****
Soort	**Levensstadium***			
Arrenurus buccinator	♀		1	
Arrenurus globator	♀♂	14	1	
Eylais hamata	im	1		
Limnesia fulgida	♀	1		schoner water
Piona alpicola	♂		1	west NI
Piona conglobata	♀	1	1	
Piona nodata	♀♂	6	9	
Piona variabilis	♀♂		1	sloten en vaarten
Pionopsis lutescens	♀	4	5	
Tiphys ornatus	♀	2	3	
totaal aantal soorten watermijten		***7***	***8***	

Bijlage 5: Algemene achtergrond natuurwetgeving en -beleid*

*Deze Bijlage (en de rest van dit verslag) geeft vereenvoudigde informatie over natuurwetgeving en beleid. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend.

De **Zorgplicht houdt in: dat eenieder die weet of kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor de natuur kan veroorzaken, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover dat redelijk is, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijk zijn om die gevolgen te voorkomen of, als dat niet kan, ze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Deze bijlage beschrijft de achtergrond van Natuurwetgeving en beleid op nationaal, regionaal en lokaal niveau.

Wet natuurbescherming (Wn)
De Wn trad op 1 januari 2017 in werking deze wet integreerde de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet. Het 'boswetdeel' en regels over jacht en schadebestrijding blijven buiten beschouwing. Deze bijlage gaat in op gebieds- en soortbescherming. Het uitgangspunt van de Wn is dat er geen schade mag worden gedaan aan beschermde natuurgebieden, dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De Wn kent een zorgplicht om de eigen verantwoordelijkheid van eenieder, ook bij voorbereiding en uitvoering vast te leggen**.

Gebiedsbescherming (voorheen Natuurbeschermingswet)
De gebiedsbeschermende delen van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Wn. Deze wet beschermt de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Voor de bescherming van Natura 2000-gebieden geldt 'externe werking': ook ingrepen buiten het gebied die een effect hebben op het gebied kunnen vergunningplichtig zijn. De provincie is meestal bevoegd gezag voor vergunningen.

***Artikel 4.9 en 4.10 van de omgevingsverordening (Provincie Noord-Holland 2020a) gaan over vrijstelling in het kader van ruimtelijke inrichting of bestendig beheer. Evenementen vallen hier niet onder dat betekent dat een ontheffing nodig is als een evenement negatieve effecten veroorzaakt op enige beschermde soort. Een grond voor ontheffing is mogelijk niet aanwezig. Negatieve effecten moeten voorkomen worden.

Soortbescherming (voorheen Flora- en faunawet)
De soortbescherming bestaat uit regels voor de bescherming van in het wild levende dieren en planten. Bijna alle in het wild levende, Nederlandse vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën en een aantal vissen, ongewervelden en planten zijn beschermd. Er zijn drie beschermingsregimes met elk een lijst beschermde soorten en eigen verbodsbepalingen en 'belangen' (grond voor ontheffing). Tabel 9 geeft deze regimes met de bijbehorende verbodsbepalingen (EZ 2016).

De provincie is in de meeste gevallen bevoegd gezag. Ze kan voor projecten in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling vrijstelling of ontheffing verlenen als aan alle drie de onderstaande voorwaarden is voldaan:

- er is geen alternatief voor het project en
- het project dient een 'erkend belang' en
- de soort wordt niet in haar voortbestaan bedreigd (gunstige staat van instandhouding).

De provincie Noord-Holland handhaafde grotendeels de vrijstellingen uit de vorige wetten. Een verschil met de Flora- en faunawet is de bescherming van kleine roofdieren: bunzing, hermelijn en wezel. Zij vallen in Noord-Holland niet meer onder de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen***. Voor deze soorten is bij de kans op negatieve effecten bij ruimtelijke ingrepen een ontheffing nodig. Voor de soorten die wel onder de vrijstelling vallen, is bij ruimtelijke ingrepen dus geen ontheffing nodig, maar er geldt wel een meldingsplicht Provincie Noord-Holland 2020a). Voor soorten beschermd via de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn verandert er weinig.

Ook geldt de vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen of bestendig beheer als aantoonbaar gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Bijvoorbeeld de Unie van waterschappen heeft een goedgekeurde gedragscode.

Als er mogelijk negatieve effecten zijn van een ‘ruitelijk’ project op natuur kan de initiatiefnemer een ontheffing aanvragen bij de provincie. Men kan ook bij het aanvragen van een vergunning voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 'natuur aanhaken'. Bij verwachtte effecten op beschermde natuur vraagt dan de gemeente een Verklaring van Geen Bedenkingen (VvGB) aan bij de provincie. De gemeente fungeert dan als bevoegd gezag. Als natuur wordt aangehaakt komt de Wabo direct in de lange procedure.

Tabel 9: beschermingscategorieën en verbodsbepalingen Wn (overgenomen uit: EZ 2016)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het NNN (voorheen Ecologische hoofdstructuur) is een belangrijk instrument voor de realisatie van de biodiversiteitsdoelstellingen (Verdrag van Rio de Janeiro van 1992). Het NNN vormt een samenhangend netwerk van (inter-)nationaal belangrijke, duurzaam te behouden ecosystemen. Het bestaat uit natuurgebieden en natuurverbindingen, die de uitwisseling bevorderen van planten en dieren tussen de natuurgebieden (Provincie Noord-Holland 2015). In het NNN liggen:

- bestaande natuurgebieden;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, kustzone Noordzee en Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Op grond van artikel 6.43 van haar omgevingsverordening stelt de Provincie Noord-Holland (2020a) de volgende regels aan ruimtelijke plannen in verband met NNN-gebieden en verbindingen:

- Een ruimtelijk plan ter plaatse van het werkingsgebied Natuurnetwerk Nederland en het werkingsgebied natuurverbindingen strekt in ieder geval tot de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden.
- Het ruimtelijk plan stelt in ieder geval regels in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden. Bij het stellen van deze regels moeten de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden in acht worden genomen.
- Het ruimtelijk plan maakt geen nieuwe activiteiten mogelijk die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een vermindering van de oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen, of van de samenhang tussen die gebieden.

Uitzondering is mogelijk als (Provincie Noord-Holland 2020a):

- er sprake is van een groot openbaar belang;
- er geen reële alternatieven zijn, en;
- de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden (WKW), oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Bijlage 6: Motivatie aan- en afwezigheid

Deze bijlage geeft voor de streng beschermde soorten (zonder vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen) de beoordeling met motivatie waarom de soort wel of niet te verwachten is in het onderzoeksgebied. Zeezoogdieren en zeereptielen zijn weggelaten.

Planten

Tabel A: beschermde vaatplanten met een motivatie waarom hun voorkomen wel of niet uit te sluiten is binnen het onderzoeksgebied. Onderaan de tabel staan de soorten genoemd die niet kunnen voorkomen omdat: hun natuurlijke verspreidingsgebied te ver weg ligt; ze geen recente waarneming nabij de onderzoekslocatie hebben, of alleen enkele 'niet wilde' waarnemingen. De analyse gebeurde met behulp van de volgende bronnen: www.verspreidingsatlas.nl, Van der Meijden 2005, www.floravannederland.nl

Nederlandse naam	***wetenschappelijke naam***	**De Ven Spaarnwoude beoordeling aanwezigheid habitat Onderzoeksgebied =ozgebied**
akkerboterbloem	*Ranunculus arvensis*	Niet uit te sluiten want soort van oa klei, maar onwaarschijnlijk, geen wilde waarneming nabij, maar wel vermoedelijk uitgezaaid nabij IKEA H'lem. Met veldwerk bleek de bodem voor deze soort te dicht begroeid en ruderale open delen een te vaste bodem te hebben. Niet gevonden.
blauw guichelheil	*Anagallis arvensis subsp. foemina*	Niet uit te sluiten langs de opgebrachte leempaden, maar vermoedelijk te weinig kalk-/basenrijk. De soort is niet gevonden op de ruderale delen. De leempaardenpaden hebben bij evenementen geen andere functie of worden afgedekt met rijplaten en daarna weer hersteld. Voor deze eenjarige soort verandert die habitat niet.
bokkenrijders	*Himantoglossum hircinum*	Niet, duinsoort van zandgrond
brave hendrik	*Chenopodium bonus-henricus*	Niet deze soort mist in het plangebied vochtige, *zeer stikstofrijke omgewerkte* grond.
brede wolfsmelk	*Euphorbia platyphyllos*	Niet uit te sluiten, maar geen wilde waarneming nabij. Voor deze akkersoort van klei is er te weinig omgewerkte bodem. De soort is echter qua habitat niet uit te sluiten op bijvoorbeeld kale plekken in bermen of oevers. De soort is niet gevonden.
dreps	*Bromus secalinus*	Niet uit te sluiten, maar onwaarschijnlijk op klei. Niet gevonden.
echte gamander	*Teucrium chamaedrys subsp. germanicum*	Niet, de inheemse ondersoort Teucrium chamaedrys ssp germanicum komt niet voor in NL ten westen van de Utrechtse heuvelrug.
getande veldsla	*Valerianella dentata*	Niet uit te sluiten op leem- en zandige delen. Er is een vondst op meer dan 10 km afstand in Amsterdam. De soort is niet gevonden.
glad biggenkruid	*Hypochaeris glabra*	Niet uit te sluiten op zanddeel. Onwaarschijnlijk want groeit niet op klei. Wel nabij in duinen/binnenduinrand. Niet gevonden. De vegetatie was veel te hoog en dicht.
groenknolorchis	*Liparis loeselii*	Niet, habitat ontbreekt (…. zwak zure tot kalkhoudende grond, bestaande uit laagveen, venig zand of leem, ± humueus zand en stenige plekken die duurzaam onder invloed van basenrijke grondwater staan en 's winter vaak zeer nat zijn of zelfs blijvend onder water staan (N. Buiten 2015 CC op verspreidingsatlas.nl))
groot spiegelklokje	*Legousia speculum-veneris*	Niet uit te sluiten op open, zonnige, vochtige, stikstofarme, matig voedselrijke bodems op lichte klei. Tijdens het veldwerk is geconstateerd dat het deel met een lichtere bodem, perceel 11 en lokaal in bermen, een te dichte zode heeft of te voedselrijk en te ruig is. De soort is niet gevonden.
grote leeuwenklauw	*Aphanes arvensis*	Niet uit te sluiten, maar onwaarschijnlijk in nat klei/veengebied. Plant vereist goed gedraineerde grond, zou dus kunnen op perceel 11 en sommige bermdelen, maar zode is te dicht. Met veldwerk geen leeuwenklauw, ook niet de gelijkende kleine leeuwenklauw gevonden.
honingorchis	*Herminium monorchis*	Niet, duin-, kalkgrasland-, schraal grasland soort, niet op klei
kartuizeranjer	*Dianthus carthusianorum*	Niet uit te sluiten op zandige of lemig, schrale plekken in het ozgebied. Deze plekken zijn nauwelijks aanwezig en evengoed meestal veel te dicht begroeid. De soort is dan ook niet aangetroffen.
kleine ereprijs	*Veronica verna*	niet, op basis van zijn habitatbeschrijving en beschrijving van verspreiding. De soort heeft zijn laatste bekende groeiplaats in Koningshof maar de habitat komt NIET voor in het plangebied (zonnige, open plaatsen op droge, matig voedselarme, neutrale, kalkrijke of ontkalkte, maar niet verzuurde, humusarme zandgrond).
kleine vlotvaren	*Salvinia natans*	Niet, alleen onbestendig voorkomen door heel NL vanuit weggegooide aqauriumplanten R. van Moorsel 2014 CC op verspreidingsatlas.nl)
kluwenklokje	*Campanula glomerata*	Niet uit te sluiten op leem- of zanddeel, maar onwaarschijnlijk want groeit niet op klei. De soort is niet gevonden.
naakte lathyrus	*Lathyrus aphaca*	Niet uit te sluiten op lichte grond (leem, zandig leem en mergel). Deze grondsoort komt niet of nauwelijks voor. De soort is niet aangetroffen.

naaldenkervel	*Scandix pecten-veneris*	Niet uit te sluiten maar onwaarschijnlijk, geen wilde waarnemingen nabij, wel vermoedelijk uitgezaaid. In april bleek de locatie op klei te dicht begroeid en de zandige delen zijn ongeschikt voor deze soort van droge tot matig vochtige, kalkrijke, stikstofarme tot matig-stikstofrijke, basische leem-, löss- of zandige rivier- of zeekleigrond. De soort is niet gevonden
rood peperboompje	*Daphne mezereum*	Niet, komt weliswaar voor in naastliggende uurhokken in de binnenduinrand (Aerdenhout), maar de voedselrijke klei in het onderzoeksgebied is ongeschikt, bovendien blijft 'bos' ongemoeid
ruw parelzaad	*Lithospermus verversen*	Niet uit te sluiten op zandig deel, onwaarschijnlijk op klei. De grond is bijna overal te zwaar met te dichte zode. Niet waargenomen.
smalle raai	*Galeislaaf antifouling*	Niet uit te sluiten op zonnige, warme, open plaatsen op droge tot matig vochtige, matig voedselrijke, stikstofrijke, kalkrijke, verstoorde grond (grind en andere stenige plaatsen, zand, leem en mergel). Dit is er alleen op de parkeerplaats, daar is de soort niet aangetroffen.
spits havikskruid	*Hierachter actuelere*	Niet uit te sluiten wat betreft habitatomschrijving maar de vindplaats nabij Heemskerk is nog steeds ver weg. De omstandigheden lijken te voedselrijk voor deze soort en de zoden waren te dicht. De soort is niet gevonden.
stijve wolfsmelk	*Exorbitant strictuur*	Niet uit te sluiten, want soort van klei. De dichtstbij zijnde vindplaats is het uurhok van Wijk aan Zee. De soort kan het onderzoeksgebied niet zo maar bereiken. Hij is niet gevonden.
stofzaad	*Monotropa hypopitys*	Niet, duinstruweel-, duinbossoort, groeit niet op natte-vochtige kleibodems.
tengere veldmuur	*Minuartia hybrida*	Niet de habitat zonnige open plaatsen op matig vochtige, matig voedselrijke en kalkrijke grond (löss, mergel, zavel, zand en steenachtige plaatsen) ontbreekt
tonghaarmuts	*Orthotrichum rogeri*	Niet, geen waarneming nabij, maar het is een slecht onderzochte soort. Kruijsen (et al. 2018) vonden de soort niet. Ze groei op bomen (slechts enkele plukjes op tak v jong bos wilg of eik zie verspreidingsatlas.nl), deze blijven gehandhaafd. Dus geen negatief effect zo die voorkomt.
wilde averuit	*Artemisia campestris subsp. campestris*	Niet uit te sluiten op zandige deel. Er zijn waarnemingen in duin en waterland maar habitat ontbreekt (… min of meer humusarme zandgrond). Dit is een soort met 'houtige' delen die ook in het vroege voorjaar gevonden zou zijn.
wilde ridderspoor	*Consolida regalis*	Niet uit te sluiten, want nabij gevonden (uurhok van De Ven), maar onwaarschijnlijk gezien habitat matig bemeste kalkhoudende zandige klei. De soort is niet gevonden.
wolfskers	*Atropa bella-donna*	Niet uit te sluiten, maar geen recente wilde waarneming nabij. Deze bosrandsoort is echt niet te verwachten op klei maar, ze wordt door vogels verspreid en de soort wordt veel aangeplant in heemtuinen. De bosranden blijven bij evenementen ongemoeid. Op de stenige parkeerplaats is de soort niet gevonden.
zandwolfsmelk	*Euphorbia seguieriana*	Niet, stroomdalplant van kalkrijk zand. Alleen langs grote rivieren op zand. Groeiplaats op stenenhoofd in Amsterdam op meer dan 10 km
Niet. Als muurplant vindt de soort geen habitat in het onderzoeksgebied. In het uitzonderlijke geval van groei op bijvoorbeeld boomstomp of greppelrand dan blijft de groeiplaats ongemoeid. blaasvaren-*Cystopteris fragilis,* groensteel-*Asplenium viride,* schubvaren-*Ceterach officinarum,* muurbloem-*Erysimum cheiri*		
Niet, geen recente (sinds 1990) waarneming nabij het onderzoeksgebied of alleen 'niet wilde' waarneming akkerdoornzaad- Torilis arvensis, akkerogentroost-Odontites vernus subsp. Vernus, kliederde ogentroost- Euthanasie rossinant, bergwanden- Criterium monument, bergnachtorchis- Platanthera montana, bosboterbloem- Ranunculus polyanthemos subsp. Nemorosus, bosdravik- Bromopsis ramosa subsp. Benekenii, breed wollegras- Eriophorum latifolium, bruinrode wespenorchis- Epipactis atrorubens, dennenorchis- Goodyera repens, drijvende waterweegbree- Luronium natans, franjegentiaan- Gentianella ciliata, geel schorpioenmos- Hamatocaulis vernicosus, geelgroene wespenorchis- Epipactis muelleri, geplooide vrouwenmantel- Alchemilla subcrenata, gevlekt zonneroosje- Tuberaria guttata, gladde zegge- Carex laevigata, groene nachtorchis- Coeloglossum viride, grote bosaardbei- Fragaria moschata, kalkboterbloem- Ranunculus polyanthemos subsp. Polyanthemoides, kalketrip-Centaurea calcitrapa, karwijselie- Selinum carvifolia, kleine schorseneer- Scorzonera humilis, kleine wolfsmelk- Euphorbia exigua, knollathyrus- Lathyrus linifolius, knolspirea- Filipendula vulgaris, korensla- Arnoseris minima, kranskarwij- Carum verticillatum, kruipend moerasscherm- Apium repens, kruiptijm- Thymus praecox, lange zonnedauw- Drosera longifolia, liggende ereprijs- Veronica prostrata, liggende raket-Sisymbrium supinum, moerasgamander- Teucrium scordium, pijlscheefkelk- Arabis hirsuta subsp. Sagittata, roggelelie- Lilium bulbiferum subsp. Croceum, rozenkransje- Antennaria dioica, scherpkruid- Asperugo procumbens, schubzegge- Carex lepidocarpa, steenbraam- Rubus saxatilis, tengere distel-Carduus tenuiflorus, trosgamander- Teucrium botrys, veenbloembies- Scheuchzeria palustris, vliegenorchis- Ophrys insectifera, vroege ereprijs- Veronica praecox, wilde weit- Melampyrum arvense, zinkviooltje- Viola lutea subsp. Calaminaria, zomerschroeforchis- Spiranthes aestivalis, Zweedse kornoelje- Cornus suecica		

Vogels

***Tabel B**: Vogels met jaarrond beschermde nesten De lijst hieronder bespreekt deze soorten en motiveert waarom broeden is uitgesloten in het onderzoeksgebied of waarom de soort geen schade ondervindt van het werk (www.vogelbescherming.nl, Scharringa et al. 2012).*

Nederlandse naam	**De Ven Spaarnwoude beoordeling aanwezigheid habitat**
Oehoe, Grote gele kwikstaart	Niet. Geen broedbiotoop in west Nederland (respectievelijk steengroeves en stromend water).
Boomvalk, buizerd, havik, sperwer, Ransuil	Mogelijk. Maken geregeld gebruik van bijvoorbeeld oude kraaiennesten. Kruijsen (et al. 2018) meldt een broedgeval van Buizerd naast het onderzoeksgebied.
Roek, Zwarte wouw, Wespendief, Ooievaar, Slechtvalk	Niet. Broeden in hoge bomen of op hoge positie en die zijn in het onderzoeksgebied nauwelijks aanwezig.
Steenuil	Niet. Dit is een typische soort van boeren erven en vrij verstoringsgevoelig. De habitat zou geschikt kunnen zijn maar broedende steenuil komt niet voor in de buurt van het onderzoeksgebied.
Kerkuil, Huismus en Gierzwaluw	Niet. Deze soorten zijn 'gebouwbewoner' dat ontbreekt in het onderzoeksgebied.

Vis, amfibieën, reptielen en grondgebonden zoogdieren

***Tabel C**: Streng beschermde vissen, amfibieën, reptielen en grondgebonden zoogdieren en hun kans van voorkomen met de motivatie daarvoor. De verspreidingsatlassen (Hoogenboom et al. 2014, Broekhuizen et al. 2016, www.verspreidingsatlas.nl) waren belangrijk bij het opstellen van deze tabel. .*

Nederlandse naam	**Wetenschappelijke naam**	**De Ven Spaarnwoude beoordeling beschermde dieren voor en na 2000**
houting	Coregonus oxyrinchus	Zie paragraaf 5.8
Niet, geen recente waarnemingen nabij: beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal, steur		
poelkikker	Rana lessonae	Niet, alleen recente waarneming ten noorden van Noordzeekanaal, dat is een te grote barrière voor deze soort
rugstreeppad-	Bufo calamita	Niet. Mogelijk op basis van verspreiding, maar de kleipolder met over het algemeen dicht begroeide sloten en dichtbegroeide graslanden en nat bos is niet te verwachten. De omgeving heeft te weinig pionierkarakter en er zal te veel concurrentie zijn met gewone pad waarop de habitat meer is afgestemd. De duinrelachtige sloten in het westen van het onderzoeksterrein van De Ven kunnen geschikt voortplantingswater bieden maar worden niet aangetast door de ingreep of de evenementen. De soort is niet gehoord met het vleermuisonderzoek.
Niet, geen wilde of recente waarnemingen nabij: geelbuikvuurpad-Bombina variegata ssp. Variegata, heikikker-Rana arvalis ssp. Arvalis, kamsalamander-Triturus cristatus, knoflookpad-Pelobates fuscus ssp. Fuscus, vinpootsalamander-Lissotriton helveticus, vroedmeesterpad-Alytes obstetricans ssp. Obstetricans, vuursalamander-Salamandra salamandra,		
ringslang	Natrix natrix	Zie rapport
hazelworm	Anguis fragilis	Niet. Hazelworm komt voor in de duinen. In 2012 is er een waarneming gedaan aan de rand van de Velserbroek nabij het onderzoeksgebied. Een populatie is in Spaarnwoude niet te verwachten op de natte klei en in de natte bospercelen. Mitigerende maatregelen die voor andere grondgebonden dieren getroffen worden zullen voor deze soort, zo die als incident voorkomt, ook voldoen.
zandhagedis	Lacerta agilis ssp. agilis	Niet, deze typische duinsoort van zandgrond vind geen habitat in een kleipolder
Niet, geen wilde of recente waarnemingen nabij adder-Vipera berus ssp. Berus, gladde slang-Coronella austriaca ssp. Austriaca, levendbarende hagedis-Zootoca vivipara, muurhagedis-Podarcis muralis ssp. Brongniardii		
noordse woelmuis	Alexandromys oeconomus arenicola	Zie rapport
waterspitsmuis	Neomys fodiens	Zie rapport
boommarter-	Martes martes	Zie rapport
bunzing-	Mustela putorius	Zie rapport
hermelijn-	Mustela erminea	Zie rapport
steenmarter	Martes foina	Zie rapport
wezel	Mustela nivalis	Zie rapport
damhert	Dama dama	Niet, Er zijn geen waarnemingen bekend van over de A22, maar ze zijn wel overdadig in de binnenduinrand aanwezig. Het incidentele hert, zo die het onderzoeksgebied weet te bereiken, zal een rustige plek opzoeken. Het onderzoeksgebied is geen vast leefgebied.
das	Meles meles	Niet, alleen recente waarneming ten noorden van Noordzeekanaal, dat is een te grote barrière
eekhoorn	Sciurus vulgaris,	Niet, eekhoorn komt voor ten westen van de snelweg in het duingebied met af en toe waarnemingen in de bosparken van Velsen. De nog jonge en natte bossen bieden nog geen geschikt leefgebied en blijven ongemoeid.
vleermuizen		Zie rapport.
Niet, geen wilde of recente waarnemingen nabij bever-Castor fiber ssp. Albicus, edelhert-Cervus elaphus, eikelmuis-Eliomys quercinus, grote bosmuis-Apodemus flavicollis, hamster-Cricetus cricetus ssp. Canescens, hazelmuis-Muscardinus avellanarius, lynx-Lynx lynx ssp. Lynx, molmuis-Arvicola scherman, otter-Lutra lutra ssp. Lutra, veldspitsmuis-Crocidura leucodon, wild zwijn-Sus scrofa, wilde kat-Felis silvestris ssp. Silvestris, wolf-Canus lupus lupus,		

Vlinders, libellen en andere ongewervelden

Tabel D: *Beschermde vlinders, libellen en andere ongewervelden en hun kans van voorkomen met de motivatie daarvoor. www.verspreidingsatlas.nl, minlnv.nederlandsesoorten.nl en www.vlinderstichting.nl waren belangrijk bij het opstellen van deze tabel en leverde onder meer de habitatbeschrijvingen.*

Nederlandse naam	**Wetenschappelijke naam**	**De Ven Spaarnwoude beoordeling beschermde dieren**
aardbeivlinder	Pyrgus malvae	Niet, de habitat van droge, lage, vegetatie ontbreekt
iepenpage	Satyrium w-album	Niet uit te sluiten op basis van verspreiding, echter onduidelijk is of er iepen naast het onderzoeksgebied staan. Deze soort leidt geen schade want bomen blijven ongemoeid.
grote parelmoervlinder	Argynnis aglaja	Niet, de habitat een groot leefgebied met viooltjes en ruige plekken ontbreekt. De soort komt nog voor op de Veluwe en de Waddeneilanden
bruine eikenpage	Satyrium ilicis	Niet, de habitat van korte eikjes ontbreekt, bovendien worden bomen en struwelen niet aangetast
duinparelmoervlinder	Argynnis niobe	Niet, de habitat van open duingraslanden en vochtige duinvalleien met soortenrijke vegetaties ontbreekt
kommavlinder	Hesperia comma	Niet, deze soort mist zijn habitat van open schraal grasland en is bovendien een slechte verbreider. Heeft een populatie in de duinen tussen wijk aan zee en Egmond
grote weerschijnvlinder	Apatura iris)	Niet, soort uit het oosten van het land, recent 1 waarneming uit de duinen
grote vos	Nymphalis polychloros	Niet uit te sluiten maar niet te verwachten. De waardplanten van grote vos zijn bomen. De soort overwintert in koele donkere schuilplaatsen als stapels hout, en houten schuurtjes e.d. Bomen blijven ongemoeid.
De volgende dagvlindersoorten zullen niet voorkomen ze hebben geen of geen recente waarnemingen nabij: *apollovlinder-Parnassius apollo, bosparelmoervlinder-Melitaea athalia, boszandoog-Lopinga achine, donker pimpernelblauwtje-Maculinea nausithous, gentiaanblauwtje-Maculinea alcon, grote vuurvlinder-Lycaena dispar ssp. Batava, kleine heivlinder-Hipparchia statilinus, kleine ijsvogelvlinder-Limenitis camilla, moerasparelmoervlinder-Euphydryas aurinia ssp. Aurinia, pimpernelblauwtje-Maculinea teleius, sleedoornpage-Thecla betulae, spiegeldikkopje-Heteropterus morpheus, tijmblauwtje-Maculinea arion, veenbesblauwtje-Plebejus optilete, veenbesparelmoervlinder-Boloria aquilonaris, veldparelmoervlinder-Melitaea cinxia, Zilverstreephooibeestje-Coenonympha hero, bruin dikkopje-Erynnis tages, veenhooibeestje-Coenonympha tulli, zilveren maan-Boloria selene,*		
groene glazenmaker	Aeshna viridis	Niet, deze soort mist in het onderzoeksgebied krabbenscheer waar ze haar eitjes op afzet.
gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	Zie rapport
sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis	Zie rapport
De volgende libellensoorten zullen niet voorkomen ze hebben geen of geen recente waarnemingen nabij: beekkrombout-*Gomphus vulgatissimus,* bosbeekjuffer-*Calopteryx virgo,* bronslibel-*Oxygastra curtisii,* donkere waterjuffer-*Coenagrion armatum,* gaffellibel-*Ophiogomphus cecilia,* gevlekte glanslibel-*Somatochlora flavomaculata,* gewone bronlibel-*Cordulegaster boltonii,* hoogveenglanslibel-*Somatochlora arctica,* Kempense heidelibel-*Sympetrum depressiusculum,* mercuurwaterjuffer-*Coenagrion mercuriale ssp. Mercuriale, noordse winterjuffer-Sympecma annulata ssp. Braueri,* oostelijke witsnuitlibel- *Leucorrhinia albifrons,* rivierrombout-*Gomphus flavipes ssp. Flavipes,* speerwaterjuffer-*Coenagrion hastulatum.*		
teunisbloempijlstaart	*Proserpinus proserpina*	Niet, geen waarneming nabij
platte schijfhoren	Anisus vorticulus	Mogelijk. Bij de Ven blijven de wateren ongemoeid en is er geen schade voor deze soort. Worden de wateren aangetast dan isonderzoek nodig om aan- of afwezigheid aan te tonen.
Europese rivierkreeft	*Astacus astacus*	Niet, geen waarneming nabij
vermiljoenkever	Cucujus cinnaberinus	niet, deze soort van oud, rottend hout mist hier zijn habitat en de verspreiding is in Nederland zeer beperkt.
brede geelrand-waterroofkever	Dytiscus latissimus	Niet, deze soort werd uitgestorven gewaand, maar begin van deze eeuw teruggevonden in enkele Drentse vennen. Er is weinig over de soort bekend (Kleef et al. 2017)
gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus	Niet. Bekende populaties liggen ver weg Nieuwkoopse plassen en Utrechts-Hollands plassengebied. De soort is vooral een veensoort. In nagenoeg alle watergangen ligt een anaerobe sliblaag waardoor deze ongeschikt zijn (Cuppen en Koese 2005)
vliegend hert	Lucanus cervus	niet, deze soort van oud, rottend hout mist hier zijn habitat en de verspreiding is in Nederland zeer beperkt.
juchtleerkever	Osmoderma eremita	Niet, verdwenen uit Nederland
oeveraas	Palingenia longicauda	Niet, verdwenen uit Nederland
Bataafse stroommossel	Unio crassus	Niet, verdwenen uit Nederland

Bijlage 7: Locaties met hoge waarden of goede kansen voor natuur

Hieronder staat een kaart met locaties waar hoge natuurwaarden behouden moeten worden of juist waar met relatief eenvoudige maatregelen de natuurwaarde verbeterd kan worden. Daarna volgt een tabel met per locatiie (haxagoontje) informatie.

Uitleg bij tabel en kaart:

- Het ‘id’ uit de eerste kolom correspondeert met het nummer in de hexagoon op de kaart. De nummers lopen van 17 t/m 28.
- Hoe donkerder de kleur van de haxagoon hoe groter de kans op winst voor de natuur.
- De bijna witte hexagonen duiden op locaties met een hoge natuurwaarden die **behouden** moeten blijven. Beheer hier voorzichtig overleg met ecoloog over beheer/onderhoud, functie en inrichtingsveranderingen.
- Punt 17 is ‘buitencategorie’, onderzoek of op meer plekken bijzondere kwelslootjes zijn. De kans hierop is waarschijnlijk langs de snelweg.

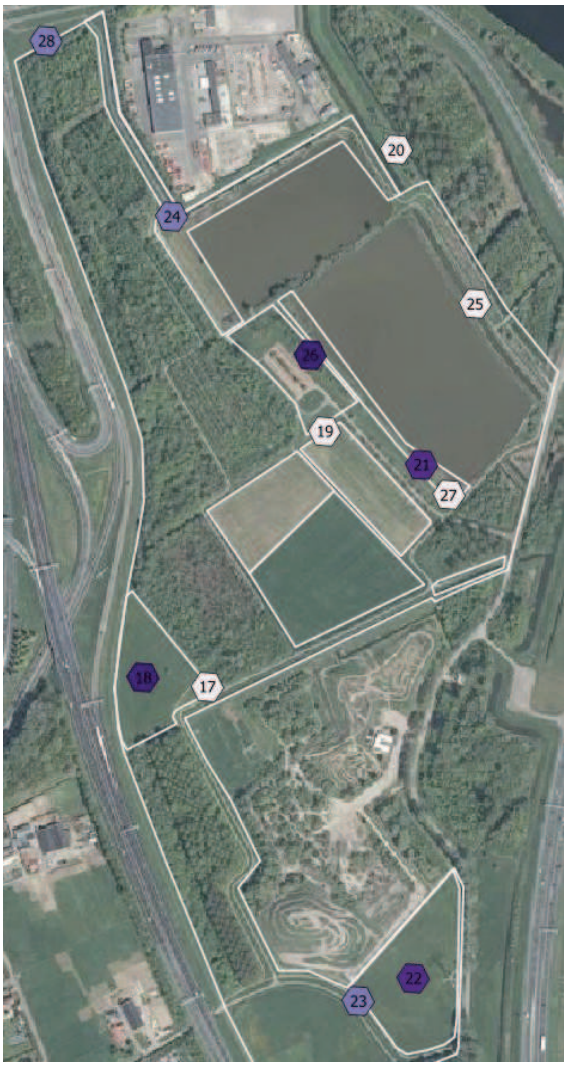

id	naam/omschrijving	Opm.beheer	Opmerking
17	Egelskopslootje	Voorzichtig onderhouden, beheer afstemmen op slanke waterweegbree en kleine egelskop	Voorzichtig onderhouden.Hoe gebeurd het nu? Bodem behouden. Niet laten dichtgroeien en overschaduwen. zie opname 17
18	Grasland incl. talud van duinrel nabij A22		zie opname 19 = perceel 11
19	Salamanderslootje	met beleid onderhouden. Het is nu geschikt voor amfibieën	zie opname 2
20	moeras/riet/broekbos	houdt dit rustig en wild, beslis welk begroeiings-type gewenst is en pas daarop het beheer aan	
21	Behaarde boterbloem	Pas het gazon beheer aan zodat brakke en bloemsoorten overleven	Op het voormalige surfstrand lijken planten te groeien van brakke omstandigheden. Het gazon en het strand moeten natuurlijk blijven maar de maaifrequentie kan zowiezo naar beneden (er wordt ook gegraasd) en een randenbeheer verbetert de situatie al.
22	Hooiland/overloop P hoek boterdijkweg en Laaglandersluisweg	voer in elk geval hooibeheer zonder bemesten in combinatie met een randenbeher en natuurvrien	dit grasland is niet veel waarde de kansen voor verbetering door naturontwikkeling zijn dus hoog
23	relatief droge soortenrijke berm	hooibeheer	deze relatief droge soortenrijke berm (een refugium voor graslandsoorten) ligt op beekeerdgrond. dit is vermoedelijk zandiger. Het ligt ook hoger dan het allergrootste deel van het onderzoeksgebied.
24	berm met graslandkruiden	hooibeheer	dit is refugium voor graslandkruiden van vochtige situatie. Het is nog redelijk bloemrijk en niet helemaal verstikt.
25	rietoever NO-zijde IJsbaan	rielandbeheer voor vogels	niet geïnventariseerd bij voorjaarsinspectie eindmaart zaten er regelmatig verspreid rietgorsen en andere rietvogels. De rust is belangrijk
26	Westoever ijsbaan noordelijke deel	Rietoever met bosinvloed herstellen voor natuur en rust terug brengen	zie opname 12 oever en 4 singel. Voor natuur is het veel beter de gradient van water naar rietoever naar ruigte en bos weer opnieuw te laten ontstaan. De verstoring is uit deze opname nog af te lezen.
27	Westoever ijsbaan zuidelijk deel, verland rietland/broekbos	betreding voorkomen=> ruigte zoom in stand houden. Er is een risico dat het een openbaartoilet wordt	Verruigd rietland met een volledige gradient tot bos met varens en lianen en hardhoutsoorten zoals eik en appel. In juli is het ondoordringbaar door braam, riet, haagwinde, enz.zie opname 13
28	sloot in noorden onderzoeksgebied	Kruijsen en Diemeer 2014 vinden hier waterplanten	deze sloot niet bekeken maar op basis van Kruijsen en Diemeer (2014) beoordeeld en het water komt vanuit Beeckestijn enzovoort.

b&d Natuuradvies
Haarlem / Santpoort-Noord

info@bendnatuuradvies.nl
www.bendnatuuradvies.nl

Voorstel AB Recreatieschap Spaarnwoude

Vergadering	
Adviescommissie	11 januari 2021
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
Governance- en beheersstructuur recreatieschappen Noord-Holland en inrichting Bestuursbureau

Kernboodschap
In 2019 stelden de voorzitters van recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, RAUM, Groengebied Amstelland en Geestmerambacht een bestuursopdracht vast om te komen tot een oplossing voor beschreven knelpunten in het huidige model van de governance- en beheersstructuur. Met het aannemen van dit voorstel, gelijkluidend voor de afzonderlijke recreatieschappen, wordt besloten tot inrichting van een Bestuursbureau. Daarmee wordt het best tegemoet gekomen aan de wens om de kwetsbaarheden in de huidige governance op te lossen.

Het algemeen bestuur besluit
1. Kennis te nemen van de resultaten en conclusies van de bestuursopdracht governance- en beheerstructuur Recreatieschappen. 2. In te stemmen met de instelling van een Bestuursbureau, zoals in de bijgaande notitie is uitgewerkt. 3. In te stemmen met de voorlopige verdeling van de kosten van het Bestuursbureau over de participanten (zoals in bijgaande notitie, bijlage 3, is uitgewerkt); waarbij de exacte hoogte van de kosten volgt na de kwartiermakers fase. 4. In te stemmen de financiële gevolgen van de extra participantenbijdrage van € 102.827 (met jaarlijkse indexatie) te betrekken bij de begrotingswijziging 2022. 5. In te stemmen de provincie Noord-Holland te vragen het gastheerschap van het Bestuursbureau op zich te nemen. 6. In te stemmen met kwartiermaken van het Bestuursbureau, zodat start op 1 januari 2022 gerealiseerd wordt en een kwartiermaker, werkzaam bij de provincie Noord-Holland, aan te wijzen. 7. In te stemmen de resterende middelen van de bestuursopdracht aan te wenden voor advies-kosten van het kwartiermaken, waarbij de kosten voor de kwartiermaker door de provincie Noord-Holland worden vergoed. 8. In te stemmen met het voorzittersoverleg als opdrachtgever te laten fungeren van de kwartier-maker, waarbij de voorzitter als bestuurlijk opdrachtgever wordt aangewezen. 9. In te stemmen het algemeen bestuur uiterlijk in het vierde kwartaal van 2021 de noodzakelijke besluiten voor het oprichten van het Bestuursbureau ter besluitvorming voor te leggen.

Bestuurlijke achtergrond
De governance- en beheersstructuur van de recreatieschappen is al langer onderwerp van discussie. Dat blijkt onder andere uit de aandacht die er door de Randstedelijke Rekenkamer wordt besteed aan het onderwerp verbonden partijen (2015) en een specifiek onderzoek bij Recreatieschap Spaarnwoude (2018). Aandacht voor eenduidige governance en versterking van de opdrachtgeverschap is een terugkerend thema. Bovendien is in het coalitieakkoord van de provincie over recreatie o.a. afgesproken een Visie recreatie en toerisme op te stellen (deze wordt naar verwachting begin 2021 vastgesteld). Het coalitieakkoord gaat uit oplossen van de knelpunten in het bestuursmodel van de recreatieschappen en een blijvende betrokkenheid van de provincie. Op 12 december 2019 heeft het AB de Bestuursopdracht governance- en beheerstructuur recreatieschappen aangenomen, waarbij opdracht gegeven is voor: - De ontwikkeling van een gezamenlijke ambitie op recreatie en de recreatiegebieden - De beschrijving van bestuursmodellen, die passen binnen de uitgangspunten en een antwoord geven op de knelpunten in het huidige model Tevens is besloten om het bestaande overleg van de voorzitters van de recreatieschappen te laten fungeren als stuurgroep van de bestuursopdracht en hiervoor een onafhankelijk procesbegeleider in te huren.

Onderbouwing besluit
Ad 1 Kennisnemen resultaten en conclusies onderzoek De twee opties die op basis van de bevindingen en de vastgestelde criteria zijn uitgewerkt zijn in de Adviesnotitie: oprichten van een Bestuursbureau recreatieschappen (optie 1) en één schap voor de provincie Noord-Holland (optie 2). De belangrijkste argumenten voor de keuze voor een Bestuursbureau recreatieschappen, is dat er geen draagvlak is voor een opschaling tot één provinciaal schap en dat de aansturing van de beheers- en uitvoeringstaken gebaat is bij een stevigere bestuurlijke ondersteuning en advisering. **Ad 2/3/4 Instelling Bestuursbureau en verdeling kosten** De belangrijkste redenen om te kiezen voor een Bestuursbureau zijn gelegen in de behoefte aan versterking van het opdrachtgeverschap van de participanten voor de beheerder RNH en ondersteuning van schapsbestuurders en hun ambtelijke adviseurs. Het Bestuursbureau krijgt drie taken: 1. Ambtelijk opdrachtgever van de beheerder, namens de schapsbesturen 2. Secretariaat voor de besturen van de schappen, adviescommissies en Voorzittersoverleg 3. Bestuurssecretaris en (technisch) voorzitter ambtelijke adviescommissies In bijlage 4 is de verdeelsleutel over alle gemeenten en provincie die deelnemen aan de recreatieschappen als voorlopige kostenverdeling weergegeven. Zie ook paragraaf financiële onderbouwing. De investering die gemoeid is met de oprichting is voor de gemeenten meestal beperkt, aangezien een groot deel van de kosten door de provincie gedragen worden. In de programmabegroting van 2022 wordt een vooraankondiging gedaan, en met de begrotingswijziging van 2022 wordt de invoering definitief verwerkt (na besluitvorming algemeen bestuur). **Ad 5/6/7 Kwartiermaken** Om tot een succesvol Bestuursbureau te komen zijn de volgende randvoorwaarden van belang: het voorzittersoverleg bereidt de besluitvorming in de schappen voor wat betreft de opdrachtverstrekking aan de beheers- en uitvoeringsorganisatie RNH (1), de focus van de medewerkers van het Bestuursbureau is nadrukkelijk ook de lokale context waarin bestuurders actief zijn (2), de kwaliteit en (personele) continuïteit van de ambtelijke adviescommissies vraagt versterking. Om invulling te geven

aan deze voorwaarden en te zorgen dat het Bestuursbureau operationeel is per 1 januari 2022, is een kwartiermaker noodzakelijk. Provincie Noord-Holland neemt deze kosten op zich.

De kosten van het eerdere onderzoekstraject waren euro 66.000 (omgeslagen over de vijf recreatieschappen), waarbij het Recreatieschap Spaarnwoude euro 12.000 heeft bijgedragen uit de algemene reserves Spaarnwoude (euro 6.000) en Strategisch Groen Project (euro 6.000) van het schap. Het onderzoek is binnen het totaal beschikbare budget gebleven. Er resteert nog een klein bedrag wat ingezet kan worden als advieskosten voor het inrichten van het Bestuursbureau.

Ad 8 Aanwijzen bestuurlijk opdrachtgever
Het aanwijzen van de voorzitter als bestuurlijk opdrachtgever is noodzakelijk voor een integrale aanpak in alle recreatieschappen. De voorzitter is hiervoor de geëigende persoon als voorzitter van het voorzittersoverleg, zeker ook met het oog op de toekomstige inbedding van het Bestuursbureau als schakel tussen opdrachtgevers (bestuur) en opdrachtnemers (RNH).

Ad 9 Definitieve besluitvorming Q4 2021
Na afronding van de kwartiermakers fase, is in beeld hoe het Bestuursbureau er precies uit komt te zien qua taken en verantwoordelijkheden, samenwerking met afdeling programmanagement en de exacte kosten. Eind 2021 neemt het algemeen bestuur een definitief besluit.

Risico's besluit

Indien u instemt met dit voorstel:

- Leidt de instelling van het Bestuursbureau met ingang van de begroting 2022 tot een kostenstijging, welke gedekt wordt door extra participantenbijdragen, en waarvoor de participanten in hun P&C-cyclus een reservering dienen te maken

Indien u niet instemt met dit voorstel:

- Blijven de knelpunten die geconstateerd zijn met betrekking tot de kwetsbare governance bestaan.
- Vormt dit bij het afsluiten van een nieuw contract voor de beheers- en onderhoudstaken (aanbesteding voorzien in 2021) een risico in termen van garanderen van een level playing field. Met andere woorden: wie vervult namens de recreatieschappen de rol van opdrachtgever voor de te contracteren partij.

Bijdrage aan schapsdoelen

☐ **Verrassender landschap** (inclusief natuur en cultuurhistorie)
☐ **Betere verbindingen** (inclusief ontsluiting, poorten en routes)
☐ **Wervende activiteiten** (inclusief ontwikkelen ontvangstgebieden, verblijfsplekken en branding)
☒ **Bredere sociale betrokkenheid** (inclusief samenwerking, welzijn en landbouw)

Financiële Onderbouwing

Financiële consequenties: J
Toelichting: de inrichting van een Bestuursbureau vraagt een investering van circa € 130.804 op jaarbasis voor het recreatieschap, gezien het doorbelasting alle schappen percentage van 40% van de totale kosten. De participanten dragen bij conform de afspraken in het recreatieschap. Er vindt een aftrek plaats, omdat RNH de kosten voor het secretariaat (€ 69.943) van het Bestuursbureau in mindering brengt op de totale kosten van het bestuurssecretariaat. Ook dit wordt verrekend conform

het doorbelasting alle schappen percentage van 40% en bedraagt voor Recreatieschap Spaarnwoude € 27.977.

Participant	**bijdrage%**	**Bijdrage geld**	**Verrekening RNH**	**extra bijdrage**
Provincie Noord-Holland	52%	68.306	14.610	53.696
Gemeente Amsterdam	19%	24.382	5.215	19.167
Gemeente Haarlem	13%	17.567	3.757	13.810
Gemeente Haarlemmermeer	10%	13.447	2.876	10.571
Gemeente Velsen	5%	7.103	1.519	5.584
Totaal	**100%**	**130.804**	**27.977**	**102.827**

Financiële consequenties van de beslispunten (i = incidenteel, r = regulier)

LASTEN					
Deelprogramma (I/R)	Product (bedrijfskosten schap of inzet RNH)	2022	2023	2024	2025
4. Bestuur en ondersteuning	Bedrijfskosten	130.804	130.804	130.804	evaluatie
4. Bestuur en ondersteuning	Inzet RNH	-/-27.977	-/-27.977	-/-27.977	evaluatie
….					
Totaal		102.827	102.827	102.827	evaluatie

BATEN					
Deelprogramma (I/R)	Product (bedrijfskosten schap of inzet RNH)	2022	2023	2024	2025
5. Algemene dekkingsmiddelen	Participanten bijdrage	102.827	102.827	102.827	evaluatie
….					
….					
Totaal		102.827	102.827	102.827	evaluatie

Investeringsvoorstel: N
Toelichting:

Communicatie
Binnen het schap: ☒Opnemen in de bestuursmededeling voor raden en Staten na AB vergadering ☐Nieuwsbrief ☒Internet ☐Sociale media ☐Persbericht ☐Krant ☐Anders …… ☐N.v.t. Buiten het schap: N.v.t.

Participatie
Deelnemers schap (gemeentelijke of provinciale afdelingen / bestuurlijke afstemming): Voor afhandeling van dit voorstel is samengewerkt met de bestuurders van de provincie en de deelnemende gemeenten binnen de vijf betrokken recreatieschappen. Stakeholders binnen gebied: Voor afhandeling van dit voorstel is samengewerkt met RNH. Ook is er 11 januari een extra advies-commissie geweest in open dialoog met de onderzoekers. Kokx de Voogd heeft de aanzet voor het bestuursvoorstel gemaakt en RNH heeft dit verder afgerond. Stakeholders buiten gebied: NVT

Planning
De besluitvorming in de besturen van de vijf betrokken recreatieschappen is uiterlijk in het 2e kwartaal 2021 afgerond. Start van het Bestuursbureau is voorzien voor 1 januari 2022.

Bijlagen
1. Adviesnotitie governance- en beheersstructuur recreatieschappen NH 16 september 2020. 2. Eindrapport Berenschot splitsing beleid en uitvoering 6 maart 2020 3. Memo Bestuursbureau recreatieschappen NH 8 februari 2021 4. Berekening bijdrage kosten Bestuursbureau 5. Mededeling Governance n.a.v. behandeling in AC vergaderingen

Datum vaststelling conceptvoorstel in uitvoeringsorganisatie	
Gebiedsteam	NVT, was nog niet beschikbaar
MT	2 maart 2021

Advies AC 22 maart 2021 / besluit DB 15 april 2021
De AC adviseert het voorstel te agenderen voor het AB met de toevoeging: - *Kwetsbaarheid m.b.t. de formatie duidelijker beschrijven en welke achtervang daarvoor geregeld wordt* - *Uitleg bij eerste tabel van bijlage 4 (nu lijken het te maken keuzes)* - *En een duidelijke en realistische planning toevoegen.* *Het DB besluit het voorstel te agenderen voor het AB.*

Behandelaar
Programmamanagement, Rik Rolleman, manager programmasturing en vastgoed

Akkoord
Akkoord Programmamanager Elise Bos Eyssen In overleg met Directeur RNH Jos Gilliam

Advies governance- en beheersstructuur recreatieschappen Noord-Holland

Definitieve versie| 16 september 2020

Inhoud

Inleiding, woord vooraf ... 3

1. Context en voorgeschiedenis ... 3

1.1 Organisatie recreatieschappen Noord-Holland en RNH in het kort ... 3

1.2 Afstemming tussen schappen en opdrachtgeverschap RNH ... 4

2. De huidige bestuursopdracht ... 4

2.1 Aanleiding ... 4

2.2 Aanpak ... 5

2.3 Leeswijzer ... 5

3. Bevindingen op basis van gesprekken en bestuurdersconferentie ... 5

3.1 Individuele gesprekken ... 5

3.2 Bestuurdersconferentie ... 6

4. De samenwerkingsrelatie nader beschouwd; met wie waarop samenwerken? ... 6

4.1. De verschillende samenwerkingsrelaties nader bezien ... 6

4.2 Belangrijkste knelpunten in de verschillende samenwerkingsrelaties ... 7

4.3 Tussenconclusie ... 8

5. Criteria voor het (kunnen) opstellen van een nieuw samenwerkingsmodel ... 8

5.1 Inleiding ... 8

5.2 Belangrijkste criteria voor een nieuw samenwerkingsmodel ... 8

5.3 Achtergond belangrijkste criteria voor een nieuw samenwerkingsmodel ... 9

6. Naar een nieuw samenwerkingsmodel ... 9

6.1 Inleiding ... 9

6.2 Samenwerkingsmogelijkheden: twee modellen ... 9

7. Analyse samenwerkingsmodellen aan de hand van de criteria ... 10

7.1 Toetsing ... 10

8. Ons advies ... 11

Randvoorwaarde: versteviging van het Voorzittersoverleg ... 12

Bijlage 1 Eerdere rapportages ... 13

KokxDeVoogd, ‘Bestuurlijke vernieuwing in het Metropolitane landschap - Voorstellen voor bestuurlijk-juridische vormgeving van samenwerking’, 8 januari 2015 ... 13

Common Eye, ‘Verkenning naar uitvoering beheertaken van de recreatieschappen in de provincie Noord-Holland’, 2 februari 2019 ... 14

Inleiding, woord vooraf

De governance- en beheersstructuur van de recreatieschappen in de provincie is al langer onderwerp van discussie.[1] Verschillende opties voor samenwerking en governance zijn de revue gepasseerd. In deze notitie vergelijken wij de mogelijke modellen voor de governance- en beheersstructuur van de recreatie in Noord-Holland.

Voordat wij de (volgens ons) in aanmerking komende governance- en samenwerkingsmodellen bespreken, schetsen wij eerst in het kort de context van de recreatieschappen in Noord-Holland en sommen wij de belangrijkste bevinding op uit de eerder uitgevoerde onderzoeken naar deze modellen (paragraaf 2). Vervolgens beschrijven wij in paragraaf 3 kort de belangrijkste bevindingen op basis van de gevoerde gesprekken en de Bestuurdersconferentie, waarna wij in paragraaf 4

1. Context en voorgeschiedenis

1.1 Organisatie recreatieschappen Noord-Holland en RNH in het kort

Het ontstaan van zowel de afzonderlijke schappen als Recreatie Noord-Holland NV (hierna: RNH of RNH NV) is – voor zover niet bij eenieder bekend - al uitvoerig beschreven.[2] Wij volstaan in deze notitie dan ook met een beknopte weergave van de hoofdlijnen die nodig zijn voor een goed begrip van deze notitie.

De vijf recreatieschappen, die allen op grond van de Wet gemeenschappelijke regeling (hierna: Wgr) zijn opgericht, zijn publieke organen met rechtspersoonlijkheid. Naast de vijf Noord-Hollandse recreatieschappen noemen wij volledigheidshalve nog het Plassenschap Loosdrecht, dat gedeeltelijk in Noord-Holland is gelegen. De provincie Noord-Holland neemt deel aan dit recreatieschap, maar Recreatie Midden-Nederland is verantwoordelijk voor het beheer.

De vijf recreatieschappen zijn (exclusief) opdrachtgever van RNH. RNH heeft als hoofddoel het zorgen voor een brede variatie aan recreatieve activiteiten in een groene omgeving.[3] RNH ontwikkelt en beheert een aantrekkelijke groene omgeving voor veel verschillende mensen, in alle jaargetijden, en verzorgt meer in het bijzonder voor vijf Noord-Hollandse schappen het beheer.[4] RNH richt zich ook op bestuursadvisering voor de schappen en (strategische) beleidsvoorbereiding voor de schappen en haar deelnemers. Op tactisch-operationeel niveau wordt door RNH uitvoeringsbeleid gevormd (denk bijvoorbeeld aan de beheersintensiviteit). De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

[1] Common Eye, '*Verkenning naar uitvoering beheertaken van de recreatieschappen in de provincie Noord-Holland*', 2 februari 2019.
[2] Zie in dat kader bijvoorbeeld Common Eye, '*Verkenning naar uitvoering beheertaken van de recreatieschappen in de provincie Noord-Holland*', 2 februari 2019, p. 10.
[3] https://www.recreatienoordholland.nl/over.
[4] Het betreft de volgende vijf recreatieschappen: Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Amstelland, Alkmaarder en Uitgeestermeer en Geestmerambacht.

De organisatie van de vijf recreatieschappen en RNH is in onderstaand figuur weergegeven. De oranje pijlen geven een opdrachtgeversrelatie aan, de schappen zijn zoals gezegd geen aandeelhouder van RNH.

De geografisch begrensde recreatieschappen hebben geen formele band met de Metropool Regio Amsterdam (MRA). De MRA initieert beleid over het Metropolitane Landschap. Dit geldt ook verschillende landschapstafels of provinciale gebiedscommissies.

1.2 Afstemming tussen schappen en opdrachtgeverschap RNH

Afstemming tussen de schappen vindt plaats in het voorzittersoverleg. Dit voorzittersoverleg heeft het afstemmen over het opdrachtgeverschap als belangrijkste taak. Daarnaast worden inzichten over beleidstaken gedeeld en besproken. Het voorzittersoverleg wordt niet benut voor een gezamenlijke visievorming of het gezamenlijk opstellen van een ambitie. Ambtelijk vindt de afstemming tussen de deelnemende gemeenten en RNH plaats in de ambtelijke adviescommissie voor de bestuursvergadering van alle schappen. Dat overleg heeft meerdere doelen: het in goede banen leiden van de bestuursvergaderingen en het waarborgen dat bepaalde besluiten in het schap worden genomen en het vormen en bespreken van de beleidsvoorbereiding die RNH doet.

2. De huidige bestuursopdracht

2.1 Aanleiding

In 2015 en 2019 zijn onderzoeken[5] uitgevoerd naar de mogelijkheden voor bestuurlijke herziening van de structuur van de recreatieschappen. In **bijlage 1** worden deze onderzoeken en de daaruit voortvloeiende rapportages kort gememoreerd. Op basis van het meest recent verschenen rapport van Common Eye (2019) is door de (vice)voorzitters van de recreatieschappen geconcludeerd dat de huidige situatie van de governance- en beheersstructuur ongewenst is en dat deze dient te worden aangepast. Naar aanleiding van deze rapportage is een bestuursopdracht geformuleerd waarmee de procesmanager het proces dient te begeleiden. Aan de procesmanager is op basis van de bestuursopdracht

[5] KokxDeVoogd *'Bestuurlijke vernieuwing in het Metropolitane landschap' (2015)* en *Rapport Common Eye (2019) - 'Verkenning naar uitvoering beheertaken van de recreatieschappen in de provincie Noord-Holland'.*

gevraagd *'om een gezamenlijke ambitie op recreatie en de recreatiegebieden te ontwikkelen, met inachtneming van het huidige maatschappelijk belang van de recreatiegebieden en de in het verleden afgesproken ambitie op recreatie en de recreatiegebieden.'* Ook is hem gevraagd te verhelderen welke bestuursmodellen passen binnen de uitgangspunten en '*welke van deze modellen een antwoord opleveren op de beschreven knelpunten in het huidige model.*' Ten slotte is hem verzocht te onderzoeken op welke wijze de scheiding van bestuurlijke taken en uitvoerende taken vormgegeven kan worden. De bestuursopdracht heeft dus alleen betrekking op het samenwerkingsmodel tussen de schappen en niet op een samenwerkingsmodellen voor natuur en recreatie in Noord-Holland.

2.2 Aanpak

De procesmanager is in april 2020 van start gegaan met het onderzoek en heeft eerst verkennende gesprekken gevoerd met de bestuurders en ambtelijk vertegenwoordigers van de vijf Noord-Hollandse recreatieschappen en met vertegenwoordigers van RNH. [6] In de Bestuurdersconferentie, die op 26 juni 2020 plaatsvond, zijn de tijdens de gesprekken opgehaalde bevindingen gedeeld en geverifieerd en is gepoogd om tot (een vorming van) een gezamenlijk beeld over ambities op doelen en ambities op samenwerking te komen. Zo is bijvoorbeeld gesproken over de taken die de provincie zou moeten vervullen, de taken die recreatieschap overstijgend moeten worden uitgevoerd en de scheiding tussen de verschillende taken. Vervolgens is nog tijdens de Bestuurdersconferentie gekomen tot een set criteria, die in de nieuw vorm te geven governance- en beheersstructuur een plaats dienen te krijgen. Deze criteria zijn voor ons leidend bij het ontwerpen van een nieuw samenwerkingsmodel voor de recreatieschappen.

2.3 Leeswijzer

Voordat wij de mogelijkheden voor nieuwe in aanmerking komende samenwerkingsmodellen verkennen in paragraaf 5 en 6, is het van belang om allereerst antwoorden te hebben op een belangrijke uit de bestuursopdracht voortvloeiende vraag, namelijk: hoe zien de verschillende samenwerkingsrelaties (gemeenten en provincie-schappen, schappen-schappen, RNH-gemeenten, schappen-RNH en RNH-provincie) eruit en wat moet er – gelet op de verschillende ambities - in deze relaties (al dan niet) veranderen? Om deze vraag te (kunnen) beantwoorden, schetsen wij – op basis van de gevoerde gesprekken - eerst in paragraaf 3 de bevindingen tot op heden. In paragraaf 4 wordt inzicht geboden in de verschillende samenwerkingsrelaties tussen betrokken publieke partijen.

Uitgangspunt is dat de provincie haar eigenaarschap van RNH behoudt. Het samenwerkingsmodel hoeft dus geen wijziging aan te brengen in deze eigenaarsrelatie. Ook is de provincie niet van plan om uit de schappen te treden.

3. Bevindingen op basis van gesprekken en bestuurdersconferentie

Onze bevindingen hebben wij zowel opgetekend uit de individuele gesprekken (paragraaf 3.1) als uit de Bestuurdersconferentie (paragraaf 3.2).

3.1 Individuele gesprekken

De belangrijkste bevinden op basis van de individuele gesprekken zijn:

- <u>Het recreatieschap als instituut staat niet ter discussie:</u> De kracht van de samenwerking binnen de schappen wordt niet of nauwelijks ter discussie gesteld. Deze geformaliseerde samenwerking geeft (onder meer) vorm aan een door nagenoeg eenieder onderschreven publieke taak en bovendien aan de solidariteitsgedachte. Bovendien biedt de gemeenschappelijke regeling (de huidige vorm waarin de recreatieschappen zijn gegoten) - anders dan bijvoorbeeld de MRA - heldere wettelijke en financiële kaders. De nadelen van een gemeenschappelijke regeling (bestuurlijke drukte, kosten, detailniveau besluitvorming, afstand en legitimiteit) worden door gemeenten herkend maar door een ruime meerderheid niet als onoverkomelijk gekenschetst. Dit ligt alleen voor de provincie en Amsterdam anders; zij

[6] Alle gesprekken hebben plaatsgevonden in de periode half april – half mei 2020.Tevens zijn gesprekken gevoerd met de bestuurders van het Plassenschap Loosdrecht en de provincie Utrecht.

ervaren deze nadelen wel. De provincie worstelt met het benutten van zeggenschap en haar positie ten opzichte van medeoverheden.

- Er is weinig beperkte schapsoverstijgende ambitie: Er is slechts beperkte ambitie om schapsoverstijgend recreatie en natuur vorm te geven of om samen te werken 'op de inhoud'. De ambitie beperkt zich tot de wens tot spreiding van activiteiten, het behoud van de bufferfunctie tegen stedelijke ontwikkeling en 'het mee kunnen kijken in een andere keuken.' Wel is er vooral in MRA-verband, de wens om intensiever af te stemmen over visie en ontwikkeling van het landschap en de recreatieve mogelijkheden. Ook (h)erkent eenieder de rol die schappen kunnen spelen in de ruimtelijke opgaven (woningbouw, energietransitie, druk op (stedelijke) uitloopgebieden).

Hoewel er dus weinig schapsoverstijgende ambitie (b)lijkt te bestaan, hebben de afzonderlijke schappen wel degelijk ambities benoemd tijdens de gesprekken. Zo is een belangrijke ambitie van de schappen om een balans te (kunnen) bieden tussen recreatie en natuur. Tijdens de gesprekken is wel vaak de nadruk gelegd op de recreatie-infrastructuur en de mogelijkheden om verdienmodellen voor recreatie vorm te kunnen geven.

Tegelijkertijd is er vanuit de metropool meer aandacht voor natuur (die in die metropool zelf niet altijd voorhanden is). In verder van de metropool af gelegen gebieden lijkt er meer nadruk te zijn op recreatieve voorzieningen voor bewoners en het behoud van de (ook bestuurlijke) bufferfunctie. Hier is mogelijk zelfs sprake van een belangentegenstelling.

Daarnaast is ons tijdens de gesprekken een drietal punten gebleken. Zo lijkt allereerst de solidariteitsgedachte af te nemen indien het vermoeden bestaat dat inwoners geen gebruik maken van een recreatiegebied of het gebied weinig bezoeken. In dat geval wordt een contributiemodel overwogen/voorgestaan. Ten tweede is ons gebleken dat bij meerdere gemeente de algemene wens bestaat dat de provincie betrokken blijft en niet alleen kaderstellend gaat opereren. Als derde en laatste punt dat wij uit de gesprekken hebben meegenomen, benoemen wij het feit dat de meerderheid van de gesproken gemeenten beleids- en beheerstaken samen wenst te houden. Wel ziet een grote groep loskoppeling en scheiding van beleids- en beheerstaken ook als een reële mogelijkheid.

3.2 Bestuurdersconferentie

Tijdens de Bestuurdersconferentie hebben wij met een aantal stellingen de door ons opgehaalde bevindingen getoetst en aan een (digitale) 'stemmingsronde' onderworpen. Op basis daarvan zijn de belangrijkste bevindingen de navolgende:

- Aantal taken dient recreatieschapoverstijgend te zijn: tijdens de conferentie is benoemd dat een aantal taken op schapsoverstijgend niveau kan en dient te worden uitgevoerd. Het betreft de spreiding van recreatie (daar was 82.3% van de ondervraagde aanwezigen een voorstander van), natuurbeheer en ontwikkeling (76.4%) en ten slotte de afstemming van ruimtelijke ontwikkelingen (64.7%);
- De samenwerking dient bij te dragen aan hogere natuur en/of recreatiekwaliteit van de gebieden (87.5%);
- De samenwerking dient te leiden tot vermindering van de bestuurlijke drukte (56.2%);
- De samenwerking dient te leiden tot een verlaging van de uitvoeringskosten (50%);
- De samenwerking dient strategische visievorming voor recreatie en natuur (50%) te verbeteren.

4. De samenwerkingsrelatie nader beschouwd; met wie waarop samenwerken?

4.1. De verschillende samenwerkingsrelaties nader bezien

Zojuist zijn de belangrijkste bevindingen opgesomd. Nu is het tijd om te kijken naar welke samenwerkingsmodellen daarvoor wellicht in aanmerking komen. Om een samenwerkingsmodel te (kunnen) schetsen, is het van belang om in beeld te hebben welke verschillende samenwerkingsrelaties er zijn en waar aanpassing van de governancerelatie aangewezen is. Wij onderscheiden in dit geval verschillende relatielijnen.

4.1.1 Relatielijn 1: gemeenten en provincie - schap

De eerste relatielijn heeft betrekking op de overdracht van taken door de gemeenten en de provincie aan de schappen (onder meer de ontwikkeling van recreatieve mogelijkheden, het tot stand brengen van recreatieve werken en inrichtingen, het beheren en onderhouden van werken, inrichtingen, eigendommen en goederen, beheren van wegen

en het opstellen van beleidsplannen). Veel gemeenten hechten veel waarde aan de verbindende maar ook gelijkwaardige rol van de provincie in de schappen.

4.1.2 Relatielijn 2: provincie - RNH

De tweede relatielijn die wij in de huidige governancestructuur kunnen ontwaren, is de relatie tussen de provincie en RNH. Daarmee hebben wij meteen de ingewikkeldste relatielijn geïdentificeerd. De relatie van de provincie naar de schappen is namelijk drieledig. Zo is de provincie (1.) (mede-)opdrachtgever aan RNH maar ook (2.) eigenaar c.q. enig aandeelhouder. Hier speelt de 'dubbele pet'. Verder zien wij ook nog een derde aspect dat de relatielijn tussen de provincie en RNH 'kleurt', namelijk de kaderstellende rol van de provincie voor recreatietaken. Gesignaleerd is dat ook RNH beleid vaststelt. RNH lijkt zich te richten op beleidsvoorbereiding voor de schappen en stelt ogenschijnlijk ook kaders vast voor het beheer en de uitvoering. Gebleken is dat partijen het onderscheid tussen beleidsvaststelling, beleidsvoorbereiding of de kaderstelling voor uitvoering niet scherp aanbrengen.

4.1.3 Relatielijn 3: schappen - RNH

De relatielijn tussen RNH en de schappen is de derde relatielijn die in de governancestructuur kan worden ontwaard. De vijf recreatieschappen zijn (exclusief) opdrachtgever van RNH. RNH zorgt voor bestuursadvisering voor de schappen en (strategische) beleidsvoorbereiding voor de schappen en haar deelnemers. Op tactisch-operationeel niveau wordt door RNH uitvoeringsbeleid gevormd (denk bijvoorbeeld aan de beheersintensiviteit).

4.1.4 Relatielijn 4: gemeenten en provincie tezamen – RNH

De volgende relatielijn ziet op de relatie tussen de gemeenten en provincie - RNH. Gemeenten en provincie hebben richting RNH een afgeleide opdrachtgevende rol of zijn direct belanghebbende bij beheersissues. Het kan bijvoorbeeld gaan om de frequentie van inzameling van zwerfafval in het schapsgebied.

4.1.5 Relatielijn 5: schappen - schappen

Ook is er een relatielijn tussen de schappen onderling. In deze relatielijn vindt nu afstemming plaats over de opdrachtgeversrol richting RNH. Afstemming kan ook betrekking hebben op de spreiding van activiteiten en een enkele keer een gebiedsoverstijgend project (denk aan een fietspad tussen het grondgebied van twee schappen).

4.1.6 Relatielijn 6: MRA - schappen, gemeenten en provincie

Tot slot kan er een overlap of tegenstelling ontstaan tussen de doelstellingen van MRA in het kader van het Metropolitane landschap en de doelen van schappen, provincies en gemeenten. Deze relatielijn laten wij buiten beschouwing, enerzijds gelet op de reikwijdte van de bestuursopdracht en anderzijds nu een formele governancestructuur met de MRA ontbreekt.

4.2 Belangrijkste knelpunten in de verschillende samenwerkingsrelaties

Op basis van de uitkomsten van de gespreken en de bestuurdersconferentie onderscheiden wij in de verschillende samenwerkingsrelaties de volgende knelpunten in de verschillende relaties.

4.2.1 Relatielijn 1: provincie en gemeenten - schappen

Door de provincie en gemeente Amsterdam wordt ***bestuurlijke drukte*** ervaren door deelname aan de schappen. De overige gemeenten ervaren deze drukte minder. Een groep gemeenten geeft verder aan dat meer bestuurlijke onderwerpen dienen te worden geagendeerd in de besturen, een andere groep gemeenten geeft aan dat het bestuurlijke 'corvee' nu eenmaal onvermijdelijk is. De gemeenten wensen geen verandering in de ***kaderstellende rol*** van de provincie en achten een langdurige provinciale betrokkenheid van de provincie noodzakelijk en wenselijk. De provincie zelf wenst een actieve rol in de schappen te blijven spelen.

4.2.2 Relatielijn 2: provincie - RNH

Tijdens de door ons gevoerde gesprekken is gebleken dat met name de provincie de huidige '***dubbele petten'*** die zij heeft, onwenselijk acht en als nijpend probleem ervaart. De dubbele pet bestaat voornamelijk uit de dubbeling in de

opdrachtgeversrol en eigenaarsrol maar ook de dubbeling van beleidsvorming (zie paragraaf 5.3). De (overige deelnemers van de) schappen zien deze dubbelrol evenwel niet als problematisch en zelfs als wenselijk; beleidsvorming dient een relatie met taakuitvoering te hebben in hun opinie.

4.2.3 Relatielijn 3: gemeenten en provincie-RNH en relatielijn 4: schappen - RNH

Tijdens de gevoerde gesprekken is herhaaldelijk uitgesproken dat de gemeenten ***tevreden*** zijn met de verbeterslag die voor taakuitvoering door RNH gemaakt is. Meerdere keren is aangegeven dat de ***bestuurlijke sensitiviteit*** van RNH nog kan verbeteren.

4.2.4 Relatielijn 5: schappen - schappen

In deze relatielijn worden ***geen knelpunten*** ervaren. Tegelijkertijd (en wellicht daarmee) is geconstateerd dat de ambitie op intensivering van de samenwerking op de inhoud tussen de schappen nagenoeg ontbreekt. Op dit moment vindt afstemming via het voorzittersoverleg plaats over de invulling van het opdrachtgeverschap richting RNH en kan worden bijvoorbeeld afgestemd over spreiding van (recreatieve) activiteiten. Partijen zien wel mogelijkheden om gezamenlijk over bestuurlijke onderwerpen zoals bijvoorbeeld visievorming over het Noord-Hollandse landschap in te vullen, maar geven ook aan dat de noodzaak om dit in gezamenlijkheid van de schappen te doen, niet groot is. Op andere tafels wordt al gesproken over de strategie en de visievorming op het Noord-Hollandse landschap en daarmee ook over natuur en recreatie.

4.3 Tussenconclusie

Knelpunten in het samenwerkingsmodel zitten voornamelijk in de relatie tussen de provincie en RNH (relatielijn 2, door de dubbele pet) en in de relatie tussen de provincie en de gemeente Amsterdam en de schappen (relatielijn 1, bestuurlijke drukte). Tussen de schappen onderling worden geen prangende knelpunten ervaren. Dit is een indicator dat de ambitie om op de inhoud samen te werken niet groot is.

5. Criteria voor het (kunnen) opstellen van een nieuw samenwerkingsmodel

5.1 Inleiding

In paragraaf 4 hebben wij toegelicht wat de verschillende samenwerkingsrelaties zijn en wat er in deze relaties (al dan niet) dient te veranderen, gelet op de ervaren knelpunten. Vervolgens hebben wij deze bevindingen ‘vertaald’ naar een aantal criteria voor een nieuw samenwerkingsmodel, welke criteria tijdens de Bestuurdersconferentie zijn toegelicht en getoetst. Deze criteria lichten wij in paragraaf 5.2 nader toe. In paragraaf 5.3 geven wij een nadere toelichting op de criteria.

5.2 Belangrijkste criteria voor een nieuw samenwerkingsmodel

Onderstaande criteria zijn tijdens de Bestuurdersconferentie gepresenteerd. Vervolgens is getoetst welke criteria voor een nieuw model belangrijk worden gevonden. Daarbij zijn de volgende criteria als leidend naar voren gekomen:

1. Bestuurlijke criteria	a. Maakt bestuurlijk wat bestuurlijk is
	b. Vermindert bestuurlijke drukte
	c. Creëert bestuurlijke efficiency
	d. Zorgt voor een logische governancestructuur
	e. Brengt een scheiding aan tussen bestuurlijke en uitvoeringstaken
2. Opdrachtgeverschap	a. Zorgt voor heldere afbakening tussen de rol van opdrachtgever en opdrachtnemer
3. Democratisch criterium	a. Maakt democratische invloed mogelijk en zorgt voor betrokkenheid raden en staten
4. Ambitie	a. Biedt mogelijkheden voor een gezamenlijke ambitie
	b. Voorkomt versnippering

	c. Biedt balans tussen natuurbeheer en verdienmodel
	d. Borgt samenwerking met (private) terrein beherende organisaties

Op de bestuurdersconferentie is naar voren gekomen dat het criterium 1a (maakt bestuurlijk wat bestuurlijk is) en criterium 3a (garandeert betrokkenheid raden en staten) als de belangrijke criteria worden aangemerkt.

5.3 Achtergrond belangrijkste criteria voor een nieuw samenwerkingsmodel

Uitgangspunten voor een nieuw samenwerkingsmodel zijn:

- De provincie wenst duurzaam betrokken te blijven bij de recreatieschappen, uittreding van de provincie is geen leidend motief voor een nieuw samenwerkingsmodel;
- Het nieuwe samenwerkingsmodel hoeft geen verandering te brengen in het provinciale aandeelhouderschap in RNH;
- Het samenwerkingsmodel moet een oplossing bieden voor de dubbele petten. Deze (drie)dubbele petten hebben in volgorde van belangrijkheid betrekking op:
    - De dubbele rol van RNH als bestuursadviseur (ten behoeve van de opdrachtgevende schappen) en indirect opdrachtnemer (voor beheer en uitvoering);
    - De overlap van de beleidskaderstellende provinciale rol en de beleidsvoorbereidende en beleidsontwikkelende rol van RNH;
    - Het eigenaarschap van RNH (de provincie als aandeelhouder) en de provinciale rol van opdrachtnemer van RNH (als deelnemer in de schappen).

De provincie heeft organisatorisch intern een strikte scheiding aangebracht tussen de rol van aandeelhouder en kadersteller. De ambtelijke invulling van het aandeelhouderschap is organisatorisch op een geheel andere plaats belegd dan de beleidskaderstellende invulling. Het aandeelhouderschap beperkt zich ogenschijnlijk tot de vermogensstructuur van RNH en richt zich niet op taken van RNH.

6. Naar een nieuw samenwerkingsmodel

6.1 Inleiding

De belangrijkste criteria voor het nieuwe samenwerkingsmodel is hierboven beschreven. Daarom kan nu de volgende stap worden gemaakt: het verkennen van nieuwe samenwerkings- en governancemodellen.

6.2 Samenwerkingsmogelijkheden: twee modellen

Hieronder beschrijven wij twee modellen die volgens ons het beste passen binnen de uitgangspunten. Het gaat om de oprichting van een aparte organisatie (hierna ook: ‘Bestuursbureau’) en de vorming van één schap. De kenmerken van de modellen zijn in onderstaande tabel beschreven. De besluitvormende bevoegdheden blijven in alle modellen bij de schappen en worden niet overgedragen in de eerste variant.

In de rapportage van Berenschot zijn de taken van RNH uitvoerig beschreven.[7] Het betreft: beleidstaken, uitvoeringstaken en beheerstaken. Voor wat betreft beleidstaken wordt onderscheid gemaakt tussen:

i.) strategisch beleid (ambities en doelstellingen met integrale belangenafweging);
ii.) operationeel beleid (meerjarenvisie, gewenste kwaliteitsniveau en wijze waarop de ambities worden gerealiseerd binnen het gestelde budget), en;
iii.) het uitvoeringsbeleid (het werkplan).

Deze indeling is door ons overgenomen. Tevens hebben wij de taken van bestuursadvisering en (het zorgen voor) verbinding met de deelnemende gemeenten toegevoegd, hoewel deze taken ook binnen het operationeel beleid zou

[7] Berenschot, “*Knip beleid en uitvoering RNH*”, 12 maart 2020.

kunnen worden gevat. Het strategisch beleid wordt in de benadering van Berenschot voornamelijk gevormd in de coalitieakkoorden van de provincie en gemeenten en komt niet terug in het schema.

Kenmerken	**Aparte organisatie ('Bestuursbureau)**	**Eén Noord-Hollands recreatieschap**
Rol en verantwoordelijkheden	Bestuurlijke ondersteuning bij samenwerking schappen en opdrachtgeverschap	*Gemeenschappelijke ambitie binnen één Noord-Hollands schap*
Taken	Bestuursadvisering en verbinding gemeenten. Opdrachtgeverschap RNH. Sturing en control RNH. Beleidsvoorbereiding daar waar het samenwerking en/of opdrachtgeverschap raakt	Strategie en operationeel beleid. Bestuursadvisering en verbinding gemeenten. Opdrachtgeverschap RNH. Sturing en control RN
Aansturing door	Voorzittersoverleg	AB/DB
Eigenaarschap	Alle deelnemers.	Alle gemeenten en provincie
Vorm	Publieke samenwerking (geen entiteit).	Openbaar lichaam
Financiering	Afdracht naar rato schappen.	Bijdragen deelnemers
Resterende taken RNH	Beheer en uitvoering. Uitvoeringsbeleid.	Beheer en uitvoering. Uitvoeringsbeleid.
Resterende taken gemeenten en provincie	Afstemming met bureau. Voorbereiding AB/DB.	Voorbereiding AB/DB.
Taken schap(pen)	Besluitvorming.	Alle teken m.u.v. taken RNH en overheden

7. Analyse samenwerkingsmodellen aan de hand van de criteria

7.1 Toetsing

In de onderstaande tabel worden de drie modellen getoetst aan de criteria uit paragraaf 5.

	Bestuursbureau	**Eén Noord-Hollands recreatieschap**
Bestuurlijk	Eén dubbele pet provincie verdwijnt. Biedt mogelijkheden om bestuurlijk te maken wat bestuurlijk is. Brengt scheiding aan tussen beleids- en uitvoeringstaken. Aansturing door voorzittersoverleg zorgt voor gelijkwaardig speelveld. Geschikt om beleidskracht en bestuursondersteuning gebundeld te houden en verder te professionaliseren, bestuurlijke drukte kan hierdoor beperkt worden.	Kan bestuurlijk maken wat bestuurlijk is door uniformering en trechtering besluitvorming. Bestuurlijke drukte neemt af. Brengt scheiding aan tussen beleids- en uitvoeringstaken. Geschikt om beleidskracht en bestuursondersteuning gebundeld te houden en verder te professionaliseren.
Opdrachtgeverschap	Scheiding rol opdrachtgever en opdrachtnemer.	Opdrachtgeverschap vanuit één GR.

	Minder interactie tussen beleid en uitvoering.	
Democratisch	Neutraal ten opzichte van de huidige situatie, indien organisatorische afscheiding ingevuld wordt.	Schaalvergroting doet mogelijk beïnvloeding verminderen.
Ambitie	Gezamenlijke ambitie, balans natuur en recreatie, tegengaan versnippering worden geborgd. Samenwerking op uitvoering met private organisaties kan via RNH. Samenwerking op beleid vergt afstemming (bij erfpacht en projectontwikkeling).	Gezamenlijke ambitie kan worden vastgesteld; balans natuur en recreatie, tegengaan versnippering kan worden geborgd. Samenwerking met private organisaties kan via GR (adviescommissie of overeenkomst) .

7.1.1 Relatie met onderzoek P2

Parallel aan deze bestuursopdracht heeft P2 een proces doorlopen om oplossingen voor de erfpachtproblematiek met SSB aan te kunnen dragen. Deze oplossingen hebben geen invloed op de hierboven geschetste modellen. De belangrijkste optie die in het P2-proces naar voren is gekomen, is het positioneren van SBB in een adviescommissie van een schap. Deze adviescommissie kan op grond van artikel 24 van de Wgr worden ingesteld. Ook indien gekozen wordt voor een model waarbij SBB op grond van artikel 94 Wgr zou toetreden tot de schappen heeft naar onze verwachting geen negatief of positief effect op de modellen. De samenstelling van een adviescommissie is in de Wgr niet specifiek geregeld. Eventuele wettelijke voorschriften omtrent de samenstelling (met andere woorden: wie mogen er lid zijn) zijn er niet, waardoor zich de vraag opdringt of leden van een adviescommissie mogen bestaan uit andere vertegenwoordigers dan die van de deelnemende gemeenten. Naar onze inschatting moet deze vraag bevestigend beantwoord worden.[8]

8. Ons advies

Zojuist zijn verschillende modellen voor samenwerking de revue gepasseerd. Twee opties zijn in het bijzonder toegelicht, namelijk het 'bestuursbureau' en het oprichten van één Noord-Hollands recreatieschap. Het instellen van een schap voor de gehele provincie biedt enkele belangrijke oplossingen. Bestuurlijke drukte kan worden verminderd, er kan bestuurlijk worden gemaakt wat bestuurlijk is en de gezamenlijke ambitie kan in dat schap worden vormgegeven. Bij de gesprekken en de bestuurdersconferenties is gebleken dat er echter geen draagvlak voor schaalvergroting. Dit geldt voor het beheer en uitvoering maar vooral voor het inrichten van een grote bestuurlijke samenwerkingsentiteit. Alleen de bestuurders van gemeente Amsterdam en de provincie hechten aan een zo groot mogelijk schap of koepelschap[9] dat toegerust kan zijn om ook de ruimtelijke opgaven in de komende decennia voor haar rekening kan nemen. Nagenoeg alle andere gemeenten zijn van mening dat hun belang verwatert in een groot schap. Bovendien moeten inhoudelijke discussies over ruimtelijke opgaven niet 'op de tafel' van de recreatieschappen plaatsvinden. De raden zullen naar hun mening kritisch zijn op een samenwerking waarbij hun gemeenten slechts een klein of afgeleid

[8] Artikel 24 lid 4 Wgr bepaalt namelijk dat de leden van een commissie een vergoeding kunnen ontvangen voor het bijwonen van vergaderingen van de commissie. Deze vergoeding geldt alleen voor leden die geen raadslid, wethouder of burgemeester zijn. De onderstreepte passage impliceert dat leden van een adviescommissie ook een niet raadslid, wethouder of burgemeester kunnen zijn.

[9] Een koepelschap vergt een private samenwerkingsentiteit 'boven' de schappen. Een coöperatie is daarvoor geschikt, maar brengt ook de instelling van twee nieuwe bestuurslagen met zich mee (ledenvergadering en bestuur).

belang hebben. Ook bestuurlijke issues op letterlijk grote fysieke afstand zorgen ervoor dat raden hun interesse voor het dossier mogelijk verliezen. Om deze reden is de variant van een schap een bestuurlijke brug te ver. Hierbij kan voorts worden afgevraagd of een groot schap ook nodig is, gelet op de beperkte samenwerkingsambitie op de inhoud.

Ook het 'bestuursbureau' biedt oplossing. Zo zal het in staat zijn om het dubbele pet-probleem (zowel opdrachtgeverschap - eigenaar en kadersteller – beleidsontwikkelaar van de provincie) op te lossen. Geen van de beide modellen zorgt evenwel voor een verbetering van de democratische invloed van raden. Het bestuursbureau heeft echter ook geen verslechtering tot gevolg nu besluitvorming in de schappen plaats blijft vinden. Gelet op de bepekte ambitie om op de inhoud samen te werken, biedt een gezamenlijk bestuursbureau-model de mogelijkheden om de knelpunten in de verschillende relatielijnen op te lossen. Het bestuursbureau kent een beperkte omvang van kwalitatief hoogwaardige professionals. Vanwege die beperkt omvang ligt een zelfstandige organisatie niet voor de hand en is onderbrengen bij een gemeente of de provincie wenselijk. Hierdoor kan de bestuursadvisering geprofessionaliseerd worden en wordt de opdrachtgeversrol onafhankelijker gepositioneerd ten opzichte van RNH. Het bestuursbureau krijgt een duidelijk opdracht waarin de opdrachtgeversrelatie met de schappen uitputtend is beschreven. Wij adviseren dan ook te kiezen voor het model bestuursbureau en een voorstel uit te werken voor de positionering en invulling van het bestuursbureau.

Randvoorwaarden: versteviging van het Voorzittersoverleg en accountmanager per schap

Bij keuze van het model bestuursbureau heeft het Voorzittersoverleg een (meer) nadrukkelijke rol in het bepalen en uitstippelen van strategie op samenwerking tussen de schappen en het invullen van het opdrachtgeverschap naar RNH. Het Voorzittersoverleg stuurt in het verlengde van die opdrachtgeversrol naar RNH ook op de werkzaamheden van het bestuursbureau daar waar het gaat om volwaardig gesprekspartner voor RNH te zijn als ambtelijk vertegenwoordiger van de opdrachtgevende schapsbesturen.

Om aansluiting te houden met de verschillende schappen zal het Bureau recreatiebeleid voor elk schap het accountmanagerschap moeten invullen, zodat directe lijnen met de deelnemers blijft bestaan.

Tot slot is het van belang dat de continuïteit in personele samenstelling en kwaliteit van de ambtelijke adviescommissies wordt gewaarborgd. Met het toenemende belang van recreatie als lokaal thema is versterking van de ambtelijke adviescommissies gewenst. Een geprofessionaliseerd bestuursbureau met kwalitatief hoogwaardige professionals kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Bijlage 1 Eerdere rapportages

KokxDeVoogd, 'Bestuurlijke vernieuwing in het Metropolitane landschap - Voorstellen voor bestuurlijk-juridische vormgeving van samenwerking', 8 januari 2015

KokxDeVoogd heeft in 2015 een onderzoek uitgevoerd naar de bestuurlijke herziening van de recreatieschappen. Daarbij is – op basis van een eerder uitgevoerd onderzoek door KokxDeVoogd – een nadere uitwerking gegeven van de drie hoofdvormen voor bestuurlijke reorganisatie van de recreatieschappen in het Metropolitane landschap, mede gelet op de positie van de provincie. Het betreft de navolgende modellen:

1. Een **executief model**, waarbij de provincie sturend optreedt via verordenende bevoegdheden, interbestuurlijk toezicht en het verstrekken van subsidie. De provincie behartigt de provinciale belangen en, indien gewenst, de metropolitane belangen. De provincie kan eventueel terugtreden uit de schappen. De recreatieschappen kunnen in dit model aandeelhouder worden van RNH. Niettemin kan ook de provincie enig aandeelhouder blijven. Er ontstaat geen formele relatie met de MRA.
2. Een **federatief model**, waarin het in de kern gaat om een coöperatieve samenwerking van de recreatieschappen en waarin ook private partijen kunnen worden betrokken. De coöperatie kan aansluiten bij de MRA-doelstellingen. In het federatieve model wordt beleid vormgegeven binnen de coöperatie op basis van aan de coöperatie toegekende budgetten. De coöperatie kan opdrachtgever worden van RNH. De (deelnemers van de) schappen worden leden van de coöperatie. De provincie treedt in dit model uit de schappen.
3. Een **participatief model**, waarbij een koepelschap tussen de schappen en RNH wordt gecreëerd en waarin recreatieschappen en de provincie afzonderlijk vertegenwoordigd zijn. Er ontstaat een nieuwe organisatie tussen schappen en RNH op tactisch niveau. Dit zou een GR met bestuurscommissies kunnen zijn of een privaatrechtelijke rechtspersoon.

Deze drie bovenstaande modellen zijn getoetst aan drie componenten, *de bestuurlijke component* (minder bestuurlijke drukte), de *financiële component* (verevening, mogelijkheid tot inzet private middelen) en de *democratische component* (eigenaarschap van de schappen, burgerparticipatie). De belangrijkste conclusies die naar voren zijn gekomen bij deze toetsing, staan in de onderstaande tabel weergegeven.[10]

	Belangrijkste kenmerk	Belangrijkste keuze	Belangrijkste voordeel	Belangrijkste nadeel
Executief	Provincie stuurt via aanwijzing, ruimtelijke bevoegdheden en (subsidie-) budget	Fonds en/of verevening tussen recreatie-schappen	Eenduidig, helder, duidelijke eigenaarsrol Metropolitaan belang/beleid	Geen collectief eigenaarschap, geen collectief opdrachtgever-schap
Federatief	Samenwerking PNH, A'dam en overige gemeenten met overige overheden en ondernemingen	Alle gelden integreren of niet	Brede betrokkenheid	Risico's op aanbestedings-recht en M&O
Participatief	Gezamenlijke organisatie op tactisch niveau	Alle gelden integreren en louter collectief opdrachtgever-schap?	Collectief eigenaarschap en mogelijk collectief opdrachtgever-schap	Belangentegen-stellingen kunnen contraproductief werken

[10] KokxDeVoogd, '*Bestuurlijke vernieuwing in het metropolitane landschap - Voorstellen voor bestuurlijk-juridische vormgeving van samenwerking*', 8 januari 2015, p. 32-33.

Op basis hiervan is uiteindelijk het participatieve model als het meest wenselijke model naar voren gekomen, waarbij RNH zou worden omgevormd en de AVA kan fungeren als koepel. De recreatieschappen kunnen dan worden opgeheven. Het executieve model zou op basis van het rapport als tussenstap kunnen dienen om het participatieve model te bewerkstelligen, aangezien dit laatste model eenvoudig te realiseren is.

Na uitbrengen van de rapportage heeft geen aanpassing van het samenwerkingsmodel plaatsgevonden.

Common Eye, 'Verkenning naar uitvoering beheertaken van de recreatieschappen in de provincie Noord-Holland', 2 februari 2019

In 2019 heeft onderzoeksbureau Common Eye onderzoek gedaan naar RNH en de Noord-Hollandse recreatieschappen. Meer specifiek heeft Common Eye een verkenning verricht naar de uitvoering van de beheertaken. Kort samengevat is in dit rapport geconcludeerd dat de huidige situatie van de governance- en beheersstructuur ongewenst is en dat deze wijzing behoeft. In het rapport wordt een drietal centrale uitdagingen benoemd, waaronder de rolonduidelijk (doordat RNH zowel beheer als bestuursadvies verzorgt en in de secretariële ondersteuning van de schappen voorziet), de 'dubbele petten-problematiek (doordat de provincie zowel mede-opdrachtgever als enig aandeelhouder van RNH is) en de bij verschillende partijen liggende grondeigendom en beheer.[11]

Common Eye heeft verder een aantal conclusies getrokken en drie kansrijke 'beheergovernancemodellen' richtinggevend beschreven:
'Model 3': Insourcing van alle taken van RNH door provincie Noord-Holland en het opheffen van RNH als 'NV;
'Model 4': Insourcing van bestuursadvies en uitvoering blijven onderbrengen bij RNH;
'Model 5': Verkoop van RNH en het daarbij overhevelen van alle taken naar een derde partij.

Ten slotte geeft het rapport een aantal aanbevelingen, waarmee in de optiek van Common Eye rekening dient te worden gehouden bij het vervolgproces.

[11] Tevens benoemt het rapport van Common Eye een drietal uitdaging die niet direct voortkomen uit de beheersstructuur, maar die evenwel in grote mate van invloed zijn op de kwaliteit van de recreatie van Noord-Holland. Zie Common Eye, '*Verkenning naar uitvoering beheertaken van de recreatieschappen in de provincie Noord-Holland'*, 2 februari 2019, p. 2.

Knip beleid en uitvoering RNH

Rapport

Onderzoek

62452 – Vertrouwelijk

6 maart 2020

Berenschot

Knip beleid en uitvoering RNH

Onderzoek

Daniël Huisman
Leonore Das

6 maart 2020

Berenschot

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
1.1 Aanleiding onderzoek 4
1.2 Onderzoeksvraag aan Berenschot 5
1.3 Aanpak onderzoek 5
1.4 Beoogde opbrengst 6
1.5 Leeswijzer 6
2. Definities beleid en uitvoering 7
3. De RNH organisatie 9
3.1 Inleiding 9
3.2 Doelstelling en opdracht aan organisatie RNH 9
3.3 Aantal fte en organogram RNH 12
3.4 Teams RNH 13
3.5 Functies en aantal fte per functie (per team) 14
4. Waar zit beleid binnen de RNH organisatie? 16
4.1 Inleiding 16
4.2 Perspectief big-8 16
4.3 Perspectief Common Eye rapport 17
4.4 Vergelijking van de twee perspectieven 18
4.5 Becijfering knip programmamanagement en bestuurssecretariaat 18
4.6 Tot slot 21
Bijlage 1. Beleidscyclus versus uitvoerende cyclus 23
Bijlage 2. Functiebeschrijvingen functies met (mogelijk) beleid 28
Bijlage 3. Overzicht aanwezigheid/ afwezigheid vergaderingen 33
Bijlage 4. Bronnen 34

Berenschot

1. Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

De *Bestuursopdracht governance- en beheersstructuur Recreatieschappen* schetst een proces waarin de provincie Noord-Holland en de inliggende gemeenten in gezamenlijkheid een nieuwe bestuursmodel voor de recreatieschappen gaan ontwikkelen. De (vice-) voorzitters van de recreatieschappen hebben in april 2019 hierover een brief gestuurd aan de provinciale coalitieonderhandelaars. Deze bestuursopdracht wordt de komende maanden in uitvoering genomen.

Vooruitlopend hierop heeft de provincie Berenschot gevraagd een onderzoek naar het takenpakket van Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) uit te voeren. Specifiek is Berenschot gevraagd om -aan de hand van een definitie wat 'beleid' precies inhoudt – in beeld te brengen hoeveel fte en kosten zijn gemoeid met de beleidstaken versus de uitvoerende taken van RNH. Deze opdracht aan Berenschot vloeit voort uit (de conclusies en aanbevelingen van) een rapport van onderzoeksbureau Common Eye en een daaruit voortvloeiende passage in het coalitieakkoord. We lichten dit nu nader toe.

Common Eye rapport

Uit het op 2 februari 2019 opgeleverde Common Eye rapport komt het volgende citaat.

> Het feit dat RNH zowel beheer als bestuursadvies en secretariële ondersteuning van de schappen leidt tot rolonduidelijkheid ("Wie is hier nu opdrachtgever") en vragen met betrekking tot de efficiëntie van RNH ("Het zijn geen bestuursadviseurs") Dit is onwenselijk.

Tegelijkertijd wordt in het Common Eye rapport -impliciet- geconstateerd dat RNH zich niet bezig houdt met ontwikkeling van een (strategische) visie en beleid op het gebied van recreatie en natuur, zo blijkt uit onderstaand citaat.

> Het overgrote deel van de schapsbestuurders geeft aan behoefte te hebben aan een gedeelde en betekenisvolle ambitie op de toekomst van recreatie en natuur in de recreatieschappen. Momenteel blijven gesprekken, ook in schapvergaderingen, vaak beperkt tot casuïstiek en operationele problematiek. Een brede visie helpt bij het stellen van kaders en effectiever inrichten van het bestuurlijk gesprek.

Ten aanzien van wat precies onder het begrip "bestuursadvies" wordt verstaan staat in het Common Eye rapport het volgende.

> Voor dit onderzoek hebben we onderzocht hoe RNH in haar publieke verantwoording onderscheid maakt tussen het deel van de organisatie dat gericht is op bestuursadviserende taken en welk deel op beheerwerkzaamheden. In 2017 had RNH NV een jaaromzet van ongeveer 7,5 miljoen euro en er werkten in dat jaar 87 medewerkers (78 fte). *We beschouwen bestuursadvisering als alle werkzaamheden op het gebied van advisering aan schapsbestuurders, ondersteuning van de schapsvergaderingen en aanverwante overleggen, projecten op het gebied van inrichting en (gebieds)ontwikkeling en werkzaamheden in het kader van financiën, planning en control.* Betrokkenen bij RNH en bestuurders in de schappen hebben aangegeven dat hun rol op het gebied van bestuurlijke advisering en ondersteuning groot is. In publieke documenten (zoals jaarverslagen van de recreatieschappen en RNH NV is terug te vinden dat lasten worden onderverdeeld in: Gebiedsbeheer, Toezicht, Financiën, Bestuursadvisering, Secretariaat, Communicatie en Inrichting & Ontwikkeling. Feitelijk dus in primair proces, ondersteuning en overige overhead. In de huidige raamovereenkomst zijn geen resultaat of prijsafspraken opgenomen. Dit onderzoek beperkt zich tot publieke documentatie en interviews, er heeft dus geen due diligence plaatsgevonden. Ook is RNH niet gevraagd dit in deze fase verder te specificeren.

Een ander citaat verwoordt het als volgt.

In de raamovereenkomsten is geregeld dat de beheerorganisatie RNH in opdracht van het schapbestuur een uitvoeringsverplichting heeft. Deze uitvoeringsverplichting beperkt zich echter niet tot het uitvoeren van beheerwerkzaamheden als opdrachtnemer, maar richt zich ook op het ontwikkelen van plannen, het voorbereiden van beleid en het ondersteunen van bestuurlijke besluitvorming en financieel beheer.

De constatering dat er sprake is van een gebrek aan visie en rolonduidelijkheid leidt tot de volgende aanbevelingen in het Common Eye rapport[1]:

- Start met het formuleren van een gedeelde ambitie op recreatiebeleid in de schappen in de context van natuur, economie en andere relevante beleidsdomeinen
- Overweeg bestuursadvies en secretariële ondersteuning van de schappen (tijdelijk) anders te organiseren, zodat de bestaande rolonduidelijkheid bij RNH opgelost wordt en de kwaliteit van ondersteuning op korte termijn verbeterd kan worden.

Provinciaal coalitieakkoord

De aanbeveling uit het Common Eye rapport is als volgt verwerkt in het provinciaal coalitieakkoord 2019-2023.

In de afgelopen tien jaar is veel aandacht geweest voor een aantal voortdurende knelpunten in het bestuursmodel van de recreatieschappen. Wij willen deze knelpunten oplossen door scheiding van de beleidsvormings- en beheertaken die nu beide door Recreatie Noord-Holland N.V. worden uitgevoerd. Uitgangspunt hierbij is een blijvende betrokkenheid van de provincie bij de werkzaamheden van de recreatieschappen.

1.2 Onderzoeksvraag aan Berenschot

De provincie heeft aan Berenschot gevraagd om – aan de hand van een definitie wat 'beleid' precies inhoudt – in beeld te brengen hoeveel fte en kosten zijn gemoeid met de beleidstaken versus de uitvoerende taken van RNH. Er moet dus duidelijk in kaart gebracht wordt hoe de bedrijfsvoeringsorganisatie van RNH eruit ziet: hoeveel fte's, per functie (fte) of het een beleidstaak of een beheerstaak is, kosten personeel en inzicht in welke taken met recreatie te maken hebben en welke daarbuiten vallen. Op basis hiervan wordt een goed onderbouwde 'knip' gemaakt tussen beleidsmatige en beheerstaken. Hoe uitvoering van de beleidstaken vervolgens georganiseerd gaat worden, is in deze fase nog niet relevant.

1.3 Aanpak onderzoek

In deze paragraaf schetsen we kort ons plan van aanpak. Naast documentstudie bestaat de kern van de aanpak uit drie workshops met sleutelfiguren van RNH en de provincie:

- Workshop 1: In deze eerste workshop is de eerste analyse (op basis van documentstudie) besproken waar de knip ligt. Vervolgens zijn de consequenties voor de bedrijfsvoering van RNH doorgelicht. Op basis van de uitkomsten van de eerste workshop is een eerste concept notitie opgesteld. Bij de workshop waren de controller , de manager programmasturing en vastgoed, de HR-adviseur en een medewerker met historische kennis aanwezig.
- Deze concept notitie bespreken wij in de tweede workshop met dezelfde groep van sleutelfiguren van RNH. Een conclusie uit de eerste bijeenkomst kan bijvoorbeeld zijn dat er een grijs gebied is tussen beleidstaken en beheerstaken (uitvoering), bijvoorbeeld inzake uitvoeringsbeleid. Zo nodig ontwikkelen wij dan twee varianten, met een (beknopte) impactanalyse van elke variant op de bedrijfsvoering. Met behulp van een

[1] Dit betreft een selectie van de aanbevelingen, afgestemd op het doel van deze opdracht.

afwegingskader wegen wij dan voor- en nadelen van elke variant tegen elkaar af. Deze tweede bijeenkomst leidt dan –via een emailronde met de workshopdeelnemers – tot een aangepaste notitie.
- Deelnemers aan de derde bijeenkomst zijn de opdrachtgever vanuit de provincie en de directeur en manager programmasturing van de RNH . In deze bijeenkomst bespreken wij de laatste (concept) versie van de notitie. Idealiter komt hieruit een gedragen beeld waar de 'knip' tussen beleid en beheerstaken (uitvoering) zou moeten liggen, en wat hiervan de consequenties zijn voor de bedrijfsvoering van RNH. Op basis van deze bespreking maken wij de notitie definitief, eventueel aangevuld met een advies vanuit Berenschot over waar de 'knip' tussen beleid en beheerstaken (uitvoering) het beste gelegd kan worden.

1.4 Beoogde opbrengst

De beoogde opbrengst van deze opdracht bestaat uit een beknopte notitie waarin we cijfermatig inzicht geven in de aard en omvang van de beleidstaken van RNH (rollen, taken, functies, formatie, middelen en dergelijke) afgezet tegen de gehele organisatie RNH. Uiteraard onderbouwen we daarbij waar we de knip tussen beleid en beheerstaken (uitvoering) hebben gelegd en geven we aan op welke punten er mogelijk sprake is van een 'grijs gebied'. We geven daarbij een advies waar wij – op basis van onze expertise – de knip zouden leggen.

1.5 Leeswijzer

- Hoofdstuk 2 bevat onze visie op wat beleid en wat uitvoering is. Dat is het kader voor het verdere onderzoek.
- Hoofdstuk 3 beschrijft op basis van de ontvangen documenten de opbouw van de RNH organisatie en welke activiteiten per organisatieonderdeel worden uitgevoerd.
- Hoofdstuk 4 laat zien in welke mate de RNH organisatie zich bezig houdt met beleid conform de uitgewerkte visie op beleid (hoofdstuk 2) en de beschrijving van de activiteiten van de organisatie (hoofdstuk 3).
- Hoofdstuk 5 bevat de conclusie.

Daarnaast bevat deze rapportage een aantal bijlagen.

2. Definities beleid en uitvoering

In dit hoofdstuk zetten we uiteen wat in onze visie onder beleid moet worden verstaan en wat onder uitvoering.

De nu volgende figuur laat het model -op hoofdlijnen- zien wat wij hiervoor willen hanteren. De bijlage bevat een uitwerkte versie van het model. Het model bestaat uit twee cycli:

- De *beleidscyclus* geeft inzicht in de ambities (doelstellingen/ prioriteiten) en belangenafweging (inclusief de wijze van financiering) van elke gemeente en van de provincie. De beleidscyclus is belegd bij de (besturen/ GS en raden/ PS van de) deelnemende gemeenten, respectievelijk de provincie.
- In de *uitvoerende cyclus* worden de feitelijke prestaties gerealiseerd. De mate waarin prestaties worden gerealiseerd is weer input voor (de evaluatie van de) beleidscyclus. De uitvoerende cyclus is belegd bij RNH.

De twee cycli grijpen in elkaar, omdat de een niet zonder de ander kan. De twee ringen in de figuur overlappen daarom met opzet. Vanwege de twee verbonden cycli (gepresenteerd als ringen in het model) wordt dit model ook wel de 'big-8' genoemd.

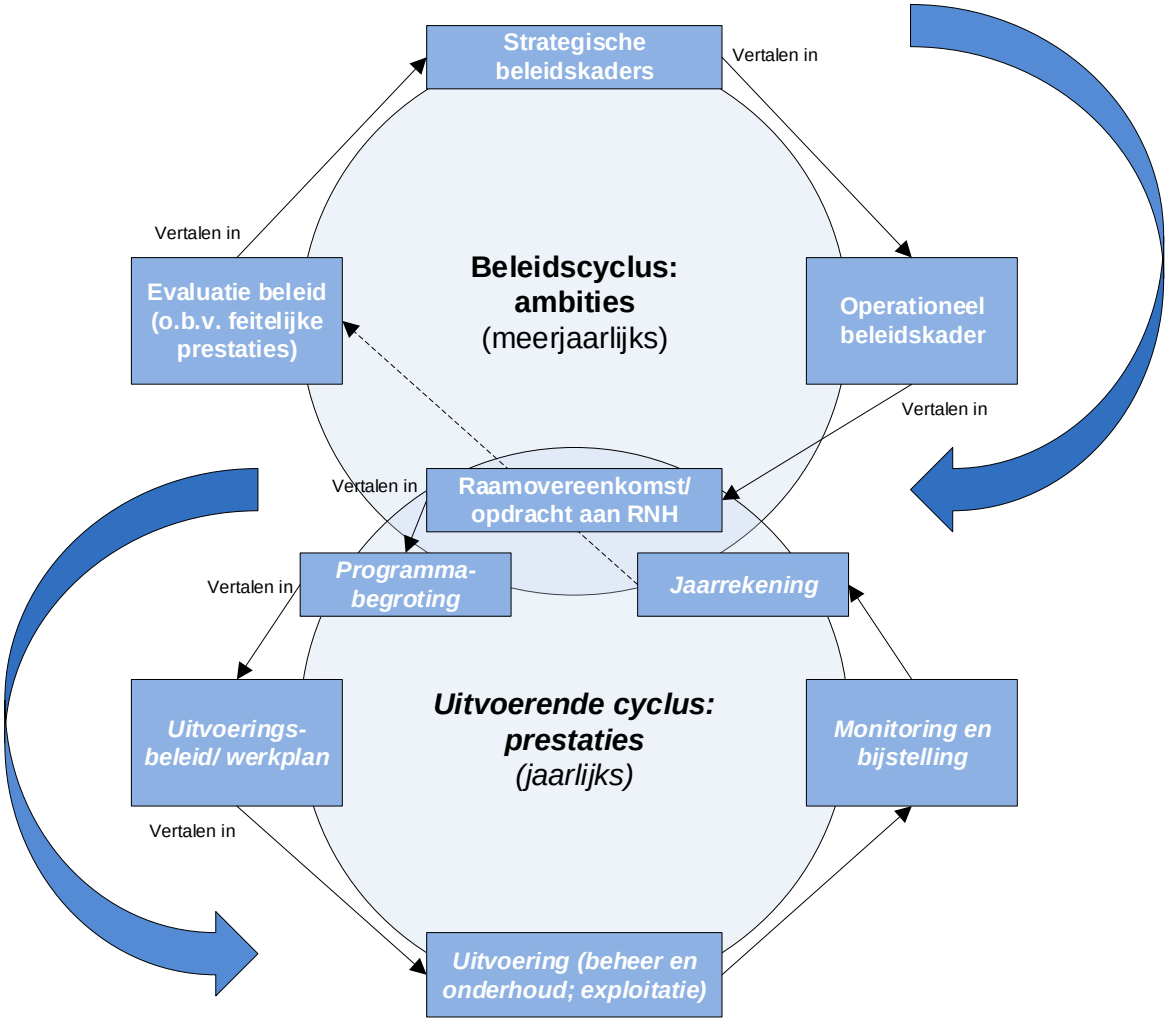

Figuur 1. Big-8 model

Wat in de beleidscyclus wordt uitgevoerd is 100% beleid, terwijl de uitvoerende cyclus de beheerstaken bevat. Hierbij is van belang het volgende op te merken:

- Bij beleidsontwikkeling (met name bij het operationeel beleidskader) is het cruciaal om advies vanuit de uitvoering te betrekken. Indien dit niet of in te beperkte mate wordt gedaan, bestaat het risico dat er beleid wordt ontwikkeld wat niet getoetst is in de praktijk. (Beleids-)advies vanuit de uitvoering kan alleen toegevoegde waarde hebben als dit gestoeld is op ervaring met de uitvoeringspraktijk.
- Ook in de uitvoerende cyclus, wordt beleid ontwikkeld, namelijk uitvoeringsbeleid. De opdracht aan RNH wordt vertaald in een programmabegroting. De programmabegroting wordt weer vertaald in uitvoeringsbeleid en een werkplan. Om een voorbeeld te geven: in het operationeel beleidskader worden kaders vastgesteld rondom hondenbeleid. In het uitvoeringsbeleid en werkplan wordt uitgewerkt hoe toezicht en handhaving plaatsvindt rondom honden.

3. De RNH organisatie

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we de RNH organisatie vanuit de activiteiten en de mensen die deze activiteiten uitvoeren. Het doel hiervan is feitelijk inzicht te geven in de verschillende organisatieonderdelen en de activiteiten die per organisatieonderdeel worden uitgevoerd. Op basis hiervan komen we in het volgende hoofdstuk tot een beoordeling wat onder beleid valt in de RNH organisatie

We gaan achtereenvolgens in op de volgende onderwerpen:

- De doelstelling en opdracht aan de RNH organisatie.
- De raamovereenkomsten van RNH (uit 2013).
- De programmabegroting 2020.
- De organisatie-inrichting van RNH.

We baseren ons bij deze analyse op de huidige situatie van RNH. Het gaat dan onder meer om de huidige raamovereenkomsten en de huidige organisatiestructuur.

3.2 Doelstelling en opdracht aan organisatie RNH

In deze paragraaf gaan we in op waarom de organisatie RNH opgericht is en met welke opdracht. Het volgende citaat komt uit de raamovereenkomst van 2013 geeft inzicht in het doel van een *recreatieschap*.

> Het recreatieschap stelt zich ten doel om binnen haar werkgebied zorg te dragen voor een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie, het bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu en het tot stand brengen van een landschap dat op deze doelen is afgestemd.

RNH is de uitvoeringsorganisatie van een aantal recreatieschappen en voert eveneens opdrachten voor derden uit. Het betreft de volgende recreatieschappen:

- Spaarnwoude.
- Twiske-Waterland.
- Geestmerambacht.
- Groengebied Amstelland.
- Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

De juridische grondslag van elk recreatieschap is een openbaar lichaam, met een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur.

Deze opdrachten voor derden zijn bijvoorbeeld voor:

- Provincie Noord-Holland (beheer en promotie Noord-Holland pad; uitvoering van de boerenlandpadregeling NH);
- Recreatieschap West-Friesland (projectleiding realisatie regionaal wandelnetwerk);
- Regio Gooi en Vecht (idem);
- Gemeente Den Helder, Schagen (beheer van regionale routenetwerken).

Daarnaast voert RNH op dit moment visietrajecten uit in opdracht van de recreatieschappen. Hiervoor worden door RNH externe projectleiders ingehuurd. De separate PDF bijlage bij deze rapportage bevat een voorbeeld van de opdracht voor een dergelijke visietraject.

RNH heeft meer dan 25 opdrachtgevers, met daarnaast relatief veel kleine opdrachtgevers. De vijf grote opdrachtgevers zijn de schappen, die voor circa 95% omzet zorgen. De aansturing van de opdrachten voor derden vindt plaats vanuit de 86,47 fte.

Het volgende citaat uit de raamovereenkomst geeft inzicht in de achtergrond van *RNH*.

- Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland en de algemeen besturen van vijf recreatieschappen al geruime tijd een proces voeren gericht op besturen op hoofdlijnen en verdere verzakelijking tussen de besturen van de recreatieschappen en de uitvoeringsorganisatie.
- Het college van Gedeputeerde Staten en de algemeen besturen van vijf recreatieschappen vanuit het hierboven beschreven perspectief het initiatief hebben genomen tot oprichting van Recreatie Noord-Holland NV met de intentie het beheer en exploitatie van die recreatieschappen door RNH te laten uitvoeren en het onderhoud van de gebieden zoveel mogelijk aan te laten besteden;
- RNH op 14 mei 2004 is opgericht zijnde een vennootschap waarvan de aandelen voor 100% in het bezit zijn van de provincie Noord-Holland;
- RNH als missie heeft te staan voor een concrete invulling van het ontwikkelen en beheren van een aantrekkelijke groene omgeving voor veel verschillende mensen in alle jaargetijden. Zij zorgt in opdracht van de recreatieschappen en andere overheden voor goed toegankelijke groen- en recreatiegebieden en voorzieningen, die met zorg voor natuur en landschap worden beheerd.
- In de door het algemeen bestuur van opdrachtgever vastgestelde “Organisatieverordening 2004” RNH is aangewezen als uitvoeringsorganisatie;
- Op grond van artikel 2.24 Aanbestedingswet de contractrelatie recreatieschap - RNH uitgezonderd is van de (Europese) aanbestedingsregels;
- RNH sinds haar oprichting in 2004 met de van de provincie Noord-Holland overgenomen medewerkers het beheer van het recreatieschap uitvoert en dat feitelijk al ruim 25 jaar doet (vanaf omstreeks 1980 door de Provinciale Planologische Dienst, vanaf 1991 de Groenontwikkelings- en Beheerdienst en vanaf 1998 de onderafdeling Groenbeheer);

3.2.1 Raamovereenkomsten

De opdracht aan RNH is vastgelegd in raamovereenkomsten. Per schap is een eigen raamovereenkomst opgesteld; deze zijn inhoudelijk gelijk aan elkaar. De raamovereenkomsten zijn opgesteld in de periode 2007/2008 en in 2009 ingegaan. In 2013 ging de tweede periode van vier jaar in. Daarna zijn ze met twee jaar verlengd. Op dit moment is er sprake van een verlenging van één jaar (als gevolg van de besluitvorming over de herziening van de governance). De afspraak is dat het nieuwe raamcontract ingaat per januari 2021.

De raamovereenkomsten vormen de start van de uitvoerende cyclus en geven inzicht in de huidige opdracht (en daarmee takenpakket) van RNH. Het volgende tekstvak bevat een aantal citaten uit de raamovereenkomst(en) uit 2013. Deze citaten geven inzicht in de opdracht aan RNH.

Artikel 1. Uit te voeren werkzaamheden (GAB 2013)

1. RNH voert voor opdrachtgever alle werkzaamheden uit c.q. laat alle werkzaamheden uitvoeren verband houdend met het beheer, onderhoud, toezicht (waaronder begrepen het toezicht door buitengewoon opsporingsambtenaren) en exploitatie alsmede met de planontwikkeling, de beleidsvoorbereiding/ bestuursondersteuning en het financieel beheer, waaronder het opstellen van de begroting en de jaarrekening.
2. De werkzaamheden worden alleen uitgevoerd indien en voor zover daar een vastgestelde begroting van opdrachtgever of een specifiek besluit van het algemeen of dagelijks bestuur van opdrachtgever of een door beide partijen ondertekende aanvullende overeenkomst aan ten grondslag ligt.
3. De op te dragen werkzaamheden worden door opdrachtgever exclusief ondergebracht bij RNH.

Artikel 3. Financieel kader voor de uit te voeren werkzaamheden

1. De jaarlijkse programmabegroting vormt in het kader van de uitvoering van deze overeenkomst de basis voor de door RNH uit te brengen offerte.
2. De offerte wordt gedaan onder offertevoorwaarden die geacht worden te zijn overeengekomen als opdrachtgever de door RNH opgestelde programmabegroting en aanbiedingsbrief goedkeurt. De offertevoorwaarden worden in een bijlage aan de aanbiedingsbrief toegevoegd.
3. Bij separaat besluit (zie art 1, lid 2), waarin standaard een financiële paragraaf met een dekkingsvoorstel is opgenomen, kunnen additionele opdrachten aan RNH worden verstrekt.

Artikel 7. Aanbesteding en gunning civieltechnische en cultuurtechnische werken

1. RNH verzorgt namens opdrachtgever de aanbesteding en gunning van bouw- en civieltechnische en cultuurtechnische werken, diensten en leveringen binnen het huidige en toekomstige gebied van het recreatieschap.
2. RNH handelt bij de aanbesteding en gunning voor rekening en risico van opdrachtgever op basis van de door het algemeen bestuur vastgestelde aanbestedingsrichtlijn.
3. Alle overeenkomsten in verband met de aanbesteding en gunning worden op naam van opdrachtgever gesteld.
4. Bij de aanbesteding en gunning neemt opdrachtnemer alle terzake geldende regelgeving in acht welke aan de overheid is opgelegd.
5. RNH is gerechtigd derden in te schakelen bij de uitvoering van een aanbesteding c.q. de begeleiding van een gegund werk, levering of dienst.

3.2.2 Programmabegroting 2020 RNH

De in de raamovereenkomsten vastgelegde opdrachten aan RNH wordt jaarlijks vertaald in een programmabegroting van RNH. RNH kent de volgende programma's (citaat uit de programmabegroting RNH 2020 d.d. 17-12-2019). Feitelijk is er sprake van één programma en zeven deelprogramma's.

Programma 1. Programmasturing en vastgoed

- Het team Programmasturing heeft een grote sensitiviteit voor de politieke en maatschappelijke omgeving. Deze sensitiviteit kan nog meer worden ingezet en benut. Ook is het nodig om de interne opdrachtgeversrol verder in te vullen en te zorgen voor meer planeconomische kennis.
- Het team Vastgoed is betrokken en deskundig op het gebied van erfpachtcontracten die aan het geografisch beheerprogramma worden gekoppeld. Het werkaanbod moet meer gestructureerd worden, onder meer door sluitende afspraken met Staatsbosbeheer. De innovatie en de planeconomische kennis wordt vergroot en de rol in de gebiedsteams wordt beter ingevuld.

Programma 2. Beheer en toezicht

- De afdeling Beheer en Toezicht verzorgt het integrale beheer en de exploitatie van natuurinclusieve recreatiegebieden, zodat deze schoon, veilig en ongeschonden zijn en de gebruiker (zowel exploitant als recreant) tevreden is.
- Medewerkers van de afdeling zijn het eerste aanspreekpunt voor gebruikers. De geüniformeerde medewerkers zijn zichtbaar aanwezig in de gebieden, houden toezicht op het gebruik en handhaven op openbare orde en veiligheid.

Programma 3. Realisatie en communicatie

- Team Realisatie realiseert voorzieningen, exploitaties, grootschalige evenementen, gebiedsontwikkeling en recreatieve routenetwerken.
- Team Communicatie is verantwoordelijk voor advisering inzake communicatie, het opstellen, bewaken en (laten) uitvoeren van diverse communicatieplannen en -middelen, het bewaken van de huisstijl en mediawoordvoering. Bovendien verzorgt het team de promotie van de routenetwerken.

Programma 4. Middelen

- De afdeling Middelen zorgt voor de secundaire processen van RNH.
- Het primaire proces van de afdeling is ervoor te zorgen dat hun klanten de hulpmiddelen en informatie krijgen die ze nodig hebben om hun werk te verrichten. Deze klanten zijn (intern) de programmamanagers en locatiebeheerders, de trekker van het Routebureau, de managers en de directeur (voor RNH). Daarachter bevinden zich de externe klanten, zoals de recreatieschappen (en participanten) en andere opdrachtgevers, maar ook de aandeelhouder en de raad van commissarissen.

Programma 5. Routebureau

Het routebureau houdt zich bezig met in het veld gemarkeerde routenetwerken voor fietsen, wandelen en varen, en met de bij die netwerken behorende (kleine) routevoorzieningen als start- en informatiepanelen, gedragsborden, overstappen, klaphekken, wandelbruggetjes en –pontjes, aanlegsteigers en TOP's (Toeristische Overstap Punten). De activiteiten beslaan het hele planfasespectrum van:

1. idee- en planvorming, (acquisitie en productontwikkeling);
2. voorbereiding en realisatie;
3. beheer en onderhoud, (routevoorzieningen en contracten met agrariërs en wegbeheerders);
4. voorlichting en promotie;
5. monitoring en marketing.

De bovenstaande omschrijving heeft betrekking op de begroting van RNH NV. Daarnaast is van belang de begroting voor de recreatieschappen te onderscheiden. De begroting 2020 voor de schappen omvat een aantal programma's, die opgezet zijn conform de BBV systematiek. De begroting van de schappen wordt opgesteld door RNH. Er is dus sprake van een begroting van RNH en een begroting van elk recreatieschap. [2]

3.3 Aantal fte en organogram RNH

We gaan in de komende paragrafen in op de wijze waarop de programma's zijn vertaald in de organisatie inrichting van RNH. De RNH organisatie heeft in totaal 86,47 fte medewerkers in dienst (inclusief openstaande vacatures). Zoals in de raamovereenkomst te lezen was, is het onderhoud via contracten aanbesteed.

RNH heeft niet meer fte in dienst dan deze 86,46 fte. Op basis van specifieke opdrachten (bijvoorbeeld inzake de eerder genoemde visietrajecten, projecten beheer en onderhoud, realisatieprojecten) vindt additionele inhuur plaats. Naast deze inhuur voor specifieke opdrachten/ projecten vindt er de gebruikelijke inhuur plaats voor ziekte en vervanging.

[2] Voor het recreatieschap Spaarnwoude worden vier begrotingen gemaakt en één geconsolideerde. In totaal is dus sprake van 11 begrotingen en jaarrekeningen (namelijk 10 van de schappen + 1 van RNH).

De 86,46 fte vanuit de begroting (exclusief de projectmatige inhuur) wordt voor 95% ingezet voor de schappen en ongeveer 5% voor derden.

In 2019 heeft RNH de organisatie gewijzigd, waardoor een plattere organisatie met minder managers is ontstaan. De organisatie is niet gekrompen. De uren zijn ingezet voor de operatie [3]. De directeur werkt in het managementteam samen met de vier managers van de teams. De medewerkers zijn verdeeld over de afdelingen die in het volgende organogram zijn genoemd.

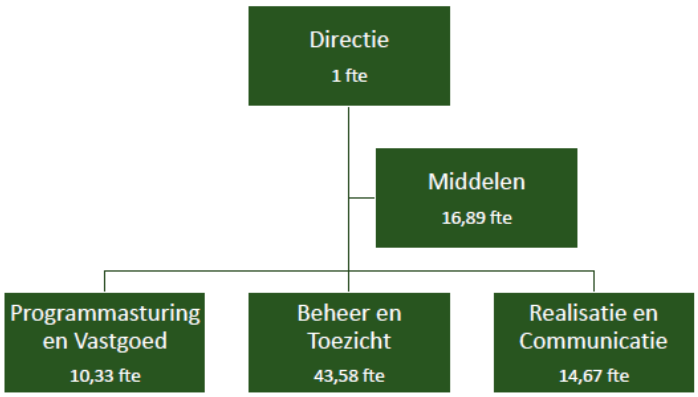

Figuur 2. Organogram RNH (april 2020) (uit: begroting 2020 RNH)

3.4 Teams RNH

De organisatie is ingericht langs de vijf eerder genoemde programma's. De namen van de programma's zijn gelijk aan de teams. Het vijfde programma Routebureau wordt uitgevoerd door de medewerkers van drie programma's, namelijk Beheer en Toezicht, Middelen en Realisatie en communicatie.

De volgende tabel geeft inzicht in de teamindeling en formatie.

Tabel 1. Teamindeling en formatie RNH in conform programmabegroting 2020

	Programma-sturing en vastgoed	Beheer en toezicht	Realisatie en communicatie	Middelen
Management team	1	1	1	1
Team programmasturing Team vastgoed	*5,76* *3,56*			
Ondersteunend medewerker Team beheer Team toezicht		1 24,89 16,69		
Team realisatie Team communicatie			*9,92* *3,75*	
Team financiën Ondersteunend medewerker Procesmanager concerncontrol Team bedrijfsbureau				5 1 9,89
Totaal	**10,32**	**43,58**	**14,67**	**16,89**

[3] N.B. In het Common Eye rapport is uitgegaan van de vorige organisatie indeling.

Daarnaast zijn vier medewerkers met een SW indicatie gedetacheerd vanuit de gemeente Volendam-Edam en WNK. Deze medewerkers zijn alleen bezig met onderhoud/ werkvoorziening. Dit betreft circa 2,75 fte. Deze mensen staan op loonlijst van genoemde twee organisaties.

Verder is sprake bij het team Realisatie van vier expertteams, namelijk:

1. Locatie en gebiedsontwikkeling
2. Route bureau
3. Evenementenontwikkeling
4. Cultuur en civiele techniek

3.5 Functies en aantal fte per functie (per team)

De volgende tabel geeft inzicht in de functies per team en het aantal fte per functie.

Team	Functie	Formatie
Directie	Directeur	1,00
Programmasturing en vastgoed	Manager programmasturing en vastgoed	1,00
	Medewerker programmamanagement	2,89
	Programmamanager	2,89
	Medewerker onroerend goed	2,67
	Ondersteunend medewerker projecten	0,89
Beheer en toezicht	Beheermedewerker	9,56
	Gebiedsmedewerker	3,50
	Locatiebeheerder	6,00
	Manager Beheer	1,00
	Medewerker educatie & recreatie	1,07
	Ondersteunend medewerker	3,60
	Ondersteuner	1,00
	Medewerker Zorgvrij	0,50
	Teamleider Zorg vrij	0,67
	Junior medewerker toezicht/bijzonder onderhoud	2,00
	Medewerker toezicht/bijzonder onderhoud	13,69
	Teamleider Toezicht	1,00
Middelen	Coördinator BOA	1,00
	Facilitair medewerker/receptionist	0,67
	HR adviseur	1,00
	Juridisch adviseur	

Team	Functie	Formatie
	Kwaliteitsmedewerker	1,00
	Medewerker bestuurssecretariaat	1,56
	Medewerker DIV	0,44
	Medewerker I&A	1,00
	Medewerker managementondersteuning	0,83
	Ondersteunend medewerker	0,50
	Senior adviseur bedrijfsvoering	1,00
	Officemanager	0,89
	Assistent controller	2,00
	Controller RNH	0,83
	Medewerker financiële administratie	1,17
	Medewerker financiën B	1,00
	Manager middelen	1,00
	Proces- en concerncontroller	1,00
Realisatie en communicatie	Beheermedewerker projecten	0,78
	Manager Realisatie en Communicatie	1,00
	Medewerker marketing & Acquisitie	1,00
	Medewerker programmamanagement	0,58
	Projectleider A	2,00
	Projectleider B	3,72
	Projectleider C	1,06
	Senior projectleider gebiedsontwikkeling	0,78
	Medewerker communicatie A	1,50
	Medewerker communicatie B	1,53
	Senior Comm. Adviseur	
	Senior concerngerichte communicatieadviseur	0,72
Eindtotaal		86,47

4. Waar zit beleid binnen de RNH organisatie?

4.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk hebben we inzicht gegeven in de huidige opdracht aan RNH, de taken van RNH en de opbouw van de RNH organisatie. In dit hoofdstuk beantwoorden we de vraag: waar zit 'beleid' binnen het RNH takenpakket c.q. de RNH organisatie? Deze kernvraag beantwoorden we vanuit twee verschillende invalshoeken (perspectieven), namelijk:

- de big-8 beleidscyclus en de uitvoerende cyclus;
- het Common Eye rapport;

In het vervolg werken we beide perspectieven nader uit. Vervolgens komen we tot een synthese van beide perspectieven.

4.2 Perspectief big-8

Aan de hand van de big-8 hebben we geanalyseerd bij welke functies het denkbaar is dat er beleidstaken in voorkomen. Mogelijke functies zijn dan:

- team programmasturing en vastgoed: programma manager en medewerker programmanagement;
- team realisatie: projectleiders A/B (HBO niveau) en projectleider C (WO niveau).

Bijlage 2 bevat de functiebeschrijvingen van deze functies.

Uit de analyse van de functiebeschrijvingen komt het volgende naar voren. Bij twee functies (programma manager en programma adviseur) komt het woord "beleid" in verschillende contexten voor. Het gaat hierbij om:

1. Kennisaspecten met betrekking tot bijvoorbeeld wet – en regelgeving en/of bestaand beleid van participanten.
2. Taken die betrekking hebben op de programmering van de uitvoering zoals het maken van scenario keuzes voor besturen teneinde financiële consequenties te kunnen inschatten en het analyseren van uitvoeringskansen van vastgesteld beleid.
3. Taken die het mogelijk maken om de uitvoering te evalueren in relatie tot de doelstellingen van beleid.

Ten aanzien van de projectleiders A/B/C was het van belang inzicht te krijgen in het type projecten wat zij uitvoeren. Voorbeelden van projecten zijn:

- Uitbreiding Recreatiegebieden o.a. Geestmerambacht, De Buitenlanden, De Omzoom; grondaankopen en verkopen en integraal laten inrichten met wegen, paden, parkeerterreinen, waterlopen, stranden, speeltoestellen en nieuwe private ondernemingen.
- Natuurontwikkelingsprojecten zoals inrichting van natuurvriendelijke oevers, vogelnestgelegenheden als oeverzwaluw wanden, bloemrijke weides, akkers en bermen.
- Uitgifte van terreinen en gebouwen aan private exploitanten (bedrijven, stichtingen, verenigingen en natuurlijke personen), tot stand brengen van (onder)erfpachtovereenkomsten en huurovereenkomsten in de sfeer van verblijfsrecreatie, sport en spel (o.a. klimmen, varen, vissen, skaten, hondentraining, modelvoertuigen, fietsen en mountainbiken, golf, handboogschieten, paintball, lasergame, obstacle run, bootcamp), cultuur (beeldende kunst/muziek/theater), horeca, agrarische bedrijfsvoering, handvaardigheid/nijverheid (knutselen/sleutelen) en contemplatie (o.a. yoga, meditatie).
- Tijdelijke Gebruiks Overeenkomsten met organisatoren van muziek , sport en culturele evenementen.

- Uitvoering van nieuwbouw, groot onderhoud en vervanging van recreatieve infrastructuur als fietspaden, wegen, wandelpaden, bruggen, pontveerverbindingen, parkeerterreinen, nutsinfrastructuur (Elektriciteit, riolering, waterleiding, databekabeling).
- Herontwikkeling, groot onderhoud en restauratie van cultureel erfgoed als molens en gebouwen in de Stelling van Amsterdam.
- Routenetwerken (routebewegwijzering en kleine routevoorzieningen als overstapjes, klaphekken, gedrags- en informatieborden en TOP zuilen) voor fietsen, wandelen, varen (recreatietoervaart, sloepennetwerken, kanoroutes- en netwerken).

In termen van de big-8 classificeren wij dit als projecten behorend bij de uitvoerende cyclus.

Tot slot merken wij op dat er externe projectleiders zijn aangesteld voor het opstellen van de visietrajecten rondom een recreatiegebied. Deze visietrajecten classificeren wij als onderdeel van de beleidscyclus (namelijk opstellen van het operationeel beleidskader).

4.3 Perspectief Common Eye rapport

In het Common Eye rapport wordt niet de term 'beleid' gebruikt, maar de term 'bestuursadvisering'. Zie ook de citaten uit hoofdstuk 1.

De kern van het probleem rondom het door RNH uitgevoerde bestuursadvisering staat als volgt in het Common Eye rapport omschreven.

> Het feit dat RNH zowel beheer als bestuursadvies en secretariële ondersteuning van de schappen leidt tot rolonduidelijkheid ("Wie is hier nu opdrachtgever") en vragen met betrekking tot de efficiëntie van RNH ("Het zijn geen bestuursadviseurs") Dit is onwenselijk.

Common Eye hanteert de volgende (brede) definitie van de term bestuursadvisering.

> We beschouwen bestuursadvisering als alle werkzaamheden *op het gebied van advisering aan schapsbestuurders, ondersteuning van de schapsvergaderingen en aanverwante overleggen, projecten op het gebied van inrichting en (gebieds)ontwikkeling* en werkzaamheden in het kader van financiën, planning en control. Betrokkenen bij RNH en bestuurders in de schappen hebben aangegeven dat hun rol op het gebied van bestuurlijke advisering en ondersteuning groot is.

Als we deze definitie vertalen naar de RNH organisatie, dan komt het neer op de volgende functies en formatie:

- De eerstgenoemde (cursief gemaakte) activiteiten in de definitie worden primair uitgevoerd door de programmamanagers en medewerkers programmamanagement. Dit is -naar opgave van RNH- meer dan 80% van hun tijdsbesteding.
- Daarnaast stelt het bestuurssecretariaat (in totaal 1,6 fte) de documenten beschikbaar via iBabs. Er Verder worden er door een extern secretariaatsbureau (alleen) verslagen gemaakt van de Algemeen Bestuursvergaderingen. Het bestuurssecretariaat maakt daarnaast afspraken voor de programmamanagers en verzorgt de agenda's en actielijsten voor de (interne) gebiedsteams.
- Tot slot gaat het bij de activiteiten inzake financiën, planning en control om opmaak van de jaarstukken en begroting van het recreatieschap. Dit betreft drie medewerkers in de eerste drie maanden van het jaar. Deze zijn daar -in die periode- 70% van de tijd mee bezig. Daarnaast is sprake van begrotingswijzigingen, maar dat is een minimale tijdsinvestering. Afgerond komt dit uit op in totaal 1 fte.

4.4 Vergelijking van de twee perspectieven

De taken rondom bestuursadvisering en het bestuursscretariaat -zoals het voorbereiden van de agenda van het AB, beoordeling van de besluitrijpheid van voorstellen en de verslaglegging over de gemaakte besluiten/ afspraken- zien wij als taken die betrekking hebben op het onderste deel van de beleidscyclus[4]. Immers:

- Het AB is het besluitvormend orgaan inzake de opdrachten die aan RNH als uitvoerende organisatie worden verstrekt.
- Het DB bereidt de besluitvorming binnen het AB voor.
- Het AC (Ambtelijke Commissie) is weer voorbereidend op het DB.

De ondersteuning van AC, DB en AB vindt vanuit RNH plaats. Dit kan gezien worden als de taken (rollen/functies) van bestuurssecretaris en bestuurssecretariaat.

De taak (rol) van bestuurssecretaris van een recreatiegebied is in de huidige situatie primair ondergebracht bij de programmamanager[5]. Deze heeft daarmee een dubbelfunctie:

- manager van het recreatiegebied waarvoor deze verantwoordelijkheid draagt;
- bestuurssecretaris.

In de functie van programmamanager raakt de top van de uitvoerende cyclus (manager van het recreatiegebied) de onderkant van de beleidscyclus (bestuurssecretaris). De twee cycli komen dus bij elkaar samen in deze functie. Een knip tussen beleid en uitvoering heeft daarmee tot gevolg dat in de functie van de programmamanager geknipt zou moeten worden. De programmamanager wordt ondersteund door de medewerker programmamanagement (programma adviseur), dus zou er ook een knip in deze functie moeten plaats vinden.

In de volgende paragraaf komen wij tot een indicatie hoeveel tijd programmamanager en medewerkers programmamanagement -bij benadering- besteden aan specifiek de rol als bestuurssecretaris. Daarnaast zou bij een knip ook de functie van het bestuurssecretariaat elders belegd moeten worden.

4.5 Becijfering knip programmamanagement en bestuurssecretariaat

De hoeveel tijd die een programmamanager aan de rol van manager van het recreatiegebied versus de rol van bestuurssecretaris besteedt is slechts indicatief aan te geven. Dit kan ook in de tijd en per recreatiegebied verschillend zijn. Er zijn bijvoorbeeld recreatiegebieden waarbij de programmamanager elke twee weken een gesprek heeft met de voorzitter van het DB. De vraag is dan in welke rol de programmamanager daar zit: als manager van het gebied (om over de ontwikkelingen in de uitvoerende cyclus te praten) of als bestuurssecretaris (om bijvoorbeeld de komende vergadering van het DB of AB voor te bespreken). Of wellicht vindt in één gesprek een afwisseling van beide rollen plaats.

Bij benadering kan de volgende inschatting gemaakt worden van de hoeveelheid tijd die aan de bestuursvergaderingen wordt besteed. Achtereenvolgens moeten dan de volgende vragen beantwoord worden:

- Om hoeveel fte gaat het in totaal? Er zijn nu 2,89 fte programmanagers en 2,89 fte medewerker programmamanagement.
- Welke activiteiten voeren programmamanagers en medewerkers programmamanagement uit ten behoeve van bestuursvergaderingen?
- Hoeveel uren zijn zij bezig met deze activiteiten?

[4] De taken inzake projecten op het gebied van inrichting en (gebieds)ontwikkeling en werkzaamheden in het kader van financiën, planning en control zien wij als onderdeel van de uitvoerende cyclus.
[5] Dit overigens in nauwe samenwerking met andere functionarissen binnen RNH, zoals de directeur van RNH, de medewerkers programmamanagement en de manager programmasturing en vastgoed.

In het vervolg van deze paragraaf gaan wij deze vragen -indicatief- beantwoorden.

Aantal vergaderingen

In de hiernavolgende tabel zijn de vergaderingen voor de schappen weergegeven. In totaal was er in 2019 101 uur directe vergadertijd, voor 57 vergaderingen.

Tabel 2. Overzicht aantallen vergaderingen en duur (2019)

	AC		DB		AB (o)		AB (b)		VZ		Totaal	
Recreatieschap	#	Uren	#	Uren	#	Uren	#	Uren	#	Uren	#	Uren
Geestmerambacht	*2*	4,0	*3*	4,5	*2*	4,0					*7*	12,5
Groengebied Amstelland	*3*	7,5	*3*	4,5	*3*	6,0	*1*	0,2			*10*	18,2
RAUM	*2*	4,0	*2*	3,5	*3*	6,0	*1*	0,5			*8*	14,0
Spaarnwoude	*6*	15,0	*4*	6,0	*4*	8,0	*4*	2,3			*18*	31,3
Twiske-Waterland	*3*	5,5	*4*	6,0	*4*	8,0	*2*	4,0			*13*	23,5
Breed									*1*	1,5	*1*	1,5
Totaal	***16***	**36,0**	***16***	**24,5**	***16***	**32,0**	***8***	**7,0**	***1***	**1,5**	***57***	**101,0**

Legenda: Ambtelijke commissie (AC); Dagelijks bestuur (DB); Algemeen bestuur (AB) (o:open; b: besloten); Voorzittersoverleg (VZ)

Toelichting aantal vergaderingen

Gemiddeld vinden de vergaderingen twee keer per jaar plaats. In enkele schappen gebeurt dit meerdere keren per jaar. Het DB wordt voorafgegaan door een bijeenkomst van de AC. Na het DB volgt binnen enkele weken het AB, met enkele keren (aansluitend) een besloten AB (b). Het DB bepaalt de agenda van het AB. In 2019 heeft één keer een breed voorzittersoverleg plaatsgevonden.

De programmamanager RNH zit altijd de ambtelijke commissie (AC) voor. De overige vergaderingen worden voorgezeten door hetzij de provincie Noord-Holland, hetzij de gemeente. Bij afwezigheid is er een vervangend voorzitter (bij afwezigheid van de provincie veelal vanuit de gemeente).

Indicatie benodigde tijd programmamanager (in de rol van bestuurssecretaris)

De programmamanagers zijn altijd betrokken bij de bijeenkomsten en worden daarbij ondersteund door de medewerkers programmamanagement en andere functionarissen vanuit RNH. Zij zijn aanwezig en bereiden in overleg met de commissies en voorzitters de bijeenkomsten voor.

De tijd die zij besteden aan de bestuursvergaderingen verdelen wij onder in vergadertijd en voorbereidings/nazorgtijd. De vergadertijd kan exact berekend worden. Voor de de voorbereidings- en nazorgtijd voor een vergadering is echter geen exacte calculatie te maken. Om de gedachten te bepalen hebben wij de aanname gedaan dat iedere vergadering ongeveer 2 tot 5 dagen voorbereidingstijd en nazorg vraagt van de programmamanager en andere relevante functionarissen, zoals de medewerker programmamanagement[6]. Dat betekent dat dit een formatie omvang betreft van 0,72 tot 1,69 fte. De nu volgende tabel laat de berekening zien.

[6] Daarnaast is -zoals hiervoor aangegeven- sprake van de inzet van het bestuurssecretariaat, dat bijvoorbeeld zorgt voor het gereedzetten van de stukken.

Activiteit	#		Uren	Totaal uren (O.b.v. 2 dagen Voorbereiding)	Totaal uren (O.b.v. 5 dagen Voorbereiding)
Vergadertijd	57	vergaderingen	1,8 gemiddeld	101	101
Voorbereidingstijd	57	vergaderingen	16 - 32*	912	2280
				1013	2381
In formatie RNH				*0,72*	*1,69*

Toelichting

De bepalende factor is dus de voorbereidingstijd per vergadering; deze is in de calculatie geschat op 2 tot 5 dagen per vergadering. Belangrijke notie is dat RNH als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer van de schappen voor deze vergaderingen zich ten allen tijde zal moeten verantwoorden en dat een deel van deze voorbereidingstijd de normale planning en control-cyclus betreft.

Logischerwijs is dit deels de formatie van de programmamanager die een deel van de tijd bezig is met de vergaderingen (in de rol van bestuurssecretaris) en het andere deel van de tijd met de interne aansturing van het programma. Daarnaast betreft dit inzet van andere medewerkers van RNH die de programmamanager nodig acht voor inhoudelijke ondersteuning, zoals de medewerker programmamanagement.

Conclusie is dat de omvang van de formatie (sec bekeken vanuit de inzet voor de bijeenkomsten) becijferd kan worden op 0,72 tot 1,69 fte. Deze inzet wordt deels geleverd door de programmamanagers en deels vanuit andere RNH medewerkers.

Bestuurssecretariaat

Naast de inzet van de programmamanagers is er ook inzet van een bestuurssecretariaat nodig voor het gereedzetten van de stukken en de verslaglegging. De omvang hiervan in de huidige situatie kan als volgt becijferd worden:

- Het bestuurssecretariaat van RNH verstuurt de uitnodigingen en bijlagen voor het AC, DB en AB en zet deze gereed via iBabs. Vanuit RNH wordt dit ingeschat op 0,8 fte (van de in totaal 1,6 fte voor het bestuurssecretariaat).
- Voor het AB regelt RNH de verslaglegging[7]. Daarvoor wordt altijd gebruik gemaakt van diensten derden (externe inhuur). Deze inhuur betreft dan de vergadertijd plus de uitwerking ervan. Hiervoor wordt een factor van 2 tot 2,5 keer over de totale vergadertijd aangehouden. Gemiddeld genomen voor 16 AB vergaderingen (besloten en open in 2019) was de vergadertijd 2,4 uur. Dat betekent een totale tijdsbesteding van 78 tot 97 uur, zijnde 0,06 tot 0,07 fte.

Aanwezigheid/ afwezigheid

Voor de volledigheid hebben wij eveneens de aanwezigheid en afwezigheid bij alle vergaderingen onderzocht. Dit is eveneens een indicatie voor de benodigde inzet vanuit RNH. Naast de programmamanagers zijn veelal de directie van RNH aanwezig en verschillende medewerkers van RNH (om toelichting te geven bij de verschillende agendapunten).

[7] Voor de vergaderingen AC en DB wordt geen verslag, maar een actielijst gemaakt. Deze actielijst wordt opgemaakt door (de medewerker) programmamanagement.

De tabel van de aanwezigheid en afwezigheid, waarin ook het voorzitterschap is uitgezocht, is in dit rapport opgenomen als bijlage 3.

Totale inzet

In totaal is dan de inzet vanuit RNH 1,57 tot 2,56 fte, onderverdeeld in:

- Functie bestuurssecretaris 0,72 tot 1,69 fte.
- Bestuurssecretariaat 0,8 fte.
- Verslaglegging vergaderingen algemeen bestuur 0,06 tot 0,07 fte.

De bijbehorende kosten hebben we -rekening houdend met verschillende gemiddelde personeelslasten per functie- ingeschat op € 105.000 tot €185.000. We merken hierbij op dat dit alleen directe personeelskosten betreft, dus zonder overhead gerelateerde kosten (zoals management en huisvesting).

4.6 Tot slot

Buiten de scope van deze opdracht valt het geven van een advies waar de taken/ rollen van bestuurssecretaris en bestuurssecretariaat het beste ondergebracht zouden kunnen worden. Er zijn hierbij verschillende varianten denkbaar, bijvoorbeeld bij de provincie, bij één van de in (een recreatieschap deelnemende) gemeenten of in een separate organisatie. Wij adviseren dat de governance opdracht -die volgt op deze opdracht- inzicht gaat bieden in wat hierin verstandige stappen zijn om te zetten.

Tevens adviseren wij dat in de governance opdracht (of een eventuele andere vervolgopdracht) wordt uitgezocht wat de randvoorwaarden en de te mitigeren risico's zijn om de constructie met een aparte bestuurssecretaris en een programmamanager te laten werken. Op voorhand noemen wij er drie[8].

In de eerste plaats zal er -zoals hiervoor reeds impliciet geschetst-naar onze verwachting (deels) sprake zijn van dubbel werk van de programmamanager en de bestuurssecretaris. We noemen als voorbeelden:

- Zowel de programmanager als de bestuurssecretaris zullen -elk vanuit een verschillende rol en perspectief- op de hoogte moeten zijn van de specifieke kenmerken en ontwikkelingen van het recreatiegebied.
- De programmanager (en relevante RNH collega's) zullen naar verwachting regelmatig aanwezig moeten zijn bij AB, DB en AC overleggen, bijvoorbeeld om toe te lichten hoe het door het AB vastgestelde beleidskader voor een recreatiegebied is vertaald naar uitvoeringsbeleid en een werkplan.
- Zowel de programmamanager als de bestuurssecretaris zullen-elk vanuit een verschillende rol en perspectief- naar verwachting contact onderhouden met de voorzitter van het DB.

De hiervoor becijferde formatie die zich bezig houdt met bestuursadvisering (als onderdeel van het takenpakket van programmamanager en medewerkers programmamanagement) zal dus niet geheel weggehaald kunnen worden bij RNH. Om hier concreet zicht op te krijgen is een belangrijke vraag: hoe wordt de onderlinge rolverdeling georganiseerd tussen de bestuurssecretaris en de programmamanager, maar ook tussen de bestuurssecretaris en andere functionarissen bij RNH (zoals de directeur van RNH en de medewerkers programmamanagement) Het gaat dan specifiek om de rolverdeling bij de vergaderingen van AB en DB en bij het AC overleg. Naarmate de programma manager meer deze bijeenkomsten aanwezig zal zijn en (door de bestuurssecretaris) betrokken wordt bij de voorbereiding van deze bijeenkomsten, wordt er navenant minder reductie in formatie bij RNH gerealiseerd.

Het is dus van belang scherp te krijgen -wellicht als onderdeel van de governance opdracht- wat de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van zowel de bestuurssecretaris als de programmamanager (en overige

[8] Wellicht zijn er meer randvoorwaarden denkbaar dan in deze paragraaf geschetst. Dat zou dan meegenomen moeten worden in (bijvoorbeeld) de governance opdracht.

relevante functionarissen van RNH) zullen worden. Dan kan vervolgens bepaald worden hoeveel fte bij RNH gereduceerd zou kunnen worden. Vervolgens is van belang dat rolzuiverheid nodig is bij de feitelijke invulling van de verschillende rollen.

Een tweede randvoorwaarde om deze constructie te laten slagen is dat de beleidscyclus en de uitvoerende cyclus goed met elkaar verbonden blijven. In de huidige situatie speelt de programmamanager hierin een belangrijke rol. Bij een constructie met een aparte bestuurssecretaris bestaat het risico dat de samenwerking met de programmamanager onvoldoende tot stand komt, omdat er (teveel) afstand bestaat tussen beide personen. Dit kan er toe leiden dat de cirkels van de beleidscyclus en de uitvoerende cyclus los van elkaar komen te staan, in plaats van deels overlappend. Dat kan dan bijvoorbeeld weer tot gevolg hebben dat het AB besluiten neemt c.q. opdrachten aan RNH geeft die in de praktijk lastig uitvoerbaar zijn. Maar ook bestaat het risico dat de ontwikkelingen in het recreatiegebied onvoldoende in lijn zijn met de door het AB genomen besluiten c.q. de gegeven opdrachten. Ons advies is om -in het vervolg op deze opdracht- de vraag te beantwoorden hoe dit risico gemitigeerd kan worden.

Een derde randvoorwaarde is dat de bestuurssecretaris zich voldoende dienstbaar opstelt richting de verschillende gremia, en zich niet als een (te) machtige en lastig controleerbare ‘spin in het web’ figuur in het besluitvormingsproces gaat ontwikkelen. Ook dit zien wij als een vraagstuk wat in het vervolg, bijvoorbeeld in de governance opdracht, geadresseerd zou moeten worden.

Bijlage 1. Beleidscyclus versus uitvoerende cyclus

Inleiding

Berenschot voert een opdracht uit met als doel te inventariseren waar -in het huidige takenpakket van RNH- de 'knip' ligt tussen beleidstaken en uitvoerende taken. Om deze opdracht goed te kunnen uitvoeren is het van belang om een goede definitie te hebben van wat wordt verstaan onder "beleid" en wat onder "uitvoering". Deze memo bevat daarom een model wat twee cycli met elkaar verbindt: de beleidscyclus en de uitvoerende cyclus. Dit model geeft tevens inzicht in de verwevenheid van deze twee cycli.

Het big-8 model met de (verbonden) beleidscyclus en de uitvoerende cyclus

De nu volgende figuur laat het model -op hoofdlijnen- zien. Het model bestaat uit twee cycli:

- De *beleidscyclus* geeft inzicht in de ambities (doelstellingen/ prioriteiten) en belangenafweging (inclusief de wijze van financiering) van elke gemeente en van de provincie. De beleidscyclus is belegd bij de (besturen/ GS en raden/ PS van de) deelnemende gemeenten, respectievelijk de provincie.
- In de *uitvoerende cyclus* worden de feitelijke prestaties gerealiseerd. De mate waarin prestaties worden gerealiseerd is weer input voor (de evaluatie van de) beleidscyclus. De uitvoerende cyclus is belegd bij RNH.

De twee cycli grijpen in elkaar, omdat de een niet zonder de ander kan. De twee ringen in de figuur overlappen daarom met opzet. Vanwege de twee verbonden cycli (gepresenteerd als ringen in het model) wordt dit model ook wel de 'big-8' genoemd.

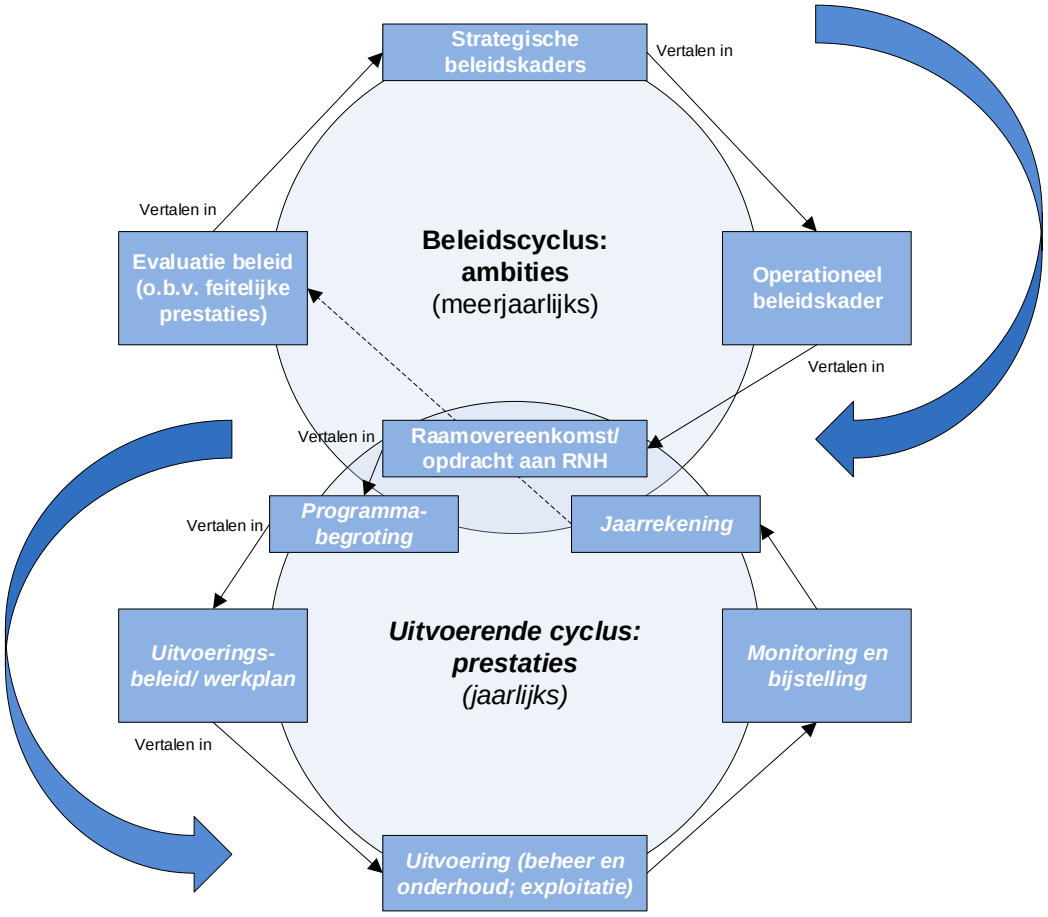

Voordat we -in het vervolg van deze memo- de verschillende onderdelen van de twee cycli nader toelichten willen we eerst enkele opmerkingen van algemene aard maken:

- Dit model beschrijft hoe de beleidscyclus en de uitvoerende cyclus *idealiter* ingericht zouden moeten zijn én op elkaar zouden moeten ingrijpen. De feitelijke situatie bij gemeenten en de provincie kan hier (deels) van afwijken. Daarbij is de praktijk vaak complexer en weerbarstiger dan weergegeven kan worden in een (per definitie) vereenvoudigd model van de werkelijkheid [9].
- De beleidscyclus omvat meer dan alleen het beleidsterrein van recreatie. Het gaat ook om aanpalende beleidsterreinen zoals natuur, economie, landschapsontwikkeling en dergelijke. De uitvoering van de beleidscyclus is daarmee breder dan alleen het beleidsterrein recreatie wat bij RNH is belegd. De uitvoering van de aanpalende beleidsterreinen kan belegd zijn bij de gemeentelijke of de provinciale ambtelijke organisatie of bij andere samenwerkingsorganisaties.
- Elke bij een recreatiegebied betrokken gemeente en de provincie kent een eigen cyclus. RNH heeft daarom te maken met 26 verschillende cycli. Omdat de recreatiegebieden in het werkgebied liggen van meerdere gemeenten en van de provincie, zijn idealiter de beleidscycli van de betrokken organisaties zoveel als mogelijk op elkaar afgestemd. Dit zou er dan toe moeten leiden dat er (bijvoorbeeld) sprake is van één belangenafweging (tussen recreatie, natuur, economie, etc.) per recreatiegebied, maar ook van alle recreatiegebieden waar RNH verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beheer en onderhoud. Het adresseren van dit vraagstuk valt buiten de (directe) scope van deze opdracht.
- Het beleggen van taken bij het recreatieschap heeft als consequentie dat gemeenten en de provincie op afstand van de uitvoering staan. Om de verbinding tussen de beleidscyclus en de uitvoerende cyclus te borgen is een goede invulling nodig van het *opdrachtgeverschap*, dat wil zeggen de verbindende regie tussen gemeentelijke/provinciale kaders en beleid enerzijds en de bij RNH belegde uitvoering anderzijds. Het opdrachtgeverschap moet borgen dat gemeenten en provincie voldoende zicht en grip houden op de prestaties en kosten van de uitvoering bij RNH (ook zonder directe aansturing van de uitvoering).
  RNH heeft als *opdrachtnemer* belang bij een goed opdrachtgeverschap: naarmate de verwachtingen over en weer duidelijker zijn, de rollen over en weer worden gerespecteerd en de zakelijke en bestuurlijke relatie voldoende worden gescheiden, kan de opdrachtnemer slagvaardiger werken.

We lichten de verschillende onderdelen van het model nu nader toe.

Beleidscyclus: strategisch beleidskaders

Het gemeentelijk en provinciaal takenpakket komt voort uit Europese richtlijnen, Rijkswetgeving en besluiten en regelingen, en wordt aangevuld met eigen beleidsambities. Zoals hiervoor aangegeven gaat het hierbij niet alleen om recreatie, maar ook om natuur, landbouw, economie, toerisme, landschap, leefbaarheid, energietransitie, klimaat, cultuurhistorie, duurzame gebiedsontwikkeling, etc. In de strategische beleidskaders worden idealiter *ambities* (doelstellingen) geformuleerd ten aanzien van deze beleidsterreinen, waarbij een integrale *afweging van (conflicterende) belangen* plaatsvindt. Deze strategische beleidskaders worden bijvoorbeeld vastgelegd in het coalitieakkoord en de Omgevingsvisie (nieuw instrument onder de Omgevingswet).

Besluitvorming over de strategische beleidskaders vindt in de regel niet elk jaar plaats. Bij de coalitieakkoorden gaat het bijvoorbeeld om een vierjarige cyclus.

[9] Een voorbeeld is dat -juridisch gezien- het belangrijk is om in de uitvoering onderscheid te maken tussen de recreatieschappen (gemeenschappelijke regeling) die opdrachten verleend aan de RNH organisatie (een NV). Ten behoeve van reductie van complexiteit hebben we in het model dit onderscheid niet expliciet aangebracht.

Beleidscyclus: operationeel beleidskader

De strategische ambities (prioriteiten) en kaders worden vertaald naar een operationeel beleidskader. Afgeleid vanuit de strategische ambities en kaders worden daartoe vragen beantwoord als:

- Welke meerjarenvisie heeft de gemeente of provincie voor een bepaald recreatiegebied (de 'wat' vraag)? Aan de realisatie van welke strategische beleidsdoelstellingen kan de inzet van het recreatiegebied een bijdrage leveren? En op welke wijze? Het gaat hierbij -voor een specifiek gebied- om een integrale belangenafweging tussen bijvoorbeeld recreatie[10], natuur, toerisme, economie en duurzame gebiedsontwikkeling. Naast de belangenafweging is de vraag in welke mate een vernieuwingsimpuls gewenst is voor een recreatiegebied, gezien de trends en ontwikkelingen (bijvoorbeeld op het gebied van recreatie).
- Wat is het gewenste kwaliteitsniveau qua beheer en onderhoud van het gebied? Wat is het gewenste kwaliteitsbeeld van het water, de kunstwerken, de gebouwen, weg- en terreinmeubilair etc. in het gebied?
- Wat is de omvang van het budget wat ter beschikking wordt gesteld om de ambities (prioriteiten) te realiseren? Hoe ziet de financiering eruit? Wat voor ruimte is er bijvoorbeeld om binnen het recreatiegebied eigen opbrengsten uit exploitatie te genereren?
- Op welke wijze wil een gemeente of de provincie de ambities realiseren (de 'hoe' vraag)? Uiteenlopende instrumenten kunnen ingezet worden, zoals subsidies, investeringen, voorlichting en samenwerkingsovereenkomsten met uitvoeringsorganisaties.

Bij de beantwoording van deze vragen door gemeenten en provincie is het van belang de uitvoeringskennis van RNH mee te nemen, zodat geborgd wordt dat de ambities ten aanzien van een recreatiegebied realiseerbaar én betaalbaar zijn[11].

Conclusie

Het operationeel beleidskader zou de verbindende schakel moeten zijn tussen beleid en uitvoering en de basis moeten vormen voor de opdracht aan de RNH. Via het operationeel beleidskader houden gemeenten en de provincie de regie over het beleid en de prioriteitstelling voor de taken die door de RNH worden uitgevoerd.

Beleidscyclus: raamovereenkomst/ opdracht aan RNH

De volgende stap in de big-8 cyclus is de vertaling van het operationeel beleidskader voor elk recreatiegebied in een (jaarlijkse) opdracht aan RNH. Deze opdracht moet passen binnen de meerjarige raamovereenkomst die door elke gemeenschappelijke regeling (die verantwoordelijk is voor een bepaald recreatiegebied) met RNH is afgesloten. Aan deze opdracht zijn financiële kaders verbonden.

Daarnaast kan er sprake zijn van aanvullende opdrachten aan RNH, ook van gemeenten die niet betrokken zijn bij een van de recreatiegebieden.

De resultaten van de uitvoering van taken door de RNH moeten bijdragen aan het realiseren van de gemeentelijke en provinciale ambities, binnen de door raden en PS gestelde (beleidsmatige) kaders. De opdracht aan RNH is daarvoor de verbindende schakel. Met het op afstand zetten van uitvoerende taken neemt het belang van een goede opdrachtformulering toe. Het is namelijk:

- de inhoudelijke onderbouwing voor (de uitvoeringskosten van) de opdracht;
- sturings- en controle-instrument voor de opdrachtgever;

[10] Hierbij kan bijvoorbeeld ook gedacht worden aan hondenbeleid, tarievenbeleid (zoals leges voor vergunningen) en evenementenbeleid.
[11] Op landelijk niveau wordt bij ontwikkelen van nieuwe wetgeving door het ministerie (jn de beleidscyclus van het Rijk) door de uitvoeringsorganisatie (ZBO of agentschap) een zogenaamde "uitvoeringstoets" uitgevoerd, om te checken in hoeverre het nieuwe beleid in de praktijk uitvoerbaar is.

- benodigd voor de verantwoording van de betrokken besturen aan de raden en PS;
- basis voor de evaluatie van het beleid: wat hebben de prestaties van RNH aantoonbaar bijgedragen aan de realisatie van de gemeentelijke en de provinciale ambities?

Uitvoerende cyclus: programmabegroting/ programmaplan RNH

De opdracht aan RNH wordt vertaald in een (programma)begroting/ programmaplan voor elk van de recreatiegebieden en -daarvan afgeleid- voor RNH als organisatie. Onderdeel hiervan zijn meerjaren investerings- een onderhoudsbegrotingen/plannen.

Daarnaast kan sprake zijn van additionele, specifieke opdrachten.

Uitvoerende cyclus: uitvoeringsbeleid/ werkplan

De volgende stap is de big-8 cyclus is het vertalen van de operationele beleidskaders en de programmabegroting in uitvoeringsbeleid (bijvoorbeeld inzake toezicht/ BOA's) en een jaarlijks werkplan (waaronder het uitgewerkte investerings, onderhouds- en handhavingsplan) voor elk recreatiegebied.

Uitvoerende cyclus: uitvoering

De volgende stap is de feitelijke uitvoering. Het gaat dan om beheer & onderhoud en exploitatie. De uitvoering leidt tot *feitelijke prestaties*.

Uitvoerende cyclus: monitoring en bijstelling

De feitelijke prestaties worden gemonitord en vergeleken met de in de opdracht beoogde prestaties. Over deze vergelijking wordt door de opdrachtnemer gerapporteerd aan de opdrachtgever, zodat deze toezicht kan houden op de uitvoering en (eventueel) gedurende een jaar kan bijsturen. Wijzigingen kunnen leiden tot een begrotingswijziging.

Uitvoerende cyclus: jaarrekening

De opdrachtnemer RNH verantwoordt zich in de jaarrekening aan de opdrachtgever(s) over de feitelijke prestaties in relatie tot de gestelde beleids- en financiële kaders.

Beleidscyclus: evaluatie beleid

Op basis van de vergelijking van de feitelijke versus de beoogde prestaties in de uitvoering wordt geëvalueerd in hoeverre het beleid effectief was. Dit vormt de start van een nieuwe ronde van de beleidscyclus.

De 'knip' versus de verbinding van de beleidscyclus en de uitvoerende cyclus

De kern van de opdracht aan Berenschot is het aanbrengen van een 'knip' tussen beleidstaken die nu bij RNH zijn ondergebracht en de uitvoerende taken. Om deze opdracht goed in te kunnen vullen is het van belang ook zicht te hebben op de wijze waarop de beleidscyclus en de uitvoerende cyclus met elkaar verbonden zouden moeten zijn. Eerder gaven we aan dat de twee cycli in de figuur met opzet overlappen. De benodigde mate van overlapping is echter afhankelijk van de aard van de taak. We lichten dat toe aan de hand van de metafoor van een estafette versus een ploegentijdrit:

- Bij een *estafetterace* zijn er meerdere lopers, die elk een stuk van de te overbruggen afstand afleggen. Kenmerkend voor een estafetterace is dat de lopers wel even contact hebben op het moment dat het stokje wordt overgedragen, maar elk loopt zijn stuk alleen. Een estafetterace tussen beleid en uitvoering werkt vooral goed wanneer de beleidsdoelstellingen redelijk stabiel zijn en zich relatief eenvoudig laten vertalen in vooraf te definiëren uitvoeringsproducten, waarvan tevens achteraf op eenduidige wijze kan worden vastgesteld of zijn aan de gestelde eisen voldoen.

- Wanneer niet of slechts ten dele aan deze voorwaarden wordt voldaan, is een *ploegentijdrit* een betere samenwerkingsvorm. Bij een ploegentijdrit rijden de deelnemers gezamenlijk van start naar finish, waarbij de koppositie om de beurt door ploeggenoten wordt ingenomen. Gedurende de hele rit hebben de renners intensief contact met elkaar. In deze metafoor rijden in de beleidscyclus de beleidsbepalende gremia op kop; bij de uitvoerende cyclus is dit de uitvoerende organisatie [12].

Bij het aanbrengen van een 'knip' tussen beleidstaken en uitvoering moet dus tegelijkertijd de verbinding tussen beleid en uitvoering op de juiste wijze geborgd worden. Waar 'de knip' tussen beleid en uitvoering op taak- en zaakniveau komt te liggen is -in een ideaalsituatie- afhankelijk van de aard van de taak, oftewel maatwerk. We noemen de volgende voorbeelden:

- Naarmate uitvoeringstaken van RNH meer routinematig (gestandaardiseerd, planbaar, voorspelbaar, beleidsarm etc.) zijn, zouden gemeenten en provincie in de regel meer op afstand moeten blijven en krijgt de RNH een verdergaand uitvoeringsmandaat. Het estafettemodel is dan van toepasssing Sturing vanuit de opdrachtgevers vindt dan vooral plaats op (maatschappelijk) resultaat, borging van de kwaliteit (organisatie, werkprocessen) en efficiëntie.
- Naarmate uitvoeringstaken projectmatiger, onvoorspelbaarder én bestuurlijk gevoeliger zijn zal het mandaat van RNH beperkter zijn én zal de samenwerking intensiever zijn (ploegentijdrit). Bijvoorbeeld:
  - Bij projectmatige opdrachten zonder bestuurlijke gevoeligheid zouden gemeenten en provincie primair moeten sturen op eindresultaat.
  - In situaties waar improvisatie wordt gevraagd, zouden gemeenten en provincie vooral moeten sturen op het proces en kan er sprake zijn van directe bestuurlijke betrokkenheid bij de beslissingen in de uitvoering.
  - Bij complexe vergunningen en herontwikkelingen zouden de gemeenten en/ of de provincie dichter op de (besluitvorming in de) inhoud in de uitvoering moeten willen zitten.

[12] Indien in deze situatie sprake zou zijn van een samenwerking met het karakter van een estafette bestaat het risico dat de beleidscyclus te weinig rekening houdt met (on)mogelijkheden in de uitvoering en de uitvoering onvoldoende rekening houdt met beleidsambities en -kaders.

Bijlage 2. Functiebeschrijvingen functies met (mogelijk) beleid

Inleiding

Deze bijlage bevat de functiebeschrijvingen van functies waarin mogelijk beleidstaken zijn opgenomen. Het gaat om de volgende functies:

- Programmamanager
- Medewerker programmamanagement
- Projectleider B en projectleider C.

Programmamanager (uit: functiebeschrijving, feb. 2011)

Doel van de functie

De Programmamanager is belast met het adviseren over aansturen van voorbereiding en uitvoering van de integrale bestuursopdracht en beleidsontwikkeling.

Speelruimte

- De functionaris neemt beslissingen bij het analyseren en vertalen van ontwikkelingen, bij het coördineren van de bestuursopdrachten, bij het adviseren over en het aansturen van de voorbereiding en uitvoering van bestuursopdrachten en beleidsontwikkeling.
- Wet- en regelgeving, voorschriften en richtlijnen vormen het kader.

De functionaris legt verantwoording af aan de hiërarchisch leidinggevende over de bruikbaarheid van geleverde adviezen, het programmamanagement, het ontwikkelde beleid en de gepleegde acquisitie(inspanningen).

Resultaatsgebieden

Tabel 3. Uit: functieomschrijving programmamanager (februari 2011)

1.	**Integraal adviseren en ondersteunen bij beleidsbepaling**
•	Beoordeelt beleidsvoornemens en stelt beleidsnotities, adviezen en voorstellen op ten behoeve van vergaderingen van de besturen.
•	Adviseert in bestuursvergaderingen op het beleidsterrein, draagt zorg voor de verslaglegging en terugkoppeling.
•	Ondersteunt de besturen bij het overleg met externe instanties.
2.	**Integrale bestuursopdrachten voorbereiden en uitvoeren**
•	Bereidt voor en formuleert de integrale bestuursopdracht voor de (externe) opdrachtgever.
•	Fungeert als intern opdrachtgever voor de uitvoering van de integrale bestuursopdracht.
•	Vertaalt de bestuursopdracht/offerte/contract naar een concrete interne opdacht, zet deze uit binnen de organisatie of zet deze (deels) extern uit.
•	Coördineert en stuurt de processen om te komen tot de uitvoering van de bestuursopdracht, initieert regelmatig overleg en bewaakt de voortgang.
•	Laat de (meerjaren)begroting en de budgetten opstellen en realiseert een adequate bewaking.
•	Draagt zorg voor het opstellen van toelichtingen op de begrotingen en meerjarenramingen.
•	Stelt managementrapportages op het beleidsterrein op.
•	Adviseert en informeert het bestuur van het recreatieschap/de opdrachtgever over de voortgang van de uitvoering van de bestuursopdracht (productenprogramma) en toetst/evalueert de tevredenheid over het resultaat.
3.	**Beleid ontwikkelen en implementeren**
•	Vertaalt landelijk beleid naar beleid voor de besturen van de recreatieschappen.
•	Toetst landelijke beleidsideeën op hun waarde voor de (regionale) beleidsvorming.
•	Inventariseert en analyseert maatschappelijke en politieke ontwikkelingen in het betreffende beleidsterrein en beoordeelt het belang ervan voor het beleid van de besturen van de recreatieschappen.
•	Formuleert opties betreffende noodzakelijke maatregelen ter bijstelling van het beleid en stelt adviesnota's en beleidsvoorstellen op.

- Neemt deel aan overleggroepen over de ontwikkeling en afstemming van beleid.

Evalueert de beleidsuitvoering en de effectiviteit van de beleidsmaatregelen en stelt op grond hiervan voorstellen voor bijstelling van het beleid op.

Medewerker programmamanagement

Doel van de functie

De Medewerker Programmamanagement is belast met het ondersteunen van de beleidsvoorbereiding, -implementatie en –evaluatie en ondersteunt (daarmee) de Programmamanager.

Speelruimte

- De functionaris neemt beslissingen over de inhoud van (beleids)adviezen, voorstellen en rapporten, bij het uitvoeren van evaluaties en bij het ontwikkelen van alternatieven op het beleidsterrein.
- Wet- en regelgeving, voorschriften en richtlijnen vormen het kader.
- De functionaris legt verantwoording af aan de hiërarchisch leidinggevende over de inhoud en kwaliteit van de (beleids)adviezen, voorstellen en rapporten.

Resultaatsgebieden

1. Beleid mede ontwikkelen
- Verzamelt in- en extern relevante literatuur, beleidsnota's, werkplannen en verslagen.
- Vraagt nadere informatie op ten aanzien van gesignaleerde knel- en aandachtspunten en ontwikkelingen.
- Interpreteert en analyseert de verzamelde gegevens met betrekking tot het beleidsveld, vertaalt landelijke en regionale ontwikkelingen naar de situatie voor de recreatieschappen en stelt notities en rapportages op.
- Verricht gericht nader onderzoek betreffende relevante ontwikkelingen en landelijke regelgeving door middel van het bestuderen van gegevens met betrekking tot zowel het eigen als aanpalende beleidsterreinen.
- Maakt berekeningen en toetst regelingen en procedures op gebruikersvriendelijkheid, efficiency, (onderlinge) consistentie, correctheid volgens de voorschriften (bijvoorbeeld functiescheiding) en mate van acceptatie door de uitvoerende eenheden.
- Doet voorstellen aan de besturen van de recreatieschappen in de vorm van (beleids)notities, rapportages, e.d. over ontwikkeling en aanpassing van beleid.
- Signaleert ontwikkelingen en mogelijkheden en brengt voorstellen in.

2. Beleid implementeren
- Ontwikkelt projecten op het betreffende vakgebied en voert deze uit.
- Bewaakt de voortgang van de beleidsmatige werkzaamheden binnen de projecten.
- Bewaakt de voortgang van de verschillende (in- en externe) overleg- en besluitvormingscircuits.
- Signaleert dreigende afwijkingen/knelpunten en onderneemt hiertoe passende actie.
- Verzorgt de algemene voortgangsinformatie over voortgang.
- Stelt conceptbesluiten, -vergunningen, -subsidietoekenningen en – verordeningen op.
- Levert een bijdrage aan de verdere ontwikkeling van het voortgangsinformatiesysteem ten behoeve van o.a. projecten.
- Ondersteunt de Programmamanager bij het fungeren als intern opdrachtgever.
- Levert kerngegevens voor de budgetbewaking, begroting en meerjarenraming.

3. Beleid evalueren
- Stelt toelichtingen op beleidswijzigingen en wijzigingen van regelgeving op.
- Verzorgt zo nodig mondeling toelichtingen.
- Doet voorstellen tot bijstelling van het beleid op het betreffende beleidsterrein.
- Verzorgt de correspondentie over het betreffende beleidsterrein.
- Controleert op de naleving van verleende vergunningen, subsidietoekenningen, verordeningen, e.d.

- Bewaakt de voortgang van de beleidsuitvoering en stelt rapportages op.

4. Bezwaarprocedures behandelen
- Behandelt eenvoudige bezwarenprocedures volgens de geldende wet- en regelgeving.
- Verzamelt benodigde informatie.
- Communiceert uitkomsten met belanghebbenden.

5. Relaties onderhouden
- Onderhoudt contacten met informanten en voert overleg met verschillende in- en externe functionarissen die betrokken zijn bij het beleidsproces.

Projectleider B

Doel van de functie

De Projectleider B is belast met het leiden van projecten van multidisciplinaire aard met een ingewikkeld netwerk van betrokken (externe) partijen/belanghebbenden en/of lastige en controversiële contactsituaties. Projecten kennen (over het algemeen) een beperkt politiek en maatschappelijk afbreukrisico.

Speelruimte

- De functionaris neemt beslissingen bij het initiëren, definiëren, ontwerpen en voorbereiden van projecten, over de integratie van de bijdragen van verschillende aandachtsgebieden, bij het realiseren van projecten, bij het geven van adviezen en bij het ontwikkelen en realiseren van beheer.
- Wet- en regelgeving, provinciale en gemeentelijke voorschriften en richtlijnen vormen het kader.
- De functionaris legt verantwoording af aan de opdrachtgever over de bruikbaarheid en kwaliteit van de projectuitvoering en het bereikte resultaat.

Resultaatsgebieden

1. (Multidisciplinaire) Projecten initiëren
- Stelt, eventueel in samenwerking met een projectgroep, een projectopdracht op.
- Analyseert en beschrijft de vereiste aspecten zoals aanleiding, probleemstelling, doelstelling, resultaat, afbakening, bestuurlijke uitgangspunten en randvoorwaarden, omgevingsanalyse, projectorganisatie, risico's en beheersaspecten.
- Biedt de projectopdracht (inhoudelijk deel en beheersdeel) aan ter besluitvorming.

2. (Multidisciplinaire) Projecten definiëren en ontwerpen
- Beantwoordt openstaande vragen, geeft uitvoering aan openstaande acties en benoemt doelen.
- Vraagt (intern/extern) offertes op en verleent de opdracht.
- Onderhandelt mede over voorwaarden binnen de daartoe gestelde grenzen, bereidt het afsluiten van contracten voor en draagt zorg voor de verdere uitvoering.
- Toetst de financiële haalbaarheid van voorstellen en splitst zo nodig het project op in deelprojecten.
- Stelt het resultaat vast en biedt deze aan, aan (interne/externe) betrokkenen.
- Werkt het programma van eisen verder uit (inhoudelijk en beheersmatig) en legt deze voor aan de opdrachtgever.

3. (Multidisciplinaire) Projecten voorbereiden
- Bereidt de daadwerkelijke realisatie voor en legt deze ter besluitvorming voor aan de betrokkenen.
- Ontwikkelt en bereidt van het proces van aanleg c.q. (her)inrichting van bestaande en nieuwe recreatiegebieden en voorzieningen voor.

- Draagt zorg voor de totstandkoming van beheerproducten zoals bestekken en werkomschrijvingen, opdrachten, investeringsplannen, beheer- en onderhoudsplannen, geautomatiseerd beheersysteem, opstellen van contracten.

4. (Multidisciplinaire) Projecten realiseren en afronden
- Realiseert (multidisciplinaire) projecten binnen tijd, budget en kwaliteitsafspraken.
- Geeft sturing aan projecten en geeft daartoe functioneel leiding aan de leden van de projectgroep en/of derden.
- Bewaakt de juiste uitvoering en beoordeelt eventuele aanpassingen.
- Evalueert projecten op inhoud en proces en stelt een evaluatienotitie op.

5. Relaties beheren en acquisitie plegen
- Legt en onderhoudt actief contacten met relaties zoals de besturen van de recreatieschappen of andere opdrachtgevers.
- Breidt het netwerk gericht uit en gaat samenwerkingsrelaties aan.
- Onderhandelt over voorwaarden binnen de daartoe gestelde grenzen, sluit contracten af.
- Rapporteert over de voortgang en behaalde/te verwachten resultaten met daarin opgenomen de te nemen maatregelen.
- Signaleert klachten en/of knelpunten in de dienstverlening en/of samenwerking met relaties en onderneemt de benodigde acties.

6. Begeleiden van medewerkers
- Begeleidt en ondersteunt medewerkers en collega's bij het opzetten en uitvoeren van activiteiten.
- Coördineert en bewaakt de uitvoering van de plannen voor de afdeling, stelt prioriteiten en draagt zorg voor de in- en externe afstemming.
- Initieert, coördineert en begeleidt projecten en draagt zorg voor de afstemming van de resultaten met andere afdelingen.
- Draagt zorg voor het wijzigen en verbeteren van processen en procedures binnen de organisatie.
- Ontwikkelt en geeft uitvoering aan informatie- en kennisoverdracht op de afdeling en geeft voorlichting, informatie en advies aan belanghebbenden.

Projectleider C

Doel van de functie

Projectleider C is belast met het leiden van projecten van multidisciplinaire aard met een ingewikkeld netwerk van betrokken (externe) partijen/belanghebbenden en/of lastige en controversiële contactsituaties. Projecten kennen een hoog politiek en maatschappelijk afbreukrisico en een speelveld op bestuurlijk niveau.

Speelruimte

- De functionaris neemt beslissingen bij het initiëren, definiëren, ontwerpen en voorbereiden van projecten met een hoog politiek/bestuurlijk afbreukrisico, over de integratie van de bijdragen van verschillende aandachtsgebieden, bij het realiseren van projecten, bij het geven van adviezen en bij het ontwikkelen en realiseren van beheer.
- Wet- en regelgeving, provinciale en gemeentelijke voorschriften en richtlijnen vormen het kader.
- De functionaris legt verantwoording af aan de opdrachtgever over de bruikbaarheid en kwaliteit van de projectuitvoering en het bereikte resultaat.

Resultaatgebieden

1. (Multidisciplinaire) Projecten initiëren
- Stelt projectopdrachten op.
- Analyseert en beschrijft de vereiste aspecten zoals aanleiding, probleemstelling, doelstelling, resultaat, afbakening, bestuurlijke uitgangspunten en randvoorwaarden, omgevingsanalyse, projectorganisatie, risico's en beheersaspecten.
- Biedt de projectopdracht (inhoudelijk deel en beheersdeel) aan ter besluitvorming.

2. (Multidisciplinaire) Projecten definiëren en ontwerpen
- Beantwoordt openstaande vragen, geeft uitvoering aan openstaande acties en benoemt doelen.
- Vraagt (intern/extern) offertes op en verleent de opdracht.
- Onderhandelt over voorwaarden binnen de daartoe gestelde grenzen, bereidt het afsluiten van contracten voor en draagt zorg voor de verdere uitvoering.
- Communiceert de voortgang aan projectgroep en opdrachtgever.
- Toetst de financiële haalbaarheid van voorstellen en splitst zo nodig het project op in deelprojecten.
- Stelt het resultaat vast en biedt deze aan, aan (interne/externe) betrokkenen.
- Werkt het programma van eisen verder uit (inhoudelijk en beheersmatig) en legt deze voor aan de opdrachtgever.

3. (Multidisciplinaire) Projecten voorbereiden
- Bereidt de daadwerkelijke realisatie voor en legt deze ter besluitvorming voor aan de betrokkenen.
- Laat het proces van aanleg c.q. (her)inrichting van bestaande en nieuwe recreatiegebieden en voorzieningen ontwikkelen en voorbereiden.
- Draagt zorg voor de totstandkoming van beheerproducten zoals bestekken en werkomschrijvingen, opdrachten, investeringsplannen, beheer- en onderhoudsplannen, geautomatiseerd beheersysteem, opstellen van contracten.

4. (Multidisciplinaire) Projecten realiseren en afronden
- Realiseert (multidisciplinaire) projecten binnen tijd, budget en kwaliteitsafspraken.
- Geeft sturing aan projecten en geeft daartoe functioneel leiding aan de leden van de projectgroep en/of derden.
- Bewaakt de juiste uitvoering en beoordeelt eventuele aanpassingen.
- Evalueert projecten op inhoud en proces en stelt een evaluatienotitie op.

5. Relaties beheren en acquisitie plegen
- Legt en onderhoudt actief contacten met relaties zoals de besturen van de recreatieschappen of andere opdrachtgevers.
- Breidt het netwerk gericht uit en gaat samenwerkingsrelaties aan.
- Onderhandelt over voorwaarden binnen de daartoe gestelde grenzen en sluit contracten af.
- Rapporteert over de voortgang en behaalde/ te verwachten resultaten met daarin opgenomen de te nemen maatregelen.
- Signaleert klachten en/of knelpunten in de dienstverlening en/of samenwerking met relaties en onderneemt de benodigde acties.

6. Begeleiden van medewerkers
- Begeleidt en ondersteunt medewerkers en collega's bij het opzetten en uitvoeren van activiteiten.
- Coördineert en bewaakt de uitvoering van de plannen voor de afdeling, stelt prioriteiten en draagt zorg voor de in- en externe afstemming.
- Initieert, coördineert en begeleidt projecten en draagt zorg voor de afstemming van de resultaten met andere afdelingen.
- Draagt zorg voor het wijzigen en verbeteren van processen en procedures binnen de organisatie.
- Ontwikkelt en geeft uitvoering aan informatie- en kennisoverdracht op de afdeling en geeft voorlichting, informatie en advies aan belanghebbenden.

Bijlage 3. Overzicht aanwezigheid/ afwezigheid vergaderingen

In de onderstaande tabel is de aanwezigheid en afwezigheid voor 39 van de 57 vergaderingen weergegeven op basis van de vergaderverslagen (bron: iBabs). De aan- en afwezigheid is een indicatie voor betrokkenheid bij het verloop van de overleggen.

Tabel 4. Aanwezigheid / afwezigheid (in aantallen personen)

		RNH		Provincie		Gemeente		Totaal
Soort	*#*	*Aanw.*	*Afw.*	*Aanw.*	*Afw.*	*Aanw.*	*Afw.*	
AC	7	41	4	6	5	40	12	108
DB	13	48	5	1	5	38	15	112
AB	12	56	1	8	7	75	24	171
BAB	6	25		5	3	25	7	65
VZ	1	4		1		8		13
Eindtotaal	**39**	**174**	**10**	**21**	**20**	**186**	**58**	**469**

De programmamanagers en -adviseurs van RNH zijn aanwezig bij alle vergaderingen, behalve het voorzittersoverleg. De directie van RNH is veelal aanwezig bij de bestuurlijke overleggen, niet bij de ambtelijke overleggen.

De onderstaande tabel geeft de aan-/afwezigheid van de (vice-)voorzitters aan. RNH is voorzitter van het AC-overleg, de provincie of de gemeenten zitten de bestuurlijke overleggen voor (en vervangen elkaar bij afwezigheid). De aantallen zijn afgeleid van de vergaderverslagen (bron: iBabs).

Het voorzitterschap is een indicatie voor de sturing in en het verloop van de overleggen.

Tabel 5. Aan- en afwezigheid (vice-)voorzitters (in aantallen personen)

		RNH	Provincie		Gemeente		Totaal
Soort	*#*	*Aanw.*	*Aanw.*	*Afw.*	*Aanw.*	*Afw.*	
AC	6	6					6
DB	13	1	1	4	17		23
AB	12		3	3	19	1	26
BAB	6		2	2	7		11
Eindtotaal	**37**	**7**	**6**	**9**	**43**	**1**	**66**

Bijlage 4. Bronnen

- Common Eye (2019) Eindrapport Verkenning naar uitvoering beheertaken van de recreatieschappen definitief
- Coalitie akkoord 2019-2023 Noord-Holland () Duurzaam doorpakken!
- KokxDeVoogd (2015) Bestuurlijke vernieuwing
- Intens - Toekomst MRA landschap (2019) Deltametropool
- 3b. Governance Brochure Januari 2019 V2 herziene versie (1)
- Bestuurlijke organisatie recrschappen (2015) prov NH
- Concept RNH en de uitnodigende toekomst (2)
- Raamovereenkomst GAB 2013, RAUM 2013, GGA, SPW, TW
- Functiebeschrijvingen RNH (programmamanager, medewerker programmamanagement, projectleider B, projectleider C) februari 2011
- [Functieboek RNH] – nog te ontvangen
- Volledige vergaderstukken (zowel openbaar als besloten) ambtelijke commissie, dagelijks bestuur en algemeen bestuur (via tijdelijk iBabs-account).

Berenschot

Berenschot is een onafhankelijk organisatieadviesbureau met 350 medewerkers wereldwijd. Al 80 jaar verrassen wij onze opdrachtgevers in de publieke sector en het bedrijfsleven met slimme en nieuwe inzichten. We verwerven ze en maken ze toepasbaar. Dit door innovatie te koppelen aan creativiteit. Steeds opnieuw. Klanten kiezen voor Berenschot omdat onze adviezen hen op een voorsprong zetten.

Ons bureau zit vol inspirerende en eigenwijze individuen die allen dezelfde passie delen: organiseren. Ingewikkelde vraagstukken omzetten in werkbare constructies. Door ons brede werkterrein en onze brede expertise kunnen opdrachtgevers ons inschakelen voor uiteenlopende opdrachten. En zijn we in staat om met multidisciplinaire teams alle aspecten van een vraagstuk aan te pakken.

Berenschot B.V.

Europalaan 40, 3526 KS Utrecht
Postbus 8039, 3503 RA Utrecht
030 2 916 916
www.berenschot.nl
/berenschot

Aan Besturen Recreatieschappen Noord Holland
Van Voorzittersoverleg Recreatieschappen RNH
Datum 8 februari 2021
Onderwerp Inrichting en taken Bestuursbureau recreatieschappen Noord-Holland

Wat ging vooraf?

De governance- en beheersstructuur van de recreatieschappen is al langer onderwerp van discussie[1]. Dat blijkt onder andere uit de aandacht die er door de Randstedelijke Rekenkamer wordt besteed aan het onderwerp 'verbonden partijen' (2015) en een specifiek onderzoek bij Recreatieschap Spaarnwoude (2018). Aandacht voor eenduidige governance en versterking van de opdrachtgeverschap is een terugkerend thema. Bovendien is in het coalitieakkoord van de provincie over recreatie o.a. afgesproken een Visie recreatie en toerisme op te stellen (deze zal in de eerste helft van 2021 door Provinciale Staten worden vastgesteld) en de knelpunten in het bestuursmodel van de recreatieschappen op te lossen, met als uitgangspunt een blijvende betrokkenheid van de provincie bij de recreatieschappen.

Bestuursopdracht

Dit alles heeft geleid tot een bestuursopdracht die in het najaar van 2019 door de gezamenlijke voorzitters van de betrokken recreatieschappen (Spaarnwoude, Twiske-Waterland, RAUM, Groengebied Amstelland en Geestmerambacht) is vastgesteld. Doel van de opdracht is om tot voorstellen te komen voor bestuursmodellen die passen binnen de uitgangspunten en een antwoord geven op de beschreven knelpunten in het huidige model.

Bestuurdersconferentie juni 2020

In juni 2020 is in een bestuurdersconferentie met alle betrokken schapsbestuurders gesproken over de uitkomsten van de interviews met alle betrokken bestuurders en hun ambtelijke ondersteuners. Tijdens de bestuurdersconferentie is geconstateerd dat er weinig schapsoverstijgende ambities leven bij het overgrote deel van de bestuurders. Er is door de bestuurders erkend dat er beleidstaken bij de recreatieschappen zijn die om afstemming vragen. De governance- en beheersstructuur hoeft daarvoor niet aangepast. Een andere belangrijke conclusie van de bestuurdersconferentie is dat er behoefte is bij een aantal deelnemers om de opdrachtgeversrol aan RNH door de recreatieschappen te verstevigen en onafhankelijker te positioneren. Zo zou de kwetsbare governance waarin RNH, als opdrachtnemer, tevens voorbereider is van besluiten die het opdrachtgeverschap invullen, worden verbeterd. Een dergelijke scheiding van de verschillende rollen draagt ook bij aan een grotere betrokkenheid van de gemeenteraden en provinciale staten bij de invulling van hun kaderstellende rol ten aanzien van de recreatieschappen. Tot slot is tijdens de bestuurdersconferentie ook geconstateerd dat er geen draagvlak is voor een wijziging van de gemeenschappelijke-regelingstructuur van de huidige schappen, die nodig zou zijn voor de vorming van een overkoepelend schap voor de gehele provincie of samenvoeging van enkele van de huidige schappen. Die opties zijn daarmee afgevallen.

---

[1] Common Eye, '*Verkenning naar uitvoering beheertaken van de recreatieschappen in de provincie Noord-Holland*', 2 februari 2019.

In september 2020 onderschreef het Voorzittersoverleg de oplossingsrichting om te komen tot vorming van een Bestuursbureau voor de recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Groengebied Amstelland, RAUM en Geestmerambacht[2]. Deze richting is ook met een positief advies voorgelegd aan de besturen van de recreatieschappen.

In deze notitie wordt de vorming van een Bestuursbureau nader uitgewerkt. Deze notitie is opgesteld door KokxDeVoogd, in samenwerking met de directie van Recreatie Noord-Holland (RNH) en de provincie Noord-Holland. De notitie is in de afgelopen periode twee maal besproken in de adviescommissies van de alle schappen, en één keer in alle DB-vergaderingen. Op basis van deze gesprekken is de notitie steeds verder verhelderd en uitgewerkt. Nu is de notitie gereed voor besluitvorming in de DB's en AB's van elk van de schappen.

Bestuursbureau

De belangrijkste redenen om te kiezen voor een Bestuursbureau zijn gelegen in de behoefte aan:

Versterking van het opdrachtgeverschap van de participanten voor de beheerder RNH

Zowel de participanten in de schappen, als RNH zelf, hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan een versterking van het opdrachtgeverschap voor RNH. Op dit moment bereidt RNH, als opdrachtnemer, ook bestuursbesluiten voor die het opdrachtgeverschap invullen. Dat is een ongewenste combinatie van taken die voor alle betrokkenen (zowel de participanten als RNH) tot een kwetsbare governance leiden. Ook RNH als opdrachtnemer geeft aan baat te hebben bij een steviger invulling van het opdrachtgeverschap. Het Bestuursbureau vult dit in namens de participanten in de recreatieschappen (zie hieronder voor een uitwerking van de taken). Hiermee ontstaat een heldere verantwoordelijkheidsverdeling en wordt de kwetsbaarheid in de governance opgelost. Het Bestuursbureau krijgt haar eigen opdracht van de AB's van de recreatieschappen.

Ondersteuning van schapsbestuurders en hun ambtelijke adviseurs

Het toenemend maatschappelijk belang van natuur en recreatie is merkbaar: ook binnen de recreatieschappen is er veel aandacht voor. De betrokkenheid van gemeenteraden en provinciale staten bij de recreatieschappen neemt toe. De ondersteuning door het Bestuursbureau draagt ertoe bij dat de verschillende rollen goed ingevuld kunnen worden. Zo kunnen de gemeenteraad en provinciale staten de kaderstellende rol invullen. De schapsbesturen hebben de rol van bestuurder en opdrachtgever voor RNH. En RNH heeft ten slotte de rol van opdrachtnemer.

In hun rol van bestuurder van een recreatieschap worden wethouders en gedeputeerde ondersteund door ambtelijke adviescommissies. De adviseurs van de bestuurders in de ambtelijke adviescommissie worden ondersteund door een Bestuursbureau, dat hun vergaderingen faciliteert en inhoudelijk ondersteunt, de stukken voor de DB's en AB's kwalitatief toetst en waar nodig verheldert en waar mogelijk problemen of discussies helpt oplossen. Ook kan het Bestuursbureau een constante factor toevoegen aan de ambtelijke adviescommissies door het invullen van het (technisch) voorzitterschap van de ambtelijke adviescommissies. Dit alles kan bijdragen aan een soepel verloop van de AB/DB-vergadering en versterking van de opdrachtgeversrol die de bestuurders van de schappen hebben ten opzichte van RNH. Dit draagt bij aan een verbeterde kwaliteit en transparantie van de besluitvorming. Dit komt de positie van de gemeenteraden en provinciale staten als kaderstellende organen ook ten goede. Tot slot vervult het Bestuursbureau

[2] De andere variant betrof het oprichten van één schap voor de provincie Noord-Holland (Adviesnotitie governance- en beheersstructuur recreatieschappen Noord-Holland d.d. 16 september 2020). Omdat dit een wijziging van de gemeenschappelijke regelingen vraagt, waarvan vrijwel zeker is dat niet alle participanten daarmee zullen instemmen, is deze variant afgevallen.

een rol in het afstemmen van onderwerpen die alle schappen raken, waardoor er meer gezamenlijkheid ontstaat en *best practices* kunnen worden gedeeld.

In bovenstaande elementen (versterking opdrachtgeversrol, ondersteuning van de ambtelijke advisering en beter verbinden van gemeenteraden en provinciale staten) zit het wezenlijke belang van het creëren van een Bestuursbureau, los van RNH. Het gaat immers om taken die naar hun aard bij de opdrachtgever liggen (het invullen van het opdrachtgeverschap en het ondersteunen van de ambtelijke en bestuurlijke besluitvorming). Met de vorming van een Bestuursbureau ontstaat een toegewijde ondersteuning voor de schappen, die los komt te staan – maar vanzelfsprekend zeer veel contact heeft met – de beheerder. Dit Bestuursbureau staat ten dienste van de participanten in de schappen. Eigenaar van het Bestuursbureau zijn alle participanten in de schappen gezamenlijk. Het voorzittersoverleg fungeert namens hen als vertegenwoordiger van de besturen in de rol van opdrachtgever voor het Bestuursbureau. Het voorzittersoverleg blijft de rol vervullen van informele afstemming over schapsoverstijgende zaken tussen de (vice-)voorzitters van de betrokken recreatieschappen. Besluitvorming blijft zoals nu ook het geval is voorbehouden aan de besturen van de recreatieschappen. De invloed van de participanten verandert daarmee niet en wordt versterkt door een professioneel Bestuursbureau dat de schapsbestuurders ondersteunt. Het Bestuursbureau kent een beperkte omvang van kwalitatief hoogwaardige professionals (bestuurssecretaris, inhoudelijk adviseur en secretariaat). Dit wordt hierna uitgewerkt.

Taken

Wij onderscheiden de volgende taken voor het Bestuursbureau:

Ambtelijk opdrachtgever van de beheerder, namens de schapsbesturen

Het Bestuursbureau vervult, namens de besturen van de recreatieschappen, het ambtelijk opdrachtgeverschap naar de beheerder. Deze rol betekent het invullen en bewaken van het 'programma van eisen' voor het beheer in elk van de schappen en alle zaken die te maken hebben met het beheercontract, tarieven en verantwoording door RNH over de verrichte werkzaamheden. Wanneer bestuurlijke besluitvorming over deze zaken nodig is, wordt deze door het Bestuursbureau voorbereid ten behoeve van de bestuurders in DB's en AB's. RNH zal de voorbereiding van de stukken voor de schapsbesturen die betrekking hebben op de uitvoering blijven doen. Daar waar de stukken betrekking hebben op de invulling van de opdrachtgeversrol zal het Bestuursbureau deze opstellen.

Secretariaat voor de besturen van de schappen, adviescommissies en Voorzittersoverleg

Het Bestuursbureau voorziet in secretariële en administratieve ondersteuning van de DB's, de AB's, de ambtelijke adviescommissies en het Voorzittersoverleg. Het zorgt voor het plannen van de vergaderingen, de agenda en stukkenstroom, het verslag en het bijhouden van een actielijst.

Bestuurssecretaris en (technisch) voorzitter ambtelijke adviescommissies

Het Bestuursbureau vervult de secretaris-taak van de DB's en AB's van de recreatieschappen en de afstemming in het informele Voorzittersoverleg. Dit heeft een inhoudelijke component en een secretariële component. De secretariële component houdt in: het plannen van de vergaderingen, de stukkenstroom, het verslag en het bijhouden van een actielijst. Het Bestuursbureau doet dit ook voor de ambtelijke adviescommissies. Te denken valt ook aan ondersteuning van de adviescommissies bij WOB-verzoeken of participatietrajecten. Nadere afspraken zullen hierover gemaakt moeten worden tussen het Bestuursbureau en de adviescommissies.

De inhoudelijke component houdt in: het voorbereiden van de agenda, het beoordelen van de stukken op inhoud, duidelijkheid en ordentelijke besluitvorming(sprocedures). Ook ondersteunt het Bestuursbureau de voorzitter van het schap in diens rol. Het Bestuursbureau adviseert niet individuele bestuurders binnen het DB/AB; dat is de taak van de ambtelijk ondersteuner van de desbetreffende bestuurder. Het Bestuursbureau zal een deel van de stukken die in de

adviescommissies, DB's en AB's en Voorzittersoverleg worden besproken, zelf produceren. In de meeste gevallen – wanneer de stukken gaan over beheerkwesties of gebiedsontwikkelingen op schapsniveau – zullen de stukken door RNH worden geschreven. Dan toetst het Bestuursbureau deze stukken. Ook verbindt het Bestuursbureau onderwerpen die in meerdere schappen actueel zijn aan elkaar, om zo de samenwerking tussen de schappen verder te verbeteren.

Omdat het Bestuursbureau het secretariaat van het Voorzittersoverleg vervult, betrekt het ook – bijvoorbeeld via de ambtelijke adviescommissies – alle deelnemers in de verschillende schappen bij de voorbereiding van dit overleg en de afstemming van de stukken. Dat geldt uiteraard ook bij de terugkoppeling van hetgeen in het Voorzittersoverleg is besproken.

Om deze taken goed te kunnen vervullen, vervult het Bestuursbureau het (technisch) voorzitterschap van de ambtelijke adviescommissies. Op deze wijze wordt de verbinding tussen het Bestuursbureau en de ambtelijke ondersteuning van de individuele schapsbestuurders geborgd en worden de adviescommissies beter gefaciliteerd om hun taak te vervullen. Samen met de deelnemers van de adviescommissies kan ook verkend worden hoe de betrokkenheid van gemeenteraden en Provinciale Staten bij de schappen versterkt kan worden.

In onderstaand schema is de governance- en beheersstructuur weergegeven inclusief het Bestuursbureau.

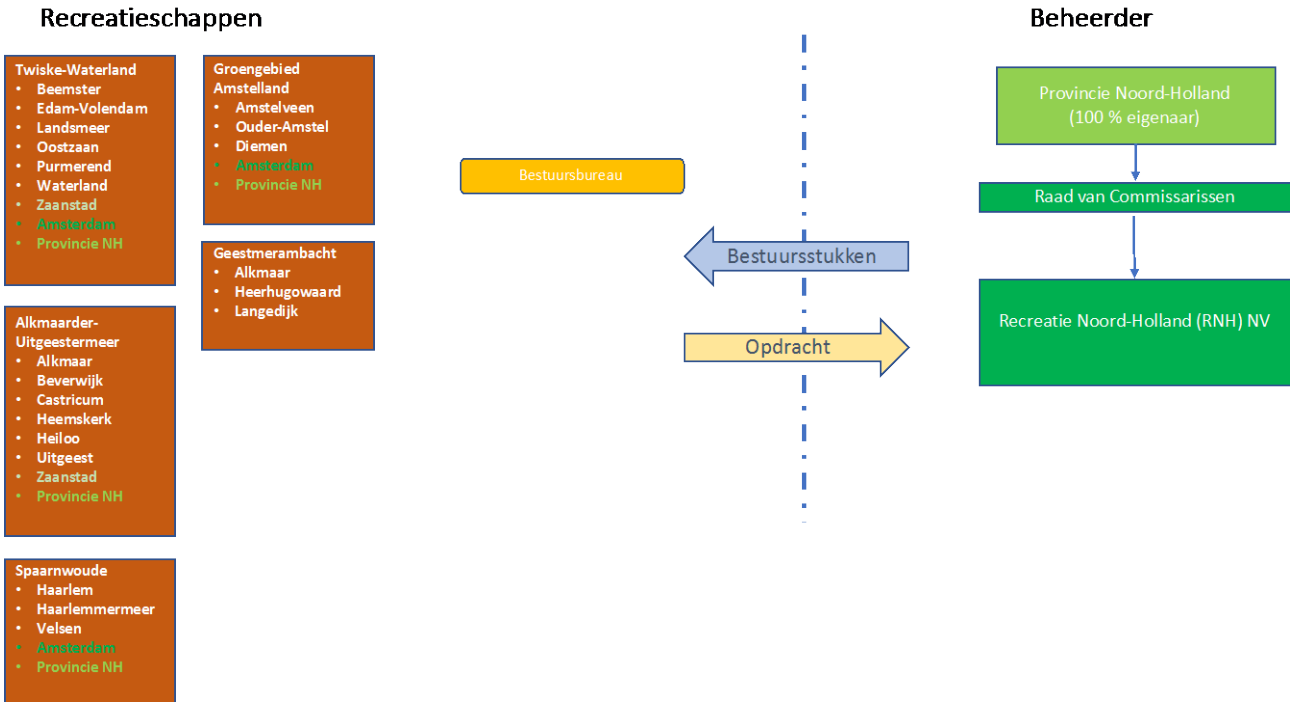

Inschatting personele omvang en financiële gevolgen

Het Bestuursbureau dient klein en slagvaardig te zijn. De versterking van de opdrachtgeversrol vraagt een investering in ambtelijke capaciteit. Voorgesteld wordt om het Bestuursbureau te laten bestaan uit 2,75 fte. Deze inschatting is gebaseerd op de gegevens uit het rapport *Knip beleid en uitvoering RNH* (Berenschot, maart 2020) en een gesprek met de directeur van RNH. Het gaat om de volgende functies:

- 2 fte inhoudelijk medewerkers, waarbij kan worden gedacht aan 1 fte (schaal 13) als bestuurssecretaris voor alle schappen, en 1 fte (schaal 11) als diens rechterhand. Hierbij gaat het om nieuwe functies, omdat deze taken momenteel niet, of slechts zeer beperkt en dan verdeeld over vele personen, bij RNH belegd zijn.

- 0,75 fte secretariële ondersteuning (schaal 7). Deze taak is nu bij RNH belegd en kan in mindering worden gebracht op de formatie van RNH.

De formatie van het Bestuursbureau wordt gefinancierd door de gezamenlijke participanten, naar rato van hun financiële bijdrage in het (de) recreatieschap(pen) per 1 januari 2020. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de financiële gevolgen van de inrichting van een Bestuursbureau. Het totaalbedrag voor de inrichting van het Bestuursbureau bedraagt op jaarbasis € 327.010,-[3]. Aangezien de bijdrage aan RNH wordt verlaagd met het bedrag dat voor de secretariaatsfunctie wordt besteed is het netto bedrag dat alle participanten gezamenlijk moeten bijdragen € 257.068,-. Het grootste deel van de kosten dragen de provincie en de gemeente Amsterdam. De kosten worden over de schappen verdeeld op basis van de omzet per schap. En binnen het schap worden de kosten over de deelnemers verdeeld volgens de afgesproken participantenverdeelsleutel. Dit leidt tot de verdeling over alle deelnemers zoals deze in bijlage 1 is opgenomen.

Positionering Bestuursbureau

Door de beperkte omvang ligt het voor de hand om het Bestuursbureau te huisvesten bij één van de participanten. Op die manier kan gebruik worden gemaakt van de faciliteiten (gebouw en voorzieningen, ICT, enzovoorts) die al aanwezig zijn; dit scheelt kosten. In de opdracht aan het Bestuursbureau zal worden vastgelegd dat het bureau voor de gezamenlijkheid van de recreatieschappen kan acteren, vrij van de afzonderlijke belangen van participanten en/of haar 'gastheer'. Het werkgeverschap (indienstneming) wordt door de gastheer ingevuld en gefaciliteerd. De invulling van de personele verantwoordelijkheid (beoordeling, voortgang etc.) van de bestuurssecretaris gebeurt door de voorzitter van het Voorzittersoverleg, namens de eigenaren van het Bestuursbureau (in casu: alle participanten in de recreatieschappen). De personele aansturing van de twee andere medewerkers gebeurt door de bestuurssecretaris. Gelet op de rol die het Bestuursbureau vervult bij de ondersteuning van de samenwerking tussen de schappen is de provincie bereid om binnen het college van Gedeputeerde Staten te bespreken of zij het gastheerschap kan vervullen, mits de andere participanten hiertegen geen bezwaar hebben. Het ligt voor de hand dat het gastheerschap gecombineerd wordt met het werkgeverschap. Dit wordt kwartiermakersfase (zie onder) nader uitgewerkt.

Vervolg

De besluitvorming in de verschillende schapsbesturen is voorzien in april/mei 2021. Als de besturen instemmen worden de financiële gevolgen betrokken bij de begroting 2022 (1e begrotingswijziging). Na instemming zal een kwartiermakerfase starten die er toe moet leiden dat per 1 januari 2022 het bestuursbureau van start kan. In deze fase wordt onder ander onderzocht of er aanpassingen in organisatieverordening en de mandaatregeling van RNH nodig zijn. Bij de personele invulling zullen vertegenwoordigers van de verschillende adviescommissies betrokken worden. Omdat het Bestuursbureau een nieuw element in de governance en beheersstructuur van de recreatieschappen in Noord-Holland is, zal na 1 jaar een beknopte tussenevaluatie plaatsvinden over de werking van het Bestuursbureau. Wij stellen voor voor het 3e jaar een evaluatie uit te voeren gericht op de vraag of de verbeteringen zijn gerealiseerd en of de benodigde formatie-omvang toereikend is.

[3] De berekening is gebaseerd op de brutosalariskosten passend bij de salarisschaal vermenigvuldigd met een opslag van 1,47 voor de totale werkgeverslasten, daarbovenop is er rekening gehouden met een opslag voor overhead van 30 procent.

Bijlage 1 Verdeling kosten Bestuursbureau per deelnemer via verdeelsleutel omzet

Verdeelsleutel	Omzet		
	Bruto bijdrage	Verrekening	Netto bijdrage
Provincie Noord-Holland	€ 134.492	€ 28.766	€ 105.726
Gemeenten			
Amsterdam	€ 67.986	€ 14.541	€ 53.445
Zaanstad	€ 13.289	€ 2.842	€ 10.447
Purmerend	€ 3.530	€ 755	€ 2.775
Landsmeer	€ 901	€ 193	€ 708
Oostzaan	€ 367	€ 78	€ 288
Wormerland	€ 339	€ 73	€ 267
Beemster	€ 339	€ 73	€ 267
Edam-Volendam	€ 739	€ 158	€ 581
Waterland	€ 361	€ 77	€ 284
Amstelveen	€ 9.568	€ 2.047	€ 7.522
Diemen	€ 3.231	€ 691	€ 2.540
Ouder-Amstel	€ 1.491	€ 319	€ 1.172
Alkmaar	€ 25.765	€ 5.511	€ 20.254
Heerhugowaard	€ 12.796	€ 2.737	€ 10.059
Langedijk	€ 6.504	€ 1.391	€ 5.113
Haarlem	€ 17.567	€ 3.757	€ 13.810
Haarlemmermeer	€ 13.447	€ 2.876	€ 10.571
Velsen	€ 7.103	€ 1.519	€ 5.584
Castricum	€ 1.870	€ 400	€ 1.470
Uitgeest	€ 1.870	€ 400	€ 1.470
Beverwijk	€ 1.547	€ 331	€ 1.216
Heemskerk	€ 1.043	€ 223	€ 820
Heiloo	€ 863	€ 185	€ 679
Totaal	€ 327.010	€ 69.943	€ 257.068

Bijdrage per deelnemer									
Verdeelsleutel	**Omzet**			**Gelijke delen**			**Deelnemers**		
	Bruto bijdrage	**Verrekening**	**Netto bijdrage**	**Bruto bijdrage**	**Verrekening**	**Netto Bijdrage**	**Bruto bijdrage**	**Verrekening**	**Netto Bijdrage**
Provincie Noord-Holland	134492	28766	€ 105.726	121229	28766	€ 92.463	139480	28766	€ 110.714
Gemeenten	0	0		0	0		0	0	
Amsterdam	67986	14541	€ 53.445	59712	14541	€ 45.171	58872	14541	€ 44.331
Zaanstad	13289	2842	€ 10.447	21105	2842	€ 18.263	28378	2842	€ 25.536
Purmerend	3530	755	€ 2.775	4153	755	€ 3.398	6489	755	€ 5.734
Landsmeer	901	193	€ 708	1060	193	€ 867	1655	193	€ 1.463
Oostzaan	367	78	€ 288	432	78	€ 353	674	78	€ 596
Wormerland	339	73	€ 267	399	73	€ 326	623	73	€ 551
Beemster	339	73	€ 267	399	73	€ 326	623	73	€ 551
Edam-Volendam	739	158	€ 581	870	158	€ 712	1359	158	€ 1.201
Waterland	361	77	€ 284	425	77	€ 348	664	77	€ 587
Amstelveen	9568	2047	€ 7.522	10072	2047	€ 8.025	7869	2047	€ 5.822
Diemen	3231	691	€ 2.540	3401	691	€ 2.710	2657	691	€ 1.966
Ouder-Amstel	1491	319	€ 1.172	1570	319	€ 1.251	1226	319	€ 907
Alkmaar	25765	5511	€ 20.254	40353	5511	€ 34.842	28041	5511	€ 22.530
Heerhugowaard	12796	2737	€ 10.059	19686	2737	€ 16.949	12304	2737	€ 9.567
Langedijk	6504	1391	€ 5.113	10007	1391	€ 8.615	6254	1391	€ 4.863
Haarlem	17567	3757	€ 13.810	8783	3757	€ 5.026	6642	3757	€ 2.885
Haarlemmermeer	13447	2876	€ 10.571	6723	2876	€ 3.847	5110	2876	€ 2.233
Velsen	7103	1519	€ 5.584	3551	1519	€ 2.032	2555	1519	€ 1.036
Castricum	1870	400	€ 1.470	3401	400	€ 3.001	4088	400	€ 3.688
Uitgeest	1870	400	€ 1.470	3401	400	€ 3.001	4088	400	€ 3.688
Beverwijk	1547	331	€ 1.216	2812	331	€ 2.481	3270	331	€ 2.939
Heemskerk	1043	223	€ 820	1897	223	€ 1.674	2453	223	€ 2.229
Heiloo	863	185	€ 679	1570	185	€ 1.385	1635	185	€ 1.450
Totaal	€ 327.010	€ 69.943	€ 257.068	€ 327.010	€ 69.943	€ 257.068	€ 327.010	€ 69.943	€ 257.067

Bijdrage per deelnemer

Verdeelsleutel	Omzet		
	Bruto bijdrage	Verrekening	Netto bijdrage
Provincie Noord-Holland	€ 134.492	€ 28.766	€ 105.726
Gemeenten			
Amsterdam	€ 67.986	€ 14.541	€ 53.445
Zaanstad	€ 13.289	€ 2.842	€ 10.447
Purmerend	€ 3.530	€ 755	€ 2.775
Landsmeer	€ 901	€ 193	€ 708
Oostzaan	€ 367	€ 78	€ 288
Wormerland	€ 339	€ 73	€ 267
Beemster	€ 339	€ 73	€ 267
Edam-Volendam	€ 739	€ 158	€ 581
Waterland	€ 361	€ 77	€ 284
Amstelveen	€ 9.568	€ 2.047	€ 7.522
Diemen	€ 3.231	€ 691	€ 2.540
Ouder-Amstel	€ 1.491	€ 319	€ 1.172
Alkmaar	€ 26.390	€ 5.511	€ 20.879
Dijk en Waard	€ 18.675	€ 2.737	€ 15.938
Haarlem	€ 17.567	€ 3.757	€ 13.810
Haarlemmermeer	€ 13.447	€ 2.876	€ 10.571
Velsen	€ 7.103	€ 1.519	€ 5.584
Castricum	€ 1.870	€ 400	€ 1.470
Uitgeest	€ 1.870	€ 400	€ 1.470
Beverwijk	€ 1.547	€ 331	€ 1.216
Heemskerk	€ 1.043	€ 223	€ 820
Heiloo	€ 863	€ 185	€ 679
Totaal	**€ 327.010**	€ 69.943	€ 257.068

Verdeling per schap

Twiske Waterland

Deelnemer	Netto Bijdrage
Provincie Noord-Holland	24490
Gemeenten	
Amsterdam	10296
Zaanstad	3745
Purmerend	2775
Landsmeer	708
Oostzaan	288
Wormerland	267
Beemster	267
Edam-Volendam	581
Waterland	284
Totaal	**43702**

Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Deelnemer	Netto Bijdrage
Provincie Noord-Holland	13913
Gemeenten	
Zaanstad	6702
Alkmaar	2008
Castricum	1470
Uitgeest	1470
Beverwijk	1216
Heemskerk	820
Heiloo	679
Totaal	**28277**

Groengebied Amstelland

Deelnemer	Netto Bijdrage
Provincie Noord-Holland	13627
Gemeenten	
Amsterdam	23982
Amstelveen	7522
Diemen	2540
Ouder-Amstel	1172
Totaal	**48843**

Geestmerambacht

Deelnemer	Netto Bijdrage
Alkmaar	18738
Dijk en Waard	14681
Totaal	**33419**

Spaarnwoude

Deelnemer	Netto Bijdrage
Provincie Noord-Holland	53696
Gemeenten	
Amsterdam	19167
Haarlem	13810
Haarlemmermeer	10571
Velsen	5584
Totaal	**102827**

Recreatieschappen	Twiske-Waterland				Groengebied				Geestmerambacht				Spaarnwoude				Alkmaarder								
	Aandeel	Bedrag	Verrekening	Bedrag deeln	Aandeel	Bedrag	Verrekening	Bedrag deeln	Aandeel	Bedrag	Verrekening	Bedrag deeln	Aandeel	Bedrag	Verrekening	Bedrag deeln	Aandeel	Bedrag	Verrekening	Bedrag deeln	Aandeel	Bedrag		Verrekening		
RNH	**0,17**	**55592**	**11890**		**0,19**	**62132**	**13289**		**0,13**	**42511**	**9093**		**0,40**	**130804**	**27977**		**0,11**	**35971**	**7694**		**1,00**	**327010**		**69943**	**69943**	
Provincie Noord-Holland	56,04%	31154	6663	24490	27,90%	17335	3708	13627				0	52%	68306	14610	53696	49%	17698	3785	13913		**134492**	Provincie Noord-Holland	1,00		
Gemeenten				0			0	0				0		0	0				0	0		**0**	**Gemeenten**			
Amsterdam	23,56%	13097	2801	10296	49,10%	30507	6525	23982				0	19%	24382	5215	19167			0	0		**67986**	Amsterdam	2,00		
Zaanstad	8,57%	4764	1019	3745			0	0				0			0	0	24%	8525	1823	6702		**13289**	Zaanstad	6,00		
Purmerend	6,35%	3530	755	2775			0	0				0			0	0			0	0		**3530**	Purmerend			
Landsmeer	1,62%	901	193	708			0	0				0			0	0			0	0		**901**	Landsmeer			
Oostzaan	0,66%	367	78	288			0	0				0			0	0			0	0		**367**	Oostzaan			
Wormerland	0,61%	339	73	267			0	0				0			0	0			0	0		**339**	Wormerland			
Beemster	0,61%	339	73	267			0	0				0			0	0			0	0		**339**	Beemster			
Edam-Volendam	1,33%	739	158	581			0	0				0			0	0			0	0		**739**	Edam-Volendam			
Waterland	0,65%	361	77	284			0	0				0			0	0			0	0		**361**	Waterland			
Amstelveen				0	15,40%	9568	2047	7522				0			0	0			0	0		**9568**	Amstelveen			
Diemen				0	5,20%	3231	691	2540				0			0	0			0	0		**3231**	Diemen			
Ouder-Amstel				0	2,40%	1491	319	1172				0			0	0			0	0		**1491**	Ouder-Amstel			
Alkmaar				0			0	0	56%	23836	5098	18738			0	0	7%	2554	546	2008		**26390**	Alkmaar	3,00		
Dijk en Waard (Heerhugowaard/Langedijk)				0			0	0	44%	18675	3994	14681			0	0			0	0		**18675**	Dijk en Waard	7,00		
Haarlem				0			0	0				0	13%	17567	3757	13810			0	0		**17567**	Haarlem	4,00		
Haarlemmermeer				0			0	0				0	10%	13447	2876	10571			0	0		**13447**	Haarlemmermeer	5,00		
Velsen				0			0	0				0	5%	7103	1519	5584			0	0		**7103**	Velsen			
Castricum				0			0	0				0			0	0	5%	1870	400	1470		**1870**	Castricum			
Uitgeest				0			0	0				0			0	0	5%	1870	400	1470		**1870**	Uitgeest			
Beverwijk				0			0	0				0			0	0	4%	1547	331	1216		**1547**	Beverwijk			
Heemskerk				0			0	0				0			0	0	3%	1043	223	820		**1043**	Heemskerk			
Heiloo							0	0				0			0	0	2%	863	185	679		**863**	Heiloo			
Totaal	**100%**	**55592**	**11890**	**43702**	**100%**	**62132**	**13289**	**48843**	**100%**	**42511**	**9093**	**33419**	**100%**	**130804**	**27977**	**102827**	**100%**	**35971**	**7694**	**28277**	**0**	**327010**		**0**	**28**	**0**	**0**
				43702				48843				33419				102827				28277						

Uitgangspunten

1. Verdeelsleutel gebaseerd op 'batenverdeling'
2. FTE totaal 2,75
3. Schaal 13 1 FTE
4. Schaal 11 1 FTE
5. Schaal 7. 1 FTE
6. Factor werkgeverslasten 1,47
7. Factor overhead 0,3

Berekening kosten	Per maand	Werkgeverslasten	Overhead	Totaal
Salarisschaal 13	6200	109368	32810	142178
Salarisschaal 11	5010	88376	26513	114889
Salarisschaal 7	3050	53802	16141	69943
Totaal				**327010**

Recreatieschappen	Twiske-Waterland		Groengebied		Geestmerambacht		Spaarnwoude		Alkmaarder				
	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	
RNH	**0,20**	**65402**	**0,20**	**65402**	**0,20**	**65402**	**0,20**	**65402**	**0,20**	**65402**	**1,00**	327010	
Provincie Noord-Holland	56,04%	36651	27,90%	18247			52%	34153	49%	32178		121229	Provincie Noord-Holland
Gemeenten												0	Gemeenten
Amsterdam	23,56%	15409	49,10%	32112			19%	12191				59712	Amsterdam
Zaanstad	8,57%	5605							24%	15500		21105	Zaanstad
Purmerend	6,35%	4153										4153	Purmerend
Landsmeer	1,62%	1060										1060	Landsmeer
Oostzaan	0,66%	432										432	Oostzaan
Wormerland	0,61%	399										399	Wormerland
Beemster	0,61%	399										399	Beemster
Edam-Volendam	1,33%	870										870	Edam-Volendam
Waterland	0,65%	425										425	Waterland
Amstelveen			15,40%	10072								10072	Amstelveen
Diemen			5,20%	3401								3401	Diemen
Ouder-Amstel			2,40%	1570								1570	Ouder-Amstel
Alkmaar					56%	36671			7%	4644		41314	Alkmaar
Dijk en Waard (Heerhugowaard/Langedijk)					44%	28731						28731	Heerhugowaard
Haarlem							13%	8783				8783	Haarlem
Haarlemmermeer							10%	6723				6723	Haarlemmermeer
Velsen							5%	3551				3551	Velsen
Castricum									5%	3401		3401	Castricum
Uitgeest									5%	3401		3401	Uitgeest
Beverwijk									4%	2812		2812	Beverwijk
Heemskerk									3%	1897		1897	Heemskerk
Heiloo									2%	1570		1570	Heiloo
Totaal	**100%**	**65402**	**100%**	**65402**	**100%**	**65402**	**100%**	**65402**	**100%**	**65402**		327010	

Uitgangspunten

1. Verdeelsleutel gebaseerd op 'batenverdeling'
2. FTE totaal 2,75
3. Schaal 13 1 FTE
4. Schaal 11 1 FTE
5. Schaal 7. 1 FTE
6. Factor werkgeverslasten 1,47
7. Factor overhead 0,3

Berekening kosten	Per maand	Werkgeverslasten	Overhead	Totaal
Salarisschaal 13	6200	109368	32810	142178
Salarisschaal 11	5010	88376	26513	114889
Salarisschaal 7	3050	53802	16141	69943
Totaal				**327010**

Recreatieschappen	Twiske-Waterland			Groengebied		Geestmerambacht		Spaarnwoude		Alkmaarder				
	Deelnemers	Bedrag		Deelnemers	Bedrag	Deelnemers	Bedrag	Deelnemers	Bedrag	Deelnemers	Bedrag	Totaal deeln	Bedrag	
	10,00			**5,00**		**4,00**		**5,00**		**8,00**		**32,00**		
Aandeel	**0,31**	**102191**		**0,16**	**51095**	**0,13**	**40876**	**0,16**	**51095**	**0,25**	**81753**	**1,00**	**327010**	
Provincie Noord-Holland	56,04%	57268		27,90%	14256			53%	27081	50%	40876		**139480**	Provincie Noord-Holland
Gemeenten													**0**	**Gemeenten**
Amsterdam	23,56%	24076		49,10%	25088			19%	9708				**58872**	Amsterdam
Zaanstad	8,57%	8758								24%	19621		**28378**	Zaanstad
Purmerend	6,35%	6489											**6489**	Purmerend
Landsmeer	1,62%	1655											**1655**	Landsmeer
Oostzaan	0,66%	674											**674**	Oostzaan
Wormerland	0,61%	623											**623**	Wormerland
Beemster	0,61%	623											**623**	Beemster
Edam-Volendam	1,33%	1359											**1359**	Edam-Volendam
Waterland	0,65%	664											**664**	Waterland
Amstelveen				15,40%	7869								**7869**	Amstelveen
Diemen				5,20%	2657								**2657**	Diemen
Ouder-Amstel				2,40%	1226								**1226**	Ouder-Amstel
Alkmaar						56%	22919			7%	5723		**28642**	Alkmaar
Heerhugowaard						44%	17957						**17957**	Heerhugowaard
Haarlem								13%	6642				**6642**	Haarlem
Haarlemmermeer								10%	5110				**5110**	Haarlemmermeer
Velsen								5%	2555				**2555**	Velsen
Castricum										5%	4088		**4088**	Castricum
Uitgeest										5%	4088		**4088**	Uitgeest
Beverwijk										4%	3270		**3270**	Beverwijk
Heemskerk										3%	2453		**2453**	Heemskerk
Heiloo										2%	1635		**1635**	Heiloo
Totaal	**100%**	**102191**	**0%**	**100%**	**51095**	**100%**	**40876**	**100%**	**51095**	**100%**	**81753**		**327010**	

Uitgangspunten

1. Verdeelsleutel gebaseerd op 'batenverdeling'
2. FTE totaal 2,75
3. Schaal 13 1 FTE
4. Schaal 11 1 FTE
5. Schaal 7. 1 FTE
6. Factor werkgeverslasten 1,47
7. Factor overhead 0,3

Berekening kosten	Per maand	Werkgeversla	Overhead	Totaal
Salarisschaal 13	6200	109368	32810	142178
Salarisschaal 11	5010	88376	26513	114889
Salarisschaal 7	3050	53802	16141	69943
Totaal				**327010**

Recreatieschappen	Twiske-Waterland		Groengebied		Geestmerambacht		Spaarnwoude		Alkmaarder							
	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag				
RNH	**0,17**	**11890**	**0,19**	**13289**	**0,13**	**9093**	**0,40**	**27977**	**0,11**	**7694**	**1,00**	**69943**				
Provincie Noord-Holland	56,04%	6663	27,90%	3708			52%	14610	49%	3785		**28766**	Provincie Noord-Hollanc	1,00		
Gemeenten												**0**	**Gemeenten**			
Amsterdam	23,56%	2801	49,10%	6525			19%	5215				**14541**	Amsterdam	2,00		
Zaanstad	8,57%	1019							24%	1823		**2842**	Zaanstad	6,00		
Purmerend	6,35%	755										**755**	Purmerend			
Landsmeer	1,62%	193										**193**	Landsmeer			
Oostzaan	0,66%	78										**78**	Oostzaan			
Wormerland	0,61%	73										**73**	Wormerland			
Beemster	0,61%	73										**73**	Beemster			
Edam-Volendam	1,33%	158										**158**	Edam-Volendam			
Waterland	0,65%	77										**77**	Waterland			
Amstelveen			15,40%	2047								**2047**	Amstelveen			
Diemen			5,20%	691								**691**	Diemen			
Ouder-Amstel			2,40%	319								**319**	Ouder-Amstel			
Alkmaar					55%	4965			7%	546		**5511**	Alkmaar	3,00		
Heerhugowaard					30%	2737						**2737**	Heerhugowaard	7,00		
Langedijk					15%	1391						**1391**	Langedijk			
Haarlem							13%	3757				**3757**	Haarlem	4,00		
Haarlemmermeer							10%	2876				**2876**	Haarlemmermeer	5,00		
Velsen							5%	1519				**1519**	Velsen			
Castricum									5%	400		**400**	Castricum			
Uitgeest									5%	400		**400**	Uitgeest			
Beverwijk									4%	331		**331**	Beverwijk			
Heemskerk									3%	223		**223**	Heemskerk			
Heiloo									2%	185		**185**	Heiloo			
Totaal	**100%**	**11890**	**100%**	**13289**	**100%**	**9093**	**100%**	**27977**	**100%**	**7694**	**0**	**69943**		**0**	**28**	**0**	**0**

Uitgangspunten

1. Verdeelsleutel gebaseerd op 'batenverdeling'
2. FTE totaal 2,75
3. Schaal 13 1 FTE
4. Schaal 11 1 FTE
5. Schaal 7. 1 FTE
6. Factor werkgeverslasten 1,47
7. Factor overhead 0,3

Berekening kosten	Per maand	Werkgeverslasten	Overhead	Totaal	
Salarisschaal 13	6200	109368	32810	142178	
Salarisschaal 11	5010	88376	26513	114889	
Salarisschaal 7	3050	53802	16141	69943	
Totaal				**327010**	257068

Bijlage 5
Voorstel Governance – en beheerstructuur receatieschappen Noord Holland en inrichting bestuursbureau

Mededelingen n.a.v. behandeling governance in AC- vergaderingen
De governance is al jaren onderwerp van gesprek in de recreatieschappen. Ook onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer en Berenschot in het verleden geven aan dat er verbetering wenselijk is. Daarnaast hebben alle voorzitters van de recreatieschappen een brief naar de onderhandelaars van de provincie gestuurd waarbij zij aandrongen op een onderzoek naar de splitsing tussen beleid- en uitvoering bij Recreatie Noord Holland. Dit verzoek is opgenomen in het coalitie akkoord en de bestuursopdracht, waar alle vijf schapsbesturen mee hebben ingestemd en aan hebben meebetaald. Het advies om te komen tot een bestuursbureau is de uitkomst van dit gezamenlijk gevolgde proces en dus antwoord op de geformuleerde bestuursopdracht.

Spaarnwoude:
Kwetsbaarheid m.b.t. de formatie
Er komen 3 medewerkers te werken voor het bestuursbureau. Deze kunnen elkaar onderling vervangen. Op basis van de inschatting van het takenpakket is het aantal van 3 bepaald. Om de kwetsbaarheid op de zogenaamde PIOFACH-taken te minimaliseren is de provincie Noord- Holland bereid de 3 medewerkers te huisvesten en het werkgeverschap te faciliteren en te zorgen voor de ondersteuning (bv. automatisering, archivering, telefoonbereikbaarheid etc.). Een en ander moet nog nader uitgewerkt worden door de kwartiermaker. Voor het kwartiermaken is er ook een begeleidingsgroep die bestaat uit de AC leden van elk recreatieschap naast medewerkers van Recreatie Noord Holland waar juist deze uitwerkingszaken besproken kunnen worden.
De programma manager van Recreatie Noord Holland zal (net als nu) altijd inhoudelijk informatie kunnen geven over de bestuursstukken. De achtervang is hiermee goed geregeld.
Uitleg bij eerste tabel van bijlage 4
In bijlage 4 zijn 3 staatjes opgenomen omdat er vragen waren of de voorgestelde verdeling op basis van de omzet wel reeel was en hoe andere verdelingen (gelijke delen voor alle schappen of op basis van het aantal deelnemers) er uit zouden zien. Het zijn dus geen keuzes maar vergelijkingen. We stellen voor om de verdeling van de kosten te doen volgens de nu afgesproken verdeelsleutels namelijk omzet.
Realistische planning
Op 27 mei hebben (naar verwachting) alle vijf de Algemeen Besturen van de recreatieschappen een besluit genomen over de goververnance. Hierna kan al het voorbereidende werk waar de kwartiermaker nu al mee bezig is verder uitgevoerd worden samen met de ingestelde begeleidingscommissie. De voortgang hierover wordt gemeld in het voorzittersoverleg op 19 mei a.s.
Verwacht wordt dat op het voorzittersoverleg van 1 september al het voorbereidende werk klaar is en de definitieve uitwerking van het bestuursbureau ter besluitvorming aan de schappen kan worden voorgelegd. Op 2 december is dan een definitief besluit van alle 5 recreatieschappen waardoor de start van het bureau op 1 januari 2022 mogelijk is. Deze planning biedt ook voldoende tijd om daar waar nodig een zienswijze van gemeenteraden in te winnen.

Alkmaarder- en Uitgeestermeer:
Kwetsbaarheden
Zie onder Spaarnwoude.
Voordelen voor de deelnemers
De behoefte aan een duidelijke rolverdeling tussen opdrachtgever (de (gezamenlijke) schapsbesturen) en opdrachtnemer (de beheer- en uitvoeringsorganisatie; nu RNH) wordt door de vorming van een bestuursbureau gerealiseerd. De behartiging van het schapsbelang krijgt hiermee inhoud. De komst van het bestuursbureau leidt voor de deelnemers ertoe dat er een orgaan komt dat vanuit het belang van de schappen de besturen adviseert en dient.
Daarnaast kan van de gecontracteerde uitvoeringsorganisatie ook niet in alle gevallen verwacht worden dat zij het schapsbelang voor het organisatiebelang van Recreatie Noord Holland laten gaan. Het bestuursbureau kan daarbij voor alle vijf recreatieschappen aangeven of en wanneer het zinvol is om

beleid tussen de schappen af te stemmen. Door meer vooraf af te stemmen in het voorzittersoverleg zal er minder overleg nodig zijn in de afzonderlijke schappen wat uiteindelijke de bestuurlijke drukte moet verminderen. Het bestuursbureau kan dan ook gezien worden als tussenstap voor een mogelijk nog intensievere samenwerking van de afzonderlijke recreatieschappen, als daartoe door de schapsbesturen wordt besloten.
Het bestuursbureau moet de besturen adviseren over een nieuw (langlopend) contract met de uitvoeringsorganisatie en zorgen dat dat er komt. Hij kan hiervoor onafhankelijk een advies op stellen. RNH voelt zich nu soms ongemakkelijk dat zij zelf de bestuursstukken voor de contractverlenging moet opstellen. Ditzelfde geldt ook voor andere zaken waar de besturen opdrachtgever naar RNH zijn. Door het bestuursbureau daar verantwoordelijk voor te maken hoeven individuele AC leden hier minder aandacht aan te geven en kan de ambtelijke ondersteuning dus beperkter worden.
Naast de versterking van de advisering aan de schapsbesturen draagt het bestuursbureau ook bij aan de versterking en coördinatie van de ambtelijke advisering van de schapsbesturen via de AC's. Het bestuursbureau zorgt voor het voorzitterschap van de AC's, bewaakt de voortgang en kwaliteit van stukken en besluitvorming. Deze rol wordt nu veelal door de programmamanagers van RNH vervuld hetgeen tot een belangenafweging leidt tussen opdrachtgever en opdrachtnemersrol die niet wenselijk is. De programma manager vervult nu die taak die soms in conflict komt met ook de inhoudelijke behandeling door hem/ haar waardoor AC leden minder in de gelegeneheid worden gesteld opmerkingen vanuit hun belang te maken.

Twiske- Waterland
Eerste tabel in bijlage 4
Er zijn drie groepen netto bijdragen in de laatste bijlage. De eerste kolom moet worden aangehouden. Er is geen keuze voor de deelnemers hoe we deze kosten gaan verdelen. Het voorstel staat duidelijk in het besluit. De tabel is hierop aangepast.
De gekozen verdeelsleutel is de verdeelsleutel die nu ook al gehanteerd wordt door Recreatie Noord Holland als er werkzaamheden verricht worden voor alle schappen (zie bijvoorbeeld het voorstel voor de drukte monitor). Gezien de omvang van het totaal te verdelen bedrag is het niet te rechtvaardigen om de verdeelsleutel fundamenteel te veranderen. Immers het zou onterecht zijn als alle schappen eenzelfde percentage zouden betalen. Spaarnwoude heeft de grootste omzet en betaalt dus ook relatief het meeste aan het bestuursbureau. Dat is ook terecht want Spaarnwoude kost veel meer tijd dan een recreatieschap met minder omzet. Dat komt onder andere tot uiting in meer bestuursvoorstellen voor Spaarnwoude en er wordt veel vaker vergaderd in dit schap.

Geestmerambacht
Juiste percentages en bijbehorende bedragen
Het voorstel voor Geestmerambacht wordt aangepast aan de stand van CBS eind december 2020 waarbij aangesloten wordt op de programmanegroting van 2020. Hierbij betaald de gemeente Alkmaar 56,07% en de nieuwe gemeente Dijk & Waard 43,93% van de bijdrage (euro 42.511) van Geestmerambacht aan het bestuursbureau. Daarnaast zijn de netto te betalen verhoging in besluit en tekst opgenomen.
Anonimiseren van de namen in het voorstel
Het AC stelde voor om de namen van onder meer de kwartiermaker te anonimiseren in het voorstel.

Groengebied Amstelland
Evaluatie
Het AC stelt voor het voorstel uit te breiden met het punt evalueren van de samenwerking. In de toelichting van het bestuursbureau (bijlage 3) staat op pagina 5 onder het kopje "vervolg" aangegeven dat "na 1 jaar een zal een beknopte tussenevaluatie plaatsvinden over de werking van het bestuursbureau". Daarnaast wordt voorgesteld om "voor het 3^{e} jaar een evaluatie uit te voeren gericht op de vraag of de verbeteringen zijn gerealiseerd en of de benodigde formatie- omvang toereikend is".

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Voorstel AB Recreatieschap Spaarnwoude

Datum vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
Ontwikkeling Druktemonitor en Bezoekersportaal

Kernboodschap
Er is behoefte aan informatie om te kunnen sturen als het druk wordt in bepaalde gebieden. Dit voorstel voorziet de recreatieschappen in een instrument om inzicht in drukte te krijgen en het spreiden van drukte te bevorderen. In de opzet houden wij er rekening mee dat andere TBO's (terreinbeherende organisaties) kunnen aansluiten met als doel daarmee een provinciaal dekkende monitor te realiseren.

Het algemeen bestuur besluit
1. In te stemmen met de voorbereidingskosten voor de realisatie van de druktemonitor (€ 25.000,- incl. btw) en het verdelen van deze kosten over de vijf recreatieschappen, analoog aan de recreatiemonitor conform de verdeelsleutel Doorbelasting Alle Schappen (SPW 32%, SGP 6%, SMG 3%, Geestmerambacht 12%, Alkmaarder- en Uitgeestermeer 8%, IJ-Z 2%, Amstelland 20% en Twiske-Waterland 17%) waarbij € 10.250,- ten laste komt van het recreatieschap Spaarnwoude 2. Nog geen besluit te nemen over de investeringskosten van druktemonitor in afwachting van een provinciebrede analyse waarin ook andere terreinbeherende organisaties aan meewerken 3. In te stemmen met dekking van de kosten voor deelgebied SPW (€ 8.000) uit SPW bestemmingsreserve beheer en voor deelgebied SGP (€ 1.500) en deelgebied SMG (€ 750) uit de lopende exploitatie.

Bestuurlijke achtergrond
In de overleggen van de voorzitters (16-09-2020, 18-11-2020 en 27-01-2021) is aangegeven dat er een duidelijke behoefte bij de deelnemers is aan informatie om te kunnen sturen als het druk wordt in bepaalde gebieden. De provincie hecht in haar 'Visie Recreatie & Toerisme Noord-Holland' veel belang aan bestemmingsmanagement om de drukte te spreiden. In Noord-Holland/MRA is sprake van een structurele opgave door de toenemende verstedelijking die leidt tot een groter recreatiedruk. Deze toenemende recreatiedruk is niet op te lossen op de schaal van een individueel recreatieschap. Dat dit vraagt om een bovenregionale visie en strategie voor de schappen en natuurgebieden als geheel: hoe deze zich tot elkaar verhouden, hoe ze meer in relatie tot elkaar ontwikkeld kunnen worden en hoe de bezoekersstromen naar de gebieden gestuurd/beïnvloed kunnen worden. Druktemonitor moet geen losse activiteit op zich worden, het moet structureel bijdragen aan de gezamenlijk visie en strategie. Het is belangrijk dat hierover consensus is en dat er ingezet wordt op een integrale aanpak, waar druktemonitoring onderdeel van is. Advies is dus om op dit moment pas op de plaats te maken en eerst afspraken te maken met alle TBO's over de gezamenlijke strategie wat betreft de toenemende (structurele) recreatiedruk en de stappen die

hierin gezet dienen te worden. De provincie zal hiertoe het initiatief nemen. In dit traject zal dan de verkenning voor de druktemonitor (25.000 euro) van RNH ingebracht worden en mogelijk als prioritair project naar voren worden geschoven. Verder is het advies dan ook om, indien nodig, te zijner tijd akkoord te gaan met een schriftelijke ronde voor besluitvorming over de benodigde investering.

Onderbouwing besluit

Het NBTC voorspelt dat het in 2030 op bepaalde bestemmingen in Noord-Holland te druk zal worden door toename van het aantal toeristen. Veel steden en regio's lanceerden in 2020 instrumenten om drukte te meten en spreiding te bevorderen vanwege corona.

Voorkom ongewenste drukte

Afgelopen recreatieseizoen was het extra druk in onze recreatie- en natuurgebieden. Tijdens de corona-crisis was het recreëren in buitengebieden dan ook één van de weinige vormen van ontspanning in Nederland. Alhoewel wij blij zijn met de toenemende belangstelling signaleren wij ook de keerzijde van de toegenomen aantallen bezoekers en het intensieve ruimtegebruik. De overlast bestond uit te veel drukte bij entrees, stranden, picknick- en barbecueweides en op wandel- en fietsroutes. Dit is niet goed voor de leefbaarheid van een gebied voor bewoners, hindert een optimale beleving voor bezoekers en zorgt voor schade aan de natuur. Ook omwille van veiligheid moeten wij ongewenste drukte voorkomen, zeker nu corona een gezondheidsrisico vormt.

Verschuif drukte van natuurgebieden naar recreatiegebieden

Wij ervaren dat het in de natuurgebieden van andere TBO's soms zelfs te druk was. Daarbij was het in de recreatiegebieden relatief rustig, hoewel uit de recreatiemonitor blijkt dat het aantal bezoekers ook bij de schapsgebieden met meer dan 30% is gestegen. De schapsgebieden kunnen echter een bijdrage leveren in het spreiden van drukte over natuur- en recreatiegebieden. De ontwikkeling van de druktemonitor en het bezoekersportaal stemmen wij af met de andere TBO's met als doel een instrument te ontwikkelen dat in de hele provincie te gebruiken is.

Te leveren resultaten

De inzet van RNH moet uiteindelijk leiden tot een gezamenlijk instrument, voor dataverzameling en een bezoekersportaal voor het krijgen van inzicht over drukte in gebieden en het informeren van bezoekers met als doel het spreiden van drukte. Hiervoor moet eerst analyse plaatsvinden waarna en strategie uitgewerkt kan worden. Daarna komt pas de uitwerking van een druktemonitor. Dit als onderdeel van de bredere strategie om alle natuur- en recreatiegebieden meer in relatie tot elkaar te bezien en te ontwikkelen. Daarnaast een gezamenlijk investeringsvoorstel voor het aanschaffen van het instrument. Ten slotte maakt het opstellen van een investeringsvoorstel voor het vervangen van de verouderde recreatiemonitor ook onderdeel uit van deze opdracht. Dit laatste investeringsvoorstel wordt in het derde of vierde kwartaal aan het bestuur gepresenteerd. De investering voor het vervangen van de recreatiemonitor is niet meegenomen in de kosten van deze opdracht. De meetgegevens van de recreatiemonitor zijn onvoldoende bruikbaar voor de druktemonitor omdat de meetgegevens niet realtime kunnen worden uitgelezen. De aanpak van de opdracht is in bijlage 3 te vinden.

Snelle besluitvorming nodig voor gebruik instrument in recreatieseizoen 2021

Om de gewenste implementatie voor de zomer van dit jaar te halen, worden er nu al kosten gemaakt voordat bij alle vijf recreatieschappen de volledige besluitvorming is doorlopen. Het laatste recreatieschap heeft de vergadering van het AB gepland staan op 7 juli 2021. Daarom kiest RNH om vooruitlopend al met de voorbereidingen te starten voor een maximaal bedrag van euro 25.000,-. Dit bedrag wordt door RNH voorgeschoten. Na de gezamenlijke erkenning van de opgave en analyse wordt een strategie vastgesteld onder regie van de provincie Noord-Holland. Indien een druktemonitor door

alle partijen gewenst is moet duidelijk worden wat we met de monitoring willen bereiken. Daarna zal mogelijk een opdracht gevraagd worden voor een verdere investering via een schriftelijke ronde.

Inhoud behandeling in de overleggen van de voorzitters
Op het voorzittersoverleg van 16-09-2020 is een mededeling gedaan over de druktemonitor. Hierbij is aangegeven dat er een duidelijke behoefte bij de deelnemers is aan informatie om te kunnen sturen als het druk wordt in bepaalde gebieden. Er is aan RNH vervolgens opdracht gegeven om nadere voorstellen voor betere informatie uitwisseling uit te werken in samenwerking met anderen, waaronder de provincie Noord-Holland. Afgesproken is dat dit onderwerp terug komt op de agenda van het voorzittersoverleg alvorens dit te agenderen voor de besturen. Op 18 november is vervolgens in het voorzittersoverleg een voorstel voor bezoekersmanagement gedaan waarbij is ingestemd met de opdracht aan RNH om een plan van aanpak op te stellen om inzicht te krijgen in de drukte in de recreatie- en natuurgebieden in beheer bij de recreatieschappen. De deelnemers hebben hierbij aandacht gevraagd voor samenwerking met andere organisaties in het uitwisselen van data. Een volledig bezoekersmanagementsysteem omvat 6 modules (Data-verzameling, Bezoekersportaal, Data analyse, Sturen van bezoekersstromen, Publicatie en Proeftuin). Gevraagd is of het bezoekersmanagement systeem al voor de komende zomer uitgerold zou kunnen worden.
Aangezien de verschillende modules een behoorlijke investering vraagt is toen aangegeven dat de Modules dataverzameling en bezoekersportaal reeds inzicht in de bezoekersstromen geeft. Als er extra geld vrijkomt kan overwogen worden ook de andere modules verder uit te werken.

Risico's besluit

Indien u instemt met dit voorstel:
- Zullen eenmalig de kosten voor het recreatieschap toenemen en werkt u aan het moderniseren van uw bezoekersinformatie.

Indien u niet instemt met dit voorstel:
- Zal er geen bezoekersmanagementsysteem en portaal komen waardoor de recreatieschappen onvoldoende kunnen bijdragen in het spreiden van drukte

Bijdrage aan schapsdoelen

☐ **Verrassender landschap** (inclusief natuur en cultuurhistorie)
☐ **Betere verbindingen** (inclusief ontsluiting, porten en routes)
☐ **Wervende activiteiten** (inclusief ontwikkelen ontvangstgebieden verblijfsplekken en branding)
☒ **Bredere sociale betrokkenheid** (inclusief samenwerking, welzijn en landbouw)

Financiële onderbouwing

Financiële consequenties: JA
Toelichting: Het benodigde budget (euro 25.000,- incl. btw) is exclusief de inkoop van de software en ontwikkeling van het bezoekersportaal. Voorgesteld wordt om de kosten om te slaan over de 5 recreatieschappen analoog aan de recreatiemonitor conform de verdeelsleutel Doorbelasting Alle Schappen: SPW 32%, SGP 6%, SMG 3%, Geestmerambacht 12%, Alkmaarder- en Uitgeestermeer 8%, IJ-Z 2%, Amstelland 20% en Twiske-Waterland 17%. Dit betekent dat de volgende extra kosten voor rekening van het betreffende recreatieschap komen:

Financiële onderbouwing

-	Spaarnwoude	euro 10.250 incl. btw (te verdelen over SPW, SGP en SMG)
-	Geestmerambacht	euro 3.000 incl. btw
-	Alkmaarder- en Uitgeestermeer	euro 2.500 incl. btw (te verdelen over RAUM en IJ-Z)
-	Groengebied Amstelland	euro 5.000 incl. btw
-	Twiske- Waterland	euro 4.250 incl. btw
-	**Totaal**	**euro 25.000 incl. btw**

De kosten voor deelgebied SPW (€ 8.000) komen uit SPW bestemmingsreserve beheer (hoogte dd. 01-01-2021: € 1.630.428, hoogte 31-03-2021 met inachtname van begrotingswijzing 2021 en alle nog te nemen besluiten DB 15 april en AB 20 mei 2021 : € 599.229) en voor deelgebied SGP (€ 1.500) en deelgebied SMG (€ 750) uit de lopende exploitatie.

LASTEN					
Programma	Taakveld	2021	2022	2023	2024
1. Ontwikkeling en inrichting	5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie	10.250	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal		10.250			

BATEN					
Programma	Taakveld	2021	2022	2023	2024
Totaal					

Investeringsvoorstel: Nee
Toelichting: het investeringsbedrag is lager dan de drempel voor maatschappelijke investeringen.

Communicatie

Binnen het schap:
☒ Opnemen in de bestuursmededeling voor raden en Staten na AB vergadering
☐ Nieuwsbrief
☒ Internet
☐ Sociale media
☐ Persbericht
☐ Krant
☐ DB besluit als mededeling agenderen voor het AB
☐ Anders ....
☐ N.v.t.

Buiten het schap:
☐ Publiceren op Overheid.nl

Participatie
Deelnemers schap (gemeentelijke of provinciale afdelingen / bestuurlijke afstemming): Bij de voorbereiding van dit voorstel is samengewerkt met de provincie Noord-Holland en andere recreatieschappen in het voorzittersoverleg. Stakeholders binnen gebied: Bij de voorbereiding van dit voorstel is samengewerkt met andere terreinbeherende organisaties en de provincie Noord-Holland. Stakeholders buiten gebied (n.v.t.)

Planning
Voortgangsmelding in de vergadering van het algemeen bestuur op 20 mei en het voorzittersoverleg van 19 mei. Een investeringsvoorstel voor het vervangen van de recreatiemonitor wordt in het 3e/4e kwartaal gepresenteerd.

Bijlagen
1. Perspectief 2030 Bestemming Nederland (NBTC) 2. Quick scan bezoekersdrukte in recreatie- en natuurgebieden in Noord-Holland 3. Opstellen aanpak dataverzameling en bezoekersportaal

Datum vaststelling conceptvoorstel in uitvoeringsorganisatie	
Gebiedsteam	15 februari 2021
MT	2 maart 2021

Advies van adviescommissie 22 maart en besluit van dagelijks bestuur 15 april 2021
In alle AC's is aangegeven dat het voorstel in alle schappen wordt geagendeerd voor de gemaakte kosten van 'stap 1' van € 25.000 en de latere stappen voorlopig on hold te zetten in afwachting van een provinciebreed voorstel in samenwerking met de andere terreinbeherende organisaties. Het DB besluit het voorstel te agenderen voor het AB.

Behandelaar
Afdeling Realisatie & Communicatie, Mark Schoots, deskundige bezoekersmanagement

Akkoord
Akkoord programmamanager Elise Bos Eyssen In overleg met directeur RNH Jos Gilliam

2030 Perspectief

Bestemming Nederland

Een nieuwe visie op bestemming Nederland ten behoeve van het welzijn van alle Nederlanders

Over dit document

Dit document is een initiatief van NBTC Holland Marketing. Het kwam tot stand onder begeleiding van strategiebureau Fronteer, met de input van meer dan honderd *opinion leaders* en andere betrokkenen binnen en buiten de bezoekerseconomie. Voor u ligt de opbrengst van een uitvoerig cocreatieproces, het startpunt voor de gezamenlijke realisatie van de benoemde ambitie richting 2030.

Januari 2019

Voorwoord

Toeristen kijken met een frisse blik. Wat voor ons heel gewoon is, kan voor hen heel bijzonder zijn. Het afgelopen jaar bewonderden ruim 1,3 miljard mondiale reizigers, inclusief wijzelf, uiteenlopende plekken op de wereld. De UNWTO verwacht dat dit er in 2030 1,8 miljard zijn. Wereldburgers op zoek naar memorabele ervaringen en belevenissen. Daar gaat een enorme kracht vanuit; een kracht die we willen koesteren en benutten, en in goede banen willen leiden, ook in Nederland.

Het debat, dat hierover begin 2018 in de Tweede Kamer werd gevoerd, vormde de aanleiding voor de ontwikkeling van dit Perspectief 2030.

NBTC pakte de handschoen op en ontwikkelde gedurende een uitvoerig cocreatieproces samen met ruim honderd betrokkenen, van binnen en buiten de sector, deze visie. Wij bedanken iedereen die hieraan tot nu toe heeft bijgedragen.

Perspectief 2030 gaat over de bestemming Nederland. Over de transformatiekracht van toerisme en de bijdrage die deze sector levert aan de maatschappelijke opgaven van ons land. De visie houdt rekening met de grote verschillen per stad en streek. Zij overstijgt individuele actoren en raakt aan uiteenlopende aanpalende sectoren en beleidsterreinen. Betrokkenen, direct of indirect, kiezen hoe zij willen bijdragen aan het perspectief; ook NBTC.

Het maatschappelijk bewustzijn ten aanzien van toerisme verandert; onder reizigers, bewoners, bedrijven en bestuurders. De komende tien jaar vragen een andere kijk en aanpak dan de afgelopen tien jaar. De toekomst vraagt om nieuwe paradigma's als basis voor nieuwe inhoud en processen, nieuwe KPI's en veranderende rollen.

Dit Perspectief 2030 en de Toerisme Top vormen de start van een toerismedialoog.

Gezamenlijk maken we een beweging naar actie ten behoeve van een land waarin we met liefde wonen, werken en recreëren, waar gasten zich welkom voelen en graag op bezoek komen en waar ondernemers kunnen floreren. Een land dus, waar we allen profijt van hebben.

Samenwerken aan de realisatie hiervan is geen lineair proces en ook geen *quick win*. Het vraagt extra inspanningen en samenwerking over geografische, sectorale en departementale grenzen heen, waar belangen soms kunnen botsen.

Het is meer dan de moeite waard om met elkaar de transformatieve kracht van toerisme te benutten. We doen hierbij dan ook een oproep aan de overheid om ons daarbij te ondersteunen en te zorgen voor de noodzakelijke beleidsprioritering en facilitering.

Reacties die na de presentatie van Perspectief 2030 tijdens de Toerisme Top op 10 oktober 2018 zijn binnengekomen, zijn voor zover relevant en aanvullend verwerkt in deze finale versie. Vanaf nu wordt gewerkt aan een actieprogramma en de ondersteunende organisatie.

Tot nu ondervinden we veel bijval voor het perspectief, evenals enthousiasme om samen te werken aan de realisatie. Scepsis is een natuurlijk onderdeel van zo'n proces, maar dit is niet de tijd om langs de kant te blijven staan. Doe mee en draag bij aan de verdere realisatie van Perspectief 2030.

Samen sterk voor een geliefd, leefbaar en waardevol Nederland.

Jos Vranken
Algemeen Directeur NBTC Holland Marketing

Januari 2019

Samenvatting

/00

Een nieuwe visie op bestemming Nederland ten behoeve van het welzijn van alle Nederlanders

De kansen en uitdagingen van toerisme

Toerisme levert ons veel op. Het vergroot onze wereld en maakt ons, door de ogen van anderen, trots op Nederland. Ook in economische termen levert toerisme veel waarde. Tot nu toe hebben de Nederlandse overheid en de gastvrijheidssector vooral ingezet op het promoten van de bestemming Nederland om meer bezoekers aan te trekken. Inmiddels kunnen we stellen dat meer niet altijd, en zeker niet overal, beter is.

Van promotie naar bestemmingsmanagement

Het aantal binnenlandse en inkomende bezoekers in Nederland zal nieuwe records gaan bereiken. Voorzichtige schattingen voorspellen dat het aantal inkomende bezoekers met minimaal 50% groeit van 18 miljoen in 2017 naar 29 miljoen in 2030. Zet de groei van de afgelopen jaren zich exponentieel door, dan kan dat in 2030 oplopen tot maar liefst 42 miljoen internationale gasten (NBTC, 2018).

Met name in steden en op iconische locaties zal door overbelasting een druk op de leefbaarheid kunnen ontstaan, waar andere plaatsen in Nederland nog onvoldoende profijt hebben van de kansen en economische impuls die toerisme kan bieden. Om bezoekersstromen te kunnen beheersen en de kansen die toerisme met zich meebrengt te verzilveren moeten we nu in actie komen. In plaats van bestemmingspromotie is het tijd voor bestemmingsmanagement.

Toerisme als middel

Het doel van deze visie is het toekomstbestendig ontwikkelen van de bestemming Nederland, als geliefde, waardevolle en leefbare bestemming.

Daartoe willen we toerisme zien als een middel om bij te dragen aan het oplossen van grotere maatschappelijke vraagstukken die invloed hebben op onze welvaart en ons welzijn. Zodat in 2030 élke Nederlander profijt heeft van toerisme.

De belangrijkste thema's zijn:
- Versterken van de Nederlandse identiteit.
- Vergroten van de leefbaarheid.
- Realiseren van onze duurzaamheids-doelstellingen.
- Creëren van werkgelegenheid.

Focus op het gedeelde belang; inhaalslag voor bewoners

In alle thema's komen belangen van verschillende stakeholders samen: bezoekers, bewoners en bedrijven. Om Nederland als bestemming toekomstbestendig te ontwikkelen, moet ingezet worden op activiteiten die een bijdrage leveren aan het gedeelde belang van deze groepen. De belangen van bewoners zijn tot nu toe vaak achtergesteld geweest in de ontwikkeling van toerisme en verdienen daarom een inhaalslag.

Onze ambitie:
in 2030 heeft iedere Nederlander profijt van toerisme

5 Strategische pijlers

Toerisme is een middel om grotere maatschappelijke vraagstukken op te lossen die bijdragen aan het algemeen en gedeeld belang (welzijn en welvaart) van Nederland.

Om dit belang te kunnen dienen en te bouwen aan een *geliefde, waardevolle en leefbare bestemming* is een aantal strategische prioriteiten geformuleerd die centraal staan in de ontwikkeling richting 2030.

1. Lusten en lasten in balans

Er moet actief worden ingezet op het vergroten van de lusten van bezoek voor alle Nederlanders en de bewustwording ervan. Daarnaast is het zaak om de lasten die met bezoek gepaard gaan actief en zichtbaar tot een aanvaardbaar minimum te beperken.

2. Nederland overal aantrekkelijk

We willen andere bezoekers naar andere plekken in Nederland trekken, waar mogelijk op andere momenten. Daarvoor is het nodig om het huidige aanbod te verbeteren en nieuw aanbod te ontwikkelen en onbekende gebieden meer in de spotlight te plaatsen. Door toekomstige bezoekers beter te verdelen over Nederland profiteren meer regio's, en bewoners, van de waarde van bezoek.

3. Toegankelijk en bereikbaar

Er is een integrale benadering nodig voor lucht-, spoor-, weg- en waterverkeer. Bewoners en bezoekers hebben baat bij duurzame mobiliteitsoplossingen die leiden tot optimale bereikbaarheid, van de eerste tot en met de laatste kilometer. Mobiliteit die aansluit bij de behoeften en het gedrag van bezoekers én bewoners.

4. Verduurzaming moet

In het kader van gestelde klimaatdoelen en het waarborgen van een vitale leefomgeving voor alle Nederlanders heeft de bezoekerseconomie een verantwoordelijkheid om te verduurzamen, circulair om te gaan met grondstoffen, vervuiling en verspilling te voorkomen en CO_2 uitstoot te minimaliseren.

5. Een gastvrije sector

Gastvrijheid is het fundament van een aantrekkelijke bestemming. Voor een optimale gastvrijheidsbeleving moet worden geïnvesteerd in het imago, de professionaliteit en de aantrekkelijkheid van de sector als werkgever door nieuwe vormen van opleiden c.q. ontwikkelen, het aanspreken van nieuwe werknemers en het bieden van perspectief.

Randvoorwaarden voor succes

A. Toerisme als beleidsprioriteit

Toerisme verdient het om beleidsprioriteit te worden. Er is behoefte aan een cross-sectoraal Toerismepact. Dat betekent vooral dat spelers in de bezoekerseconomie met elkaar in actie komen ter concretisering van het perspectief. Er is ook een nadrukkelijke rol voor overheden. De complexiteit en horizon van de opgaven vraagt om verbindingen tussen beleidsterreinen. Door velen wordt de noodzaak en meerwaarde onderkent van onafhankelijke, landelijke coördinatie en doorzettingskracht.

B. Gezamenlijke actie- en investeringsagenda

Er moet extra **geïnvesteerd** worden in (gebieds) ontwikkeling, innovatie, samenwerking en beleid. Dit vergt publiek-private investeringen, gekoppeld aan concrete projecten. Een landelijke actie- en investeringsagenda waar Rijk, provincies, ondernemers en marketingorganisaties samen invulling aan geven en de schouders onder zetten.

C. Landelijke Data Alliantie

Er is behoefte aan actuele, volledige en nieuwe data. Er moet een (onafhankelijke) **data-alliantie voor toerisme** ontwikkeld worden. Hierin kunnen, zowel op regionaal als landelijk niveau, bestaande data en kennis gedeeld worden. Met aanvullend onderzoek kan bovendien ontbrekende data worden verzameld.

Inhoudsopgave

Context 7

Kans 10

Visie 14
- Van promotie naar management 15
- Van doel naar middel 15
- Toerisme als middel voor welvaart en welzijn 16
- Belang van gedeeld belang 18
- Bewoners centraal 19
- Wat willen we zijn & voor wie? 20

5 Strategische pijlers 22
- Lusten en lasten in balans 24
- Nederland overal aantrekkelijk 26
- Toegankelijk en bereikbaar 29
- Verduurzaming moet 32
- Een gastvrije sector 34

3 Randvoorwaarden voor succes 37
- Toerisme als beleidsprioriteit 38
- Gezamenlijke actie- en investeringsagenda 38
- Landelijke Data Alliantie 39

De kracht van cocreatie 40

Context

/01

Het nieuwe reizen

We hebben te maken met een wereld waarin verandering de enige constante is. Grenzen vervagen; alles is met elkaar verbonden. Zeer veel factoren zijn hierop van invloed. We lichten er hier enkele uit die specifiek impact hebben op de bezoekerseconomie.

Een wereld in beweging

De wereldbevolking blijft groeien en er is in opkomende reismarkten een groeiende middenklasse die in staat is om, mede dankzij lagere prijzen, vaker en langer te reizen. Het aantal internationale reizigers wereldwijd liet jarenlang een stabiele groei zien van 4% per jaar. In 2017 noteerde toerisme een hoogtepunt van +7% inkomende reizigers. Europa als bestemming realiseerde een recordgroei van zelfs 8% (UNWTO, juni 2018).

Van bezit naar gebruik

In een tijd waarin we met alles en iedereen verbonden zijn via online community's, groeit het besef dat gebruik belangrijker is dan bezit. De zogenoemde deeleconomie nam in de afgelopen jaren een vlucht. We delen onze auto, lenen ons gereedschap uit en maken van onze keuken een afhaalrestaurant. Maar het bekendste voorbeeld van de groeiende deeleconomie is wel het verhuren van onze woning aan vakantiegangers.

Geopolitieke ontwikkelingen

We hebben te maken met verschuivende wereldmachten, een toenemend gevoel van onveiligheid door confrontaties met terrorisme en een grotere kans op natuurrampen. Het is lastig te voorspellen welke invloed deze onzekerheden heeft op internationale reisbewegingen. Duidelijk is wel dat veiligheid een rol speelt bij de keuze voor een bestemming.

Digitalisering en technologie

Technologische ontwikkelingen bieden oneindige mogelijkheden. Consumenten vertrouwen op digitale middelen en platformen voor inspiratie en informatie. Dankzij online middelen wordt het boeken van reizen gemakkelijker en sneller, met grote transparantie van prijs en aanbod.
Big data biedt ons nieuwe inzichten waardoor we boek- en reisgedrag nauwgezet kunnen analyseren en waar mogelijk beïnvloeden. Ook kunnen we dankzij big data de toekomst beter voorspellen.
Virtual reality brengt ons nieuwe manieren om plaatsen te beleven en rijkere ervaringen te hebben.

Door toerisme wordt iedereen zich bewust van het feit dat we onderdeel zijn van een grotere wereld.

- Pieter Elbers, KLM

Nieuwe influencers

We ervaren de aantrekkingskracht van bestaande iconen, maar hebben behoefte aan eigen en unieke ervaringen. We zijn hierbij op zoek naar authenticiteit en transparantie. Als het gaat om advies over bijzondere plekken vertrouwen we niet meer op bedrijven, maar op onze medemens en medereiziger. *Influencers* zijn een nieuwe bron van informatie en we vinden elkaar in community's, waar we onze passies en ervaringen met elkaar delen en creëren.

Veranderende reisbehoefte

Een deel van de bezoekers heeft ook in de toekomst grote interesse in het zien en bezoeken van de zogenoemde highlights. Tegelijkertijd is een groeiend deel van de mondiale reizigers op zoek naar authentieke reiservaringen. Deze trend zet zich verder door richting een transformatieve economie waarin bezoekers reizen om persoonlijke groei en ontwikkeling te ervaren.

De bezoekerseconomie omvat zowel dag- als verblijfsbezoek van Nederlanders en buitenlanders voor zakelijke, toeristische en overige doeleinden.

Kans

/02

Toerisme heeft positieve impact

Toerisme levert ons veel op. Het vergroot onze wereld en maakt ons, door de ogen van anderen, trots op Nederland.

Ook in economische termen heeft toerisme veel waarde. Wereldwijd zorgt toerisme voor 10% van de wereldeconomie, $1,1 biljoen aan inkomsten uit export en 1 op de 10 banen. Dit zet toerisme wereldwijd op de derde plaats van grootste exportproducten, na chemicaliën en brandstof (UNWTO, augustus 2018).

In Nederland zorgde de toerismesector in 2017 voor €82 miljard aan bestedingen. Met een toegevoegde waarde van €28,3 miljard had deze sector een aandeel van 4,3% in het totaal bruto nationaal product. De sector telde in 2017 761.000 banen (CBS, 2018).

Sturing van stromen is essentieel. Enerzijds is het heel goed dat Nederland succesvol is, maar je wilt niet het volgende Venetië of Barcelona worden.

- Diana van Roest, Google

Toerisme staat niet op zichzelf, maar heeft impact op veel andere sectoren, zoals onderwijs, cultuur, detailhandel, infrastructuur en mobiliteit. De waarde en impact nemen richting 2030 verder toe.

Hoewel er veel gesproken wordt over reizigers uit opkomende reismarkten, zijn het de Europeanen, waaronder wijzelf, die het grootste deel (51%, UNWTO) van de reizen voor hun rekening nemen. Hiermee zijn wij ook zelf verantwoordelijk voor de impact die dit reisgedrag heeft op de samenleving.

In 2030 wordt het druk...

In de afgelopen tien jaar is het inkomend bezoek aan Nederland gegroeid met gemiddeld 5% per jaar. In diezelfde periode nam ook het binnenlands bezoek toe, met gemiddeld 2% per jaar.

Er komen meer Nederlanders bij en zij kiezen vaker voor Nederland als bestemming voor een derde of zelfs vierde vakantie. Dit zorgt voor een intensiever gebruik van de openbare ruimte en infrastructuur. Ook op andere plekken in de wereld zien we deze ontwikkeling.

Internationaal bezoek

Op basis van scenarioanalyse voorspelt NBTC dat het aantal inkomende verblijfsbezoekers met **minimaal 50% groeit** van 18 miljoen in 2017 **naar 29 miljoen in 2030**. Zet de groei van de afgelopen jaren exponentieel door, dan kan dit aantal in 2030 oplopen tot maar liefst 42 miljoen (NBTC, 2018).

Ondanks de sterke procentuele groei in het aantal Aziatische bezoekers blijven de verhoudingen tussen de verschillende herkomstlanden relatief stabiel. De prognose is dat ook in 2030 de meeste bezoekers uit Europa komen (22,7 miljoen), met Duitsland (10,4 miljoen), België (3,3 miljoen) en het Verenigd Koninkrijk (3,2 miljoen) voorop.

Top 10 herkomstlanden inkomend toerisme Nederland 2017 en 2030

Aantal gasten x 1.000	2017
Duitsland	5.245
Groot-Brittanië	2.230
België	2.225
VS	1.415
Frankrijk	840
Italië	560
Spanje	465
China	365
Zwitserland	295
Ierland	220

Aantal gasten x 1.000	2030
Duitsland	10.355
België	3.335
Groot-Brittanië	3.240
VS	2.055
Frankrijk	1.085
Italië	735
China	665
Spanje	630
Zwitserland	510
Ierland	315

Bron: Prognose NBTC, 2018, cijfers afgerond op vijfduizendtallen

Forecast inkomend toerisme 2030

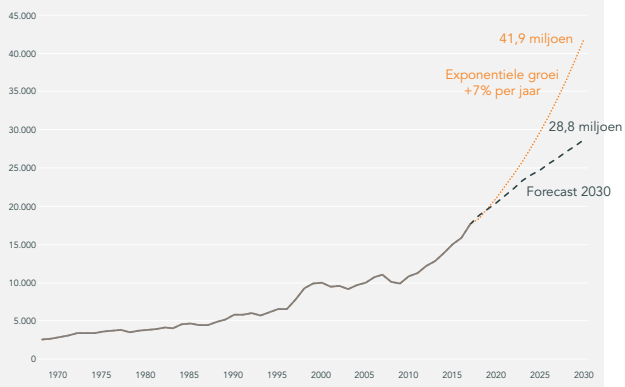

Binnenlands bezoek

Voor de binnenlandse markt voor vakanties en meerdaagse zakenreizen is de verwachting dat het aantal gasten in iets meer dan tien jaar groeit met maar liefst 27%: van 24,3 miljoen in 2017 tot 30,9 miljoen in 2030 (NBTC, 2018). Hierbij komen nog de ruim 1,5 miljard daguitstappen die Nederlanders maken in eigen land (NBTC-NIPO Research, 2015).

Ons land is een ideale bestemming voor een kort verblijf. Nederlanders blijven graag in eigen land voor een weekend of midweek weg. Internationale toeristen die met het vliegtuig naar Nederland komen, geven de voorkeur aan een stedentrip. Gasten uit de buurlanden verblijven graag aan de kust.

Ook is Nederland een populaire bestemming voor zakelijke bijeenkomsten en congressen vanwege onder meer de goede internationale bereikbaarheid, een stabiel politiek klimaat en een open ondernemersklimaat. De Randstad, vooral Amsterdam, ontvangt momenteel de meeste congresbezoekers, gevolgd door de verschillende universiteitssteden elders in ons land (ICCA, 2018).

Kansen én urgentie

De verwachte groei biedt kansen. Er zijn veel plaatsen in Nederland die nog onvoldoende profijt hebben van de economische impuls die toerisme kan geven. Hiertegenover staat dat de drukte op sommige plekken zorgt voor overlast. Hier ontstaat de urgentie om op een nieuwe manier naar bezoek te kijken.

Op veel plekken in ons land is nog ruim voldoende capaciteit voor het ontvangen van bezoek, maar bezoekers weten deze bestemmingen nog niet goed te vinden. Op sommige plaatsen in Nederland is het zelfs zo dat de leefbaarheid onder druk staat door krimp. In deze gebieden is het een kans om toerisme in te zetten als middel voor het creëren van een aantrekkelijk klimaat voor wonen, werken en recreëren, waar ook andere sectoren hun voordeel mee kunnen doen.

Dit visiedocument beperkt zich aldus niet tot de huidige uitdagingen van grootstedelijke gebieden, maar adresseert nadrukkelijk de kansen voor **heel Nederland.**

We moeten proactief een strategie ontwikkelen waardoor toeristen bijdragen aan de doelen die wij belangrijk vinden. Soms is dat de economie, maar dat kan evengoed de leefbaarheid, ecologie of identiteit van een plek zijn.

- Ewout Versloot, Rotterdam Partners

Leefbaarheid onder druk

Al jaren zien we dat bepaalde plekken in ons land bij bezoekers meer in trek zijn dan andere plekken. Amsterdam gaat aan kop met **17,5 miljoen bezoekers**, waarvan 42% binnenlands en 48% internationaal bezoek (Amsterdam Marketing, 2016).

Uitgaande van de voorspelde groei wordt het in 2030 nog drukker op toeristische hotspots. Dit geldt niet alleen voor Amsterdam, maar ook voor andere plekken in Nederland. Als we hier niet op voorsorteren, ontstaat door **overbelasting,** vooral in steden en op iconische plekken, **druk op de leefbaarheid.** Hiernaast krijgen ook de kustgebieden te maken met drukte, vooral tijdens het hoogseizoen.

Bijkomend gevolg is dat het risico op overlast door drukte op deze plekken aanzienlijk stijgt. Hierdoor komt de leefbaarheid voor bewoners onder druk te staan. Dit zorgt voor verminderd draagvlak voor toerisme. Als we nu niet ingrijpen, worden kansen gemist en komen de leefbaarheid én gastvrijheid in gevaar. Nietsdoen is geen optie.

Visie

/03

Van promotie naar management

Tot nu toe hebben de Nederlandse overheid en de sector vooral ingezet op het promoten van de bestemming Nederland om meer bezoekers aan te trekken. Inmiddels kunnen we stellen dat 'meer' niet altijd beter is, zeker niet overal.

Om bezoekersstromen te kunnen beheersen, moeten we **nu** in actie komen. In plaats van bestemmingspromotie is het tijd voor **bestemmingsmanagement.**

Dat begint met **het maken van keuzes:**

- **Waartoe willen we toerisme inzetten?**
- **Wat willen we als bestemming Nederland zijn en voor wie?**

Toerisme is niet een natuurverschijnsel dat zomaar op je af komt. Je kunt het sturen en managen. Op dit moment doet iedereen alsof het niet te stuiten is en je er niets aan kunt doen.

- Esther Agricola, Gemeente Amsterdam

Van doel naar middel

Toerisme is altijd een doel op zich geweest, met economische meerwaarde als dominante drijfveer. Bedrijven in de bezoekerseconomie profiteren hiervan, terwijl het op sommige plekken de bewoners zijn die de rekening betalen, die er nauwelijks tot geen direct profijt van hebben (of zich hier in elk geval niet bewust van zijn).

Omgekeerd trekken bepaalde plekken, waaronder natuur en erfgoed, juist veel bezoek terwijl dit géén directe inkomsten oplevert.

Dit moet veranderen.

Het doel van deze visie:
het toekomstbestendig ontwikkelen van de bestemming Nederland, waarin bezoek bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van alle Nederlanders.

Toerisme als middel voor welvaart en welzijn

Toerisme is een **middel** om een nadrukkelijke bijdrage te leveren aan oplossingen voor grotere maatschappelijke vraagstukken die dienend zijn aan het algemeen belang (welzijn en welvaart) van Nederland.

De belangrijkste thema's waar de bezoekerseconomie een bijdrage aan kan leveren zijn:

- Versterken van de **Nederlandse identiteit en trots**
- Vergroten van de **leefbaarheid**
- Realiseren van onze **duurzaamheidsdoelstellingen**
- Creëren van **werkgelegenheid**

Versterken van de Nederlandse identiteit en trots

Toerisme stimuleert ons om, in contact met bezoekers, verhalen te vertellen over waar we vandaan komen en wie we zijn. We dragen dan actief onze waarden uit en laten zien waar we in geloven. Het contact versterkt zo ons trots, imago en onze identiteit. Dit is goed voor onze economie, het vestigingsklimaat en handelsbetrekkingen. Bovendien draagt het bij aan het aantrekken van human capital. Ontmoetingen kunnen hiernaast bijdragen aan wederzijds respect en een vreedzaam samenleven.

Vergroten van de leefbaarheid

Een aantal gebieden in Nederland heeft te maken met krimp van inwonertal, economische activiteit en voorzieningen. Toeristisch bezoek kan een belangrijke sociaaleconomische impuls geven aan de ontwikkeling en leefbaarheid van deze gebieden. Het zet aan tot investeringen in een betere infrastructuur, een gevarieerd winkelaanbod en algemene voorzieningen die ook bewoners ten goede komen. De aantrekkelijkheid voor bezoek kan voor anderen een inspiratiebron zijn om er te gaan wonen en werken en op die manier bijdragen aan de regionale vitaliteit.

Kwaliteitstoerisme heeft een positieve invloed op het vestigingsklimaat.

- Gert-Jan Hospers, Universiteit Twente

Realiseren van onze duurzaamheids-doelstellingen

Nederland heeft ambitieuze doelstellingen ten aanzien van verduurzaming en er is steeds meer belangstelling voor circulariteit. Activiteiten worden hierbij zoveel mogelijk gebaseerd op hernieuwbare bronnen en eindige bronnen worden zo hoogwaardig mogelijk ingezet en hergebruikt.

De huidige regering heeft in het regeerakkoord onder andere een CO_2-reductie opgenomen van 49% in 2030 ten opzichte van 2017. Hoewel in het akkoord niet expliciet benoemd, kan de bezoekerseconomie hier structureel aan bijdragen, onder andere door verduurzaming van vervoer, verblijf en vermaak te prioriteren. Meer dan een verantwoordelijkheid, kunnen wij dit zien als kans.

Creëren van werkgelegenheid

In 2017 waren er al 761.000 banen in de toerismesector. Dit is meer dan één op de dertien banen in Nederland (CBS, 2018). Hiermee is toerisme een van de grootste werkgevers in ons land.

Een sterke en groeiende sector draagt bij aan het creëren van meer en relevante banen voor diverse(re) doelgroepen in gebieden waar dit zeer gewenst is.

Ik geloof er sterk in dat we toerisme als middel moeten aanwenden voor het algemeen belang. Het is een zeer belangrijke industrie: het creëert veel banen en is een aanjager van bedrijvigheid.

- Ronald Besemer, Utrecht Marketing

Belang van gedeeld belang

In alle genoemde thema's komen belangen van verschillende stakeholders samen: bezoekers, bewoners en bedrijven.

Bezoekers willen een aantrekkelijke ervaring en zoeken aanbod dat aansluit bij hun interesses. Bedrijven willen groeien en profiteren van het toenemend aantal bezoekers. Bewoners hebben belang bij een aantrekkelijke, vitale en veilige leefomgeving met voldoende werkgelegenheid. Uiteraard zijn dit geen gescheiden werelden. Een bewoner is óók een bezoeker, of heeft óók een bedrijf. Dit neemt niet weg dat belangen soms botsen. Het is aan bestuurders om hier een juiste koers in te varen.

De opbrengsten van toerisme gaan naar hotels/restaurants/ souvenirwinkels en niet naar de gemiddelde Nederlander.

- Tracy Metz, journalist Urban Issues

Algemeen belang is gedeeld belang

Om Nederland als bestemming toekomst-bestendig te ontwikkelen **moet** ingezet worden op activiteiten die een bijdrage leveren aan het **gedeelde belang** van deze groepen.

Onze ambitie:
in 2030 heeft iedere Nederlander profijt van toerisme

Het gedeelde belang van bezoekers, bedrijven en bewoners

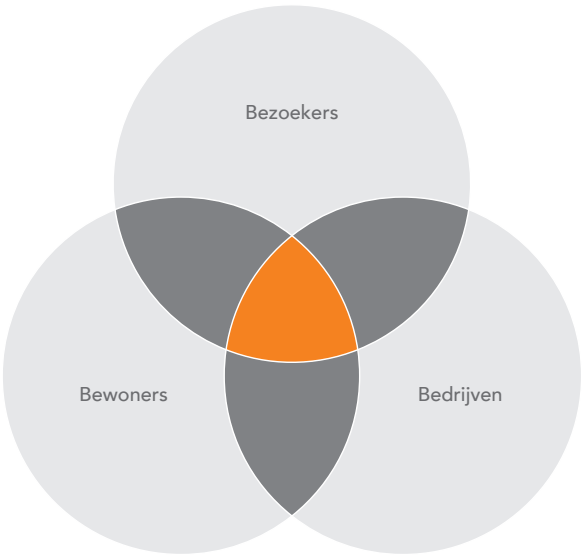

De belangrijkste uitdaging is zorgen dat de bewoners óók profiteren van het toerisme.

- Yuri van Geest, Singularity University

Inhaalslag bewonersbelang

Bewoners zijn en maken Nederland. Zij zijn belangrijke ambassadeurs van de plek waar zij leven. Het waarborgen onder bewoners van draagvlak voor toerisme is daarom cruciaal. In gebieden van overtoerisme staat dit draagvlak onder druk door de last die bewoners ervan ervaren. Daarentegen is het in andere gebieden nog te weinig tastbaar hoe toerisme kan bijdragen aan het algemeen belang. Over het algemeen kunnen we zeggen dat Nederlanders nog te weinig direct profiteren van toeristisch bezoek.

De **belangen van bewoners waren tot nu toe vaak achtergesteld** in de ontwikkeling van toerisme. Dit verdient daarom een **inhaalslag**.

Het is belangrijk dat de bewoners actief betrokken worden in het toerisme. We moeten ons afvragen: hebben de bewoners profijt van het toerisme? Zijn ze gehoord en betrokken?

- Joanna Bunker, Airbnb

Bewoners centraal

Om bewoners centraal te stellen identificeren we de onderstaande speerpunten.

Erkenning van impact

Bewoners willen en moeten erkend worden wat betreft de impact die (toekomstig) toerisme op hen en hun omgeving heeft. Met behulp van data moeten we deze (positieve en negatieve) impact in kaart brengen. Een open dialoog met bewoners is essentieel.

Cocreatie toeristisch beleid en activiteiten

Op elk niveau en op elke plek in Nederland moeten, naast overheid en bedrijven, bewoners betrokken worden als mede-eigenaar van (lokaal) toerismebeleid. Zij moeten betrokken zijn bij activiteiten die hiermee samenhangen, zodat maximaal kan worden gestuurd op gedeeld belang. Dit moet leiden tot concrete en tastbare ingrepen en oplossingen rondom toerisme, die lusten vergroten en lasten voorkomen of verlichten.

Elke gemeente zou bewoners via cocreatie in besluitvorming rondom toerisme moeten betrekken.

- Evert van Dijk, 't Gieters Belang

Wat willen we zijn & voor wie?

Ons antwoord: Nederland als geliefde, waardevolle en leefbare bestemming met bezoekers die bijdragen aan onze doelstellingen.

Uitgaan van eigen kracht

We gaan uit van de **kracht van Nederland**; wie we als samenleving zijn en wat we als land te bieden hebben. Als toeristische bestemming blijkt Nederland over een krachtige formule te beschikken.

De kracht van Nederland is samen te vatten in de onderstaande punten:

- Er is een **breed en gevarieerd aanbod**, zowel voor **toeristische** als **zakelijke** bezoekers.
- Geografisch ligt het aanbod **dicht bij elkaar.**
- Er is een grote variatie aan unieke **lokale identiteiten.**
- **Nederlanders zijn open-minded people:** welcoming, colourful, inventive & enterprising.
- **New Dutch:** er is een sterk aanbod in creativiteit, innovatie en design.

Met onze kracht als uitgangspunt willen we onze inventiviteit en ondernemingsgeest gebruiken voor de verdere ontwikkeling en innovatie van Nederland als bestemming.

Nederland is een beetje een cliché bestemming met een focus op de highlights. De kansen liggen vooral daarbuiten en in het aanbod van de landelijke provincies.

- Peter Vandermeersch, NRC Handelsblad

Integraal ontwerp bestemming Nederland

Het doel is om samen met regio's en steden een ontwerpschets van de bestemming NL te maken waarin districten gedefinieerd worden met een duidelijke eigen en unieke signatuur die zoveel mogelijk **complementair** aan elkaar zijn, om op die manier die bezoekers aan te trekken die bij hen passen.

Hiervoor is het noodzakelijk dat gemeenten, provincies en andere publieke en private partners nauw gaan samenwerken en soms hun eigen belang opzij zetten ten behoeve van het gemeenschappelijke belang.

Er moet verder gekeken worden dan de eigen provincie- of gemeentegrens.

Het is toch ongelofelijk dat bijvoorbeeld twee provincies met elkaar concurreren terwijl ze hetzelfde proberen aan te bieden?!

- Rutger van Zuidam, Dutch Chain

Bezoekers die bijdragen

Om toerisme optimaal te laten samenvloeien met de bestaande samenleving, de voordelen ervan voor Nederlanders en de economie te optimaliseren en overlast te minimaliseren, willen we **bezoekers aantrekken die bijdragen aan een toekomstbestendige bestemming Nederland.** Dit zijn bezoekers die waarde toevoegen en geen overlast veroorzaken.

We noemen dit: de kwaliteitstoerist. Het exacte profiel van deze bezoeker **verschilt per regio** en moet lokaal bepaald worden.

Op nationaal niveau gaat het niet om overtoerisme, maar om het selecteren van welke kwalitatieve toerist je wilt ontvangen en bij je profiel en doelstelling past als stad, regio en provincie.

- Peter Kentie, Eindhoven 365

Ontwikkelen & ontmoedigen

Voor deze kwaliteitstoerist moeten we relevant aanbod ontwikkelen. Bovendien moeten we bereid zijn om te **stoppen met het actief aantrekken van bezoekersgroepen** die overlast veroorzaken of onvoldoende waarde toevoegen. Dit kan door het beperken van verblijf en vermaak gericht op deze doelgroepen of - indien noodzakelijk - ermee te stoppen. Gemeentelijk beleid heeft hierop een belangrijke invloed.

5

Strategische pijlers

/04

Toerisme is geen doel op zich, maar een krachtig middel om bij te dragen aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken die dienend zijn aan het algemeen en gedeeld belang (welzijn en welvaart) van Nederland.

Om te bouwen aan een geliefde, waardevolle en leefbare bestemming, is een aantal strategische prioriteiten geformuleerd die centraal staan in de ontwikkeling richting 2030.

1 Lusten en lasten in balans

Er moet actief worden ingezet op het vergroten van de lusten van bezoek voor alle Nederlanders en de bewustwording hiervan. Daarnaast is het prioriteit om de lasten die met bezoek gepaard gaan actief en zichtbaar tot een aanvaardbaar minimum te beperken.

2 Nederland overal aantrekkelijk

We willen andere bezoekers naar andere plekken in Nederland trekken, waar mogelijk ook op andere momenten. Hiervoor is het nodig om het huidige aanbod te verbeteren, nieuw aanbod te ontwikkelen en onbekende gebieden meer in de spotlights te plaatsen. Door toekomstige bezoekers beter te spreiden over Nederland, profiteren meer regio's en bewoners van de waarde van bezoek.

3 Toegankelijk en bereikbaar

Er is een integrale benadering nodig van lucht-, spoor-, weg- en waterverkeer. Bewoners en bezoekers hebben baat bij duurzame mobiliteitsoplossingen die leiden tot optimale bereikbaarheid van de eerste tot en met de laatste kilometer van de reis. Dit vraagt om mobiliteit die aansluit bij de behoeften en het gedrag van bezoekers én bewoners.

4 Verduurzaming moet

De gestelde klimaatdoelen behalen en een vitale leefomgeving waarborgen voor alle Nederlanders, geeft de bezoekerseconomie een verantwoordelijkheid: we moeten verduurzamen, circulair omgaan met grondstoffen, vervuiling en verspilling voorkomen en CO_2-uitstoot minimaliseren.

5 Een gastvrije sector

Gastvrijheid is het fundament voor een aantrekkelijke bestemming. Voor een optimale gastvrijheidsbeleving moeten we investeren in het imago, de professionaliteit en de aantrekkelijkheid van de sector als werkgever. Dit kan met nieuwe vormen van opleiden c.q. ontwikkelen, het aanspreken van nieuwe werknemers en het bieden van perspectief.

1 Lusten en lasten in balans

De lusten en lasten van toerisme zijn op een beperkt, maar toenemend aantal plaatsen nu niet in balans.

Het centrum van Amsterdam is hierin het meest besproken voorbeeld. Met het groeiend aantal bezoekers aan Nederland zal echter op veel meer plekken door drukte overlast ontstaan. Iedere plek vraagt om specifieke maatregelen. Zoals hiervoor gezegd, waren de belangen van **bewoners vaak achtergesteld** en **profiteren vooral bedrijven** nu van de grote aantallen bezoekers. Hetzelfde geldt voor cultuur- en natuurorganisaties; zij dragen de kosten voor ontwikkeling en onderhoud, terwijl het 'pannenkoekenhuis om de hoek' profiteert. Dit levert spanning op.

Baten van toerisme moeten beter gespreid worden. Landgoederen zorgen voor de trek naar een plek, maar andere faciliteiten profiteren van deze aanwezigheid.

- Berno Strootman, College van Rijksadviseurs

We moeten actief inzetten op het **vergroten van de lusten** van bezoek voor alle Nederlanders. Hiernaast moeten we zorgen dat de **lasten** die met bezoek gepaard gaan tot een **aanvaardbaar minimum** worden beperkt.

1. Lusten en lasten in kaart

Niet alle drukte wordt door buitenlandse bezoekers veroorzaakt. De Nederlandse bevolking groeit en we ontvangen steeds meer expats en studenten. Ook de combinatie van verstedelijking en toenemend reisgedrag van Nederlanders zelf maakt dat het steeds drukker wordt. Het is belangrijk om de beeldvorming hiervan bij het publiek bij te stellen.

Het is essentieel om per regio in kaart te brengen wat de lusten en lasten zijn, wie ze ervaren en wie ze veroorzaken. Hier zijn continue monitoring en data voor nodig.

2. Wie haalt betaalt

Het uitgangspunt is dat wie profijt heeft van bezoek, ook verantwoordelijkheid neemt voor het vergroten van de lusten en het voorkomen of beperken van de lasten voor de omgeving.

De vormgeving hiervan verschilt per locatie. In veel gevallen zijn het bedrijven die profiteren van bezoek. Zij zullen, in dialoog met hun omgeving, moeten aantonen op welke wijze zij invulling geven aan hun verantwoordelijkheid om aantoonbare waarde te creëren voor diezelfde omgeving.

3. Doelgerichte belasting

Een manier om de voordelen van toerisme voor alle Nederlanders te vergroten, is om fiscale opbrengsten, zoals toeristenbelasting, niet alleen ten goede te laten komen aan de sector, maar ook aan bewoners.

Dit moet volledig **transparant** gebeuren. Bewoners moeten **inzicht**, **inspraak** en **verantwoordelijkheid** krijgen als het gaat om de lokale en regionale besteding van deze opbrengsten ten behoeve van hun welzijn.

4. Voer actief ontmoedigingsbeleid

Daar waar sprake is van overlast door specifieke doelgroepen en handhaving onvoldoende effect heeft, moeten andere maatregelen worden genomen. In het uiterste geval moet de reden van bezoek worden weggenomen.

2 Nederland overal aantrekkelijk

Op een aantal plaatsen in Nederland is sprake van overtoerisme, terwijl op andere plekken bezoek een belangrijke bijdrage kan leveren aan een vitale leefomgeving.

De toekomstige groei van het toerisme is in de basis een positieve ontwikkeling, mits iedereen hier profijt van heeft. NBTC-prognoses laten zien dat zonder ingrijpen de kustgebieden in 2030 bijna een verdubbeling van het aantal internationale gasten mogen verwachten, terwijl de groei in de rest van het land relatief gezien lager uitvalt (NBTC, 2018).

Het spreiden van bezoekers over Nederland in tijd en plaats wordt hiervoor als **belangrijk middel gezien.**

In de basis is spreiden 'tegen de menselijke natuur' van toeristen in. Men komt met een bepaald doel en laat zich niet zomaar overhalen om van daaruit, of in plaats hiervan alternatieve plekken te bezoeken. Maar het is wel mogelijk om **andere bezoekers op andere plekken en op andere momenten aan te trekken, op voorwaarde dat ter plekke aantrekkelijk toeristisch aanbod is.** Dit bouwt voort op de bestaande HollandCity-strategie.

Wat is onze nieuwe Kinderdijk? Nederland heeft nieuwe iconen nodig die het erfgoed van morgen zijn.

- Daan Roosegaarde, Studio Roosegaarde

Ontwikkeling van aanbod vraagt om sterke coördinatie op lokaal en regionaal niveau. Destinatie Marketing Organisaties (DMO's) zijn in steden en regio's de draaischijf van de economische ontwikkeling. Met hun kennis van de toeristische markt kunnen zij deze coördinerende rol vervullen.

1. Integrale gebiedsontwikkeling

Er moet een landelijk integraal ontwerp voor de bestemming Nederland komen met een antwoord op de vraag: welk aanbod hoort bij welke plek? Hierbij is het van groot belang dat aanbod complementair is. Hier is afstemming voor nodig. Gebiedsontwikkeling is alleen succesvol als wordt gewerkt vanuit een bundeling van krachten (zowel publiek als privaat) en een gedeeld belang voorop staat. Als voorbeeld: bij het toekennen van een nieuw nationaal designmuseum moet niet een onderlinge concurrentie worden aangewakkerd, maar de meest logische plek aangewezen worden.

Gasten per regio (binnenlands en inkomend)

Aantal gasten x 1.000	2017	2030	Groei %
Kust (TG)	6.475	10.080	56%
Amsterdam (GM)	8.260	11.900	44%
Overig Randstad (TG)	7.620	10.015	31%
Overig Nederland (TG)	19.880	27.615	39%
Totaal	**42.235**	**59.605**	**41%**

Bron: Prognose NBTC, 2018, cijfers afgerond op vijfduizendtallen

2. Aanbodontwikkeling vanuit eigen identiteit

Integrale gebiedsontwikkeling begint met een langetermijnvisie op draagkracht en de gewenste kwalitatieve bezoeker.

Welke doelgroepen staan open voor alternatieve bestemmingen en wat zijn hun behoeften?

Voor een integraal ontwerp van de bestemming Nederland is het essentieel dat er wordt geïnvesteerd in regio's als het gaat om:

- Een **unieke, eigen identiteit en signatuur.**
- Overzicht van het **bestaande aanbod.**
- Keuze voor het **soort bezoek** dat hierbij hoort (in aantallen en profielen).
- **Aanbodontwikkeling** van vervoer, verblijf en vermaak (optimalisatie en innovatie), passend bij de identiteit.

3. Optimalisatie bestaand en ontwikkeling nieuw aanbod

De sector heeft op veel plekken onvoldoende innovatiekracht. Het aanbod van vervoer, verblijf en vermaak is in veel regio's onvoldoende, verouderd, of niet afgestemd op de wensen van bezoekers.

Om dit te verbeteren moet geïnvesteerd worden in optimalisatie van bestaand aanbod. Dit kan door het huidige aanbod **vraaggestuurd** kwalitatief te verbeteren, dus relevanter en beter bereikbaar te maken voor de beoogde doelgroepen.

Hiernaast is er ruimte voor het ontwikkelen van nieuw aanbod op nieuwe plekken, zodat dit bezoekers zal aantrekken.

4. Stimuleren van andere bezoekers op andere plekken op andere momenten

We moeten focussen op het aantrekken van **'andere' bezoekers op 'andere' plekken,** bij voorkeur op andere momenten (buiten het hoogseizoen). Tegelijkertijd moeten herhaalbezoekers verleid worden tot bezoek aan andere bestemmingen.

Dit kan gerealiseerd worden door:

- Definiëren van onderscheidend vermogen en DNA van de regio's.
- Aanbieden van **aantrekkelijk aanbod in vervoer/verblijf/vermaak,** inclusief de ontwikkeling van een landelijke evenementenkalender.
- **Vergroten van de bereikbaarheid.**
- **Verhogen van bekendheid** van relatief onbekende plekken, weg van de begane paden.

Wij brengen mensen vanuit Amsterdam ergens anders heen, maar eigenlijk wil je zelfs dat mensen niet eens naar Amsterdam komen, maar juist naar een andere toeristische plek gaan in Nederland.

- Henk Philip, Tours & Tickets

3 Toegankelijk en bereikbaar

Voor een toekomstbestendige bestemming Nederland zijn optimale bereikbaarheid en mobiliteit essentieel.

Onze mobiliteitscapaciteit raakt op. Tegelijkertijd zijn veel buitengebieden slecht bereikbaar, zeker als het gaat om openbaar vervoer tot en met de laatste kilometer. Dit probleem geldt in heel Nederland. Bovendien legt het groeiende aantal binnenlandse en internationale bezoeken extra druk op de mobiliteit en bereikbaarheid van Nederland en bestemmingen binnen Nederland. Voor bezoekers, en zeker ook voor bewoners.

Van alle internationale verblijfsbezoekers komt momenteel 44% met het vliegtuig en 40% met de auto (NBTC, 2015). De toename van het aantal low cost vliegverbindingen tussen Europese steden leidde in de afgelopen jaren tot een sterke groei in connectiviteit en was zo een stimulans voor het internationaal bezoek aan ons land. Gasten uit Nederland en de nabijgelegen landen reizen vooral per auto.

De komende jaren neemt het totaal aantal afgelegde kilometers fors toe, zowel over de weg als over het spoor. Het personenvervoer over het spoor neemt tot 2030 naar verwachting toe met 26% tot 32% (bron: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat). De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur verwacht een sterke toename van de filedruk, zowel op hoofdwegen als in steden (38% meer files in 2021).

Ook het aantal fietsers neemt toe. De e-bike wint aan populariteit, zowel in Nederland als in onze buurlanden. Ook dit heeft gevolgen voor de druk op onze infrastructuur en mobiliteitscapaciteit.

Voor een optimale bereikbaarheid moet er een integrale visie komen en samenwerking tussen alle vervoersbedrijven.

- Chris Verstegen, Prorail

1. Integrale benadering en centrale regie

Er is een **integrale benadering** nodig van **duurzame mobiliteitsoplossingen** voor lucht-, spoor-, weg- en waterverkeer**,** die rekening houdt met behoeften en gedrag van alle gebruikers. Centrale regie is nodig, evenals stimulans van de samenwerking tussen diverse stakeholders, waaronder overheid, mobiliteitsaanbieders, bewoners en bedrijven. Zo kunnen we toewerken naar een integraal mobiliteitsplan, boven vervoersregio's en vervoerders uit. *Transport for London* is hierin een mooi voorbeeld.

De bezoekerseconomie en bestaande mobiliteitsallianties, visies en actieplannen moeten aansluiting op elkaar vinden.

2. Investering in seamless journey

Optimale bereikbaarheid betekent een infrastructuur die, in het samenspel van modaliteiten, **genoeg capaciteit** heeft om alle reisbewegingen (binnenlands en bezoekend) te kunnen faciliteren. Een systeem dat **slim en connectief** is ingericht tot en met de laatste kilometer en dat het **voor bezoekers en bewoners** zo eenvoudig mogelijk maakt om verschillende vormen van mobiliteit te gebruiken. Digitale koppeling van alle vervoersmodaliteiten en betalingssystemen is hiervoor noodzakelijk. Hiermee creëren we naast een fysieke, ook een *seamless digital journey* van boeken tot reizen.

3. Sturing met dynamische beprijzing

Een dynamisch en gedifferentieerd prijsbeleid op basis van realtime data is een manier om bewoners en bezoekers te motiveren om buiten piekmomenten te reizen en duurzame(re) vervoersmiddelen te gebruiken.

We zijn van mening dat kortere afstanden met de trein afgelegd moeten worden vanuit duurzaamheidsoogpunt. Hiervoor moet de trein wel competitiever zijn met het vliegtuig qua prijs en reistijd.

- Maaike van der Windt, Schiphol

4. Prioritering van duurzaam vervoer

We moeten maximaal inzetten op duurzame vormen van zowel inkomend als binnenlands vervoer. Dit laat zien waar we voor staan en draagt bij aan de *Dutch experience.*

- Maximaal inzetten op duurzame manieren om naar Nederland te reizen.

- Aanbod en toegankelijkheid c.q. gebruiksgemak verbeteren (zowel digitaal als op stations) van duurzaam vervoer (OV-fiets, elektrische varianten van fiets/auto/boot) en het gebruik ervan belonen.
- Ontwikkelen van innovatieve, duurzame vervoersmodaliteiten over weg en water.
- Belasten van niet-duurzame vormen van vervoer en de inkomsten hiervan aanwenden voor het versterken en versnellen van de ontwikkeling van duurzame vervoersoplossingen en infrastructuur.

5. De fiets op één!

Nederland staat bekend als fietsland. Door de komst van de elektrische fiets is het fietslandschap aan het veranderen. Er is een integraal fietsplan nodig met hoofdstructuur, regionale structuur en lokale structuur. Hiervoor moeten ook de binnenstedelijke en regionale infrastructuur aangepast worden. Met innovatieve oplossingen en aantrekkelijke 'fiets-proposities' (zoals de OV-fiets) benadrukt Nederland zijn positie als koploper in fietsmobiliteit.

6. Maak openbaar vervoer toegankelijk

Het stimuleren van openbaar vervoer is een belangrijke manier om bij te dragen aan zowel leefbaarheid als verduurzaming. Dit geldt voor inkomende en binnenlandse reisbewegingen. Op dit moment is openbaar vervoer, wat betreft boeken, betalen en reizen, onvoldoende toegankelijk voor internationale bezoekers.

Speerpunten zijn:

- Hogesnelheidstreinen als vervanging van, en in aansluiting op vliegverkeer.
- Verbeterde connectiviteit tussen verschillende vervoersmiddelen.
- Benutting van nieuwe technologische mogelijkheden voor eenvoudige (mobiele) betaling.
- Slimme vervoersoplossingen voor de laatste kilometers.
- Optimalisatie van *signing* en *wayfinding.*

7. Selectiviteitsbeleid in de luchtvaart

Voor de bereikbaarheid van ons land is een krachtige concurrentiepositie van Schiphol van groot belang. Dit belang reikt verder dan toerisme. Dit vraagt om helder selectiviteitsbeleid. De beperkte ruimte voor groei kan effectiever worden benut door het aanbod van Europees treinverkeer te vergroten en te versnellen. Dit speelt goed in op het gegeven dat 80% van onze internationale gasten uit Europa komt.

4 Verduurzaming moet

Anno 2018 is toerisme wereldwijd verantwoordelijk voor ongeveer 8% van de carbon footprint. Luchtvaart heeft hierin een groot aandeel, naast segmenten als cruises.

Een verdubbeling van het aantal internationale bezoekers tot 2030 zal leiden tot een **grotere impact op het milieu.** In de periode 2010-2015 groeide de uitstoot van broeikasgassen van de Nederlandse toerismesector met 11% (CBS, 2017). Als de groei van de vakantie-emissies van Nederlanders doorzet, zullen deze in 2030 hoger zijn dan voor Nederland als geheel is afgesproken in de voorgestelde Klimaatwet (CSTT, 2018). Naast emissies zal het groeiende aantal bezoekers ook zorgen voor meer consumptie, mogelijke voedselverspilling en meer vervuiling door (zwerf) afval. Bovendien leiden overvolle bestemmingen tot aantasting van de natuur.

Er mag wel wat meer bewustzijn komen dat een vakantie in eigen land een aantrekkelijk en duurzaam alternatief is.

- Thomas Heerkens, Landal Greenparks

Wat betreft het respecteren van klimaatdoelen en het waarborgen van een aantrekkelijke, gezonde en **vitale leefomgeving** voor alle Nederlanders heeft de sector een **verantwoordelijkheid** als het gaat om verduurzaming en **minimalisering** van **uitstoot en vervuiling.**

1. Creëer bewustzijn eigen gedrag

Om verandering in gang te zetten, moet bij bedrijven, bewoners en bezoekers allereerst bewustzijn worden gecreëerd over de relatie die zij hebben met hun omgeving. Welke impact heeft ons gedrag op het landschap en het milieu en wat geven we terug? Beter bewustzijn over de gevolgen van gedrag kan aanzetten tot het maken van andere, meer duurzame keuzes.

2. Beloon duurzame initiatieven en belast vervuilende activiteiten

Om verduurzaming in gastvrijheid te versnellen moet elke ontwikkeling van nieuw en bestaand aanbod gebaseerd zijn op duurzame(re) oplossingen. Dit moet worden gestimuleerd door duurzame initiatieven (financieel) te belonen. Hiernaast moeten vervuilende activiteiten extra belast worden (op Europees niveau), om zo verduurzaming verder aan te moedigen. Doelbelasting kan helpen bij de versterking en versnelling van nieuwe duurzame initiatieven.

3. Investeer in elektrische mobiliteit

Mobiliteit is de grootste vervuiler binnen de mix van vervoer, verblijf en vermaak. Investeren in verduurzaming van mobiliteit is daarom essentieel voor het verduurzamen van bestemming Nederland. Op het gebied van luchtvaart zijn er al veel initiatieven. Dit zijn veelal langetermijnprojecten waarvan de impact op verduurzaming nog op zich laat wachten.

Meer dan de helft van de internationale bezoekers in en naar Nederland maakt echter gebruik van de auto en het openbaar vervoer (NBTC, Onderzoek Inkomend Toerisme 2015). Dit maakt het mogelijk om sneller stappen te zetten ten behoeve van verduurzaming. Door het aanbod in elektrische mobiliteit verder te ontwikkelen en de (elektrische) fiets toegankelijker te maken voor bezoekers kan een grote bijdrage worden geleverd aan verduurzaming van binnenlandse reisbewegingen.

4. Geef het spoor vleugels

Stimuleer duurzame mobiliteit door de bereikbaarheid van Nederland per trein te verbeteren. Hiervoor moet worden geïnvesteerd in nieuwe, snellere en meer frequente verbindingen tussen Nederland en de landen in een cirkel van circa 500 kilometer om ons heen. In combinatie met een reële beprijzing van vliegen wordt de trein zo een aantrekkelijker alternatief voor het vliegtuig. Dit levert een substantiële bijdrage aan het verlagen van de CO_2-uitstoot en hiermee aan het behalen van klimaatdoelstellingen.

Er moet een universele regelgeving komen ten behoeve van duurzaam verblijf.

- Marije van der Valk, Van der Valk hotel Nijmegen

5. Maak gebruik van gevestigde richtlijnen

Ook in verblijf en vermaak liggen kansen voor verduurzaming. Bij het ontwikkelen of renoveren van verblijfsaccommodaties, horeca en recreatievoorzieningen moeten gevestigde richtlijnen zoals BREEAM en WELL worden gehandhaafd om verduurzaming te realiseren.

5 Een gastvrije sector

Gastvrijheid is het fundament van een aantrekkelijke bestemming en draagt bij aan een prettige woonomgeving. Een optimale gastvrijheidsbeleving is een resultante van de juiste mix van kwalitatief aanbod, serviceconcepten en persoonlijke benadering.

Nederlanders zijn in basis niet service georiënteerd. We hebben ook jaren laagwaardig toerisme gekend. Willen we meer richting kwaliteitstoerisme, dan zullen we ons service-niveau moeten verhogen, anders komen zij niet.

- Steven Klooster, Travelbird

Mijn droom is dat Dutch Hospitality een exportproduct wordt.

- Sander Allegro, Allegro INN-ovations

1. Trots op Dutch Hospitality

Dutch Hospitality wordt gedreven door onze unieke waarden en staat voor gezelligheid. *Dutch Hospitality* is gelijkwaardig, open, eigen en direct. Hierin zijn we onderscheidend ten opzichte van andere bestemmingen.

De sector heeft nieuwe trots nodig. Gastvrijheid is een vak en moet als zodanig gezien gaan worden. Het niveau van gastvrijheid moet continu gemonitord worden, bijvoorbeeld door middel van een zogenaamde *Net Promotor Score* (NPS) voor de Nederlandse gastvrijheid.
Naast het verbeteren van het imago van de sector als betekenisvolle werkgever, is het nodig om arbeidsvoorwaarden te verbeteren en betere groeiperspectieven te ontwikkelen.

Doorstroming van gekwalificeerde werknemers naar andere sectoren zorgt voor een betere dienstverlening op andere terreinen, waaronder de gezondheidszorg.

2. Benut innovatiekracht

Er zijn grote kansen om onze innovatiekracht in te zetten voor de ontwikkeling van nieuwe serviceconcepten en (digitale) tools die de gastvrijheidsbeleving versterken; van inchecken en bestellen tot en met (mobiel) betalen. Zo ontstaat een sterke combinatie van *high touch, high tech-dienstverlening*.

3. Leven lang ontwikkelen

Gastvrij is iets dat je bent. Dit in de praktijk brengen, kun je leren. Er is behoefte aan een landelijke en integrale aanpak voor programma's rondom 'een leven lang leren', van mbo tot herintreding. Hierbij staat praktijkleren voorop, iets waarvoor opleidingsinstituten, bedrijven en overheden nauw moeten samenwerken.

Om medewerkers een duurzame carrière te kunnen bieden, zijn ook competitieve arbeidsvoorwaarden nodig.

4. Maak werk van diversiteit en inclusiviteit

Onze ambitie is dat de bezoekerseconomie in 2030 dé werkgever is voor diverse groepen uit de samenleving en dat haar medewerkers een afspiegeling zijn van de maatschappij. Nieuwe doelgroepen kunnen we aanboren als potentiële werknemers. Hierin hebben werkgevers in de branche een primaire rol. Met subsidies kan de overheid het voor ondernemers gemakkelijker maken om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan te nemen.

Wij geloven erin dat de gastvrijheidssector een goede werkgever kan zijn voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

- Jasper Kool, Happy Tosti

3 Randvoorwaarden voor succes

/05

De toeristische sector heeft grote impact op de samenleving en deze zal in de toekomst alleen maar groter worden. Het is daarom van groot belang om extra te investeren en verder te professionaliseren. Zo kunnen wij zorgen dat bezoek een nog waardevollere bijdrage aan het welzijn en de welvaart van ons land levert.

A. Toerisme als beleidsprioriteit

Toerisme verdient het om als **sector beleidsprioriteit en -capaciteit te krijgen**. Met coördinatie, mandaat en middelen van de overheid kunnen we het succes van de bezoekerseconomie verder uitbouwen in samenhang met andere sectoren en ten behoeve van het algemeen belang.

Er gebeurt veel en richting 2030 moet er nog meer gebeuren. Toerisme is vanuit het perspectief van de gast een optelsom van vele grote en kleine ervaringen. Deze ervaringen zijn gefragmenteerd en gedecentraliseerd georganiseerd; zowel beleidsmatig als sectoraal. Dat betekent vooral dat spelers in de bezoekerseconomie zelf aan de slag moeten. Op het gebied van organisatie en versterkte samenwerking. Maar ook om met elkaar in actie te komen op dit vergezicht. Er is ook een nadrukkelijke rol voor overheden. De complexiteit en horizon van de opgaven vraagt om verbindingen tussen beleidsterreinen, evenals voldoende ruimte om te innoveren en te experimenteren. Door velen wordt de noodzaak en meerwaarde onderkent van **onafhankelijke, landelijke coördinatie en doorzettingskracht**.

Om versnippering tegen te gaan is er behoefte aan een **Toerismepact**. Op landelijk, provinciaal én gemeentelijk niveau moet, zowel met publieke als private organisaties en bewoners, nauwer worden samengewerkt en afgestemd. Dit geldt ook voor samenwerking tussen verschillende vrijetijdsorganisaties. Hiernaast vragen specifieke strategische vraagstukken om leiderschap en prioritering van relevante departementen binnen de Rijksoverheid; ook in Europees c.q. internationaal verband.

Veranderende rol DMO's

Er is behoefte aan meer en verbeterde kennis en capaciteit binnen gemeenten, provincies en Rijksoverheid met betrekking tot toerisme in het algemeen en *placemaking* in het bijzonder.

Om adequaat te kunnen inspelen op actuele en toekomstige kansen en uitdagingen van de bezoekerseconomie, is het noodzakelijk de rol van DMO's te verbreden van **destinatie marketing** naar **destinatie management**. DMO's kunnen zo op lokaal en regionaal niveau voor verbinding en coördinatie zorgen en op nationaal niveau een sparringpartner zijn.

Het is van groot economisch belang dat het ontwikkelen van buitengebieden een gezamenlijke effort wordt. Nu wordt er te veel naar losse objecten gekeken waar iedereen opkomt voor zijn eigen stukje en belang. We moeten groter denken, want de politieke grenzen van gemeenten of provincies bestaan niet voor een toerist.

- Sylvo Thijsen, Staatsbosbeheer

B. Gezamenlijke actie- en investeringsagenda

Dit perspectief moet geconcretiseerd worden. Veel van de uitdagingen beslaan een langere termijn, zijn breder dan de sector, vragen een bovenregionale en cross-sectorale aanpak en hebben een R&D-karakter. Dit vergt **publiek-private investeringen**, gekoppeld aan concrete projecten. Een nationale actie- en investeringsagenda waar Rijk, provincies, ondernemers en marketingorganisaties samen invulling aan geven en de schouders onder zetten; vanuit gedeelde belangen, ten behoeve van een vitaal land. Hiernaast zijn **nieuwe publiek-private financieringsconstructies** nodig.

Cultuurfondsen vanuit de overheid zijn nu nog onvoldoende gericht op de visie om nieuwe iconen op nieuwe plekken te ontwikkelen. Dat zou moeten veranderen.

- Frank van den Eijnden, Van Gogh Heritage Foundation

Deze constructies kunnen gevormd worden door **meerdere belanghebbende sectoren te laten samenwerken** en door **belastingen direct te laten terugvloeien** naar initiatieven die bijdragen aan de strategische prioriteiten.

C. Landelijke Data Alliantie

Data en inzichten geven sturing en richting aan besluitvorming, ontwikkeling, gedrag en beleid en dragen bij aan het creëren van draagvlak. Bestaande bronnen zijn versnipperd, worden onvolledig, raken gedateerd, of komen te laat, of in het geheel niet beschikbaar. Er is behoefte aan actuele, volledige en nieuwe data.

Er moet een (onafhankelijke) **data-alliantie voor toerisme** ontwikkeld worden. Hierin kunnen, zowel op regionaal als landelijk niveau, bestaande data en kennis gedeeld worden. Met aanvullend onderzoek kan bovendien ontbrekende data verzameld worden. Ontsluiting van relevante data en inzichten is essentieel voor effectief beleid en de concurrentiekracht van ondernemers.

De overheid moet innovatie meer stimuleren, niet alleen op het gebied van duurzaamheid, maar ook binnen de toerisme industrie waarbij ingezet moet worden op meer professionalisering en digitalisering.

- Annelie Bleckman, Camping It Wiid

De kracht van cocreatie

Perspectief Bestemming Nederland 2030 is een visie voor en door de bezoekerseconomie en voor heel Nederland. Meer dan dat is het een samenspel van een groot aantal publieke en private partijen die invloed hebben op, of beïnvloed worden door binnen- en buitenlands bezoek.

We bedanken iedereen die input leverde en bijdroeg aan de vormgeving van deze visie. Wat ons betreft is het een inspirerend begin van debat en dialoog om te komen tot effectieve samenwerkingsinitiatieven en actie.

Met bijzondere dank aan:

Esther Agricola - Ruimte en Duurzaamheid, Gemeente Amsterdam, Harma Albering - Provincie Limburg, Sander Allegro - INNovationS, Ronald Besemer - Utrecht Marketing, Hanne Bikker - bikker (io), Annelie Bleckman - Camping "It Wiid", , Ellen Bokkinga - New Verbalizers, Jaap Bond - Provincie Noord-Holland, Reineke Boot - Outfield, , Cathelijne Broers - Hermitage & De Nieuwe Kerk, Martijn Bulthuis - Leiden Marketing, Joanna Bunker - AirBnB, Maurice Buuron - Provincie Zeeland, Martin Cnossen - Merk Fryslân, Ferd Crone - G32, Evert van Dijk - 't Gieters Belang, Stephan van Dijk - AMS Institute, Nikki van Dijk - Make a Mess, Hermieke van Dijke - Provincie Brabant, Herre Dijkema - RBTKAN, Manuel Dijkstra - Ministerie van I&W, Erik van den Dobbelsteen - VVV Zeeland, Erik Droogh - Renaissance van het Platteland, Karlijn Eduard - NBTC, Frank van den Eijnden - Van Gogh Heritage Foundation, Pieter Elbers - KLM, Gertjan Elzinga - Provincie Friesland, Marco Esser - The Hague Marketing, Inge Ezinga-Roebroek - Rabobank, John Flierman - ROC van Amsterdam, Yuri van Geest - Singularity University, Maarten Greve - KLM, Hans de Haan - Provincie Overijssel, Gerben Hardeman - ANVR, Odette Hartgerink - Provincie Zuid-Holland, Thomas Heerkens - Landal GreenParks, Zef Hemel - Universiteit van Amsterdam , Hans Heupink - Provincie Zuid-Holland, Monique van den Heuvel - Echt Waarmaken, Christiaan Hogenhuis - Oikologic, Michael ten Holder - Provincie Gelderland, Gert-Jan Hospers - Universiteit Twente / Radboud Universiteit, Heleen Huisjes - Visit Brabant, Marc van der Hulst - Google, Esther Jongsma - VANTOT, Jesse Jop Jorg - WeTheCity, Wouter van Kan - NBTC, Peter Kentie - Eindhoven 365, Jeroen Klijs - NHTV, Steven Klooster - Travelbird, Howard Komproe - Comedytrain, Jasper Kool - Happy Tosti, Pauline Krikke - Gemeente Den Haag, Janneke van der Kroft - Placemaking Plus, Peter Krumm - Transdev, Mihaly Laszlo - Laszlo De Witte, Carlijn Leenders - Bureau Buhrs, Miriam van der Lubbe - Van Eijk & Van der Lubbe, Tracy Metz - Journalist urban issues, Jurriaan de Mol - NBTC, Anna van Nunen - Innofest, Richard Otten - Blogs4travel, Bastiaan Overeem - VisitVeluwe, Henri van Poll - Buurtoffensief Nieuwmarktbuurt, Paul Peeters - NHTV, Henk Philip - Tours & Tickets, Marieke Politiek - NBTC, Hiske de Ridder - Gemeente Amsterdam, Paul Riemens - RAI, Barbara Risselada - Marketing Groningen, Diana van Roest - Google, Lieve Römkens – Ministerie van EZK, Paul Rooijmans - Tranzer, Pieter Roos - Ministerie van EZK, Daan Roosegaarde - Studio Roosegaarde, Huub Ruel - Hotelschool The Hague, Peter Savelberg - Tristate City, Fleur Schoonhoven - Young Stedelijk, Katie Schreiber - Ministerie van OCW, Sergio Seegers - Tourism Group, Wendy Sieger - VVV Nederland, Maurits van der Sluis - RAI, Raymon van Sprang - The Creative Team, Berno Strootman - Rijksadviseur Fysieke Leefomgeving, Ellen Swinkels - GVB, Sarel Tempelman - Provincie Utrecht, Sylvo Thijsen - Staatsbosbeheer, Conrad van Tiggelen - NBTC, Geerte Udo - Amsterdam Marketing, Marije van der Valk - Van der Valk hotel Nijmegen, Peter Vandermeersch - NRC Handelsblad, Cleo Vehmeyer - Tivoli Vredenburg, Annerieke Veldkamp - Provincie Flevoland, Saline Verhoeven - Natuurlijke Zaken, Ewout Versloot - Rotterdam Partners, Chris Verstegen - ProRail, Gerald Visser - Human Talent Group, Karel Vos - Bookit, Jos Vranken - NBTC, Marko Vuijk - Provincie Drenthe, Jolijn Weisscher - The Hague Marketing, Arjan Westerink - Provincie Groningen, Anneke Wijdogen-Vis - Corendon, Susan Wiltink - Provincie Utrecht, Maaike van der Windt - Schiphol, Rutger van Zuidam - Dutch Chain, Frits van Bruggen – ANWB, Klaas Kielstra - Provincie Fryslân, Henk Brink – Provincie Drenthe, Michiel Rijsberman – Provincie Flevoland, Bea Schouten – Provincie Gelderland, Carla Schönknecht Provincie Zeeland, Bert Pauli – Provincie Noord-Brabant, Eric Geurts – Provincie Limburg, Patrick Brouns – Provincie Groningen, Adri Bom-Lemstra – Provincie Zuid-Holland, Ellen van Selm – Gemeente Opsterland, leden van Gastvrij Nederland, HollandCity Ambassadors en iedereen die we nog gaan spreken.
Dank aan strategiebureau Fronteer voor hun begeleiding en inzet om de meningen van zoveel stakeholders bij elkaar te brengen.

Bronnenlijst

- UNWTO, juni 2018: UNWTO World Tourism Barometer June 2018
- UNWTO, augustus 2018: UNWTO Tourism Highlights: 2018 edition & Annual report 2017
- CBS, september 2018: Nationale Toerismerekeningen 2017
- NBTC, 2018: Toekomstanalyse bestemming Nederland 2030 o.b.v. scenario's
- NBTC-NIPO Research, 2015: ContinuVrijeTijdsOnderzoek
- ICCA, 2018: internationale congressen naar definitie International Congress and Convention Association
- NBTC, 2015: Onderzoek Inkomend Toerisme 2014
- CBS, 2017: Milieu-economische verkenning toerismesector
- CSTT, 2018: Analyse naar carbon footprint van Nederlandse vakantiegangers van de Centre for Sustainability, Tourism and Transport (NHTV Breda)

Alle teksten en infographics mogen vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden, mits met bronvermelding. Hoewel wij bij de totstandkoming van deze uitgave de grootst mogelijke zorgvuldigheid hebben betracht, bestaat altijd de mogelijkheid dat bepaalde informatie niet klopt, of na verloop van tijd verouderd, of niet meer juist is. Waar bekend zijn de bronnen vermeld.

Lusten en lasten in tijden van corona

Quick scan bezoekersdrukte in recreatie- en natuurgebieden in Noord-Holland

Colofon

©Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, oktober 2020

Opdrachtgever Terreinbeherende organisaties Noord-Holland

Contactpersonen Rik Rollema, Recreatie Noord-Holland
Karel Schoenaker, Recreatieschap Westfriesland

Auteurs Drs. T. (Tinco) Lycklama
M. (Martijn) Huijgen, BSc

Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd
Jansbuitensingel 30
6811 AE Arnhem
T 06-53383550
e-mail: lycklama@ruimteenvrijetijd.nl
www.ruimteenvrijetijd.nl

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
1.1 Onderzoeksvraag 4
1.2 Onderzoeksaanpak 4
1.3 Leeswijzer 5

2 Resultaten 6
2.1 Druktemeting onder (terrein)beheerders 6
2.2 Overlast in natuur- en recreatiegebieden 7
2.3 Sturen op balans 8

Bijlage 1 Gesprekspartners terreinbeherende organisaties 10

1 Inleiding

1.1 Onderzoeksvraag

Door de coronacrisis staan natuur- en recreatiegebieden in heel Nederland in een ander daglicht. De behoefte aan ontspanning of juist inspanning in de vrije natuur is in de afgelopen periode groot geweest. In Noord-Holland, voor een groot deel relatief dicht bevolkt, speelde deze trend mogelijk nog sterker. Het toegenomen gebruik en de hiermee gepaard gaande overlast vormde voor de terreinbeherende organisatie van Noord-Holland de aanleiding voor dit onderzoek met als onderzoeksvraag:

- *Hoe omvangrijk is de toegenomen drukte in natuur- en recreatiegebieden als gevolg van corona en welke vormen van overlast gaan hiermee vooral gepaard?*

1.2 Onderzoeksaanpak

Methode: interviews terrein beherende organisaties

We hebben in dit onderzoek gekozen om tien terreinbeherende organisaties (TBO's) te interviewen. Voor een overzicht van de deelnemers, zie bijlage 1. De interviews vonden in augustus plaats en geven dus een oordeel over de periode vanaf half maart (intrede corona) tot het einde van de zomer. Tijdens de interviews stond de onderzoekvraag centraal. Daarnaast is aanvullend ook gevraagd naar:

- Hoe is omgegaan met de effecten (overlast) van de toegenomen drukte?
- Wat zijn de gevolgen van de drukte voor de korte en langere termijn?

We hebben specifiek gevraagd naar de drukte en overlast voor corona en na corona. Op basis van de inschatting van de beherende organisatie zijn we gekomen tot een eindoordeel van toegenomen drukte per regio, zoals ook op de kaart te zien is (zie bijlage 2). Dit oordeel is dus gebaseerd op ervaringscijfers van beheerders. Cijfers van bezoekersaantallen zijn voor deze specifieke periode niet beschikbaar.

De drukte in de natuur- en recreatiegebieden blijkt ook niet op een eenduidige manier te worden gemonitord. De ene TBO beschikt over informatie over het aantal verkochte parkeertickets, waar een andere TBO tellingen doet voor het aantal bezoeken. Deze cijfers zijn niet volledig met elkaar te vergelijken. Om wel tot een eenduidige manier van vergelijken te komen, is gekozen voor een subjectieve schaal, van min 5 tot +5.

De geïnterviewden konden per regio een score toekennen over de toegenomen drukte, waarbij -5 tot -1 staat voor een daling van de drukte, 0 staat voor een stabiele ontwikkeling en +1 tot +5 staat voor de stijging.

-1 / +1	zeer lichte daling / stijging van de drukte
-2 / +2	lichte daling / stijging van de drukte
-3 / +3	aanzienlijke daling / stijging van de drukte
-4 / +4	grote daling / stijging van de drukte
-5 / +5	zeer grote daling / stijging van de drukte

1.3 Leeswijzer

Deze notitie geeft een overzicht van de voornaamste resultaten van dit onderzoek, als extra duiding bij de grafische weergave op de kaart.

2 Resultaten

In dit hoofdstuk staan de resultaten uit het onderzoek in recreatie- en natuurgebieden in Noord-Holland.

2.1 Druktemeting onder (terrein)beheerders

> „Het was bizar, het leek alsof heel Nederland in Medemblik was."
> *Een TBO over toegenomen drukte*

1. Sterke toename drukte in Noord-Holland

In alle acht Noord-Hollandse regio's is de drukte van het aantal bezoekers in de natuur- en recreatiegebieden in de periode tussen maart 2020 en augustus 2020 toegenomen, zie ook de bijbehorende kaart.

Figuur 2.1 Grafische weergave toegenomen drukte in Noord-Holland

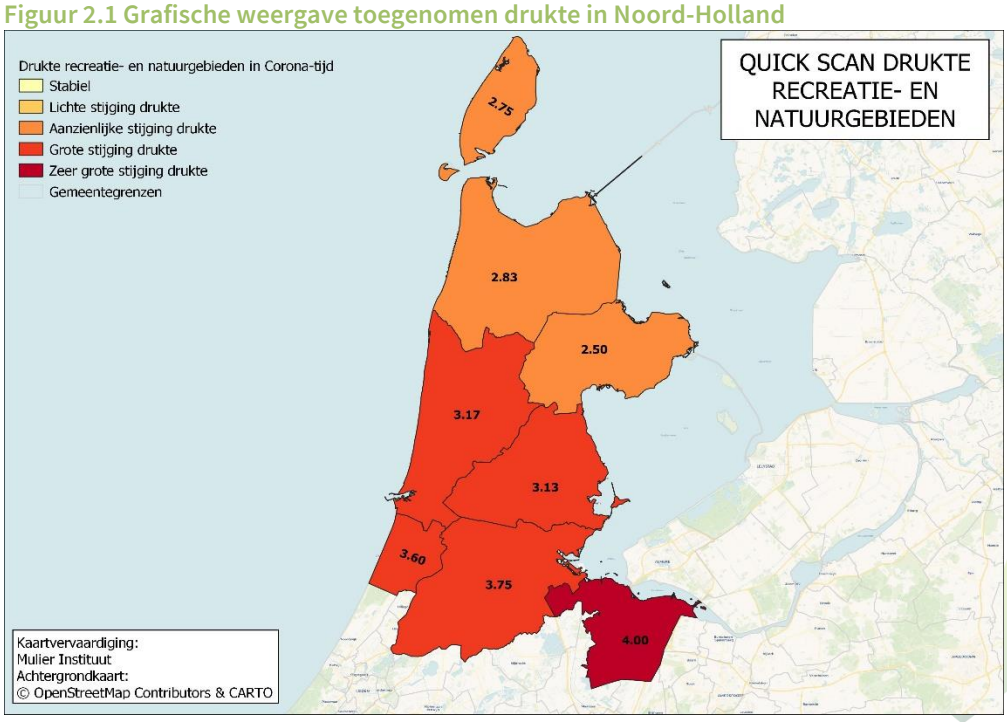

In de regio's Texel[1], Kop van Noord-Holland en West-Friesland betrof dit een aanzienlijke stijging, in de regio's Noord-Kennemerland, Zuid-Kennemerland, Laag Holland en Amstelland betrof dit een grote stijging. In de regio Gooi- en vechtstreek was de stijging zeer groot.

Let op: deze cijfers zijn gebaseerd op beoordelingen van boswachters en terreinbeheerders op een schaal van min vijf tot plus vijf. Over deze specifieke periode ontbreken exacte cijfers van bezoekersaantallen (zie ook de onderzoeksaanpak, paragraaf 1,2).

2. Corona versterkt (nationale) trend

De toenemende drukte in de natuur- en recreatiegebieden betreft een trend die al langer speelt (enkele jaren) en ook in meer provincies[2]. Door het coronavirus is deze trend nu veel zichtbaarder geworden. De behoefte aan groene buitenruimte om in te bewegen is enorm toegenomen. Op het land, maar zeker ook op het water, hebben recreanten hun toevlucht gezocht. En waar het vroeger wellicht met pieken ging (bijv. op zondagmiddag), was het nu structureel druk.

2.2 Overlast in natuur- en recreatiegebieden

3. Trots én zorgen i.v.m. overlast

Deze toegenomen belangstelling voor de natuur- en recreatiegebieden maakt aan de ene kant trots, omdat bezoekers de natuur dichtbij (extra) waarderen.

> "We zijn er blij mee dat er zoveel mensen komen, wij zijn ook wel trots om de mensen zo te kunnen bedienen!" *Een trotse boswachter*

Het belang van natuur staat hiermee onmiskenbaar op de kaart. Het baart aan de andere kant ook zorgen, vanwege de overlast die gepaard is gegaan met de toegenomen aantallen bezoekers. het intensiever(re) ruimtegebruik bestond vooral uit drukte vooral bij entrees (o.a. parkeerdrukte), meer picknicken, barbecueën, meer sportief gebruik door individuele sporters en (georganiseerde) groepjes, ook veel meer belangstelling voor watersport (kitesurfen, bootjes).

An sich hoeft een intensiever gebruik van de groene ruimte geen overlast tot gevolg te hebben (het is juist ook positief). Echter als gevolg van de toegenomen drukte is door beheerders ook overlast waargenomen. De verschillende vormen van overlast zijn te clusteren in vijf thema's:

- Verminderde bezoekerservaring als gevolg van drukte. Dit kan gaan over een gebrek aan een 'unieke' natuurervaring tot 'bijna ruzies' tussen recreanten, of bij drukke parkeerplekken.
- Onbedoeld gebruik van de ruimte. Voorbeelden hiervan zijn picknicken en barbecueën op plekken die hiervoor niet bedoeld zijn.
- Milieuoverlast door (extra) zwerfafval, extra geluid, vandalisme, uitwerpselen;
- Schade aan natuur bijv. door verstoring van broedvogels en meer aanrijdingen van wild.
- Derving inkomsten en toename kosten als gevolg van extra toezicht door boa's en beheerders, extra beheer (afvalinzameling) en minder inkomsten uit pacht, excursies, evenementen, winkels, bezoekerscentra, etc. Een enkele keer waren er ook meer inkomsten uit dagkaartjes of parkeren.

4. Nieuwe doelgroepen in de natuur

[1] Op Texel was het eerst heel rustig en daarna heel druk. Het gemiddelde cijfer (zie de kaart) kent dus een sterk dynamisch verloop.
[2] Getuige ook de uitzending van televisieprogramma De Monitor 'Van wie is de natuur?' van 7 september 2020.

Een deel van de overlast kwam door een specifieke doelgroep, die is omschreven als: 'Mensen die normaal niet in de natuur komen'. En 'mensen die minder bekend waren met de natuur'. Corona heeft er deels voor gezorgd dat het huiselijk gebeuren zich naar buiten heeft verplaatst. Dat was ook zichtbaar: 'ze kenden de regels niet en gedroegen zich anders dan normale bezoekers'. Voorbeelden waren: muziek luid aan en speaker door het bos, picknicken op plekken die hiervoor niet bedoeld waren, en lopen door gebieden die hiervoor niet bedoeld waren (bijv. waterwingebied). Specifiek is ook de groep jongeren genoemd, omdat de natuur (ook) voor hen een podium was om elkaar te ontmoeten, vaak vanwege onvoldoende activiteiten en evenementen in de stad, met overlast tot gevolg.

„ Zij waren niet bekend met de natuurgebieden en de regels: voetballen op de heide, de honden liepen los op begrazingsvelden, picknicken waar het niet mag. Zij hadden oprecht geen idee van de regels."

Een TBO over nieuwe doelgroepen

2.3 Sturen op balans

5. Voorkomen negatieve gevolgen

De beheerders van natuur- en recreatiegebieden in Noord-Holland hebben in het voorjaar en de zomer verschillende maatregelen genomen om de drukte te reguleren. Dit betrof een divers palet aan type instrumenten:

- Communicatie: Intensievere communicatie en voorlichting naar bezoekers (online en offline);
- Toezicht: Meer toezicht in de vorm van BOA's / beveiligers, gericht op voorlichting, toezicht en handhaving;
- Afsluiten of stopzetten: Ontruimen of afsluiten kwetsbare terreinen, sluiten voorzieningen (bezoekerscentra) of activiteiten (excursies);
- Zonering (in ruimte en tijd): van ongewenste activiteiten, zoals bijv. hondenuitlaat services, waar wil je die wel of niet toelaten?

Ondanks dat de parkeercapaciteit maar 50 tot 80% van het normale niveau was, zagen we een toename van 25% van het betaald parkeren.

Een TBO over toegenomen drukte

6. Aanbevelingen: hoe kan in de toekomst beter worden gestuurd op balans?

Allereerst is het goed om te benoemen is dat sturen op balans (tussen bezoekers en leefomgeving) complex is, omdat het openbare, vaak vrij toegankelijke terreinen zijn (zonder hek). Uit het rondje beheerders blijkt dat al een divers palet aan maatregelen is genomen in de afgelopen periode, om de toegenomen drukte te managen (zie voorgaande paragraaf).

Naar de toekomst toe zien terreinbeherende organisaties onderstaande punten als extra belangrijk:

- Zorg voor extra toezicht. Hiermee geef je gastheerschap in de natuur vorm, kan je bezoekers voorlichten en spreiding ter plekke mogelijk maken. Als laatste middel kan handhaving ook worden ingezet.
- Herijking route- en ruimtegebruik. Denk na over betere vormen om bereikbaarheid van gebieden te optimaliseren (minder intensief, of juist intensiever) met behulp van buitenpoorten, locaties van TOP's, of andere zoneringsinstrumenten. Betrek hierbij de (gewenste) dichtheid van routenetwerken in de natuur en ook de wenselijkheid om gebruikersgroepen samen te laten gaan of juist recreatiestormen te scheiden (wandelen, fietsen, etc.) en zo de bezoekersbeleving optimaliseren;
- Breng lusten en lasten beter in evenwicht. Dit kan op twee manieren:

    - Structureel meer geld begroten voor de (toegenomen) taken van terreinbeherende organisaties om recreëren veilig en aantrekkelijk te houden.
    - Aanvullend hierop lijkt het verstandig om te zorgen voor (extra) inkomsten vanuit gebruikers en verdienmodellen te organiseren die dit mogelijk maken (kaartje kopen, parkeren, vignetten, omgevingsfonds, etc.).
- Benut kansen voor natuur en recreatie: Kijk op welke manieren natuurinclusieve recreatie kan worden versterkt. Een voorbeeld hierbij is het water, dit is extra belangrijk geworden om drukte te spreiden en accommoderen. Zorg dat dit passend en veilig mogelijk wordt gemaakt. Een andere vorm is om 'nieuwe doelgroepen' zoals jongeren juist beter te binden aan de natuur en dus blijvend welkom te heten.
- Werk aan goede randvoorwaarden voor effectief beheer door:
    - Consequenter cijfers en feiten te verzamelen over bezoekersstromen; Kies voor real time instrumenten om bezoekersdrukte in kaart te brengen, dit biedt kansen om effectief te sturen op balans (spreiden)[3];
    - Bekijk drukte in relatie tot de draagkracht van gebieden en baseer daar het beleid en beheer op;
    - Zorg voor uitwisseling van ervaringen en kennis tussen beheerders in het sturen op balans.

> "We hebben deze zomer 1000 uur extra aan BOA inzet moeten inzetten."
>
> *Een TBO over de extra inzet van BOA's*

[3] Zie ook de Handreiking Bezoekersmanagement van het NBTC: https://nbtcmagazine.maglr.com/handreiking-bezoekersmanagement/cover.

Bijlage 1 Gesprekspartners terreinbeherende organisaties

In deze bijlage staan de gesprekspartners die zijn geïnterviewd in het kader van dit project.

Tabel: Geïnterviewde personen bij terreinbeherende organisaties

Organisatie	Contactpersoon
Staatsbosbeheer	Erik Tuunter
Natuurmonumenten	Jerome van Ebbeve, Jowien van der Vegte Geeke Remmelts
Provinciaal waterleidingbedrijf Noord-Holland	Marieke Kuipers
Recreatie Midden Nederland	Paul Kotvis
Goois Natuurreservaat	Peter Kampen
Recreatieschap West Friesland	Piet Copier
Waternet	Max van Steijn
Amsterdamse Bos	Olav Martens
Recreatie Noord-Holland	Alex Rohof Micheal Omvlee
Landschap Noord- Holland	Onno Steendam

Druktemonitor

Opstellen aanpak dataverzameling en bezoekersportaal

Versie 22-12-2020 V3

1 Inleiding

1.1. Aanleiding

Afgelopen recreatieseizoen was het extra druk in onze recreatie- en natuurgebieden. Soms zelfs te druk. Tijdens de coronacrisis was het recreëren in buitengebieden dan ook één van de weinige vormen van ontspanning in Nederland. Alhoewel wij blij zijn met de toenemende belangstelling signaleren wij ook de keerzijde van de toegenomen aantallen bezoekers en het intensieve ruimtegebruik. De overlast bestond uit te veel drukte bij entrees, stranden, picknick- en barbecueweides en op wandel- en fietsroutes. Dit is niet goed voor de leefbaarheid van een gebied voor bewoners en hindert een optimale beleving voor bezoekers. Ook omwille van veiligheid moeten wij ongewenste drukte voorkomen, zeker nu corona een gezondheidsrisico vormt.

Opvallende ontwikkelingen waren:

- Verminderde bezoekerservaring als gevolg van drukte. Dit kan gaan over een gebrek aan een ‘unieke’ natuurervaring tot ‘bijna ruzies’ tussen recreanten, volle parkeerplaatsen, veel afval of gewoon de drukte zelf.
- Veel extra inzet door boa’s en beheerders nodig geweest. Bijvoorbeeld voor onbedoeld gebruik van de ruimte bij het picknicken en barbecueën op plekken die daarvoor niet bedoeld zijn.
- Toename milieuoverlast door (extra) zwerfafval, extra geluid, vandalisme en uitwerpselen. Vooral de bezoekersgroep jongeren veroorzaakte extra overlast.
- Schade aan natuur zoals door verstoring van broedvogels en meer aanrijdingen van wild
- Enorme toename van afvalverwerking en -inzameling
- Sterke toename van de pleziervaart

Landelijk wordt gesproken over een verschuiving van de marketing van bestemmingen naar het managen van bestemmingen. Onderdeel van die verschuiving is het toenemende belang van een goede informatievoorziening en effectieve communicatie. Met bijvoorbeeld betrouwbare (zo mogelijk real time) data over het gebruik van recreatiegebieden en bezienswaardigheden kunnen terreinbeheerders bezoekersstromen beter sturen en kunnen recreanten en toeristen zien waar het al druk of juist nog rustig is. Het informeren van doelgroepen over al het moois dat er in onze provincie aanwezig is, is nodig om hen te verleiden ook minder bekende plekken te bezoeken en daarmee de bezoekers zoveel mogelijk over de gebieden te spreiden. Daarvoor is ook het verbeteren van de bekendheid van het wandelnetwerk en het vergroten van het gebruik van de Toeristische Overstap Punten (TOP's) van belang.

Dat er een duidelijke behoefte bij de deelnemers is aan informatie om te kunnen sturen als het druk wordt in bepaalde gebieden. Er is aan RNH vervolgens opdracht gegeven om nadere voorstellen voor betere informatie uitwisseling uit te werken in samenwerking met de provincie Noord Holland.

1.2. Vraagstelling

De opdracht kan als volgt geformuleerd worden:

Ontwikkel een investeringsvoorstel voor de module dataverzameling en zet de module bezoekers-portaal op. De streefdatum voor de inwerkingstelling van het bezoekersportaal is 15 mei 2021.

Gebieden, bestemmingen en routes
In de opdracht gaan wij meten op gebieds-, bestemmings- en routeniveau. Bij het meten op gebiedsniveau houden wij de indeling van de recreatiemonitor aan. Het meten op bestemmingsniveau is een nieuwe toevoeging. Een bestemming is een (deel van een) recreatiegebied waar een recreant een dagbesteding heeft. Een recreatiegebied kan meerdere bestemmingen hebben. Een bestemming is dan bijvoorbeeld de Westbroekplas, Het Doesstrand of Paviljoen Het Twiske.

Het meten op gebiedsniveau zegt dus niets over het gebruik op bestemmingen.

Ook in de analyse en sturing is het meten op bestemmingsniveau zeer belangrijk. Drukte op een bestemming kan aanleiding zijn op de bezoekersgroep door te verwijzen naar een andere soortgelijke bestemming of alternatieve activiteiten. Bezoekersmanagement is ook belangrijk voor het gebruik van het bestaande routenetwerk voor onder meer wandelen en fietsen. Bij het meten van het gebruik van routes voor wandelen en fietsen sluiten wij waar mogelijk aan bij de gebruikte technieken door het Routebureau.

Recreatiemonitor
De recreatiemonitor is de huidige onderzoeks-methodiek voor het vaststellen van het aantal bezoeken aan de gebieden die is ingevoerd in 2005.

Routenetwerken worden steeds belangrijker in het recreatieve aanbod in Noord-Holland en zijn bij uitstek geschikt om bezoekers kennis te laten maken met onbekende plekken en attracties. Bij een stijging van de recreatie zal ook het gebruik van routenetwerken stijgen. Deels levert dat dezelfde problematiek als op bestemmingsniveau. Ook routes hebben een bepaalde draagkracht en ook hier is spreiding van de bezoeken belangrijk. Om grip te krijgen op het totaalplaatje van buitenrecreatie en hier maximaal in te kunnen sturen en van te leren is ook het meten van het gebruik van de routenetwerken belangrijk.

1.3. Doelstelling druktemonitor

Juiste balans tussen toeristisch-recreatieve druk en draagkracht in de recreatie- en natuurgebieden bereiken en behouden en het in kaart brengen van het aantal bezoekers in de gebieden.
Doelstelling dataverzameling: verkrijgen van real-time inzicht in het toeristisch-recreatieve gebruik van gebieden, bestemmingen en routes ten behoeve van analyse, sturing, publicatie en innovatie.
Doelstelling bezoekersportaal: een voor recreanten toegankelijk portaal waarin de actuele drukte in de gebieden wordt getoond d.m.v. een interactieve kaart op basis waarvan een recreant kan beslissen een gebied te bezoeken.

De druktemonitor bestaat uit de volgende modules: dataverzameling, bezoekersportaal, data-analyse, sturen bezoekersstromen, publicatie en proeftuin.

Specifieke doelen:

- Voorkomen van ongewenste drukte omwille van veiligheid
- Opzetten voorspellingsmodule voor de drukte in gebieden en op bestemmingen
- Verminderen van overlast voor bewoners en bezoekers
- Effectiever gebruik van bestemmingen/voorzieningen
- Verhogen van de beleving en waardering voor recreanten
- Opsporen van illegale activiteiten

1.4. Uitgangspunten druktemonitor

- De druktemonitor wordt modulair opgebouwd zodat de besturen sturing en controle hebben op de implementatie, planning en uitvoering. Deze modules worden in overleg met de provincie uitgewerkt, passend bij de visie recreatie en toerisme waarbij bestemmingsmanagement een van de strategische lijnen is. Hierbij wordt tevens gekeken welke subsidie mogelijkheden er zijn vanuit het nog vast te stellen uitvoeringsplan van de visie.
- Het investeringsvoorstel voor de module dataverzameling wordt aan het bestuur voorgelegd. Het investeringsbudget voor de module bezoekersportaal is in deze aanpak opgenomen.
- Wij zetten in de uitwerking van het onderzoek in op zoveel mogelijk maatwerk per bestemming omdat de inrichting, knelpunten en omgeving per locatie verschillen. De te ontwikkelen methodiek zal een breed instrumentarium hebben. Met het oog op de bruikbaarheid, vergelijkbaarheid en verwerkbaarheid worden de instrumenten uiteraard bij elkaar gebracht in een samenhangede methodiek.
- De huidige onderzoeksmethodiek ‘recreatiemonitor’ kent de volgende nadelen: handmatig moeten uitlezen van tellers, data is niet real-time beschikbaar en methode gevoelig voor vandalisme en beschadiging. Daarom stoppen wij met deze methodiek zodra een nieuwe systematiek zonder de genoemde nadelen op hetzelfde niveau de dataverzameling structureel en betrouwbaar kan overnemen.
- Het sturen van daadwerkelijke bezoekersstromen in buitengebieden is een relatief nieuw onderwerp. Vele monitortechnieken, data-analyse technieken en publicatiemethoden zijn nog aan innovatie onderhavig. Hier houden wij in de opzet van de aanpak rekening mee door ook naar de mogelijkheden van tijdelijke technieken te kijken en innovatie te stimuleren.
- Draagkrachtanalyse is zeer belangrijk. Dataverzameling is namelijk pas waardevol als drukte bekeken wordt in relatie tot de draagkracht in een gebied. Het is daarom nodig om goed inzicht te hebben in de mogelijkheden en beperkingen van een locatie. In deze opdracht kijken wij alleen naar werkelijke drukte en nog niet naar ervaren drukte. De werkelijke drukte wil zeggen de fysieke draagkracht mbt de natuur, parkeerplaatsen etc., en de effecten van een groot aantal mensen op één plek of route. De drukte kan daarbij gevolgen hebben voor de veiligheid. Zeker nu het coronavirus vereist dat we afstand bewaren, lopen we op sommige plekken nog sneller aan tegen de grenzen van de draagkracht.

- Bij de uitvoering van dit plan geven wij een voorkeur aan technieken en methoden die breed inzetbaar zijn bij andere terrein beherende organisaties en in stadsparken. Daarbij wordt in de onderzoeksopzet zo veel als mogelijk rekening gehouden met de behoeften en het beleid van externe partners zoals de Landelijke Data Alliantie, NBTC, PNH en CELTH.

Landelijke data alliantie
De provincie neemt deel aan de Landelijke Data Alliantie waarin op nationaal niveau wordt gewerkt aan het verkrijgen van betrouwbare en vergelijkbare data over recreatie en toerisme.

- Grote evenementen laten we buiten beschouwing omdat deze hun eigen sterk gereguleerde bezoekersstromen kennen en een organisator verantwoording draagt voor veilige publieks- en verkeersstromen.

1.5. Afbakening

Bestemmingsontwikkeling is het realiseren en stimuleren van de ontwikkeling van passend en wenselijk aanbod. De planvorming rondom dit thema vindt op een ander beleidsniveau plaats en maakt geen onderdeel uit van de te ontwikkelen druktemonitor. Bestemmingsontwikkeling heeft wel een belangrijk raakvlak met bezoekersmanagement en waar mogelijk zullen wij wel inspelen op het sturen van bezoekers van nieuwe bestemmingen en bestemmingen waar meer bezoek gewenst/ mogelijk is.

2 Plan van aanpak

In dit hoofdstuk komt de aanpak stapsgewijs naar voren

2.1. Analyse praktijkvoorbeelden 2020

Wij analyseren vier praktijkvoorbeelden via interviews en desk research wat betreft dataverzameling en opzet bezoekersportaal. Daarbij betrekken wij het vergelijkingsonderzoek druktemonitoren van de Landelijke Data Alliantie (LDA) https://ddlpublicaties.nbtc.nl/vergelijking-instrumenten-voor-bezoekersmanagement/cover. Ook zoeken wij afstemming met CELTH en de LDA over het zo optimaal mogelijk laten aansluiten van de door ons gekozen aanpak op hun onderzoeksvragen, databehoeften en wijze van dataverwerking. De bevindingen en een leveranciersoverzicht werken wij uit in een beknopt rapport.

2.2. Afstemming met de provincie

Op basis van de bevindingen uit de vorige stap (2.2) gaan wij met de provincie in gesprek over de onderzoeksagenda van de provincie, de mogelijke rol van de recreatieschappen bij de uitvoering daarvan en de financieringsmogelijkheden vanuit de provincie. De afstemming vindt aan het begin tijdens en aan het einde van de opdracht plaats. De bevindingen werken wij uit in een beknopte notitie.

2.3. Analyse technieken voor dataverzameling en bezoekersportalen

In deze stap analyseren wij de beschikbare technieken voor dataverzameling en bezoekersportalen. Daarbij brengen wij de kenmerken, voordelen, nadelen en kosten van relevante technieken/portalen in kaart. Ook wij kijken wij naar de koppelingsmogelijkheden met GeoVisia. De beschikbare technieken worden aan de hand van de praktijkvoorbeelden, desk research en interviews met beheerders en andere terrein beherende organisaties (TBO's) bepaald.

Dataverzameling
In de opzet gaan wij meten op gebieds-, bestemmings- en routeniveau. Bij het meten op gebiedsniveau houden wij de indeling van de recreatiemonitor aan. Het meten op bestemmingsniveau is een nieuwe toevoeging. Een bestemming is een (deel van een) recreatiegebied waar een recreant een dagbesteding heeft. Een recreatiegebied kan meerdere bestemmingen hebben. Deze aanpak is compatibel met de bestemmingsgerichte aanpak die de provincie voorstelt in haar concept visie recreatie en toerisme. Op routeniveau brengen wij de beschikbare meettechnieken in kaart voor wandelen, fietsen en varen. Daarbij kan dataverzameling via een vaste infrastructuur en tijdelijke technieken. In de opzet wordt een vaste infrastructuur aangehouden voor de dataverzameling op gebiedsniveau conform de dataverzameling zoals momenteel bij de recreatiemonitor plaatsvindt. Tijdelijke technieken zijn interessant om te voorzien in databehoeften waarvoor het te kostbaar is om een vaste infrastructuur op te zetten. Bijvoorbeeld ten behoeve van aanvullende onderzoeksvragen, piekmomenten en behoeften vanuit publicatie, sturing en innovatie. De dataverzameling dient de volgende doelen te dienen:

- Druktecijfers voor het bezoekersplatform aanleveren
- Data aan externe partners leveren zoals de LDA

Bezoekersportaal
Om op korte termijn gestalte te geven aan een voor het publiek toegankelijke druktemonitor wordt aan het begin gewerkt met de input van de beheers en toezichthouders ter plekke (analoog aan de quick scan van de Terrein Beherende Organisaties). Later wordt het portaal voorzien met real-time meetgegevens vanuit eigen dataverzameling. Bij de analyse van technieken voor het bezoekers-portaal kijken wij ook naar de integreerbaarheid van het portaal in www.recreatienoordholland.nl. Dit gaat in overleg met de afdeling communicatie. Bij de analyse van bezoekersportalen betrekken wij in ieder geval de volgende portalen: Super Linda (www.superlinda.nl) en VisitBrabant (www.visitbrabant.com/nl/routes/routes-in-brabant-nieuwsoverzicht/veilig-recreeren-in-brabant). Waar mogelijk worden variabelen zoals vrije parkeerplaatsen, live streams en zwemwaterkwaliteit meegenomen.

De bevindingen worden in de vorm van een spreadsheet uitgewerkt.

2.4. Draagkrachtanalyse uitvoeren

In deze stap bepalen wij in afstemming met beheer en routebureau bij welke bestemmingen het gebruik in relatie tot draagkracht tijdens piekmomenten tot drukte kan leiden. Voor deze bestemmingen brengen wij de knelpunten en risico's per bestemming in kaart. De bestemmingen waar tijdens piekmomenten drukte kan optreden worden op een kaart uitgewerkt. De risico's en knelpunten worden per bestemming in een korte notitie uitgewerkt.

2.5. Financieel voorstel ontwikkelen en inkoop bezoekersportaal

Op basis van de resultaten uit de stappen 2.1. t/m 2.4. zetten wij een financieel voorstel voor de module dataverzameling op. Daarin geven wij aan welke technieken voor dataverzameling wij voorstaan, wat de kosten hiervan zijn en hoe de implementatie werkt. Het voorstel voor de module dataverzameling wordt in presentatievorm uitgewerkt met een begroting in een losse spreadsheet.

Voor de module bezoekersportaal bedraagt het beschikbare investeringsbudget voor de module bezoekersportaal € 60.000 (incl. btw). De streefdatum voor de inwerkingstelling van de module bezoekersportaal is 1 april 2021. Het aanleveren van de druktecijfers door beheerders en toezichthouders valt binnen hun reguliere werkzaamheden.

Tevens laten wij een advies over aanvullende subsidiemogelijkheden opstellen.

2.6. Beheer van de systemen

In deze stap wordt de opzet afgestemd met beheer, het routebureau en andere terrein beherende organisaties. In het voorstel worden ook de onderhoudskosten en benodigde ureninzet vanuit Recreatie Noord-Holland (beheer, toezicht en communicatie) meegenomen.

Resultaat van deze stap is een urenraming voor de benodigde jaarlijkse ureninzet.

3 Team, doorlooptijd en begrote kosten

3.1. Team

De opdracht wordt uitgevoerd door Mark, Rik en Pim.

Globale rolverdeling

Taakveld	**Mark**	**Rik**	**Pim**
Projectleiding	X		
Analyse praktijkvoorbeelden	X		
Afstemming met provincie	X	X	
Analyse beschikbare technieken	X		
Afstemming met beheer, routebureau en TBO's			X
Keuze bestemmingen en draagkrachtanalyse			X
Financieel voorstel en implementatieplan uitwerken	X		
Afstemming met MT en bestuur		X	

3.2. Doorlooptijd

Wij gaan uit van een doorlooptijd van 10 tot 12 weken.

3.3. Begrote kosten

Uitgaande van de beschreven werkzaamheden ramen wij de projectkosten inclusief de inkoop van de software en ontwikkeling van het bezoekersportaal op € 85.000 incl. btw.

Mededeling AB Recreatieschap Spaarnwoude

Vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
Highlights en bestuurlijke opvolging voorzittersoverleg 27 januari 2021

Het algemeen bestuur neemt kennis van
de belangrijkste onderwerpen die besproken zijn in het voorzittersoverleg van 27 januari 2021 en de wijze waarop dit terugkomt op de bestuurlijke agenda van Recreatieschap Spaarnwoude.

Bestuurlijke achtergrond
Het voorzittersoverleg overlegt vier maal per jaar over schapsoverstijgende zaken. De Algemeen Besturen ontvangen het verslag van het voorzittersoverleg alsmede de daar behandelde stukken. Om de belangrijke punten voor het recreatieschap er uit te lichten wordt in het vervolg een toelichting gegeven over de uitkomst van de behandeling daarvan en tevens aangegeven wanneer e.e.a. terug-komt op de agenda van het Algemeen Bestuur van Spaarnwoude.

Toelichting

Belangrijkste onderwerpen voor van overleg 27 januari 2021 & bestuurlijke planning Recreatieschap Spaarnwoude

Onderwerp	**Afgesproken lijn/aandachtspunten**	**Agenda AB**
03a implementatie vereenvoudiging uurtarieven en doorbelasting alle schappen	Het schapsbrede ambtelijk advies is door RNH verwerkt waarbij conform advies de uurtarieven zijn aangepast en vereenvoudigd. De wijzigingen zijn per 1 januari 2021 ingegaan.	AB 20 mei 2021 Ter kennisname
03b begroting RNH 2021	Uit oogpunt van transparantie stuurt RNH de begroting van RNH naar de schapsbesturen	AB 20 mei 2021 Ter kennisname
04c visie recreatie & toerisme provincie Noord-Holland	De behandeling van de Visie in Gedeputeerde Staten is uitgesteld i.v.m. de impact van Corona. Wel zijn de aanpalende beleidsnota's voedsel-visie en biodiversiteit vastgesteld.	
05a Vervolgtraject Lange termijn afspraken erfpacht-contracten met Staats-bosbeheer	Alle drie Algemeen Besturen hebben ingestemd met de uitgangspunten voor het vervolgtraject om te komen tot een Samenwerkingsovereenkomst. Voor fase 2 is inmiddels bureau Berenschot aangesteld als proces-begeleider. Gemeenten en provincies zijn intensief betrokken.	AB 1 juli 2021 (streven)

05b Plan van aanpak drukte monitor	Om implementatie voor de zomer van 2021 te halen wordt in een schriftelijke ronde commitment gevraagd aan de DB leden van de schappen. Er wordt nadrukkelijk gekeken naar draagkracht van de gebieden. Om de kosten voor de recreatieschappen te beperken organiseert de provincie Noord-Holland een afstemmingsoverleg met alle Terrein Beherende Organisaties.	DB 15 april 2021
06a Besluitvorming bestuurs-opdracht en inrichting Bestuursbureau	De extra bijeenkomsten met de AC's zijn positief verlopen en hebben veel vragen weggenomen. Het voorstel voor het Bestuursbureau wordt met een positief advies van de voorzitters voorgelegd aan de schappen. Er is inmiddels een kwartiermaker vanuit de provincie Noord-Holland aangesteld om de voortgang en implementatie per 1 januari 2022 mogelijk te maken.	AB 20 mei 2021
06b Contractverlenging RNH	Formeel loopt het contract van de schappen met de uitvoerings-organisatie RNH eind dit jaar af. Gelet op de vorming van een Bestuurs-bureau en het voornemen een nieuw langlopend contract op te stellen door dit bureau wordt voorgesteld om het contract te verlengen tot eind 2023.	AB 20 mei 2021

Bijlagen
1. Concept verslag voorzittersoverleg 27 januari 2021 2. Vergaderbundel (concept verslag, agenda en stukken) voorzittersoverleg 27 januari 2021

Behandelaar
Afdeling programmamanagement, Rik Rolleman, manager programmasturing

Verslag van het voorzittersoverleg recreatieschappen gehouden op woensdag 27 januari 2021 via MS Teams.

Aanwezig: mevrouw Zaal (voorzitter), de heer Diepstraten, mevrouw Groenewoud, mevrouw Langenacker, de heer Biermann, de heer Horck, de heer Gilliam, de heer Rolleman, de heer Lubberts en de heer Hartog (verslag).

Afwezig: de heren Nieuwenhuizen en Nieuwland

1. OPENING EN VASTSTELLING AGENDA

Mevrouw Zaal opent de vergadering. Afbericht is ontvangen van de heer Nieuwland.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De voorzitter benadrukt dat het voorzittersoverleg zelf geen besluiten neemt. Het geeft advies over de agendering van stukken voor de algemene besturen van de recreatieschappen.

1a. Kennismaking met de heren Lubberts en Horck

De heer Lubberts stelt zich voor. In november vorig jaar heeft hij mevrouw Hoekstra opgevolgd als manager Middelen bij RNH.

De heer Horck is kwartiermaker vanuit de provincie voor de inrichting van het Bestuursbureau.

2. CONCEPTVERSLAG 18 november 2020

Het conceptverslag wordt ongewijzigd vastgesteld met dank aan de notulist.

3. PLANNING & CONTROL

a. Implementatie vereenvoudiging uurtarieven en doorbelasting alle schappen

Dit voorstel is voorbesproken met de financieel adviseurs van de participanten.

Vraag: wat is de relatie tussen het indexcijfer vermeld in de kadernota en de stijging van het uurtarief.
Antwoord: het uurtarief is gebaseerd op CAO-wijzigingen en staat los van de kostenstijging voor de recreatieschappen.

De deelnemers aan het voorzittersoverleg nemen kennis van het voorstel en stellen aan de algemene besturen voor om kennis te nemen van de door RNH toegepaste vereenvoudigingen.

b. Begroting RNH 2021

Dit is de eerste keer dat de begroting ter kennisname wordt gebracht aan het voorzittersoverleg. De deelnemers vinden dit uit het oogpunt van transparantie een goede zaak. Het advies voor komende jaren is om de gevolgen van de Coronapandemie daarin mee te nemen. Deze gevolgen worden wel verwoord in de jaarrekening 2020. Vanwege de ontwikkelingen van onder andere de government discussie alsmede de Corona ontwikkelingen is de flexibele schil met ruim 6 fte vergroot ten koste van de vaste formatie.

CONCEPT

De deelnemers aan het voorzittersoverleg nemen kennis van de begroting 2021 en stemmen in met agendering van de mededeling voor de vergaderingen van de algemene besturen van de recreatieschappen.

4. VISIE- EN UITVOERINGSPROGRAMMA

a. Visie recreatie & toerisme provincie Noord-Holland

De behandeling van de Visie in uitgesteld vanwege de impact van Corona. Ook is er behoefte om de conceptversie nog af te stemmen met de visie van de gemeente Amsterdam en de provinciale beleidsnota's op het gebied van de voedselvisie en biodiversiteit. Deze ontwikkelingen worden nog meegenomen en indien van belang teruggekoppeld naar de organisaties die input hebben geleverd.

5. MEERJAREN BEHEER

a. Vervolgtraject lange termijnafspraken erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer

De gesprekken met Staatsbosbeheer zitten in fase 2: 'het opstellen van een samenwerkings-overeenkomst (SOK)'. In fase 3 worden de erfpachtcontracten gesloten en nadere overeenkomsten voor niet erfpachtgebieden. De contouren van de SOK worden geagendeerd voor het volgende voorzittersoverleg.

De deelnemers geven aan dat Staatsbosbeheer ook visies voor de gebieden heeft opgesteld. Het is van belang om deze in een gedeelde visie – met de schapsvisie - samen te brengen. De visies zullen beide op tafel komen bij de gesprekken over de samenwerkingsovereenkomsten. Belangrijke verschillen worden voorgelegd aan het voorzittersoverleg en de algemene besturen.

b. Plan van aanpak drukte monitor

Mede door de Coronapandemie is de behoefte aan informatie groter geworden om te kunnen sturen als het druk wordt in bepaalde gebieden. In het plan van aanpak zijn de benodigde modules met bijhorende investering vermeld. Met deze modules is het mogelijk om informatie van gebiedsmedewerkers en vrijwilligers in een bezoekersportaal te verwerken. Realtime informatie kan nog niet gekoppeld worden omdat daar andere investeringen voor gedaan moeten worden. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van het partkeersysteem van Twiske of nieuwe telslangen met wifi. De recreatiemonitor wordt gemaakt met de verouderde mechanische telslangen die apart uitgelezen moeten worden. Ook wordt gekeken naar openbaar beschikbare informatie zoals Google en telefoongebruik. Dat laatste is voor natuurgebieden moeilijk door het ontbreken van voldoende zendmasten in de gebieden. Er is nadrukkelijk ook gekeken naar de operationele systemen in Utrecht en Noord-Brabant. De jaarlijkse onderhoudskosten kunnen waarschijnlijk binnen de begrotingen opgevangen worden. De benodigde gegevens voor de recreatiemonitor zullen immers makkelijker beschikbaar zijn. Het benodigde budget is voor de software en ontwikkeling van het bezoekersportaal. Binnen Noord-Holland is nog geen trekker opgestaan, zonder financiering is het niet mogelijk om het plan van aanpak uit te voeren.

De deelnemers vinden het van belang om een goed systeem te ontwikkelen voor alle natuur- en recreatiegebieden in de provincie. Dan is het ook mogelijk de kosten voor de recreatieschappen te beperken. De provincie organiseert een ambtelijke bijeenkomst met de Terrein Beherende Organisaties (TBO's) om een gezamenlijke strategie te ontwikkelen en kosten te delen. RHN zal hetzelfde doen in het directeurenoverleg van de TBO's.

De voorzitter constateert dat er voldoende draagvlak is bij de deelnemers van het voorzittersoverleg. Om eventuele implementatie voor de zomer te halen is het advies om het voorstel voor commitment in een schriftelijke ronde voor te leggen aan de DB-leden van de verschillende schappen. Aan het voorstel voor de monitor zal een paragraaf toegevoegd worden over de balans tussen recreatie en natuur, waarbij schade aan de natuur zoveel mogelijk beperkt kan worden. De zonering van gebieden waarbij je kijkt naar de draagkracht, ofwel hoeveel recreanten een gebied kan hebben zonder natuurschade, is in te stellen in het bezoekersportaal.

6. ORGANISATIE

a. Besluitvorming bestuursopdracht en inrichting bestuursbureau

De extra bijeenkomsten met de AC's zijn in een positieve sfeer verlopen. Veel vragen zijn als beantwoord in de aangepaste notitie. Ook is afgesproken om na een jaar het functioneren van het bestuursbureau te evalueren.

De deelnemers vragen aandacht voor de rol van het bestuursbureau in de afstemming met RNH. Genoemd worden:
- het begeleiden van insprekers bij bestuursvergaderingen
- afhandeling van WOB-verzoeken
- participatie voorafgaande aan de besluitvorming
- politieke sensitiviteit bij actualiteiten.

Deze opmerkingen worden betrokken bij de inrichting van het bestuursbureau. Tijdens de ronde langs de AC's zijn er geen bezwaren en enkel steun gekomen voor het aanbod van de provincie om het bestuursbureau bij de provincie onder te brengen. De heer Diepstraten geeft aan zich hier ook te kunnen vinden, maar is ook bereid om het bestuursbureau eventueel in het gemeentehuis te Velsen onder te brengen.

In een enkel schap staat men nog wat kritisch tegenover het oprichten van een bestuursbureau en is onduidelijk wat de meerwaarde zal zijn. Enkele bestuurders worden nader geïnformeerd door de voorzitter van het overleg of door de directeur van RNH om duidelijk te maken wat het belang is van het bestuursbureau voor partijen. Een overweging is dat verschillende kleinere gemeenten aangegeven hebben geen oplossing te zien in de vorming van één groot recreatieschap en dat het bestuursbureau dan een oplossing kan zijn voor de gesignaleerde problemen.

De deelnemers aan het voorzittersoverleg spreken af het voorstel voor het bestuursbureau met een positief advies in hun DB's en AB's te bespreken en, mochten zij signalen krijgen die de besluitvorming kunnen belemmeren, dit door te geven aan gedeputeerde Zaal.

b. Contractverlenging RNH

De heer Gilliam licht toe dat formeel gezien het contract met RNH eind van dit jaar afloopt. Gelet op de huidige ontwikkelingen rond de vorming van een bestuursbureau en het voornemen een nieuw langlopend contract op te stellen, is het voorstel om het contract te verlengen tot eind 2023.De deelnemers beamen dat het de intentie is om verder te gaan met RNH en vinden het een prima voorstel om het contract met twee jaar te verlengen.

De deelnemers aan het voorzittersoverleg stemmen in met agendering van het voorstel voor de vergaderingen van de algemene besturen van de recreatieschappen.

7. MEDEDELINGEN

Geen.

8. AGENDA VERGADERING 19 mei 2021

- Inrichting bestuursbureau
- Concept SOK erfpachten met Staatsbosbeheer (visie SBB op gebiedsontwikkelingen)
- Voortgang visie- en uitvoeringsprogramma recreatieschappen

De heer Nieuwland heeft aangegeven ook niet op 19 mei aanwezig te kunnen zijn. Er zal gekeken worden naar een mogelijk alternatieve datum.

9. RONDVRAAG

CONCEPT

Agendapunt voor het voorzittersoverleg in mei: het informeren van raden en staten over de ontwikkelingen van het bestuursbureau.

Mededeling: verkenning aanbieding diensten door RNH aan de provincie Utrecht bij vraagstukken en knelpunten vanwege opheffing Recreatie Midden Nederland.

10. SLUITING

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit om 10:15 uur het overleg.

CONCEPT

Bundel van de voorzittersoverleg van 27 januari 2021

Agenda bijlagen

Conceptverslag voorzittersoverleg 27 januari 2021def.docx

01	Opening en vaststelling agenda
	1. Agenda voorzittersoverleg 27 januari 2021.docx
01.a	- Kennismaking met de nieuwe Manager Middelen RNH, de heer R. Lubberts
02	Conceptverslag voorzittersoverleg d.d. 18 november 2020
	2. Conceptverslag voorzittersoverleg 18 november 2020.docx
03	Planning & Control
03.a	Implementatie vereenvoudiging uurtarieven en doorbelasting alle schappen (Manager P&V)
	3a. Voorstel uurtarieven en verdeelsleutels.docx
03.b	Begroting RNH 2021 (Manager P&V)
	3b1 Voorstel begroting RNH 2021.docx
	3b2 Begroting RNH 2021.pdf
04	Visie en uitvoeringsprogramma
04.a	Visie recreatie & toerisme provincie Noord Holland (mondeling gedeputeerde)
05	Meerjaren beheer
05.a	Vervolgtraject lange termijn afspraken erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer (Manager P&V)
	5a1 Mededeling vervolgafspraken erfpachten SBB.docx
	5a2 voortgang erfpacht SBB.docx
	5a3 Vertaling structuur SOK naar thema's.docx
	5a4 17-01 Sheets tbv eerste stuurgroep bijeenkomst 1.3.pdf
05.b	Plan van aanpak drukte monitor (Manager P&V)
	5b1 Voorstel druktemonitor 2021.docx
	5b2 aanpak dataverzameling en bezoekersportaal V3.pdf
06	Organisatie
06.a	Besluitvorming bestuursopdracht en inrichting bestuursbureau (terugkoppeling AC's door sectormanager Groen provincie NH)
	6a1 Memo inrichting en taken Bestuursbureau.pdf
	6a2 Verdeelsleutel Bestuursbureau bijdrage per deelnemer en berekeningen.pdf
06.b	Contractverlening RNH (Manager P&V)
	6b1 Voorstel contractverlenging RNH.docx
	6b2 Addendum raamovereenkomst.docx
07	Mededelingen
08	Agenda vergadering d.d. 19 mei 2021
	- Inrichting bestuursbureau *- Concept SOK erfpachten met Staatsbosbeheer* *- Voortgang visie- uitvoeringsprogramma recreatieschappen*
09	Rondvraag
10	Sluiting

Verslag van het voorzittersoverleg recreatieschappen gehouden op woensdag 27 januari 2021 via MS Teams.

Aanwezig: mevrouw Zaal (voorzitter), de heer Diepstraten, mevrouw Groenewoud, mevrouw Langenacker, de heer Biermann, de heer Horck, de heer Gilliam, de heer Rolleman, de heer Lubberts en de heer Hartog (verslag).

Afwezig: de heren Nieuwenhuizen en Nieuwland

1. OPENING EN VASTSTELLING AGENDA

Mevrouw Zaal opent de vergadering. Afbericht is ontvangen van de heer Nieuwland.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De voorzitter benadrukt dat het voorzittersoverleg zelf geen besluiten neemt. Het geeft advies over de agendering van stukken voor de algemene besturen van de recreatieschappen.

1a. Kennismaking met de heren Lubberts en Horck

De heer Lubberts stelt zich voor. In november vorig jaar heeft hij mevrouw Hoekstra opgevolgd als manager Middelen bij RNH.

De heer Horck is kwartiermaker vanuit de provincie voor de inrichting van het Bestuursbureau.

2. CONCEPTVERSLAG 18 november 2020

Het conceptverslag wordt ongewijzigd vastgesteld met dank aan de notulist.

3. PLANNING & CONTROL

a. Implementatie vereenvoudiging uurtarieven en doorbelasting alle schappen

Dit voorstel is voorbesproken met de financieel adviseurs van de participanten.

Vraag: wat is de relatie tussen het indexcijfer vermeld in de kadernota en de stijging van het uurtarief.
Antwoord: het uurtarief is gebaseerd op CAO-wijzigingen en staat los van de kostenstijging voor de recreatieschappen.

De deelnemers aan het voorzittersoverleg nemen kennis van het voorstel en stellen aan de algemene besturen voor om kennis te nemen van de door RNH toegepaste vereenvoudigingen.

b. Begroting RNH 2021

Dit is de eerste keer dat de begroting ter kennisname wordt gebracht aan het voorzittersoverleg. De deelnemers vinden dit uit het oogpunt van transparantie een goede zaak. Het advies voor komende jaren is om de gevolgen van de Coronapandemie daarin mee te nemen. Deze gevolgen worden wel verwoord in de jaarrekening 2020. Vanwege de ontwikkelingen van onder andere de government discussie alsmede de Corona ontwikkelingen is de flexibele schil met ruim 6 fte vergroot ten koste van de vaste formatie.

CONCEPT

De deelnemers aan het voorzittersoverleg nemen kennis van de begroting 2021 en stemmen in met agendering van de mededeling voor de vergaderingen van de algemene besturen van de recreatieschappen.

4. VISIE- EN UITVOERINGSPROGRAMMA

a. Visie recreatie & toerisme provincie Noord-Holland

De behandeling van de Visie in uitgesteld vanwege de impact van Corona. Ook is er behoefte om de conceptversie nog af te stemmen met de visie van de gemeente Amsterdam en de provinciale beleidsnota's op het gebied van de voedselvisie en biodiversiteit. Deze ontwikkelingen worden nog meegenomen en indien van belang teruggekoppeld naar de organisaties die input hebben geleverd.

5. MEERJAREN BEHEER

a. Vervolgtraject lange termijnafspraken erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer

De gesprekken met Staatsbosbeheer zitten in fase 2: 'het opstellen van een samenwerkings-overeenkomst (SOK)'. In fase 3 worden de erfpachtcontracten gesloten en nadere overeenkomsten voor niet erfpachtgebieden. De contouren van de SOK worden geagendeerd voor het volgende voorzittersoverleg.

De deelnemers geven aan dat Staatsbosbeheer ook visies voor de gebieden heeft opgesteld. Het is van belang om deze in een gedeelde visie – met de schapsvisie - samen te brengen. De visies zullen beide op tafel komen bij de gesprekken over de samenwerkingsovereenkomsten. Belangrijke verschillen worden voorgelegd aan het voorzittersoverleg en de algemene besturen.

b. Plan van aanpak drukte monitor

Mede door de Coronapandemie is de behoefte aan informatie groter geworden om te kunnen sturen als het druk wordt in bepaalde gebieden. In het plan van aanpak zijn de benodigde modules met bijhorende investering vermeld. Met deze modules is het mogelijk om informatie van gebiedsmedewerkers en vrijwilligers in een bezoekersportaal te verwerken. Realtime informatie kan nog niet gekoppeld worden omdat daar andere investeringen voor gedaan moeten worden. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van het partkeersysteem van Twiske of nieuwe telslangen met wifi. De recreatiemonitor wordt gemaakt met de verouderde mechanische telslangen die apart uitgelezen moeten worden. Ook wordt gekeken naar openbaar beschikbare informatie zoals Google en telefoongebruik. Dat laatste is voor natuurgebieden moeilijk door het ontbreken van voldoende zendmasten in de gebieden. Er is nadrukkelijk ook gekeken naar de operationele systemen in Utrecht en Noord-Brabant. De jaarlijkse onderhoudskosten kunnen waarschijnlijk binnen de begrotingen opgevangen worden. De benodigde gegevens voor de recreatiemonitor zullen immers makkelijker beschikbaar zijn. Het benodigde budget is voor de software en ontwikkeling van het bezoekersportaal. Binnen Noord-Holland is nog geen trekker opgestaan, zonder financiering is het niet mogelijk om het plan van aanpak uit te voeren.

De deelnemers vinden het van belang om een goed systeem te ontwikkelen voor alle natuur- en recreatiegebieden in de provincie. Dan is het ook mogelijk de kosten voor de recreatieschappen te beperken. De provincie organiseert een ambtelijke bijeenkomst met de Terrein Beherende Organisaties (TBO's) om een gezamenlijke strategie te ontwikkelen en kosten te delen. RHN zal hetzelfde doen in het directeurenoverleg van de TBO's.

De voorzitter constateert dat er voldoende draagvlak is bij de deelnemers van het voorzittersoverleg. Om eventuele implementatie voor de zomer te halen is het advies om het voorstel voor commitment in een schriftelijke ronde voor te leggen aan de DB-leden van de verschillende schappen. Aan het voorstel voor de monitor zal een paragraaf toegevoegd worden over de balans tussen recreatie en natuur, waarbij schade aan de natuur zoveel mogelijk beperkt kan worden. De zonering van gebieden waarbij je kijkt naar de draagkracht, ofwel hoeveel recreanten een gebied kan hebben zonder natuurschade, is in te stellen in het bezoekersportaal.

6. ORGANISATIE

a. Besluitvorming bestuursopdracht en inrichting bestuursbureau

De extra bijeenkomsten met de AC's zijn in een positieve sfeer verlopen. Veel vragen zijn als beantwoord in de aangepaste notitie. Ook is afgesproken om na een jaar het functioneren van het bestuursbureau te evalueren.

De deelnemers vragen aandacht voor de rol van het bestuursbureau in de afstemming met RNH. Genoemd worden:
- het begeleiden van insprekers bij bestuursvergaderingen
- afhandeling van WOB-verzoeken
- participatie voorafgaande aan de besluitvorming
- politieke sensitiviteit bij actualiteiten.

Deze opmerkingen worden betrokken bij de inrichting van het bestuursbureau. Tijdens de ronde langs de AC's zijn er geen bezwaren en enkel steun gekomen voor het aanbod van de provincie om het bestuursbureau bij de provincie onder te brengen. De heer Diepstraten geeft aan zich hier ook te kunnen vinden, maar is ook bereid om het bestuursbureau eventueel in het gemeentehuis te Velsen onder te brengen.

In een enkel schap staat men nog wat kritisch tegenover het oprichten van een bestuursbureau en is onduidelijk wat de meerwaarde zal zijn. Enkele bestuurders worden nader geïnformeerd door de voorzitter van het overleg of door de directeur van RNH om duidelijk te maken wat het belang is van het bestuursbureau voor partijen. Een overweging is dat verschillende kleinere gemeenten aangegeven hebben geen oplossing te zien in de vorming van één groot recreatieschap en dat het bestuursbureau dan een oplossing kan zijn voor de gesignaleerde problemen.

De deelnemers aan het voorzittersoverleg spreken af het voorstel voor het bestuursbureau met een positief advies in hun DB's en AB's te bespreken en, mochten zij signalen krijgen die de besluitvorming kunnen belemmeren, dit door te geven aan gedeputeerde Zaal.

b. Contractverlenging RNH

De heer Gilliam licht toe dat formeel gezien het contract met RNH eind van dit jaar afloopt. Gelet op de huidige ontwikkelingen rond de vorming van een bestuursbureau en het voornemen een nieuw langlopend contract op te stellen, is het voorstel om het contract te verlengen tot eind 2023.De deelnemers beamen dat het de intentie is om verder te gaan met RNH en vinden het een prima voorstel om het contract met twee jaar te verlengen.

De deelnemers aan het voorzittersoverleg stemmen in met agendering van het voorstel voor de vergaderingen van de algemene besturen van de recreatieschappen.

7. MEDEDELINGEN

Geen.

8. AGENDA VERGADERING 19 mei 2021

- Inrichting bestuursbureau
- Concept SOK erfpachten met Staatsbosbeheer (visie SBB op gebiedsontwikkelingen)
- Voortgang visie- en uitvoeringsprogramma recreatieschappen

De heer Nieuwland heeft aangegeven ook niet op 19 mei aanwezig te kunnen zijn. Er zal gekeken worden naar een mogelijk alternatieve datum.

9. RONDVRAAG

CONCEPT

Agendapunt voor het voorzittersoverleg in mei: het informeren van raden en staten over de ontwikkelingen van het bestuursbureau.

Mededeling: verkenning aanbieding diensten door RNH aan de provincie Utrecht bij vraagstukken en knelpunten vanwege opheffing Recreatie Midden Nederland.

10. SLUITING

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit om 10:15 uur het overleg.

CONCEPT

AGENDA

RECREATIE
Noord-Holland NV

Bijeenkomst	:	Voorzittersoverleg recreatieschappen RNH
Datum	:	27 januari 2021
Tijd	:	van 9:00 tot 10:30 uur
Locatie	:	digitaal via MS teams

---

1. Opening en vaststellen agenda
   - Kennismaking met de nieuwe Manager Middelen RNH, de heer R. Lubberts

2. Conceptverslag voorzittersoverleg d.d. 18 november 2020

3. Planning & Control
   a. Voorstel implementatie vereenvoudiging uurtarieven en doorbelasting alle schappen (bijlage; Manager P&V)
   b. Voorstel begroting RNH 2021 (bijlagen; Manager P&V)

4. Visie en uitvoeringsprogramma
   a. Mededeling Visie recreatie & toerisme provincie Noord Holland (mondeling gedeputeerde)

5. Meerjaren beheer
   a. Mededeling vervolgtraject lange termijn afspraken Erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer (bijlagen;Manager P&V)
   b. Voorstel plan van aanpak drukte monitor (bijlage; Manager P&V)

6. Organisatie
   a. Mededeling besluitvorming bestuursopdracht en inrichting bestuursbureau (bijlage; terugkoppeling AC's door sectormanager Groen provincie NH)
   b. Voorstel contractverlenging RNH (bijlagen; Manager P&V)

7. Mededelingen

8. Agenda vergadering woensdag 19 mei 2021 9.00 tot 10.30 uur:
   - Inrichting bestuursbureau
   - Concept SOK erfpachten met Staatsbosbeheer
   - Voortgang visie- uitvoeringsprogramma recreatieschappen

9. Rondvraag

10. Sluiting

Verslag van het voorzittersoverleg recreatieschappen gehouden op woensdag 18 november 2020 via MS Teams.

Aanwezig: mevrouw Zaal (voorzitter), de heer Diepstraten, mevrouw Groenewoud, mevrouw Langenacker, de heer Nieuwenhuizen, de heer Nieuwland, mevrouw Van Goor, de heer Biermann, mevrouw Van Mispelaar, de heer Gilliam, de heer Rolleman, mevrouw Willems, de heer Dorscheidt en de heer Hartog (verslag).

Afwezig: --

1. OPENING EN VASTSTELLING AGENDA

Mevrouw Zaal opent de vergadering met speciaal welkom aan de heer Nieuwland. Hij stelt zich voor als nieuwe burgemeester van Uitgeest en vicevoorzitter van het RAUM. Er volgt een korte introductie van de deelnemers.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. a. CONCEPTVERSLAG 16 september 2020

Het conceptverslag wordt ongewijzigd vastgesteld met dank aan de notulist.

Naar aanleiding van: geen opmerkingen.

2a STANDAARDMEDEDELING NAAR AB OVER VZ-OVERLEG

De deelnemers zijn positief over het invoeren van dit format voor een éénduidige terugkoppeling naar de AB's.

3. PLANNING & CONTROL

a. Voorstel uurtarieven en prestatie afrekening RNH

Er wordt nog geen definitief besluit gevraagd. Verschillende ontwikkelingen, waaronder de uitkomst van het governance onderzoek, kunnen nog meegenomen worden in het definitieve voorstel.

Het voorzittersoverleg gaat akkoord met het ter kennisname agenderen van het voorstel (met bijlagen) voor de komende AB-vergaderingen. De nadere uitwerking komt daarna terug op de agenda van het voorzittersoverleg en wordt afgestemd met de uitkomsten van het governance onderzoek.

b. Voorstel data voorzittersoverleg 2021

De data voor 2021 worden vastgesteld.

4. VISIE- EN UITVOERINGSPROGRAMMA

a. Mededeling voortgang visie en uitvoeringsprogramma's recreatieschappen

Dit overzicht geeft inzicht in de stand van zaken van de ambitietrajecten. Het volgende overzicht zal over een half jaar verschijnen. Verschillende schappen zijn al een eind op weg en volop bezig met de uitvoeringsprogramma's. Goede ervaringen zijn hierbij opgedaan in de samenwerking met stakeholders en met name ondernemers in de gebieden, zoals in Spaarnwoude. Zij investeren mee

CONCEPT

in bijvoorbeeld ontvangstgebieden. Een goed voorbeeld van het samengaan van publieke en private gelden.

Het voorzittersoverleg neemt kennis van de mededeling en spreken de ambitie uit voor een 'benen op tafel overleg' om van elkaar te kunnen leren in de verschillende visietrajecten.

b. Reactie RNH en recreatieschappen op 80% Visie recreatie & toerisme Noord-Holland

RNH is verheugd dat er overkoepelend beleid wordt vastgesteld en is benieuwd naar het instrumentarium dat beschikbaar komt in de 100%-versie van de Visie.
Daarnaast zijn er reacties gestuurd van elk recreatieschap die in zijn gegaan op de visie en ambities van het schap.

Het voorzittersoverleg neemt kennis van de mededeling.

c. Presentatie Visie recreatie & toerisme Noord-Holland

Mevrouw Van Mispelaar van Bureau Buiten geeft een presentatie. Bureau Buiten ondersteunt het Visieproces. De presentatie wordt toegevoegd aan de vergaderstukken.

De 80%-versie heeft voor reacties voorgelegen bij partijen. Daar zijn meer dan 40 reacties op binnengekomen, die momenteel verwerkt worden. De 100%-versie zal vervolgens op 8 december ter besluitvorming voorliggen in GS. Op maandag 11 januari 2021 zal de Visie Recreatie en Toerisme besproken worden in de PS-cie. NLG.

De deelnemers vragen met name aandacht voor de balans tussen recreatie en natuur. De draagkracht van gebieden is belangrijk voor de verdere uitwerking en vertaling in de ambitiedocumenten van de schappen. Een goede spreiding van bezoekers over de gebieden is heel belangrijk nu er steeds meer behoefte is aan ruimte om te recreëren. Naast genoemde kansen mogen bedreigingen in de stedelijke gebieden niet ontbreken in de 100%-versie. Denk hierbij aan de woningbouwopgave maar ook aan andere gebiedsontwikkelingen zoals havenuitbreiding. Dit zou scherper tot uitdrukking kunnen komen in de Visie.

Mevrouw Van Goor licht toe dat bovenvermelde onderwerpen zeker al aandacht krijgen in de Visie. De uitwerking wordt in 2021 regionaal met betrokken partijen opgepakt. Dit zal vooralsnog gebeuren met de huidige capaciteit en middelen bij de provincie omdat er nog geen extra gelden beschikbaar zijn.

De voorzitter is enthousiast over het streven om de ambities van de schappen aan te laten sluiten op de provinciale visie en geeft aan dat de opmerkingen worden meegenomen in de totstandkoming van de 100%-versie. Het uitvoeringsprogramma zal niet geagendeerd worden voor 27 januari. Provinciale Staten dienen eerst de Visie vast te stellen en daarna wordt er gekeken naar een uitvoeringsprogramma waarvoor ook nieuwe budgetten aangevraagd moeten worden.

5. MEERJAREN BEHEER

a. Uitkomst overleg lange termijnafspraken erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer

De deelnemers zijn verheugd over de overeenstemming met Staatsbosbeheer over de lange termijnafspraken inzake de erfpachtcontracten.

Het voorzittersoverleg gaat akkoord met het voorstel en vragen dit op éénduidige wijze te agenderen in de eerstvolgende betrokken AB's.

b. Bezoekersmanagement

De deelnemers vragen aandacht voor samenwerking met andere organisaties in het uitwisselen van data. Ook wordt gevraagd of de proeftuinen al voor de komende zomer uitgerold kunnen worden.

De heer Rolleman antwoordt dat de verschillende modules een behoorlijke investering vraagt. Modules 1 en 2 geven reeds voldoende inzicht in de bezoekersstromen. Als er extra geld vrijkomt

vanuit de provincie is het een overweging om ook de module proeftuinen aan te schaffen.

Het voorzittersoverleg gaat akkoord met het voorstel en wacht het plan van aanpak af.

c. Uniform grondprijzennota Spaarnwoude met mandateringsregeling

De heer Rolleman geeft een toelichting op het voorstel. Het algemeen bestuur van Spaarnwoude heeft een nota vastgesteld voor een uniform grondprijzenbeleid. Het idee is om dit ook te agenderen voor de andere recreatieschappen met als streven om te komen tot één uniform beleid. Dit biedt met name voor ondernemers duidelijkheid over uitgifte van gronden en bijbehorende tarieven.

Het voorzittersoverleg neemt met instemming kennis van het voorstel.

d. Deelname Hoge Nood App

De voorzitter licht toe dat het voorstel voorkomt uit een motie van Provinciale Staten om te zorgen voor voldoende toiletten. Met name in coronatijd brengen mensen vaker hun vrije tijd buiten door en met de App kan men in voorkomende gevallen makkelijk een toilet vinden. Het kan zelfs helpen bij het plannen van een route of tocht, en daarmee mensen met buikklachten over een drempel helpen.

Het voorzittersoverleg neemt met instemming kennis van de deelname van RNH en de recreatieschappen aan de Hoge Nood App.

6. ORGANISATIE

a. Voortgang bestuursopdracht: inrichting en taken bestuursbureau

In de bespreking van de notitie in de DB's zijn vragen gesteld over de aanleiding en het functioneren van het toekomstige Bestuursbureau. De deelnemers geven aan niet te kunnen beoordelen of alle vragen in de aangescherpte notitie zijn beantwoord. De heer Biermann geeft aan dat de aangepaste notitie in de komende periode zal worden besproken met elk van de AC's; het stuk was nu enkel ter kennisname in het voorzittersoverleg geagendeerd om de voortgang te bespreken. In de bijeenkomsten van de adviescommissieleden zullen de vragen behandeld worden. De deelnemers geven de volgende aandachtspunten mee:

- benadruk de versterking van het opdrachtgeverschap voor RNH
- zorg voor meerwaarde door een sterke professionele invulling van het bestuursbureau
- maak expliciet dat het deels een uitbreiding van taken betreft (om het opdrachtgeverschap te versterken) en deels een verschuiving van taken (ten aanzien van de secretariële functie) van RNH naar het Bestuursbureau.
- breng duidelijk de kosten in beeld en verken daarbij de mogelijkheid van ambtelijke inbreng van de deelnemende gemeenten

De voorzitter geeft aan dat bovenvermelde opmerkingen meegenomen worden in het overleg met de adviescommissieleden en vervolgens via DB en AB tot besluitvorming te komen.

7. MEDEDELINGEN

8. AGENDA VERGADERING woensdag 27 januari 2021

- Inrichting bestuursbureau
- Erfpachtcontracten Staatsbosbeheer
- Uitwerking druktemonitor (bezoekersmanagement)
- Mandaatregeling RNH

9. RONDVRAAG

Geen vragen.

CONCEPT

10. SLUITING

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit om 10:20 uur het overleg.

CONCEPT

ADVIES Voorzittersoverleg Recreatieschappen Noord-Holland

Datum vergadering 27 januari 2021

Voorstel aan de voorzitters betreffende tarievenlijst en verdeelsleutels DAS en DES-projecten
1. Kennis te nemen van de vereenvoudigde tarievenlijst van RNH; 2. Kennis te nemen van de vereenvoudigde verdeelsleutels voor DAS-projecten (doorbelast aan alle schappen); 3. Kennis te nemen van het instellen van DES-projecten (doorbelast aan één schap maar op meerdere begrotingen).

Het voorzittersoverleg stelt voor aan de algemene besturen van de recreatieschappen Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland, Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Geestmerambacht en Spaarnwoude :
In te stemmen met de door RNH toegepaste vereenvoudigingen.

Toelichting advies
In de loop van 2020 is met de recreatieschappen meermalen gesproken over de uurtarieven, het afschaffen van kortingen en mogelijkheden om in de toekomst op een meer efficiënte manier tot afrekening van prestaties te komen. Dit is besproken in schapsvergaderingen, in het voorzittersoverleg en in ambtelijk overleg. Daarbij is duidelijkheid gegeven over de opbouw van de uurtarieven en de noodzaak om de kortingen af te schaffen. Ook is geconstateerd dat de uurtarieven van RNH aan de lage kant zijn in vergelijking met gemeenten en provincie. Vanuit de participanten kwam het advies om de uurtarieven en afrekening te vereenvoudigen, vooruitlopend op het nog uit te werken scenario om te gaan werken met prestatieafspraken en afkoopsommen. **Ad1) vereenvoudigde tarievenlijst RNH** De tarieven van RNH zijn voor 2021 geïndexeerd met 3% ten opzichte van 2020. Op basis daarvan zijn de jaarprogramma's voor de recreatieschappen berekend en dat vormde weer een belangrijke basis voor het opstellen van de RNH begroting 2021. De indexatie is nodig om de volgende zaken op te vangen: - de ontwikkeling van pensioenlasten (+0,94%); - CAO-stijging (nog onbekend); - CAO-gerelateerde stappen in de loonschaal (gemiddeld voor RNH +0,65%) - en stijging van inhuurkosten, overige bedrijfskosten en afschrijvingskosten (de jaarlijkse kapitaallasten van investeringen). Verder is gekozen de uurtarieven te vereenvoudigen door: - per loonschaal 1 uurtarief te bepalen; - de overhead niet als percentage maar als vast bedrag op elk uur over te slaan; - en alle declarabele uren van de directeur en afdelingsmanagers over te slaan in de uurtarieven van alle overige medewerkers. Bijgevoegd overzicht toont: - de uurtarieven voor de recreatieschappen, die het resultaat zijn van bovenstaande vereenvoudiging; - een richtlijn voor de uurtarieven derden (voor andere opdrachtgevers dan de recreatieschappen hanteert RNH hogere uurtarieven); - en de onregelmatigheidstoeslagen (ORT-tarieven), die eveneens met 3% zijn geïndexeerd. ORT-tarieven worden alleen bij toezichtopdrachten in rekening gebracht.

Ad 2) vereenvoudigde verdeelsleutels voor DAS-projecten
Voor werkzaamheden die RNH uitvoert voor alle recreatieschappen tegelijk, hanteert RNH zogenoemde DAS-projecten. Dit betreft 15 tijdschrijfregels, waarvan de kosten automatisch worden verdeeld over de recreatieschappen. DAS = doorbelasten aan (alle) schapsbegrotingen.

Tot en met 2020 werden daarbij 9 verschillende verdeelsleutels gehanteerd. Het is eenvoudiger om één verdeelsleutel te hanteren voor de groep DAS-projecten die betrekking hebben op alle schappen. Omdat evenementenlocaties en zwemwaterlocaties niet bij alle schappen voorkomen, blijven daarvoor wel separate verdeelsleutels bestaan.

Met ingang van 2021 is het aantal verdeelsleutels van 9 naar 3 teruggebracht, wat de afrekening van de kosten voor algemene taken vereenvoudigt. De verdeelsleutel is gebaseerd op de onderlinge verhouding van de “inzet RNH” per schapsbegroting volgens de jaarprogramma’s 2021 en eventuele nadere besluiten (die per schap in de begrotingswijziging verwerkt worden).

Ad 3) instelling van DES-projecten
In tegenstelling tot andere recreatieschappen, hanteren Spaarnwoude (SPW) en Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) meerdere begrotingen. Een aantal werkzaamheden die voor SPW of RAUM worden uitgevoerd, hebben meestal betrekking op alle deelgebieden van dat recreatieschap. Dit betreft het visieproces, ondernemersloket, contractbeheer, juridische advisering, gebiedspromotie en marketing, bestuurssecretariaat, beheerplanning en -aansturing en financiën.

Tot en met 2020 werden hiervoor tijdschrijfregels per schapsbegroting gehanteerd, waarbij medewerkers zelf hun inzet moesten verdelen om daarmee uit te komen bij de onderlinge verhouding van de begrote kosten. Voor de genoemde werkzaamheden kunnen deze tijdschrijfregels beter worden samengevoegd en de kosten automatisch worden verdeeld.

Met ingang van 2021 stelt RNH hiervoor DES-tijdschrijfregels in. Via een DES-tijdschrijfregel worden de geschreven uren automatisch en in de juiste verhouding verdeeld naar de deelbegrotingen (SPW, SGP en SMG, respectievelijk RAUM en IJ-Z). De verdeelsleutel is gebaseerd op de onderlinge verhouding van de “inzet RNH” per schapsbegroting volgens de jaarprogramma’s 2021 en eventuele nadere besluiten (die per schap in de begrotingswijziging verwerkt worden).

Bijlagen

1. Vertrouwelijk! Vastgestelde tarievenlijst RNH 2021
2. DAS verdeelsleutels 2021
3. DES verdeelsleutels 2021

Behandelaars namens Recreatie Noord Holland

Fred Rodenbach (Controller RNH) en Managementteam

Vastgestelde tarievenlijst RNH 2021

Functieomschrijving	schaal	uurtarief 2021 schappen exclusief BTW	uurtarief 2021 derden exclusief BTW
Directeur-bestuurder	16		€ 162,40
Manager Programmasturing en Vastgoed	14		€ 142,00
Manager Middelen			
Projectleider E		€ 119,20	
Manager Beheer	13		€ 131,80
Manager Realisatie en Communicatie			
Projectleider D		€ 108,40	
Controller RNH	12	€ 98,50	€ 123,10
Projectleider C			
Programmamanager			
Projectleider B	11	€ 89,30	€ 111,60
Juridisch adviseur			
Medewerker financiën B			
Assistent controller			
Locatiebeheerder B			
HR adviseur	10	€ 82,10	€ 102,60
Adviseur bedrijfsvoering I&A			
Locatiebeheerder A			
Teamleider beheer en onderhoud			
Projectleider A			
Medewerker onroerend goed			
Communicatieadviseur			
Adviseur bedrijfsvoering AO/IC			
Programma Adviseur			
Medewerker P&O	9	€ 77,00	€ 96,30
Teamleider Toezicht			
Teamleider Zorgvrij			
Medewerker bedrijfsvoering	8	€ 70,90	€ 88,60
Managementassistent			
Medewerker communicatie			
Assistent projectleider			
Medewerker educatie & recreatie			
Beheermedewerker			
Ondersteunend medewerker projecten / onroerend goed	7	€ 67,80	€ 84,80
Medewerker toezicht/bijzonder onderhoud			
Medewerker bestuurssecretariaat			
Medewerker financiële administratie			
Medewerker DIV	6	€ 63,80	€ 79,80
Ondersteunend medewerker			
Gebiedsmedewerker			
Junior medewerker toezicht/bijzonder onderhoud			
Facilitair medewerker/receptionist	5	€ 61,70	€ 77,10
ORT = onregelmatigheidstoeslag			

ORT-tarieven, exclusief BTW		2020	**2021**
indexatie			3,00%
Ort maandag tm vrijdag 6-8 (mits voor 7:00 gestart)	O1	€ 6,40	€ 6,60
Ort maandag tm vrijdag 18-22 (mits na 19:00 geeindigd)	O2	€ 6,40	€ 6,60
Ort maandag tm vrijdag 0:00-6:00	O3	€ 12,80	€ 13,20
Ort maandag tm vrijdag 22:00-0:00	O4	€ 12,80	€ 13,20
Alle uren op zaterdag	O5	€ 12,80	€ 13,20
Alle uren op zondag	O6	€ 20,80	€ 21,40
Alle uren op een feestdag	O7	€ 20,80	€ 21,40

DAS verdeelsleutels 2021

	SPW	SGP	SMG	GAB	RAUM	IJ-Z	GGA	RTW
Werkzaamheden voor alle recreatieschappen, waaronder de Recreatiemonitor	32,42%	5,87%	2,42%	12,20%	8,36%	2,08%	19,59%	17,08%
Beheersing zwemwaterlocaties	25,00%	0,00%	0,00%	20,00%	10,00%	0,00%	25,00%	20,00%
Expertteam Grote Evenementen	47,00%	8,00%	8,00%	11,00%	0,00%	0,00%	15,00%	11,00%

DES verdeelsleutels 2021

	SPW	SGP	SMG	GAB	RAUM	IJ-Z	GGA	RTW
SPW, SGP en SMG	79,65%	14,41%	5,94%					
RAUM en IJ-Z					80,10%	19,90%		

ADVIES Voorzittersoverleg Recreatieschappen Noord-Holland

Datum vergadering 27 januari 2021

Voorstel aan de voorzitters betreffende begroting RNH 2021
1. Kennis te nemen van de begroting van RNH voor 2021.

Het voorzittersoverleg stelt voor aan de algemene besturen van de recreatieschappen Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland, Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Geestmerambacht en Spaarnwoude :
Kennis te nemen van de begroting RNH 2021.

Toelichting advies
Jaarlijks wordt, voorafgaand aan de start van een nieuw kalenderjaar, een begroting voor Recreatie Noord-Holland NV opgesteld. In deze begroting worden de ambities voor het komend jaar in beeld gebracht inclusief de daarbij behorende financiële consequenties. Kort gezegd: we geven aan wat we willen bereiken, wat we voor daarvoor gaan doen en wat het mag kosten. De voorliggende begroting 2021 RNH is op 11 december 2020 besproken met de Raad van Commissarissen. Deze begroting is opgesteld in een uitzonderlijke tijd; een tijd waarin nationale en lokale overheden het hoofd proberen te bieden aan het coronavirus, met maatregelen die een grote impact hebben op de economie en het dagelijkse leven. Het coronavirus raakt ook RNH en de opdrachtgevers van RNH. De begroting 2021 RNH is sluitend, dat wil zeggen dat de baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn, waarbij geen nieuwe onttrekking aan de algemene reserve van RNH is geraamd. De financiële speelruimte in 2021 is zeer beperkt; financieel gezien wordt ‘scherp aan de wind gevaren’ en een behoudend financieel beleid gevolgd. Zo is voor 2021 besloten een aantal vacatures flexibel in te vullen om wendbaar te blijven en is er gekeken naar de hardheid van opdrachten. De volgende externe ontwikkelingen in de omgeving van RNH zijn van invloed op de bedrijfsvoering in 2021 en volgende jaren: • de uitwerking van de governance structuur van de recreatieschappen; • de uitvoering van de ambities en visies van de recreatieschappen; • de realisatie van de visie recreatie en toerisme van Provincie Noord-Holland; • het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst over de erfpachtcontracten tussen Staatsbosbeheer en drie recreatieschappen; • het verloop van de corona-pandemie en de gevolgen voor de medewerkers en bedrijfsvoering van RNH; • het toegenomen gebruik van recreatiegebieden en -voorzieningen als gevolg van de pandemie en de noodzaak van o.a. bezoekersmanagement; • aanpassingen in de regelgeving rondom Natuurnetwerk Nederland, Bijzonder Provinciaal Landschap en de uitstoot van stikstof; • invoering van de omgevingswet die meer samenwerking vraagt met relevante partijen in de maatschappij. Daarnaast is de contractverlenging van de recreatieschappen met RNH cruciaal. Op dit moment loopt het verlengde raamcontract tot 31 december 2021. Er moet dan ook voor de continuïteit van de organisatie zo spoedig mogelijk duidelijkheid komen over contractverlenging na 2021.

Met betrekking tot de organisatieontwikkeling wil RNH zich als uitvoeringsorganisatie in 2021 inzetten voor de volgende vier speerpunten, ondersteunend aan de doelstellingen van de recreatieschappen:

- het netwerk van RNH extra proactief benaderen en inzetten om het schapsbeleid te realiseren;
- op het gebied van natuurinclusieve recreatie ontwikkelt RNH zich tot een innovatief kenniscentrum en een wendbare uitvoeringsorganisatie;
- RNH is een lerende organisatie die medewerkers in staat stelt meer verantwoordelijkheid te nemen, met als doel hun vakkundigheid en zelfstandigheid verder te vergroten;
- het implementeren van de nieuwe bedrijfsvoering, voortkomend uit de gevolgen van de corona-pandemie.

Bijlagen
1. Begroting RNH 2021

Behandelaars namens Recreatie Noord Holland
Fred Rodenbach (Controller RNH) en Managementteam

Begroting **2021**

Recreatie Noord-Holland

RECREATIE Noord-Holland

versie 11 december 2020

Inhoudsopgave

Samenvatting 3

Programma's 6

Programma 1. Programmasturing en Vastgoed 8
Programma 2. Beheer en Toezicht 9
Programma 3. Realisatie en Communicatie 10
Programma 4. Middelen 11
Programma 5. Routebureau 12

Paragrafen 13

Paragraaf A. Weerstandsvermogen 13
Paragraaf B. Kapitaalgoederen 14
Paragraaf C. Bedrijfsvoering 15

Overzicht van baten en lasten 17

Samenvatting

Voor u ligt de begroting van Recreatie Noord-Holland (RNH) 2021. Hierin benoemen we onze ambities en geven we aan hoe we die willen bereiken, inclusief de financiële consequenties.

Onze organisatie is gespecialiseerd in recreatie in het groen. Wij verbinden overheden, ondernemers en recreanten. Met oog voor het spanningsveld tussen bestuurlijke opgave, beschermende regelgeving, maatschappelijke behoefte en commerciële haalbaarheid brengen wij partijen samen. Wij dienen ze van advies, verzorgen de planvorming, realisatie en het onderhoud. Onze toezichthouders waken over de veiligheid van de recreant.

RNH is onafhankelijk, deskundig en ervaren als het gaat om de exploitatie van recreatiegebieden en routenetwerken. Als adviseur en uitvoerder waken wij zorgvuldig over de balans tussen recreatie en natuur. Dat maakt ons de vanzelfsprekende partner in metropolitane recreatie.

Onze onafhankelijke positie en onze jarenlange ervaring maken ons tot de ideale partner voor recreatieschappen, de provincie en andere publieke partijen. Wij wenden onze expertise aan zodat natuur en recreatie elkaar versterken. Dat doen wij door in te zetten op duurzaam recreatief gebruik.

Onze belangrijkste opdrachtgevers zijn vijf grote recreatieschappen in Noord-Holland: Spaarnwoude, Groengebied Amstelland, Twiske-Waterland, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, en Geestmerambacht. Samen zijn zij goed voor ruim 35.000 hectare werkingsgebied en ruim 4.000 hectare beheergebied met 11 miljoen bezoeken per jaar (de bezoeken aan evenementen niet meegerekend).

Bovendien voeren wij een aantal opdrachten uit voor afzonderlijke gemeenten, regionale samenwerkingsverbanden en de provincie Noord-Holland. Dit betreft vooral opdrachten die ons Routebureau uitvoert voor de ontwikkeling en aanleg van recreatieve routestructuren, zoals het Wandelnetwerk Noord-Holland, het Noord-Hollandpad en het Sloepennetwerk Noord-Holland, maar bijvoorbeeld ook toezichtopdrachten voor enkele terreinbeherende organisaties.

De begrote formatie van RNH bedraagt 90 medewerkers (79,91 fte). Om invulling te geven aan haar maatschappelijke verantwoordelijkheid geeft RNH onder andere opdrachten voor de uitvoering van onderhoudswerk zo veel mogelijk aan re-integratie- en sociale werkvoorzieningsbedrijven.

Speerpunten voor organisatieontwikkeling

Als uitvoeringsorganisatie wil RNH in 2021 zich inzetten voor de volgende vier speerpunten, ondersteunend aan de doelstellingen van de recreatieschappen:

- Het netwerk van RNH extra proactief benaderen en inzetten om het schapsbeleid te realiseren.
- Op het gebied van natuurinclusieve recreatie ontwikkelt RNH zich tot een innovatief kenniscentrum en een wendbare uitvoeringsorganisatie.
- RNH is een lerende organisatie die medewerkers in staat stelt meer verantwoordelijkheid te nemen, met als doel hun vakkundigheid en zelfstandigheid verder te vegroten.
- Het implementeren van aanpassingen in de bedrijfsvoering, voortkomend uit de corona-pandemie.

Kostenindicatie

Onderstaand een samenvatting van de baten, lasten en het financieel resultaat.

BATEN	Begroting 2021
Recreatieschappen	
1. Recreatieschap Spaarnwoude (SPW)	2.987.071
2. Groengebied Amstelland (GGA)	1.432.828
3. Recreatieschap Twiske-Waterland (RTW)	1.256.779
4. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)	759.330
5. Recreatieschap Geestmerambacht (GAB)	893.625
6. Routebureau voor recreatieschappen	317.000
Subtotaal recreatieschappen	***7.646.633***
Andere opdrachtgevers	
7. Routebureau voor andere opdrachtgevers	857.773
8. Toezichtbureau voor andere opdrachtgevers	50.000
9. Overige projecten voor andere opdrachtgevers	28.560
Subtotaal andere opdrachtgevers	***936.333***
Overige baten	
10. Rentebaten	-
11 Dekking bovenmatige ziektekosten (onttrekking uit algemene reserve)	-
12. Onttrekking uit bestemmingsreserve organisatieontwikkeling	-
Dekking uit voorziening langdurig zieken	130.524
Subtotaal overige baten	***130.524***
TOTALE BATEN	**8.713.490**

LASTEN	Begroting 2021
Directe projectkosten	
13. Directe projectkosten Routebureau	687.422
Subtotaal directe projeckosten	***687.422***
Personeelskosten	
14. Lonen en salarissen	4.777.619
15. Sociale lasten en pensioenlasten	1.508.799
16. Overige personeelslasten	469.500
17. Inhuur en inleen van personeel	516.500
Subtotaal personeelskosten	***7.272.418***
Overige bedrijfskosten	
18. Huisvestingskosten	99.850
19. Kantoorkosten	346.500
20. Vervoerskosten	21.500
21. Communicatiekosten	65.000
22. Algemene kosten	59.500
23. Organisatieontwikkeling	-
Subtotaal overige bedrijfskosten	***592.350***
Overige kosten	
24. Afschrijvingen (in)materiële vaste activa	160.500
25. Rentelasten	800
Subtotaal overige kosten	***161.300***
TOTALE LASTEN	**8.713.490**

FINANCIEEL RESULTAAT	Begroting 2021
Baten	8.713.490
Lasten	8.713.490
Saldo	**0**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 01-01-2021 *(prognose)*	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve*	2.547.329	2.547.329	0
Totaal reserves (eigen vermogen)	**2.547.329**	**2.547.329**	**0**
Voorziening langdurig zieken en WW aanspraken	158.000	27.476	- 130.524
Voorziening jubileumuitkeringen	69.127	59.127	-10.000
Totaal voorzieningen (vreemd vermogen)	**227.127**	**86.603**	**-114.524**

* Het werkelijke resultaat van 2020 is nog niet verwerkt.

Organogram

Voor 2021 heeft RNH besloten een aantal vacatures, met name voor projectleiders en toezichthouders, voorlopig flexibel in te vullen. Drie langdurig zieken en een officemanager zijn uit het formatiehuis vervallen. Hierdoor heeft RNH in totaal 79,91 fte in eigen dienst (inclusief 2 openstaande vacatures). Ten opzichte van 2020 heeft RNH 8 medewerkers (6,56 fte) minder, omdat RNH wil werken met een grotere flexibele schil om wendbaar te zijn.

De directeur werkt in het managementteam samen met 4 managers. De medewerkers zijn verdeeld over de afdelingen die in onderstaand organogram zijn genoemd.

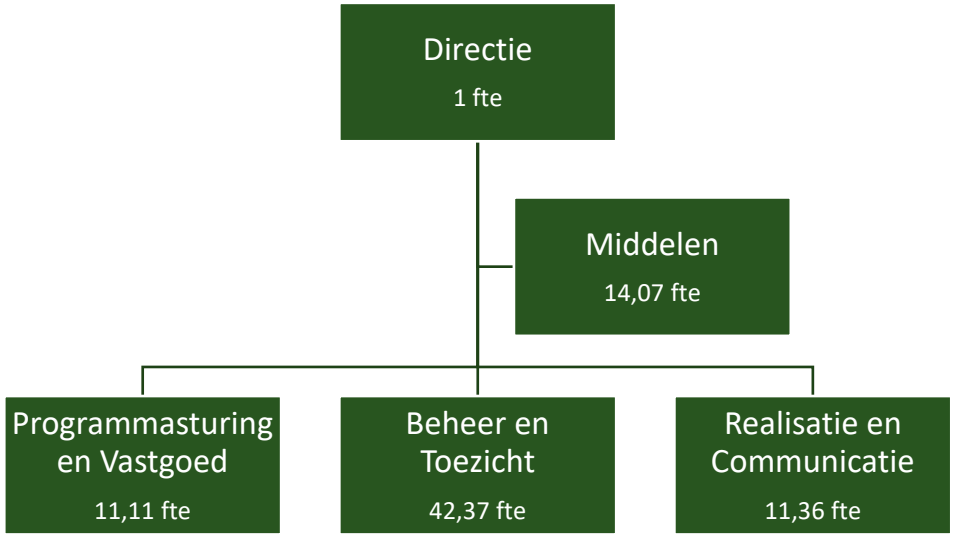

Programma's

Hoofddoelstelling

RNH faciliteert een breed aanbod van recreatieve activiteiten, aansluitend bij de wensen van de recreant, in een groene omgeving en met een goede balans tussen natuur en recreatie. Met dat doel levert RNH optimale diensten aan de vijf recreatieschappen en aan (potentiële) andere opdrachtgevers.

Om haar hoofddoelstelling te bereiken, zet RNH in op:

- tevreden opdrachtgevers;
- een gezonde en duurzame bedrijfsvoering;
- gemotiveerde medewerkers.

Belangrijkste externe ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen in de omgeving van RNH zijn van invloed op de bedrijfsvoering in 2021 en volgende jaren:

- uitwerking van de governance structuur van de recreatieschappen;
- het uitvoeren van de ambities en visies van de recreatieschappen;
- de realisatie van de Visie Recreatie en Toerisme van Provincie Noord-Holland;
- het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst over de erfpachtcontracten tussen Staatsbosbeheer en drie recreatieschappen;
- het verloop van de corona-pandemie en de gevolgen voor de medewerkers en bedrijfsvoering van RNH;
- het toegenomen gebruik van recreatiegebieden en –voorzieningen als gevolg van de pandemie en de noodzaak van o.a. bezoekersmanagement;
- aanpassingen in de regelgeving rondom Natuurnetwerk Nederland, Bijzonder Provinciaal Landschap en de uitstoot van stikstof;
- invoering van de omgevingswet die meer samenwerkingen vraagt met relevante partijen in de maatschappij.

Speerpunten voor organisatieontwikkeling

Als uitvoeringsorganisatie wil RNH in 2021 zich inzetten voor de volgende vier speerpunten, ondersteunend aan de doelstellingen van de recreatieschappen:

- Het netwerk van RNH extra proactief benaderen en inzetten om het schapsbeleid te realiseren.
- Op het gebied van natuurinclusieve recreatie ontwikkelt RNH zich tot een innovatief kenniscentrum en een wendbare uitvoeringsorganisatie.
- RNH is een lerende organisatie die medewerkers in staat stelt meer verantwoordelijkheid te nemen, met als doel hun vakkundigheid en zelfstandigheid verder te vegroten.
- Het implementeren van aanpassingen in de bedrijfsvoering, voortkomend uit de corona-pandemie.

Om dit te bereiken wil RNH het eigenaarschap en het nemen van verantwoordelijkheid verder invullen in de hele organisatie. Daarbij hoort het actualiseren van de mandaterings- en machtigingsregeling, het evalueren van processen en projecten en het vieren van prestaties, resultaten en successen. Ook wordt geïnvesteerd in digitale middelen ter verbeterding van de bedrijfsprocessen.

In 2021 vergroten we de transparantie van de RNH-begroting en verbeteren we de aansluiting van deze begroting op die van de recreatieschappen. Dat gebeurt met name door de begroting van de recreatieschappen steeds meer op berekenbare output te baseren, waardoor de prestaties van RNH daar beter aan toegerekend kunnen worden. De uurtarieven van RNH worden vereenvoudigd en de mogelijkheden om te werken op basis van vaste prestatie- en prijsafspraken worden verkend.

Programma's

Om genoemde lange- en kortetermijndoelstellingen te realiseren hanteert RNH per afdeling een programma waarin de organisatiebrede doelen doorwerken. Per programma zijn operationele doelen voor 2021 bepaald.

1. Programmasturing en vastgoed
2. Beheer en toezicht
3. Realisatie en communicatie
4. Middelen
5. Routebureau

In deze begroting wordt aangegeven welke stap(pen) we in 2021 zetten om de beschreven doelen te behalen. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt specifiek benoemd welke investeringen nodig zijn om de strategische doelen te realiseren.

Programma 1. Programmasturing en Vastgoed

De afdeling bestaat uit **11,11 fte** in eigen dienst:

- 1 manager (1,00 fte);
- team Programmasturing met 7 medewerkers (6,56 fte);
- team Vastgoed met 4 medewerkers (3,56 fte) en 1 ingehuurde jurist.

Team Programmasturing vult de (door de directeur) gedelegeerde opdrachtnemersrol in. Het team is de accounthouder van de schapsbesturen. Het zorgt voor het vaststellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's. Teamleden hebben een grote sensitiviteit voor de politieke en maatschappelijke omgeving. Binnen RNH vervullen de programmamanagers de rol van interne opdrachtgeversrol.

Het team Vastgoed verzorgt contractvorming en contractbeheer en is verantwoordelijk voor het relatiebeheer met de ondernemers en particulieren. Daarnaast coördineert het team het beheer en onderhoud van verhuurd vastgoed. Ook beheert het team de onroerend goed data in GeoVisia. Het team is deskundig op het gebied van (erfpacht) contracten.

Aanpak en investeringen per team

Programmasturing

Inhoudelijk:

- ontwikkelen van een natuurinclusief recreatie kennisnetwerk en implementatie hiervan in de programma's;
- beter benutten van het netwerk, grotere zichtbaarheid, actief aangaan van coalities en samenwerkingsverbanden;
- versterken van het voorzittersoverleg zodat uniforme afspraken voor alle schappen tegelijk en in samenhang uitgewerkt worden. Daarmee bereiken we meer efficiency.

Bedrijfsvoering:

- versterken van de interne opdrachtgeversrol door ontwikkeling van financiële kennis, betere sturing op de programma's en het verantwoorden hiervan;
- investeren in het beter schrijven van bestuursvoorstellen door een schrijfstijlopleiding, waaraan ook medewerkers van andere afdelingen kunnen deelnemen.

Vastgoed

Inhoudelijk:

- uniformeren van grondprijzen;
- het door alle recreatieschappen vaststellen van grondbeleid;
- het maken van sluitende afspraken met Staatsbosbeheer voor de langere termijn.

Bedrijfsvoering:

- verbeteren van het klantcontact door de klanten actief te benaderen en meer contact te onderhouden;
- verder structureren van de werkprocessen door verdere uniformering van contracten, gebruik van het CRM (customer relations management) systeem, informatiesystemen (Synergy en GeoVisia) en digitalisering van het archief;
- verbeteren van het proces van de afhandeling van WOB-verzoeken.

Programma 2. Beheer en Toezicht

De afdeling bestaat uit **42,37 fte** in eigen dienst:

- 1 manager (1,00 fte)
- team Beheer met 30 medewerkers (25,89 fte), waaronder 5 locatiebeheerders, een teamleider onderhoud en een teamleider Zorgvrij;
- team Toezicht met 16 medewerkers, waaronder een teamleider Toezicht (15,47 fte, waarvan 2,00 vacant).

Bovendien maakt de afdeling voor circa 4 fte gebruik van inhuurkrachten.

In de recreatiegebieden zijn mensen vanuit sociale-werkvoorzieningsbedrijven actief in het onderhoud voor de recreatieschappen: 3,8 fte gedetacheerd op de diverse locaties, 15 fte aan uitbesteed werk en 4,3 fte aan dagbesteding. Door dit mogelijk te maken, geeft RNH invulling aan haar maatschappelijke verantwoordelijkheid.

De afdeling Beheer en Toezicht verzorgt het integrale beheer en de exploitatie van natuurinclusieve recreatiegebieden, zodat deze schoon, veilig en gebruiksvriendelijk zijn en de gebruiker (zowel exploitant als recreant) tevreden is. Medewerkers van de afdeling vormen het eerste aanspreekpunt voor gebruikers. De geüniformeerde medewerkers van het team Toezicht zijn zichtbaar aanwezig in de gebieden, houden toezicht op het gebruik en handhaven op openbare orde en veiligheid.

Aanpak en investeringen per team

Beheer

Inhoudelijk:
Het team actualiseert jaarlijks het meerjarenbeheerplan van het betreffende gebied. In dit plan staan criteria voor instandhouding en ontwikkeling van natuurdoelen en biodiversiteit .

Bedrijfsvoering:
Team Beheer verzorgt aanbestedingen voor onderhoudswerken in lijn met de aanbestedingsregels.

- uniformeren en standaardiseren van werkprocessen: inkoop en meldingen openbare ruimte;
- waarborgen van de continuïteit in verband met het met pensioen gaan van drie locatiebeheerders in 2022.

Toezicht

Inhoudelijk:
Onze toezichthouders zijn gastvrouwen en –heren van de recreatiegebieden.

- Hun inzet is gericht op zichtbare aanwezigheid (80%), actief aanspreken op gedrag (15%) en corrigerend optreden/verbaliseren (5%).
- Zichtbare aanwezigheid op de momenten dat (veel) recreanten in de gebieden zijn. Toezichthouders werken daarom vaak in de weekenden.
- Verzorgen van rondleidingen voor het publiek en zijn het gezicht van de publiekscommunicatie.

Bedrijfsvoering:

- versterken van de teamvorming;
- zorgen voor heldere uitvoeringskaders en aansturing;
- uitbreiden van onze mogelijkheden voor vaartoezicht.

Programma 3. Realisatie en Communicatie

De afdeling bestaat uit **11,36 fte** in eigen dienst:

- 1 manager (1,00 fte);
- team Realisatie met 8 medewerkers (7,34 fte);
- team Communicatie met 4 medewerkers (3,03 fte).

Bovendien maakt de afdeling voor circa 2 fte gebruik van inhuurkrachten.

Team Realisatie realiseert voorzieningen, exploitaties, grootschalige evenementen, gebiedsontwikkeling en recreatieve routenetwerken.

Team Communicatie is verantwoordelijk voor de regievoering en advisering inzake communicatie, het opstellen van de strategie, het maken, bewaken en (laten) uitvoeren van communicatieplannen en -middelen, het bewaken van de huisstijl en mediawoordvoering. Bovendien verzorgt het team de promotie van het Noord-Hollandpad en de routenetwerken zoals het Wandelnetwerk Noord-Holland.

Aanpak en investeringen per team

Realisatie

Inhoudelijk:
Bij de realisatie van locatie- en gebiedsontwikkelingen, evenementen en civieltechnische werken staan de projectdoelstellingen, beheerscriteria, de natuur-inclusieve kaders en andere uitgangspunten van de recreatieschappen centraal. Het projectteam maakt deze zaken bij de start van projectopdrachten, in afstemming met de opdrachtgevers, SMART en zorgt voor het uitdragen en realiseren hiervan.

Bedrijfsvoering:
De teamleden ontwikkelen zich in 2021 verder in projectmatig werken. Zij blijven zich inzetten op transparante fasering van projecten en processen, zodat de voorspelbaarheid van doorlooptijd en kosten verbetert. Zij werken hierbij nauw samen met zowel Beheer als Programmasturing. Hiernaast geven de projectteams in 2021 extra aandacht aan de uitwisseling van successen en gemaakte fouten. Processen en projecten worden structureel geëvalueerd.

Communicatie

Inhoudelijk:
Team Communicatie stelt de communicatiestrategie voor de recreatieschappen en RNH op en zorgt voor de uitvoering hiervan. Het uitdragen van de visie van de recreatieschappen waarin natuurinclusieve beheer- en ontwikkelopgaven een prominente rol spelen krijgt in 2021 veel aandacht. De teamleden leveren communicatieondersteuning en stellen collega's in staat om zowel in- als extern goed te communiceren.

Bedrijfsvoering:
In 2021 positioneert het team Communicatie zich nog steviger in de gebieds- en projectteams. De teamleden richten zich op het beter incorporeren van digitale middelen, onder andere door gebiedsgerichte social media strategieën. Ook schenkt het team aandacht aan de verdere ontwikkeling van de websites van de recreatiegebieden en wordt er een nieuwe meerjarenstrategie voor de recreatieschappen ingevoerd.

Programma 4. Middelen

De afdeling bestaat uit **14,07 fte** in eigen dienst:

- 1 manager (1,00 fte);
- team Financiën met 6 medewerkers (5,33 fte);
- team Bedrijfsbureau met 10 medewerkers (7,73 fte).

De afdeling Middelen zorgt voor de secundaire processen van RNH. Het primaire proces van de afdeling bestaat uit het verzorgen van de hulpmiddelen en informatie aan klanten zodat die hun werk kunnen verrichten. Deze klanten zijn (intern) de programmamanagers en locatiebeheerders, de trekker van het Routebureau, de managers en de directeur (voor RNH). Zij zetten zich in voor de externe klanten, zoals de recreatieschappen (en participanten) en andere opdrachtgevers, maar ook de aandeelhouder en de raad van commissarissen.

Aanpak en investeringen per team

Team Financiën

Team Financiën richt zich in 2021 op:

- het verbeteren van de informatievoorziening;
- het beter ondersteunen van het programmamanagement;
- het digitaliseren van nu nog analoge processen.

Deze activiteiten vragen investeringen in digitalisering van processen en rapportages. Deze investering moet ten minste budgetneutraal verlopen, met daarbij een kwaliteitsimpuls in snelheid en eenvoud van de processen. Daarnaast verstevigt het team Financiën samen met Beheer de inkoopprocessen om er beter op te kunnen sturen.

Team Bedrijfsbureau

Tot dit team behoren AO/IC, secretariaat, facilitaire ondersteuning, archief, managementondersteuning, automatisering en P&O. De competenties van de medewerkers worden nog beter afgestemd op de behoeften van de interne klanten. Ook zet het team in op versterking en digitalisering van de ondersteunende processen.

Beide teams van de afdeling Middelen werken samen aan de volgende projecten:

- Digitalisering van poststromen;
- Digitalisering factuurafhandeling;
- Implementatie rapportagetool;
- Automatisering van de budgettering.

Programma 5. Routebureau

Het Routebureau is binnen RNH geen zelfstandige afdeling. De RNH-medewerkers die werkzaam zijn voor het Routebureau zijn meegeteld in de fte's van de programma's 2, 3 en 4; bij de teams Realisatie, Communicatie, Beheer en Financiën.

Het Routebureau ontwikkelt en beheert gemarkeerde routenetwerken voor fietsen, wandelen en varen, inclusief routevoorzieningen als start- en informatiepanelen, overstappen, wandelbruggetjes en –pontjes, aanlegsteigers en Toeristische Overstap Punten (TOP's). De activiteiten beslaan het hele spectrum van:

1. idee- en planvorming, (acquisitie en productontwikkeling);
2. voorbereiding en realisatie;
3. beheer en onderhoud, (routevoorzieningen en contracten met agrariërs en wegbeheerders);
4. voorlichting en promotie;
5. monitoring en marketing.

In 2020 is het gebruik van routenetwerken meer dan verdubbeld. Dat blijkt met name uit het bezoek en gebruik van de website van Wandelnetwerk Noord-Holland. De gebruikersaantallen liggen rond de 60.000 per maand, terwijl dat vorig jaar circa 20.000 per maand was. Dit is mede het gevolg van de corona-maatregelen, waarbij veel mensen op zoek zijn gegaan naar mogelijkheden om op een gezonde en ontspannende manier in beweging te blijven. De verwachting is dat het geïntensiveerde gebruik ook in 2021 zich voortzet, omdat meer mensen de routenetwerken hebben ontdekt en ervaren. Veel mensen werken, in meer of mindere mate, structureel thuis. Dit combineren ze dan vaak met een dagelijkse een wandeling of fietstocht, die voor de nodige afwisseling tijdens de werkdag zorgt.

De totale kosten van het Routebureau inclusief personeelskosten RNH bedragen bijna 1,2 miljoen euro en worden volledig gedekt door inkomsten. Deze uitschieter in vergelijking met voorgaande jaren kunnen we volledig toeschrijven aan de realisatie van het wandelnetwerk en Toeristische Overstap Punten in Zuid-Kennemerland.

Het Routebureau biedt voor geringe kosten per gebruiker (minder dan 40 eurocent) toegang tot een breed scala aan recreatiemogelijkheden.

Aanpak en investeringen per team

Team Routebureau

Het Routebureau van RNH bestaat uit een multidisciplinair team uit alle geledingen van de organisatie. Projectleiders van de afdeling Realisatie en Communicatie zorgen voor aansturing. Het Routebureau heeft geen zelfstandige positionering in de interne organisatie en in merkuitingen.

Uit oogpunt van maatschappelijk verantwoord ondernemen worden de onderhoudswerkzaamheden zo veel mogelijk uitgevoerd door sociale werkvoorzieningsbedrijven. Structureel biedt het Routebureau plaats aan 3 fte.

In 2021 zet het Routebureau vooral in op:

- verdere versterking van haar positie als marktleider in Noord-Holland; op basis van onderzoek dat eind 2020 wordt afgerond, stelt het MT in 2021 nieuwe product-marktcombinaties en de bijbehorende positionering vast;
- realisatie van het wandelnetwerk en TOP's in Zuid-Kennemerland;
- promotie en marketing richting de bewoners en bezoekers van Noord-Holland.

Paragraaf A. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre RNH in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden veranderd.

Belangrijkste risico's

De belangrijkste risico's voor RNH zijn:

1. Recreatieschappen besluiten de contracten met RNH niet te verlengen.
2. Er ontstaat een mogelijke mismatch tussen de gevraagde en de aanwezige competenties van het personeel.
3. De werkelijke omvang van de opdrachten is lager dan in de begroting is aangenomen.
4. De werkelijke autonome kostenstijgingen zijn hoger dan begroot.

In de jaren 2019 en 2020 hebben met name de risico's 3 en 4 zich voorgedaan. Als gevolg hiervan is de omvang van de algemene reserve afgenomen van 3,1 miljoen naar 2,5 miljoen.

Weerstandsvermogen

De accountant van RNH heeft in 2015 aangegeven dat het wenselijk is dat RNH de beschikking zou hebben over de jaarsom van de bruto jaarsalarissen als weerstandsvermogen. In 2015 kwam dit overeen met 5,1 miljoen euro en voor 2021 zou dit overeenkomen met 6,8 miljoen euro. RNH wil dit in overleg met de accountant en aandeelhouder herijken, bezien vanuit de huidige situatie en ervaringen in de afgelopen jaren.

In de begroting 2021 is geen post 'onvoorzien' opgenomen voor het opvangen van niet voorziene lasten. Elke onvoorziene last van substantiële betekenis heeft dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering onder druk komt te staan, tenzij de reserves en voorzieningen worden aangesproken.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van RNH wordt gevormd door de middelen in de reserves en in de voorzieningen, zoals opgesomd in onderstaande tabel. De huidige weerstandscapaciteit ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen.

	Stand per 01-01-2021 *(prognose)*	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve*	2.547.329	2.547.329	0
Totaal reserves (eigen vermogen)	**2.547.329**	**2.547.329**	**0**
Voorziening langdurig zieken en WW aanspraken	158.000	27.476	- 130.524
Voorziening jubileumuitkeringen	69.127	59.127	-10.000
Totaal voorzieningen (vreemd vermogen)	**227.127**	**86.603**	**-114.524**

* Het werkelijke resultaat van 2020 is nog niet verwerkt.

Paragraaf B. Kapitaalgoederen

Op dit moment bezit RNH een beperkte hoeveelheid kapitaalgoederen. Het betreft automatiserings- en communicatiematerialen (laptops, mobiele telefoons) en enkele auto's.

De komende jaren wil RNH de schapsoverstijgende voorzieningen geleidelijk zelf aanschaffen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan huisvestingsmateriaal (inrichting, meubilair), automatisering en vervoersmiddelen. De praktische uitvoering hiervan en verrekening van de kosten moet worden uitgewerkt.

RNH werkt in opdracht van vijf recreatieschappen, afzonderlijke gemeenten, regionale samenwerkingsverbanden, provincie Noord-Holland en diverse terreinbeherende organisaties. Met deze partijen heeft RNH ook samenwerkingsrelaties op verschillende niveaus. RNH heeft zelf geen gronden in eigendom en streeft er ook niet naar om grondposities te verwerven.

Paragraaf C. Bedrijfsvoering

Aandeelhouderschap

De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH. Als aandeelhouder treedt gedeputeerde Edward Stigter namens de provincie op.

Raad van Commissarissen

Een door de provincie ingestelde raad van commissarissen houdt toezicht op de directie van RNH. In 2021 bestaat deze uit Karin van Bijsterveld, Rob Post en Herke Elbers.

Contracten met de recreatieschappen

RNH is de uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Geestmerambacht en Groengebied Amstelland. De samenwerkingsrelatie met de recreatieschappen staat beschreven in raamcontracten. Vanaf 2009 waren dat vijfjaarlijkse contracten. In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Vervolgens heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de recreatieschappen.

Op initiatief van de provincie is onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. In afwachting van de uitkomsten hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken.

Per jaar stellen de schapsbesturen hun begrotingen vast. Dit maakt de jaarlijkse opdracht aan RNH concreet.

Organisatieontwikkeling

In 2021 is er geen budget voor extra investering in ontwikkeling van de organisatie. Het budget voor training en opleidingen, € 130.000, biedt de enige ruimte om te investeren in de medewerkers. Dit wordt vooral gebruikt voor individuele cursussen en trainingen in lijn met de ambities van RNH.

Investeringen in ICT dienen ook het doel om de organisatie te ontwikkelen. Deze investeringen worden op de balans geboekt, waarbij de jaarlijkse afschrijvingskosten ten laste van de begroting worden gebracht.

De komende tijd moet duidelijk worden welke invloed de coronapandemie structureel gaat hebben op de organisatie. Het heeft gevolgen voor de bezetting en voor onze wijze van werken. Het thuiswerken heeft een plek in ons werkconcept gekregen, wat voor een deel blijvend zal zijn. Dat heeft gevolgen voor de intermenselijke relaties, teamvorming en samenwerking, de benodigde stijl van leidinggeven en de organisatieontwikkeling. De uitdaging is het goede van het 'oude' vast te houden en de winst te incasseren van wat de huidige en toekomstige context ons brengt.

Flexibele schil

Indien RNH voor het uitvoeren van haar taken op enig moment of voor een specifieke expertise niet over de benodigde deskundigheid beschikt, kiezen we voor externe inhuur. Deze begroting gaat uit van een voorlopige flexibele schil van 8,0% van de totale RNH inzet (6,41 fte ten opzichte van 79,91 fte). De verwachting is dat de recreatieschappen in de loop van 2021 aanvullende capaciteit van RNH vragen voor de realisatie van de uitvoeringsprogramma's. In dit geval kan de flexibele schil toenemen.

Vertrouwenspersonen

RNH beschikt over twee vertrouwenspersonen. Dick Wals is al vele jaren de interne vertrouwenspersoon bij RNH. Per 1 juli 2019 is er ook een externe, vrouwelijke vertrouwenspersoon: Joyce Huijbers.

In 2021 zal het beleid omtrent ongewenst gedrag en integriteit worden herijkt. Daarvoor is door de externe vertrouwenspersoon en de ondernemingsraad een aanzet gedaan.

ICT

Ook in 2021 investeert RNH in automatisering. Dit betreft de aanschaf en implementatie van nieuwe software voor digitale factuurafhandeling en rapportages. Ook wordt gewerkt aan het digitaliseren van poststromen en het begrotingsproces.

Documentaire informatievoorziening en archief

Het komende jaar gebruikt RNH om het document-informatiemanagement en het archiefbeheer te moderniseren.

Overzicht van baten en lasten

BATEN	Begroting 2021	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Recreatieschappen			
1. Recreatieschap Spaarnwoude (SPW)			2.756.097
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	160.362	143.395	
Reguliere programma's		2.766.116	
Programma 2. Beheer en onderhoud	1.651.263		
Programma 3. Toezicht en veiligheid	445.408		
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	730.038		
2. Groengebied Amstelland (GGA)			1.258.931
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	82.380	214.953	
Reguliere programma's		1.270.012	
Programma 2. Beheer en onderhoud	513.547		
Programma 3. Toezicht en veiligheid	355.276		
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	481.624		
3. Recreatieschap Twiske-Waterland (RTW)			992.496
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	124.619	77.502	
Reguliere programma's		1.118.271	
Programma 2. Beheer en onderhoud	493.966		
Programma 3. Toezicht en veiligheid	156.854		
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	481.340		
4. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)			757.534
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	46.223	22.242	
Reguliere programma's		765.618	
Programma 2. Beheer en onderhoud	265.695		
Programma 3. Toezicht en veiligheid	66.481		
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	380.931		

BATEN (vervolg)	Begroting 2021	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
5. Recreatieschap Geestmerambacht (GAB)			803.220
Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	84.307	135.622	
Reguliere programma's		851.100	
Programma 2. Beheer en onderhoud	308.253		
Programma 3. Toezicht en veiligheid	112.428		
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	388.637		
6. Routebureau voor recreatieschappen	317.000	300.000	236.945
Subtotaal recreatieschappen	***7.646.633***	***7.664.831***	***6.805.223***
Andere opdrachtgevers			
7. Routebureau voor andere opdrachtgevers	857.773	670.000	
8. Toezichtbureau voor andere opdrachtgevers	50.000	100.000	
9. Overige projecten voor andere opdrachtgevers	28.560	-	
Subtotaal andere opdrachtgevers	***936.333***	***770.000***	***775.617***
Overige baten			
10. Rentebaten	-	-	-
11.Dekking bovenmatige ziektekosten (onttrekking uit algemene reserve)	-	100.000	429.389
12. Onttrekking uit bestemmingsreserve organisatieontwikkeling	-	71.675	159.460
Dekking uit voorziening langdurig zieken	130.524		
Subtotaal overige baten	***130.524***	***171.675***	***588.848***
TOTALE BATEN	**8.713.490**	**8.606.506**	**8.169.688**

LASTEN	Begroting 2021	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Directe projectkosten			
13. Directe projectkosten Routebureau	687.422	453.500	364.862
Subtotaal directe projeckosten	***687.422***	***453.500***	***364.862***
Personeelskosten			
14. Lonen en salarissen			
Bruto lonen	3.919.205	4.079.032	3.647.492
Vakantiegeld/dagen	-	-	-
Reservering IKB	848.934	912.479	816.660
Reservering jubileumuitkering	9.480	11.000	13.162
Subtotaal lonen en salarissen	***4.777.619***	***5.002.511***	***4.477.315***
15. Sociale lasten en pensioenlasten			
Premies sociale lasten	395.518	409.195	308.680
Uitkeringen UWV	-	-	2.291
Overgangspremie VPL	98.669	106.055	113.887
Pensioenlasten	748.964	755.845	566.658
Werkgeversdeel ZVW	265.648	273.295	308.572
Subtotaal sociale lasten en pensioenlasten	***1.508.799***	***1.544.390***	***1.300.087***
16. Overige personeelslasten			
Bijzondere beloningen	3.000	-	3.280
Reis- en verblijfskosten	136.000	155.141	148.875
Scholing & Opleiding	130.000	130.032	129.644
ORT	80.000	94.148	83.796
Bereikbaarheidsregeling	26.000	25.418	24.532
Diverse personeelskosten	94.500	126.041	126.803
Subtotaal overige personeelslasten	***469.500***	***530.780***	***516.930***
17. Inhuur personeel			
Inleen- en inhuur	516.500	128.800	602.911
Subtotaal inhuur personeel	***516.500***	***128.800***	***602.911***
Subtotaal personeelskosten	***7.272.418***	***7.206.481***	***6.897.243***

LASTEN (vervolg)	Begroting 2021	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Overige bedrijfskosten			
18. Huisvestingskosten			
Huur	57.000	55.110	53.765
Gas	5.000	6.091	6.144
Electra	3.250	5.508	6.041
Water	400	454	407
Schoonmaakkosten	24.000	20.328	20.792
Beveiliging	1.000	1.168	915
Klein Onderhoud	5.000	3.594	5.571
Belastingen	4.200	5.928	3.855
Verzekering	-	-	-
Overige huisvestingskosten	-	140	1.388
Subtotaal huisvestingskosten	***99.850***	***98.320***	***98.879***
19. Kantoorkosten			
Kopieer- en drukwerk	18.000	22.523	18.922
Porto- en vrachtkosten	9.000	8.873	10.537
Telefoon- en dataverkeer	50.000	38.469	47.226
Kantoormaterialen	3.500	18.182	15.128
Abonnementen	7.500	7.388	6.770
Automatiseringskosten	208.000	307.500	234.493
Accountantskosten	22.500	10.133	23.396
Verwerking salarisadministratie	13.000	8.935	11.561
Overige kantoorkosten	15.000	18.504	30.562
Subtotaal kantoorkosten	***346.500***	***440.507***	***398.595***
20. Vervoerskosten			
Subtotaal vervoerskosten	***21.500***	***37.007***	***34.645***
21. Communicatiekosten			
Promotiemateriaal	35.000	65.000	94.392
Jaarverslag	30.000		
Subtotaal communicatiekosten	***65.000***	***65.000***	***94.392***

LASTEN (vervolg)	Begroting 2021	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
22. Algemene kosten			
Juridische kosten	17.500	30.000	155.180
RVC	20.000	30.123	34.496
Overige bedrijfskosten	22.000	11.571	19.132
Subtotaal algemene kosten	***59.500***	***71.695***	***208.808***
23. Organisatieontwikkeling	-	191.100	-
Subtotaal overige bedrijfskosten	***592.350***	***903.628***	***835.320***
Overige kosten			
24. Afschrijvingen (im)materiële vaste activa			
Afschrijvingen software	93.000	-	26.372
Afschrijvingen automatisering	27.500	19.246	27.250
Afschrijvingen meubilair	25.000	12.030	8.989
Afschrijvingen vervoermiddel	17.000	10.827	30.892
wv doorbelast aan schappen	-2.000	-	-22.200
Subtotaal afschrijvingen (im)materiële vaste activa	***160.500***	***42.103***	***71.304***
25. Rentelasten			
Rente en bankkosten	800	794	960
Heffingsrente	-	-	-
Subtotaal rentelasten	***800***	***794***	***960***
Subtotaal overige kosten	***161.300***	***42.897***	***72.264***
TOTALE LASTEN	**8.713.490**	**8.606.506**	**8.169.688**

FINANCIEEL RESULTAAT	Begroting 2021	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Baten	8.713.490	8.606.506	8.169.688
Lasten	8.713.490	8.606.506	8.169.688
Saldo	**0**	**0**	**0**

Toelichting bij het overzicht van baten en lasten

Baten

De baten zijn aangepast aan de verwachte omzet bij de recreatieschappen en andere opdrachtgevers.

- Ad 7: Routebureau voor andere opdrachtgevers
  De hogere baten in vergelijking met voorgaande jaren kunnen we toeschrijven aan de realisatie van het wandelnetwerk en Toeristische Overstap Punten in Zuid-Kennemerland, die geheel wordt gedekt door bijdragen en subsidie.
- Ad 8: Toezichtbureau voor andere opdrachtgevers
  RNH stelt als prioriteit om als gastheer in de recreatiegebieden aanwezig te zijn op momenten dat daar recreanten aanwezig zijn. De toezichthouders zijn daarom minder inzetbaar voor andere opdrachtgevers.
- Ad 9: Overige projecten voor andere opdrachtgevers
  De tijdelijke detachering van een beheermedewerker bij Staatsbosbeheer loopt begin 2021 door.
- Ad 10: Rentebaten
  Over de liquide middelen van RNH wordt geen rentevergoeding ontvangen; boven een bepaald saldo is er zelfs sprake van een negatieve rente. Zie punt 25 bij de lasten.

Lasten

De lasten zijn geraamd op basis van de geplande investeringen en een marktconforme indexatie van de gebruikelijke jaarlijkse kosten.

- Ad 13: De hogere lasten in vergelijking met voorgaande jaren kunnen we toeschrijven aan de realisatie van het wandelnetwerk en Toeristische Overstap Punten in Zuid-Kennemerland, wat geheel wordt gedekt door bijdragen en subsidie.
- Ad 14 t/m 16: De lager begrote personeelslasten zijn het gevolg van de keuze voor minder formatie in eigen dienst. Als CAO-stijging is rekening gehouden met een stijging van 1%, al zijn de uitkomsten van de CAO-onderhandelingen nog niet bekend.
- Ad 17: De begrote lasten voor inhuur van personeel is verhoogd op basis van de benodigde flexibele schil, zoals die bij het maken van de begroting bekend is. Wanneer de recreatieschappen in de loop van 2021 aanvullende capaciteit van RNH vragen voor de realisatie van de uitvoeringsprogramma's, nemen de baten toe en kan de flexibele schil ook toenemen.
- Ad 19: De kantoorkosten worden lager begroot omdat de investeringen in de automatisering op de balans worden geboekt. Daar staat tegenover dat de jaarlijkse afschrijvingskosten (ad 24) toenemen.
- Ad 23: Binnen de begroting is geen budgetruimte beschikbaar voor extra investeringen in organisatieontwikkeling.
- Ad 24: De afschrijvingskosten nemen toe, met name voor de investeringen in software en in kantoormeubilair.
- Ad 25: Voor rekeningen met een saldo boven de € 250.000 rekent de bank sinds oktober 2020 een rente van -0,50% voor het saldo boven € 250.000. Dit geldt per rekening en niet per klant. Ook voor RNH is dit van toepassing en de rentelasten kunnen oplopen tot circa € 11.000. In de begroting is met deze lasten nog geen rekening gehouden, omdat momenteel nog bekeken wordt hoe we deze kosten kunnen beperken.

Vaststelling door de directie

Deze begroting is vastgesteld door de directie van RNH in de managementvergadering van 1 december 2020 en besproken met de Raad van Commissarissen op 11 december 2020.

Jos Gilliam
Directeur

MEDEDELING Voorzittersoverleg Recreatieschappen Noord Holland

Datum vergadering 27 januari 2021

Achtergrond erfpachtcontracten Staatsbosbeheer
Aansluitend op de gemaakte afspraken tussen de drie voorzitters van de drie recreatieschappen in de Metropool Regio Amsterdam (MRA) hebben ook de Algemeen Besturen van Groen Gebied Amstelland (GGA), Spaarnwoude (SPW) en Twiske- Waterland (TW) eind 2020 ingestemd daarmee. **Uitgangspunt** is gezamenlijk verantwoordelijkheid voor alle groene recreatieve gebieden in de MRA die in eigendom zijn van Staatsbosbeheer of de provincie Noord Holland of de deelnemende gemeenten van de recreatieschappen. Hiertoe worden de volgende **oplossingsrichtingen** verder uitgewerkt**:** - aanpassing van het werkingsgebied van schappen - erfpacht 2.0 - afspraken niet erfpachtgebieden - gebiedsfonds Het **vervolgproces** gaat uit van definitief bestuurlijk vastgestelde afspraken op 1 januari 2022 en als tussenstap (fase 2) een ondertekende samenwerkingsovereenkomst medio 2021. Onderdelen (die uitgewerkt worden door werkgroepen) hiervan zijn: - Opstellen van een gedeelde visie per gebied - Transparante gebiedsexploitaties voor deze gebieden. - Contouren van erfpacht 2.0 en afspraken voor 'niet erfpachtgebieden' met een check op staatssteun Inmiddels is, na een onderhandse aanbesteding, als externe procesbegeleider Daniel Huisman van het bureau Berenschot aangesteld. De kosten hiervan passen binnen de beschikbaar gestelde middelen door zowel Staatsbosbeheer als de drie recreatieschappen. Daarnaast is de eerste ambtelijke stuurgroep op 14 januari bij elkaar geweest waarbij bijgaande presentatie is besproken en de bijgaande lijst van deelnemers aan de drie werkgroepen is vastgesteld. Verwacht wordt dat de producten van fase 2 voor het voorzittersoverleg van 19 mei 2021 opgeleverd kunnen worden. Ze kunnen dan gepresenteerd worden aan de Algemeen Besturen van de 3 schappen begin juli 2021. Dan kan een keuze worden voorgelegd of elk schap wil overgaan tot een gezamenlijk beheerareaal en wat de consequenties daarvan zijn. Gelijktijdig kan met dit besluit de contouren van een nieuw erfpachtcontract 2.0 en de afspraken voor niet erfpachtgebieden worden vastgesteld. Dit komt samen in een Samenwerkingsovereenkomst tussen de 3 schappen en Staatsbosbeheer. Daarnaast is opvolging gegeven aan de **werkafspraken** voor een betere aanhaking van SBB bij de recreatieschappen: - Staatsbosbeheer is inmiddels aangehaakt aan het visietraject van GGA - Staatsbosbeheer neemt zitting in de Ambtelijke Advies Commissies voor de onderdelen Visie en Uitvoeringsprogramma's, Gebiedsontwikkeling Natuur en Recreatie en Contractbeheer; Voor GGA zal Eric Tuunter namens Staatsbosbeheer zitting nemen in AC. Voor TW zal Jan van Assema namens Staatsbosbeheer zitting nemen in AC.

Voor Spaarnwoude zal Robert Graat namens Staatsbosbeheer zitting nemen in AC.

- In fase 3 zullen de vastgoedcontracten van de recreatieschappen naast die van Staatsbosbeheer gelegd worden, tussentijds worden al wel de duur van ondererfpachtcontracten met elkaar afgestemd.

De voorzitters van GGA, SPW en TW stellen voor om de algemene besturen van de recreatieschappen:

- Kennis te nemen van de voortgang van het dossier erfpacht met Staatsbosbeheer

Bijlagen
1. Presentatie ambtelijke stuurgroep 14 januari 2021 2. Voortgang en samenstelling werkgroepen erfpacht Staatsbosbeheer

Opstellers
Recreatie Noord Holland, Rik Rolleman, Manager programmasturing en vastgoed

voorzet voor de inrichting van de projectorganisatie.

Rol	Taak	Wie
(Bestuurlijk) opdrachtgever	• Instemmen met SOK Voorzitter: Ilse Zaal (gedeputeerde provincie Noord Holland en, voorzitter recreatieschap Spaarnwoude)	• Voorzitters van de drie betrokken recreatieschappen • Directie Staatsbosbeheer
Ambtelijke stuurgroep	• Goedkeuren producten van de werkgroep • Opstellen SOK (met input vanuit de werkgroepen) Trekker: Rik Rolleman (manager programmasturing/ vastgoed RNH)	Directeur RNH (Jos Gilliam) Manager Staatsbosbeheer Noord Holland (Riena Tienkamp) Sectormanager Groen Provincie Noord Holland (Gerben Bierman), per 1 februari wordt dit de nieuwe team coördinator recreatie en toerisme Milou Aarts Beleidsmedewerker gemeente Ouder- Amstel (**Dejan Jurisic)** Coördinator recreatieschappen Gemeente Amsterdam (**Juul Willems** tot 1/1/2021, daarna vervanger) Beleidsmedewerker gemeente Velsen (**Thea Olivier**) Beleidsmedewerker gemeente Purmerend (**Cees van Wijnen)**
Ambtelijke coördinatie	• Begeleiding van de opdracht Penvoerder: Rik Rolleman RNH	• Manager programmasturing en vastgoed RNH (Rik Rolleman) Manager Staatsbosbeheer Noord Holland (Riena Tienkamp)

Vetgedrukte namen zitten ook in werkgroep

Werkgroep	Doel/ gewenste resultaat	Deelnemers	Uitgangspunten/ basisdocumenten
Visie per (deel) gebied Trekker: Miriam Brouwer	• Eensluidende visie op de gebieden van de recreatieschappen / SBB[1] • Out of scope: opstellen nieuwe visies	Programmamanagers van de recreatieschappen Beleidsmedewerkers van Staatsbosbeheer Beleidsmedewerkers gemeenten en provincie	Vastgestelde (bestaande) visies van de recreatieschappen en de plannen van Staatsbosbeheer
Gebieds-exploitaties Trekker: Ruud Lubberts	• Transparante gebiedsexploitatie: inkomsten en uitgaven op basis van vergelijkbare criteria (definities) in kaart brengen • Hierbij gaat het ook om inventarisatie van de meerjarige investeringen	Beheerders van de drie recreatieschappen Teamleiders/beheerders van Staatsbosbeheer, ad hoc aangevuld met controllers	Meerjarenbegrotingen van de recreatieschappen en Staatsbosbeheer
Juridisch Trekker; gemeente Amsterdam	• Beschrijven contouren nieuwe erfpachtcontract 2.0 en de wijze waarop afspraken gemaakt kunnen worden voor de niet erfpachtgebieden • Check op staatssteun[4]	Jurist van RNH Jurist Staatsbosbeheer, ad hoc Juristen: -gemeente Amsterdam - provincie Noord Holland	Bestaande erfpachtovereenkomsten Standaard ondererfpachtcontracten van Staatsbosbeheer en RNH

Werkgroep Visie: (14)

- Miriam Brouwer, accountmanager Staatsbosbeheer (trekker) (*)
- Met * zitten in startoverleg over uitgangspunten

- Eric Tuunter, adviseur Recreatie & Toerisme, Staatsbosbeheer (GroengebiedAmstelland AC)
- Kees Rood, programmamanager Groengebied Amstelland(*)
- Soner Koycu (GGA), beleidsmedewerker provincie NH (*)
- Ruud Grondel (oud wethouder Diemen) (*)
- Lia de Lange (GGA), beleidsmedewerker Amsterdam

- Jan van Assema, teamleider Veenweiden, Staatsbosbeheer (Twiske- waterland AC)
- Kees Rood, programmamanager Twiske- Waterland
- Saskia Klitsie (TW), beleidsmedewerker provincie NH
- Ben Haisma, beleidsmedewerker Zaanstad

- Robert Graat, groene metropool (Spaarnwoude AC)(*)
- Elise Bos Eyssen, programmamanager recreatieschap Spaarnwoude (*)
- **Thea Olivier,** Beleidsmedewerker gemeente Velsen (SPW)
- Soner Koycu (SPW), beleidsmedewerker provincie NH

Werkgroep Gebiedsexploitaties: (9)

- Ruud Lubberts, manager bedrijfsvoering RNH (trekker)
- Henk Meuleman, locatie beheerder Groengebied Amstelland
- Dick Wals, locatiebeheerder Twiske Waterland
- Adriaan van Koeverden, locatiebeheerder Spaarnwoude
- Alex Jansen, beleidsmedewerker Haarlemmermeer
- Matthijs Vos, Financieel adviseur Provincie Noord Holland
- Simon Witter, beleid Amsterdam
- Pauline v/d Veldt in afstemming met Elise Ruigrok en Jan van Assema, Staatsbosbeheer
- **Cees van Wijnen**, Purmerend (beleidsmedewerker)

Werkgroep Juridisch: (6)

- Dejan Jurisic, beleidsmedewerker gemeente Ouder- Amstel
- Siebe Bakker, juridisch en vastgoed adviseur RNH
- Henny Scholten; manager projecten en communicatie
- Dico Wijma, rentmeester Staatsbosbeheer
- Robert Graat, medewerker groene metropool

- Bart Vink; jurist Staatsbosbeheer Staatssteun (ad hoc)
- Houdijn Beekhuis; jurist Staatsbosbeheer Erfpacht (ad hoc)
- Miriam van Genugten, Gemeente Amsterdam, jurist Staatssteun (ad hoc)
- Irene Roselaar- Herlaar, Jurist Provincie Noord Holland (ad hoc)

Opbouw SOK en vertaling SOK naar (deel)opdrachten werkgroepen

Opbouw SOK

In onderstaande tabel staat het volgende weergegeven:

- Een voorzet voor de opbouw van de SOK in een aantal hoofdcategorieën. Per hoofdcategorie staat aangegeven welke thema's uitgewerkt zouden moeten worden. Met 'thema's' worden in de SOK op te nemen artikelen of bijlagen met uitgewerkte voorstellen bedoeld.
- Per thema staat aangegeven welk onderdeel van de projectorganisatie verantwoordelijk is voor het opstellen van een eerste voorstel (voor de inhoudelijke uitwerking van het betreffende thema). Door de kleuren is snel te zien welk onderdeel van de projectorganisatie welke thema's zal uitwerken.
- Voor een aantal thema's geldt dat deze meeromvattend zijn dan 'slechts' een artikel in de SOK. Voor deze complexere thema's is het van belang om een werkgroepopdracht op te stellen. In het vervolg van deze memo staat een voorzet voor het format van een werkgroepopdracht.

Categorie	Thema's	Wie werkt inhoudelijk uit?	Werkgroep-opdracht?
SOK algemeen	Overwegingen om een SOK op te stellen	Ambtelijke coördinatie	Nee
	Definities (kan eventueel in bijlage): • Bestuur • Werkzaamheden • Werkgebied • …	Ambtelijke coördinatie (in samenwerking met de werkgroepen)	
	Doelen van de SOK/ samenwerking	Ambtelijke coördinatie	
Wijze van samenwerken en organiseren	Beginselen van de samenwerking	Ambtelijke coördinatie	Nee
	Inhoud van de samenwerking		
	Betrokken functionarissen en rolverdeling		
	Organisatie van de samenwerking		
	Overlegverbanden/ overlegstructuur (kan in bijlage)		
	Voortgangsrapportage/ verantwoording/ informatievoorziening		
	Communicatie		
	Geschillenregeling		
Werkgebied	Het Werkgebied (per recreatieschap) *In bijlage: gebiedskaart*	Werkgroep Visie	Ja

Categorie	Thema's	Wie werkt inhoudelijk uit?	Werkgroep-opdracht?
	Visie op het werkgebied: erfpachtgebieden		Ja
	Visie op het werkgebied: niet erfpachtgebieden		Ja
	Contouren ontwikkelingsprogramma (gewenste kwaliteitsniveaus uit te werken in fase 3)		Ja
	Contouren afspraken beheer en onderhoud (gewenste kwaliteitsniveaus uit te werken in fase 3)		Ja
	Toegang tot het Werkgebied		Nee
Financiën	Opzet transparante gebiedsexploitatie: - Inkomsten - Uitgaven	Werkgroep Financiën	Ja
	Vertaling contouren ontwikkelings-programma naar meerjarige investeringen		Ja
	Wijze van financiering uitgaven		Ja
	Contouren gebiedsfonds (niet het dagelijks onderhoud)[1] (inhoudelijk nader uit te werken in fase 3)		Ja
	Betaling		Nee
Erfpacht 2.0	Contouren erfpachtcontract 2.0 (inhoudelijk nader uit te werken in fase 3)	Werkgroep Juridisch	Ja
	Contouren afspraken niet-erfpacht gebieden (inhoudelijk nader uit te werken in fase 3)		Ja
	Uniformering van vastgoedcontracten en voorwaarden tussen recreatieschappen en Staatsbosbeheer		Nee (fase 3)
	Vertaling voorwaarden voor niet- staatssteun naar inhoud SOK (Dit thema is geen onderdeel van de SOK; uitkomsten van de analyse moeten verwerkt worden in relevante onderdelen in de SOK)		Ja

[1] Bij investeringen kan het ook gaan om (achterstallig) langjarig/ grootschalig onderhoud.

Categorie	Thema's	Wie werkt inhoudelijk uit?	Werkgroep-opdracht?
Overige juridische aspecten	Aansprakelijkheid en vrijwaring	Werkgroep Juridisch	Nee
	Onvoorziene omstandigheden/ wijzigingen		Nee
	Overdracht verplichtingen		Nee
	Werkingsduur en evaluatie		Nee

Format werkgroepopdracht

De volgende stap is om de complexere thema's die bij een van de werkgroepen zijn belegd te vertalen naar werkgroepopdrachten. Dat kan gedaan worden door onderstaand format in te vullen.

Werkgroep: **Thema:** **Versie/datum:**	
Doel	
(Deel)opdracht	
Gewenste resultaten	
Aanpak: uit te voeren activiteiten en mijlpalen	
Planning mijlpalen	
Aandachtspunten; risico's en beheersingsmaatregelen; eventuele dilemma's	
Mogelijke tussentijdse beslispunten[2]	
Basismateriaal / uitgangsdocumenten	
Afhankelijkheden met andere werkgroepen: afstemming nodig met…	

[2] Dit betreft subthema's waarvan -op voorhand- aangegeven kan worden dat tussentijdse besluitvorming nodig is, bijvoorbeeld omdat de verwachting reëel is dat er binnen de werkgroep verschillende opvattingen over leven.

Werkgroep: **Thema:** **Versie/datum:**	
Benodigde capaciteit/ middelen (out-of-pocket kosten)	
Vervolgactie na afronding (deel)opdracht	

Berenschot

Fase 2 traject erfpachtcontracten: op naar een SOK!

Eerste stuurgroepbijeenkomst

Berenschot

1

Agenda en doelstelling bijeenkomst

1. Agenda eerste stuurgroepbijeenkomst

1. Agenda en doelstelling bijeenkomst
2. Inhoud fase 2
3. Proces: projectorganisatie- en aanpak fase 2
4. Relatie: wijze van samenwerken
5. Afronding

1. Fasering om te komen tot een oplossing voor het erfpacht vraagstuk

Fase	Toelichting
Fase 1	• Verkenning oplossingsrichtingen voor aflopende erfpachtcontracten en verouderde voorwaarden (onder begeleiding van P2)
Fase 2	• *Uitwerken contouren van Erfpacht 2.0 en afspraken over niet erfpacht gebieden, zodat paraplu afspraken gemaakt kunnen worden in een overkoepelende (publiek-publieke) Samenwerkingsovereenkomst (SOK) in juli 2021*
Fase 3	• Maken van afspraken in het kader van het gebiedsfonds over exploitaties op langere termijn. • Aanpassing ingebruikgeving. Vastleggen welke gronden in erfpacht blijven of komen en welke niet meer (SNL) en afspraken overige gebieden • Beheerafspraken: afspraken over kwaliteit en financiering van de recreatiegebieden

Dit traject betreft fase 2 (om te komen tot een oplossing voor het vraagstuk rondom de erfpachtcontracten). Primair doel is te komen tot een SOK.

1. Inhoud, proces/project en relatie nodig om tot een SOK te komen

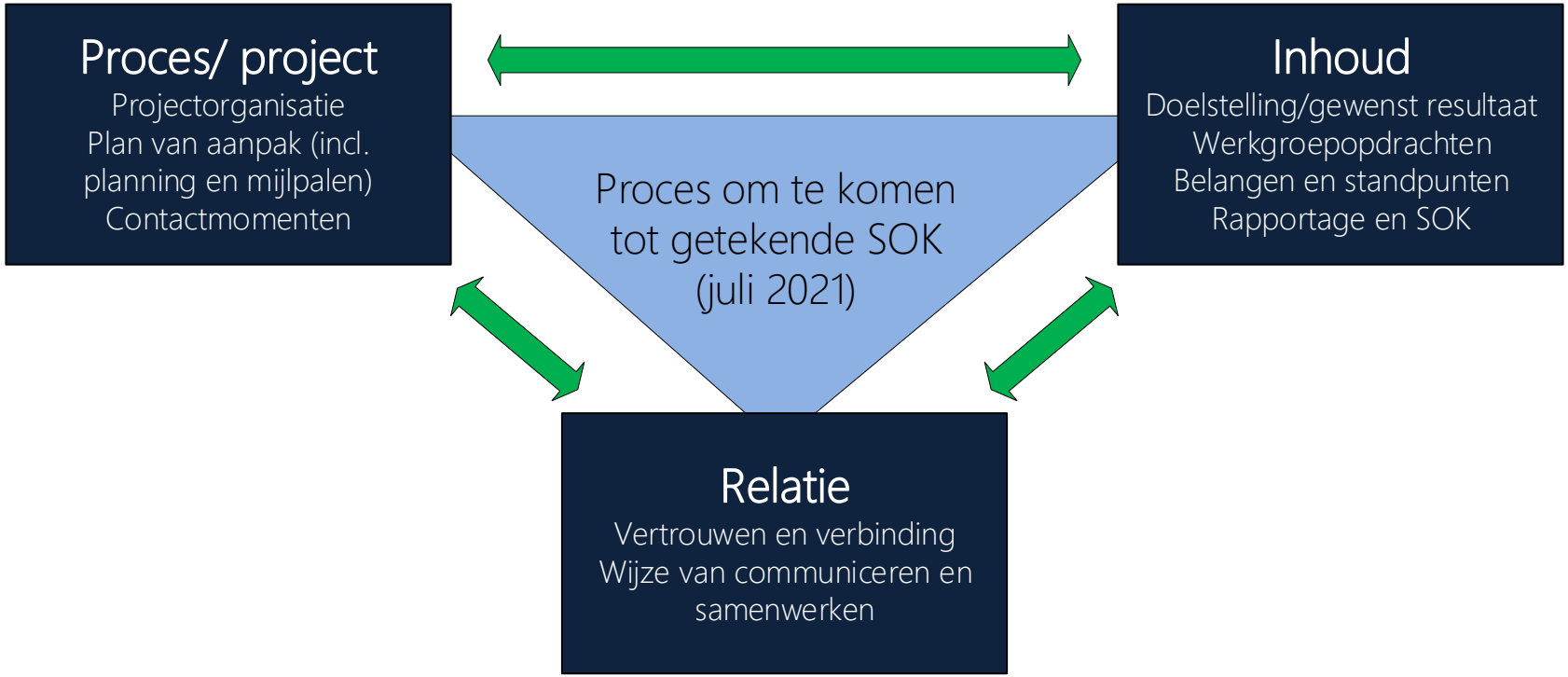

1. Bespreekpunten eerste stuurgroepbijeenkomst

Inhoud fase 2

- Inhoudelijke kaders/ uitgangspunten die vaststaan (resultaat fase 1)
- Gewenste opbrengsten/ resultaten voor elke deelnemende partij
- Opbouw SOK: hoofdstukken en thema's
- Vertaling opbouw SOK naar werkgroepopdrachten: thema's per werkgroep

Proces: projectorganisatie- en aanpak fase 2

- Projectorganisatie
- Plan van aanpak met besluitvorming en planning

Relatie: werkafspraken

- Afspraken over wijze van samenwerken
- Suggesties/ interventies om goede samenwerkingsrelatie te bevorderen (in corona tijden)

1. Doelen eerste stuurgroepbijeenkomst

- Scherp krijgen van opbouw en inhoud van het gewenste eindresultaat (en specifiek de SOK)
- Komen tot de contouren van een plan van aanpak om dit gewenste eindresultaat te bereiken
- Op hoofdlijnen formuleren van de opdrachten voor de drie werkgroepen
- Bouwen aan de relatie: creëren van verbinding (vertrouwen) tussen de sleutelfiguren en herbevestigen werkafspraken uit fase 1

Berenschot

2

Inhoud fase 2

2. Resultaat fase 1: kaders/ uitgangspunten die vaststaan

- Het areaal van bloot eigendom en economisch eigendom blijft gelijk (van de recreatieschappen en Staatsbosbeheer)
  - ➢ Via verschuivingen binnen het areaal kan ruimte gecreëerd worden voor het zoeken naar oplossingen
- Uitgangspunten ten aanzien van de gebieden die *binnen* de recreatieschappen vallen zijn:
  - Bestuurders van de recreatieschappen (vanuit gemeenten en provincie) zijn *uiteindelijk* verantwoordelijk voor besluitvorming over ontwikkeling en beheer van de recreatiegebieden in de schappen
  - Staatsbosbeheer wordt vroegtijdig betrokken bij ontwikkelingen in een recreatiegebied (waarvan het bloot eigendom bij Staatsbosbeheer ligt)
- Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de huidige gebieden *buiten* de schappen
- Landelijk, provinciaal en lokaal beleid is richtinggevend voor de te maken keuzes

2. Gewenst resultaat elke partij voor fase 2 (1)

Partij	Belang/ gewenst resultaat
Alle partijen	• De SOK draagt bij aan het hogere doel van toegankelijk groen, recreatie, natuur, erfgoed, landschap voor inwoners en bezoekers • Een eensluidende visie op de gebieden van de recreatieschappen en Staatsbosbeheer (MRA visie) • Eenduidige sturing en financiering van alle gebieden ten behoeve van kwaliteit • Voldoen aan regels inzake staatssteun (en andere relevante wet- en regelgeving)
Gemeentebesturen	• Voldoende ruimte voor recreatie en toerisme van inwoners; gebieden zijn voor iedereen vrij toegankelijk • Beheer en ontwikkeling van de gebieden gebeurt tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten • Gedeelde (regionale) verantwoordelijkheid van recreatiegebieden • Transparante en uniforme systematiek voor het maken van keuzes voor de gewenste kwaliteit van een gebied en het daarvoor benodigde kostenniveau • Meer uniformiteit in het kwaliteitsniveau van het ene gebied naar het andere gebied (soepeler overgang)
Staatsbosbeheer	• Bescherming bijzondere natuurwaarde in de gebieden; grotere robuuste natuurgebieden t.b.v. natuurwaarde (o.a. biodiversiteit) en kosteneffectiever beheer • Beleving; in de MRA is de Groene Metropool gedachte leidend: het zorgen voor een gezond leefklimaat door een groen en waterrijk netwerk van het centrum van de stad tot in de natuurgebieden. • Deugdelijke financiering met een duidelijke opdracht (Provincie, Rijk, Regio) • Oplossing voor niet-erfpachtgebieden inzake recreatieve voorzieningen (met hoge recreatieve benutting); inzicht bij allen dat recreatieve voorzieningen aanvullende financiering vragen

2. Gewenst resultaat elke partij voor fase 2 (1)

Partij	Belang/ gewenst resultaat
Provincie	• Concretisering van de provincie-brede ambities op natuur, recreatie en toerisme naar de MRA recreatiegebieden (vanuit het momenteel in ontwikkeling zijnde nieuwe provinciale beleid) • Financiering van de realisatie van het nieuwe beleid vindt plaats langs bestaande financiële instrumenten
Recreatieschappen/ RNH	• Realiseren doelstellingen in vastgestelde visies en uitvoeringsprogramma's

2. Opbouw SOK en format werkgroepopdrachten

- Opgenomen in een separaat document (PDF)

Berenschot

3

Projectorganisatie- en aanpak fase 2

3. Projectorganisatie

Rol	Taak	Wie
Bestuurlijk opdrachtgever	• Instemmen met SOK	• Voorzitters van de drie betrokken recreatieschappen • Directie Staatsbosbeheer
Stuurgroep/ ambtelijk opdrachtgever	• Besluitvorming over producten vanuit de werkgroepen • Opstellen SOK (met input vanuit de werkgroepen)	• Directie Staatsbosbeheer Noord Holland en RNH
Ambtelijke coördinatie	• Begeleiding van de opdracht	• Management RNH en Staatsbosbeheer
Externe projectbegeleiding	• Integrale bewaking van de samenhang en de planning van op te leveren resultaten (producten/ deliverables)	• Externe adviseur
Drie werkgroepen	• Inhoudelijke uitwerking van werkgroepopdrachten	• Zie de volgende tabel

3. Gewenste resultaat werkgroepen (op hoofdlijnen)

Werk-groep	Doel/ gewenste resultaat	Deelnemers	Uitgangspunten/ basisdocumenten
Visie per (deel) gebied	• Eensluidende visie op de gebieden van de recreatieschappen / SBB • Out of scope: opstellen nieuwe visies	Programmamanagers van de recreatieschappen en beleidsmedewerkers van Staatsbosbeheer	Vastgestelde (bestaande) visies van de recreatieschappen en de beheerplannen van Staatsbosbeheer
Gebieds-exploitaties	• Transparante gebiedsexploitatie: inkomsten en uitgaven op basis van vergelijkbare criteria (definities) in kaart brengen • Hierbij gaat het ook om inventarisatie van de meerjarige investeringen	Beheerders van de drie recreatieschappen en de teamleiders/beheerders van Staatsbosbeheer, aangevuld met controllers	Meerjarenbegrotingen van de recreatie-schappen en Staatsbosbeheer
Juridisch	• Beschrijven contouren nieuwe erfpachtcontract 2.0 en de wijze waarop afspraken gemaakt kunnen worden voor de niet erfpachtgebieden • Check op staatssteun	RNH, gemeente Amsterdam, provincie Noord Holland en Staatsbosbeheer	

3. Globale aanpak en planning

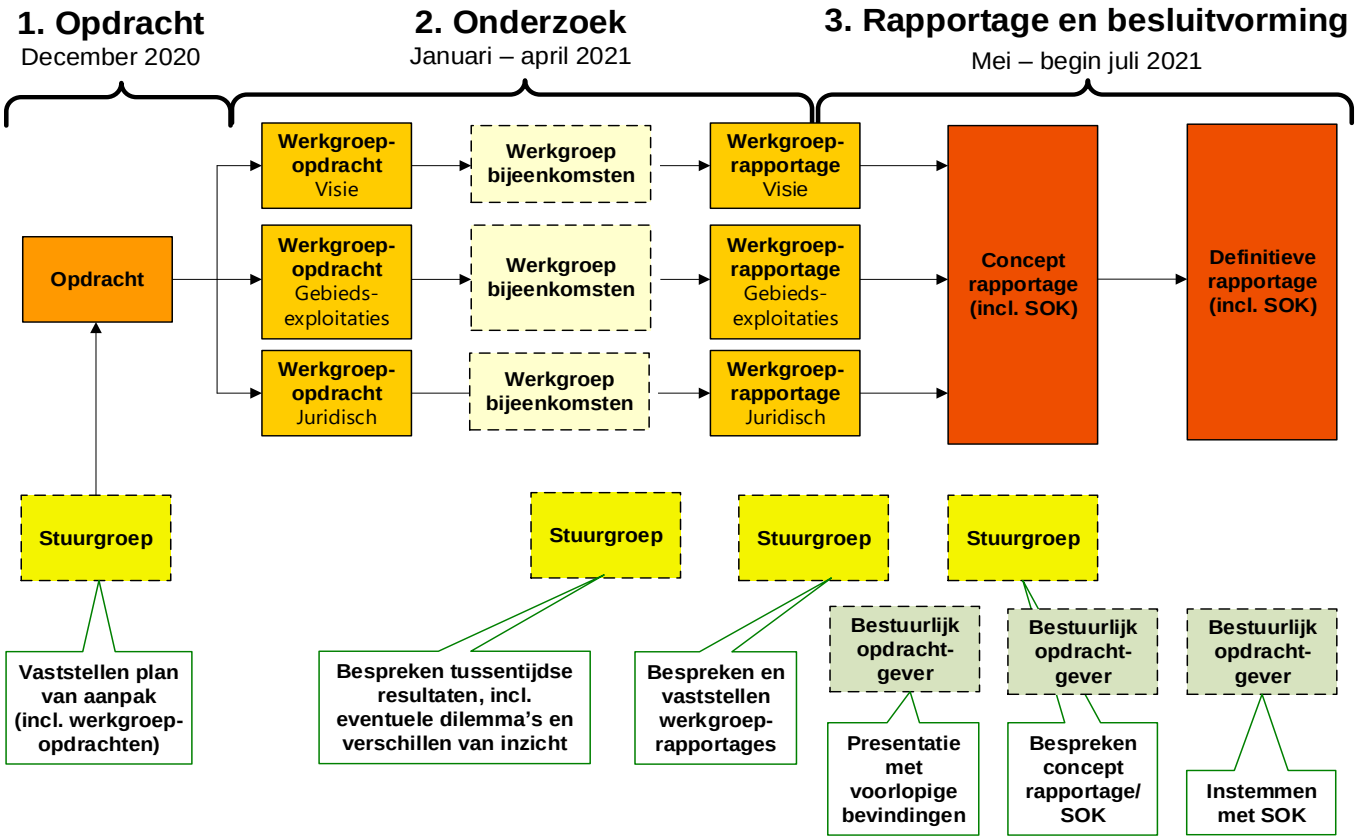

Besluitvorming binnen de projectorganisatie

De besluitvorming over voorstellen die betrekking hebben op gebieden die in een recreatieschap vallen, ziet er als volgt uit:

- Op basis van de werkgroepopdracht(en) komt de werkgroep met voorstellen
- Deze voorstellen worden via de ambtelijke coördinatie doorgeleid naar de stuurgroep
- De stuurgroep besluit of voorstellen ‘rijp’ genoeg zijn om door te geleiden naar de besturen van de recreatieschappen
- Als een voorstel besluitrijp is, wordt deze eerst gedeeld met de AC van elk recreatieschap
- Via het DB van het recreatieschap worden voorstellen vervolgens doorgeleid naar het AB, die het uiteindelijke besluit neemt

3. Concretisering werkgroepopdrachten en rol werkgroeptrekker

- Doel van de eerste bijeenkomst elke werkgroep is invulling van de werkgroepopdrachten a.d.h.v. het format, inclusief:
  - Activiteiten en globale planning
  - Tussentijdse beslispunten
  - Benodigde middelen
  - Afhankelijkheden/ relaties met andere werkgroepen
  - Dilemma's en risico's
- Belangrijk is dat er commitment is vanuit de werkgroeptrekker en de –leden op de opdracht (inclusief de planning en de aanpak)
  - ➢ Een belangrijke randvoorwaarde is bijvoorbeeld voldoende beschikbare tijd bij de werkgroepleden
- Indien bij de concretisering van de werkgroepopdrachten aandachtspunten naar boven komen is het van belang deze te adresseren bij de stuurgroep
- Een belangrijke rol in het succes van de werkgroepen speelt de werkgroeptrekker; de volgende sheet bevat de taakomschrijving

3. Taakomschrijving werkgroeptrekker

Aspect	Uitwerking
Rol	• Is resultaatverantwoordelijk voor het realiseren van de opdracht van de werkgroep c.q. is verantwoordelijk voor de op te leveren resultaten (deliverables/ werkgroeprapportage). • Zorgt voor tijdige aanlevering van stukken aan de stuurgroep. • Is ten behoeve van toelichting op stukken en de stand van zaken aanwezig bij de stuurgroep. • Is organisator van alle werkzaamheden rondom de werkgroep. • Zorgt voor de verbinding tussen de werkgroep en de projectleiding/ stuurgroep. • Zorgt waar nodig/wenselijk voor de afstemming met de andere werkgroepen.
Werkgroep-bijeenkomsten	• Is voorzitter van de werkgroepbijeenkomsten • Plant de bijeenkomsten, nodigt de deelnemers uit, stelt de agenda op, stuurt ter voorbereiding (indien van toepassing) stukken rond aan de werkgroepleden. • Levert een belangrijke inhoudelijke bijdrage bij het opstellen van documenten, en de benodigde informatie.
Planning en risicoma-nagement	• Bewaakt de planning, kwaliteit en voortgang, zowel van het traject in totaal als van elke werkgroepvergadering. Zorgt er bovendien voor dat alle werkgroepleden de (huiswerk)afspraken nakomen. • Is verantwoordelijk voor het managen van de risico's specifiek voor de betreffende werkgroep. Eventuele risico's die zich in de uitvoering voordoen worden tijdig aangegeven.

Berenschot

4

Procesafspraken en relatie

Wijze van samenwerken

4. Resultaat fase 1: afspraken over wijze van samenwerken (1)

Ten aanzien van de wijze van samenwerken:

- We werken constructief aan het hoofddoel
- We zijn open en eerlijk naar elkaar
- We luisteren actief naar elkaar
- We committeren ons aan het proces en aan de uitkomst
- We werken via een creatieve manier naar een hoofdoplossing
- We staan open voor nieuwe ideeën
- We werken in vertrouwelijkheid met elkaar

4. Resultaat fase 1: afspraken over wijze van samenwerken (2)

Ten aanzien van belangen, het besluitvormingsproces en het meenemen van de achterban:

- We zijn open over onze belangen (van de organisaties en in de 'gelaagdheid' van belangen)
- We zijn helder over het besluitvormingsproces (wat, hoe ziet het eruit, geldstromen, wie beslist, wanneer, waarover)
- We melden elkaar waar het mogelijk ingewikkeld wordt in de eigen organisatie om elkaar en het proces verder te helpen (argumentatie en dergelijke)
- We zorgen dat we onze eigen bestuurders voortdurend meenemen in dit proces
- We delen voortgang en/of informatie en ideeën waar het nodig is met onze achterbannen en bestuurders. We zijn hierover transparant. Dit gebeurt op een eenduidige manier en we doen dat op gezamenlijk gekozen momenten. Na afloop van elke bijeenkomst besluiten we hierover met elkaar

Overig:

- We werken Corona-proof

4. Stimuleren goede (werk)relatie

- De huidige corona maatregelen maken het ingewikkelder om een goede (werk)relatie op te bouwen, omdat face to face contact niet (of zeer beperkt) mogelijk is
- Dat maakt het nog belangrijker dat de procesafspraken (zie de vorige twee sheets) een leidraad zijn voor ieders handelen
- Wanneer de omstandigheden dit mogelijk maken denken we onder meer aan:
  - Gezamenlijke wandelingen
  - 24 uurs sessie

Berenschot

5

Afronding

5. Tot slot

- Vervolgafspraken
- W.v.t.t.k.

Berenschot

www.berenschot.nl
/berenschot

ADVIES Voorzittersoverleg Recreatieschappen Noord-Holland

Datum vergadering 27 januari 2021

Voorstel plan van aanpak druktemonitor (bezoekersmanagement)
Op het voorzittersoverleg van 16 september 2020 is een mededeling gedaan over de druktemonitor. Hierbij is aangegeven dat er een duidelijke behoefte bij de deelnemers is aan informatie om te kunnen sturen als het druk wordt in bepaalde gebieden. Er is aan RNH vervolgens opdracht gegeven om nadere voorstellen voor betere informatie uitwisseling uit te werken in samenwerking met anderen, waaronder de provincie Noord Holland. Afgesproken is dat dit onderwerp terug komt op de agenda van het voorzittersoverleg alvorens dit te agenderen voor de besturen. Op 18 november is vervolgens in het voorzittersoverleg een voorstel voor bezoekersmanagement gedaan waarbij is ingestemd met de opdracht aan RNH om een plan van aanpak op te stellen om inzicht te krijgen in de drukte in de recreatie- en natuurgebieden in beheer bij de recreatieschappen. De deelnemers hebben hierbij aandacht gevraagd voor samenwerking met andere organisaties in het uitwisselen van data. Een volledig bezoekersmanagementsysteem omvat 6 modules (Data-verzameling, Bezoekersportaal, Data analyse, Sturen van bezoekersstromen, Publicatie en Proeftuin). Gevraagd is of het bezoekersmanagement systeem al voor de komende zomer uitgerold zou kunnen worden. Aangezien de verschillende modules een behoorlijke investering vraagt is toen aangegeven dat de Modules dataverzameling en bezoekersportaal reeds inzicht in de bezoekersstromen geeft. Als er extra geld vrijkomt vanuit de provincie kan overwogen worden ook de andere modules verder uit te werken. Afgesproken is dat dit plan van aanpak voor dataverzameling en bezoekersportaal op 27 januari in het voorzittersoverleg met financiële consequenties ter advies wordt voorgelegd. Het benodigde budget (euro 85.000,- incl. BTW) is inclusief de geraamde inkoop van de software en ontwikkeling van het bezoekersportaal (euro 60.000,- incl. BTW). Voorgesteld wordt om deze kosten om te slaan over de 5 recreatieschappen analoog aan de recreatiemonitor conform de verdeelsleutel Doorbelasting Alle Schappen (40,7% SPW; 12,2% GAB; 10,4% RAUM; 19,6% GGA; 17,1% TW). Dit betekent dat in de begrotingswijziging van 2021 de volgende extra kosten worden opgenomen: - Spaarnwoude euro 34.595 incl. BTW - Geestmerambacht euro 10.370 incl. BTW - Alkmaarder- en Uitgeestermeer euro 8.840 incl. BTW - Groengebied Amstelland euro 16.660 incl. BTW - Twiske- Waterland euro 14.535 incl. BTW - Totaal euro 85.000 incl. BTW Om de gewenste implementatie voor de zomer van dit jaar te halen kan niet gewacht worden totdat alle Algemeen Besturen de volledige besluitvorming heeft doorlopen (8 juli is laatste AB). Voorgesteld wordt dan ook vooruitlopend hierop RNH al vast opdracht te geven om met het plan van aanpak te starten voor een maximaal bedrag van euro 25.000,-. Nadat alle dagelijks besturen hebben ingestemd (Na 15 april) wordt voorgesteld om pas opdracht te geven voor de investering in software en ontwikkeling bezoekersportaal (euro 60.000,-).

Het voorzittersoverleg stelt voor
Om de Algemeen besturen van de recreatieschappen voor te stellen: - In te stemmen met het plan van aanpak druktemonitor voor de modules dataverzameling en bezoekersportaal om inzicht te krijgen in de drukte in de recreatie- en natuurgebieden in beheer bij de recreatieschappen - In te stemmen met het budget (euro 85.000,- incl. BTW) voor de realisatie van de druktemonitor en deze kosten om te slaan over de 5 recreatieschappen analoog aan de recreatiemonitor conform de verdeelsleutel Doorbelasting Alle Schappen (40,7% SPW; 12,2% GAB; 10,4% RAUM; 19,6% GGA; 17,1% TW) - De kosten te verwerken in de begrotingswijziging van 2021 Om implementatie voor de zomer van dit jaar te halen hierop vooruitlopend RNH al vast opdracht te geven om met het plan van aanpak te starten en pas na instemming van alle dagelijks besturen opdracht te geven voor de investering in software en ontwikkeling bezoekersportaal (euro 60.000,-). In het voorzittersoverleg van mei zal een voortgangrapportage gegeven worden.

Bijlagen
1. Druktemonitor aanpak dataverzameling en bezoekersportaal

Behandelaars namens Recreatie Noord Holland
Rik Rolleman, Manager programmasturing en vastgoed

Druktemonitor

Opstellen aanpak dataverzameling en bezoekersportaal

Versie 22-12-2020 V3

1 Inleiding

1.1. Aanleiding

Afgelopen recreatieseizoen was het extra druk in onze recreatie- en natuurgebieden. Soms zelfs te druk. Tijdens de coronacrisis was het recreëren in buitengebieden dan ook één van de weinige vormen van ontspanning in Nederland. Alhoewel wij blij zijn met de toenemende belangstelling signaleren wij ook de keerzijde van de toegenomen aantallen bezoekers en het intensieve ruimtegebruik. De overlast bestond uit te veel drukte bij entrees, stranden, picknick- en barbecueweides en op wandel- en fietsroutes. Dit is niet goed voor de leefbaarheid van een gebied voor bewoners en hindert een optimale beleving voor bezoekers. Ook omwille van veiligheid moeten wij ongewenste drukte voorkomen, zeker nu corona een gezondheidsrisico vormt.

Opvallende ontwikkelingen waren:

- Verminderde bezoekerservaring als gevolg van drukte. Dit kan gaan over een gebrek aan een ‘unieke’ natuurervaring tot ‘bijna ruzies’ tussen recreanten, volle parkeerplaatsen, veel afval of gewoon de drukte zelf.
- Veel extra inzet door boa’s en beheerders nodig geweest. Bijvoorbeeld voor onbedoeld gebruik van de ruimte bij het picknicken en barbecueën op plekken die daarvoor niet bedoeld zijn.
- Toename milieuoverlast door (extra) zwerfafval, extra geluid, vandalisme en uitwerpselen. Vooral de bezoekersgroep jongeren veroorzaakte extra overlast.
- Schade aan natuur zoals door verstoring van broedvogels en meer aanrijdingen van wild
- Enorme toename van afvalverwerking en -inzameling
- Sterke toename van de pleziervaart

Landelijk wordt gesproken over een verschuiving van de marketing van bestemmingen naar het managen van bestemmingen. Onderdeel van die verschuiving is het toenemende belang van een goede informatievoorziening en effectieve communicatie. Met bijvoorbeeld betrouwbare (zo mogelijk real time) data over het gebruik van recreatiegebieden en bezienswaardigheden kunnen terreinbeheerders bezoekersstromen beter sturen en kunnen recreanten en toeristen zien waar het al druk of juist nog rustig is. Het informeren van doelgroepen over al het moois dat er in onze provincie aanwezig is, is nodig om hen te verleiden ook minder bekende plekken te bezoeken en daarmee de bezoekers zoveel mogelijk over de gebieden te spreiden. Daarvoor is ook het verbeteren van de bekendheid van het wandelnetwerk en het vergroten van het gebruik van de Toeristische Overstap Punten (TOP's) van belang.

Dat er een duidelijke behoefte bij de deelnemers is aan informatie om te kunnen sturen als het druk wordt in bepaalde gebieden. Er is aan RNH vervolgens opdracht gegeven om nadere voorstellen voor betere informatie uitwisseling uit te werken in samenwerking met de provincie Noord Holland.

1.2. Vraagstelling

De opdracht kan als volgt geformuleerd worden:

Ontwikkel een investeringsvoorstel voor de module dataverzameling en zet de module bezoekers-portaal op. De streefdatum voor de inwerkingstelling van het bezoekersportaal is 1 april 2021.

Gebieden, bestemmingen en routes
In de opdracht gaan wij meten op gebieds-, bestemmings- en routeniveau. Bij het meten op gebiedsniveau houden wij de indeling van de recreatiemonitor aan. Het meten op bestemmingsniveau is een nieuwe toevoeging. Een bestemming is een (deel van een) recreatiegebied waar een recreant een dagbesteding heeft. Een recreatiegebied kan meerdere bestemmingen hebben. Een bestemming is dan bijvoorbeeld de Westbroekplas, Het Doesstrand of Paviljoen Het Twiske.

Het meten op gebiedsniveau zegt dus niets over het gebruik op bestemmingen.

Ook in de analyse en sturing is het meten op bestemmingsniveau zeer belangrijk. Drukte op een bestemming kan aanleiding zijn op de bezoekersgroep door te verwijzen naar een andere soortgelijke bestemming of alternatieve activiteiten. Bezoekersmanagement is ook belangrijk voor het gebruik van het bestaande routenetwerk voor onder meer wandelen en fietsen. Bij het meten van het gebruik van routes voor wandelen en fietsen sluiten wij waar mogelijk aan bij de gebruikte technieken door het Routebureau.

Recreatiemonitor
De recreatiemonitor is de huidige onderzoeks-methodiek voor het vaststellen van het aantal bezoeken aan de gebieden die is ingevoerd in 2005.

Routenetwerken worden steeds belangrijker in het recreatieve aanbod in Noord-Holland en zijn bij uitstek geschikt om bezoekers kennis te laten maken met onbekende plekken en attracties. Bij een stijging van de recreatie zal ook het gebruik van routenetwerken stijgen. Deels levert dat dezelfde problematiek als op bestemmingsniveau. Ook routes hebben een bepaalde draagkracht en ook hier is spreiding van de bezoeken belangrijk. Om grip te krijgen op het totaalplaatje van buitenrecreatie en hier maximaal in te kunnen sturen en van te leren is ook het meten van het gebruik van de routenetwerken belangrijk.

1.3. Doelstelling druktemonitor

Juiste balans tussen toeristisch-recreatieve druk en draagkracht in de recreatie- en natuurgebieden bereiken en behouden en het in kaart brengen van het aantal bezoekers in de gebieden.
Doelstelling dataverzameling: verkrijgen van real-time inzicht in het toeristisch-recreatieve gebruik van gebieden, bestemmingen en routes ten behoeve van analyse, sturing, publicatie en innovatie.
Doelstelling bezoekersportaal: een voor recreanten toegankelijk portaal waarin de actuele drukte in de gebieden wordt getoond d.m.v. een interactieve kaart op basis waarvan een recreant kan beslissen een gebied te bezoeken.

De druktemonitor bestaat uit de volgende modules: dataverzameling, bezoekersportaal, data-analyse, sturen bezoekersstromen, publicatie en proeftuin.

Specifieke doelen:

- Voorkomen van ongewenste drukte omwille van veiligheid
- Opzetten voorspellingsmodule voor de drukte in gebieden en op bestemmingen
- Verminderen van overlast voor bewoners en bezoekers
- Effectiever gebruik van bestemmingen/voorzieningen
- Verhogen van de beleving en waardering voor recreanten
- Opsporen van illegale activiteiten

1.4. Uitgangspunten druktemonitor

- De druktemonitor wordt modulair opgebouwd zodat de besturen sturing en controle hebben op de implementatie, planning en uitvoering. Deze modules worden in overleg met de provincie uitgewerkt, passend bij de visie recreatie en toerisme waarbij bestemmingsmanagement een van de strategische lijnen is. Hierbij wordt tevens gekeken welke subsidie mogelijkheden er zijn vanuit het nog vast te stellen uitvoeringsplan van de visie.
- Het investeringsvoorstel voor de module dataverzameling wordt aan het bestuur voorgelegd. Het investeringsbudget voor de module bezoekersportaal is in deze aanpak opgenomen.
- Wij zetten in de uitwerking van het onderzoek in op zoveel mogelijk maatwerk per bestemming omdat de inrichting, knelpunten en omgeving per locatie verschillen. De te ontwikkelen methodiek zal een breed instrumentarium hebben. Met het oog op de bruikbaarheid, vergelijkbaarheid en verwerkbaarheid worden de instrumenten uiteraard bij elkaar gebracht in een samenhangede methodiek.
- De huidige onderzoeksmethodiek ‘recreatiemonitor’ kent de volgende nadelen: handmatig moeten uitlezen van tellers, data is niet real-time beschikbaar en methode gevoelig voor vandalisme en beschadiging. Daarom stoppen wij met deze methodiek zodra een nieuwe systematiek zonder de genoemde nadelen op hetzelfde niveau de dataverzameling structureel en betrouwbaar kan overnemen.
- Het sturen van daadwerkelijke bezoekersstromen in buitengebieden is een relatief nieuw onderwerp. Vele monitortechnieken, data-analyse technieken en publicatiemethoden zijn nog aan innovatie onderhavig. Hier houden wij in de opzet van de aanpak rekening mee door ook naar de mogelijkheden van tijdelijke technieken te kijken en innovatie te stimuleren.
- Draagkrachtanalyse is zeer belangrijk. Dataverzameling is namelijk pas waardevol als drukte bekeken wordt in relatie tot de draagkracht in een gebied. Het is daarom nodig om goed inzicht te hebben in de mogelijkheden en beperkingen van een locatie. In deze opdracht kijken wij alleen naar werkelijke drukte en nog niet naar ervaren drukte. De werkelijke drukte wil zeggen de fysieke draagkracht mbt de natuur, parkeerplaatsen etc., en de effecten van een groot aantal mensen op één plek of route. De drukte kan daarbij gevolgen hebben voor de veiligheid. Zeker nu het coronavirus vereist dat we afstand bewaren, lopen we op sommige plekken nog sneller aan tegen de grenzen van de draagkracht.

- Bij de uitvoering van dit plan geven wij een voorkeur aan technieken en methoden die breed inzetbaar zijn bij andere terrein beherende organisaties en in stadsparken. Daarbij wordt in de onderzoeksopzet zo veel als mogelijk rekening gehouden met de behoeften en het beleid van externe partners zoals de Landelijke Data Alliantie, NBTC, PNH en CELTH.

Landelijke data alliantie
De provincie neemt deel aan de Landelijke Data Alliantie waarin op nationaal niveau wordt gewerkt aan het verkrijgen van betrouwbare en vergelijkbare data over recreatie en toerisme.

- Grote evenementen laten we buiten beschouwing omdat deze hun eigen sterk gereguleerde bezoekersstromen kennen en een organisator verantwoording draagt voor veilige publieks- en verkeersstromen.

1.5. Afbakening

Bestemmingsontwikkeling is het realiseren en stimuleren van de ontwikkeling van passend en wenselijk aanbod. De planvorming rondom dit thema vindt op een ander beleidsniveau plaats en maakt geen onderdeel uit van de te ontwikkelen druktemonitor. Bestemmingsontwikkeling heeft wel een belangrijk raakvlak met bezoekersmanagement en waar mogelijk zullen wij wel inspelen op het sturen van bezoekers van nieuwe bestemmingen en bestemmingen waar meer bezoek gewenst/ mogelijk is.

2 Plan van aanpak

In dit hoofdstuk komt de aanpak stapsgewijs naar voren

2.1. Analyse praktijkvoorbeelden 2020

Wij analyseren vier praktijkvoorbeelden via interviews en desk research wat betreft dataverzameling en opzet bezoekersportaal. Daarbij betrekken wij het vergelijkingsonderzoek druktemonitoren van de Landelijke Data Alliantie (LDA) https://ddlpublicaties.nbtc.nl/vergelijking-instrumenten-voor-bezoekersmanagement/cover. Ook zoeken wij afstemming met CELTH en de LDA over het zo optimaal mogelijk laten aansluiten van de door ons gekozen aanpak op hun onderzoeksvragen, databehoeften en wijze van dataverwerking. De bevindingen en een leveranciersoverzicht werken wij uit in een beknopt rapport.

2.2. Afstemming met de provincie

Op basis van de bevindingen uit de vorige stap (2.2) gaan wij met de provincie in gesprek over de onderzoeksagenda van de provincie, de mogelijke rol van de recreatieschappen bij de uitvoering daarvan en de financieringsmogelijkheden vanuit de provincie. De afstemming vindt aan het begin tijdens en aan het einde van de opdracht plaats. De bevindingen werken wij uit in een beknopte notitie.

2.3. Analyse technieken voor dataverzameling en bezoekersportalen

In deze stap analyseren wij de beschikbare technieken voor dataverzameling en bezoekersportalen. Daarbij brengen wij de kenmerken, voordelen, nadelen en kosten van relevante technieken/portalen in kaart. Ook wij kijken wij naar de koppelingsmogelijkheden met GeoVisia. De beschikbare technieken worden aan de hand van de praktijkvoorbeelden, desk research en interviews met beheerders en andere terrein beherende organisaties (TBO's) bepaald.

Dataverzameling
In de opzet gaan wij meten op gebieds-, bestemmings- en routeniveau. Bij het meten op gebiedsniveau houden wij de indeling van de recreatiemonitor aan. Het meten op bestemmingsniveau is een nieuwe toevoeging. Een bestemming is een (deel van een) recreatiegebied waar een recreant een dagbesteding heeft. Een recreatiegebied kan meerdere bestemmingen hebben. Deze aanpak is compatibel met de bestemmingsgerichte aanpak die de provincie voorstelt in haar concept visie recreatie en toerisme. Op routeniveau brengen wij de beschikbare meettechnieken in kaart voor wandelen, fietsen en varen. Daarbij kan dataverzameling via een vaste infrastructuur en tijdelijke technieken. In de opzet wordt een vaste infrastructuur aangehouden voor de dataverzameling op gebiedsniveau conform de dataverzameling zoals momenteel bij de recreatiemonitor plaatsvindt. Tijdelijke technieken zijn interessant om te voorzien in databehoeften waarvoor het te kostbaar is om een vaste infrastructuur op te zetten. Bijvoorbeeld ten behoeve van aanvullende onderzoeksvragen, piekmomenten en behoeften vanuit publicatie, sturing en innovatie. De dataverzameling dient de volgende doelen te dienen:

- Druktecijfers voor het bezoekersplatform aanleveren
- Data aan externe partners leveren zoals de LDA

Bezoekersportaal
Om op korte termijn gestalte te geven aan een voor het publiek toegankelijke druktemonitor wordt aan het begin gewerkt met de input van de beheers en toezichthouders ter plekke (analoog aan de quick scan van de Terrein Beherende Organisaties). Later wordt het portaal voorzien met real-time meetgegevens vanuit eigen dataverzameling. Bij de analyse van technieken voor het bezoekers-portaal kijken wij ook naar de integreerbaarheid van het portaal in www.recreatienoordholland.nl. Dit gaat in overleg met de afdeling communicatie. Bij de analyse van bezoekersportalen betrekken wij in ieder geval de volgende portalen: Super Linda (www.superlinda.nl) en VisitBrabant (www.visitbrabant.com/nl/routes/routes-in-brabant-nieuwsoverzicht/veilig-recreeren-in-brabant). Waar mogelijk worden variabelen zoals vrije parkeerplaatsen, live streams en zwemwaterkwaliteit meegenomen.

De bevindingen worden in de vorm van een spreadsheet uitgewerkt.

2.4. Draagkrachtanalyse uitvoeren

In deze stap bepalen wij in afstemming met beheer en routebureau bij welke bestemmingen het gebruik in relatie tot draagkracht tijdens piekmomenten tot drukte kan leiden. Voor deze bestemmingen brengen wij de knelpunten en risico's per bestemming in kaart. De bestemmingen waar tijdens piekmomenten drukte kan optreden worden op een kaart uitgewerkt. De risico's en knelpunten worden per bestemming in een korte notitie uitgewerkt.

2.5. Financieel voorstel ontwikkelen en inkoop bezoekersportaal

Op basis van de resultaten uit de stappen 2.1. t/m 2.4. zetten wij een financieel voorstel voor de module dataverzameling op. Daarin geven wij aan welke technieken voor dataverzameling wij voorstaan, wat de kosten hiervan zijn en hoe de implementatie werkt. Het voorstel voor de module dataverzameling wordt in presentatievorm uitgewerkt met een begroting in een losse spreadsheet.

Voor de module bezoekersportaal bedraagt het beschikbare investeringsbudget voor de module bezoekersportaal € 60.000 (incl. btw). De streefdatum voor de inwerkingstelling van de module bezoekersportaal is 1 april 2021. Het aanleveren van de druktecijfers door beheerders en toezichthouders valt binnen hun reguliere werkzaamheden.

Tevens laten wij een advies over aanvullende subsidiemogelijkheden opstellen.

2.6. Beheer van de systemen

In deze stap wordt de opzet afgestemd met beheer, het routebureau en andere terrein beherende organisaties. In het voorstel worden ook de onderhoudskosten en benodigde ureninzet vanuit Recreatie Noord-Holland (beheer, toezicht en communicatie) meegenomen.

Resultaat van deze stap is een urenraming voor de benodigde jaarlijkse ureninzet.

3 Team, doorlooptijd en begrote kosten

3.1. Team

De opdracht wordt uitgevoerd door Mark, Rik en Pim.

Globale rolverdeling

Taakveld	**Mark**	**Rik**	**Pim**
Projectleiding	X		
Analyse praktijkvoorbeelden	X		
Afstemming met provincie	X	X	
Analyse beschikbare technieken	X		
Afstemming met beheer, routebureau en TBO's			X
Keuze bestemmingen en draagkrachtanalyse			X
Financieel voorstel en implementatieplan uitwerken	X		
Afstemming met MT en bestuur		X	

3.2. Doorlooptijd

Wij gaan uit van een doorlooptijd van 10 tot 12 weken.

3.3. Begrote kosten

Uitgaande van de beschreven werkzaamheden ramen wij de projectkosten inclusief de inkoop van de software en ontwikkeling van het bezoekersportaal op € 85.000 incl. btw.

Aan Bestuur Recreatieschap ……

Van Voorzittersoverleg Recreatieschappen RNH

Datum 24 december 2020

Onderwerp Inrichting en taken Bestuursbureau recreatieschappen Noord-Holland

Wat ging vooraf?

De governance- en beheersstructuur van de recreatieschappen is al langer onderwerp van discussie[1]. Dat blijkt onder andere uit de aandacht die er door de Randstedelijke Rekenkamer wordt besteed aan het onderwerp verbonden partijen (2015) en een specifiek onderzoek bij Recreatieschap Spaarnwoude (2018). Aandacht voor eenduidige governance en versterking van de opdrachtgeverschap is een terugkerend thema. Bovendien is in het coalitieakkoord van de provincie over recreatie o.a. afgesproken een Visie recreatie en toerisme op te stellen (deze zal begin 2021 worden vastgesteld) en de knelpunten in het bestuursmodel van de recreatieschappen op te lossen met als uitgangspunt een blijvende betrokkenheid van de provincie.

Bestuursopdracht

Dit alles heeft geleid tot een bestuursopdracht die door de gezamenlijke voorzitters van de betrokken recreatieschappen (Spaarnwoude, Twiske-Waterland, RAUM, Groengebied Amstelland en Geestmerambacht) is vastgesteld. Doel van de opdracht is om tot voorstellen te komen tot bestuursmodellen die passen binnen de uitgangspunten en een antwoord geven op de beschreven knelpunten in het huidige model.

Bestuurdersconferentie juni 2020

In juni 2020 is in een bestuurdersconferentie met alle betrokken schapsbestuurders gesproken over de uitkomsten van de interviewronde en de documentenanalyse. Tijdens de bestuurdersconferentie is geconstateerd dat er weinig schapsoverstijgende ambities leven bij het overgrote deel van de bestuurders. Er is door de bestuurders erkend dat er beleidstaken bij de recreatieschappen zijn die om afstemming vragen. De governance- en beheersstructuur hoeft daarvoor niet aangepast. Een andere belangrijke conclusie van de bestuurdersconferentie is dat er behoefte is bij een aantal deelnemers om de opdrachtgeversrol aan RNH door de recreatieschappen te verstevigen en onafhankelijker te positioneren. Zo zou de kwetsbare governance waarin RNH, als opdrachtnemer, tevens voorbereider is van besluiten die het opdrachtgeverschap invullen, worden verbeterd. Tot slot is tijdens de bestuurdersconferentie ook geconstateerd dat er geen draagvlak is voor een wijziging van de gemeenschappelijke-regelingstructuur van de huidige schappen door bijvoorbeeld een overkoepelend schap voor de gehele provincie of samenvoeging van enkele van de huidige schappen.

Adviesnotitie Governance en Beheersstructuur Recreatieschappen Noord-Holland

---

[1] Common Eye, '*Verkenning naar uitvoering beheertaken van de recreatieschappen in de provincie Noord-Holland'*, 2 februari 2019.

In september 2020 onderschreef het Voorzittersoverleg de oplossingsrichting om te komen tot vorming van een Bestuursbureau voor de recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Groengebied Amstelland, RAUM en Geestmerambacht[2]. Deze richting is ook met een positief advies voorgelegd aan de besturen van de recreatieschappen.

Bij de behandeling in de DB's bleek nog een aantal vragen te bestaan over de aanleiding en het functioneren van het Bestuursbureau. In deze notitie wordt hier helderheid over gegeven. Deze notitie is opgesteld door KokxDeVoogd, in samenwerking met de directie van Recreatie Noord-Holland (RNH) en de provincie Noord-Holland. De notitie is in de afgelopen periode ook met de ambtelijke vertegenwoordigers van alle participanten besproken. Besluitvorming hierover is aan de orde in de DB's en AB's van elk van de schappen, op basis van het advies van de Ambtelijke Adviescommissies.

Bestuursbureau

De belangrijkste redenen om te kiezen voor een Bestuursbureau zijn gelegen in de behoefte aan:

Versterking van het opdrachtgeverschap van de participanten voor de beheerder RNH

Zowel de participanten in de schappen, als RNH zelf, hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan een versterking van het opdrachtgeverschap voor RNH. Op dit moment bereidt RNH, als opdrachtnemer, ook bestuursbesluiten voor die het opdrachtgeverschap invullen. Dat is een ongewenste combinatie van taken die voor alle betrokkenen (zowel de participanten als RNH) tot een kwetsbare governance leiden. Ook RNH als opdrachtnemer geeft aan baat te hebben bij een steviger invulling van het opdrachtgeverschap. Het Bestuursbureau vult dit in namens de participanten in de recreatieschappen (zie hieronder voor een uitwerking van de taken). Hiermee ontstaat een heldere verantwoordelijkheidsverdeling en wordt de kwetsbaarheid in de governance opgelost. Het Bestuursbureau krijgt haar eigen opdracht van de AB's van de recreatieschappen.

Ondersteuning van de ambtelijke adviseurs van de schapbestuurders

Het toenemend maatschappelijk belang van natuur en recreatie is merkbaar: ook binnen de recreatieschappen is er veel aandacht voor. De betrokkenheid van gemeenteraden en provinciale staten bij de recreatieschappen neemt toe. In hun rol van bestuurder van een recreatieschap worden wethouders en gedeputeerde ondersteund door ambtelijke adviescommissies. De adviseurs van de bestuurders in de ambtelijke adviescommissie worden ondersteund door een Bestuursbureau, dat hun vergaderingen faciliteert en inhoudelijk ondersteunt, de stukken voor de DB's en AB's kwalitatief toetst en waar nodig verheldert en waar mogelijk problemen of discussies helpt oplossen. Ook kan het Bestuursbureau een constante factor toevoegen aan de ambtelijke adviescommissies door het invullen van het (technisch) voorzitterschap van de ambtelijke adviescommissies. Dit alles kan bijdragen aan een soepel verloop van de AB/DB-vergadering en versterking van de opdrachtgeversrol die de bestuurders van de schappen hebben ten opzichte van RNH. Tot slot vervult het Bestuursbureau een rol in het afstemmen van onderwerpen die alle schappen raken, waardoor er meer gezamenlijkheid ontstaat en *best practices* kunnen worden gedeeld.

In bovenstaande elementen (versterking opdrachtgeversrol, ondersteuning van de ambtelijke advisering en beter verbinden van gemeenteraden en provinciale staten) zit het wezenlijke belang van het creëren van een separaat Bestuursbureau, los van RNH. Het gaat immers om taken die naar hun aard bij de opdrachtgever liggen (het invullen van het opdrachtgeverschap en het ondersteunen van de ambtelijke en bestuurlijke besluitvorming). Met de vorming van een Bestuursbureau ontstaat een toegewijde ondersteuning voor de schappen, die los komt te staan – maar

[2] De andere variant betrof het oprichten van één schap voor de provincie Noord-Holland (Adviesnotitie governance- en beheersstructuur recreatieschappen Noord-Holland d.d. 16 september 2020).

vanzelfsprekend zeer veel contact heeft met – de beheerder. Dit Bestuursbureau staat ten dienste van de participanten in de schappen. Eigenaar van het Bestuursbureau zijn alle participanten in de schappen gezamenlijk. Het Voorzittersoverleg fungeert namens hen als vertegenwoordiger van de besturen in de rol van opdrachtgever voor het Bestuursbureau. Het Bestuursbureau kent een beperkte omvang van kwalitatief hoogwaardige professionals (bestuurssecretaris, inhoudelijk adviseur en secretariaat). Dit wordt hierna uitgewerkt.

Taken

Wij onderscheiden de volgende taken voor het Bestuursbureau:

Ambtelijk opdrachtgever van de beheerder, namens de schapsbesturen

Het Bestuursbureau vervult, namens de besturen van de recreatieschappen, het ambtelijk opdrachtgeverschap voor de beheerder. Deze rol betekent het invullen en bewaken van het 'programma van eisen' voor het beheer in elk van de schappen en alle zaken die te maken hebben met het beheercontract, tarieven en verantwoording door RNH over de verrichte werkzaamheden. Wanneer bestuurlijke besluitvorming over deze zaken nodig is, wordt deze door het Bestuursbureau voorbereid ten behoeve van de bestuurders in DB's en AB's.

Secretariaat voor de besturen van de schappen, adviescommissies en Voorzittersoverleg

Het Bestuursbureau voorziet in secretariële en administratieve ondersteuning van de DB's, de AB's, de ambtelijke adviescommissies en het Voorzittersoverleg. Het zorgt voor het plannen van de vergaderingen, de agenda en stukkenstroom, het verslag en het bijhouden van een actielijst.

Bestuurssecretaris en (technisch) voorzitter ambtelijke adviescommissies

Het Bestuursbureau vervult de secretaris-taak van de DB's en AB's van de recreatieschappen en het Voorzittersoverleg. Dit heeft een inhoudelijke component en een secretariële component. De secretariële component houdt in: het plannen van de vergaderingen, de stukkenstroom, het verslag en het bijhouden van een actielijst. Het Bestuursbureau doet dit ook voor de ambtelijke adviescommissies.

De inhoudelijke component houdt in: het voorbereiden van de agenda, het beoordelen van de stukken op inhoud, duidelijkheid en ordentelijke besluitvorming(sprocedures). Ook ondersteunt het Bestuursbureau de voorzitter van het schap in diens rol. Het Bestuursbureau adviseert niet individuele bestuurders binnen het DB/AB; dat is de taak van de ambtelijk ondersteuner van de desbetreffende bestuurder. Het Bestuursbureau zal een deel van de stukken die in de adviescommissies, DB's en AB's en Voorzittersoverleg worden besproken, zelf produceren. In de meeste gevallen – wanneer de stukken gaan over beheerkwesties of gebiedsontwikkelingen op schapsniveau – zullen de stukken door RNH worden geschreven. Dan toetst het Bestuursbureau deze stukken. Ook verbindt het Bestuursbureau onderwerpen die in meerdere schappen actueel zijn aan elkaar, om zo de samenwerking tussen de schappen verder te verbeteren.

Omdat het Bestuursbureau het secretariaat van het Voorzittersoverleg vervult, betrekt het ook – bijvoorbeeld via de ambtelijke adviescommissies – alle deelnemers in de verschillende schappen bij de voorbereiding van dit overleg en de afstemming van de stukken. Dat geldt uiteraard ook bij de terugkoppeling van hetgeen in het Voorzittersoverleg is besproken.

Om deze taken goed te kunnen vervullen, vervult het Bestuursbureau het (technisch) voorzitterschap van de ambtelijke adviescommissies. Op deze wijze wordt de verbinding tussen het Bestuursbureau en de ambtelijke ondersteuning van de individuele schapsbestuurders geborgd en worden de adviescommissies beter gefaciliteerd om hun taak te vervullen. Samen met de deelnemers van de adviescommissies kan ook verkend worden hoe de betrokkenheid van gemeenteraden en Provinciale Staten bij de schappen versterkt kan worden.

Inschatting personele omvang en financiële gevolgen

Het Bestuursbureau dient klein en slagvaardig te zijn. Voorgesteld wordt om het Bestuursbureau te laten bestaan uit 2,75 fte. Deze inschatting is gebaseerd op de gegevens uit het rapport *Knip beleid en uitvoering RNH* (Berenschot, maart 2020) en een gesprek met de directeur van RNH. Het gaat om de volgende functies:

- 2 fte inhoudelijk medewerkers, waarbij kan worden gedacht aan 1 fte (schaal 13) als bestuurssecretaris voor alle schappen, en 1 fte (schaal 11) als diens rechterhand. Hierbij gaat het om nieuwe functies, omdat deze taken momenteel niet, of slechts zeer beperkt en dan verdeeld over vele personen, bij RNH belegd zijn.
- 0,75 fte secretariële ondersteuning (schaal 7). Deze taak is nu bij RNH belegd en kan in mindering worden gebracht op de formatie van RNH.

De formatie van het Bestuursbureau wordt gefinancierd door de gezamenlijke participanten, naar rato van hun financiële bijdrage in het (de) recreatieschap(pen) per 1 januari 2020. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de financiële gevolgen van de inrichting van een Bestuursbureau. Het totaalbedrag voor de inrichting van het Bestuursbureau bedraagt op jaarbasis € 327.010,-. Aangezien de bijdrage aan RNH wordt verlaagd met het bedrag dat voor de secretariaatsfunctie wordt besteed is het netto bedrag dat alle participanten gezamenlijk moeten bijdragen € 257.068,-. Het grootste deel van de kosten dragen de provincie en de gemeente Amsterdam. De kosten over de deelnemers worden verdeeld op basis van de verdeelsleutel die voor de kosten voor RNH wordt gebruikt, namelijk omzet per schap. Dit leidt tot de verdeling over alle deelnemers zoals deze in bijlage 1 is opgenomen.

Positionering Bestuursbureau

Door de beperkte omvang ligt het voor de hand om het Bestuursbureau te huisvesten bij één van de participanten. Op die manier kan gebruik worden gemaakt van de faciliteiten (gebouw en voorzieningen, ICT, enzovoorts) die al aanwezig zijn; dit scheelt kosten. In de opdracht aan het Bestuursbureau zal worden vastgelegd dat het bureau voor de gezamenlijkheid van de recreatieschappen kan acteren, vrij van de afzonderlijke belangen van participanten en/of haar ‘gastheer’. Het werkgeverschap (indienstneming) wordt door de gastheer ingevuld en gefaciliteerd. De invulling van de personele verantwoordelijkheid (beoordeling, voortgang etc.) van de bestuurssecretaris gebeurt door de voorzitter van het Voorzittersoverleg, namens de eigenaren van het Bestuursbureau (in casu: alle participanten in de recreatieschappen). De personele aansturing van de twee andere medewerkers gebeurt door de bestuurssecretaris. Gelet op de rol die het Bestuursbureau vervult bij de ondersteuning van de samenwerking tussen de schappen is de provincie bereid om binnen het college van Gedeputeerde Staten te bespreken of zij het gastheerschap kan vervullen, mits de andere participanten hiertegen geen bezwaar hebben.

Bijlage 1 Verdeling kosten Bestuursbureau per deelnemer via verdeelsleutel omzet

Verdeelsleutel	Omzet		
	Bruto bijdrage	Verrekening	Netto bijdrage
Provincie Noord-Holland	€ 134.492	€ 28.766	€ 105.726
Gemeenten			
Amsterdam	€ 67.986	€ 14.541	€ 53.445
Zaanstad	€ 13.289	€ 2.842	€ 10.447
Purmerend	€ 3.530	€ 755	€ 2.775
Landsmeer	€ 901	€ 193	€ 708
Oostzaan	€ 367	€ 78	€ 288
Wormerland	€ 339	€ 73	€ 267
Beemster	€ 339	€ 73	€ 267
Edam-Volendam	€ 739	€ 158	€ 581
Waterland	€ 361	€ 77	€ 284
Amstelveen	€ 9.568	€ 2.047	€ 7.522
Diemen	€ 3.231	€ 691	€ 2.540
Ouder-Amstel	€ 1.491	€ 319	€ 1.172
Alkmaar	€ 25.765	€ 5.511	€ 20.254
Heerhugowaard	€ 12.796	€ 2.737	€ 10.059
Langedijk	€ 6.504	€ 1.391	€ 5.113
Haarlem	€ 17.567	€ 3.757	€ 13.810
Haarlemmermeer	€ 13.447	€ 2.876	€ 10.571
Velsen	€ 7.103	€ 1.519	€ 5.584
Castricum	€ 1.870	€ 400	€ 1.470
Uitgeest	€ 1.870	€ 400	€ 1.470
Beverwijk	€ 1.547	€ 331	€ 1.216
Heemskerk	€ 1.043	€ 223	€ 820
Heiloo	€ 863	€ 185	€ 679
Totaal	€ 327.010	€ 69.943	€ 257.068

Bijdrage per deelnemer									
Verdeelsleutel	**Omzet**			**Gelijke delen**			**Deelnemers**		
	Bruto bijdrage	**Verrekening**	**Netto bijdrage**	**Bruto bijdrage**	**Verrekening**	**Netto Bijdrage**	**Bruto bijdrage**	**Verrekening**	**Netto Bijdrage**
Provincie Noord-Holland	134492	28766	€ 105.726	121229	28766	€ 92.463	139480	28766	€ 110.714
Gemeenten	0	0		0	0		0	0	
Amsterdam	67986	14541	€ 53.445	59712	14541	€ 45.171	58872	14541	€ 44.331
Zaanstad	13289	2842	€ 10.447	21105	2842	€ 18.263	28378	2842	€ 25.536
Purmerend	3530	755	€ 2.775	4153	755	€ 3.398	6489	755	€ 5.734
Landsmeer	901	193	€ 708	1060	193	€ 867	1655	193	€ 1.463
Oostzaan	367	78	€ 288	432	78	€ 353	674	78	€ 596
Wormerland	339	73	€ 267	399	73	€ 326	623	73	€ 551
Beemster	339	73	€ 267	399	73	€ 326	623	73	€ 551
Edam-Volendam	739	158	€ 581	870	158	€ 712	1359	158	€ 1.201
Waterland	361	77	€ 284	425	77	€ 348	664	77	€ 587
Amstelveen	9568	2047	€ 7.522	10072	2047	€ 8.025	7869	2047	€ 5.822
Diemen	3231	691	€ 2.540	3401	691	€ 2.710	2657	691	€ 1.966
Ouder-Amstel	1491	319	€ 1.172	1570	319	€ 1.251	1226	319	€ 907
Alkmaar	25765	5511	€ 20.254	40353	5511	€ 34.842	28041	5511	€ 22.530
Heerhugowaard	12796	2737	€ 10.059	19686	2737	€ 16.949	12304	2737	€ 9.567
Langedijk	6504	1391	€ 5.113	10007	1391	€ 8.615	6254	1391	€ 4.863
Haarlem	17567	3757	€ 13.810	8783	3757	€ 5.026	6642	3757	€ 2.885
Haarlemmermeer	13447	2876	€ 10.571	6723	2876	€ 3.847	5110	2876	€ 2.233
Velsen	7103	1519	€ 5.584	3551	1519	€ 2.032	2555	1519	€ 1.036
Castricum	1870	400	€ 1.470	3401	400	€ 3.001	4088	400	€ 3.688
Uitgeest	1870	400	€ 1.470	3401	400	€ 3.001	4088	400	€ 3.688
Beverwijk	1547	331	€ 1.216	2812	331	€ 2.481	3270	331	€ 2.939
Heemskerk	1043	223	€ 820	1897	223	€ 1.674	2453	223	€ 2.229
Heiloo	863	185	€ 679	1570	185	€ 1.385	1635	185	€ 1.450
Totaal	€ 327.010	€ 69.943	€ 257.068	€ 327.010	€ 69.943	€ 257.068	€ 327.010	€ 69.943	€ 257.067

Bijdrage per deelnemer

Verdeelsleutel	Omzet		
	Bruto bijdrage	Verrekening	Netto bijdrage
Provincie Noord-Holland	€ 134.492	€ 28.766	€ 105.726
Gemeenten			
Amsterdam	€ 67.986	€ 14.541	€ 53.445
Zaanstad	€ 13.289	€ 2.842	€ 10.447
Purmerend	€ 3.530	€ 755	€ 2.775
Landsmeer	€ 901	€ 193	€ 708
Oostzaan	€ 367	€ 78	€ 288
Wormerland	€ 339	€ 73	€ 267
Beemster	€ 339	€ 73	€ 267
Edam-Volendam	€ 739	€ 158	€ 581
Waterland	€ 361	€ 77	€ 284
Amstelveen	€ 9.568	€ 2.047	€ 7.522
Diemen	€ 3.231	€ 691	€ 2.540
Ouder-Amstel	€ 1.491	€ 319	€ 1.172
Alkmaar	€ 25.765	€ 5.511	€ 20.254
Heerhugowaard	€ 12.796	€ 2.737	€ 10.059
Langedijk	€ 6.504	€ 1.391	€ 5.113
Haarlem	€ 17.567	€ 3.757	€ 13.810
Haarlemmermeer	€ 13.447	€ 2.876	€ 10.571
Velsen	€ 7.103	€ 1.519	€ 5.584
Castricum	€ 1.870	€ 400	€ 1.470
Uitgeest	€ 1.870	€ 400	€ 1.470
Beverwijk	€ 1.547	€ 331	€ 1.216
Heemskerk	€ 1.043	€ 223	€ 820
Heiloo	€ 863	€ 185	€ 679
Totaal	**€ 327.010**	€ 69.943	€ 257.068

Recreatieschappen	Twiske-Waterland		Groengebied		Geestmerambacht		Spaarnwoude		Alkmaarder									
	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag						
RNH	**0,17**	**55592**	**0,19**	**62132**	**0,13**	**42511**	**0,40**	**130804**	**0,11**	**35971**	**1,00**	**327010**						
Provincie Noord-Holland	56,04%	31154	27,90%	17335			52%	68306	49%	17698		**134492**	Provincie Noord-Holland	1,00				
Gemeenten												**0**	**Gemeenten**					
Amsterdam	23,56%	13097	49,10%	30507			19%	24382				**67986**	Amsterdam	2,00				
Zaanstad	8,57%	4764							24%	8525		**13289**	Zaanstad	6,00				
Purmerend	6,35%	3530										**3530**	Purmerend					
Landsmeer	1,62%	901										**901**	Landsmeer					
Oostzaan	0,66%	367										**367**	Oostzaan					
Wormerland	0,61%	339										**339**	Wormerland					
Beemster	0,61%	339										**339**	Beemster					
Edam-Volendam	1,33%	739										**739**	Edam-Volendam					
Waterland	0,65%	361										**361**	Waterland					
Amstelveen			15,40%	9568								**9568**	Amstelveen					
Diemen			5,20%	3231								**3231**	Diemen					
Ouder-Amstel			2,40%	1491								**1491**	Ouder-Amstel					
Alkmaar					55%	23211			7%	2554		**25765**	Alkmaar	3,00				
Heerhugowaard					30%	12796						**12796**	Heerhugowaard	7,00				
Langedijk					15%	6504						**6504**	Langedijk					
Haarlem							13%	17567				**17567**	Haarlem	4,00				
Haarlemmermeer							10%	13447				**13447**	Haarlemmermeer	5,00				
Velsen							5%	7103				**7103**	Velsen					
Castricum									5%	1870		**1870**	Castricum					
Uitgeest									5%	1870		**1870**	Uitgeest					
Beverwijk									4%	1547		**1547**	Beverwijk					
Heemskerk									3%	1043		**1043**	Heemskerk					
Heiloo									2%	863		**863**	Heiloo					
Totaal	**100%**	**55592**	**100%**	**62132**	**100%**	**42511**	**100%**	**130804**	**100%**	**35971**	**0**	**327010**		**0**	**28**	**0**	**0**	

Uitgangspunten

1. Verdeelsleutel gebaseerd op 'batenverdeling'
2. FTE totaal 2,75
3. Schaal 13 1 FTE
4. Schaal 11 1 FTE
5. Schaal 7. 1 FTE
6. Factor werkgeverslasten 1,47
7. Factor overhead 0,3

Berekening kosten	Per maand	**Werkgeverslasten**	**Overhead**	**Totaal**
Salarisschaal 13	6200	109368	32810	142178
Salarisschaal 11	5010	88376	26513	114889
Salarisschaal 7	3050	53802	16141	69943
Totaal				**327010**

Recreatieschappen	Twiske-Waterland		Groengebied		Geestmerambacht		Spaarnwoude		Alkmaarder			
	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag
RNH	**0,20**	**65402**	**0,20**	**65402**	**0,20**	**65402**	**0,20**	**65402**	**0,20**	**65402**	**1,00**	327010
Provincie Noord-Holland	56,04%	36651	27,90%	18247			52%	34153	49%	32178		121229
Gemeenten												0
Amsterdam	23,56%	15409	49,10%	32112			19%	12191				59712
Zaanstad	8,57%	5605							24%	15500		21105
Purmerend	6,35%	4153										4153
Landsmeer	1,62%	1060										1060
Oostzaan	0,66%	432										432
Wormerland	0,61%	399										399
Beemster	0,61%	399										399
Edam-Volendam	1,33%	870										870
Waterland	0,65%	425										425
Amstelveen			15,40%	10072								10072
Diemen			5,20%	3401								3401
Ouder-Amstel			2,40%	1570								1570
Alkmaar					55%	35710			7%	4644		40353
Heerhugowaard					30%	19686						19686
Langedijk					15%	10007						10007
Haarlem							13%	8783				8783
Haarlemmermeer							10%	6723				6723
Velsen							5%	3551				3551
Castricum									5%	3401		3401
Uitgeest									5%	3401		3401
Beverwijk									4%	2812		2812
Heemskerk									3%	1897		1897
Heiloo									2%	1570		1570
Totaal	**100%**	**65402**	**100%**	**65402**	**100%**	**65402**	**100%**	**65402**	**100%**	**65402**		327010

Uitgangspunten

1. Verdeelsleutel gebaseerd op 'batenverdeling'
2. FTE totaal 2,75
3. Schaal 13 1 FTE
4. Schaal 11 1 FTE
5. Schaal 7. 1 FTE
6. Factor werkgeverslasten 1,47
7. Factor overhead 0,3

Berekening kosten	Per maand	Werkgeverslasten	Overhead	Totaal
Salarisschaal 13	6200	109368	32810	142178
Salarisschaal 11	5010	88376	26513	114889
Salarisschaal 7	3050	53802	16141	69943
Totaal				**327010**

Recreatieschappen	Twiske-Waterland			Groengebied		Geestmerambacht		Spaarnwoude		Alkmaarder				
	Deelnemers	Bedrag		Deelnemers	Bedrag	Deelnemers	Bedrag	Deelnemers	Bedrag	Deelnemers	Bedrag	Totaal deeln	Bedrag	
	10,00			**5,00**		**4,00**		**5,00**		**8,00**		**32,00**		
Aandeel	**0,31**	**102191**		**0,16**	**51095**	**0,13**	**40876**	**0,16**	**51095**	**0,25**	**81753**	**1,00**	**327010**	
Provincie Noord-Holland	56,04%	57268		27,90%	14256			53%	27081	50%	40876		**139480**	Provincie Noord-Holland
Gemeenten													**0**	**Gemeenten**
Amsterdam	23,56%	24076		49,10%	25088			19%	9708				**58872**	Amsterdam
Zaanstad	8,57%	8758								24%	19621		**28378**	Zaanstad
Purmerend	6,35%	6489											**6489**	Purmerend
Landsmeer	1,62%	1655											**1655**	Landsmeer
Oostzaan	0,66%	674											**674**	Oostzaan
Wormerland	0,61%	623											**623**	Wormerland
Beemster	0,61%	623											**623**	Beemster
Edam-Volendam	1,33%	1359											**1359**	Edam-Volendam
Waterland	0,65%	664											**664**	Waterland
Amstelveen				15,40%	7869								**7869**	Amstelveen
Diemen				5,20%	2657								**2657**	Diemen
Ouder-Amstel				2,40%	1226								**1226**	Ouder-Amstel
Alkmaar						54,60%	22318			7%	5723		**28041**	Alkmaar
Heerhugowaard						30,10%	12304						**12304**	Heerhugowaard
Langedijk						15,30%	6254						**6254**	Langedijk
Haarlem								13%	6642				**6642**	Haarlem
Haarlemmermeer								10%	5110				**5110**	Haarlemmermeer
Velsen								5%	2555				**2555**	Velsen
Castricum										5%	4088		**4088**	Castricum
Uitgeest										5%	4088		**4088**	Uitgeest
Beverwijk										4%	3270		**3270**	Beverwijk
Heemskerk										3%	2453		**2453**	Heemskerk
Heiloo										2%	1635		**1635**	Heiloo
Totaal	**100%**	**102191**	**0%**	**100%**	**51095**	**100%**	**40876**	**100%**	**51095**	**100%**	**81753**		**327010**	

Uitgangspunten

1. Verdeelsleutel gebaseerd op 'batenverdeling'
2. FTE totaal 2,75
3. Schaal 13 1 FTE
4. Schaal 11 1 FTE
5. Schaal 7. 1 FTE
6. Factor werkgeverslasten 1,47
7. Factor overhead 0,3

Berekening kosten	Per maand	Werkgeversl	Overhead	Totaal
Salarisschaal 13	6200	109368	32810	142178
Salarisschaal 11	5010	88376	26513	114889
Salarisschaal 7	3050	53802	16141	69943
Totaal				**327010**

Recreatieschappen	Twiske-Waterland		Groengebied		Geestmerambacht		Spaarnwoude		Alkmaarder									
	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag	Aandeel	Bedrag						
RNH	**0,17**	**11890**	**0,19**	**13289**	**0,13**	**9093**	**0,40**	**27977**	**0,11**	**7694**	**1,00**	**69943**						
Provincie Noord-Holland	56,04%	6663	27,90%	3708			52%	14610	49%	3785		**28766**	Provincie Noord-Holland	1,00				
Gemeenten												**0**	**Gemeenten**					
Amsterdam	23,56%	2801	49,10%	6525			19%	5215				**14541**	Amsterdam	2,00				
Zaanstad	8,57%	1019							24%	1823		**2842**	Zaanstad	6,00				
Purmerend	6,35%	755										**755**	Purmerend					
Landsmeer	1,62%	193										**193**	Landsmeer					
Oostzaan	0,66%	78										**78**	Oostzaan					
Wormerland	0,61%	73										**73**	Wormerland					
Beemster	0,61%	73										**73**	Beemster					
Edam-Volendam	1,33%	158										**158**	Edam-Volendam					
Waterland	0,65%	77										**77**	Waterland					
Amstelveen			15,40%	2047								**2047**	Amstelveen					
Diemen			5,20%	691								**691**	Diemen					
Ouder-Amstel			2,40%	319								**319**	Ouder-Amstel					
Alkmaar					55%	4965			7%	546		**5511**	Alkmaar	3,00				
Heerhugowaard					30%	2737						**2737**	Heerhugowaard	7,00				
Langedijk					15%	1391						**1391**	Langedijk					
Haarlem							13%	3757				**3757**	Haarlem	4,00				
Haarlemmermeer							10%	2876				**2876**	Haarlemmermeer	5,00				
Velsen							5%	1519				**1519**	Velsen					
Castricum									5%	400		**400**	Castricum					
Uitgeest									5%	400		**400**	Uitgeest					
Beverwijk									4%	331		**331**	Beverwijk					
Heemskerk									3%	223		**223**	Heemskerk					
Heiloo									2%	185		**185**	Heiloo					
Totaal	**100%**	**11890**	**100%**	**13289**	**100%**	**9093**	**100%**	**27977**	**100%**	**7694**	**0**	69943		**0**	**28**	**0**	**0**	

Uitgangspunten

1. Verdeelsleutel gebaseerd op 'batenverdeling'
2. FTE totaal 2,75
3. Schaal 13 1 FTE
4. Schaal 11 1 FTE
5. Schaal 7. 1 FTE
6. Factor werkgeverslasten 1,47
7. Factor overhead 0,3

Berekening kosten	Per maand	Werkgeverslasten	Overhead	Totaal	
Salarisschaal 13	6200	109368	32810	142178	
Salarisschaal 11	5010	88376	26513	114889	
Salarisschaal 7	3050	53802	16141	69943	
Totaal				**327010**	257068

ADVIES Voorzittersoverleg Recreatieschappen Noord-Holland

Datum vergadering 27 januari 2021

Voorstel Contractverlenging RNH
De partijen bij de overeenkomst kunnen in gezamenlijkheid besluiten de overeenkomst te verlengen. In een bestuursbesluit moet dan worden vastgelegd dat het bestuur thans een verlenging wil. In het voorzittersoverleg van 29 januari 2020 is besloten om de algemene besturen voor te stellen dat met 1 jaar (tot eind 2021) te doen. Dit in de verwachting van afgeronde besluitvorming over de bestuursopdracht over de governance structuur medio 2020. Dit betekent dat, zonder contractverlenging, de recreatieschappen over 11 maanden geen continuïteit in dienstverlening meer hebben en RNH geen opdracht meer. Uit de letterlijke tekst van de overeenkomst spreekt ook geen intentie om de overeenkomst te verlengen, eerder nog de intentie om deze expliciet niet te verlengen. Naast de mogelijkheid dat de accountants van RNH en de schappen hierover een opmerking kan maken, zou het eigenlijk betekenen dat RNH en de Provincie (als eigenaar) nu stappen moet nemen om de NV Recreatie Noord Holland te ontbinden. Deze situatie doet zich nu voor in de provincie Utrecht bij Recreatie Midden Nederland. De directie van RNH is van mening dat dit voor de schappen, de provincie en RNH een ongewenste situatie is. Daarnaast doet het geen recht aan de werkelijke intenties en verhoudingen van de genoemde partijen in een aantal belangrijke trajecten die momenteel lopen en tot een goed einde gebracht kunnen worden. Het brengt de continuïteit van deze trajecten en de continuïteit van de uitvoering van goed beheer en ontwikkeling in gevaar. De directie van RNH heeft bij de vorige contractverlenging een voorstel gedaan voor een contractverlenging van 2 jaar. Dat is toen niet geaccepteerd door de voorzitters. Er is toen ook gesproken over een automatische (stilzwijgende) verlenging met 1 jaar wanneer niet tijdig (1 jaar van te voren) opgezegd wordt. De juristen hebben echter geadviseerd om tussen partijen een nieuwe afspraak op papier te zetten over de verlenging van de overeenkomst. Deze nieuwe verlengingstermijn is vervolgens in een addendum vastgelegd en aan de besturen ter besluitvorming voorgelegd zodat dit bij de raamovereenkomst gevoegd kan worden. Ook is toen juridisch onderzoek gedaan of de verlenging van de overeenkomst er toe zou kunnen leiden dat er een externe partij een succesvol beroep zou kunnen instellen tegen het niet aanbesteden. Dat is toen weerlegd. Achteraf is de directie van RNH van mening dat zij dat indertijd te makkelijk voorbij heeft laten gaan aangezien dit nu leidt tot de eerder geschetste situatie. In de raamovereenkomst is vastgelegd dat partijen de samenwerkingsrelatie evalueren en tevens dat op basis van een verbetertraject aanvullende evaluatiemomenten overeengekomen kunnen worden. Hierover dient nadere besluitvorming, in perspectief van de bestuursopdracht, te komen. Verwacht wordt dat medio 2021 de besluitvorming over de governance structuur wordt afgerond en dat het voorgestelde bestuursbureau van start gaat per 1 januari 2022. Een van de opdrachten van het bestuursbureau is de contractuele relatie tussen de uitvoeringsorganisatie (Recreatie Noord Holland NV) en de vijf recreatieschappen. Naar verwachting kost het ten minste een half jaar tijd (niet eerder dan medio 2022) voordat het bestuursbureau volledig duidelijkheid heeft over wat er in een nieuw langlopend contract (met zekerheid naar beide partijen) geregeld moet worden. Hierop moet de uitvoeringsorganisatie in de gelegenheid worden gesteld wordt (eind 3e kwartaal) een passende aanbieding te doen. Besluitvorming in alle vijf schappen over een nieuw contract kan dan ook niet eerder worden verwacht voor eind 2022. Vanaf het moment van een nieuw contract kan pas het oude contract opgezegd worden en dat betekent dat de dienstverlening door Recreatie Noord Holland in ieder geval ook nog doorloopt in 2023. Dit betekent dat een verlenging van twee jaar van het contract

(2022 en 2023) tussen de recreatieschappen en de Recreatie Noord Holland noodzakelijk is. Mocht geconcludeerd worden, om welke reden dan ook, dat er geen lange termijn contract komt met RNH, dan is er voldoende tijd om de overgang naar de nieuwe situatie zonder gevaar voor de continuïteit te regelen. Mocht er wel een langlopend contract met RNH komen, dan kan dit per 1 januari 2023 ingaan. Ook dan is er geen verlies van continuïteit.
Mocht de besluitvorming eind 2022 niet gehaald worden dan komen we per januari 2023 in de zelfde situatie als nu. In dat licht stelt de directie van RNH voor aan het voorgestelde contract van 2 jaar een opzegtermijn van 1 jaar te koppelen.

Het voorzittersoverleg stelt voor om de algemene besturen van de recreatieschappen Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland, Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Geestmerambacht en Spaarnwoude :
Voor te stellen om in te stemmen met: - De verlenging van de raamovereenkomst met 2 jaar (tot eind 2023) - De verlenging vast te leggen in een addendum bij de overeenkomst

Toelichting advies
Zie besluitvorming voorzittersoverleg 29 januari 2020

Bijlagen
1. Addendum bij RAAMOVEREENKOMST UITVOERING WERKZAAMHEDEN

Behandelaars namens Recreatie Noord Holland
Rik Rolleman, Manager Programmasturing en Vastgoed

Addendum behorende bij RAAMOVEREENKOMST UITVOERING WERKZAAMHEDEN

Recreatieschap …..

1. Het Recreatieschap ….., hierna te noemen "opdrachtgever", rechtsgeldig vertegenwoordigd door de voorzitter, ……

2. Recreatie Noord-Holland NV, hierna te noemen "RNH", rechtsgeldig vertegenwoordigd door de directeur, J.J.L. Gilliam;

Hierna gezamenlijk te noemen: Partijen

Overwegende:

- dat Partijen ingaande 1-1-2014 een Raamovereenkomst uitvoering werkzaamheden met elkaar zijn aangegaan betreffende uitvoering werkzaamheden door RNH ten behoeve van opdrachtgever;
- dat deze (verlengde) Raamovereenkomst uiterlijk eind 2021 afloopt;
- dat Partijen overeenstemming hebben bereikt over verlenging van deze Raamovereenkomst na 31 december 2021 met een periode van 2 jaar;
- dat Partijen hun overstemming wensen vast te leggen in een Addendum bij de Raamovereenkomst;

Partijen komen daartoe het volgende overeen:

Artikel 1. Wijziging artikel 13 Raamovereenkomst

Artikel 13 van de tussen Partijen gesloten Raamovereenkomst komt te luiden als volgt:

Artikel 13. Duur van de overeenkomst

1. *Deze overeenkomst wordt ingaande 1 januari 2022 verlengd met een periode van 2 jaar derhalve uiterlijk tot en met 31 december 2023 met een opzegtermijn van 1 jaar.*
2. *Verlenging geschiedt onder gelijkblijvende condities en voorwaarden als opgenomen in Raamovereenkomst uitvoering werkzaamheden Recreatieschap Spaarnwoude ondertekend op 18 december 2013.*

Artikel 2 Slotbepalingen

1. Dit Addendum treedt in werking op het moment dat het door beide partijen is ondertekend.
2. Dit Addendum kan worden aangehaald als Addendum RAAMOVEREENKOMST UITVOERING WERKZAAMHEDEN Recreatieschap Spaarnwoude
3. Dit Addendum wordt als bijlage gevoegd bij de Raamovereenkomst.

Dit Addendum is in tweevoud opgemaakt en ondertekend.

Velsen-Zuid, … 2021

……	J.J.L. Gilliam
Vicevoorzitter	Directeur

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Voorstel AB Recreatieschap Spaarnwoude

Datum vergadering	
Adviescommissie	22 maart 2021
Dagelijks bestuur	15 april 2021
Algemeen bestuur	**20 mei 2021**

Onderwerp
Contractverlenging Recreatie Noord Holland N.V.

Kernboodschap
Over 11 maanden loopt het contract tussen RNH als uitvoeringsorganisatie en de recreatieschappen af. Dit omdat bij de verlenging in 2020 verwacht werd dat er per 31 december 2020 duidelijkheid zou zijn over de toekomstige governance structuur. Uit oogpunt van continuïteit is het van belang dat zo snel mogelijk duidelijkheid komt over de contractverlenging voor 2022. Aangezien het voorgestelde Bestuurs-bureau per januari 2022 van start gaat en zij een belangrijke rol krijgen bij de langjarige contractvorming van de uitvoeringsorganisatie wordt voorgesteld om het contract met RNH met twee jaar te verlengen tot eind 2023 met een opzegtermijn van een jaar.

Het algemeen bestuur besluit
in te stemmen met het addendum van de raamovereenkomst waarin wordt vastgelegd dat Recreatie Noord-Holland ook in 2022 en 2023 de gecontracteerde uitvoeringsorganisatie is en dat er een opzeg-termijn van 1 jaar op de gecontracteerde dienstverlening is.

Bestuurlijke achtergrond
Op 7 mei 2020 heeft het Algemeen Bestuur besloten het contract met de uitvoeringsorganisatie RNH met een jaar te verlengen. Dit contract loopt af op 31 december van dit jaar. De uitkomst van de bestuursopdracht heeft gevolgen voor de wijze waarop in de toekomst te contractvorming met de uitvoeringsorganisatie toot stand komt. Hierover neemt het AB in dezelfde vergadering als waar dit voorstel ter besluitvorming voorligt een besluit.

Onderbouwing besluit
De partijen bij de overeenkomst kunnen in gezamenlijkheid besluiten de overeenkomst te verlengen. In een bestuursbesluit moet dan worden vastgelegd dat het bestuur thans een verlenging wil. In het voorzittersoverleg van 29 januari 2020 is besloten om de algemene besturen voor te stellen dat met 1 jaar (tot eind 2021) te doen. Dit in de verwachting van afgeronde besluitvorming over de bestuurs-opdracht over de governance structuur medio 2020. Dit betekent dat, zonder contractverlenging, de recreatieschappen over 11 maanden geen continuïteit in dienstverlening meer hebben en RNH geen opdracht meer. Uit de letterlijke tekst van de overeenkomst spreekt ook geen intentie om de overeenkomst te verlengen, eerder nog de intentie om deze expliciet niet te verlengen. Naast de mogelijkheid dat de accountants van RNH en de schappen hierover een opmerking kan maken, zou het eigenlijk betekenen dat RNH en de provincie (als eigenaar) nu stappen moet nemen om de NV Recreatie Noord-Holland te ontbinden. Deze situatie doet zich nu voor in de provincie Utrecht bij Recreatie Midden Nederland. Dit is voor de schappen, de provincie en RNH een ongewenste situatie. Daarnaast doet het geen recht aan de werkelijke intenties en verhoudingen van de genoemde partijen in een aantal belangrijke trajecten die momenteel lopen en tot een goed einde

gebracht kunnen worden. Het brengt de continuïteit van deze trajecten en de continuïteit van de uitvoering van goed beheer en ontwikkeling in gevaar.

De directie van RNH heeft bij de vorige contractverlenging een voorstel gedaan voor een contract-verlenging van 2 jaar. Dat is toen niet geaccepteerd door de voorzitters. Er is toen ook gesproken over een automatische (stilzwijgende) verlenging met 1 jaar wanneer niet tijdig (1 jaar van te voren) opgezegd wordt. De juristen hebben echter geadviseerd om tussen partijen een nieuwe afspraak op papier te zetten over de verlenging van de overeenkomst. Deze nieuwe verlengingstermijn is vervolgens in een addendum vastgelegd en aan de besturen ter besluitvorming voorgelegd zodat dit bij de raam-overeenkomst gevoegd kan worden. Ook is toen juridisch onderzoek gedaan of de verlenging van de overeenkomst er toe zou kunnen leiden dat er een externe partij een succesvol beroep zou kunnen instellen tegen het niet aanbesteden. Dat is toen weerlegd. Achteraf is de directie van RNH van mening dat zij dat indertijd te makkelijk voorbij heeft laten gaan aangezien dit nu leidt tot de eerder geschetste situatie.

Verwacht wordt dat medio 2021 de besluitvorming over de governance structuur wordt afgerond en dat het voorgestelde Bestuursbureau van start gaat per 1 januari 2022. Een van de opdrachten van het Bestuursbureau is de contractuele relatie tussen de uitvoeringsorganisatie (Recreatie Noord-Holland NV) en de vijf recreatieschappen. Naar verwachting kost het ten minste een half jaar tijd (niet eerder dan medio 2022) voordat het Bestuursbureau volledig duidelijkheid heeft over wat er in een nieuw lang-lopend contract (met zekerheid naar beide partijen) geregeld moet worden. Hierop moet de uitvoerings-organisatie in de gelegenheid worden gesteld (eind 3e kwartaal) een passende aanbieding te doen. Besluitvorming in alle vijf schappen over een nieuw langlopend contract kan dan ook niet eerder worden verwacht voor eind 2022. Vanaf het moment van een nieuw contract kan pas het oude contract opgezegd worden en dat betekent dat de dienstverlening door RNH in ieder geval ook nog doorloopt in 2023. Dit betekent dat een verlenging van twee jaar van het contract (2022 en 2023) tussen de recreatie-schappen en RNH noodzakelijk is. Mocht geconcludeerd worden, om welke reden dan ook, dat er geen lange termijn contract komt met RNH, dan is er voldoende tijd om de overgang naar de nieuwe situatie zonder gevaar voor de continuïteit te regelen. Mocht er wel een langlopend contract met RNH komen, dan kan dit ook eerder per 1 januari 2023 ingaan. Ook dan is er geen verlies van continuïteit. Aan het voorgestelde contract van 2 jaar wordt om die reden een opzegtermijn van 1 jaar gekoppeld.

Risico's besluit

Indien u instemt met dit voorstel:

- Is de continuïteit van het beheer en ondersteuning van het recreatieschap ook op korte termijn verzekerd.

Indien u niet instemt met dit voorstel:

- Is het onduidelijk wie het beheer en ondersteuning van het recreatieschap vanaf 1 januari 2022 gaat verzorgen. De tijd is dan te kort om een nieuwe uitvoeringsorganisatie te vinden met kennis van zaken waardoor het bestuur de continuïteit van het recreatieschap niet kan borgen en er onduidelijkheid is over de hiermee gemoeide kosten.

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Bijdrage aan schapsdoelen
☒ **Verrassender landschap** (inclusief natuur en cultuurhistorie) ☒ **Betere verbindingen** (inclusief ontsluiting, porten en routes) ☒ **Wervende activiteiten** (inclusief ontwikkelen ontvangstgebieden verblijfsplekken en branding) ☒ **Bredere sociale betrokkenheid** (inclusief samenwerking, welzijn en landbouw)

Financiële onderbouwing
Financiële consequenties: Nee Toelichting: De jaaropdracht van Recreatie Noord-Holland is vastgelegd in de meerjarenbegroting Investeringsvoorstel: Nee Toelichting:

Communicatie
Binnen het schap: ☒ Opnemen in de bestuursmededeling ☐ Nieuwsbrief ☒ Internet ☐ Sociale media ☐ Persbericht ☐ Krant ☐ Anders .... ☐ N.v.t. Buiten het schap: ☐ Publiceren op Overheid.nl

Participatie
Deelnemers schap (gemeentelijke of provinciale afdelingen / bestuurlijke afstemming): Voor afhandeling van dit voorstel is samengewerkt met de andere recreatieschappen in Noord-Holland via het voorzittersoverleg en is juridisch afgestemd met de provincie Noord-Holland. Stakeholders binnen gebied: N.v.t. Stakeholders buiten gebied: N.v.t.

Planning

Bijlagen
1. Addendum bij raamovereenkomst uitvoering werkzaamheden 2. Aanvullend advies m.b.t. vraagstuk inzake inbesteding

Datum vaststelling conceptvoorstel in uitvoeringsorganisatie	
Gebiedsteam	15 februari 2021
MT	2 maart 2021

Advies van adviescommissie 22 maart en besluit van dagelijks bestuur 15 april 2021
De AC adviseert het voorstel te agenderen voor het AB. *Het DB besluit het voorstel te agenderen voor het AB, en daarmee te voldoen aan de wens van de accountant dat het DB ingestemd heeft*

Behandelaar
Programmamanagement en Vastgoed, Rik Rolleman, manager programmasturing en vastgoed

Akkoord
Akkoord programmamanager Elise Bos Eyssen In overleg met directeur RNH Jos Gilliam

Addendum behorende bij RAAMOVEREENKOMST UITVOERING WERKZAAMHEDEN Recreatieschap Spaarnwoude

1. Recreatieschap Spaarnwoude, hierna te noemen "opdrachtgever", rechtsgeldig vertegenwoordigd door de voorzitter, mevrouw I. Zaal
2. Recreatie Noord-Holland NV, hierna te noemen "RNH", rechtsgeldig vertegenwoordigd door de directeur, de heer J.J.L. Gilliam;

Hierna gezamenlijk te noemen: Partijen

Overwegende:

- dat Partijen ingaande 1-1-2014 een Raamovereenkomst uitvoering werkzaamheden met elkaar zijn aangegaan betreffende uitvoering werkzaamheden door RNH ten behoeve van opdrachtgever;
- dat deze (verlengde) Raamovereenkomst uiterlijk eind 2021 afloopt;
- dat Partijen overeenstemming hebben bereikt over verlenging van deze Raamovereenkomst na 31 december 2021 met een periode van 2 jaar met een opzegtermijn van een jaar;
- dat Partijen hun overstemming wensen vast te leggen in een Addendum bij de Raamovereenkomst;

Partijen komen daartoe het volgende overeen:

Artikel 1. Wijziging artikel 13 Raamovereenkomst

Artikel 13 van de tussen Partijen gesloten Raamovereenkomst komt te luiden als volgt:

Artikel 13. Duur van de overeenkomst

1. *Deze overeenkomst wordt ingaande 1 januari 2022 verlengd met een periode van 2 jaar derhalve uiterlijk tot en met 31 december 2023 met een opzegtermijn van 1 jaar.*
2. *Verlenging geschiedt onder gelijkblijvende condities en voorwaarden als opgenomen in Raamovereenkomst uitvoering werkzaamheden Recreatieschap Spaarnwoude ondertekend op 18 december 2013.*

Artikel 2 Slotbepalingen

1. Dit Addendum treedt in werking op het moment dat het door beide partijen is ondertekend.
2. Dit Addendum kan worden aangehaald als Addendum RAAMOVEREENKOMST UITVOERING WERKZAAMHEDEN Recreatieschap Spaarnwoude
3. Dit Addendum wordt als bijlage gevoegd bij de Raamovereenkomst.

Dit Addendum is in tweevoud opgemaakt en ondertekend.

Velsen-Zuid, 20 mei 2021

I. Zaal	J.J.L. Gilliam
Voorzitter	Directeur

EIFFEL B.V.
Meander 1061 www.eiffel.nl K.v.K. Arnhem 09078662
Postbus 3142 info@eiffel.nl Bank: NL54 ABNA 0459 1769 27
6802 DC Arnhem 088 045 67 89 Btw-nummer: NL802117776B01

Recreatie Noord Holland
Postbus 2571
2002 RB HAARLEM

mr. J. Torres
Meander 1061
6825 MJ Arnhem

Meander 1061
6825 MJ Arnhem
T: 088-0456789
F: 088-0456565
[redacted]
I: www.eiffel.nl

Datum 25 maart 2021
Dossiernummer 20191431
Inzake Aanvullend advies met betrekking tot het vraagstuk inzake inbesteding
Uw referentie

Geachte heer, mevrouw,

In het advies van Eiffel d.d. 10 januari 2021 inzake verlenging overeenkomst RNH en de recreatieschappen zijn twee juridische sporen benoemd, die er toe leiden dat de Aanbestedingswet op de verlenging van de overeenkomst niet van toepassing is, t.w.:
(i) Het spoor van de uitgezonderde opdracht op grond van artikel 2.24 Aanbestedingswet;
(ii) Het spoor van de inbesteding.

Vast staat dat het eerste spoor in het advies voldoende onderbouwd is en houvast biedt om de overeenkomst te verlengen.

Het tweede spoor is in het advies opgenomen voor het geval een beroep op artikel 2.24 Aanbestedingswet niet slaagt. In het advies is daaraan minder aandacht besteed en geeft daardoor geen compleet beeld wanneer sprake zou kunnen zijn van (quasi-) inbesteden.

De suggestie dat RNH een 100% dochter is van de Provincie Noord-Holland is als zelfstandig feit niet voldoende om van (quasi-) inbesteding te kunnen spreken.

De ontwikkeling van de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie[1] laat immers zien dat er steeds strengere eisen en criteria worden gesteld aan (quasi-) inbesteden (zie vooral het Parking Brixen arrest).

[1] HvJ EG 18 november 1999, zaak C-107/98, Teckal, HvJ EG HvJ EG 11 januari 2005, zaak C-26/03, Stadt Halle, HvJ EG 21 juli 2005, zaak C-231/03, Coname arrest en HvJ EG 13 oktober 2005, C-458/03, Parking Brixen.

Op al onze transacties zijn de algemene voorwaarden van EIFFEL van toepassing. Deze voorwaarden zijn te verkrijgen via www.eiffel.nl/alv en zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09078662. EIFFEL is ISO 9001 en 14001 gecertificeerd.

Dit is uitsluitend het geval indien:

(i) het territoriale lichaam op de betrokken organisatie toezicht uitoefent zoals op zijn eigen diensten;

(ii) deze organisatie tegelijkertijd het merendeel van zijn werkzaamheden verricht ten behoeve van het lichaam.

Een beroep op (quasi-) inbesteden bij opdrachten aan gelieerde organisaties, zoals de RNH, zal door de steeds strengere criteria voor inbesteden minder kans van slagen hebben.

De rechtsvorm en statuten van een dergelijke organisatie moeten zorgvuldig worden overwogen. En ook moet regelmatig getoetst worden dat het takenpakket en het bestuurlijk toezicht op de organisatie in de loop der jaren niet zodanig wijzigt, dat niet meer aan de toezichtcriteria van het Hof wordt voldaan.

Advocatenkantoor Pot Jonker heeft in haar advies ook daaraan gerefereerd. Sterker nog, Pot Jonker heeft dit onderzocht en geconcludeerd dat de (huidige) statuten onvoldoende invulling geven aan het toezichtcriterium. Er vanuit gaande dat de statuten in de loop van de tijd niet zijn gewijzigd, wordt deze conclusie door mij onderschreven.

Kortom, wil een geslaagd beroep op inbesteding kans maken dan zullen er wijzigingen moeten worden doorgevoerd in het toezicht op RNH om aan de strenge criteria van Parking Brixen arrest te voldoen.

Met vriendelijke groet,
Legal Office Juristen

[redacted]

de heer J. Torres
Jurist

Bestuursmededeling CONCEPT

Voor raden en Staten • mei 2021

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Langere doorlooptijd gebiedsproces herontwikkeling fort benoorden Spaarndam

Fort benoorden Spaarndam en het voormalig munitiecomplex is een verborgen parel in het recreatiegebied. Deze parel verdient het om met zorg opgepoetst te worden. Het recreatieschap is samen met omwonenden een gebiedsproces gestart over het toekomstige gebruik van het gebied.
In december is het Programma van Eisen afgerond. Het proces kost wel meer geld dan gedacht. Dit komt omdat er subsidie is misgelopen en lampen zijn gestolen. Verder kost het proces meer tijd. Zo moest de aanpak door de coronamaatregelen worden aangepast en is er vaker overlegd met vertegenwoordigers van maatschappelijke partijen. Het algemeen bestuur maakt middelen vrij en stelt een aangepaste planning vast.

Impact Jaarstukken: effecten van coronacrisis in beeld

Het dagelijks bestuur heeft de financiële jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude voorlopig vastgesteld. Deze stukken brengen de effecten van de coronacrisis goed in beeld. Zo is het aantal bezoekers in het recreatiegebied Spaarnwoude met bijna 30% gestegen ten opzichte van 2019. Daartegenover staat wel dat de lasten voor toezicht, schoonmaak en de ondersteunende organisatie ook zijn gestegen. De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat er een groot verlies aan inkomsten uit huren, erfpachten en evenementen is gemaakt. Het dagelijks bestuur kiest ervoor om het negatieve resultaat op te vangen in de reserves. Voor ondernemers die gesloten zijn in de tweede lockdown, treft het recreatieschap wel/geen aanvullende compensatiemaatregelen.

State of the art mountainbikeparcours

Najaar 2020 is mountainbikevereniging MTB Spaarnwoude gestart met het renoveren van het mountainbikeparcours in de heuvels van entreegebied SnowWorld in Velsen-Zuid. Het belooft een heus state of the art parcours te worden. Door de renovatie krijgt het ontvangstgebied Velsen SnowWorld een avontuurlijke uitstraling. Mountainbikers krijgen meer gebruiksmogelijkheden en het gerenoveerde parcours zal ook nieuwe mensen aantrekken. De route is nu al voorzien van halfverharding waardoor de baan het hele jaar door berijdbaar is. Ook is de route verrijkt met een eenvoudig beginnersdeel van 4,2 km. De werkzaamheden zijn gefinancierd door de vereniging zelf met aanvulling van subsidies en een bijdrage van het recreatieschap.

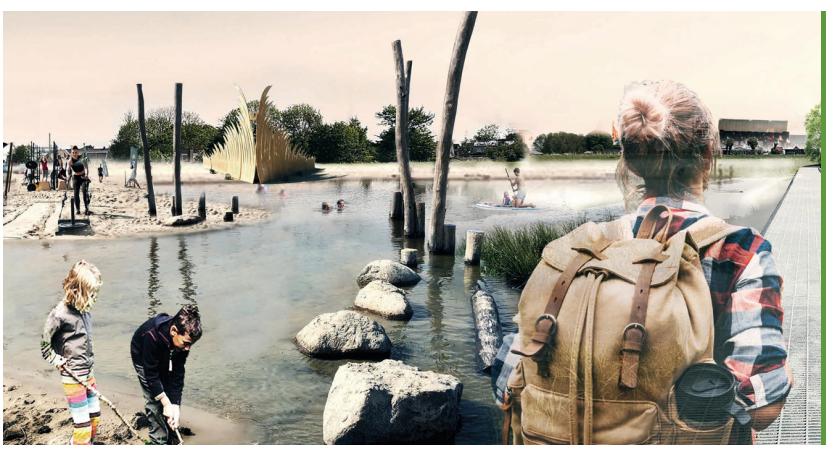

Bezoekersonderzoek

De uitvoering van visie Spaarnwoude Park 2040 is van start gegaan. Om de impact van het programma in de toekomst te meten is het belangrijk om over een nulmeting te beschikken. Voor zo'n nulmeting is actuele bezoekersdata nodig. Deze data haalden we op door een online bezoekersonderzoek te doen, gebaseerd op onderzoek van het NBTC-NIPO uit 2016. Men komt vooral met de auto of fiets en wandelen en fietsen is het populairst. Onderhoud, meubilair en bewegwijzering kan beter. In recreatiegebieden dicht bij huis komt men het vaakst.

Klik hier voor achtergrondinformatie.

Volg ons op: